FLACARA
Nr. 1 (98) - 1 ianuarie 1957

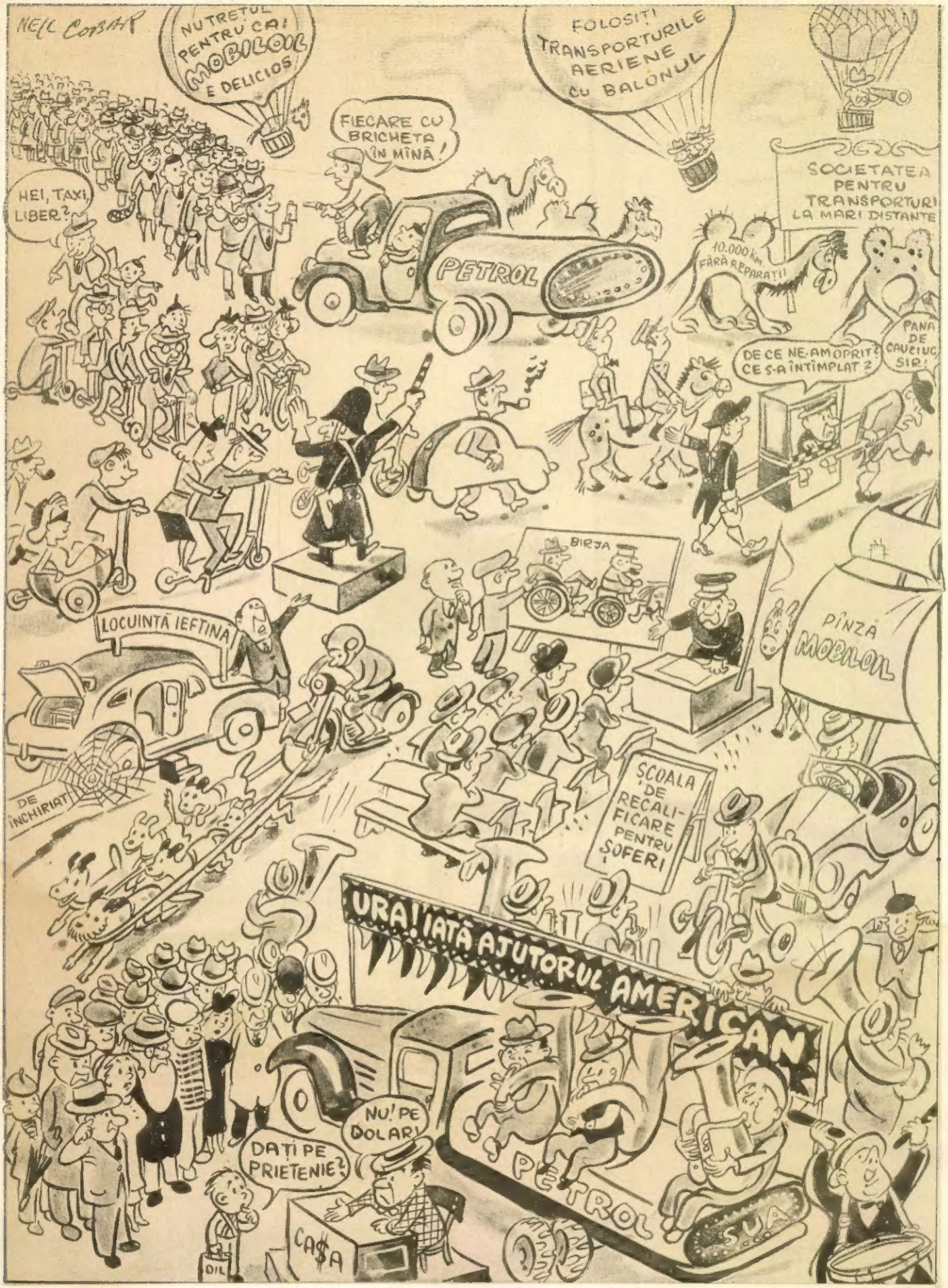

Restricții de petrol la Londra

Desen de Nell COBAR

COPERTA I: Fotografie de A. Lovinescu și E. Iarovici

COPERTA a IV-a: Desen de Angi Petrescu-Tipărescu

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 1 (98) 1 ianuarie 1957 ANUL VI

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

INTRIND IN AL ZECELEA AN

Este în obiceiul fiecărui bun gospodar ca, în preajma sosirii unui an nou, să-și arunce o privire prin gospodăria sa, să cîntărească din ochi cam cu cît a crescut ea în anul care s-a scurs și ce ar fi de făcut în anul viitor. Și bine se simte gospodarul cînd bagă de seamă că, de la an la an, gospodăria sa devine mai bogată, că în fiecare an urcă o treaptă spre mai bine, că munca e mereu mai spornică, că acolo, unde pun el și ai săi umărul, crește belșugul; că chiar de n-or fi încă toate cum s-ar cuveni, nici mult nu mai e pînă să fie.

Așa și dumneata, om al muncii, cetățean al patriei noastre libere, acum, la sfîrșit de an vechi și început de an nou, pășind în al zecelea an de existență a Republicii, te oprești o clipă și privești cu luare aminte în jurul dumitale, prin marea și frumoasa-ți gospodărie: minunată-ți este patria, mărețe-ți sînt cuceririle! Ai izgonit de la putere pe bancheri, fabricanți și moșieri în frunte cu fosta casă regală de Hohenzollern. I-ai azvîrlit pentru totdeauna de pe grumajii poporului. Ești stăpîn pe întreaga putere de stat, ești stăpîn pe principalele mijloace de producție, economia țării este din zi în zi mai înfloritoare, cultura-ți este pusă în slujba celor mai înaripate idealuri.

Ca un gospodar înțelept, îți cunoști puterea; ea stă în unitatea de granit a întregului popor muncitor în jurul partidului, cîrmuitorul, inspiratorul și organizatorul tuturor victoriilor tale; puterea-ți stă în alianța dintre clasa noastră muncitoare și țărănimea muncitoare; puterea-ți stă în sprijinul tineretului avîntat spre zilele de aur ale viitorului, în sprijinul intelectualității legate de popor, în prietenia de nezdruncinat a poporului romîn cu minoritățile naționale, pe deplin egale în drepturi. Iar o asemenea putere este de neînvins!

Istoria ți-a pus în față, sarcini mărețe: a transforma o paragină într-o grădină, o țară înapoiată din punct de vedere politic, economic și cultural, într-o țară înaintată, socialistă.

Astăzi, Republica ta este o grădină înfloritoare, în care apar an de an flori noi. Dar aceasta nu poate fi pe placul dușmanilor omenirii. Ei rîvnesc la grădina ta. Domnul Johnston, reprezentantul personal al președintelui Eisenhower, a declarat că „S.U.A. trebuie să stimuleze evenimente ca cele din Ungaria". Din nefericire pentru dînsul și pentru miliardarii pe care-i reprezintă, în țările socialiste se petrec alt fel de „evenimente".

Iată, de pildă, numai cîteva dintre „evenimentele" petrecute în țara noastră în anul 1956 — spicuite la întîmplare: au intrat în funcțiune furnalul de 700 m.c. de la Combinatul Siderurgic Hunedoara, noile grupuri electrogene de la rafinăriile din Muntenia și Moldova, prima instalație a complexului de fabricare a uleiurilor superioare la Teleajen; s-a construit o nouă fabrică de acid sulfuric la Copșa Mică; noul laminor de la Galați a intrat în rodaj; guvernul sovietic a acordat țării noastre un credit industrial de 270 milioane ruble și un împrumut de 450.000 tone grîu în condiții deosebit de avantajoase; la 6 decembrie, în raionul Hîrșova, din regiunea Constanța, s-a terminat cooperativizarea agriculturii, ca și în raionul Negru Vodă; în raionul Botoșani s-au înființat în acest an 46 gospodării colective și întovărășiri; strungarul Alexandru Chiru îi face „concurență" lui Constantin Vasilache, depășind norma cu 2130 la sută; printre candidații Frontului Democrației Populare în alegerile de deputați în Marea Adunare Națională, au fost propuși Eroul Muncii Socialiste Ștefan Lungu, de profesiune mecanic de locomotivă, și academicianul Tudor Arghezi, de profesiune poet; triumful peste hotare al colectivului Teatrului Național „I.L.Caragiale" la Paris, al Filarmonicii de Stat „George Enescu" în Polonia, al Ansamblului „Ciocîrlia" în țările libere ale Asiei și în Uniunea Sovietică; cele 5 medalii de aur, 3 de argint și 5 de bronz, cucerite de sportivii romîni la Olimpiada de la Melbourne; noile locuințe date în folosință în Valea Jiului, la Oțelul Roșu și în multe alte centre muncitorești; măsurile partidului și guvernului pentru sporirea cîștigurilor unor categorii de oameni ai muncii; recenta hotărîre de îmbunătățire a sistemului de salarii și pensii etc. etc.

Iar în curînd, la 3 februarie 1957, toți cetățenii R.P.R. vor participa la încă un eveniment important în viața Republicii noastre: ei se vor prezenta în fața urnelor pentru a alege ca deputați în Marea Adunare Națională pe cei mai buni fii ai poporului, devotați luptători pentru pace, socialism și independență națională. Votul pe care poporul muncitor îl va da candidaților Frontului Democrației Populare va duce la întărirea regimului nostru democrat-popular, la consolidarea cuceririlor noastre scumpe.

Cu mîndria și tăria gospodarului care se poate bizui pe vecinii săi, pe poporul frate sovietic și pe toate popoarele socialiste, poporul romîn făcînd bilanțul realizărilor din 1956, avînd în fruntea sa Partidul, pășește în anul 1957, desfășurîndu-și, cu calm și înțelepciune, munca sa de construcție pașnică, neținînd seama de schelălăielile neputincioase și de calomniile mîrșave ale dușmanilor de peste hotare și ale slugilor lor.

Fie ca noul an să-ți aducă dumitale — om al muncii, stăpîn al patriei libere, Republica Populară Romînă, — noi flori în grădina-ți minunată, noi bucurii și biruințe în lupta pentru socialism, pentru pace, pentru viața fericită a tuturor celor ce muncesc.

235.209 P

ÎNTR-O ATMOSFERĂ DE ENTUZIASM

CETĂȚENII ÎȘI PROP

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al C. C. al P. M. R. a fost propus candidat al F. D. P. în circumscripția electorală nr. 30 „Grivița Roșie". Numeroși muncitori au luat cuvîntul susținînd cu entuziasm candidatura iubitului conducător al partidului. „Muncitorii din unitatea noastră privesc cu mare încredere și acordă tot sprijinul partidului nostru, Comitetului său Central. Noi îl cunoaștem cu toții pe tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, care este ridicat din rîndul clasei muncitoare, luptă în fruntea partidului nostru pentru înflorirea Republicii Populare Române", a spus mecanicul cincisutist Dumitru Nucă, de la Depoul București-călători.

Sute de muncitori români și maghiari întruniți la Atelierele C.F.R.-Cluj au propus în unanimitate pe tovarășul dr. Petru Groza, președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale a R.P.R., candidat al F.D.P. în circumscripția electorală orășenească 28 Cluj.

Vorbitorii au arătat ajutorul primit de cetățenii din Cluj din partea d-rului Petru Groza ca: introducerea gazului metan în cartierul Dumbrava Rotundă, pavarea unor străzi etc. „Nu e nevoie de nici o caracterizare: numele tovarășului dr. Petru Groza e cunoscut, respectat și rostit cu dragoste de toți oamenii muncii din țara noastră", a spus în cuvîntul său, maistrul Cîra Eugen.

Muncitori, funcționari, tehnicieni, gospodine, învățători — în număr de aproape trei mii — au propus în circumscripția electorală nr. 11-„23 August" din București candidatura tovarășului Chivu Stoica, membru al Biroului Politic al P. M. R., președinte al Consiliului de Miniștri. Erau mai ales acolo muncitori și tehnicieni de la uzinele „23 August", pe care tovarășul Chivu Stoica i-a ajutat în mod direct în rezolvarea unor dificile probleme de producție, locatari ai cartierului muncitoresc „23 August", muncitori și tehnicieni de la „Republica", „Cimentul"-București ș. a. Cei mai mulți dintre vorbitori și-au luat în cinstea alegerilor angajamente de a-și spori eforturile în munca lor.

DUPĂ 37 DE ANI DE MUNCĂ...

Dincolo de Ploești, între numeroasele turle ale sondelor petrolifere din schela Boldești, la izvoarele aurului negru, cum i se zice țițeiului, am cunoscut recent un muncitor, unul dintre miile de muncitori care, anonimi și modești, își aduc contribuția la dezvoltarea economiei naționale; unul dintre aceia care,—cunoscînd în anii domniei capitalului întreaga gamă de suferințe pe care exploatatorii o hărăzeau clasei muncitoare — astăzi dă puterii populare tot ce are mai bun.

Omul pe care încerc să-l prezint este un sondor: brigadierul Gheorghe Savu. Drumul spre locul său de muncă trece peste dealul Scăenilor, pe vîrful căruia, cu vreun veac și jumătate în urmă, socialiștii utopici construiseră aici primul falanster din lume. Chiar în preajma locului unde a ființat falansterul, brigadierul Gh. Savu conduce acum lucrările de forare a sondei 311.

Privindu-l, nimeni n-ar bănui că omul acesta, viol și tînăr la înfățișare, are vîrsta de aproape 50 de ani, din care 37 i-a petrecut muncind permanent în industria petrolului. A rămas tînăr, în ciuda suferințelor îndurate în anii cînd stăpîn peste sonde era capitalul englez, olandez sau american. Are obiceiul să vorbească adesea despre trecut și, printre altele, îl auzi zicînd: „Mi-am rezervat puterile pentru zilele de azi, deși exploatarea capitalistă era oribilă — așa m-am menținut tînăr."

Rugat de tovarăși de muncă mai tineri să-și depene amintiri din vremea cînd patronii săi erau „Concordia", „Astra Română" sau „Steaua Română", Gh. Savu le vorbește despre niște lucruri și fapte pe care oamenii tineri aproape că nu le înțeleg: „Inginerii inspectau lucrările de forare a sondelor cu cravașa în mînă, și vai de acela care rămînea în urmă cu treaba. Veneau călare la sonde și săreau cu cai peste oameni. Era prin 1929; un inginer de la Steaua Română — povestește Savu — îl chema Dragotescu, a trecut călare peste mine, fiindcă nu-i plăcea muiza mea. Vremuri și mai grele au fost în anii de criză capitalistă, cînd lucram în rotație două săptămîni la sondă, două... acasă. Leafă mică, jumătate din timp neplătiți de loc, 12 ore de muncă pe zi. Acesta era regimul pentru cei „fericiți", cei mai mulți erau însă concediați".

... Azi: bun organizator, cel mai activ și perseverent brigadier-sondor de la schela Boldești, așa cum este caracterizat de șefii săi, Savu este în permanență, din 1950, fruntaș în întrecerea socialistă. Pe concret: n-a avut sondă de forat pe care să n-o fi dat în producție înainte cu cel puțin 20 de zile de termenul fixat de inginerii proiectanți.

Gheorghe Savu mi-a vorbit mult despre viața și despre munca sa, pe care a început-o încă de la vîrsta de 13 ani tot pe aici, în izvorul țițeiului. Două lucruri importante mi le-a împărtășit însă la urmă, cu o discreție fină: mi-a povestit că cea mai mare bucurie a avut-o acum doi ani, cînd a fost primit în rîndurile partidului. Am înțeles din cuvintele lui că a încercat momente de profundă bucurie și că prin munca sa încearcă să le răsplătească. Apoi mi-a vorbit despre un voiaj în India, pe care nu-l poate uita. Acolo el a contribuit la instalarea sondei românești în Tîrgul Internațional de la Delhi. Cinstea de a fi fost trimis în India el i-a răsplătit pe loc: a terminat lucrările de forare și instalare a sondei — după obiceiul său din țară — cu 27 de zile înainte de termen.

Acum, Gh. Savu, acest adevărat constructor al socialismului, a primit a treia bucurie: muncitorii și țăranii din ținutul Prahovei l-au desemnat drept candidat pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională. El candidează pe lista F.D.P.-ului în circumscripția electorală Izvoarele (Teleajen).

Sînt convins că, în 3 februarie, oamenii din partea locului îl vor vota din toată inima.

F. URSEANU

UN CANDIDAT II

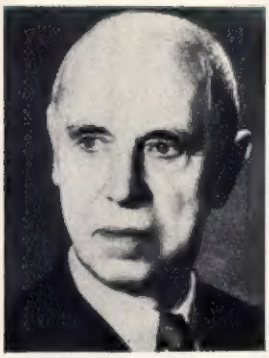

In aula mare a Universității „C. I. Parhon", în prezența a numeroși profesori universitari, studenți, funcționari, a muncitorilor de la întreprinderea „Luceafărul", a unor muncitori și tehnicieni din panificație și poligrafie, acad. Iorgu Iordan a propus candidatura acad. prof. dr. C. I. Parhon, unul dintre marii noștri savanți.

Antoaneta Alexovici-Manea lucrează la întreprinderea textilă „7 Noiembrie". Pentru hărnicia ei în muncă, pentru interesul arătat față de cetățenii din circumscripția în care a fost aleasă ca deputată în Sfatul Popular al Capitalei, cetățenii din raionul Tudor Vladimirescu i-au propus candidatura în alegeri.

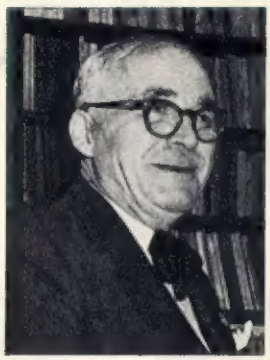

Maestrul poeziei românești contemporane, acad. Tudor Arghezi, a fost propus candidat al F.D.P. în circumscripția electorală „Ana Ipătescu". „Vom fi cu toții mîndri să auzim glasul maestrului Arghezi sub cupola Marii Adunări Naționale" — a spus scriitorul Dumitru Corbea, cu prilejul adunării în care s-a propus candidatura.

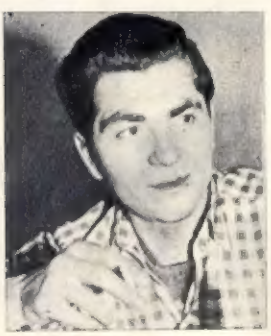

Alexandru Chiru este nu numai cel mai renumit strungar al uzinelor „Vasile Tudose" din Colibași, dar și unul dintre educatorii tinerei generații de muncitori ai uzinei. Colectivul de muncă al uzinei, apreciindu-i meritele, l-a propus candidat în circumscripția nr. 23 Colibași, pentru alegerile de deputat în Marea Adunare Națională.

În nord, nu departe de vechea cetate de scaun a Sucevei, a fost propus candidat al Frontului Democrației Populare în alegerile pentru Marea Adunare Națională, de către a 22-a circumscripție electorală Coțușca, maistrul zootehnist Constantin Adochiței, Erou al Muncii Socialiste, conducătorul unui vrednic colectiv de mulgători.

Ion Pas, scriitor-luptător, iubit de popor pentru iscusitele sale evocări ale vremurilor grele din trecut, a fost propus candidat pentru Marea Adunare Națională. Membru al C.C. al P.M.R. și prim-locțiitor al Ministrului Culturii, tov. Ion Pas împletește activitatea sa socială cu cea de creație literară.

Candidată a F.D.P. în circumscripția electorală Cibin din Sibiu, a fost propusă textilista Laza Florica de la fabrica „7 Noiembrie". „...În cazul că voi fi aleasă voi face tot ce-mi stă în putere pentru a justifica încrederea acordată", a declarat Florica Laza la adunarea în cadrul căreia i-a fost propusă candidatura.

Elena Livezeanu este o neobosită activistă pe tărîm social. Entuziasmul său cald, capacitatea sa de muncă sînt de multă vreme cunoscute, în special în rîndul femeilor unde ea și-a desfășurat cu deosebire activitatea. Secretara Comitetului Femeilor Democrate din R.P.R., Elena Livezeanu, a fost propusă candidată în alegeri.

Printre cei propuși candidați în alegeri, se află și mulți intelectuali legați de popor. Artistul poporului Costache Antoniu a întrunit adeziunea unanimă a cetățenilor, deoarece activitatea lui bogată, atît ca artist cît și ca deputat al Sfatului popular și al Marii Adunări Naționale constituie garanția activității lui rodnice și în viitor.

GRIJA PENTRU EDUCAȚIA PIONIERILOR

Casa Pionierilor din Constanța s-a îmbogățit cu un nou cerc, menit să contribuie la educarea celor tineri. E vorba de cercul naturaliștilor, care pune la dispoziția pionierilor un laborator bine utilat.

O EXPOZIȚIE AGRICOLĂ

La sfîrșitul anului 1956, o interesantă expoziție agricolă a fost deschisă în centrul orașului Oradea

Aci au fost expuse produsele agricole ale regiunii, menționîndu-se cele mai frumoase rezultate obținute.

În fotografie: inginerul Roxin, de la secția agricolă a Sfatului regional, explică unui grup de vizitatori ai expoziției metodele care au adus succese în dezvoltarea agriculturii în regiunea Oradea.

Fotografie de E. PAPPER
Oradea

AMBULANȚA ZBURĂTOARE

În regiunea Bacău, după un început timid, aviația sanitară locală s-a organizat și acum ea vine în ajutor ori de cîte ori sînt cazuri urgente. Din colțuri îndepărtate ale regiunii, la prima chemare telefonică, avionul sanitar poate duce la spitale bolnavi sau accidentați. Ajutorul dat la timp de „ambulanța zburătoare", cum este denumit aici avionul sanitar, a salvat multe vieți.

La transportul în bune condiții al bolnavilor și la buna organizare a deplasărilor „ambulanței zburătoare" colaborează trei tineri: Virgil Gribincea, responsabilul aviației sanitare locale, Ion Drîmbă, pilot, și Gh. Talambă mecanicul stației.

În fotografie: Pe aerodromul din Bacău, un bolnav dintr-un sat îndepărtat este transbordat cu ajutorul sanitarilor din „ambulanța zburătoare" în autoambulanță, pentru a fi transportat la spital.

Iată-i pe cîțiva dintre fruntașii fabricii :

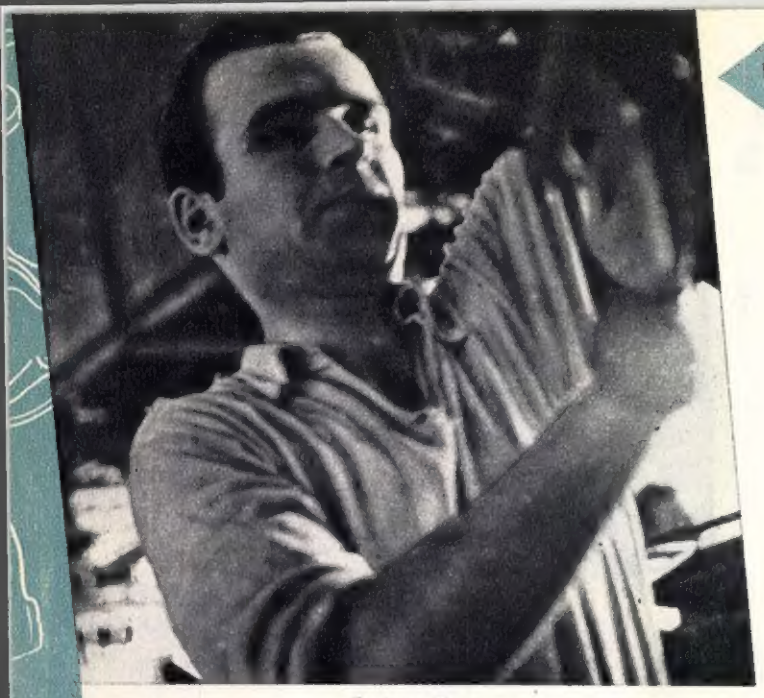

Stelian Tonca

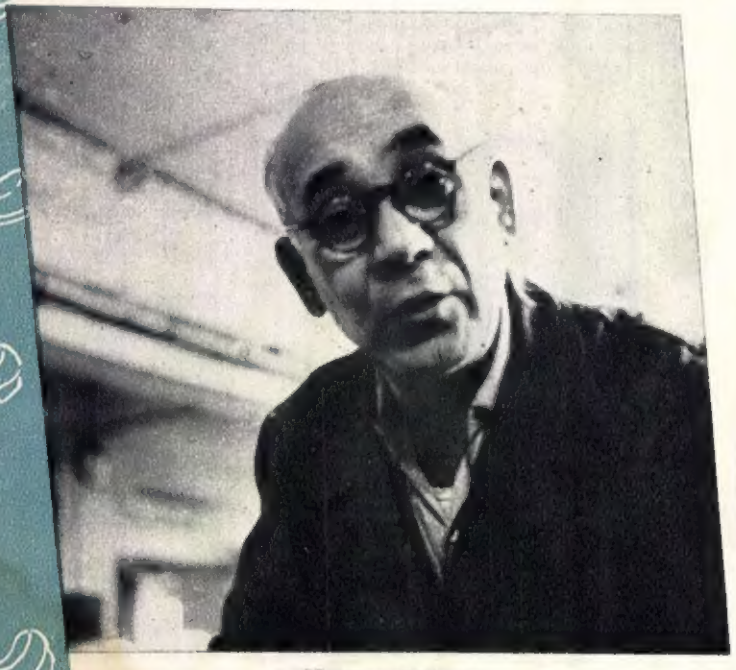

Herman Miheles

Revelion

CĂTRE TOȚI MUNCITORII NOȘTRI.

de M. RADIAN

Cer iertare tovarășilor de la „Kirov" pentru faptul că, vorbind despre ei, încep cu revelionul care se asociază în mintea cititorului cu ideea petrecerii, a dansului și ospățului. E adevărat că ei și l-au serbat în seara de 7 decembrie, încălcînd regulile calendaristice, dar despre asta voi vorbi mai tîrziu. Deocamdată aș vrea să subliniez că munca la fabrica lor, munca de tăbăcar, de mașinist, de cizmar, nu este o petrecere. Este o muncă în general dură, iar în unele sectoare, cum este sectorul cenușar-mineral sau vegetal, chiar foarte grea.

Ați ghicit, desigur, din fotografii despre ce e vorba. Cele cîteva mii de muncitori de la fabrica „Kirov" din București și-au îndeplinit planul anual cu 24 zile înainte de termen. Drept să vă spun, mă și aștept la reproșuri din partea unora dintre dv.: nimic în-

Un coleg de redacție nu era de acord să paginăm alături aceste două fotografii. Cred că n-avea dreptate. Căci există o legătură directă între ele, aș spune chiar că derivă una din cealaltă... În stînga : una din ședințele de la comitetul de partid, avînd la

Ștefan Ispas, Ludovic Szőke, Herman Mihales și Ion Constantinescu, cei mai bătrîni muncitori ai fabricii, au chemat pe tovarășii lor să-l scurteze pe 1954 cu încă 4 ore. Lucrul a reușit și seara, după schimbul de onoare, în timp ce în sala cantinei tineretul sârbă victoria dansînd, obiectivul meu l-a surprins plecînd spre casele lor...
Mai jos, fotografia aceluiași lor.

pe Splai

Fotografiile autorului

teresant, veți spune, nimic nou, un fapt banal, tovarășe reporter; sute de fabrici și-au îndeplinit planul înainte de termen. Și apoi ce poate fi interesant la o fabrică de pantofi?

Banal? Poate! Nimic nou? Admit. E una dintre sutele care fac isprava asta? De acord și cu aceasta! Fabrică de pantofi, deci nimic interesant? Să presupunem că aș accepta și aceasta, deși am mari rezerve, după cum va reieși mai jos. Și, totuși... totuși, m-am apucat să scriu despre ea. Pentru că simt că e de datoria mea să arăt criticilor mei că nu au dreptate.

O pereche de pantofi — lucrul cel mai simplu. Zeci de mii, sute de mii de perechi — mă rog aceasta e menirea fabricii: să le producă. Dar cunoaște cititorul ce presupune oare producția în serie a pantofilor? Mai ales cînd într-un timp scurt producția de pantofi a crescut de 8 ori în țara noastră.

ordinea de zi două puncte: planul de producție și îmbunătățirea mesei la cantină. În dreapta: tinerii serbînd Anul Nou în seara de 7 decembrie. Lipsesc, e drept, confeti, măști, serpentine — dar bucuria nu e mai mică.

Petre Ilinca

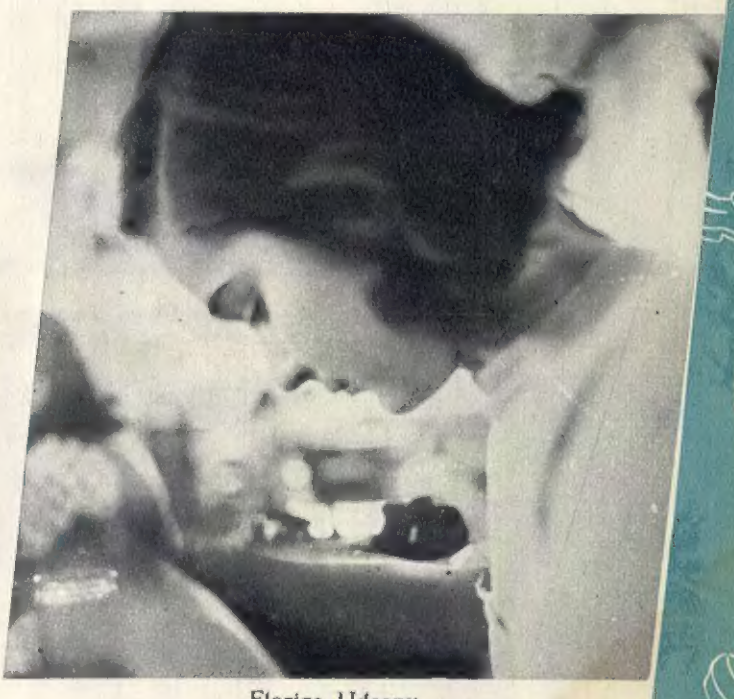

Florica Udeanu

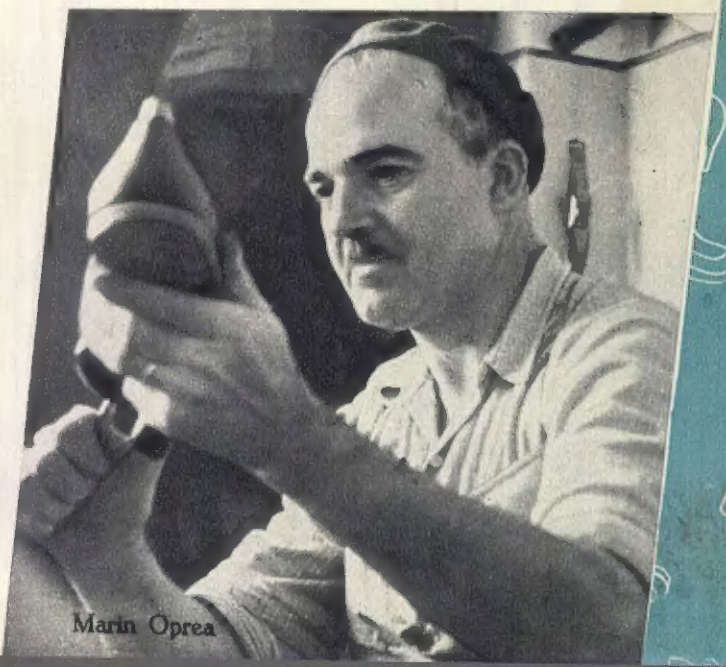

Marin Oprea

Vă invit să priviți figurile muncitoarelor din fotografie. Există oare bucurie mai mare ca aceea de a fi felicitat (e drept că numai printr-un cîntec) de către copiii tăi, care cresc sănătoși și veseli în căminul fabricii?

Producția de pantofi presupune piei crude și pînză cauciucată, apă și acetonă, pap și mucava, bicarbonat de sodiu și oropon, coreon și oxigen, păcură și cuie, rumeguș și cioburi de geam, rașpele și aluminiu, tanin și acizi grași, chit și cuțite de egalizat, șuțlac și alcool, modele noi și coajă de tei, cutii de ambalaj și crep. Ea presupune — nu mai puțin — o cantină bine aprovizionată, adică fasole, carne, cartofi. Presupune un lucru elementar — cizmari, meseriași cu vechime, cu experiență. Și mai presupune multe altele : autocamioane și instalații de forță, rezervoare și asfalt, țevi și conductoare electrice.

Și ce te faci cînd nu le ai pe toate la timp, — niciodată la timp ! — așa cum se întîmplă des la „Kirov", din multiple cauze care nu fac obiectul reportajului acesta? Sistezi producția? Te poți mulțumi cu realizarea pe trei sferturi a planului? Ceea ce e interesant la „Kirov" este faptul că colectivul luptă cu toate aceste greutăți, că el reușește să le învingă, că nu se mulțumește să-și respecte numai obligațiile de plan, dar să și le depășească și mai ales că oamenii sînt în plină ofensivă pe toate fronturile: pe cel al economiilor, al productivității și al prețului de cost, pe frontul calității și pe cel al modernizării necontenite a fabricii, pe frontul ușurării muncii oamenilor și pe cel al curmării hoților (puține la număr, dar care mai există), pe frontul calificării a sute de noi lucrători (sînt secții ca încălțăminte mecanică, unde, pe lîngă 6 cizmari cu experiență, în ultima jumătate a anului au fost calificați 140 muncitori).

Regret că nu l-am putut cunoaște pe directorul Amzoiu — era bolnav în spital. Mi-au vorbit oamenii despre el. E un bun gospodar, fostul cizmar. Și simți că a imprimat și colaboratorilor săi un spirit de muncă asemănător. Am cunoscut pe cîțiva dintre ei, în frunte cu inginerul șef Zigler — și cred că nu greșesc !

„Secretul" succeselor muncitorilor mi se pare că constă și în faptul că există o grijă deosebită pentru ei, pentru cîștigul lor, pentru ușurarea muncii lor, pentru îndeplinirea obligațiilor din contractul colectiv. În fiecare secție este afișat graficul cu prevederile contractului colectiv și îndeplinirea lor. Un pomelnic uriaș de obligații, începînd de la instalarea a noi benzi rulante pînă la organizarea de biblioteci.

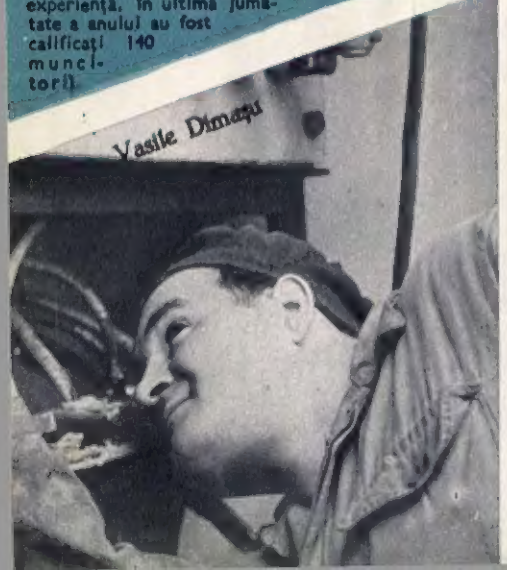

Vasile Dimaşu

Aurelia Moise

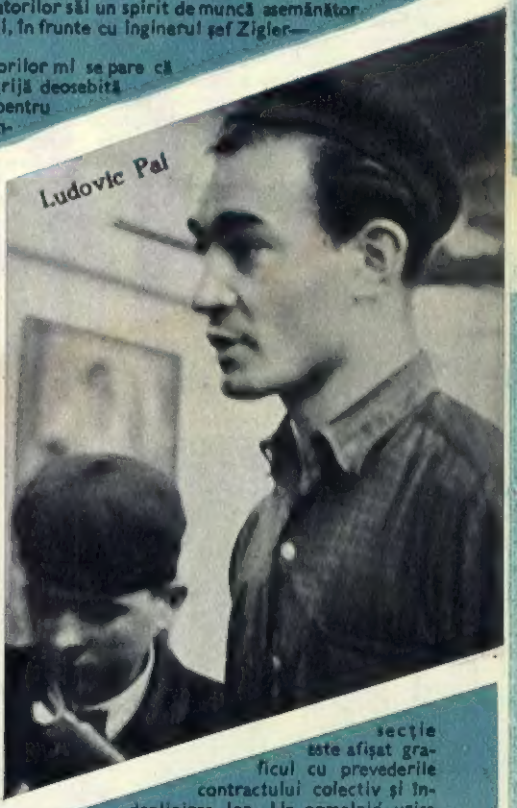

Ludovic Pal

SCURT INTERVIU:

Eu: Numai un minut, vă rog. Iertați-mă, dar cititorii revistei vor o lămurire: cine sînteți, vechimea în meserie, cîștigul lunar etc.

4 voci: Meseria am învățat-o în ultimele patru luni.

Eu: Vă rog, vă rog, dacă se poate, la restul întrebărilor fiecare în parte...

Vocea I: (prima din dreapta) Maria Vlădescu, am cîștigat în august 294 lei, în septembrie—345 și acum în noiembrie — 475,47 lei.

Vocea a II-a: (în spatele lui Vlădescu) Constanța Cojan, am cîștigat în august 282, în septembrie — 382, octombrie—667 și în noiembrie — 759 lei; după cum vedeți, aproape de 3 ori salariul dinainte.

Vocea a III-a: (prima din stînga) Dumitra Costache, am încasat în august 294, în septembrie—386, în octombrie — 586 și în noiembrie — 857. Nu m-am lăsat mai prejos...

Vocea a IV-a: Elisabeta Toth, în august am cîștigat 294, în septembrie — 374, în octombrie — 473, în noiembrie — 483. Nu uitați că mai primim și compensația pentru cartelă etc.

Eu: Vă mulțumesc pentru interviu și mă bucur că numai în patru luni salariul dv. a crescut atît de frumos. Vă doresc succes și în continuare.

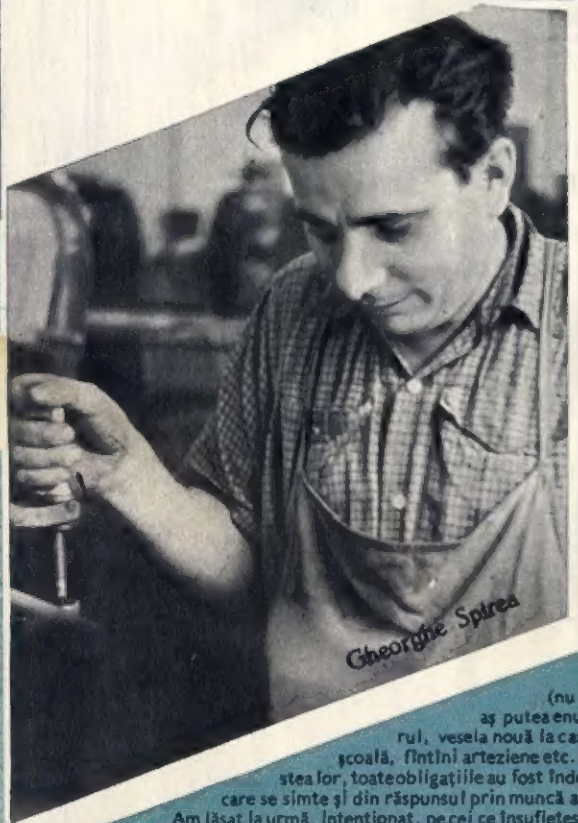

Gheorghe Spirea

volante (nu am spațiu, dar aș putea enumera staționarul, vesela nouă la cantină, atelierul școală, fîntîni arteziene etc. etc.). Spre cinstea lor, toate obligațiile au fost îndeplinite—lucru care se simte și din răspunsul prin muncă al muncitorilor.

Am lăsat la urmă, intenționat, pe cei ce însuflețesc miile de muncitori ai „Kirovului": organizația cu sute de comuniști, în frunte cu energicul și priceputul secretar Marin Mihalache. Și e oare o coincidență faptul că în această fabrică, fruntașă în producție, un mare număr de muncitori se adresează în fiecare zi organizațiilor de bază cu cererea de a fi primiți în partid? Cred că nu! Cred mai degrabă că este urmarea firească a faptului că oamenii simt că partidul, prin comuniștii fabricii, se ocupă de ei, de cîștigul și sănătatea lor, de cantina și căminul lor de copii. De aceea nu m-a mirat replica dată, la mitingul din seara lui 7 decembrie, de către un muncitor—mi se pare Gh. Negraru: „La anu' planul îl vom termina cu două luni înainte".

Permiteți-mi să nu mă îndoiesc.

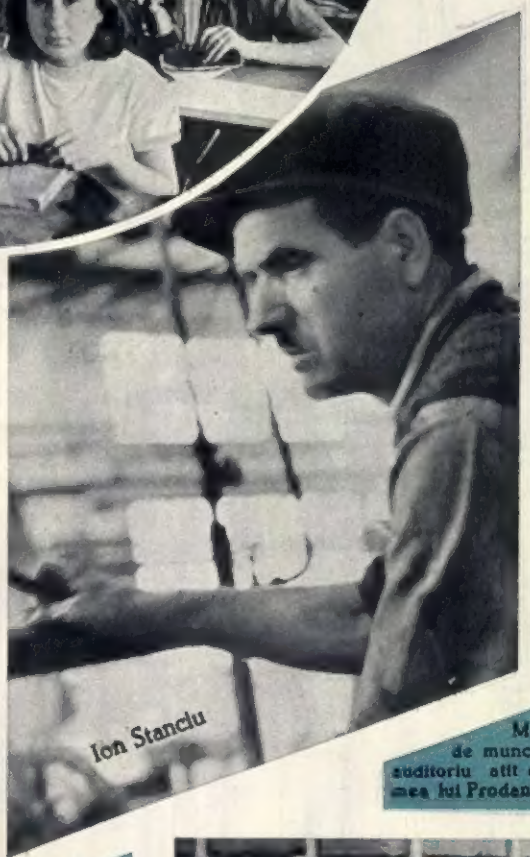

Ion Stanciu

Ion și M. Zigler

Moș Kelemen a muncit 54 de ani în fabrică. E pensionar, dar nu vrea să stea acasă („mor, tovarășe, cu zile, așa fără muncă"). Ciupitu Maria nu are decît 17 ani și e în primul an de muncă în fabrică. Bătrînul — fericit că are un auditoriu atît de atent — își deapănă amintiri de pe vremea lui Prodanof (fostul proprietar al fabricii).

DOUĂ LUMI, DOUĂ MODURI DE A ACȚIONA

Priviți imaginile din aceste pagini. Provocări împotriva statelor socialiste, uneltiri războinice și febrile pregătiri militare, intensificarea reacțiunii interne, acțiuni colonialiste, ce au culminat cu agresiuni fățișe — acestea și alte fapte, printre care în special dîrza împotrivire a popoarelor față de planurile și uneltirile criminale imperialiste, caracterizează lumea capitalistă în anul 1956.

Cu totul alt fel se prezintă politica și realizările țărilor socialiste. Mari și importante succese în domeniul construcției socialiste și al ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii au fost obținute în fiecare țară din puternicul lagăr al socialismului, care-și închină întreaga sa luptă păcii și fericirii popoarelor.

Iată, în rîndurile de mai jos, doar cîteva dintre cele petrecute în 1956 în lumea socialismului:

● La începutul acestui an a intrat în funcțiune magistrala de cale ferată Moscova — Ulan Bator — Pekin.

● În cursul anului 1956, guvernul U.R.S.S. a recunoscut independența și suveranitatea Marocului, Tunisiei, Sudanului, stabilind relații diplomatice cu guvernele acestora. De asemenea a stabilit relații diplomatice, economice și culturale cu Liberia, Ceylon, Nepal.

● În luna ianuarie, guvernul U.R.S.S. a predat guvernului Finlandei baza sa militară de pe teritoriul Porkkala-Udd.

● Romînia și Grecia reiau relațiile diplomatice în luna august a acestui an.

● Guvernul sovietic dăruiește O.N.U. modelul primei centrale atomo-electrice din lume. Solemnitatea primirii darului a avut loc la 13 septembrie.

● Guvernul U.R.S.S. publică la 16 septembrie o Declarație cu privire la necesitatea rezolvării pașnice a problemei Suezului.

● Primul zbor internațional al avionului cu reacție pentru călători „T.U.-104" a produs senzație în întreaga lume. Specialiștii de seamă în domeniul aeronauticii din occident au recunoscut superioritatea acestui avion sovietic față de cele din țările apusene.

● La 30 octombrie guvernul U.R.S.S. publică o importantă Declarație cu privire la bazele dezvoltării și întăririi prieteniei și colaborării între Uniunea Sovietică și celelalte state socialiste.

● Numeroase inițiative ale guvernului sovietic în problema dezarmării sînt cuprinse în mesajele adresate în cursul acestui an lui D. Eisenhower și unor prim-miniștri ai puterilor apusene și asiatice. La 17 noiembrie guvernul sovietic face noi și importante propuneri în acest sens.

● Prima uzină de automobile din R. P. Chineză a fost dată în exploatare la mijlocul lunii octombrie. De asemenea a fost pusă la punct, în cursul acestui an, cu 17 luni înainte de termen, producția experimentală a primelor avioane cu reacție chineze; aparatele au dovedit, în timpul încercărilor la care au fost supuse, înalte calități de zbor.

● Moscova a fost, în cursul acestui an, centrul unei bogate activități în vederea scăderii încordării în relațiile internaționale și a întăririi spiritului păcii și prieteniei între popoare. În cursul anului au vizitat Moscova și Uniunea Sovietică numeroase delegații guvernamentale și șefi de state printre care ai: Franței, Finlandei, Danemarcei, Suediei, Norvegiei, R. P. R., R. P. Polone, R.P.F. Iugoslave, Siriei, Indoneziei, Afganistanului, Laosului, Cambodgiei, Iranului, R.P.D. Coreene și altele.

● În scopul întăririi păcii și prieteniei între popoare, delegații guvernamentale ale Uniunii Sovietice au vizitat în cursul anului numeroase țări, printre care: Anglia, India, Birmania, Afganistan, R.P. Chineză, R. P. F. Iugoslavă, R.P. Polonă, R.P.R., R.D. Vietnam și altele.

● În cursul lunii ianuarie a intrat în funcțiune hidrocentrala „Batoșevo-2" de pe rîul Rosița, prima nouă construcție în R.P. Bulgaria din anul 1956.

● Reduceri de prețuri la mărfuri de larg consum au avut loc în acest an (în ordinea efectuării lor) în R. P. Bulgaria, R. Cehoslovacă (de două ori), U. R. S. S., R. P. Chineză și în alte țări socialiste. De asemenea, în R. P. Chineză a avut loc o majorare generală a salariilor. În Republica Populară Romînă, după o serie de majorări de salarii la unele categorii de muncitori și funcționari, la 30 octombrie a fost dată publicității Hotărîrea C. C. al P.M.R. și a C.C.S. cu privire la luarea unor măsuri pentru ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

● Începînd de la 10 martie în U.R.S.S. și de la 1 octombrie în R. Cehoslovacă a fost redusă ziua de muncă, simbăta și în ajunul sărbătorilor, de la 8 la 6 ore.

● O dată cu începerea noului an școlar, în U. R. S. S. au fost desființate taxele școlare la toate institutele de învățămînt.

● La începutul lunii august a intrat în funcțiune cea mai mare rafinărie de petrol din țara noastră, Rafinăria nr. 10 din Moldova — una dintre primele și cele mai importante realizări ale celui de al doilea plan cincinal al R.P.R.

● În vara acestui an s-a strîns recolta de pe uriașele suprafețe de pămînt desțelenite din U.R.S.S. Pînă în prezent s-au arat 35,5 milioane hectare de pămînturi virgine și întelenite, ceea ce depășește de 1,7 ori suprafața însămînțată cu culturi cerealiere din Marea Britanie, Italia și Franța, luate împreună.

1956 ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE

Încrezut de sine și totodată o primă și uriașă lovitură dată forțelor reacțiunii, poporul francez, chemat în fața urnelor, și-a exprimat voința sa pentru pace, independență națională și progres social.

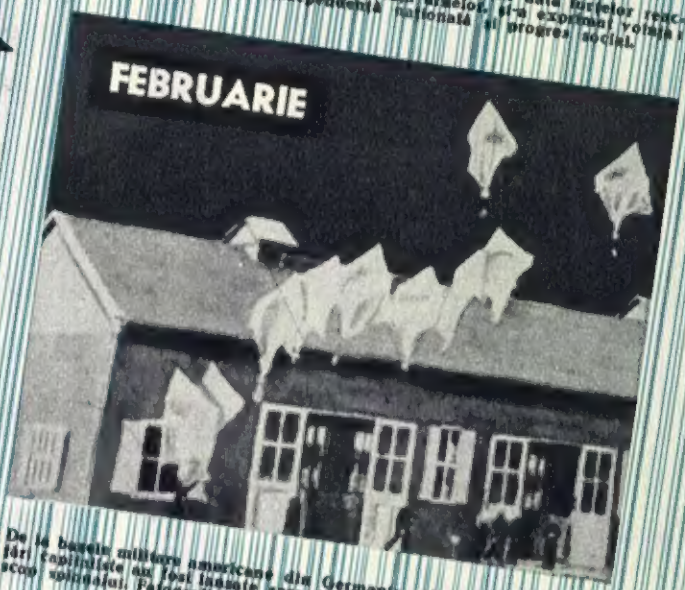

De la bazele militare americane din Germania occidentală și din alte țări capitaliste au fost lansate spre țările socialiste baloane, avînd ca scop spionajul. Fotografia înfățișează unul dintre punctele de lansare a baloanelor, situat la Frenaa (R.F.G.).

Colonialismul britanic a pricinuit o nouă tulburare. Generalul englez John Bagnot Glubb (cea mai din dreapta) a fost demandat de șef al legiunii arabe din Iordania. În fotomontajul de față generalul Glubb în fața unui stîlp de la granița țării din care a fost alungat.

Încercările colonialiștilor francezi de a înăbuși prin forță lupta poporului algerian pentru independență națională primesc riposta hotărîtă a patrioților algerieni. În fotografie: o ciocnire între demonstranți și poliție la Alger.

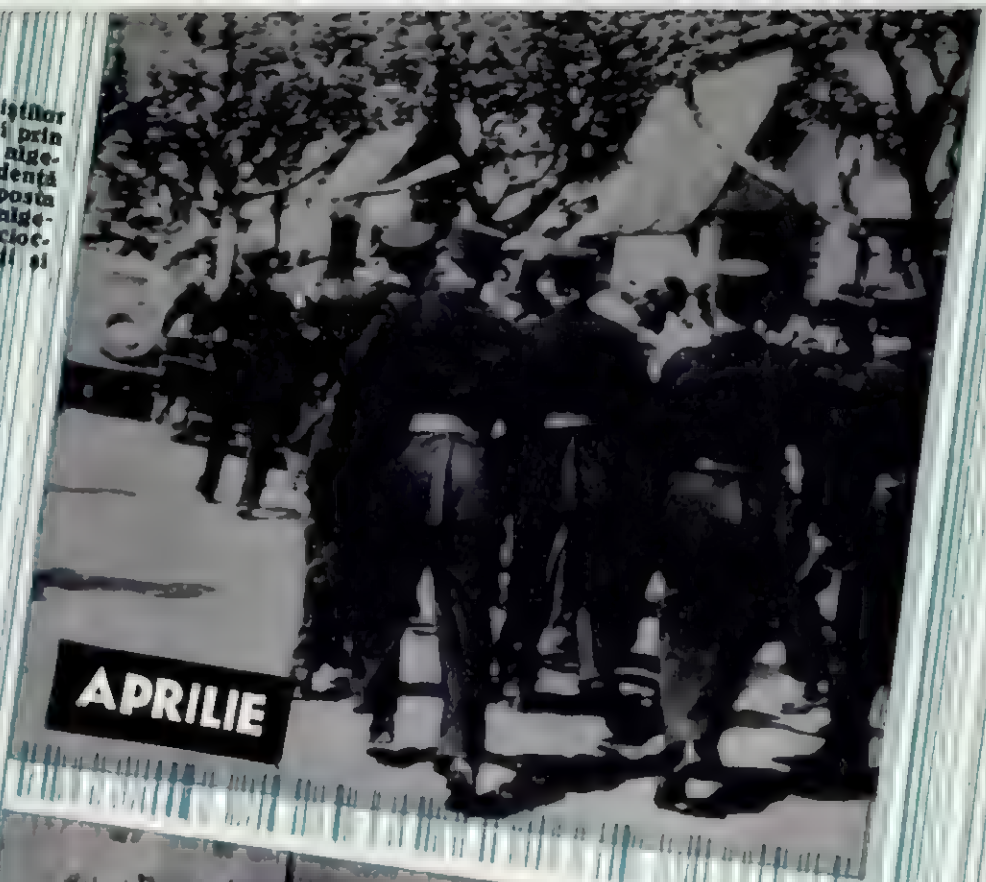
APRILIE

Prin represiunile odioase împotriva poporului cipriot, colonialiștii britanici n-au făcut decît să contribuie la întețirea luptei acestui popor însetat de libertate. În fotografie: colonialiștii ridică bariere de sîrmă ghimpată menite a-i apăra de furia poporului cipriot.

MAI

IUNIE

La Bremerhaven a sosit un nou transport de armament american pentru Germania occidentală. Iată un fapt ce dovedește caracterul real al planurilor așa zis „defensive" ale cercurilor agresive din S.U.A. și Germania occidentală.

Entuziasm în orașele și satele egiptene. La 26 iulie, cu prilejul celei de a patra aniversări a revoluției egiptene, președintele Nasser a anunțat naționalizarea companiei Canalului de Suez.

IULIE

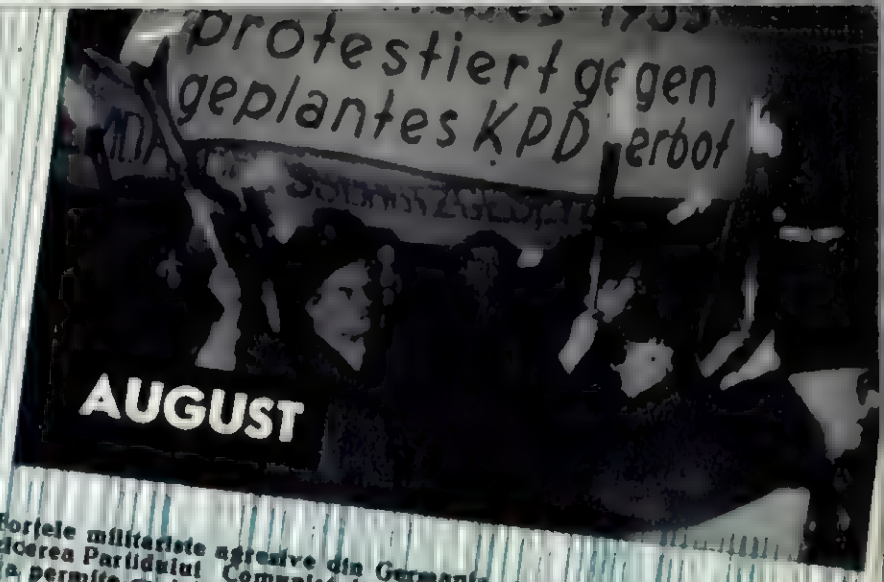

AUGUST

Forțele militariste agresive din Germania occidentală au hotărît interzicerea Partidului Comunist din Germania. Dar poporul german nu va permite ca istoria sîngeroasă a domniei hitleriste să se mai repete.

SEPTEMBRIE

Mari ciocniri între poliție și populație într-unul din orașele Japoniei. Populația a împiedicat lărgirea unei baze militare americane. Un fapt semnificativ pentru starea de spirit antiamericană a poporului japonez.

OCTOMBRIE

Complotul contrarevoluționar din Ungaria a fost organizat și sprijinit de reacțiunea internațională. Arme și huligani fasciști au fost introduși în Ungaria prin Austria, folosindu-se pentru aceasta camioane purtînd emblema crucii roșii și însoțite de mașini blindate, pentru „pază oficială" – după cum afirmau unele organe occidentale de presă.

NOIEMBRIE

Agresorii colonialiști anglo-francezi și unealta lor, israelul, au făcut numeroase victime în rîndurile populației pașnice din Egipt. Iată un grup de răniți de la Port-Said așteptînd să fie îmbarcați în tren, pentru a fi transportați la Cairo.

DECEMBRIE

Una dintre consecin[...] agresiunii anglo-fra[...] israeliene: lipsa petr[...] lui a provocat mari [...] turbații în întreaga v[...] economică din Eur[...] apuseană. Printre alt[...] restricțiile de benz[...] impuse au paralizat tr[...] sporturile auto în mar[...] orașe. Fotografia noast[...] scoasă pe străzile Lo[...] drei, ni-l înfățișează [...] Mr. Donovan, director[...] unei companii comerc[...] ale engleze care, în lips[...] obișnuitei sale limuzine[...] se „obosește" mergin[...] acasă călare pe cal...

PRIN MOSCOVA, CU MOS

Reportaj de Constantin CHIRIȚĂ

Moscova. Hotel Moscova. Ap. 1211. Apartamentul în care locuiesc, situat la etajul al doisprezecelea, oferă una dintre cele mai frumoase priveliști care se pot vedea în Moscova. Încă din primele zile mi-am făcut o preocupare preferată în a privi de la ferestrele apartamentului panorama bogată din fața ochilor. Tot centrul Moscovei parcă este în jurul meu. Imediat în față, clădirea roșie, solidă, asaltată mereu de vizitatori, a Muzeului Revoluției; puțin mai departe, pe stînga, celebrul „G.U.M." în care poți să cumperi orice: de la ace de patefon pînă la limuzine; apoi Piața Roșie, gravă și tăcută, străjuită în fund de catedrala Vasili Blajennîi (una dintre cele mai iubite bijuterii arhitectonice ale Moscovei) — și rezemîndu-se în dreapta de zidurile înalte ale Kremlinului, cu turnurile sale construite în diferite stiluri; spre mijloc, întrîndul solemn al mausoleului și de acolo, de-a lungul zidurilor Kremlinului, șirurile de vizitatori care zilnic se întind, rotîndu-se, pe distanțe de kilometri.

Dincolo de această primă panoramă, ale cărei înălțimi al impresia că le poți atinge cu degetul, se oferă privirii o bună parte din Moscova veche, cartiere alcătuite din clădiri mijlocii, apoi grupuri compacte de cartiere noi, adevărate orașe, cu case înalte de 8-10 etaje; mai departe, în zare, se pot deosebi contururile cîtorva clădiri gigantice, silueta majestuoasă a Universității Lomonosov și antenele metalice ale televiziunii, care parcă zgîrie pînă la zenit cerul Moscovei. Priveliștea pare stranie prin bogăția și fixitatea ei. Privită în unghi normal de la această înălțime Moscova pare o încremenire de nave uitată de cine știe ce demiurg și care așteaptă un mare semnal de plecare.

Dar cum cobori ochii în jos, fie numai pentru o clipă, senzația fixității dispare. Pe străzi și prin piețe valuri nesfîrșite de oameni înaintează și se întretaie, convoaie nesfîrșite de mașini alunecă fără încetare, sugerînd înălțimii imaginea unui ciocot, unui vîrtej complet mut. Dacă în orele de dimineață și de prînz dominația străzilor Moscovei cade parcă în sarcina mașinilor, după-amiaza și mai ales spre seară, furnicarul de oameni cucerește totul. Magazinele sînt la dispoziția cumpărătorilor pînă tîrziu; teatrele, cinematografele își deschid larg porțile; grădinile, parcurile par mai gătite, iar străzile sînt atît de îmbietoare! Tocmai în aceste ore, apare în apartament un cunoscut romîn care știe puținței rusește și hai împreună cu el pe străzi. Bineînțeles, pe strada Gorki, cea mai apropiată, cea mai populată, cea mai mare stradă a Moscovei.

Aici observăm totul. Sumedenie de străini, înecați însă în valurile moscovite. Tineretul predomină. Și tineretul e îndeobște vesel. Schimbăm gînduri, reflecții. Urmărim o clipă cu vederea o fată singură, cu părul tuns scurt, subțire, grațioasă. Tovarășul meu exclamă cu cea mai pură nevinovăție:

— Krasivaia devușka! (Frumoasă fată).

Fata, care auzise exclamația, se întoarce, pleacă ușor capul și răspunde cu un aer firesc:

— Spasibo! (Mulțumesc).

Naturalețea și sinceritatea acestui „mulțumesc" ne-au uimit pe amîndoi. Nu într-atît însă ca să nu intrăm în vorbă cu fata. Tovarășul meu și-a cerut — într-o rusească pe care eu aș fi vrut-o impecabilă — toate scuzele, tînăra s-a înveselit, ne-a răspuns foarte simplu că merge la o întîlnire și peste cîteva minute ne-a prezentat chiar un tînăr brunet, înalt și bine legat, care a făcut mult haz de întîmplarea noastră. Ne-am împrietenit repede. Într-atîta, încît ne-am dat întîlnire tuspatru a doua zi, tot pe Gorki, lîngă hotelul Moscova.

Ne-am ținut de cuvînt și ne-am revăzut cu toții a doua zi, la locul stabilit. Tînăra pereche ne-a propus să petrecem cîteva ore la unul dintre restaurantele Moscovei. Am acceptat și după o scurtă plimbare, am ajuns la „Savoy". Savoyul face parte din categoria restaurantelor elegante, scumpe și pline. În mijlocul parchetului de dans, o fîntînă arteziană; serviciu ireproșabil, cu liste în diferite limbi; orchestră înzestrată cu cîntece și melodii moderne (trecere mare au cîntecele italiene), mesele despărțite prin spații largi, împrejmuite de scaune capitonate și îmbrăcate în pluș. Am mîncat șașlîkuri — un fel de frigărui — am băut vin gruzin dulce și tare, am ascultat muzică și, bineînțeles, am dansat. Dansul durează foarte puțin, dar pauza dintre dansuri durează și mai puțin. În acest cadru plăcut am făcut o nouă cunoștință, neașteptată, cu oamenii sovietici.

Masa la care stăteam noi era vecină cu o masă ocupată de un grup de englezi. Trei bărbați și o femeie. Toți îmbrăcați în ținută rece de seară. Femeia, bineînțeles înaltă, slabă, cu ochelari. Avea înfățișarea unei profesoare severe și distinse. Vîrsta nu se obișnuiește în asemenea cazuri. La masă se discută calm, poate chiar prea serios. Răsunaseră acordurile unei melodii. La masa vecină apăru un moscovit înalt și voinic, foarte blond, cu gulerul cămășii desfăcut — era cald în restaurant — haine cu umeri drepți și pantaloni largi, după moda sovietică. A cerut politicos permisiunea bărbaților și, la încuviințarea lor, a invitat „severa profesoară" la dans. La masa noastră s-a ciocnit un pahar de vin, s-au mai schimbat cîteva vorbe. Indiscreția profesională sau, ca să mă scuz, așezarea firească a meselor, m-a făcut să-mi îndrept din nou ochii către masa vecină. Am avut o clipă impresia că scena încremenise, că regăsesc personajele așa cum le-am lăsat sau că asist la repetiția unei scene de film. Același rus foarte blond cerea încuviințare celor trei englezi și invita cu același gest foarte politicos, același personaj feminin la dans. Numai personajul feminin parcă nu mai era întocmai același. O ușoară roșeață îi colorase obrajii, ștergîndu-i parcă aerul de severitate și lăsîndu-i-l numai pe cel de distincție. Mi-am retras în mod intenționat privirile de la masa vecină și mi le-am repezit din nou cînd am auzit o nouă melodie. Exact aceeași scenă, cu deosebire că dansatoarea părea de astă dată chiar veselă. Și însoțitorii ei păreau mai alt fel. A patra oară scena nu s-a mai repetat. Din simplul motiv că englezii invitaseră rusul la masa lor și discutau, nu știu în ce limbă, sau mai degrabă rîdeau și se înveseleau, iar pentru lucrul acesta nu trebuie neapărat o limbă co-

COVIȚII

mună. Cînd mi-am mai ațintit ochii o dată într-acolo, i-am văzut pe englezi cu gulerele cămășilor desfăcute, ciocnind veseli cu acel rus foarte blond și străduindu-se să rostească în rusește cîteva cuvinte. Moscovitul îl cucerise. Așa se întîmplă cu toți străinii la Moscova...

Așa se întîmplă cu toți străinii la Moscova. Moscoviții nu-ți dau răgaz să te simți străin în orașul lor. Cu farmecul lor, cu ospitalitatea lor proverbială, cu atenția și amabilitatea lor veșnic treze te atrag în vîrtejul vieții lor, te înconjoară cu atîta căldură, încît te faci să te simți ca la tine acasă. Mi s-a întîmplat să cer cîte o informație în autobus sau pe stradă. Imediat s-a oferit cineva, cu cea mai fină atenție.

O dată treceam vesel și nepăsător, cu pași grăbiți, prin piața Pușkin, prin parcul din centrul pieței. Tocmai terminasem, după o noapte de muncă, un material pe care mi-l ceruse radio Moscova. La un moment dat mi s-a părut că mă strigă cineva: „Tovarășe!". Am întors capul. Într-adevăr, mă strigase cineva. Din buzunarul interior al fulgarinului, care-mi atîrna pe umăr, îmi căzuseră cele zece pagini scrise mărunt. Și eu, și bătrînul care mă strigase, ne-am îndreptat iute spre bucățile de hîrtie. Dar înainte de a ajunge la ele, un vîrtej hoțesc a prins în centrul lui hîrtiile și în mai puțin de o secundă le-a ridicat în aer, împrăștiindu-le în tot parcul. Mi-a trăsnit în cap gîndul că dacă numai cîteva pagini sau numai una singură se pierde, sînt și eu pierdut. Cînd m-am dezmeticit, am avut în fața ochilor priveliștea unei vînători. O seamă de cetățeni alergau prin parc după colile mele de hîrtie. Mi s-au adus colile una cîte una. Șapte, opt, nouă... A secea mi-a adus-o un bătrîn. Trebuie să fi avut vreo șaptezeci de ani. Avea fața uscată, mustața albă și pe cap o șapcă specific rusească, cu cozoroc negru. Uimit cu totul, am mulțumit în jur, în toate limbile în care știam cuvinte de mulțumire. Numai în rusește am uitat s-o fac. Mi-am dat seama pe drum și cînd am ajuns la radio, am mai zăbovit într-un birou, pentru a trece printre cele scrise și întîmplarea aceasta. Am trecut-o și, dacă am uitat și cu acea ocazie să mulțumesc în limba rusă, o fac acum: „Spasibo"!

Omul sovietic e un amestec de cinste, pasiune și, parcă, naivitate. Am asistat la cîteva întîmplări, în peregrinajul meu prin Moscova, care mi-au întărit aceste impresii. Știam din cărți că omul sovietic e un om drept, cinstit, că-și iubește pînă la sacrificiu prietenii, că este înzestrat cu toate atributele omului simplu, că-i place să muncească, să cînte, să danseze, să bea să vorbească — și să facă toate acestea cu pasiune.

Mergeam cu tovarășul meu în autobus. Ne așezaserăm comod pe scaune. (Sînt atît de multe autobuse în Moscova, încît întotdeauna găsești loc să stai jos). La stația Arbatskaia vedem că se urcă un singur cetățean, dar spre surprinderea noastră scoate trei bilete. Autobusul pleacă. Nu se mai urcase nimeni. Prietenul meu, care din zi în zi vorbea mai bine rusește, nu-și poate stăpîni curiozitatea și intră în vorbă cu noul pasager. Apoi îmi explică cu mîna unui om năucit că respectivul făcuse cu o zi înainte două drumuri cu autobusul fără să scoată bilet (n-avea bani la el) și acum găsise de datoria lui să scoată și pentru cele două drumuri neplătite. Uimirea venea însă de acolo că cetățeanul, în loc să fi făcut teoria cinstei sau a apărării bunului obștesc, spusese foarte natural „că, uneori, de, omul, din grabă, uită să ia bani la dînsul". Faptul este strict autentic.

Vorbeam mai sus de pasiunea pe care o pun moscoviții în tot ceea ce fac. Mi s-a întîmplat să fac cunoștință într-o seară cu un tînăr care stătea ca și mine pe o bancă, în micul parc din fața Teatrului Mare. El a intrat în vorbă cu mine. Știa puțintel franțuzește. Era student în anul III la un institut de științe juridice. Mă preocupa o strofă din Esenin, aceea care în traducerea lui Lesnea sună așa:

„Sînt obraznic, moscovit, hai-hui
Și pe Tversk, pe hulpiți cînd mă-mpinten
Fiecare cine-al nimănui
Recunoaște umbletul meu sprinten."

L-am întrebat de Tversk, el m-a întrebat dacă la noi se cunoaște Esenin, i-am spus cîteva strofe, ca să-i dau a înțelege cum sună Esenin în românește. Atît a trebuit. Mi-a recitat o groază de poezii din Esenin, apoi din Pușkin, din Lermontov, apoi din Șcipaciov. Cu o pasiune cuceritoare. Și tot poezii melodioase, încîntătoare prin sunetul lor. Pînă cînd, din întîmplare, tînărul jurist și-a aruncat ochii pe ceas. A sărit în sus ca un arc. Abia a avut timp să spună că a întîrziat la un „rendez-vous" și a pornit spre stația de metro cu o iuțeală care ar fi făcut cinste unui campion. Nu știu cum s-a soldat afacerea cu întîrzierea, dar îmi închipui că și în autocritică și în dojană se pune din plin pasiune...

Ca să nu mai vorbim de sport... Am urmărit un meci, stînd comod într-un fotoliu, la aparatul de televiziune din apartamentul în care locuiam la hotel. Dar, ca orice pasionat amator de sport, alte două competiții le-am văzut pe teren: una pe „Dinamo", alta pe noul stadion Lujniki. Spectatorii sînt plini de pasiune pentru fotbal. Aplaudă și fluieră cu frenezie. Sînt subiectivi ca toți spectatorii de fotbal, dar urăsc jocul brutal și mai ales abandonarea luptei sportive. Foarte rar vezi, de pildă, un apărător dînd înapoi mingea la portar. O asemenea slăbiciune este înfierată puternic și cu promptitudine de către spectatori.

Tocmai văzusem un meci între Torpedo și Dinamo-Moscova și, pentru a scurta drumul la hotel, am luat împreună cu alții un taxi. (La Moscova taxiurile costă extrem de ieftin și nu taxează nimic la urcarea pasagerului). Bineînțeles, au și început discuții, comentarii. Șoferul trăgea amarnic cu urechea. Cînd am început să vorbim despre fanteziile atacanților de la Torpedo, despre Streițov și Ivanov și despre ineficacitatea lor, șoferul a oprit mașina, a oprit aparatul de taxat cu un gest scurt și a început să-și depene „of-ul". Critica șoferului era atît de aspră și competentă, că dacă ar fi ascultat-o cei de la Torpedo înainte de începerea meciului, precis că ar fi ieșit victorioși. O dată năduful lepădat, a dat din nou drumul mașinii. La despărțire am aflat că este antrenor la o echipă de fotbal dintr-o categorie superioară.

Am întîlnit multe alte lucruri și mulți alți oameni în Moscova. Și mi s-a părut că omul sovietic este fratele bun și semenul bun al oricărui om cinstit de pe fața pămîntului, purtător al însușirilor umane cele mai obișnuite. El, omul simplu, nu face parte din categoria îngîmfaților și lăudăroșilor (cînd i-am spus unui moscovit ce frumos e orașul lui, mi-a răspuns cu un gest aproape nepăsător: „și voi aveți orașe frumoase"), nu se bate cu pumnii în piept în fața copleșitoarelor realizări ale patriei sale și nici nu vrea să obligе pe nimeni să fie convins despre adevărul și dreptatea lui.

Am asistat într-o zi pe strada Sadovaia la o întîmplare care mi s-a părut plină de interes. Un ziarist occidental fotografiase o casă veche destul de puțin arătoasă și cîteva persoane îmbrăcate modest. O tînără impetuoasă a intrat în vorbă cu ziaristul și, cu un ton plin de dojană, mustrător, i-a spus că umblă numai după lucruri rele și că ar putea să vadă și lucrurile bune. Și fata a început să-i arate o sumedenie de asemenea lucruri bune, care țîneau de prefabricatul de Sadovaia. Se strînsese lume în jurul celor doi. Cîțiva cetățeni au început s-o certe cu asprime pe tînăra moscovită. I-au cerut să se ducă după treburile ei, explicîndu-i că ziaristul în cauză are dreptul și libertatea de a fotografia absolut tot ce vrea dînsul. Că nimeni nu-i poate stînjeni. Tînăra s-a îndepărtat oarecum supărată. (Eu, personal, am înțeles întrutotul indignarea ei). Cetățenii, puțintel încurcați, și-au cerut scuze în fața ziaristului, spunînd că fata e prea tînără și, ca orice tînără, se încălzește prea repede. S-au scuzat încă o dată, arătîndu-i că poate să fotografieze absolut orice, după dorință. „Totul e o problemă de conștiință" — au încheiat ei.

Ziaristul părea foarte emoționat de intervenția lor. Și, mai ales, de ultimele cuvinte.

Nu pot ști cum a rezolvat el această problemă. Mie mi s-a părut că cetățenii au toată dreptatea. În sensul acesta am scris despre Moscova.

Petre SOLOMON

Popas la Moscova

— Ochiule, spune ce vezi?
— Văd un oraș înșirat pe coline.
Soarele bate din case monezi —
Chimirele străzilor, iată, sînt pline.

Văd, pe un deal, o cetate de vis.
Un zid crenelat o-nconjoară.
Deasupra, tot cerul e scris
Cu turle, clopotnițe, cupole de odinioară.

Un turn îmi arată, pe-un negru cadran,
Timpul, cu brațe de aur.
Sub el e o piață, pe-al cărei tăpșan
Trece-al istoriei faur.

— Ochiule, vezi sau visezi?
— Omule, vino și vezi...

Zbuciuma

Statul cel mai rău patron.-- Legi reacționare și regulamente de cazarmă

MARȘUL FLAMANZILOR

Scumpirea traiului

Un grav pericol ce se poate evita și care trebuie că mai grabnic îndepărtat

Viața economică și indicele de scumpete -- Iluzia sporirii salariilor

...zitele și criza economică--Negustorii și specula--Care ar fi remedi...

Asasinatele politice

Vasalitatea

Dobândă x dobândă = ?

BANCA

Prasnicul calici

Cum se combate șomajul. -- Muncă nu asistență cer

Măsuri cari agravează șomajul. -- La cantina șoma...

200 porții pentru 2000 oameni

Problema șomajului ne-a surprins nepregătiți deși apariția gra...

pentru recensământul populației? Lucrarea ceasta, de interes știin...

Sinuciderea de la cimitirul Belu

Un pensionar se împușcă

Ultima soluțiune a crizei: arestarea ziariștilor

De ce se agită

De zece ani cer dreptat

Revolta pu...

GRAVURA de

In sapă de lemn

Fraude la Domenii

șomeri pentru vânzarea ziarului Capitală

Jefuirea Primăriilor Capitalei

LEGEA HOTILOR

(note pe margine)

Studenții și mizeria

Proletarii manu... și proletarii intele...

tul an 1932

Somajul în Valea Jiului

Somajul

Soarta problematică a unei școli de ucenici

„FACLA" la last

BULETINUL

Banca Urbană

Societate Anonimă
Capital deplin vărsat lei 30.000.000
Calea Victoriei Nr. 7 — Bucureşti

Invalizi, văduve şi or... de războiu

Somajul femenin

Greva

Clasa

O nouă greva la ...

Publicaţiune

No. 51.752
1931 Iunie 22

In baza adresei No. 15.543/9
a Trib. Comercial Ilfov Secţia
se publică spre cunoştinţa gen
rală că în ziua de 2 (două) Iul
1931, dela ora 12 din zi înainte
se va vinde la licitaţie public
în Bucureşti, Str. Karol Knapp
No. 73 bis averea mobilă urmă
rită a D-lui C. Ionescu care
se compune din una masă

Corpul Portărelor Tribuna
Ilfov

Pe Str. Sf. Nicula... în timp de plo...

Lumină și ana...

Corneile sociali... alegeri

...ilor

...şomerii.--

...rilor.

marinari

...e şi nu o găsesc

...o suflete mor de foame în ţar... mai bogată din Europa

...MAJUL

...Altădată şi acum. -- Braţele de munc... -- O va...

...1931-1932. Priviţi cu atenţie paginile de faţă. Ele conţin doar câteva fâşâieturi din presa zilei — scăpate de sub controlul cenzurii. In spatele fiecărui cuvînt se ascunde o tragedie... Cel de al treilea an al gravei crize economice mondiale izbucnite în 1929 atinsese cu aripile ei negre şi ţara noastră. Şomajul creştea lună de lună, zi de zi, oră cu oră, ridicînd în mahalalele periferice coherte uriaşe de oameni, muncitori cu braţele şi cu mintea, ce nu-şi puteau găsi de lucru. Concedierile deveniseră banale evenimente cotidiene. Muncitorul şi funcţionarul nu erau siguri daca dimineaţa vor găsi porţile fabricii deschise sau avizul de concediere.

Mizeria pîndeşte la primul colţ de după Calea Victoriei, la o sută de paşi de centrul fioratoare, scrisă în ochii mamelor care-şi vînd maşina indiferent. Mizerie neagră, inde gătit — obiect nefolositor; bubaite de avitaminoză, ale căutătorilor de resturi de mîncare în gunoaiele de pe maidane; mizerie ce se descoperă în degetele tremurînde ale intelectualilor şomeri, care, cu obrazul ascuns în gulerul res al hainei şi cu palma întinsa, cerşesc, speriaţi, în ganguri, după apusul soarelui.

Sărăcia palmaşilor, a ţăranilor cu mica şi mijlocie gospodărie este cunoscută şi socotita de guvernanţii de pe timpuri ca o „inevitabilă plaga endemică". Endemică era şi pelagra în sate. Oamenilor muncii unguri, evrei, ucraineni etc., pe lîngă foame, le mai rezerva în plus ghioagele şi pistoalele bandelor de huligani legionari.

*

In acele vremuri grele, în condiţiile unei formidabile şi superorganizate exploatări a clasei muncitoare de către capitalişti, are loc Congresul al V-lea al Partidului Comunist din Romînia. El a constituit un moment de mare cotitură în viaţa partidului. El a deschis noi perspective luptei maselor din ţara noastră...

După Congresul al V-lea, ale cărui rezoluţii au fost comunicate în 1932, lupta partidului a luat un nou avînt, acţiunile partidului atrăgînd în luptă mase uriaşe ale oamenilor muncii.

La 20 martie 1932, comitetul central de acţiune al muncitorilor ceferişti cheamă muncitorimea ceferistă la acţiuni revoluţionare concrete pentru apărarea drepturilor ei. In octombrie a aceluiaşi an C.C. al P.C.R. ia o serie de hotă-

...ririi în legătură cu problemele crizei economice în Romînia. Puţin mai tîrziu, P.C.R. adresează o chemare la acţiune unită sub conducerea clasei muncitoare, către argaţi, lucrătorii agricoli şi forestieri şi ţăranii muncitori.

In februarie 1933 au loc eroicele lupte ale ceferiştilor din Bucureşti şi ale petroliştilor din Ploeşti şi Valea Prahovei. Manifestul partidului din martie 1933 cheamă pe soldaţi să nu tragă în oamenii muncii şi să se solidarizeze cu ei. In acelaşi lună alt manifest al C.C. al P.C.R. este intitulat: „Cu toţii la lupta contra jefuirii sălbatice a muncitorilor, ţăranilor, soldaţilor şi intelectualităţii exploatate în folosul grupului de exploatatori romîni şi cămătari francezi!"

De-acum încolo lupta comuniştilor, lupta clasei muncitoare condusă de partidul ei se împleteşte şi mai strîns cu însăşi istoria poporului nostru. Iar partidul comuniştilor şi-a cîştigat un mare merit prin justa sa orientare în condiţiile istorice noi — pe care Congresul al V-lea nu le putea prevedea — făurite prin doborîrea fascismului de către Armata Sovietică şi forţele populare romîneşti, mobilizate de partid la luptă.

Maria ARSENE

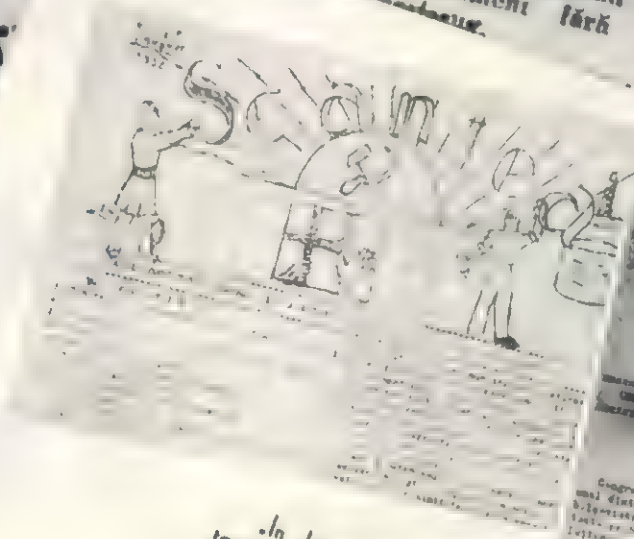

„In lupta pentru putere, partidul nostru avea ca îndreptar în stabilirea strategiei şi tacticii sale aprecierile Congresului al V-lea al P.C.R., potrivit căruia Romînia se găsea în a doborî faţa desăvîrşirii revoluţiei burgheza-democratice; sarcina revoluţiei constă în a doborî puterea de stat burgheza-moşierească, a stabili dictatura revoluţionar-democratică a proletariatului şi a ţărănimii şi a lichida rămăşiţele feudale; rolul de hegemon în această revoluţie aparţine proletariatului, care, făurind alianţa cu masele de bază ale ţărănimii şi asigurîndu-şi rolul conducător în această alianţă, trebuie să realizeze trecerea rapidă de la revoluţia democratică la revoluţia socialistă."

(Din cuvîntarea tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej la Congresul al II-lea al P.M.R.)

REGELE LUCREAZĂ

de I. LUDO

Ilustrații de Eugen TARU

Deși cu două ventilatoare: unul în dreapta și celălalt în stînga biroului — totuși lui Stănică Popescu îi era cald..Cald de nu mai putea. Așteptarea aceasta îl înnebunea. De azi dimineață scrisese regelui Carol: „Majestate, Am Servit Pe Gloriosul Marele Vostru Unchi Carol I, Învingătorul Oastei Lui Osman Pașa La Plevna, L-am Servit Pe Marele Vostru Tată Glorios, Regele Ferdinand I Cel Loial, Învingătorul Nemților La Mărășești, Vreau Din Tot Sufletul Meu De Romîn Să Servesc Pe Majestatea Voastră Cu Toată Dragostea Mea, Pentru Aceasta Nu Solicit Majestății Voastre Decît O Audiență".

Scrisoarea aceasta i-a scos peri albi lui Stănică Popescu. O viață întreagă a știut că dacă te adresezi regelui, scrii cu inițiale mari numai anumite cuvinte, cum ar fi „Majestate" sau „Tron", sau „Dinastie", sau alte substantive sfinte de felul acesta. Dar de trei zile, de cînd i-a adresat lui Carol II o cerere de audiență și n-a primit nici un răspuns, Stănică nu mai știa ce să creadă. Și cînd aseară l-a mai informat și un binevoitor de la palat că regele e foc de supărat pe el, Stănică Popescu și-a pierdut capul cu totul. Supărat — de ce? De ce? De ce să fie supărat regele pe un cetățean devotat și cinstit ca directorul „Globului"!

Și-a stors creierii Stănică Popescu... poate o fi aia, poate o fi aialaltă... degeaba... Prostii!... Nu asta l-a' putut supăra pe Majestatea Sa regele Carol II! O fi altceva!... Ce?... Și s-a oprit la scrisoare!... Să știi că regele s-a supărat că în scrisoare i-a pus și cuvinte cu inițiale mici!.. Asta e!... Toate trebuiau să înceapă cu litere mari!... Toate! Și „sufletul meu"... și „dragostea mea".. și „audiență"... toate!...

Mulțumit că i-a dat de fir, Stănică Popescu a așternut pe hîrtie o nouă cerere de audiență și l-a trimis cu ea la Palat, personal pe consilierul său intim, Mihail Ghiora, zis Segălică. Și acuma, nădușea așteptînd. Era chestie de onoare! El și Tronul!... Tronul și Dinastia!. Tot programul gazetei!... Tronul și Dinastia!... Fără asta, vorba aia...

Era să-și spună și vorba aia, dacă în clipa aceea n-ar fi intrat Segălică.

— Ei! sări Stănică din fotoliu. Ce-ai făcut?

— Nimic! zise Ghiora, trist.

Cu un leșin la inimă, Stănică abia mai putu bîlbîi:

— Ce-i aia nimic, Segălică? Spune!

— Nimic!... A rupt scrisoarea matale în bucăți-bucățele... Uite așa!

— Cine?

— Regele!

— Chiar regele?

— Chiar el! Cu mîinile lui...

— De unde știi?

— Mi-a spus-o generalul Mateescu. Zicea că era așa de furios regele, că i-au ieșit ochii din orbite ...uite așa!

— Dar cum așa? întrebă Stănică, mai mult mort decît viu. N-a spus nimic?

— Ba de spus a spus el ceva!

— Ce?

— Ei, ce!

Aici, Stănică redeveni Stănică. Cu un muget de mînie, sări la Ghiora, îi puse mîna în piept și începu să-l scuture:

— Mă, spune, mă, că acuș uit cine ești!... Ghiora îndepărtă încetișor mîna lui Stănică:

— Păi, să-ți spun! Dacă ții atîta... îți spun! A zis o singură vorbă: peștele!

Din tot obrazul lui Stănică nu se mai vedea decît albul ochilor, căscați de groază și desperare.

— Peștele! bolborosi directorul „Globului". Majestatea sa regele Carol II să mă facă de pește!... Majestatea Sa regele Carol II!

— Da, da! îl asigură Ghiora căruia-i sîngera inima de mila patronului său. Majestatea Sa regele Carol II...

Un urlet jalnic țîșni din gura lui Stănică:

— De ce, mă? De ce? Zi-i tu: de ce? Ce i-am făcut!

După ce-și aprinse o țigară, Ghiora răspunse:

— Ei, de ce!... Numai de mamă nu l-ai înjurat!

Lui Stănică îi veniră lacrimi în ochi de nedreptatea caro i se face.

— Să-l înjur de mamă?... Eu să înjur de mamă pe Majestatea Sa regele Carol II!... Adică cum?... Asta ar însemna s-o înjur pe Majestatea Sa regina Maria... Se poate să zici tu una ca asta?

— Dar cine zice, coane Stănică?... Tocmai că Mateescu zicea că pe Majestatea Sa Regele Carol II numai de mamă nu l-ai înjurat. Dacolo, cine a susținut, în toți anii din urmă campania anticarlistă dusă de liberali, dacă nu dumneata?

Spre uimirea lui Ghiora, chipul lui Stănică, în loc să se întunece și mai mult, se lumină dintr-o dată.

— Ce-ai spus, mă, Segălică! strigă directorul „Globului", vesel. De aia e supărat?... Păi, du-te-ndată la Mateescu și spune-i că aia a fost politică, mă... Politică, mă!... Politică!... Mă auzi, mă, sau nu!... Politică!... Și în politică nu se mai supără nimeni!... Și să se supere tocmai o minte luminată ca Majestatea Sa regele Carol II?... Politică!... L-am înjurat pentru că așa cereau atunci interesele țării... Dar acuma, s-a isprăvit... Majestatea sa Regele Carol II e regele nostru... Stăpînul nostru!... Să îndrăznească cineva să se atingă de el că-l tai!... Așa să-i spui lui Mateescu: că aia a fost politică, mă, nu ceva serios!... Politică!... Du-te, mă, la Mateescu și spune-i că pun gazeta la dispoziția Majestății Sale regelui Carol II...

Fragmente din „Regele Palaeilbus" (volumul III al ciclului „Taravanul de aur") sub tipar la E.S.P.L.A.

Ce-o vrea, aia să facă din ea... N-o să ies din cuvîntul lui nici măcar c-o ictă... Hai, du-te!

Dar Ghiora nici nu se mișca.

— Degeaba, coane Stănică! făcu el. I-am spus-o și asta lui Mateescu: „Domnule general, te rog comunică Majestății Sale regelui Carol II că domnul Stănică Popescu îi stă cu trup și suflet la dispoziție și că nu va ieși din cuvîntul lui niciodată! Niciodată! Numai să-l primească!... Mateescu m-a ascultat, a intrat la rege și cînd a ieșit, ce crezi că mi-a spus?

— Hai, spune o dată! zise Stănică Popescu, care mai mult horcăia decît vorbea.

— „Spune-i peștelui — așa a zis Majestatea Sa regele Carol II — spune-i peștelui că oricum, fie că-l primesc, fie că nu-l primesc în audiență, tot n-o să-l las să iasă din cuvîntul meu"...

De data aceasta, directorul „Globului" a înțeles. Fără putere, se tîrî pînă la birou și se lăți ca un aluat moale în scaunul lui de director. Acuma nu-i mai era cald, ci rece. Înghețaseră în el și sîngele, și inima, și creierii. Gheață!... De jur împrejur numai gheață!... Și mintea, mintea refuză să-i vină în ajutor. Regele Carol II trebuie îndulcit... dar cum... cînd nici nu-ți dă voie să te apropii de el!

— Mă, Segălică! zise directorul „Globului", cu jumătate de gură. Ce-ar fi să-i tragem un articol de omagii la adresa Majestății Sale regelui pe chestia declarațiilor lui Dacu?

Vorbea, dar fără convingere, cu totul lipsit de speranțe.

Ghiora se strîmbă, plictisit:

— Lasă fleacurile astea, coane Stănică!

Pe Stănică îl apucă un nou acces de revoltă.

— Ei, cum, mă! strigă el bătînd cu pumnul în masă. Carevasăzică, eu zac aici, în timp ce mii de lichele să îndeasă la pomana regală? Toți derbedeii să poată ajunge la el și eu, eu, Stănică Popescu... eu, care sînt cineva în țara românească, să fiu aruncat ca o otreapă?

Dar în sufletul lui simțea că urlă în deșert. Tăcu deci, și rămase iar nemișcat, cu privirea goală și cu obrajii căzuți, ca un om care nu vede înaintea lui decît strîngul sau falimentul!... Falimentul!... Cuvîntul îi apăru în minte cu litere de foc și-l galvaniză! Stănică Popescu falit? Nu!... Stănică Popescu e firmă solidă! Stănică Popescu mai știe să lupte! A trecut el, Stănică Popescu, prin altele, mai grele!... Nu!... Încă n-a murit Stănică Popescu!... Stănică Popescu mai are idei!.. Idei!...

— Segălică! strigă el voios. Am găsit... Ceva di granda!... O idee prima-ntîi... Să i-o recomanzi lui Mateescu pe Nineta pentru Majestatea Sa regele Carol II...

Lui Segălică începură să-i joace ochii în orbite:

— Pe Nineta!... Fina dumitale?

— Ea!... Gîndește-te, Segălică!... Șaptesprezece anișori, mă!... Trufanda!... Prospătură!... O bomboană!... Să știe Majestatea Sa regele Carol II ce-i în stare să facă Stănică Popescu pentru țară... Șaptesprezece anișori!... Să răscolești tot Bucureștiul și nu găsești două ca Nineta mea!...

Ghiora, căruia ideea îi dădea și lui mari speranțe, era acum dincolo de ușă, cînd Stănică alergă după el:

— Mă... și să știe Majestatea Sa că-i de la mîna mea... Auzi?... C-altminteri n-am făcut nici o brînză!

Supărat, Segălică îi răspunse:

— Ia nu mă mai mustrului atîta, coane, că doar nu-s copil!... Știu eu ce-i aia!... Chestie mare, coane! Ce!... Ne jucăm?...

Stănică nu mai spuse o vorbă. Avea toată încrederea:

... Discuția de dimineață, mai întîi cu Belciug, apoi cu Aureanu, îl conduse pe Carol să dezbată mai pe larg, cu Dacu, în după-amiaza aceleiași zile, problemele economice.

— Domnule Dacu, țara e străbătută de scumaj și de criză. Poporul romîn o duce prost. De ce? Știu mai de mult, de la profesorul Arghir, că poporul romîn o duce prost, pentru că nu știe să fie econom. Ceea ce este foarte rău, pentru că tot de la profesorul Arghir am învățat că economia este baza economiei — sau, dacă vrei, viceversa: economia este baza economiei... Și așa este! Numai cine știe să facă economii își poate rezolva problemele economice. Poporul romîn nu știe să-și rezolve problemele economice. Va trebui să-l învăț eu. Cum? Deocamdată, prin exemplul meu personal... Așa că, domnule Dacu, țiu să te informez că vreau să încep prin a face economii în bugetul casei regale. Și asta... imediat!

Dacu tăcea și asculta.

— După calculele mele sumare, domnule Dacu, pot realiza o economie de cel puțin douăzeci și patru de milioane pe an. Este o sumă, nu?

Dacu deschise gura.

— Douăzeci și patru de milioane, desigur, este o sumă! Dar de unde, economia aceasta?

— Din personal, domnule Dacu! Curtea regală are un personal prea numeros. Vreau să-l reduc. Uită-te și dumneata! Membrii casei mele civile și militare... nu vorbesc de valeți, de cameriste, de șoferi, de pădurari și așa mai departe... ci numai de înalții demnitari ai curții... se ridică la șaptesprezece. Este enorm! Șaptesprezece! Ce-mi trebuie mie atîția?... De pildă, ce-mi trebuie mie un ministru, sau un mare șambelan al casei regale! Este absurd.

Dacu dădu sceptic din cap:

— Nu-i chiar așa, Sire! Un ministru al palatului reprezintă... mă rog...

Carol, care nu voia să risipească timpul țării în pertractări sterpe cu primul ministru, nici nu-i mai îngădui să termine.

— Bine, am înțeles! zise el. Îl păstrez. Un ministru, înțelegi! E necesar! Dar un consilier regal! Ce-mi trebuie un consilier regal?

— Nu uitați, Sire, obiectă Dacu, că un consilier regal nu este simplu consilier regal, ci mai este și mare maestru al curții și administrator al domeniilor regale. Funcție grea, răspundere mare!... Cine să se ocupe de toate treburile acestea?

— Bun! căzu regele de acord. Las' să rămînă. În definitiv, își scoate leafa! Dar ce-mi trebuie un mare maestru de ceremonii?

— Majestatea Voastră doar n-o fi vrînd ca funcțiile marelui maestru de ceremonii să fie împlinite de ministrul palatului, sau de consilierul regal. Sînt funcții și funcții. Una nu poate fi confundată cu cealaltă.

— Admit! Dar un mare maestru de vînătoare?

— Este același lucru, Sire! Un mare maestru de vînătoare își are sarcinile lui perfect definite. Vînătoarea face bine Majestății Voastre!

— Nici vorbă! Ai dreptate!... Dar spune dumneata ce rost are să mențin un mareșal al curții regale?

— ... care e și ministru plenipotențiar, Sire! îi atrase Dacu atenția.

— Ei și? N-am un ministru al palatului? Ce-mi mai trebuie un ministru plenipotențiar?

— Sire, mă mir! Este o constituție a curții! Este o tradiție de secole. Nici unul din marii strămoși ai Majestății Voastre n-a găsit că dacă există un ministru al casei regale ar trebui suprimat, ministrul plenipotențiar. Sub Ludovic al XIV-lea...

— Bun, bun! Fie!... Dar ai să admiți că funcția de secretar al palatului e, într-adevăr, de prisos!

— N-admit de loc! replică energic primul ministru. Secretarul palatului e și prefectul palatului. A admite un palat fără prefect, ar însemna să admit un palat fără ordine. Nu se poate!

— Just! zise regele cu resemnare. Va trebui să-l păstrez... Și acuma, adjutanții! Am trei. Nu e prea mult?

— Dimpotrivă! Găsesc că e prea puțin. Trebuie patru! O cere prestigiul coroanei. Țara poate suporta un aghiotant în plus pentru regele ei. N-ar fi un sacrificiu prea mare.

— Atunci ce fac ofițerii de ordonanță, domnule Dacu? Am patru!

— Vor fi cinci, Sire! Cinci! Este ridicol ca Majestatea Voastră să aibă patru adjutanți și tot patru ofițeri de ordonanță. Sînt necesari cinci!... Cel puțin cinci!

Regele vedea că Dacu are dreptate. Cinci ofițeri de ordonanță sînt indispensabili. Prin urmare, economia trebuie făcută aiurea. Carol mai parcurse o dată tabloul membrilor casei lui civile și militare și constată că un singur post mai rămînea în discuție: cel de bibliotecar. Extraordinar! Tocmai pe bibliotecar îl uitase, cînd trebuia să înceapă cu el. Auzi! Un bibliotecar! Cînd țara moare de foame, el să-și țină un bibliotecar!... E revoltător! Nu-i vreme azi de bibliotecari!... Afară cu bibliotecarul!... Desigur că Dacu o să aibă ceva de zis și cu bibliotecarul. Dar să și-o scoată Dacu din cap. Poate să dea domnul Dacu toate argumentele din lume ca să-și păstreze bibliotecarul, va fi în zadar. Aici nu cedează.

— Domnule Dacu! făcu el, hotărît să se certe cu primul său ministru. Am găsit!... Bibliotecarul! Îl concediez pe bibliotecar. Mă pot lipsi de el. Ce părere ai?

Și se pregăti de luptă. Dar, spre marea sa satisfacție, Dacu se supuse imediat.

— Excelent, Sire! Este o măsură care va face o foarte bună impresie asupra țării. O s-o adopt și eu pentru bibliotecile publice. Bibliotecarii sînt un lux prea mare pentru criza de azi.

Dacu vorbea cu atîta entuziasm, încît regele avu impresia că-n acea clipă îl iubește.

— Mă bucur! zise el. Și acuma, să trecem la lista civilă.

— Da! zise primul ministru și desprinse din dosarul pe care-l scoase din mapă, o hîrtie. Pînă la 8 iunie, lista civilă a casei M.S. regelui Mihai și a regenței s-a ridicat la cifra de douăzeci și două de milioane lei pe an. Din 8 iunie această listă civilă a căzut și a fost înlocuită cu una nouă...!

— Cît! făcu, nerăbdător, regele care nu putea suporta introduceri prea lungi.

— Ne-am gîndit la treizeci de milioane...

De indignare, Carol se întoarse scurt în călcîie, cu spatele la Dacu.

— Nu! strigă el către fereastră. Vreau cincizeci de milioane.

Se pare că supărarea lui Carol era pentru Dacu un incident prevăzut, deoarece îi răspunse regelui calm, dar fără nici un fel de ezitare:

— Așa am și hotărît, Sire, în consiliul de miniștri: patruzeci de milioane!

Cifra îl împăcă pe rege cu soarta. De fapt, nici nu s-a gîndit că ar putea obține mai mult de patruzeci de milioane. Asta l-a și făcut să ceară cincizeci. Înseninat, se întoarse cu fața spre Dacu.

— Să nu ne mai tocmim, domnule Dacu! Dacă zici dumneata patruzeci, fie patruzeci. Dar fără nici o sarcină!

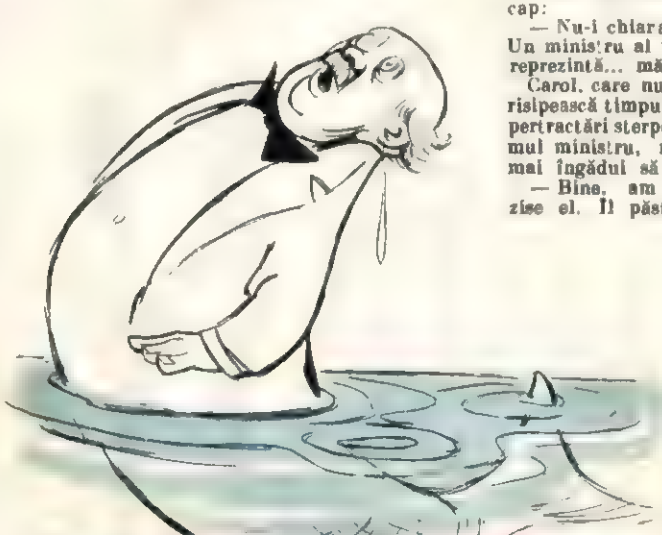

— Evident, Sire! E lege! Majestatea Sa regele nu plătește impozite.

— Nu asta mă interesează, domnule Dacu! Atîta lucru mai știu și eu... că regele nu plătește impozite. Dar nu vreau să mi se dea pe cap, în lista asta civilă, pe nimeni... Pe nimeni... Am destule nevoi și așa!

Dacu desprinse din dosar încă o hîrtie.

— Nici nu încape discuție, Sire! Știu că Majestatea Voastră are greutăți. Așa că va avea țara grijă de fiul Majestății Voastre ca și de soție...

— ... și de mama! îl completă, repezit, Carol.

— Și de mama, Sire! îl liniști primul ministru care desprinse din dosar încă o hîrtie. Este o datorie a țării de a o onora pe Regina Maria, care, prin munca ei fără preget la toate operele mari și generoase, este legată pentru totdeauna de suferințele acestui popor. Guvernul, luînd în considerație acest lucru, a hotărît să-i acorde o listă civilă de douăzeci de milioane lei anual

Numai de rușinea lui Dacu, regele se reținu să nu tragă o înjurătură zdravănă la adresa iubitei lui mame: el, regele țării, numai patruzeci de milioane și mama lui, această femeie... în sfîrșit, această femeie imposibilă... douăzeci de milioane...

— Douăzeci de milioane, strigă, totuși, Carol, care nu-și putea masca indignarea. Ce-i trebuie mamei atîția bani?

— Pentru obligamente de reprezentare! răspunse Dacu, solemn.

Carol rîse de necaz:

— Asta ce-o mai fi? „Obligamente de reprezentare"!

— Regina Maria, Sire, are de executat dispoziții costisitoare din testamentul regelui Ferdinand.

— Costisitoare, înțeleg, dar atît de costisitoare, asta mi-e mai greu să înțeleg!... Dacă ar fi vorba de o sumă de douăzeci de milioane, o dată pentru totdeauna, da!... Ar mai merge! Dar să i se asigure pe tot restul vieții cîte douăzeci de milioane pe an! Și dacă mama mai trăiește douăzeci-treizeci de ani, înseamnă că timp de douăzeci-treizeci de ani, adică pînă la adînci bătrînețe, să-i tot dai cîte douăzeci de milioane lei anual, pentru... cum îi zici?... da!... pentru obligamente de reprezentare, în legătură cu testamentul tatălui meu. E de-a dreptul ridicol, domnule Dacu! Pur și simplu ridicol!

Opoziția lui Carol îl amărî pe Dacu:

— Sire! Mai puțin nu-i putem da. Țara ar fi revoltată dacă ar afla că am lăsat-o pe regina Maria pe drumuri!

Carol, în mintea căruia începu să și încolțească o idee ispititoare, nici nu mai asculta răspunsul lui Dacu.

— Și pentru mama copilului meu ce-ați hotărît? îl întrebă el pe primul ministru.

Dacu desprinse o nouă hîrtie din dosar:

— Pentru a-i răsplăti marele devotament cu care l-a crescut și îngrijit pe Voievodul Mihai și pentru a-i înlesni să-și continue operele de binefacere, țara a hotărît să acorde Majestății Sale Elena, șapte milioane pe an.

— Și fiului meu...?

— Tot șapte milioane!

Și adunîndu-și hîrtiile în mapă:

— Nu mă îndoiesc că propunerea noastră va fi primită cu însuflețire, pentru că sînt convins că aceste sume corespund cu sentimentul unanim al țării...

Între timp, „ideea" se și copsese în mintea lui Carol, care deveni din nou agresiv:

— Ba eu nu sînt așa de convins! Decizia guvernului de a fixa el listele civile mă jignește. Rolul acesta mi-ar reveni mie pe drept, ca șef al casei regale. Guvernul, însă, privește lucrurile alt fel. Nu-mi rămîne, deci, decît să trag concluzia că guvernul n-are încredere în simțul meu de echitate. Consider aceasta ca o insultă... O gravă insultă, domnule Dacu!

— Și ce-ar dori Majestatea Voastră! întrebă primul ministru, uluit de interpretarea neașteptată pe care o dădea Carol hotărîrilor guvernului.

— Să-mi se încredințeze mie sumele acestea și să le împart eu, după cum îmi dictează conștiința mea și interesele țării.

*

În așteptarea lui Carol, care mai avea în audiență pe Dacu, corespondenții presei străine stăteau de vorbă cu prințul Nicolae. Fostul regent, bine dispus, n-avea astîmpăr. Mereu se ridica, trecea din fotoliu în fotoliu, își strivea în scrumieră țigară după țigară și făcea confidențe:

— Am de gînd să întreprind un voiaj în Anglia. N-am mai ieșit din țară de doi ani și jumătate și mă simt obosit.

— Ați muncit mult ca regent? întrebă unul din corespondenți.

— Ei aș! Sînt obosit de plictiseală. Regența a funcționat prost. Cum nu se poate mai prost.

Și înveselit de uimirea cu care gazetarii îl ascultau, își întări declarația:

— Cred că în viața mea n-am fumat atîtea țigări ca în timpul regenței.

— De ce ați acceptat?

— Am fost silit! Sînt membru al casei regale și am obligații. Trăiam fericit o viață de ofițer pe bordul unui vas de război englez, cînd am fost chemat, pe neașteptate, acasă. M-au despărțit de prietenii mei englezi și m-au silit să ocup o funcție înaltă aici, în țara aceasta, unde nu am prieteni, nu am pe nimeni. Sînt singur. Și mi-a fost greu. M-am simțit izolat. Ce mă privesc pe mine toate astea!

Și rîse discret!

— Aici sînt un englez în orient. Cînd o să mă văd iar în Anglia, o să mă simt ca nou-născut.

Nu mai continuă, pentru că apăru Carol, care, vioi și amical, se adresă corespondenților:

—La dispoziția dumneavoastră, domnilor!

Jurnaliștii profitară cu lăcomie de invitație:

—Am vrut să știm, întrebă unul dintre ei, dacă Majestatea Voastră va lua parte activă la guvernare, sau dacă este pentru o guvernare strict parlamentară.

Regele medită un moment, apoi răspunse:

— Personal, sînt convins că un suveran trebuie să rămînă în limitele constituției. Din parte-mi, voi face toate eforturile pentru o colaborare sinceră cu guvernul și cu parlamentul. Datoria unui rege este să se înțeleagă cu oamenii politici din țara lui, pentru a face față dificultăților și, în primul rînd, pentru a înlătura birocratismul. Personal sînt împotriva birocratismului... și pentru muncă. De cînd m-am înapoiat... și nu-i nici o săptămînă... lucrez regulat cîte optsprezece ore pe zi la această masă.

Regele se opri, pentru a-și arăta masa încărcată cu dosare, și reluă:

— Cîte optsprezece ore pe zi!... Sînt un om energic și muncitor!... Nu-mi pierd nici o dată răbdarea și curajul!... Caut mijloacele cele mai bune pentru întrebuințarea cît mai folositoare a banului public și a forțelor noastre de lucru. Este metoda oamenilor de afaceri americani și intenția mea este să conduc Romînia după principiile unui om de afaceri american...

— Dar presa? întrebă un corespondent. Este adevărat că libertatea presei va fi redusă?

— Cum? făcu regele, scandalizat. Eu să reduc libertatea presei? Eu care am suferit de pe urma cenzurei și a stării de asediu? Niciodată! Nu voi admite nici o cenzură și nici o confiscare. Toată lumea poate să scrie ce vrea. Toată lumea e liberă să manifesteze pentru sau împotriva cui place. Armata nu va fi scoasă în stradă. Nici jandarmii. Chiar dacă s-ar manifesta la palat. Da! Să vie și la palat. Să poftească și în curtea palatului. Dar cu o condiție: nimeni să nu provoace scandal. Nici măcar un geam să nu spargă... Dacă...

Trebui să întrerupă, pentru că secretarul lui particular, Puiu, intră fără să bată în ușă și cu un aer foarte aferat se apropie de Carol și-i șopti la ureche:

— Un moment, Sire!

Carol, care știa că Puiu nu-l deranjează decît numai din înalte rațiuni de stat, se ridică, îl luă de braț și se retrase cu el într-un colț:

— Ce s-a întîmplat?

— Ceva colosal, Sire!... O fetiță... un bibelou, șaptesprezece ani... Îi zice Nineta!... Liceancă, Sire!... Divină... Blondă... cu...

Lui Carol începură să i clănțăne mădularele.

— De unde ai luat-o?

— Mi-a predat-o Mateescu...

— Dar el de unde o are?

— Să nu vă supărați, Sire! zise Puiu șovăitor. E fina lui Stănică Popescu!

Dar regele nici n-avea de gînd să se supere:

— Fina lui Stănică Popescu? Cu atît mai bine! De ce să mă supăr! Una e Stănică și alta e fina... Să mă aștepte fina... Viu imediat!

În timp ce Puiu zbură pe ușă, regele se apropie de corespondenți, și-și ceru scuze:

— Mă veți ierta, domnilor! Mai înainte de toate sînt rege și am datorii urgente față de țară... În altă zi, oricînd, cu plăcere.

Și o luă cu pași iuți după secretarul său.

Județ PETRE
Desenator

Muncitor (ulei)

Mircea BADEA
Cercetător științific Institutul Contacuzino

Iarna (ulei)

ARTA AMATORILOR

În fața lucrărilor expuse în cadrul concursului de artiști plastici amatori, sîntem ispitiți să facem generalizări, pentru a ne bucura de semnificațiile sociale ale fenomenului. Într-adevăr, cine zgîndăre puțin textul etichetelor, află dedesubt fapte a căror sumă e egală cu viața noastră nouă. Află strădaniile depuse de strungari și medici, profesori și gospodine, oameni de știință și militari care-și petrec viața între uneltele lor și paletă. Află un mod de viață: aspirația oamenilor muncii către satisfacții spirituale, posibilitatea materială de a le realiza, mentalitatea oamenilor care practică, în chip de recreație, arta.

Dar generalizînd astfel, am putea reduce adevăratele proporții ale faptului. Căci n-ar fi motiv de entuziasm dacă lucrările expuse n-ar avea însușiri artistice remarcabile.

Cu toată reducerea de exigență la care are dreptul opera unor artiști amatori, criteriile de apreciere rămîn, în esență, aceleași ca pentru orice operă, adică ele se referă la conținut și măiestrie. În ce privește conținutul, ei se afirmă aici nu prin tematică (aproape exclusiv compusă din peisaje, ca fiind mai accesibile studiului unui neprofesionist), ci prin mesajul imaginii: optimism, echilibru, sensibilitate, cultură artistică. În ce privește măiestria, cei mai mulți dintre expozanți ating o maturitate nebănuită.

Pictorii amatori manifestă două tendințe: unii, către satisfacția de a reproduce modelul viu care i-a impresionat. E marea categorie a diletanților care își desfată familiile și prietenii cu îndeletnicirea lor. Alții, către îndrăzneala de a exprima nuanța personală, intimă, gîndită, a modului în care i-a impresionat natura. Aceștia sînt zbuciumații de pe hotarul artei, pe care unii sfîrșesc prin a-l trece, lăsînd baltă toate certitudinile „profesiunii de bază" de dragul aventurii creatoare. Concursul a relevat cîțiva asemenea pasionați a căror evoluție n-o prevăd, poate, nici ei înșiși.

Iată-l pe Mircea Badea, cercetător științific; privește intens aspectele asupra cărora își îndreaptă atenția, poate din obișnuința de a observa pe lama microscopului, viața perfect organizată a unei fărîme de materie. Astfel izbutește să detașeze din realitate aspecte nepreväzute, sezisînd farmecul unui anumit unghi de vedere: case văzute printr-o rețea de crengi uscate („Iarna"), pomi care domină un colț pieziș de acoperiș („Peisaj"), imaginea abruptă a cartierului Tei privit în plin obraz („Cartierul Tei"). Pe alocuri, pictorul — căci sîntem incontestabil în fața unui pictor autentic — alunecă într-un diletantism facil, ce se trădează în vădite „împrumuturi" făcute nu din afinitate artistică, ci din snobism: în „Circiumărese", de pildă, o natură moartă care îmbină fără sens — nici măcar plastic — o umbrelă cu un vas de flori, el construiește desenul ca Pallady și colorează ca Ciucurenco dintr-o perioadă mai veche. În „Vasul cu flori", pedant armonizat în tonuri de galben, umbra e compactă ca o materie, făcînd o pată de culoare „teribilistă"

Solomon Calmanovici, vopsitor la „Pavoazarea Capitalei", cu o paletă suculentă și aprinsă, încearcă mai multe maniere, dintre care cea mai cinstită, cea mai adecvată viziunii lui, pare să fie cea din micul „Peisaj" cu case albe. Primejdia de a se lăsa amețit de propria violență a culorii și a-i sacrifica totul se manifestă, de pildă, în uniformizarea materiei care se vede în „Case la marginea lacului", unde lacul e la fel de opac, de viscos ca cerul și ca zidurile caselor.

Consecvent în stilul său grav, C. Parhon (profesor, medic veterinar) pare a nu-și compune paleta decît după ce a filtrat prin sine atmosfera peisajului. Vastele planuri orizontale, cît și coloritul bazat pe tonuri intermediare, recomandă un poet meditativ.

Un poet liric, puțin romantios, este și revizorul contabil Petruș Ionescu care, în conturul evaziv și culoarea pastelată din lucrările sale, pare să-și ia revanșa pentru precizia uscată a cifrelor cu care meseria sa îl constrînge să conviețuiască.

O surpriză constituie „Stradă (toamna)" de medicul Corneliu Petrescu, originală și veselă imagine plină de dinamism și de vervă.

Atmosfera de mister, cu aluzii la viața miraculoasă și neștiută a zidurilor, din tablourile contabilului Nicolae Ștefănescu („Vila părăsită"), trădează o sensibilitate matură, înclinată spre patetism.

Sfidînd indulgența cuvenită artei de amatori, lucrările acestea inspiră un gînd îndrăzneț: oare nu va reedita vreunul din autorii lor gestul lui Gauguin — sub auspiciile generoase ale societății noastre actuale?

Anca ARGHIR

Nicolae ȘTEFĂNESCU
Contabil, Ministerul Agriculturii

Vila părăsită (ulei)

Ioan TOLAS
Plutonier în Forțele Armate ale R.P.R

Constantin PARHON
Profesor, medic veterinar

Igor VINCIUC
Strungar

Iarna (ulei)

Desțelenire (ulei)

Francisc RAPHANIDIS
Funcționar

Muncitorul (ulei)

Sighișoara (ulei)

Gheorghe KARLENGHI
Desenator

Utemistul (ulei)

FLACĂRA

Aurel Rădulescu
Tehnician, I.C.A.B

Dimineața de toamnă (Sinaia) (acuarelă)

Corneliu PETRESCU
Medic Inst. de Endocrinologie

Stradă (toamna) (ulei)

Diomid Tretiacenko AREFFA
Ing., Pavoazarea Capitalei

„Dochița brodează" (Sculpt. lemn)

Nicolae ȘTEFĂNESCU
Contabil. Ministerul Agriculturii

Peisaj din cartierul meu (Linogravură)

Marcel BRESLAȘU

DIN „DIALECTICA POEZIEI"

Poemul pe care-l publicăm face parte dintr-o lucrare amplă a scriitorului Marcel Breslașu, în care sînt puse problemele raporturilor între artist și viață, între realitate și visare, între actualitate și temele eterne ale artei.

Volumul, care este gata pentru tipar, va avea titlul „Dialectica poeziei", purtînd ca subtitlu „Cîntece despre cîntec".

ALTE AȘA-ZISE JOCURI DE CUVINTE

Hei!
A brodi și a broda,
a-nflori și a înflora
(și de-l chiar, a reflora!)
a tăcea și a tăcăda,
a vedea și a vădi:
asta-i meseria mea,
măi copii!

Fără să mai amintesc
că mi-e dată, pămîntesc
de-a găsi și-a goni!

tot gonind prin agonii
nouă vieți și-o Viață Nouă
nu doar mie, ci și nouă
nu doar nouă, ci o mie
tuturor — și ASTFEL mie!

[illegible]

că pe-alocuri mai mic-
gîdilicîul tău o gîde

și umorul tău o umă!
Lumea crede [illegible] o glumă...

Hei!
Că ne costă zece vieți
pe săgalnicii poeți
este „jocuri de cuvinte
[illegible]
— nu îi vezi, Doamne sfinte?—
Lasă-mă-n pace-veți!
[illegible]
[illegible]

Hei!
Cai verzi îi prinzi cu capul
de pereții hrăpăreți
[illegible]
mai mărunți decît pereții)
și-n placinta răvășită
[illegible]
și ravase cîte numeri
[illegible] pînă dai
de-un răspuns cum îl visai!
(Nu vă pasă. Dați din umeri!)

Hei!
Nici cu joaca de-a cuvinte
nu e lucru-atît de lesne!
Parcă-s mingi de plumb fierbinte:
cînd cu foarfecile gleznei
tu le scapeți și le [illegible]
i-l cărui rotit—prin basme
drumul să îl desghioci
înainte! înainte —
ard aprinsele cuvinte,
ard în palme, ard în minte,
ard în suflet și-n bojoci!
(Nu vă p[illegible]
lasă, lasă!)

Hei!
Lăsă c-o să vină-o zi...
Eu voi fi de mult cenușă
și cenușa-mi seamănă,
— poate-mi seamănă, mai știi—
va fi colbuli în drum
peste chiar acest volum..
Am să cînt atunci așa
de-am să-nv[illegible] și
cînd voi sta să-mi
la cel din urmă joc al vorbii,
la ceo din urmă tumba-a ei:
în ziua cînd voi fi-nsfîrșit
mai mult citat decît citit,
hei, hei!

Vitenka

de Ivan GORELOV

Ilustrație de Adriana MIHĂILESCU

Vitenka se plictisește. A desenat adineauri un iepuraș cu urechile picoștite și un morcov roșu ca focul, iar acum nu știe ce să mai facă.

Desenase fără nici un chef, fiindcă știa prea bine că nimeni dintre cei de-ai casei n-o să dea vreo atenție operei lui. De aceea iepurașul cel căpătînos seamănă cu Alfa, cățeluța vecinilor, iar morcovul pare mai curînd un paloș însîngerat, cu mîner verde lucrat în filigran.

Și cînd te gîndești că n-a trecut decît un an de cînd Vitenka mai era și „puișorul", și „sufletelul", și „cocoșelul". Pentru toți cei din casă el era viața, era aerul pe care-l respirau. Părea că în jurul lui se învîrtește întreaga lume.

Uneori Vitenka nici nu apuca să se trezească bine și toată familia: mama, tata, bunica și tanti Marișa începeau să se agite pe lîngă pătuț.

Somnoros, Vitenka își mai ținea ochii închiși, cînd se porneau cu toții, care mai de care, să-l îmbie cu șoapte dulci, pe diferite tonuri:

— Deschide ochișorii, pu'iule! Deschide-i! îngîna cu glas melodios mama.

— Hai, dăruiește-ne, fericirea, zori luminoase, — șoptea din ușă bunica, atît de stins, încît de-abia o auzeai.

— Vin' la tăticu', cocoloșule! Hai de-a dura la tăticu — îl implora tata, întinzînd spre pătuț mîinile sale lungi.

Grijulie, tanti Marișa îl îmbrăca pe Vitenka cu o flanelă groasă încălzită pe calorifer, mama îi pregătea șosetele moi de lînă, iar tata își aștepta rîndul, ținînd în mînă pantofiorii albaștri, noi-nouți.

Ca o minge trecea Vitenka din brațe-n brațe. Ba era pe genunchii mamei, ba călare pe umerii tatei. Nici nu simțea cum trece, parcă în zbor, ziua plină de fericire, și Moș Ene îi lipea ușurel pleoapele, pînă a doua zi de dimineață.

Ei, dar acum s-au dus zilele de aur...

Imediat după ce mama a „cumpărat de la magazin" pe bizîita aia de Alionka, Vitenka a devenit dintr-o dată „scai", și „coadă", și „muscă plictisitoare". E drept că și acum i se spune tot „Vitenka", dar numele ăsta și-a pierdut parcă duioșia de altădată; acum este rostit pur și simplu din obișnuință, fără acele intonații nespus de calde care odinioară îi mîngîiau auzul.

Vitenka oftează trist, ia de pe masă iepurașul cu paloșul și întredeschide încetișor ușa.

Tata șade în fotoliu la masa de scris, îmbrăcat într-o pijama vărgată, și taie cu o foarfecă uriașă vechea sa pălărie de fetru piușat.

Ce n-ar da Vitenka să se poată cățăra din nou pe umerii ăștia și să se plimbe călare prin toate odăile, să ajungă cu mînuțele sus-sus, pînă la barometrul și pendula spînzurate pe perete.

Dar acum nu se mai poate. Tata a devenit atît de supărăcios și este mereu atît de ocupat!...

— Tată, tătucule... da' de ce tai pălăria? — întreabă Vitenka.

Tata întoarce nemulțumit capul, dar se silește să zîmbească.

— Aha, tu erai, strengarule? Iar ai venit să mă bați la cap? O tai fiindcă așa trebuie. Croiesc papucei pentru Alionușka noastră. Acușacuș o să înceapă și ea să țopăie prin casă. Prima pereche de încălțăminte a Alionușkăi va fi confecționată chiar de mine. O să-i fac niște papuci moi ca puful... Nici la magazine n-ai să găsești așa ceva.

— Tătucule, tătucule... da' de ce iepurașul meu seamănă cu Alfa? — întreabă Vitenka, foindu-se pe lîngă fotoliul lui tătucu.

— De unde vrei să știu eu? Pesemne că nu știi să desenezi. Încearcă și fă altul.

— Arată-mi tu cum să-l fac...

— Cum așa? Doar nu mai ești mic să nu știi. Hai, du-te acuma! — spune sever tata, împingîndu-l cu cotul spre ușă.

Băiatul se dă sfios înapoi, își mototolește desenul și se îndreaptă spre bucătărie, tîrșindu și pașii.

Curățică și radioasă, cu un șorț alb cu dantele, mama stă la mașina de gătit și mestecă de zor grișul cu lapte. Nici nu l-ar fi observat pe Vitenka, dacă nu-l călca pe picior.

— Au!—țipă Vitenka.

— Vai, tu erai, cavalerule? Ce vrei?

— Mămico, da' de ce...ăăă... da' de ce...

— Iar ai început cu „de ce?"-urile tale! — i-o reteză scurt mama. Ia te uită numai ce lung ai crescut, peste doi ani te duci la școală și tot nu mai isprăvești cu „de ce?"-urile astea!...

— Am vrut să te întreb de ce se spune că tanti Marișa este motorizată — reia Vitenka, puțin jignit.

— Cine spune așa?

— Băieții.

— Băieții tăi sînt niște proști.

— Vovka zice că fiin'că tanti Marișa poartă pantofi cu talpă groasă din caucluc de automobil.

— Bine, hai, marș la Vovka al tău! Ocupă-te și tu de ceva.

Vitenka se posomorăște, se poticnește de pragul ușii și se duce în dormitor.

Alionka doarme. Ferestrele sînt închise. Printr-o crăpătură îngustă a storului tras, se strecoară o rază veselă de soare. Tanti Marișa umblă în vîrfurile picioarelor, îndreptînd mereu cu vertura înflorată a pătuțului.

— Sssss! — șisîie ea ca o gîscă, dînd cu ochii de Vitenka. Ce cauți aci?

— Nu te teme — nu mă atîng de Alionka voastră! — o liniștește Vitenka în șoaptă.

Tanti Marișa își dă mîinile în lături și, ca un strigoi, se îndreaptă spre Vitenka cu intenția să-l dea afară din dormitor.

Dar Vitenka se ferește din calea ei. Deodată vede o vază frumoasă de flori. O ia în mînă, o duce la ochi și se uită prin vază la șuvoiul auriu de soare care se strecoară prin storul verde. Suprafețele șlefuite ale cristalului reflectă sclipiri de argint; pe pereți aleargă încoa' și-ncolo iepurași multicolori.

— Pune-o imediat la loc! E de cristal!

intră în panică tanti Marișa. Pricepi? E de cristal, cap de nucă ce ești!

Timp de un minut Vitenka rămîne pe gînduri în coridorul slab luminat, cugetînd la singurătatea sa plină de amărăciune, apoi pleacă pe afară.

Se înserează. Uriașul soare de bronz este gata-gata să atingă acoperișul casei cu șapte etaje de peste drum.

— Vitka, hai să jucăm rișca! strigă negriciosul Volodka, ieșind în fugă de după colț.

— Păi, eu n-am nici o copeică.

— Dar maică-ta n-are în poșetă, deșteptule? Ei, hai, nu face nimic. O să jucăm pe bobîrnace. Vrei?

— Vreau — se învoiește Vitenka.

Neîndemînatic, zvîrle spre perete o monedă galbenă, apoi încearcă zadarnic să cuprindă cu palma-i grăsuță, distanța dintre moneda căzută pe jos și o alta, la fel, aflată aproape. Netulburat de eșec, își apropie fruntea de adversarul său.

Fără a ține seama de vîrsta partenerului întîmplător, Volodka îi arde cu sete un bobîrnac și zîmbește răutăcios.

— Mă doare! — suspină Vitenka, clătinînd din cap.

— Nu-i nimic, oțelește-te!...

Din gang se aude vocea de bas a lui Egor Denisovici:

— Ei, mă, pramatie! De ce-l chinui pe băiat?

Speriat, Volodka întoarce capul spre portar, își ia în grabă pitacii și o întinde de acolo.

Egor Denisovici șterge cu șorțul de doc o margine a băncii, se așază tacticos și scoate din buzunar un pumn de alune.

— Poftiți la masă, îi cheamă el pe Vitenka. Vino, flăcăule, să-ți dau niște alune! Sînt grozave...

Bucuros că aude o vorbă bună, Vitenka se repede în fugă spre Egor Denisovici, pe care de multă vreme îl bănuia a fi Moș Gerilă, și se așază lîngă el. Mestecînd alunele în tăcere, cei doi privesc spre forfota de pe stradă. Unul după altul defilează prin fața lor tramvaiele, troleibusele, autoturismele.

— Moș Egor, de ce merg tramvaiele? Doar nu sînt trase de cai — întreabă Vitenka, privind iscoditor în ochii blînzi ai lui Egor Denisovici.

— De ce? Păi, cum să spun, foarte simplu: merg pe șine și... asta-i — răspunde evaziv bătrînul, scuipînd o coajă de alună.

— Dar de ce merg?

— Măi, dar ciudat mai ești! Ai văzut lădița de fier pe care o are vatmanul sub mînă? Ei, în lădița aceea șade un drăcușor mititel. E cocoșat și are picioare de fier...

— Phiii! — face Vitenka, peste măsură de încîntat.

— Drăcușorul dă cu picioarele în roată și ea, afurisita, se tot învîrte. N-o auzi cum zăngăne?

Începe să adie o boare răcoroasă. Un nor acoperă jumătate de cer și rămîne atîrnat peste sîrmele antenelor. În depărtare se aude bubuitul surd al tunetului.

— Moșule, ce-i asta? Ce e? De ce? — întreabă Vitenka înfiorat și se lipește mai strîns de Egor Denisovici.

— Bătrînii spun că e prorocul Ilie, care, într-un car cu foc, umblă prin cer. Adică, pleacă în deplasare pe teren, cum am spune azi — răspunde bătrînul zîmbind.

Își mișcă apoi ochii, cercetînd îndelung cerul, și spune:

— Ia să ne luăm catrafusele și să ne cărăbănim. Că acest Ilie o să ne dea acuș o ploaie, de să te ții! Ca din furtun, nu alta. Hai să te duc acasă, puiule...

Cu băgare de seamă îl ia pe Vitenka în brațe și străbate cu el toată curtea, pînă la ultima intrare. Primele picături de ploaie au și început să cadă pe asfalt, formînd pete mari.

— Iar l-ai dădăcit pe orfan, Egor Denisovici? — întreabă, în glumă, femeia de la lift.

După ce l-a condus pe Vitenka, Egor Denisovici se uită în jur și, vorbind aproape în șoaptă, caută să se justifice:

— Spune-mi, mă rog, matale: ce fel de părinți or mai fi și ăștia? Kravțovii au patru copii și toți au mamă și tată. Nici unul nu umblă teleleu. Pe cînd ăștia n-o văd decît pe Alionka. Și parcă n-ar fi oameni tocmai proști. Dumnealui, chipurile, ține și cursuri la Universitate, despre educație...

În vestibul domnește o tăcere pilcitisitoare. Toată lumea se află în jurul Alionkăi. Mama dă fuga la bucătărie și se împiedică de Vitenka.

— Tu erai, băiețașule? Ia te uită — se miră mama — și nici n-ai mîncat încă! Treci la masă, fuga!

Vitenka mestecă îndelung pîinea, bea laptele și-i spune mamei pe un ton misterios:

— Știi că în tramvai șade un drăcușor? E mititel de tot și are picioare de fier.

— Ce tot îndrugi tu acolo? Ce fel de drăcușor?

— Zău că șade acolo. Și știi cine bubuie prin nori? Un moș cu o mașină de pompieri. Merge în deplasare pe teren. Tot el face și ploaia...

— Ia mai încetează o dată. Cine ți-a băgat în cap toate fleacurile astea? Ești încă prea mic ca să discuți despre asemenea lucruri!

— Ba nu sînt de loc mic, sînt mare. N-ai spus chiar tu? Și de-aia nu mai mă iubiți voi, pentru că sînt mare — izbucnește deznădăjduit Vitenka, abia stăpînindu-și lacrimile.

După ce se liniștește, se îndreaptă spre pătuțul său. Dar pe pătuț e îngrămădit un maldăr întreg de păpuși, ursuleți, fel de fel de jucării. Perna nu-i acolo, iar saltelușa e strînsă și dată la o parte. Vitenka se uită în jur, se instalează într-un fotoliu și, dîndu-și capul pe spate, privește vreme îndelungată tavanul zugrăvit cu floricele. Privește... și visează: „Ce bine ar fi să vină acum aici Moș Egor..."

Din odaia alăturată se aude murmur monoton de glasuri și curînd Vitenka adoarme.

În vis vede o stradă întinsă ca o cîmpie, așternută cu nori pufoși. Pe norii de vată, pășește demn moș Egor. Deasupra capului ține un furtun străveziu, din care țîșnește un șuvoi de ploaie. Mari cît o nucă, picăturile împinse de vînt pătrund prin fereastra deschisă și-o împroșcă pe Alionka, pe mama, pe tanti Marișa. Iar ele dorm și n-au habar de nimic. Fără a mai sta pe gînduri, Vitenka sare pe pervazul ferestrei și închide geamul.

Chiar lîngă urechea lui bubuie un tunet înfricoșător. Speriat, băiatul deschide ochii. Nici un tunet. Mama scăpase pe jos, din greșeală, un lighenuș de tablă.

— Mămico! mamă! cheamă-l aici pe moș Egor. Cheamă-l — o roagă Vitenka tulburat.

— Ce ți-a venit, băiatule?! Ce nevoie ai de el? — se aude în semiîntunericul din cameră.

— Vreau să-mi facă patul.

Mama aprinde lumina, îl vede pe băiețel culcat în fotoliu, vede maldărul de jucării de pe patul desfăcut și obrajii-i devin brusc stacojii.

În romînește de **ANA MIȘEA** și **E. DASCĂLU**

LAUDA DE SINE

— schiță —

de Corneliu LEU

Măruntaiele de rață în sos vînătoresc sînt un deliciu, vinul de Niculițel e rubiniu, casa președintelui filialei de vînătoare are încăperi mici, dar gospodărește așezate, băiatul de vreo doisprezece ani e foarte cuviincios, iar nevasta se poartă timid cu oaspetele, aproape nedovedindu-și prezența. Totul ar fi pentru el cum nu se poate mai plăcut, dacă n-ar avea aceleași titlu cu gazda, adică, dacă n-ar fi tot președinte al unei filiale de vînătoare. Dar așa, pe de o parte, se simte covîrșit de toate realizările pe care le-a-nșirat omul ăsta cu ochii mici, rotunzi, imobili, care-l țintuiesc spunîndu-i cu certitudine: „Ei, zi că nu stăm mai bine decît voi!", iar pe de altă parte, cu toată oboseala, simte nevoia să se laude și el...

Se mustră pentru faptul că tace, și-nghite-n sec.

— ... E... noroc, nea Pascule!

— Nea Salcie... noroc!

Pascu e gazda, ai cărui ochi i se par oaspetelui semănînd cu niște capse de cartuș.

Salcie are capul ca o pară-ntoarsă cu codița-n jos și gura străpunsă de-o mustață mică, făcîndu-l, nu știu de ce, să la uneori aliura unui prepelicar.

— Hai noroc, măi tovarășe președinte!

— Tovarășe președinte... să trăiești și numai bine!

Oaspetele exclamă vioi, fiind mulțumit de hotărîrea pe care a luat-o: va da drumul poveștilor vînătorești și-i va pune pe celălalt cu botul pe labe! Și-ncepe să-nșaileze o aventură lungă, întortochiată, de mare meșteșug vînătoresc, cu un lup care apărea cînd ca lup, cînd ca lepure. Pascu îl ascultă cu atenție; dar, în loc să comenteze și să aprecieze cele auzite, pare că abia l-a așteptat să sfîrșească pentru a începe el una mai grozavă cu un cîine care alerga de unul singur și-ți făcea impresia că urmărește iepurele. Curînd venita vioiciune a și dispărut de pe lungimea feței lui Salcie; nu se aștepta la atîta lipsă de politețe. Măcar așa, în calitate de gazdă, și tot ar fi putut să-l laude; dar acela îndrugă grozăviile lui. Îl ascultă supărat. La o vreme, însă, figura i se deschide; își amintește ce i s-a întîmplat c-o turmă de capre și un țap ca un țîrcovnic, cînd a trebuit să facă pe alpinistul, și deodată pornește să povestească, fără a ține cont că celălalt mai vorbește.

Gazda începe să semene cu un morcov. Un morcov cu două capse mici în dreptul ochilor. E tare supărat, nu atît de faptul c-a fost întrerupt, cît de cel că n-a fost ascultat pînă la capăt. O vreme, totuși, face cu politețe pe atentul, apoi atinge ușor genunchiul celui din fața sa, rostind cu interes:

— Ei, dar nu ți-am spus-o pe aia cu cei doi cerbi goniți de urs...!

Oaspetele se transformă într-un melc ce se retrage supărat în cochilia lui; tace demonstrativ, ca și cum ar vrea să-înțeleagă prin asta: „Ei, hai, dacă ai asemenea obraz să mă întrerupi, spune, spune, că eu tot nu te cred!" Și-l privește așa cum prepelicarul cu care seamănă privește musca ce nu-i dă pace. La o vreme, nu mai are răbdare; se-ndreaptă din spate, trage un gît de șprit și spune cu mai mul ă lipsă de interes decît ar trebui:

— ... Asta seamănă cu ce mi s-a-ntîmplat mie acum doi ani, în munții Vrancei... Știi, era la-nceputul toamnei... — și se-nfierbîntă dîndu-și drumul.

„Ești cam lăudăros matale!" — arată cu certitudine a spune privirile imobile ale lui Pascu și tot cu certitudine arată că mintea din spatele lor nu se chinuiește să prindă nici o silabă din multele care i se adresează și i se tot adresează cu lux de amănunte. Dar el a hotărît să nu se lase. După felul cum a pornit, filiala concurentă trebuie pusă la pămînt; nici o îngăduință!... Deci, se hotărăște să-i spună cum a împușcat trei vulpi dintr-un singur foc. Înghite și, făcînd un gest nerăbdător, vorbește ca și cum ar fi sigur că va fi înțeles:

Măi frate... lasă asta, stai să-ți spun eu una tare...!

Jignit de felul cum e întrerupt, Salcie își dă seama că are de-a face cu un vanitos de rînd și, prin privirea cu care face impresia că-l ascultă, îi azvîrle tot disprețul său. „Un îngîmfat!... Atît de îngîmfat, încît își uită cele mai elementare datorii de gazdă. M-a invitat la masă ca să mi se laude... Și eu mă omor ca să-i povestesc... Păi, oricît i-aș povesti, tot nu va asculta nimic și va fi sigur că el e mai tare și că filiala lor merge mai bine".

Pascu povestește mîndru și entuziast în cîte clipe a luat linia de ochire.

„Ce fanfaron — își spune Salcie, privindu-i „luminile jucăușe din ochii ficși — păcat că are figură de om cumsecade. Și mușcîndu-și nervos mustața pare că ia o hotărîre. Se ghemuiește pe scaun ca și cum s-ar așeza la pîndă.

— Prima vulpe era la vreo șaizeci de metri... a doua, la vreo sută, a treia, ehee... nici nu se vedea! — relatează cu avînt gazda.

— Și dacă nu se vedea de unde știai că era acolo? — întreabă repede oaspetele, ca și cum ar înhăța o prepeliță din zbor.

— Ei, era; știu eu că era — se enervează povestitorul și nu se lasă; povestește mai departe. Dar glasul lui nu mai are pic de vioiciune; vorbele curg doar în virtutea unei obișnuințe. La un moment dat, în loc de vulpe spune iepure și musafirul izbucnește-n rîs. Dar rîs, nu glumă. Rîs din acela dovedind bucurie la necazul altuia.

Fața rotunjoară a gazdei seamănă cu un balon în care cineva pompează sînge. Se uită la buza de prepelicar a celui ce rîde și tare ar vrea să-l zgîlțîie puțin. Dar datoria ambiției îi stă înainte de toate. Se hotărăște să-și arate întreaga superioritate; cum termină o istorisire, începe alta. Și spune, și spune, în cuvinte puține și repezi ca niște pocnituri de armă automată, fără să mai țină seama de limite logice, umflînd, lăudîndu-se, născocind: un urs cu mutră de copil, un aparat construit de el însuși, că doar e ajustor de meserie, cu care, în trei minute, curăță, jumulește și gătește orice vînat; cerbul care i-a căzut în genunchi începînd să plîngă... Și pe măsură ce înșiră vorbele, capsele prin care privește par percutate de satisfacție, iar din ele țîșnesc flăcări care par să spună: „așa, așa; să te saturi!"

Salcie îl privește obosit, covîrșit și din ce în ce mai încîntat pentru că nu mai găsește așa de repede vorbe cu care să ironizeze, iar pînă să se gîndească el la ceva, povestitorul-gazdă trece la alt subiect cu atîta ușurință, încît e sigur lucru că vrea să-i demonstreze acum, după toate celelalte, că-i e cert superior și-n această privință. Și pe fața lui oacheșă dominată de o încîlcitură de păr negru, sîrmos, pleoapele clipesc nervos. Privirile-i nu mai proferează acum: „ești un fanfaron" — ci, mult mai cîrcotaș, aruncă săgeți scurte, care vor să spună: „Fir-ai să fii de fanfaron"!

În cameră e cald. Au rămas singuri, așezați comod pe scaune. Doi oameni stau de vorbă la un pahar cu vin.

Ce lucru mai normal? Unul spune, celălalt ascultă... Dar asta numai în aparență. De fapt, un schimb neauzit de replici scurte, tăioase, înfuriate chiar, are loc între ei.

— Degeaba te lauzi, nu te cred! — spun ochii oaspetelui care ascultă liniștit.

— Ai tăcut, îți dai seama de superioritate! — spun cei mici ai omului care povestește acum despre un urs gonit de mistreți.

— Crezi că m-ai făcut să tac? Te-nșeli. N-am ce discuta cu dumneata.

— Aha, asculți, poate mai găsești ceva de care să te legi.

— Ești un fanfaron, un mincinos și-un îngîmfat!

— Tu ești un prost și ți-i cîndă pe meritele noastre!

— Las'că-ți arăt eu superioritate.

— Ehe, vezi să nu!

E izbitor contrastul între gîndurile astea și liniștea în care răsună povestea înflorita a aventurosului Pascu.

— Și... aud eu, mă înțelegi, goana mistreților... eram sub un pătul... Ce mă fac? Dacă dau peste mine, m-am curățat. Sar deasupra unde era așa... ca un pod cu niște paie... În timpul acesta, goana, mă-nțelegi, se apropie. Și deodată simt, mă-nțelegi, cum se clatină podul cu mine. M-apropii de ușă să văd mistreții, dar repede mă dau înapoi. Spre mine se cățăra ursul pe care — mă-nțelegi — îl fugăreau mistreții. Am sărit tocma-n fund și m-am ascuns. Ursul, desperat, ajunge ușa, se agață de ea și rămîne acolo. Mistreții jos, mă-nțelegi. Aici putea să mă descopere ursul. Unde să mă duc? Mai aveam, un singur cartuș.

Un zîmbet larg, triumfător, odihnește pe fața subțiată de încordare și puțină invidie. Salcie e fericit; a găsit! Și, jucîndu-și nerăbdător degetele pe spătarul scaunului, așteaptă ca acela să termine de povestit

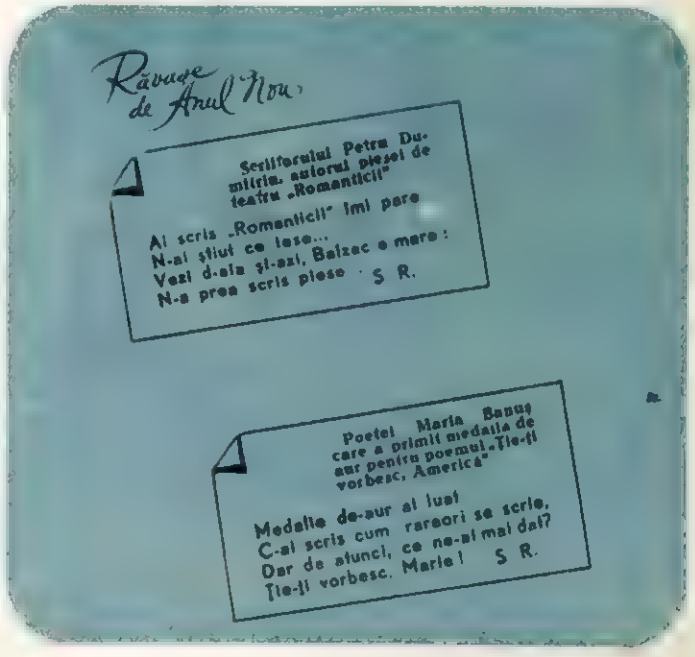

cum s-a luat la trîntă cu ursul și l-a aruncat în mijlocul mistreților. Apoi, spune pe gînduri, cu o șmecheră insinuare de admirație:

Mda, frumoasă faptă, cred că... — și arată cu bărbia sa ascuțită panglicuța roșie din pieptul gazdei...—Cred că pentru asta ai fost decorat, nu?

Pascu tresare surprins. Apoi, un zîmbet blînd pornește din ochii lui mici, așezîndu-se pe toate trăsăturile feței.

Spune cu un gest simpatic de scuză:

— Ei na, și dumneata, tovarășe Salcie!

Salcie ar vrea să continue cu ironia, dar sinceritatea prietenească a zîmbetului aceluia îl molipsește. Tace multă vreme, sorbind înghițituri rare. La un moment dat întreabă de-a dreptul curios:

— Nu zău, dar pentru ce-ai primit decorația?

Cel din fața sa pare că se face mai mic și răspunde cu o timidă nevinovăție:

— E, și eu... în producție...

Și-și găsește de lucru cu paharele, nevenindu-i la îndemînă situația asta.

— Cum, frate, ți-i așa de greu să spui?!—devine nerăbdător oaspetele, cercetîndu-l insistent.

Dar fața grăsună se lasă-n jos, glasul care pînă acum a povestit atît de focos rostește cu o încurcare copilărească:

— Ei, am făcut și eu niște inovații acolo...—și ochii micuți, imobili, strălucesc într-o umezeală sinceră...—Ce să-ți spun, e, ce așa mare lucru!..

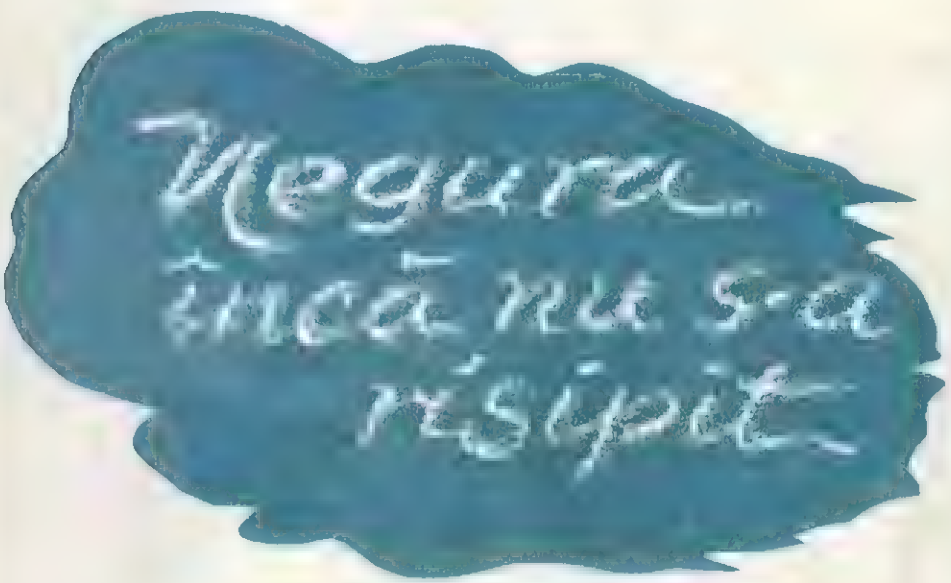

de Albert KAHN
publicist din S.U.A.

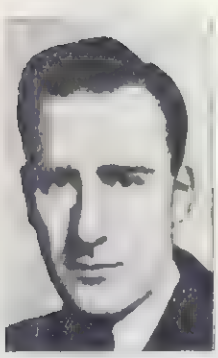

Nu demult am intrat într-un mare magazin de articole fotografice din Chicago. Trebuia să cumpăr cîteva accesorii pentru aparatul meu.

După ce mi-a etalat diverse tipuri de articole existente în magazin, vînzătorul șef, un om scund și chel, m-a întrebat, cu politețea specifică, ce îmi place mai mult să fotografiez. I-am explicat că mă atrag îndeosebi copiii, dar nu pot ține seama întotdeauna de preferințe, datorită profesiei mele de ziarist.

Vînzătorul mă privi cu interes prin lentilele groase ale ochelarilor.

— Dar ce scrieți dumneavoastră? — ținu el să afle.

I-am satisfăcut curiozitatea, răspunzîndu-i că redactez mai ales cronici politice.

— Da? Păcat că n-ați picat la noi puțin mai înainte. A fost aici un om cu care merita să stați de vorbă.

Mi se adresa pe un ton confidențial, cu vocea puțin scăzută.

— Este vorba de un capitalist sută la sută, proprietarul unei mari fabrici din California. Are o groază de neplăceri acolo cu roșii, care vor să-i la fabrica. Gentlemenul acesta a cumpărat de la noi un aparat care costă 15 mii de dolari!

Vînzătorul făcu semn spre o vitrină în care erau expuse cîteva aparate asemănătoare. Mă întrebai ce nevoie avea proprietarul fabricii din California, pe care „aveau de gînd să pună mîna roșii", de articole fotografice. Curiozitatea îmi crescu, privind exponatele din vitrina respectivă: niște cutiuțe albe de metal.

— Ce mai sînt și astea?! — exclamai surprins.

— Sînt niște aparate minuscule pentru înregistrarea sunetelor — zîmbi misterios vînzătorul. — Înregistrează tot ce se vorbește într-o încăpere. Sînt complet utilate și lucrează cu baterii. Pot fi purtate fără să observe nimeni, în tocuri de piele, la șold, spre exemplu. Gentlemenul despre care vă povestesc s-a gîndit că nu i-ar strica să-și trimită cîte un om de încredere, înarmat cu un asemenea aparat, la adunările roșilor. Astfel, a doua zi, el va afla tot ce s-a vorbit acolo, cuvînt cu cuvînt, și va putea trimite textul înregistrat unde trebuie.

Mă conduse apoi în fața unei alte vitrine.

— Vedeți ceasornicele acestea de mînă? — mă întrebă el. — Nu se deosebesc cu nimic de cele adevărate, nu-i așa? Mașinăria lor este înlocuită însă cu mici microfoane, care pot fi puse în legătură cu aparatul de înregistrat din tocul de piele, cu ajutorul a două fire doar și...

Punînd la loc cu grijă ceasul pe care mi-l arătase, dădu din cap în semn de mare admirație.

— Uitați-vă la servieta de pe raft—continuă el.—În aparență este o servietă obișnuită. Închizătoarea ei ascunde, însă, un microfon asemănător cu cel din ceasornice. Aparatul de înregistrat poate fi purtat, în cazul de față chiar în servietă.

Vînzătorul prezenta obiectele calm și cu o siguranță ce dovedea că i se par foarte firești.

— Să presupunem că trebuie să tratați afaceri importante cu reprezentanții unei firme! Vă aflați în biroul lor și discutați cu aprindere condițiile de încheiere ale unui contract. În momentul hotărîtor, vă cereți scuze și dispăreți pentru cîteva minute. În lipsa dumneavoastră... — vînzătorul șef sublinie printr-o pauză importanța celor ce urmau să-mi fie încredințate, ridicînd șiret din sprîncene — aparatul înregistrează tot ce plănuiesc ei. Bineînțeles că amînați cu dibăcie discuțiile pentru a doua zi și... toate atu-urile sînt în mîinile dumneavoastră.

În cele din urmă, îi pusei întrebarea care mă chinuia:

— De ce țineți asemenea obiecte într-un magazin cu articole fotografice?

— Vedeți — răspunse el cu amabilitate — noi am vîndut din totdeauna instalații de sonorizare pentru aparatele de filmat. Înregistratoarele pe care vi le-am arătat au fost introduse ulterior. De vreme ce există o cerere atît de mare din partea oamenilor de afaceri, a detectivilor și a diferitelor instituții de stat, de ce să nu ne ocupăm și noi cu vînzarea lor? Aduc cîștiguri foarte mari.

— Nu vi se pare cam ciudată lumea în care trăim? — îl cercetai, plin de curiozitate.

Îmi făcu discret cu ochiul, dînd afirmativ din cap. Apoi spuse tare, cu gravitate în glas:

— Vreți să cunoașteți părerea mea? Ei, bine, lucrurile acestea constituie un business foarte rentabil, iar noi o ducem excelent aici. Patronul magazinului este un băiat minunat, un om extrem de înțelegător.

Apoi îmi șopti la ureche:

— Nu poți să știi niciodată dacă patronul nu a ascuns pe undeva un aparat dintr-ăsta!

★

Partea semnificativă a întîmplării pe care am redat-o constă în faptul că tot ce am văzut și am auzit nu mi s-a părut de loc de necrezut. Cu zece ani în urmă, aș fi fost de-a dreptul buimăcit, dar în zilele noastre, cînd în Statele Unite nu s-a risipit încă ceața „războiului rece", asemenea forme rafinate de spionare mi se par foarte naturale, foarte corespunzătoare realităților din această țară. Spionajul a devenit un lucru la fel de obișnuit în S.U.A. ca și frigiderele, coca-cola sau zgîrie-norii. Oamenii noștri de stat cheltuiesc sume importante, ca să-și asigure mijloacele necesare „investigațiilor" de tot felul și spionajului.

Eu însumi nu sînt convins că nu mi se interceptează convorbirile telefonice, că nu-mi sînt deschise scrisorile de către agenții Biroului Federal de Investigații, sau că nu figurează în anumite cartoteci adunările la care iau parte, cuvîntările pe care le țin ori articolele pe care le scriu.

Anul trecut am lucrat la editarea cărții „Martor mincinos", în care Harwey Matusov își dezvăluie activitatea criminală în calitate de martor plătit al organelor judecătorești. Atît eu cît și Matusov am fost puși sub strictă

urmărire de către F.B.I. (Biroul Federal de Investigații). Nu mă pot dumiri nici astăzi de ce numărul detectivilor se ridica uneori pînă la zece.

Acum cîteva luni am vorbit la Detroit despre cartea lui Matusov. Doi detectivi au ținut tot timpul sub observație clădirea în care am conferențiat, iar un fotograf, prost camuflat de altfel, i-a fotografiat în această vreme, de la fereastra casei de peste drum, pe cei veniți să mă asculte. Mai tîrziu am aflat că un agent de poliție se introdusese chiar în sală, pentru a înregistra în întregime cuvîntarea mea (probabil cu ajutorul unui aparat asemănător cu cele pe care le văzusem în magazinul de articole fotografice).

Ar fi greșit să se susțină că spionajul este îndreptat numai — sau în primul rînd — împotriva cetățenilor americani cunoscuți pentru ideile lor progresiste. Întreaga țară este împînzită de agenții speciali ai Biroului Federal de investigații, de informatori de toate soiurile, care își vîră nasul în viața particulară a oamenilor de știință și a ziariștilor, a militarilor și a medicilor, a activiștilor sindicali și a clericilor. Iar șeful Biroului Federal, Edgar Hoover, mai găsește totuși de cuviință să adreseze din cînd în cînd cîte un apel populației, încercînd să recruteze pe această cale noi informatori din rîndul ei. Atunci, judecînd după propriile lui cuvinte, uită pînă și de discriminarea rasială, declarînd că toți americanii — fără deosebire de sex, culoare și religie — se pot îndeletnici cu spionajul.

În revista Asociației medicale americane, Hoover a publicat un asemenea apel adresat corpului sanitar: „Medicii, la fel ca toți ceilalți cetățeni americani, pot aduce servicii prețioase organelor securității interne ale națiunii, dînd Biroului Federal informații de orice natură, despre pacienții care se află în îngrijirea lor".

În coloanele revistei „Women-Day", el cere femeilor americane să informeze Biroul Federal de investigații asupra oricăror „acțiuni suspecte ale prietenelor sau ale cunoscutelor lor, făcîndu-le grijuliu atente că și „comuniștele arată la fel ca toți oamenii, ca orice femeie din casa vecină, ca soția industriașului din localitate sau ca mama micului Bobby".

E pentru prima oară cînd martorul minciunos se ridică la rangul de „erou național" în Statele Unite. Depozițiile false ale celor solicitați în calitate de „experți" la procese și la ședințele comisiei Congresului apar cu litere de o șchioapă pe primele pagini ale majorității ziarelor americane — de la țărmurile Atlanticului și pînă la cele ale Oceanului Pacific. „Mărturiile" lor despre comploturile comuniste — la auzul cărora oricărui om rezonabil îi se ridică părul măciucă — sînt reluate de diferiți oameni politici în cuvîntările lor, influențînd în acest fel însăși politica internă și externă a S.U.A. În onoarea martorilor mincinoși se țin toasturi la banchete; ei sînt trimiși ca oratori la adunările publice, iar în universități sînt slăviți pentru „americanism".

Este de la sine înțeles că, pentru „importantele servicii" aduse patriei, instituțiile de stat le oferă recompense mari. Nu demult, Mr. S.A. Andetta, locțiitorul ministrului de justiție, a cerut comisiei financiare a Congresului S.U.A. alocații suplimentare pentru retribuirea martorilor de profesie și a informatorilor.

În ceea ce privește martorii-experți — a declarat Mr. Andetta — sîntem deseori nevoiți să ne tîrguim cu ei și să-i alegem pe cei mai puțin pretențioși... Povestea cu martorii este de-a dreptul catastrofală, dacă ținem seama de banii pe care îi cheltuim cu acești oameni...

Adunarea legislativă a statului New-York a adoptat așa-numita lege Feinberg, în legătură cu „garanția lealității învățătorilor". Despre legea mai-sus pomenită, William Douglas a spus următoarele:

„Această lege transformă în mod inevitabil sistemul școlar într-un sistem de spionaj. Legea cere să se înainteze în mod regulat rapoarte despre lealitatea învățătorilor. Conducătorii școlilor se transformă în detectivi; elevii și părinții, în informatori. Toate urechile stau ciulite, gata să prindă orice cuvințel, cît de cît... suspect. Consecințele acestei legi sînt tipice pentru fenomenele ce au loc într-un stat polițist..."

Trebuie subliniat faptul că din ce în ce mai mulți americani protestează cu vehemență împotriva transformării Statelor Unite într-o țară de spioni și informatori. O parte însemnată a presei, organizații bisericești influente, personalități cu prestigiu binecunoscute în viața publică americană, condamnă cu tărie crescîndă actualul sistem de stat polițist din S.U.A. O serie de hotărîri judecătorești din ultima vreme critică în mod public așa-numitul „program de securitate", calificîndu-l drept un „sistem de informatori secreți, de defăimători și lansatori de zvonuri", iar unele măsuri luate de organele federale, la adăpostul cunoscutului paravan al „securității", sînt calificate de aceleași hotărîri judecătorești ca neconstituționale.

Este din ce în ce mai greu să-i convingi pe americanul de rînd că în țara lui trebuie să continue „starea excepțională", fiind impusă de „interesele securității față de pericolul roșu". Conștiința că o asemenea „securitate" înseamnă mai degrabă „securitatea" omului în dosul gratiilor cîștigă în măsură tot mai mare masele.

(Din „Ogoniok")

FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎ

MATEMATICĂ

de Eugen FRUNZA

Nu ne mai văzurăm din timpul liceului, dragă Ioane. Am străbătut despărțiți vreo două decenii din cele prea puține hărăzite vieții. Ne-am închinat fiecare în temple deosebite unor zei deosebiți ai cugetului și frumuseții. Tu nu ți-ai dezmințit pasiunea veche. Ai devenit profesor universitar de matematică. Eu am ajuns, cu chiu-cu vai, ucenic la lăută.

În sfîrșit, ne-am revăzut și îmbrățișat. Participașeși tocmai la congresul matematicienilor, ca referent.

Pe baza calculelor tale năzdrăvane să determini dezvoltarea mai rapidă a unui anume sector economic. Multă vreme ai explorat lumea cifrelor în căutarea soluției. Și ai visat scufundîndu-te în aparența rigiditate a formulelor. Ai visat și ai muncit pentru binele patriei. Cînd ne-am întîlnit, erai plin de încredere în reușită. Parcă m-aș fi găsit în fața unui poet optimist și generos. Ți-am și spus-o, la un moment dat.

— În fond, nu văd incompatibilul — mi-ai răspuns. După mine, matematica e mama poeziei.

Ți-am dat, într-un fel, dreptate.

Cînd m-ai părăsit, spre seară — urmînd să iei trenul de Moldova — ne-am promis să ne scriem. De atunci, îmi vii în minte adeseori, cu statura-ți de atlet, cu privirea-ți sinceră și blîndă.

Și iată-mă astăzi, dragă Ioane, cu aceste rînduri. Îngăduie-mi să ți le adresez în mod public, pentru că e vorba, mi se pare, de o controversă între tine și presa americană. Nu ți uimit. Numele tău nu e amestecat. Dar sînt în joc concepția și idealurile tale, bunul meu coleg.

Ziarul „The Washington Post and Times Herald" constata deunăzi într-un articol gravul dezinteres al americanilor pentru matematică.

„Din zece americani — se plîngea ziarul — numai patru au oarecari cunoștințe de aritmetică, care merg de la nimic pînă la o vagă idee... Situația dezastruoasă poate fi definită într-o singură expresie: fiasco-ul matematicii".

Așa scria ziarul. Cred că nu te bucură, dragă Ioane. Ne-am fi așteptat ca într-o țară cu atîtea bănci, burse și regi ai finanțelor, matematica să stea la loc de cinste. Ce vrei, e și asta o mică inadvertență între capital și cultură.

Dar ceea ce m-a determinat să-ți scriu e altceva. „După mine — spuneai — matematica e mama poeziei". Și te-ai uitat atunci — îți mințe? — undeva în depărtări. Ca și cînd ai fi zărit născîndu-se din calculele tale un cîntec nou de fericire. Închipuie-ți, totuși, dragă Ioane: în articolul cu pricina am surprins matematica braț la braț cu barbaria. Cea dintîi nu mai e mamă. Pesemne că în S.U.A. și-o fi schimbat sexul. E tată. Cea de-a doua, cum vezi, n-are nici o legătură cu Dante sau Byron. În schimb, și-a păstrat sexul: e fiică.

„Matematica e tatăl bombei H" — *scria ziarul american spre a demonstra cît de necesar e studiul acesteia și în ce nobile scopuri. Apoi, susținînd existența unui așazis „război rece al învățămîntului", se întreba cu patos:*

„Și unde sînt matematicienii care trebuie să conducă America pe timp de... război? Chiar oameni care să poată ține socoteala unui carnet de cecuri sînt prea rari".

Atîta din „The Washington Post and Times Herald". Între altele, te-aș ruga să observi perfecțiunea ecuației: Bomba H + război = carnet de cecuri. Dar asta s-o lăsăm la o parte.

Am citit articolul și m-a cuprins tristețea. Pentru tine, dragul meu. Pentru visul din cifrele tale. Să existe oare două matematici? — m-am întrebat. Una pentru viață și alta pentru moarte? M-am întrebat și nu mi-am răspuns. Îți las în seamă să dezlegi misterul. Dar știu un adevăr și vreau să ți-l spun: există pe lume două lumi. De la Homer și Arhimede, una tinde înainte, mereu înainte, către noul timp al împlinirilor; cealaltă, jefuindu-i pe om de cuceririle cugetului său, se trage îndărăt, mereu îndărăt, către peșterile preistoriei.

Pînă la urmă, dragă Ioane, sper că se va rezolva totul cu precizie matematică. Va pieri adevăratul tată al bombei H. Vor dispare și cecurile pătate de sînge. Iar matematicienii pămîntului vor calcula în liniște dimensiunile încă nebănuite ale măreției.

Ce crezi, bunul meu prieten? Aștept să ne revedem curînd și să discutăm noile tale proiecte. Pînă atunci, rămîi cu bine.

FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎ

din 1956...

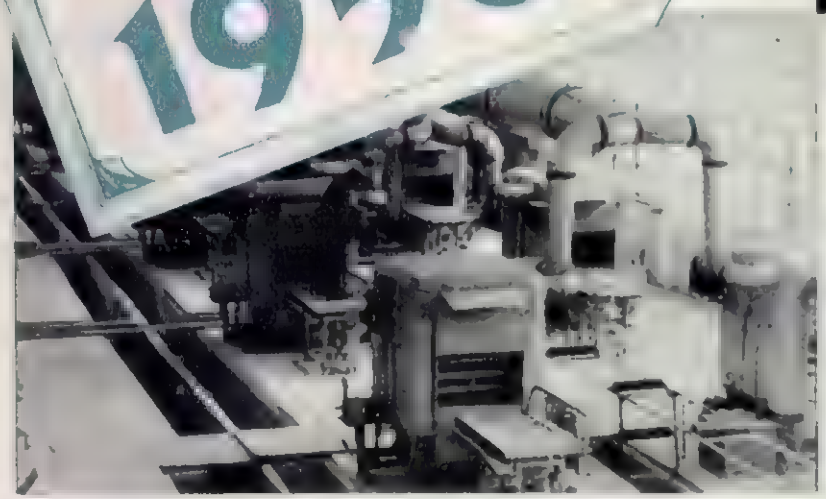

IANUARIE În planul pe [illegible] anul prevăzute construcțiile a noi fabrici în țara noastră. La marginea Bucureștiului lucrările de finisare a halelor și de montare a mașinilor la Combinatul cauciucului au intrat în ultima fază. Mai mult de 10 clădiri răspândite pe o suprafață de 30 ha vor adăposti utilajul care va produce articole de cauciuc de tot felul, atît pentru industrie, cît și pentru consumul populației.

FEBRUARIE Are loc recensămîntul populației. În urma înregistrărilor făcute, comisia centrală de recensămînt a comunicat următoarele cifre: numărul locuitorilor R.P.R.. 17.489.784. Din numărul total al locuitorilor, 5.475.427 (31,3%) reprezintă populația urbană, iar 12.014.357(68,7%) populația rurală.

MARTIE Milioane de muncitori, țărani și intelectuali s-au prezentat la 11 martie în fața urnelor pentru a alege deputații în sfaturile populare. Alegerile au însemnat o strălucită manifestare a unității dintre partid, guvern și popor, o manifestare puternică a aderamentului poporului nostru față de regimul de democrație populară. Numărul alegătorilor a fost de 10.262.802, iar totalul deputaților aleși de 187.508. În fotografie: aspect de la o secție de votare din Capitală.

APRILIE

Duminică 15 aprilie, la termocentrala Paroșeni din bazinul carbonifer Valea Jiului a fost pus în paralel cu sistemul energetic, primul turbogenerator de 50.000 Kw, cel mai mare turbogenerator instalat pînă acum în țara noastră. În fotografie: un aspect exterior al termocentralei.

←

MAI

La invitația Marii Adunări Naționale a R.P.R. a sosit în țara noastră delegația Sovietului Suprem al U.R.S.S. El a vizitat mai multe orașe și întreprinderi din țară și pretutindeni a fost întîmpinată cu căldură și prietenie.

SPICUIRI...

● **1 ianuarie 1956.** Au intrat în vigoare prețurile reduse la medicamente. Începînd din 1952, este a patra reducere de acest fel.

● **8 februarie.** Au început lucrările celei de a 3-a Conferințe naționale de pediatrie din R.P.R.

● **11 februarie.** La București se desfășoară constituirea pe țară a delegațiilor cooperativelor de credit și economie.

● **16 februarie.** În cinstea Congresului al XX-lea al P.C.U.S., strungarul C. Vasilache, Erou al Muncii Socialiste, și-a depășit norma cu 1800%.

● **21 martie.** Cel de al doilea Congres al Cooperației meșteșugărești din R.P.R.

● **23-25 martie.** Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a prezentat raportul cu privire la lucrările Congresului al XX-lea al P.C.U.S.

● **5 aprilie.** Se publică Hotărîrea Consiliului de Miniștri cu privire la acordarea unor înlesniri la impozitul agricol, gospodăriilor individuale, pentru animalele și terenurile aduse în cadrul întovărășirilor de creștere în comun a animalelor.

● **13 aprilie.** În întregul raion Negru Vodă, regiunea Constanța, a fost terminată cooperativizarea agriculturii. Este primul raion din țară în întregime cooperativizat.

● **20 mai.** S-a deschis la București decada dramaturgiei originale

● **27 mai.** Deschiderea celui de al 4-lea Congres al matematicienilor romîni.

● **31 mai.** Apare hotărîrea privind stabilirea duratei timpului de lucru sub 8 ore pe zi, pentru anumite categorii profesionale.

● **16 iunie.** Colectivul Teatrului Național „I. L. Caragiale" din București pleacă la Festivalul internațional de artă dramatică din Paris.

● **12 iulie.** La Hunedoara s-a pus în funcțiune cel mai mare furnal al țării.

● **14 iulie.** Se publică Hotărîrea privind mărirea alloca-

IUNIE

Țara noastră a fost vizitată de două delegații guvernamentale. La 13 iunie a sosit la București delegația guvernamentală a R.P.D. Coreene în frunte cu tovarășul Kim Ir Sen, iar la 24 iunie a sosit delegația R.P.F. Iugoslavia condusă de tovarășul Iosip Broz Tito. Au avut loc schimburi de vederi asupra problemelor internaționale de interes comun și asupra relațiilor reciproce.

←

IULIE

În cadrul unei ședințe festive, Academia R.P.R. a decernat unor oameni de știință, scriitori și oameni de artă, premii pentru lucrări deosebit de valoroase în diferite domenii ale științei și artei. →

AUGUST

În zilele de 14 și 15 august două garnituri de tren au adus în țară tezaurul istoric și artistic al Romîniei, depus spre păstrare în Rusia, în anii primului război mondial. Tezaurul conține 1350 gravuri, desene și tablouri ale celor mai renumiți pictori romîni, manuscrise vechi de mare valoare, medalii, monede și vestitul tezaur de la Pietroasa.

←

→

SEPTEMBRIE

Campionatele internaționale de atletism ale R.P.R. La aceste întreceri prietenești au concurat numeroși recordmeni mondiali și europeni ca: Nina Otkalenko, sprinterul negru W. Williams, Adolfo Consolini, I. Sidlo, Kaskarov etc.

OCTOMBRIE Apare Hotărîrea privind îmbunătățirea salarizării muncitorilor și a sistemului de pensii. Se stabilește și o alocație lunară de 100 lei pentru fiecare copil sub 14 ani al salariaților. În fotografie: familia sudorului Aurel Nichescu, de la Grivița Roșie, care numără 7 copii sub 13 ani.

NOIEMBRIE La a XVI-a Olimpiadă de la Melbourne sportivii noștri au cucerit 5 medalii de aur, 3 medalii de argint și 5 medalii de bronz. R.P.R. s-a plasat a opta între 68 țări participante. La întoarcerea în țară, sportivilor fruntași li s-au atribuit înalte titluri, ordine și medalii.

DECEMBRIE Între 26 noiembrie și 3 decembrie s-a desfășurat la Moscova tratative între delegațiile guvernamentale ale R.P.R. și U.R.S.S. Ca urmare a acordului semnat, U.R.S.S. ne va livra sub formă de credit 450.000 tone de grîu și 50.000 tone furaje, un credit industrial și ne va acorda ajutor tehnic pentru construirea de întreprinderi în industria chimică și petrolifera. Acordul încheiat în condiții favorabile țării noastre a fost primit cu mult entuziasm de popor. În fotografie: tovarășul Chivu Stoica, conducătorul delegației R.P.R., alături de conducătorii sovietici; la Kremlin.

ției de hrană a studenților bursieri pe timpul examenelor din semestrul II.

● **20 iulie.** Apare Hotărîrea C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri al R.P.R., privind îmbunătățirea învățămîntului de cultură generală.

● **1 august.** A intrat în funcțiune rafinăria de petrol nr. 10 din Moldova, cea mai mare din sud-estul Europei.

● **7 august.** Apare Hotărîrea prin care se acordă studenților echipament de lucru pe timpul practicei în producție.

● **15 septembrie.** Începutul campionatelor internaționale de atletism ale R.P.R.

● **8 octombrie.** Se constituie Comisia Națională a R.P.R. pentru U.N.E.S.C.O.

● **21 noiembrie.** O delegație a C.C. al P.M.R. și a Guvernului R.P.R. a plecat la Budapesta.

● **3 decembrie.** Se constituie Consiliul Central al F.D.P.

● **11 decembrie.** Raionul Hîrșova (al doilea raion din țară) a fost complet cooperativizat.

● **22 decembrie.** Delegația parlamentară chineză ne vizitează țara.

● **23 decembrie.** Al treilea raion din țară, raionul Filimon Sîrbu, din regiunea Galați, este în întregime cooperativizat.

MARELE DREGĂTOR AL ZĂPEZII S-A ȚINUT DE CUVÎNT

de Octav PANCU-Iași

Fac cunoscut pe această cale tuturor copiilor care m-au căutat ieri la telefon și li s-a răspuns „nu e acasă", că într-adevăr ieri n-am fost acasă.

Am avut niște treburi la Polul Nord!

Nu, copii, vă rog să nu mă întrebați ce-am căutat tocmai la Polul Nord. Nu pot să vă spun. M-a rugat băiatul meu, Alexandru, să nu vă spun. Și pe bună dreptate! Ar fi cel puțin neplăcut pentru el să mai afle și alții povestea pe care o scriu aici și pe care, vă rog, vă rog din toată inima, să n-o citiți.

Eu o scriu așa, pentru mine, ca să n-o uit...

Ieri dimineață, Alexandru a ieșit în curte să se joace. În ușă, legîndu-i mai strîns fularul și îndesîndu-i căciula, bunica i-a spus:

— Joacă-te cît poftești, bate-te cu bulgări și dă-te cu săniuța, dar nu mai mînca zăpadă. O să te îmbolnăvești!

Și Alexandru i-a răspuns:

— Bine...

Dar tot așa ar fi putut răspunde și „galoș", sau „castravete", sau „păsărică albă în cioc, subțirică la mijloc". Ar fi însemnat exact același lucru. Pentru că ajuns în curte, Alexandru a început să mănînce zăpadă așa cum mănîncă alții, de pildă, plăcinte cu brînză. Numai că plăcintele cu brînză nu-s murdare, nu trece nici un cîine și nici o căruță peste ele și nici măcar atunci cînd sînt reci nu-s chiar atît de reci ca să te doară gîtul. Dar asta-i altceva...

Alexandru începu să mănînce zăpadă: mai întîi linse un bulgăre, după aceea un țurțure, apoi iar un bulgăre și iar un țurțure, și uite așa, fără să-și dea seama, a mîncat toată zăpada.

Pe cuvîntul meu de onoare, copii, că e pentru prima oară în viața mea cînd aud că un băiețel a mîncat toată zăpada. Un elefant aș mai înțelege, dar un băiețel!...

Ei bine, martor mi-e soarele care s-a protăpit toată ziua de ieri pe cer, că pînă la prînz (adică atît cît a stat și Alexandru în curte) n-a mai rămas nici un fir de zăpadă...

O nenorocire, copii, o nenorocire!

La radio se dădeau mereu anunțuri:

„Nu mai este zăpadă".

Am închis radio-ul să nu-l mai aud, și am plecat de acasă.

Dar chiar în poartă m-am întîlnit cu o fetiță care trăgea o săniuță pe trotuarul fără pic de zăpadă. Fetița arăta tare tristă, atît de tristă, că n-am putut trece pe lîngă ea fără s-o întreb:

— De ce ești amărîtă? Ai luat cumva untură de pește?

— Nu, a dat din cap fetița: cînd mi se dă untură de pește nu mă necăjesc. Se necăjește mama, că nu vreau să iau... Acum sînt tristă că nu știu ce s-a întîmplat cu zăpada. Parcă a intrat în pămînt. Nu mă mai pot da cu săniuța. Nu știi dumneata ce-o fi cu zăpada?

— Nu știu, am răspuns. De unde să știu? Eu însă știam, copii, știam și n-am să-mi iert niciodată că am mințit-o pe fetița cu săniuța. Dar parcă numai pe ea am mințit-o ieri?

Am mai mințit și pe un băiețel cu patine, și pe o vînzătoare de la magazinul de schiuri, și pe un vînzător de la magazinul de căciuli... Am mințit pînă ce n-am mai putut răbda și m-am dus direct la cel care scrie în ziare și spune la radio cum a fost, cum este și cum va fi vremea, un om foarte cumsecade, care n-are decît un singur cusur: meseriei lui îi spune „meteorologie", iar lui „meteorolog", ceea ce trebuie să recunoașteți, nu-i prea frumos din partea lui, pentru că ți se sucește limba în gură cînd rostești asemenea cuvinte.

— Cu ce vă putem servi? m-a întrebat meteorologul.

— Cu niște zăpadă... dacă nu vă supărați și dacă sînteți atît de bun...

— Zăpadă? Imposibil... a oftat el.

— De ce e imposibil? nu m-am dat bătut. Cu puțină bunăvoință... cu...

— Degeaba! m-a oprit. Toate socotelile mele arată că vremea se încălzește. Uite, chiar acum mă pregătesc să anunț la radio că cerul va fi senin.

— Și dacă te rog eu mult să anunți că va ninge, nu-mi îndeplinești rugămintea? E o mare nevoie de zăpadă... Te rog...

— Nici în ruptul capului! Noi, spre deosebire de alții... (aici se uită fix la mine)... nu mințim!

— Bineee... am spus și eu „bine" ca și cum aș fi spus „ciupercă", „crocodil" sau „coborîrea numai prin față", pentru că numai bine nu era! Și am plecat trîntind ușa. Cineva care trecea pe acolo m-a întrebat:

— De ce trîntiți ușa?

— Nu știu, am răspuns îmbufnat, de unde să știu?

Eu însă știam, copii, știam și n-am să-mi iert niciodată că am trîntit ușa. Dar parcă numai ușa aceea am trîntit-o ieri? Am mai trîntit și pe cea de la fabrica de gheață, unde mi s-a spus că nu mă pot ajuta cu nimic, și pe cea de la biroul de excursii în munți, unde mi s-a spus că și de pe munți a dispărut zăpada... (Tot Alexandru s-o fi mîncat? Nemaipomenit!!!) am trîntit atîtea uși, pînă n-am mai putut răbda și m-am dus direct la gară.

— Cînd pleacă primul tren spre Polul Nord?

— Peste cîteva minute...

— Dă-mi atunci un bilet dus și întors!

Casierița m-a măsurat din tăpi pînă în creștet și mi-a vorbit cu blîndețe:

— De ce nu luați numai dus? Nu arătați prea voinic și la Polul Nord urșii albi sînt cam horoși... Apoi e frig de crapă pietrele... Cine știe dacă o să vă mai întoarceți... Biletul dus și întors e mai scump. De ce să cheltuiți banii?

— Nu! i-am răspuns. Orice ar fi, trebuie să mă întorc. Mîine am de scris o poveste, le-am promis-o cititorilor, așa că trebuie să mă întorc. Ar fi de-a dreptul neserios să mă scuz că n-am scris-o pentru că m-a înghițit un urs alb... Nu m-ar crede nimeni!

— Cum credeți! a ridicat din umeri casierița. Eu v-am vrut binele.

Și mi-a întins prin ferestruică un bilet pînă la Polul Nord și înapoi.

Drumul pînă la Polul Nord a fost foarte plictisitor, copii. Am dormit tot timpul și eu cînd dorm, pentru că nu vorbesc cu nimeni, pentru că stau cu ochii închiși și pentru că nu văd nimic, mă plictisesc îngrozitor.

La Polul Nord m-am trezit și m-am dat jos din tren. Era un ger cumplit, dar eram fericit că oriunde îmi aruncam privirea, întîlneam numai zăpadă, ghețari și iar ghețari. Vasăzică Alexandru nu apucase să mănînce și zăpada de aici. Cu atît mai bine!

În Oceanul Înghețat de Nord, am zărit o balenă:

Din cartea de povești în pregătire la Editura Tineretului: „Ala Bala Portocala"

Veronica PORUMBACU

Ne-am mutat

Ne-am mutat de-o zi și-o noapte
tocmai la etajul șapte
și de sus de la fereastră
eu văd toată strada noastră:
Hornurile peste drum
scot inele mari de fum,
dinir-o pipă și mai groasă
decît are tata-acasă.
Plopul cel mai-mult arată
mai mărunt ca o mușcată
și tramvaiele aleargă
— jucării în strada largă.

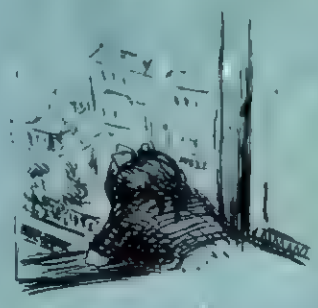

Oamenii îmi par de-aici
decît mine, și mai mici.
Le să vie să mă vadă
cel mai lung lungan din stradă,
să-l întreb, cum se cuvine:
— Cine-i mai înalt ca mine?

S-au aprins

S-au aprins în noapte stele.
Ce aproape sînt de ele.
Numai să întind o mînă
și-una-n palmă-o să-mi rămînă.
Spune-mi tu, mălcuța mea,
vrei să-ți dau în dar o stea?

1 Tata și mama, la nuntă.

2. Eu, la trei luni și o săptămînă...

3 La șapte ani am mers la școală

7. Deci, am început cura de slăbire: sport...

6. ...dar rîdea Yorick de mine că eram prea gras!..

5 În teatru am vrut să debutez în „Hamlet"...

4. Prima dragoste... Dar nu ne potriveam deoarece ea era blondă!

14. ... unde m-am făcut fakir (regim alimentar: cuie, pioneze, ace de cusut).

15. ...Că am fost arestat pentru contrabandă de elefanți și șiraguri maco...

16. ... Sau chiar că am repausat (tatu domnul „Souvenire din cer").

17. Proiecte de viitor? — Mă străduiesc să învăț sketchuri cît mai noi (maximum de pe vremea lui Vlad Țepeș!)

Să ne distrăm

LA MULȚI ANI

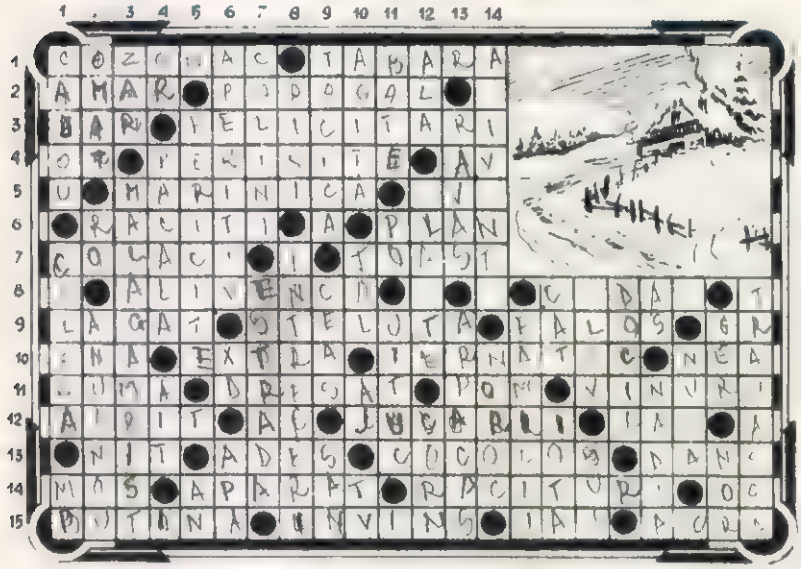

ORIZONTAL: 1) Plinea dulce și gustoasă a sărbătorilor — Mulți sportivi își petrec aci revelionul. 2) Gustul pelinului — Pasăre care imită glasul omului. 3) Îl aduce de Anul Nou Moș Gerilă — Urări de Anul Nou. 4) Otilia Teodorescu — Joc popular românesc, cu faimă peste hotare, nelipsit la petrecerea de revelion (pl.) — Avocat (abr.). 5) Cîntec satiric, valabil și pentru cei ce nu și-au îndeplinit planul pe anul ce s-a încheiat — Plasă de prins pește 6) Bolnavii... de sezon — Și-l face orice om chibzuit, înainte de începe noul an. 7) Se oferă colindătorilor (pl.) — Se ciocnesc și se golesc paharele, în cinstea anului cel nou. 8) Turtă făcută din mălai amestecat cu lapte și brînză coaptă la cuptor — Cel care va intra în noul an după 1 ianuarie. 9) Parte dintr-o mașină pe care se sprijină un ax sau un arbore prin intermediul unui cuzinet — Ornament «clipitor în pomul de iarnă — Mîndru — Ger! 10) Oraș în Italia — Superior în calitate — Ce ține de iarnă — „Materia primă" din care se face omul de zăpadă. 11) Cauciuc — Învățat să facă anumite mișcări la comandă — La cel de iarnă visează copiii tot anul — Băutura care umple paharele în noaptea anului nou (pl.) 12) Nins (fig.) — Frunza pomului de iarnă — Le aduce Moș Gerilă — În timpul iernii devine patinoar. 13) Cui care unește două suprafețe — De multe ori — Îl fac copiii din zăpadă — Nelipsită în seara revelionului. 14) E supranumit Gerilă și vine cu sacul plin — Cel de radio nu va zice închis nici o clipă în seara de revelion — Mincarea „timpului rece", ce se servește la masa de revelion — Ordin circular (abr.). 15) Locul de iernat al versii necesare tradiționalelor sarmale — Biruit — Animal din platoul Tibetului — Așa-i clorba de potroace, care se servește cînd mijesc zorii primei zile a anului nou.

VERTICAL: 1) Îi primesc mari și mici, de la rude și prieteni, cu prilejul anului nou — Camarad de studii (fem.) — Metru pătrat. 2) Zăpadă — Rom din care... s-a băut! — Se naște în seara revelionului cînd gongul bate ora 12 (2 cuv.). 3) Nelipsit la jocul de table — Își dorește ca anul ce vine să-i aducă pantofi cu talpă mai groasă, pantaloni mai scurți și mai strimți și un moș mai rotofei. 4) Însă — Farseurul folclorului românesc — Interjecție care exprimă o surpriză neplăcută... și căreia din emoție îi suprimi prima literă! 5) Ceea ce urăm prietenilor noștri în anul ce vine — În seara revelionului unul moare, altul se naște. 6) Prima gustare la copioasa masă de revelion — Xenopol. Dumitru — N-are căutare la masa de revelion! 7) Arbust sălbatic cu flori albe și fructe roșii în formă de ciorchini (pl.) — Teatrul și muzica de acest gen te distrează și în seara revelionului. 8) Arbore din familia „pomului de iarnă" (pl.) — Prin desfășurarea ei se cunosc fruntașii și codașii (pl.). 9) Oană de sare în regiunea Suceava — Vestește întotdeauna venirea anului nou — Calapod. 10) Scuturâ — Înainte vreme, chelneru' căr' a i se făcea plata — Localitate în Franța — Tudor Vladimirescu. 11) Învinge — Fluviu în Italia — Cel care nu ține minte. 12) Acela (pop.) — Instrumente muzicale cu coarde — Uneori sună, alteori îi mănîncă! 13) Catrenul plăcintei de revelion — Înlocuiește uneori orezul din sarmale. 14) Strigăte glumețe ale copiilor cînd cad prin zăpadă (sing.) — Urare acompaniată de clinchetul paharelor pline. 15) Se unesc mai multe la un loc, pentru a petrece revelionul împreună. 16) Caut un... cinaj! — Nimic 17) De culoarea mașinei — Băutură răcoritoare puțin consumată iarna. 18) Se supune cu ușurință, nu protestează. 19) Fruntaș în sport — Nume feminin rusesc. 20) Nelipsită în prăjiturile și tortele ce se servesc la masa de revelion. 21) Cînd rimți cum îți „frige" fața, dorești să ajungi mai repede la gura sobei — Iarna sînt foarte des prezenți pe cer (sing.) 22) Urare care încheie toasturile.

Cuvinte rare: ENA, KJ.

FANTEZIE ÎN „O"

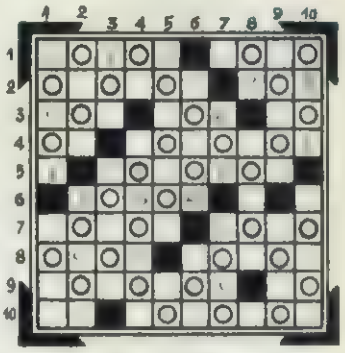

Să se completeze careul alăturat cu cuvinte, ținînd seama de litera „O", astfel ca să se obțină o încrucișare corectă atît pe orizontal, cît și pe vertical. Pentru a veni în ajutorul dezlegătorilor, dăm cîteva dintre definițiile cuvintelor ce vor trebui să fie cuprinse în acest careu.

ORIZONTAL: 2) Vas mare de formă cilindrică ca o bantă făcut din lemn de tei, care servește la cărat porumbul — Îi găsești peste ape și la ultimul cat al caselor. 6) Care emite sunete. 8) Inconjur — Divinitate a fenicienilor și cartaginezilor, căreia i se oferea victime umane.

VERTICAL: 2) Piață unde se vînd și se cumpără vite — Compozitor și dirijor român contemporan. 4) Însă — Vorbește de unul singur. 7) Băutură alcoolică — În aceeași localitate. 9) Jumătate de hectar — Pronosport în R. D. Germană. 10) Numele unei paste de dinți — Păcură groasă cu care se ung osiile carelor.

VERSURI ASCUNSE

			pris-	ri-	cea	lul		
	de	rin,	o	troz-	de	crengi	te	vă-
„Do-	pe	ha-	dic	pa	Să-l	de	cund	din	ca-
Un-	ța",	braz	E-	pe	de	în	ple-	o	tet
ră	il	prund,	Mi-	bra-	mi-	as-	cres-	Și	prind
a-	le-mi	se	tre-	rul	piept	Să-ți	co-	cu.	la
tin-	mu-	lergi,	te-	cazi	re	nes-	iz-	des-	no-n
	Să	în-	ca-	pe	vo-	sa-mi	Vi-	dru	

Pornind dintr-un anumit loc, folosind săritura de cal în mod simetric, veți afla 2 strofe dintr-o poezie a unui clasic al literaturii noastre, titlul poeziei și numele poetului.

BIVERB DE SFÎRȘIT DE AN
(7-11)

TRIVERB
(8,2,6)

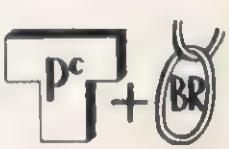

METAGRAMĂ

Cu „a" planeta noastră înoțește
Cu „l" o săptămînă ne vestește

METAGRAMĂ

Cu „c" izvor e de cultură
Apare-n orice editură,
Fie în proză, fie-n vers.
Cu „m" se mișcă-n univers,
Cu „p" compune un întreg,
Cu „cv" distanțe pot să leg
Ce patru sunete despart,
Ei, nuca nu e greu de spart,
Putină perspicacitate
Și vorbele sînt dezlegate.

ȘARADĂ

Un pronume la orizont postat
Într-o pătrate s-a transformat.

CRIPTOGRAFIE DE ANUL NOU
(2,2,2,3,4)

ANAGRAMĂ

„Un vers rar de Eminescu,
i-ascuns p-aici ori nu-i?"

Această propoziție conține două versuri din poezia „Criticilor mei" de M. Eminescu. Anagramați literele și le veți afla.

MONOVERB
(2-9)

SPORT DE SEZON

ORIZONTAL: 1) Un obstacol în calea schiorului începător - Materie primă pentru schiori! 2) Radu Mândescu — Cunoscut jucător de hochei — Poziție în șah. 3) Provincie tibetană — Sport de iarnă — Lipsită de lustru. 4) Probă de schi — Lipsit de conținut (fig.). 5) La schi se execută de pe trambulină. 6) Sportivii gheții. 7) Posesiv — Epocă — Folositoare. 8) Precise — Lucrezi pămîntul — Aviatori (abr.). 9) Heliu — Sălașul de pe munte al oilor. 10) Din țara străvechilor latini — Absolut necesar în proba de săritură de pe trambulină. 11) Onomatopeea broaștei, pe care iarna n-o mai auzi din cauza înghețului — Literă slavonă — Furat de frumusețea unui peisaj de iarnă, bunăoară. 12) Sus, la cabană. Îți păstrează legătura permanentă cu întreaga lume — Personaj din opereta „N-a fost nuntă mai frumoasă". 13) Un sportiv (!) care a fost în luna de miere! — Încercare la rugbi — Golf la Marea Nordului.

VERTICAL: 1) La jocul de hochei — Sportivi ai iernii. 2) Are zăpadă pe creștet! — La jocul de tenis de masă. 3) Nume masculin rusesc — Strugurii vulpii! (4) Al fine — Jocul extremei la hochei - Diftong. 5) Probă de schi — Tinctură nelipsită din trusa sanitară a sportivului. 6) A sili echipa adversă să se maseze în propriul teren — Probă în concursurile sportive organizate iarna pentru copii. 7) Fărîmă — Posesiv — Oază în Koweit — Pentru dejunul lui Grivel. 8) Măsură — Le apără Dron la hochei. 9) Cea mai bună schioare a țării noastre. 10) Linia de fund la hochei (pl.) — Aici au loc concursurile de schi ale elvețienilor. 11) Dăruită — Refren din cîntecele populare — În acest loc. 12) Verbul înaintașilor — Lege în sport.

Cuvinte mai puțin cunoscute: OUI—IJ- ATN.

ROMB SILABIC

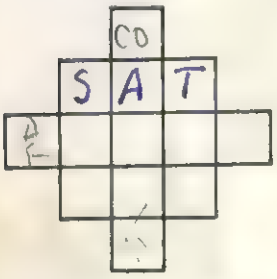

ORIZONTAL: 1) Simbolul cobaltului. 2) Așezare rurală. 3) Punere în concordanță cu legile armoniei. 4) A distanța anumite acțiuni în timp. 5) Notă muzicală.

VERTICAL: 1) Măsură agrară. 2) Lenese. 3) Înștiințare. 4) Guturnia. 5) Notă muzicală.

MONOVERB
(4-7)

DEZLEGAREA JOCULUI „FAȚĂ-N FAȚĂ" PUBLICAT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) Spate — Prezent. 2) Pale — Partener. 3) Arama — T — A-fișa. 4) Laturi—Aliman. 5) Aluta—Apar—Ts. 6) Teribil — T — F — F. 7) Li — I — Bi—Sosi. 8) Pi—Nas —Întreg. 9) Opus — Poliedru. 10) Lis — Topita — Ir. 11) Ipocrite—Rș — A. 12) Zerouri — Asist. 3) Adîncime — Arie.

Tinerețe făr'de bătrînețe

(CÎNTEC DE LUME)

Muzica: Aurel GIROVEANU

Versuri: Ștefan TITA

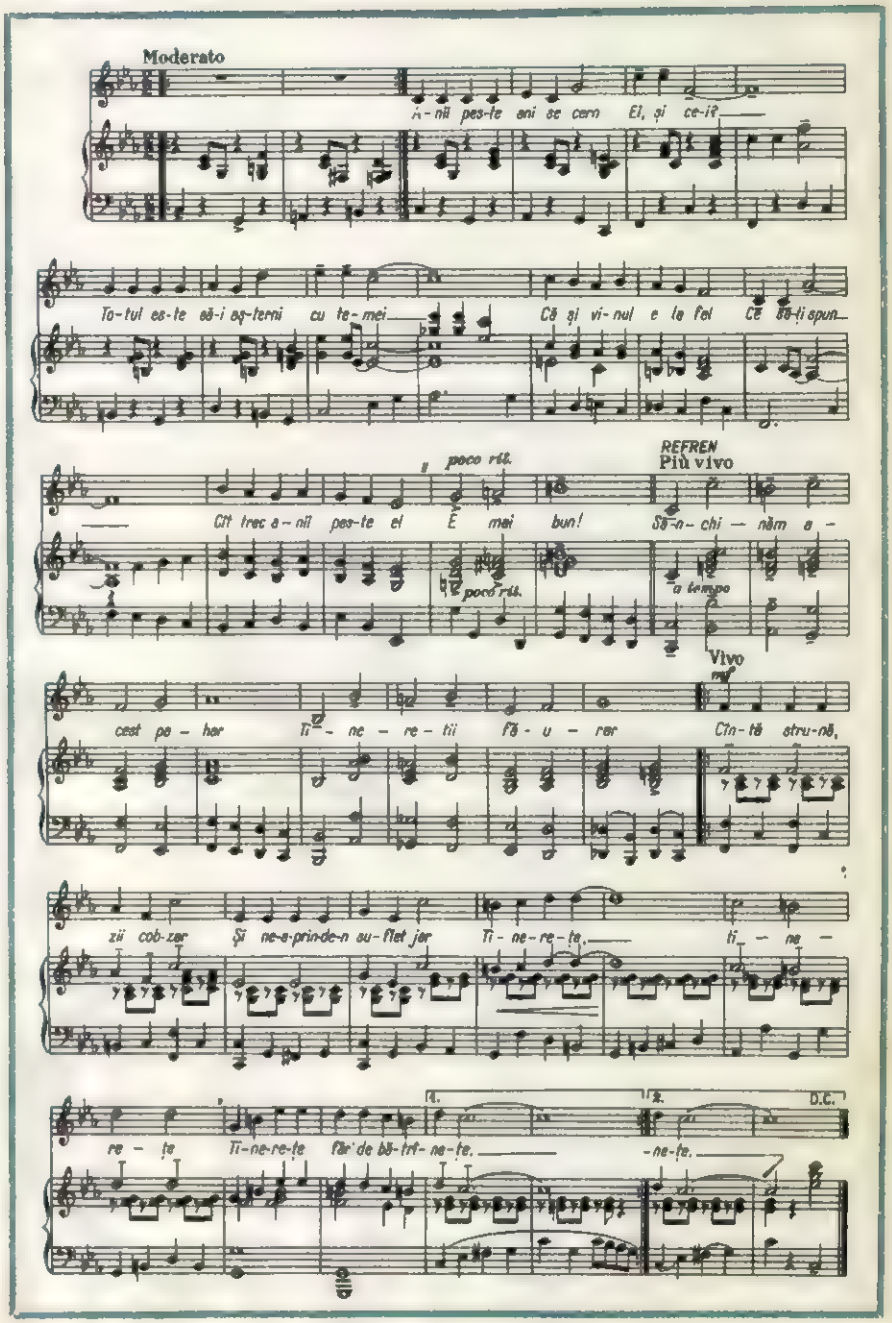

Răvașe nărăvașe

Unui tînăr scriitor pe care l-am văzut de curînd în „Gazeta Literară"

Cînd l-am văzut cu interviu
La ziar și cu fotografie,
Mi-am spus cu sufletul pustiu:
„E gata! Ăsta nu mai scrie!"
Și-apoi rostii printre suspine:
„Păcat! O începuse bine!"

S. R.

I

Anii peste ani se cern
Ei și ce-i;
Totul este să-i așterni
Cu temei.
Că și vinul e la fel
Ce să-ți spun,
Cît trec anii peste el
E mai bun...

II

Inima e, cum să-ți spun
Tot așa;
Se aprinde din nimic,
Fă-i ceva!
Galocei în păr îți ies
Ce gîndești?
Însă inima-ți dă ghies
Să iubești

III

Cîntecul din moși-strămoși
Ne-a fost dat.
Să ne facă mai voioși
L-am cîntat;
Cînți din inimă mereu,
Cînți cu drag,
Mai ales cînd Anul Nou
Bate-n prag

Refren

Să-nchinăm acest pahar
Tinereții făurar
Cîntă strună, zii cobzar,
Și ne-aprinde-n suflet iar
Tinerețe, tinerețe,
Tinerețe făr'de bătrînețe.

A venit ANUL NOU
-Tiii! CUM TRECE TIMPUL!...
CRED ȘI EU C-A VENIT, DOAR NU ERA SĂ VIU EU LA EL...
BINE C-AȚI VENIT... ȘTIȚI... EU CU CEL VECHI NU MĂ PREA ÎMPĂCAM...
SĂ MAI CREASCĂ PUȚIN, EU SÎNT SCRIITOR SERIOS!
1957
ITB
LINII: 32
A VENIT, DAR AUTOBUZUL CÎND?
SĂ FIE SĂNĂTOS DAR EU PREFER VECHI...
VIN
TREBUIE SĂ FIE O GREȘEALĂ, EU ÎL AȘTEPT PE '59
AULEU! ȘI EU CARE MAI AM TREABĂ CU ĂL VECHI...
G. RIK 56

Unul dintre participanții la proba de 5 km. fond din finala primei ediții a spartachiadei de iarnă desfășurată pe pirtia de la Poiana Stalin. ←

Ați vizitat vreodată, în timp de iarnă, Poiana Stalin? Ninsă, stațiunea de la picioarele masivului Postăvar e un decor de poveste. Pe renumitele pîrtii de aici se întrec, între ei și parcă și cu vîntul, sute de băieți și fete... Cărările ce urcă spre cabanele Postăvar sau Cristianul Mare, pădurea de brad cu crengile pudrate, stadionul cu pista sa de gheață, trambulina de pe care curajoși schiori execută sărituri de 60-70 m., drumul cu telefericul și minunatele priveliști care se deschid către întinsa Țară a Bîrsei, către Făgăraș și Piatra Craiului ca și culmile înghețate ale Postăvarului, acoperite de valuri sure de ceață — fiecare sporește neasemuit farmecul Poienii Stalin.

Toate acestea vorbesc din plin despre frumusețile schiului, sport atît de îndrăgit de tineretul din țara noastră.

O cifră nouă în schi: 25.000!

Și iată că iarna a venit din nou și din nou au început să freamăte de tinerețe și voioșie pîrtiile de schi de la Bușteni și Poiana Stalin, de la Borșa și Petroșani, de la Predeal și Reșița, de la Vatra Dornei și Păltiniș, din stîlea și stîlea alte locuri de pe întreg cuprinsul țării.

În iarna aceasta vor învăța să schieze 25.000 de tineri și tinere. Ce spuneți de această cifră? Să vă ajutăm noi s-o apreciați: în 1944 existau în întreaga țară doar 250 schiori legitimați! De la 250 la de 100 de ori pe stîlea e oarecare distanță!...

Toți acești tineri vor pătrunde tainele frumosului sport al zăpezii în cadrul centrelor de schi deschise de asociațiile sportive sindicale. Astfel, la realizarea acestei cifre vor contribui sportivi din Petroșani și Reșița (centrele asociației Energia), Bușteni, Azuga și Orașul Stalin (asociația Flamura Roșie); Vatra Dornei, Bilbor, Cîmpulung, Carei, Fundata și Valea Strîmbă (asociația Recolta); Sinaia (asociația Progresul); Predeal (asociația Locomotiva); Poiana Stalin și Cota 1400 (asociația Știința). E bine să adăugăm la acestea și cele 100 centre pentru trecerea normelor G.M.A. la schi, pe care le-a înființat asociația Recolta în mediul sătesc.

Pentru început

Orice sportiv dar mai ales schiorii își amintesc cu mult drag de începuturile activității lor. Primii pași, primele emoții, primii metri alunecați pe schiuri, primele rezultate... căzăturile în zăpadă cu schiurile încurcate, stîrneau mult haz. Dar emoțiile primei coborîri pe pîrtie? Toate au trecut. Bineînțeles, pentru cei ce se află acum în rîndurile schiorilor... mai bătrîni. Ele de-abia încep însă pentru cei care iau startul în proba de schi din cadrul marii competiții populare: Spartachiada de iarnă a tineretului.

Întrecerile din prima etapă a Spartachiadei durează pînă la 10 februarie. Apoi se vor desfășura celelalte etape, o dată cu numeroase competiții, ca cele dotate cu „Cupa Recolta", „Cupa Bușteni", „Cupa campaniei agricole de primăvară", „Cupa Victoriei" sau campionatele republicane, Locomotivada etc. Dar am ajuns prea departe. Să ne întoarcem la Spartachiada de iarnă, făcînd tuturor tinerilor călduroasa invitație de a participa la întrecerile de schi. Și e bine să fie cunoscut că la acest sport e foarte important și de știut cum... să cazi. Așa, pentru început!

Sînt gata pentru întrecere!

Primii fulgi de zăpadă căzuți pe mîndrele platuri ale Sucevei au găsit bine pregătiți pentru întrecerile sportive de iarnă, pe tinerii din această regiune. La 6 noiembrie s-a inaugurat pista de gheață de la Rădăuți, pe care se antrenează 40 de patinatori și jucători de hochei. La Vatra Dornei și-a început activitatea școala de tineret de schi, iar la Cîmpulung au fost încheiate cu succes lucrările de amenajare a pîrtiilor.

Tinerii din Valea Nirajului, Regiunea Autonomă Maghiară, sînt hotărîți să se prezinte cu toții la startul întrecerilor de schi din cadrul Spartachiadei de iarnă. Pentru aceasta mulți și-au lucrat singuri schiuri și cu toții s-au antrenat pe pîrtiile amenajate de ei.

Cu aceeași nerăbdare așteaptă întrecerile de schi și tinerii din Capitală și în primul rînd cei de la colectivele sportive Progresul-I.T.B., Locomotiva Grivița Roșie și Flamura Roșie-Alimentar, care încă din timpul verii și-au pregătit schiurile așa cum se cuvine.

Vor lipsi oare de la start?

O vizită făcută de curînd prin cîteva întreprinderi din Capitală ne-a pus întrebarea din subtitlul de mai sus. Și iată de ce:

La industria Bumbacului B, interesîndu-ne de pregătirile colectivului sportiv în vederea sezonului de schi, a venit în fugă un tovarăș pe nume Lupu, care ne-a spus gîfîind:

— Sînteți de la ziar?! Spuneți-mi repede ce doriți, că eu sînt cu cercul sportiv și sînt și în comisia cantinei. Ne-a sosit niște ceapă și trebuie s-o cîntărim urgent.

— Da, am vrea să știm cum stați cu pregătirile... sportive pentru iarnă.

— Așa, stăm bine: schiurile sînt curățate, aranjate și puse la magazie.

Încîntați de această grijă, i-am rugat să ne spună și ceva mai,... concret.

— Avem... două perechi de schiuri și trei treninguri. Mai doriți ceva? Fugă să cîntăresc ceapa.

La întreprinderea „9 Mai" din șoseaua Mihai Bravu am găsit mai multă... răbdare pentru discuții; însă nici un fel de preocupare pentru activitatea sportivă. Credem că e singura întreprindere din Capitală unde nimeni nu știe nimic despre sporturile de iarnă.

Și, totuși, să sperăm că și tinerii de la Industria Bumbacului B și cei de la întreprinderea „9 Mai" vor fi prezenți la startul întrecerilor de schi. Ce părere are asociația „Flamura Roșie"?

Florin ȘERBAN

Ninge, ninge... Și fetele de la întreprinderea „9 Mai" privesc nostalgic pe fereastră: încă nu au echipament sportiv...

Din seria „PORTRETE"

Moș Gerilă 1957

Rămas de Anul Nou

Rămașul unui birocrat către zarzăr

Dacă-mi dai răvaș în dar,
Dă-mi-l într-un exemplar.
Iar plăcinta, frățioare,
Dă-mi-o-n șase exemplare...

I. A.

Unii colaboratori ai pagi-nilor de umor semnează cu numeroase pseudonime în același număr

Constata un cititor
Nu lipsit de istețime:
— De-ați avea atît umor
Cîte-aveți pseudonime!...

A.P.

Unul scriitor pentru copii

Scrie poezii de soi
Și-l iubesc cei mititei.
D-aia să-l iubiți și voi
Fiindcă scrie pentru ei
(Și nu scrie pentru noi).

S. R.

Lui Mircea Crișan care în ultimii doi ani a jucat și pește hotare:

E om umblat acum, și-mi place
Că s-a mai cultivat, în fine.
Azi ca locomotiva face
În... patru limbi străine.

S. R.

desen de A. POCH

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

Agresiunea anglo-franco-israeliană asupra Egiptului și blocarea Canalului de Suez au fost urmate de consecințe din cele mai grave pentru numeroase țări vest-europene. Fotografia de mai sus înfățișează un imens șir de danezi, așteptînd să le vină rîndul la eliberarea cartelelor de combustibil, la unul dintre centrele de distribuire a cartelelor din Copenhaga.

La docurile Brooklyn din New-York s-a produs un puternic incendiu, urmat de o serie de explozii. Acest incendiu — despre care se afirmă că ar fi cel mai dezastruos din istoria orașului și despre care ziarele occidentale afirmă că ar fi fost provocat de explozia unor materiale atomice — s-a soldat cu imense pierderi materiale, 24 morți și 244 răniți.

Nu putem afirma cu precizie dacă acestor reprezentanți ai colonialismului, oameni de afaceri englezi și francezi, care pînă nu de mult se simțeau stăpîni absoluți ai țării de pe malurile Nilului și Canalului de Suez, le-a plăcut istoria. Cert este că acum, cînd a sosit clipa în care poporul egiptean i-a silit să-și ia tălpășița, fie că le place, fie că nu, sînt nevoiți să tragă învățămintele istoriei!...

Lupta anticolonialistă a poporului sirian și solidaritatea acestuia cu cauza dreaptă a poporului egiptean au stîrnit furia imperialiștilor care au trecut la organizarea unui complot împotriva Siriei. Complotul imperialist ce urma să fie organizat cu concursul guvernului irakian a fost însă descoperit. Fotografia înfățișează o manifestație antiimperialistă la Damasc.

Populația Singapore-ului și-a intensificat în ultima vreme lupta pentru libertate și independență, pentru scuturarea jugului colonialist englez. Fie că este vorba de răsturnarea de către studenți a unui autobus al poliției (fotografia de jos) sau de alte fapte asemănătoare ce au loc necontenit în oraș — toate exprimă unul și același lucru: ura față de asuprirea colonială.

Fotocronica FLACĂRII

REDACȚIA: București, Piața Scînteii, Căsuța Poștală 7. Tel. 7.60.10 int. 1788.

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei, 6 luni: 18 lei, un an: 36 lei.

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786.

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planșele policrome executate la Fabrica de timbre-București.

Pagină de Pany MAXIMILIAN

Că se poartă:

. La o rochie neagră o fundă mare de tafta colorată.
Bereta de blană sau pălărie gen „castron"
Poșetă gen plic
Colereta și manson de blană albă
— Funde de catifea trasate prin cutele decolteului.
Haine cu mineci trei sferturi, încheiate cu o bandă de piele.
Poșetă, umbrelă și escarpini de aceeași culoare.
Mineci gen „epocă" (rococo, biedermayer).
Perle negre pentru a accentua decolteurile.
Două finiți la rochie: talia scurtă și talia lungă.
Părul cu bucle moi pe frunte și pe ceafă.
Fuste strimte cu pliuri și cute care se deschid sub genunchi
Pelerine de stofă pentru taior.
Garnitură de catifea sau tafta la rochii de stofă.
Scampoiouri cu bentițe de altă culoare, la gît și mînșete.
Bluze de jerseu cu eșarfă de jerseu, de culoare contrastantă.

1957
IANUARIE
FEBRUARIE
MARTIE
APRILIE
MAI
IUNIE
IULIE
AUGUST
SEPTEMBRIE
OCTOMBRIE
NOIEMBRIE
DECEMBRIE
FLACARA
Nr. 1 (88) - 1 ianuarie 1957
Pretul 1.50 lei

Citiți în pagina a 6-a interviul cu personajele din această copertă.

ȚARA SE PREGĂTEȘTE DE ALEGERI – Reportaje și interviuri ● *DINTR UN CARNET UITAT* – de Maria Arsene ● ALEGERI DE ALTĂDATĂ – anecdote și caricaturi ● *Judecata* – schiță de Dragoș Vicol ● „Tutori" nepoliticți – de Albert Kahn ● PROBE GRĂITOARE – fotografii ce dovedesc amestecul S.U.A. în treburile țărilor socialiste ● *PULBEREA MORȚII* – fotoreportaj din Japonia, de ziaristul vest-german H. Pabel ● *Arta de a fluiera* – schiță satirică de Schuster Dutz, scriitor german din R.P.R. ● Fapte și tîlcuri – de Eugen Frunză ● *Hornari sau pictori?* – fotoreportaj ● *Se turnează un nou film romînesc.*

FLACĂRA

Nr. 2 (...) - 15 IANUARIE 19..

Vă prezentăm cîțiva dintre candidații în alegerile pentru Marea Adunare Națională.

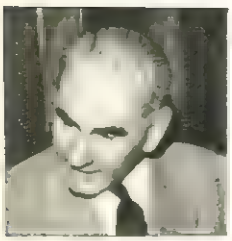

Academician Geo Bogza, scriitor, candidat în circumscripția electorală Gura Humorului, regiunea Suceava.

Savu Vasile, gaterist la fabrica Falcău, candidat în circumscripția electorală 12. Brodina, reg. Suceava.

Florea Fîntînă, președintele GAC din Magiavit, candidat în circumscripția electorală Calafat.

Generul R. Alexandru Puraschiv, candidat în circumscripția electorală Beceni, reg. Ploești.

Oprea Udrea, director al S.M.T.-Piopșor, candidat în circumscripția electorală Plenița, regiunea Craiova.

Vida Gheza, sculptor, candidat în circumscripția electorală 15 Ocna Șugatag, reg. Baia Mare.

Stela Zamfir, muncitoare textilistă la fabrica „Olga Bancic" din Pucioasa, candidată în circumscripția electorală Pucioasa.

Gh. R. Stana, mecanic de locomotivă la Turnu-Severin, candidat în circumscripția electorală 33 Turnu-Severin.

Szanto Edmund, prim-secretar al Comitetului raional P.M.R. Gherla, candidat al circumscripției electorale 18 Gherla.

Academician Raluca Ripan, rector al Universității V. Babeș Cluj, candidează în circumscripția electorală Beclean.

Ion Udroiu, maistru cocător la fabrica de ciment „Ilie Pintilie" din Fieni, reg. Ploești, candidat în circumscripția electorală Fieni.

Aurelia Suta, colectivistă din Moftinul Mic, raionul Carei, candidată în circumscripția electorală nr. 5 Moftinul Mic.

Elena Băloi, muncitoare la fabrica de confecții „Tudor Vladimirescu" din Tg. Jiu, candidată în circumscripția electorală 36 Tg. Jiu.

Constantin Crucerii, prim-secretar al Comitetului raional UTM Novaci, candidat în circumscripția electorală 24 Novaci, regiunea Craiova.

Profesor Stanciu Stoian, director al Institutului de Științe Pedagogice din București, candidat în circumscripția electorală Buzău-Vest, reg. Ploești.

I.P.S.S. Dr. Iustin Moisescu, Mitropolit al Ardealului și Arhiepiscop de Alba Iulia și Sibiu, candidat în circumscripția electorală Hîrlău.

Ioan Dumitru, președinte al Comitetului executiv al Statului popular regional Suceava, candidat în circumscripția electorală 23 Darabani.

Academician profesor dr. Grigore Benetato, șeful secției cercetări medicale a filialei Academiei R.P.R. din Cluj, candidat în circumscripția electorală Năsăud.

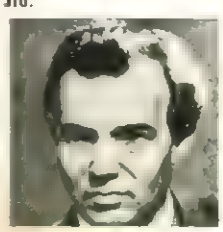

Academician Mihai Beniuc, laureat al Premiului de Stat, prim-secretar al Uniunii Scriitorilor, candidat în circ. electorală Hunedoara.

Mihai Birliga, tehnician zootehnist, președintele GAC „Ilie Pintilie" din comuna Roma, candidat în circumscripția electorală Bucecea.

Ion Ioniță, turnător frunțaș la uzinele metalurgice „Gh. Gheorghiu-Dej" din Tîrgoviște, candidat în circ. electorală Tîrgoviște.

Maria Șerbănescu, secretara organizației de partid din fabrica „Dorobanțul" Ploești, candidată în circ. electorală Ploești-Vest.

Avram Boboru, lăcătuș mecanic la întreprinderea minieră din Baia de Arieș, candidat în circumscripția electorală 24 Baia de Arieș.

Maria Borșa, țesătoare în fabrica „Solidaritatea" din Satu Mare, candidată în circumscripția electorală nr. 11 Satu Mare, Nord.

Maria Ionescu, director adjunct al Școlii medii nr. 2 din Caracal, candidată la circ. electorală Caracal.

Ludovic Ohiș, președintele GAC din comuna Berveni, candidat în circumscripția electorală nr. 4 Carei.

Alexandru Boabă, inginer petrolist din Telega, candidat în circumscripția electorală Mizil.

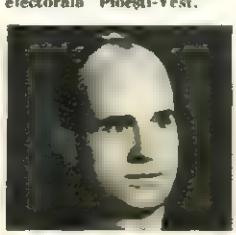

Victor Hrițcu, învățător, candidat în circumscripția electorală nr. 19 Popricani, reg. Iași.

Gheorghe Petrilăceanu, țăran întovărășit, candidat în circumscripția electorală 22 Iernuți-Luduș.

Iuliu Kenyyel, director al S.M.T. Tășnad, reg. Baia Mare, candidat în circumscripția electorală 16 Tășnad.

LA 3 FEBRUARIE DAȚI VOTUL CANDIDAȚILOR FRONTULUI DEMOCRATIEI POPULARE!

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL — POLITICĂ ȘI LITERAR — ARTISTICĂ

Nr. 2 (99) - 15 ianuarie 1957

Rezoluția plenarei C.C. al P.M.R. din 27-29 decembrie 1956 a fost primită cu entuziasm de poporul nostru. Oamenii muncii din orașe și sate studiază hotărîrile partidului, și le însușesc și-și exprimă angajamentul de a le înfăptui.

REZOLUȚIA ÎNCEPE SĂ FIE APLICATĂ

INTERVIU FOTOGRAFIC LA „METALOGLOBUS"

ȘI NOI, CEI DE LA ȚARĂ...

De-abia apărută, Rezoluția plenarei Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn din 27-29 decembrie 1956 a început să fie viu dezbătută și comentată de către oamenii muncii din țara noastră. În numeroase întreprinderi, muncitorii, tehnicienii și factorii de conducere au și pornit la studierea Rezoluției și la aprecierea posibilității de a se aplica de îndată unele din prevederile ei.

În legătură cu aceasta, redacția revistei noastre a solicitat un interviu fotografic muncitorilor, tehnicienilor, funcționarilor și conducătorilor întreprinderii „Metaloglobus" din București. În fotografiile și textele noastre, reproducem conținutul interviului.

Au cuvîntul:

1) Directorul întreprinderii, tovarășul Ștefan Migletzi:

Stimați cititori,

Întreprinderea noastră produce o sumedenie de bunuri de larg consum, de la vase de bucătărie pînă la lămpi de vînt și trompete pentru pionieri. Muncitorii noștri sînt harnici și întreprizi, lucru care se poate verifica cel mai lesne prin faptul că în cursul anului 1956, datorită creșterii producției cu 11% și a productivității muncii cu 18%, salariul mediu în fabrică a crescut cu 14 la sută față de 1955.

Rezoluția plenarei Comitetului Central ne oferă un cîmp și mai larg de activitate în această direcție. Deși n-am avut încă timpul necesar ca să gîndesc la toate amănuntele, pot spune, după primele lecturi, că anumite prevederi se potrivesc ca o mănușă întreprinderii noastre.

Dacă ne gîndim numai la faptul că în cursul anului 1957, volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist va spori cu 4 miliarde de lei, ne dăm seama de sarcinile ce revin întreprinderii noastre, care dă bunuri de larg consum, de a spori producția și a îmbogăți sortimentele. Va crește puterea de cumpărare la sate; deci, va trebui să producem mai multe mărfuri necesare țăranilor. Planul nostru pe 1957 va fi mai mare cu 6% față de cel al anului trecut. Dar noua situație care se va crea ne cere să luptăm pentru o depășire substanțială a planului de producție.

Planuri? E poate prea devreme, totuși gîndindu-mă că fabrica noastră își va mări rentabilitatea, că vom avea venituri suplimentare prin reducerea prețului de cost, și că vom putea folosi o parte din aceste venituri la îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă ale colectivului, am și început în gîndul meu să înzestrez uzina cu construcții sociale și tehnice pe care le rîvnim de multă vreme. Studiem de asemeni problema extinderii mici i mecanizări, așa cum s-a făcut la secția fermoare; vom îmbunătăți sistemul premial, pentru a deveni un stimulent hotărîtor în ridicarea productivității muncii; vom încuraja lupta pentru economii. Bineînțeles că sarcinile noastre nu se sfîrșesc cu acestea

2) Muncitorul Dumitru Ardeleanu:

— Trebuie să construim sau să reconstruim o serie de secții de producție sau sectoare din grupul social, ca: centrala termică, cabinetul medical, vestiarele. Eu unul cred că le-am putea face chiar în acest an. De ce cred aceasta? Pentru că am mare încredere în capacitatea colectivului de a ridica simțitor producția: De altfel, am discutat cu o serie de tovarăși care, văzînd posibilitățile ce le deschide

(CONTINUARE ÎN PAGINA a 2-a)

Am vizitat recent comuna Bălțați, din raionul Rîmnicul Sărat, un sat ales cu totul la întîmplare din numeroasele sate de pe harta țării, iar vizita aceasta a avut un scop precis: să aflăm ce gîndesc oamenii de la țară, plugarii, despre problema atît de actuală a dezvoltării agriculturii, despre achiziții și contractări și în general despre problemele legate de ultimele hotărîri luate de partid.

★

Primul răspuns ni l-a dat Marin Enache, țăran cu gospodărie individuală, mijlocaș cu patru hectare de pămînt pe care cultivă porumb și grîu. L-am cunoscut în fața căminului cultural, loc foarte animat de cînd într-una din sălile sale s-a instalat și Casa alegătorului.

Enache, despre care vorbim, este un om înalt, voinic, sfătos și foarte la curent cu problemele actuale. „La vremea lor cotele au fost necesare. Dovadă că noi, cei din Bălțați, am înțeles situația — spune Enache — e că nici un om din comună nu datorează statului vreo restanță de cotă pe anul 1956. Și să nu credeți că glumesc, adaugă el, dacă zic că, în părțile noastre slujbașii însărcinați cu colectările au plecat deodată toți în concediu încă înainte de sfîrșitul anului".

Marin Enache nu se lasă mult rugat să explice despre importanța problemei contractărilor și achizițiilor către stat. Răspunsul îi are gata pe buze, dar așa cum este obiceiul la țară, el se uită la oamenii din jur, parcă s-ar consulta, și zice sfătos:

„Măi, voi vă amintiți, acum doi ani, cînd am făcut porumb mai mult, cine ne-a plătit mai bine? Nu statul? Pe piață, la Rîmnic sau la Buzău, ni se dădea 65 sau 70 lei pe sac, iar cei de la „Recolta" ne plăteau pe loc 90 lei. Așa că drumul nostru îi de acum înainte spre cooperativă".

Cu acest prilej, Enache ține să-mi prezinte pe președintele cooperativei din Bălțați, pe Gheorghe Cîmpoiașu, membru al întovărășirii locale, venit în întovărășire cu cele trei hectare ale sale.

Enache nu uită însă să-i atragă atenția: „Pregătește-te, frate Cîmpoiașule, că la cooperativă te așteaptă treabă serioasă, de-o fi ca tu să faci achizițiile de cereale pentru stat. Stai, mai e o problemă: te obligăm să ne aduci prin cooperativă pluguri, din cele ușoare, nu ca pînă acum; c-am așteptat destul".

Dima Voicu este și el atras în discuție. Facem cunoștință. După port și înfățișare, pare mai mult a fi mecanic, mașinist sau așa ceva. Dar îi plugar. Din trei hectare cît are, două și jumătate le cultivă cu porumb și grîu, iar pe un pogon crește tutun.

Îl aud spunînd:

„Venitul nostru va spori acum după desființarea cotelor. Mai ales dacă reușim să dăm peste două mii kilograme boabe de porumb la hectar și le și vindem prin cooperativă".

(CONTINUARE ÎN PAGINA a 2-a)

Discuția e în plin. Președintele cooperativei, Gh. Cîmpoiașu (dreapta), explică „consătenilor săi Marin Enache și Dima Voicu despre viitorul sistem al achizițiilor și contractărilor de cereale.

ŞI NOI, CEI DE LA ŢARĂ...

(URMARE DIN PAGINA 1)

...Pe Elena Ciocan, (în fotografie) problema cotelor n-o privea direct ; fiind nouă în întovărăşire se bucura de o reducere. Socoteşte însă că desfiinţarea cotelor va mări venitul plugarilor şi va duce şi la sporirea producţiei agricole.

„Toate-s bune acum — o auzi spunînd — dar treabă mai bună ar fi să intre şi „individualii" în întovărăşire sau să facem o colectivă. De ce să nu avem şi în sat la noi o gospodărie colectivă?—întreabă Elena Ciocan, — Să vedeţi atunci treabă pe noi!" Mai în glumă, mai în serios Elena Ciocan ne trîntì una : „Şi ce, dacă sîntem din Băltaţi trebuie să fim chiar băltaţi: unul individual, altul întovărăşit, al treilea nu ştiu ce? Nu-i mai bine să fim toţi de-un fel colectivişti.

Şi acum fug în casă că mi se îmbolnăveşte copilul de frig!"

F. URSEANU

LA G.A.S. „N. BĂLCESCU" DIN PERIŞ

După citirea Hotărîrii plenarei C.C. al P.M.R. grija celor de la G.A.S. „N. Bălcescu" din Periş se îndreaptă spre o serie de obiective precise. Printre altele: întrebuinţarea metodelor agro-tehnice cele mai înaintate pentru a obţine în acest an o producţie de 5700 kilograme porumb boabe la hectar, folosind seminţe dublu hibridizate, pe suprafeţe irigate. De asemenea luptă pentru o productivitate medie de 3000 kilograme boabe la hectar pentru restul suprafeţii însămînţate cu porumb şi pentru creşterea productivităţii la grîu şi la alte culturi, folosindu-se pe o scară mai largă îngrăşămintele chimice şi naturale — ne declară tov. Constantin Beluri, inginer şef al G.A.S. Periş.

Ing. C. Beluri, în sectorul serelor.

INTERVIU FOTOGRAFIC LA „METALOGLOBUS"

(URMARE DIN PAGINA 1)

noua rezoluţie a partidului, au declarat că-şi vor depune toată iscusinţa şi puterea de muncă pentru a ridica productivitatea muncii şi a realiza astfel un plus de venituri.

3. Inginerul Filip Gaspar, şeful serviciului tehnic:

— Eu înţeleg prin lărgirea atribuţiilor întreprinderilor, printre altele, posibilitatea de a îmbogăţi şi îmbunătăţi sortimentele, ţinînd seama de dorinţele clienţilor. Uneori primeam comenzi de producţie de la minister şi de la C. S. P. care nu prea ţineau seama de acest lucru. Încurajaţi de rezoluţie am şi început să cercetăm dosarele care conţin părerile clienţilor şi beneficiarilor despre mărfurile noastre. Deşi sîntem la început, am găsit o serie de propuneri care vor duce sigur la lărgirea sortimentelor noastre. Cîteva? Termosuri pentru elevi, pentru mîncare gătită, noi capete de lămpi, vase etc.

4. Vasele de aluminiu:

— Noi sîntem un rezultat al planificării birocrate, care nu ţine seama de părerile întreprinderii. Ne pierdem tinereţea în magazie

5) ...Pentru că în magazine cumpărătorii preferă vasele emailate.

6) O cumpărătoare (luată la întîmplare în magazinul „Victoria");

— Caut de cîva timp şi nu găsesc

fermoare fine. Păcat că întreprinderile nu ţin seama şi de dorinţele noastre.

7. O muncitoare (Miroslov Rada):

— Ba noi ţinem seama de dorinţele dumneavoastră. Chiar acum lucrez la fermoarul care vă interesează. Încîteva zile voi fi pe piaţă. Acest contact cu cumpărătorii nu poate decît să vină în sprijinul nostru. Ca să vă spun un secret, ne-am îmbogăţit sortimentele pentru că am aplecat urechea la propunerile clienţilor. Pe viitor vom face acest lucru şi mai frecvent. Nu numai pentru că ni se pare o datorie elementară faţă de cumpărători, dar şi pentru că din punct de vedere al intereselor noastre materiale ne interesează acest lucru. Mărfurile vîndute ne aduc noi comenzi şi deci noi beneficii. Şi acum avem mai mult decît oricînd putinţa de a îndrepta beneficiile în folosul nostru.

PERSPECTIVE ALE DESCENTRALIZĂRII...

Un redactor al revistei noastre l-a rugat pe tov. Oniţă Ştefan, preşedintele Comitetului Executiv al Sfatului popular regional Arad, să-şi spună părerea despre sarcinile şi perspectivele de activitate ale sfaturilor populare în lumina Rezoluţiei plenarei C. C. al P.M.R. Iată întrebările ce i s-au pus şi răspunsurile primite:

— Care au fost cele mai pregnante aspecte ale centralismului excesiv care au îngreunat munca sfatului popular raional?

— Nu puţine! Din această cauză noi am avut multe greutăţi. Pe bună dreptate plenara Comitetului Central a criticat acest centralism excesiv care în multe cazuri ne frîna pur şi simplu în activitatea noastră. De pildă: Decretul 81 prevede repartizarea unor loturi de pămînt către cetăţenii care doresc să-şi construiască locuinţe individuale. Ei bine, pînă cînd cetăţeanul să intre în posesia acestui lot, trebuia să alerge cam multişor. Care era cauza? Sfatul raional n-avea competenţa să-i repartizeze lotul din circuitul agricol, cu toate că el era în cuprinsul raionului. Era nevoie de decizia regiunii. Şi cum în regiune erau destule cereri, cetăţeanul aştepta...

— Există soluţii mai rapide?

— Evident. Eliminarea acestei căi intermediare — şi totul se rezolvă în cîteva zile. Iată şi alt exemplu: Sfatul popular raional, în urma unei Hotărîri a Consiliului de Miniştri, răspunde şi de contractările la plantele tehnice, cum ar fi sfecla de zahăr, tutunul, plantele medicinale etc. Toate aceste unităţi contractante sînt organizate însă la nivel regional şi fiecare

8) Trei muncitoare de la tinichigerie (Mocioc Zoia, Mateescu Elena, Mihăilescu Doina):

— Să nu credeţi cumva că tragem chiulul sau că discutăm despre ultimele probleme de modă. Nu. Avem însă un gol în producţie. De ce? Deoarece n-a sosit încă repartiţia de la minister pentru materie primă şi n-avem cu ce lucra. Ni se întîmplă aceasta — şi nu prea rar. Iar la sfîrşitul trimestrului muncim în asalt.

Se pare însă că rezoluţia lămureşte această problemă. O să ne putem, în sfîrşit, aproviziona singuri. Credem că n-o să ne mai prindeţi în această situaţie.

9) Funcţionarul O. Oxias de la aprovizionare:

Alo, alo! Conducerea uzinei? Dragi tovarăşi, în legătură cu materialele pe care le achiziţionăm de la dumneavoastră... da, pentru Metaloglobus... Repartiţia?... Păi, n-aţi citit Rezoluţia plenarei Partidului şi discursul tovarăşului Gh. Gheorghiu-Dej?... Putem să ne facem singuri aprovizionarea. Da, sigur! (Către cititori): În sfîrşit, cred că o să scăpăm de golurile din producţie şi de perioadele de asalt de la sfîrşitul lunii!

★

Tovarăşii de la întreprinderea „Metaloglobus" sînt de-abia la început cu aplicarea prevederilor Rezoluţiei. Nu ne îndoim însă că-şi vor continua cu tenacitate opera lor şi vor obţine rezultate frumoase. Le urăm din toată inima, succes.

Eugenia Neftea, eleva în clasa a IX-a, a venit şi ea să ajute în muncă.

LA COLO UNDE CANDIDEAZA TUDOR ARGHEZI

Timidă, o tînără a intrat pe uşa Casei alegătorului instalată în clădirea I.S.E.P.-ului din Piaţa Romană. S-a strecurat parcă cu teamă, ca să nu stinghereaască şi, înfăţişîndu-se responsabilului, tovarăşul Mihai Voiculescu, i s-a prezentat:

— Sînt Eleva Eugenia Neftea, din clasa a IX-a a Şcolii medii tehnice, şi locuiesc pe strada Cihovski 11. Am împlinit 18 ani şi voi vota în această circumscripţie. Aş dori să mă lămuriţi ce am de făcut!

— Ştii mai întîi cine-l candidatul?

— Da, ştiu! Am citit multe din poeziile şi articolele sale. Despre candidat n-am nevoie de alte lămuriri, explicaţi-mi vă rog despre altele...

Eleva Eugenia Neftea nu este singura tînără care s-a prezentat aici. Sute de tineri, fete şi băieţi, care votează pentru prima dată, fac parte din această circumscripţie, în care se află mai multe cămine studenţeşti. Din rîndurile lor pleacă acum, o dată cu virsnicii, echipe de agitatori. Unii dintre ei au mai participat în alegeri. Iată-l pe studentul Ionel Miclăuş, din anul doi al Facultăţii de Planificare care şi-a luat sarcina de a îndruma pe studenţii care vor vota pentru prima dată.

— Ştiţi cine-i candidatul circumscripţiei „Ana Ipătescu"?

— Tudor Arghezi!

ÎNTR-UN CARTIER MUNCITORESC

Cartierul Linăriei, deşi depărtat de centrul Capitalei, a devenit plin de viaţă. Steaguri şi o placardă mare explică transformarea: într-o sală a fabricii „Grivita-conserve", pe str. A. Toma, s-a instalat casa alegătorului din circumscripţia electorală 18. Campania electorală în toi atrage aici şuie de cetăţeni de cele mai variate profesiuni.

Cei mai interesaţi par cei care la 3 februarie vor vota pentru prima dată. În fotoliile acestei case a alegătorului am găsit aşezate un buchet de fete, toate de aceeaşi vîrstă: au trecut de curînd pragul celor 18 ani şi ca atare au vîrsta legală pentru a-şi alege deputaţii în Marea Adunare Naţională. Iată-le: ţesătoarea Maria Vînă, lucrătoarele Olga Corlan şi Aurelia Pricop de la „Grivita-conserve", Maria David şi Gheorghiţa Zamfir de la „Flamura Roşie". Deşi pînă la alegeri mai este vreme, ele simt de pe acum emoţia primului drum spre cabina de vot. Şi pentru ca nu fi inactive pînă la 3 februarie, tinerele acestea au devenit adevărate sprijinitoare a Casei alegătorului.

Programul manifestărilor culturale la Casa alegătorului din Linăriei este anunţat din timp. Fiecare zi este marcată printr-o pagină a unui calendar.

ramură îşi are delegaţii săi la raion. Partea contradictorie era faptul că sfatul raional, cu toate că răspundea de achiziţiile acestor plante tehnice, nu putea trage la răspundere aceşti salariaţi pentru activitatea lor, deoarece ei depindeau de unităţile respective din regiune. Or, unităţile contractante aveau o sumedenie de salariaţi dintre care mulţi îşi făceau prost datoria, în urma cărui fapt sfatul era nevoit să asigure realizarea planului cu salariaţii săi.

— Raportul la plenară prevede o serie de măsuri care să lărgească atribuţiunile sfaturilor populare. Printre aceste măsuri este şi trecerea în subordinea sfaturilor populare a întreprinderilor de importanţă locală, a organizaţiilor de construcţii ş. a. Ce părere aveţi de aceste măsuri?

— Ele vor ajuta mult de tot la dezvoltarea industriei locale şi vor lichida o stare de lucruri birocratică. Spun acest lucru, gîndindu-mă la întreprinderea „11 Iunie" din Arad. Era o întreprindere, să zic aşa, cu mai mulţi părinţi, pe care o educa fiecare în felul său. „11 Iunie" era subordonată o dată sfatului raional, pe de altă parte depindea de secţia industria locală a sfatului regional, care îi aproba planul de producţie, bugetul etc. şi, în sfîrşit, ţinea şi de Ministerul Industriei Locale, care-i dirija şi-i schimba planul. Acum ea va trece în competenţa noastră.

— Ce probleme vă pun noile atribuţii ale sfaturilor populare?

— Importanţa sfaturilor populare a crescut în mod covîrşitor. Dată fiind răspunderea mare ce ne revine acum, ne-am gîndit să restudiem temeinic şi să cunoaştem necesităţile şi posibilităţile locale, pentru ca să asigurăm sporirea volumului de mărfuri — şi cu deosebire calitatea lor. Ne gîndim şi la îndreptarea, pe cît posibil, a planurilor de producţie, ca ele să corespundă nevoilor oamenilor muncii din raion. De asemenea ne vom strădui ca industria locală să realizeze beneficii cît mai mari, pe care să le putem folosi cu precădere pentru construcţii social-culturale, locuinţe şi diverse acţiuni edilitare.

Prima oară n-am vrut să cred cînd mi s-a spus că muncitorii fabricii primesc o masă gratuită în fiecare zi. Ba mai mult, am rămas uimit auzind că această masă este obligatorie pentru toți salariații uzinei înainte de a intra în schimb. Ea se dă în virtutea legilor de protecție a muncii. Și că e consistentă și bună ne o spun fețele acestor muncitori, pe care obiectivul nostru i-a surprins în timpul acestui prînz gratuit și, repetăm, obligatoriu.

IMAGINI DINTR-O FABRICĂ DIN BAIA MARE

LA CONVERTIZOR

Sîntem doi care stăm în colțul cel mai îndepărtat al halei. Ne despart un șir de vagonete pe care sînt înșirate cubilouri. Hala este luminată intermitent de exploziile de lumină ale cuprului care se toarnă din convertizor. Nu mai sînt atent la acest spectacol luminiscent — și de vină este acest vecin al meu. Stă rezemat de un vagonet și privește cu atîta uimire scurgerea materiei incandescente, încît la rîndul meu rămîn și eu uimit de starea lui. Pe fața lui citesc o colosală nedumerire și... frică. Cînd mă apropii de dînsul, tresare de parcă s-ar trezi din somn.

— Ți-e frică? întreb.

— Straşnic arde, doamne! îmi spune și se cufundă din nou în nedumerirea de adineauri, ignorîndu-mă total.

— Ești de mult aici? întreb peste puțină vreme.

— De un ceas!...

Stăteam așadar de vorbă cu cel mai tînăr și mai nou muncitor al convertizorului fabricii „1 Mai" din Fernezîu, cu Boloha Mihai, un maramureșean de 18 ani, care nu mai lucrase niciodată în vreo întreprindere industrială. Era uimit și, la drept vorbind, avea de ce. Pe el îl copleșea convertizorul care scotea pe gură flăcări, mișcarea lui automată, jocul scînteilor, tot atît de superb ca cel de artificii pe cerul unei nopți. Dar el nu-și dădea încă seama, — bunăoară, ca acel bătrîn cu ochelarii pe nas, care sta în fața cuptorului și, apărîndu-se de dogoare cu palma, privea scurgerea neîntreruptă a cuprului— ce a însemnat în trecut munca la un asemenea agregat. La convertizor munca este mecanizată: șarjarea se face cu podul rulant — mișcările cuptoarelor, electric. Instalațiile au fost proiectate în țară de către ICEPROM și executate la „Independența"-Sibiu.

Mai există, într-un singur ungher al fabricii, vechile convertizoare. Instalate într-un loc neadecvat fără instalații de captare a gazelor, acești coloși revărsau peste toată uzina gaze toxice. Oamenii le inhalau și se îmbolnăveau de saturnism. Astăzi au rămas simple piese de muzeu.

Boloha nu știe toate acestea. El vede o hală imensă, curată, unde totul este mecanizat.

Bătrînul Richter Matei, însă, mereu îmi amintește că la vechea instalație de convertizare nu erau nici mecanisme, nici condiții igienice.

Cu bătrînul Richter e o adevărată poveste. El a lucrat din 1931 într-o uzină vecină cu vechile convertizoare, apoi, cînd i-a venit sorocul să iasă la pensie, a părăsit fabrica fără regret. I se urîse de atîtea gaze. Și iată că într-o zi se prezintă la director cu o cerere de angajare. Auzise de noile condiții de lucru. „Nu sînt prea bătrîn, mai pot lucra..."

Am stat de vorbă cu mulți dintre eroii fotoreportajului de față și fiecare mi-a povestit cu mîndrie în felul său despre această realizare a industriei noastre chimice. Ei s-au bucurat mult citind recent Raportul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej în care se arată că în urma măsurilor care se vor lua, salariul mediu tarifar pe întreaga economie națională va crește cu 36% în medie, crescînd implicit și cîștigul lor personal. Și și-au exprimat hotărîrea de a munci și mai bine, de a întîmpina alegerile de deputați în Marea Adunare Națională cu noi victorii în lupta lor.

Fotografii de S. ȘTEFĂNESCU

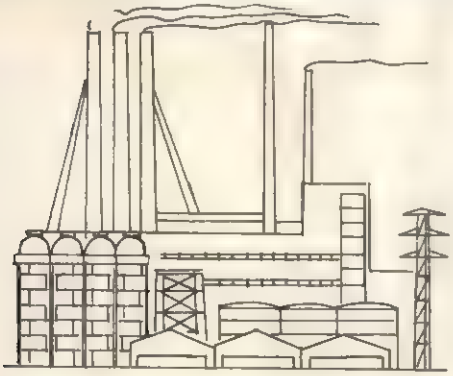

Timpul de lucru s-a redus de la opt la șase ore! Aceasta → este într-adevăr un eveniment demn de reținut. În cursul zecilor de ani aici s-a lucrat douăsprezece ore, apoi mai tîrziu opt și, în sfîrșit, șase. 15 decembrie este o zi însemnată...

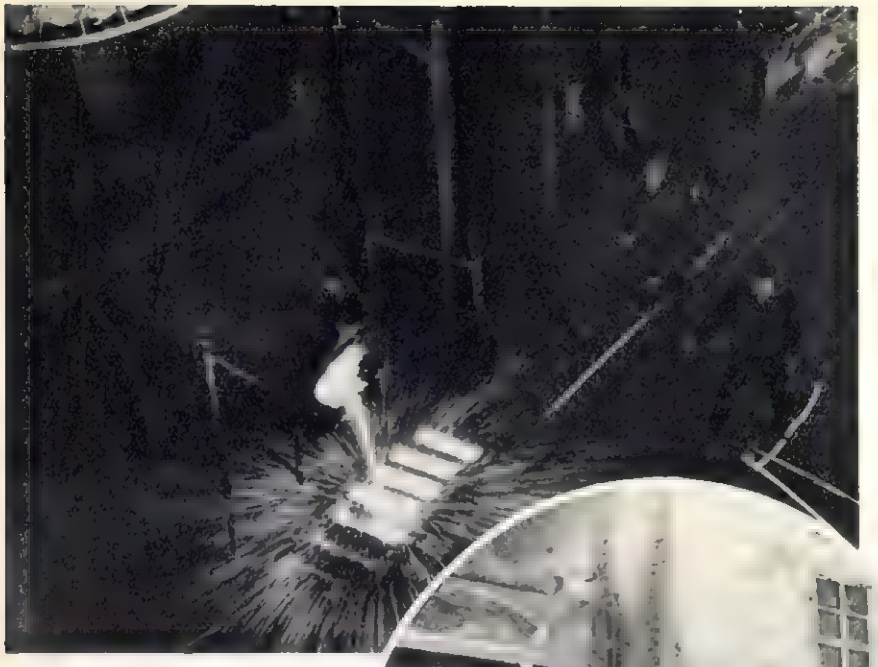

↑

Hala nouă a convertizoarelor, care au intrat recent în funcțiune. De 2,5 ori s-a mărit capacitatea acestor cuptoare față de cele vechi abandonate. Gazele, care înainte se pierdeau, periclitînd în același timp viața oamenilor, au fost captate și îndrumate printr-o conductă spre răcitor. Apoi se filtrează și se reintroduc în circuitul de topire. Astfel se asigură maximum de igienă și se recuperează peste 85 la sută din gaze, pentru a fi folosite din nou în producție.

↑

Un zid demolat, o gură pe care les flăcări, dar mai ales gaze albe care se preling pe ziduri și urcă încet, încet în atmosferă. Iar oamenii din fața gurii în flăcări își distrug treptat organismul, inhalînd gazele. Se consultă medicul care dă diagnosticu : saturnism ! Acestea se întîmplau înainte, la vechiul convertizor. Și astăzi, iată-l! Stă ca o ruină, abandonat într-un ungher al uzinei Viețile oamenilor sînt mai prețioase și de aceea a fost scos din funcțiune. Totuși, el rămîne o mărturie...

←

Maistrul Nicolae Finațan are 31 de ani vechime în muncă. În fabrică mai sînt numeroși muncitori cu mare vechime în producție. Printre ei, încă 7 care au aceeași vechime ca și Finațan. La sfîrșitul anului, Finațan, ca și alți muncitori bătrîni, a luat 5039 de lei spor de vechime.

←

Tovarășii din Fernezia țin mult la fanfara lor, formată din 25 de persoane, mai cu seamă muncitori, și ni s-a spus că ar putea avea o activitate și mai bogată dacă sindicatul și direcțiunea ar sprijini-o mai mult

Fotografie de A. LOVINESCU

INTERVIU CU PERSONAJELE COPERTEI

La 3 februarie se va prezenta în fața urnelor și acești grup de proaspeți studenți. Pentru prima oară în viața lor... Pentru prima dată, așadar, elanul lor tinerese, energia și dragostea pentru patria al cărei cetățeni sînt — vor fi prezente de aci înainte în dezbaterile Marii Adunări Naționale, prin reprezentantul ce-l vor alege la 3 februarie.

Nu e un lucru obișnuit să știi că țara te-a chemat și pe tine, tînăr de 18 ani, să participi la conducerea treburilor ei. Interviul nostru a căutat să desprindă (atît cît e posibil) cîte ceva din gîndurile ce-l animă în aceste zile premergătoare alegerilor.

Dorina Rădiță (rîndul de jos, prima din stînga): "Printre multe altele, alegerile ce se apropie ne vor aminti mereu de-acum înainte un lucru important, acela că nu mai sîntem copii. Am păsit pragul maturității și țara ne numără cu încredere printre oamenii cu obligații și drepturi politice. E un lucru nou și care în afara de bucuria și mîndria ce ne-o dă, trebuie să înzecească spiritul de răspundere al fiecăruia."

Maria Cambrea (a doua din stînga): „Eu sînt din comuna Săcelu. Am acolo o prietenă bună: Maria Istrate. Votează și ea pentru prima oară. Îmi pare rău că nu vom fi împreună la 3 februarie. Îi trimit în schimb, pe această cale, multe felicitări și urări de bine cu ocazia primei prezentări în fața urnei."

Gabriela Secăreanu (a treia din stînga): „Nu numai la vîrsta de 18 ani (ci și am eu acum), ci chiar și după 21 de ani, părinții mei n-aveau dreptul de vot. Tata ocupa o funcție ce nu-i permitea să voteze. Mama... Ea avusese ne.oroc să se nască... femeie. La 3 februarie 1957, însă, vom fi prezenți toți trei în fața urnelor."

Viorica Cheiu (a patra din stînga): „Mama îmi spunea: politica nu e de nasul femeilor. Desigur, de aceea nu ni s-a acordat nouă dreptul la vot. Așa a fost mai demult. Ieri am primit o scrisoare: mă felicita pentru votul pe care-l voi da la 3 februarie."

Ioan Pop (rîndul al doilea, primul din stînga). „Zilele acestea discutam cu un unchi. Cine ajunge în trecut deputat? Mi-a enumerat vreo douăzeci. Toți de la moșieri și afaceriști în sus. Pe urmă a glumit și mi-a spus azi chiar și un absolvent de I.S.E.P., dacă e vrednic, poate ajunge deputat."

Antohie Petrache (al doilea din stînga): „În această sesiune am de luptat cu patru examene. Toate cu „foarte bine", în cinstea alegerilor".

Victoria Nicoruț (a treia din stînga).... „Nu știu ce să vă spun... În sfîrșit, sînt mîndră că voi vota... că am apărut pe coperta „Flăcării", că..."

Victor Gaigher (rîndul 2, primul din stînga). „Votul e egal, direct și secret. Secret în primul rînd. Dați-mi voie, totuși, să vă spun încă de pe acum că la alegeri voi vota din toată inima pentru candidatul nostru, tov. profesor academician Stoilov. Îl cunosc și-i prețuiesc meritele."

Pîrvu Bondoc (al doilea din stînga): „Am un frate inginer la Grivița Roșie. Ne-am provocat reciproc la întrecere în cinstea alegerilor. Care din noi doi, adică, va ajunge fruntaș pînă atunci."

Sergiu Popescu (al treilea din stînga, cu mîna ridicată) „Mă gîndeam zilele acestea: în familia noastră sînt trei persoane — mama, un frate ofițer și eu. O întreagă familie care în trecut n-am fi avut drept de vot."

Vionel Reveica (ultimul rînd, mijloc): „Sînt organizatorul grupei U.T.M. nr. 320. Pînă la alegeri fiecare dintre noi (noi cei fotografiați) avem de trecut printr-o sesiune de examene. Personal doresc să mă prezint în fața urnelor ca un cetățean-student model: cu „foarte bine" la toate examenele."

Zlatin Geisler (sus, dreapta): "Studenții Institutului nostru au propus drept candidat în Marea Adunare Națională pe profesor academician Simion Stoilov. Printre cei care l-au propus și l-au susținut am fost și eu. Socot că dreptul meu politic a început încă din acel moment."

*

Acestea sînt cîteva din gîndurile cu care cei doisprezece studenți de la I.S.E.P., fotografiați pe coperta noastră, întîmpină alegerile de la 3 februarie 1957.

La temelia lor stau condițiile minunate de studiu și de viață create tinereților de regimul nostru democrat-popular.

CANDIDAȚI AI F.D.P.

Scriitorul Nagy István

Dacă vrei să-l cunoști pe scriitor, fă cunoștință cu eroii săi, cu personajele create de el. La nimeni altul, poate, identitatea între artist și creația sa nu e mai puternică decît la scriitorul Nagy Istvan.

În zecile sale de cărți, romane, nuvele și schițe, care au început să apară încă cu mai bine de două decenii înainte, vei face cunoștință cu drumul greu și spinos, plin de încercări și lupte, al proletariatului din Ardeal și, în același timp, vei cunoaște și drumul unui simplu muncitor clujean care, luptînd și suferind pentru cauza clasei sale, a știut să îmbogățească literatura noastră contemporană cu cele mai remarcabile pagini despre viața muncitorului.

Nagy Istvan ne-a povestit odată la o întrunire cum a început să scrie: după o demonstrație în semn de protest împotriva arestării unor tineri muncitori. O viață întreagă, pentru el scrisul a rămas o armă, un mijloc de a lupta. Cred că ceea ce i-a dat forța să reziste pe poziția de luptă, în anii cei mai grei, a fost tocmai faptul că întotdeauna el s-a considerat un slujitor, un ales al celor mulți. Scriitor-cetățean — sau mai bine zis cetățean-scriitor — care niciodată n-a scris de dragul cuvintelor frumoase, Nagy Istvan a mînuit condeiul ca pe o armă a luptei de clasă, fiind mereu preocupat de a contribui prin scrisul său, ca agitator și propagandist, la victoria cauzei măreție a proletariatului.

Mi se pare paradoxal să discuți cu Nagy Istvan, candidatul circumscripției 30 din Cluj, asupra programului său de deputat. E ca și cum l-ai întreba pe un chirurg, în timp ce operează: ce preocupări aveți? În anii puterii populare Nagy Istvan, pe lîngă că a știut să dea literaturii pagini atît de autentice despre viața nouă a clasei muncitoare devenită stăpînă a soartei sale, ca în romanul „La cea mai înaltă tensiune", în același timp a știut să fie și un activist al frontului nostru cultural, preocupat de problemele obștești, militînd pentru ele.

E un bărbat înalt, uscățiv, cu fața osoasă, brăzdată de riduri, cu niște ochi pătrunzători. E rece și închis în aparență, dar, apropiindu-te de el, vei cunoaște un suflet care clocotește puternic, un tovarăș care e gata să te ajute în cele mai grele momente. Scriitor de frunte și academician, președinte al Filialei din Cluj a Uniunii Scriitorilor, Nagy Istvan va fi un vrednic reprezentant al alegătorilor Clujului, în Marea Adunare Națională.

Miko ERWIN

La 23 de ani

Cu șase ani în urmă, o mașină uriașă de tricotat lungă de 15 metri, a reușit să înspăimînte o fetișcană cu cozi lungi negre și ochi serioși, într-o asemenea măsură încît fata era cît pe-aci să renunțe la visul calificării.

Aflase că un singur om o deservește și că aceasta e mașina la care va munci. Lucrul i s-a părut atunci peste puterile ei și s-a întors acasă tristă.

Acum Florica Laza are 23 de ani, a fost invitată în prezidiul unei adunări ce numără mai bine de o mie de participanți și privește asistența aceasta numeroasă cu încredere și calm.

La 23 de ani, Florica Laza, muncitoare într-o întreprindere a Sibiului, e propusă de cetățenii cartierului Cibin candidată a F.D.P.-ului ca să le reprezinte interesele în Marea Adunare Națională.

În sală, sînt mulți tovarăși din întreprinderea ei, de la fabrica de tricotaje „7 Noiembrie" — pe aceștia îi cunoaște bine. Alături de ei a învățat doar fetișcana timidă și neîncrezătoare marea taină a muncii și a răspunderii colective. În sală sînt însă și fețe necunoscute, ochi ce o cercetează cu interes și curiozitate — nenumărate fețe. Florica Laza încearcă să le distingă. Își oprește privirile cînd pe un obraz, cînd pe altul. Sînt cetățeni ai Cibinului — cartierul în care a copilărit și crescut. Desigur că a trecut de nenumărate ori pe lîngă ei, poate de aceea i se par toți vechi prieteni. Vorbesc despre ea. Încep cei de la „7 Noiembrie". Sîngele îi năvălește în obraji fără să-i mai ceară voie.

Ce trecut poți avea la 23 de ani? Cîțiva ani de copilărie neștiutoare, apoi cîțiva ani triști cînd deși încă mică rămîi cea mai mare într-o casă de orfani și trebuie s-o înlocuiești pe mama. Cîțiva ani de școală și iată-te vrednică să-ți ajuți familia, întreținîndu-te singură. Și meseria? Din nou îi apare mașina ce părea la început atît de înfricoșătoare. De aci, firul pornește să se desfășoare mai lin, mai alt fel. Poate aci se terminase de fapt trecutul și începuse viitorul. Dar de unde le știe pe toate tovarășa Lăcătuș? Lucrează ce-i drept la aceeași mașină. Cînd oare i le-a povestit? Și mai departe ce-ar mai putea spune? La ce bun mai repetă Barabaș Maria, Levandiuc Eugenia, Kraitzer Hanț și ceilalți lucruri atît de firești. Căci dacă ești tînăr nu-i firesc oare să lucrezi între utemiști și să lucrezi cu suflet? Dacă-ți cunoști meseria, apoi, de ce n-ai ajuta și pe ceilalți s-o cunoască? Dacă munca ta te bucură nu e oare o datorie omenească să lucrezi bine, cît poți mai bine? De n-ar fi știut că poate munci cum se cuvine ar fi îndrăznit oare să intre în rîndurile partidului? Fără îndoială toate acestea sînt firești și de loc neobișnuite.

În sală sînt oameni cu tîmplele albite. Pe scenă, emoționată, o fată tînără, foarte tînără. Are tocmai vîrsta pentru a putea fi aleasă. Învățătorul Iosif Bartoș o cunoaște pe Florica Laza, pentru că amîndoi lucrează printre tineri: „A căutat să ajute tineretul cu hotărîre. De va avea nevoie, noi învățătorii o vom sprijini". Bătrînul părinte Belașcu vorbește în numele mitropoliei ortodoxe a Ardealului: și în calitate de slujitor al bisericii dorește „ca cei mai cinstiți, cei mai buni fii ai poporului să-i fie reprezentanți. Aceștia vor fi-cei mai buni apărători ai regimului, aceștia vor ști să lupte pentru un nivel de trai mai înalt ca și pentru pace". De aceea susține candidatura tinerei. Muncitori, ostași, tineri, oameni ai legii, simpli cetățeni ai Cibinului vor ca Florica Laza să fie viitoarea lor candidată. În jurul mlădiței sănătoase și plină de vigoare s-a format un colectiv puternic. „Te vom sprijini Florica Laza, nu te teme, iar tu muncește și trăiește cinstit ca și pînă acum. Activitatea ta entuziastă și neobosită în munca politică, elanul tău tineresc, perseverența care te caracterizează ca și caldul tău atașament la politica clasei din care faci parte sînt argumente suficiente ca să-ți dăm încrederea noastră".

Cu șase ani în urmă, o tînără ce nu-și cunoștea încă puterile a bătut la poarta unei întreprinderi. Și pentru că a vrut-o din tot sufletul a ajuns printre cei mai buni ai clasei sale. Din primele rînduri, acum la 23 de ani va pleca să-și preia partea ei în gospodărirea țării și în primul rînd a harnicului Cibin. Succes, dragă tovarășă Florica Laza.

La întîlnirea cu alegătorii, Florica Laza ascultă sfaturile tovarășelor sale de muncă.

Președintele colectivei

Pe Micșan Nicolae, președintele G.A.C. „Olga Bancic" din comuna Coșereni, regiunea București, candidat al F.D.P. în circumscripția electorala nr. 5 Urziceni, l-am aflat în sfat cu consiliul de conducere și cu alți cîțiva colectiviști. Erau pe sfîrșite discuțiile asupra răspunsului pe care gospodăria urma să-l dea la chemarea la întrecere pentru titlul de „Cea mai bogată gospodărie colectivă", chemare lansată de G.A.C. „Gheorghi Dimitrov" din satul Ceacu, regiunea București.

— Vom cîștiga întrecerea, spunea un tînăr colectivist. Ce-i dacă ei au dat mai mulți bani pentru ziua-muncă? Noi, în schimb, am dat mai multe produse! Colectiviștii noștri au dus acasă pentru fiecare zi-muncă cîte 10 kg cereale, legume, țuică și altele!...

Am aflat mai tîrziu că cel care vorbise se numește Dimache Gheorghe, un tînăr, care abia împlinește 18 ani, intrat în colectivă din 1950, de la înființare, o dată cu părinții săi. Și ca el au vorbit și ceilalți colectiviști.

După adunare am plecat cu pre-

ședințele, care avea de făcut cîteva drumuri.

— Trebuie să mai stau de vorbă cu oamenii. E duminică și mai toți sînt pe acasă. Și apoi, azi am și eu mai mult timp.

Ne-am oprit la casa lui I. Tudor Oprea. Oprea e un bărbat tînăr, vioi și cu mult ghies la vorbă. Nevastă-sa e mai tăcută. Ne-a întîmpinat femeia, căci Tudor zăbovea la un vecin. A fost apoi anunțat că are oaspeți și a venit de îndată și el. S-a vorbit despre multe. Despre ce s-a făcut în sat în anii din urmă, despre ce mai trebuie făcut, despre gospodărie.

— Ce zici, Tudore? Multe lucruri noi s-au făcut în ultimii ani în satul nostru! Ți-ai pus și tu difuzor! Bravo! Ca mîine îți cumperi și radio, că acum electrică avem.

— De, bade Micșan, radio să mai aștepte, că altele-s înaintea lui. Din două hectare ce să scoți mai întîi?

— Te așteptăm să vii printre noi, în colectivă. Știi și tu ca noi, cu tot timpul nepriclnic, am scos anul ăsta în medie cu 1000 kg porumb boabe și cu 250 kg grîu la hectar mai mult decît individualii. Asta poate să te convingă mai mult decît orice. Și apoi nu va trece mult și vom avea și camionul nostru...

Erm nedumerit de argumentul cu camionul. Mi s-a explicat că în timpul stagiului militar, Tudor Oprea a învățat să șofeze, așa că acum este șofer calificat. Și nu-i o taină pentru nimeni că lui Tudor i-ar surîde să devină șofer al colectivei...

Au mai vorbit de una, de alta, și fiindcă trecuse de ora prînzului, ne-am despărțit de gazda noastră, care părea a-și îndruma gîndurile spre calea cea bună. Mai apoi, am răspuns invitației lui Micșan Nicolae de a intra și la el.

În casa președintelui l-am găsit pe colectivistul Marin Mihăilă, un om albit și încreștit de necazuri și nevoi, deși are numai 45 de ani. Venise să mai stea la o tacla cu candidatul său. Cei mai mulți dintre acești 45 de ani ai săi, cei ai tinereții, îi trăise în greutăți și lipsuri. Așa cum putea în trecut să trăiască un om care are doar un hectar de pămînt, din care trebuie să hrănească patru guri: a lui, a nevestii-si și a doi copii. Pe deasupra, și percepția ce nici o clipă nu-i dădea pas. La reforma agrară din 1945 a mai căpătat un hectar și cu amîndouă a intrat în gospodărie. Astăzi a uitat de nevoi.

...Astea toate le-am ascultat în discuția de vreo oră pe care am purtat-o împreună. Ar mai fi povestit omul și altele. Dar vremea era tîrzie. Și președintele-candidat mai avea un lucru de făcut: să studieze pentru examenele ce se apropie. Căci Micșan Nicolae este și student în anul I la cursurile fără frecvență ale Institutului Agronomic din București.

R. SCURTU

Fotografii de A. LOVINESCU

1. Iată candidatul. Așa l-am lăsat, la masa lui de studiu, cu un vraf de cărți ce așteptau să fie cercetate.

Și iată ce spun alegătorii despre candidatul lor:

2. Învățătoarea Irina Marin: *„Îl cunosc de cînd era atîtica! Mi-a fost elev la școala primară din sat. Și mai bine, îl știu din activitatea lui în rîndurile luptătorilor pentru ridicarea satului nostru. Sînt bucuroasă că, astăzi, Micșan Nicolae are posibilitatea să-și împlinească visul: să urmeze cursuri universitare. Și mai sînt bucuroasă de faptul că satul nostru va trimite în Marea Adunare Națională pe un vrednic fiu al său."*

3. Colectivistul Gheorghe Dimache: *„Pe cine voi vota? Cum pe cine? Pe președintele nostru! Pentru ce? Pentru bunăstarea noastră, pentru că de cînd ne conduce el, fiecare dintre noi am muncit mai bine și am dus acasă mai multe produse."*

4. Tudor Oprea: *„Știu că-s harnici colectiviștii și, de cînd badea Micșan Nicolae este președinte, colectiva a devenit mai bogată. S-a făcut cămin cultural în sat, și pentru asta badea Micșan n-a stat locului o clipă. Tot satul se bucură și de cămin, și că pe-unele ulițe, unde era glodul mai mare, colectiviștii au adus piatră și acum are omul unde să calce."*

5. Colectivistul Marin Mihăilă: *„Abia acum încep și eu să trăiesc. Niciodată înainte de gospodărie n-am avut în casă 3500 kg cereale basca alte produse. Ce cred despre alegerile de astăzi? Ușor de înțeles! Pe vremuri ne erau impuși în alegeri chiaburi ca alde Teodor Poenaru, care înainte de voi ne promiteau cîte-n lună și-n stele; promisiunile erau bune pînă cînd ne ciupea votul. Și cîte nu ne făgăduiau? Iată, de pildă: pe șoseaua noastră erau niște gropi de înțepeneau boii cu carul gol. La alegeri totdeauna ni se promiteau șosea bună și pod peste Ialomița. Dar toate promisiunile rămîneau pe hîrtie. Abia în timpul din urmă, în anii regimului nostru democrat-popular, șoseaua a fost asfaltată, iar peste Ialomița a fost ridicat pod nou.*

Mie în timpul regimului burghezo-moșieresc nu mi s-a dat dreptul să votez. Aceasta pentru că nu făcusem armata, fiind infirm de mîna stîngă! Pasă-mi-te: infirmitatea mîinii nu-mi lăsa nici capul întreg! Astăzi, votez și eu ca toți cetățenii. Și mă bucur că deputatul nostru va fi unul dintre colectiviștii noștri, unul ce nu poate avea alte oreri decît ale noastre."

6. În timp ce se petreceau toate acestea, prin sat începuseră a porni colindătorii...

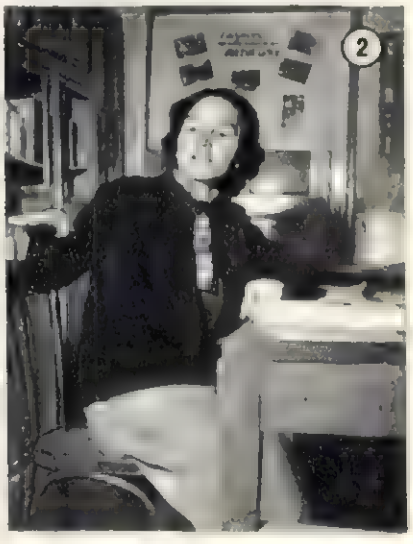

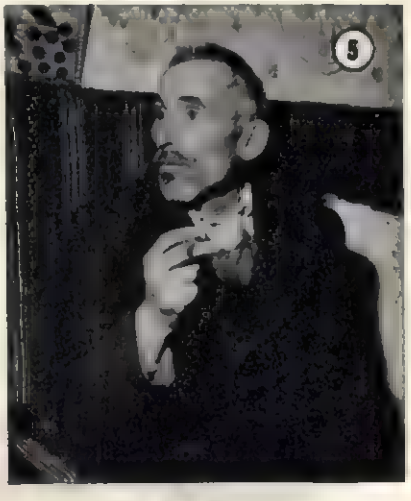

POPOARELE CONDAMNĂ PE ATOMIȘTII AMERICANI
SĂ FIE ADOPTATE PROPUNERILE SOVIETICE
DE INTERZICERE A EXPERIENȚELOR
CU ARMA ATOMICĂ!

PULBEREA MORȚII

FOTOREPORTAJ DIN ZONA PACIFICULUI
de Hilmar PABEL
ziarist din Germania occidentală

Chipul acestui pescar japonez atins de „pulberea morții" este un avertisment dureros. Adresîndu-se autorului fotoreportajului de față, el și-a exprimat următoarea dorință: *„Cînd veți părăsi Japonia și vă veți întoarce în țara dumneavoastră, să spuneți tuturor că ne-ați văzut zăcînd aici, zdrobiți trupește și sufletește. Am vrea ca nenorocirea ce s-a abătut asupra noastră să servească drept avertisment, pentru a nu se permite ca energia atomică să devină blestemul omenirii, pentru ca această descoperire a geniului uman să fie folosită în scopul construcției pașnice, a unei lumi mai bune. Dacă suferințele noastre vor contribui la interzicerea bombei atomice, ne vom primi cu resemnare soarta".*

„I-am văzut la Tokio pe pescarii japonezi otrăviți de radiațiile experiențelor atomice americane de la Bikini" — ne-a spus fotoreporterul vest-german HILMAR PABEL, de la revista „QUICK" din München, care a vizitat Japonia pentru a denunța, pe baza propriilor sale constatări, primejdia de moarte pe care o reprezintă arma nucleară.

Textul și fotografiile prezentate cititorilor noștri de Hilmar Pabel ne ajută să înțelegem mai bine de ce repetatele propuneri sovietice de interzicere a armelor atomice se bucură de sprijinul întregii omeniri dornice de pace.

FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE ȘI TÎLCURI - FAPTE

FĂRĂ IMAGINAȚIE

de Eugen FRUNZĂ

Închipuiți-vă ce mi s-a întîmplat! Mă plimbam într-o seară pe cheiul Dîmboviței, pe sub castanii înfloriți. Deodată, mă acostează un om extrem de neobișnuit. Răsărise înaintea mea ca din basm. Purta veșminte orientale. Culoarea și trăsăturile feței lui aminteau de pămînturi și obiceiuri foarte îndepărtate. Omul mă salută cu un gest larg și reverențios, întrebîndu-mă:

— Vă rog, domnule, sînt din provincie. Binevoiți a-mi arăta drumul spre Lagoa de Bay.

Drumul spre...? Cum ați spus?

— Lagoa de Bay, mult onorate!

— Întîrzi dînsul.

Urmă o clipă de gravă nedumerire. Apoi, crezînd că am de-a face cu un bolnav, am zîmbit amabil și am căutat să mă strecor nevătămat.

— Nu sînt nici eu de aici, domnule... Întrebați pe altcineva...

De observat că discutam într-o limbă cu totul necunoscută prin care, datorită nu știu cărui miracol, ne înțelegeam de minune.

După replica mea, omul nu se grăbi să plece. Privi cu admirație în apele Dîmboviței și exclamă ducîndu-și amîndouă mîinile la piept:

— E încîntător. E ca un vis. Știți, pentru mine, provincialul... Manilla, Manilla — oraș minunat.

Mă aflam într-o încurcătură teribilă. „Bine, bine — îmi ziceam — o fi sucit, dar ce te faci cu trăsăturile obrazului, cu veșmîntul, cu gesturile? Toate par cît se poate de autentice. Pe urmă, dacă nu mă-nșel, Manilla nu e o invenție a sa. Există undeva, în realitate... Ciudată întîmplare, zău așa".

Pe cînd cugetam astfel, în jurul meu se petrecea o transformare uluitoare. Totul, dar absolut totul, își schimbă înfățișarea. Apărură mari edificii de factură spaniolă și clădiri asiatice cu acoperișuri vălurite și fațade multicolore. Deasupra Dîmboviței, care se lățise enorm, își făcu apariția un pod de fier, suspendat. Dispărusără castanii. În schimb, mă poniență cu niște palmieri. Pe străzile înguste era un vacarm de nedescris. Mulțime de oameni, îmbrăcați asemenea străinului de lîngă mine, circulau în dezordine printre sutele de tarabe așezate în drum. Apele fluviului erau încărcate cu o aumedenie de bărci. Copiii aproape goi, murdari și gălăgioși, sugeau mlădițe de bambus. Negustori și cerșetori strigau cît îi ținea gura. Hamalii încărcau în camioane americane saci de cafea. Polițiști cu căști coloniale pe cap împrăștiau o demonstrație de femei ce purtau placarde cu porumbelul păcii. Mai încolo vedeam înșirîndu-se tot soiul de temple, biserici și mănăstiri sobre, cenușii. Iar hăt departe se învălmășeau zgomote portuare și sunau sirenele vapoarelor. Pavajul de sub picioare îmi dispăruse. Stăteam în praf fierbinte și transpiram de căldură. Eram năuc.

Omul de lîngă mine, însă, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, mi se adresă respectuos:

— Domnule, te rog să mă ierți pentru deranj. Se înnoptează și vreau să ajung cît mai iute lîngă Lagoa de Bay... Șade acolo un prieten al meu. Pe mîine mi-a promis niște lupte de cocoși clasa întîi. Sînt mare amator, ce să zic...

Nu l-am mai lăsat să continue. Exasperat, am căscat ochii cît cepele, ca să verific încă o dată realitatea și m-am dezlănțuit:

— Unde dracu'mă aflu?! Ce-i cu Lagoa de... nu știu cum, a dumitale?! M-ai vrăjit, păcătosule! Ori am căpiat...

Omul, după o scurtă cercetare a stării mele, răspunse:

— Nu vă supărați, venerate domn. Permiteți-mi să clarific. Vă aflați, nu-i așa, în Manilla, capitala Filipinelor...

— Eu?

— Firește. Înălțimea voastră, eu, toată această lume care forfotește pe străzi...

— Ei, asta-i! — am strigat, neputînd să mai rabd asemenea bazaconii. Vorbește serios, domnule!

— Ce motiv aș avea să glumesc? Nici nu mi-aș îngădui. Mi se pare însă că v-a scăpat un adevăr geografic. Oare n-ați aflat că, în Consiliul de securitate, Filipinele reprezintă răsăritul Europei?

— Desigur, am auzit... O încălcare grosolană a Cartei O.N.U....

— Aturci, de ce vă mirați? Conform dorinței guvernului american, Filipinele s-au mutat în Europa răsăriteană.

— Întreg arhipelagul?

— Întreg!

— Cu tot, cu faună, floră, climă și latitudine?

— Absolut!

În sfîrșit, mă lămurisem. La urma urmei, logica era impecabilă. De aceea am exclamat cu sinceră recunoștință:

— Bravos, domnule! De trei ori bravos! Îmi pare nespus de bine că m-ai edificat. Dă-mi voie, așadar, să te însoțesc pînă la...

— Lagoa de Bay, prea onorate compatriot — completă cu afecțiune omul și mă luă prietenește de braț.

Am pornit împreună pe sub palmieri, făcîndu-ne anevoie loc prin mulțimea gălăgioasă a cerșetorilor.

Din cînd în cînd revedeam în minte cheiul Dîmboviței, cu castanii înfloriți, cu perechi de îndrăgostiți, cu liniștea-i de seară. Mi-era dor... Ce era să fac?

Am mers cît am mers, neîndrăznind să contest progresul geografiei. Mă căzneam chiar, stăpînit de simțul disciplinei, să mă obișnuiesc în noul peisaj și să mă consolez cu perspectiva tradiționalelor lupte de cocoși. Dar, pînă la urmă, tot m-am încăpățînat. Ridicînd brațul într-un gest poruncitor, i-am făcut vînt arhipelagului pînă la locul său, în Pacific. N-a durat decît o frîntură de secundă. În jurul meu se făcu pace și răcoare. Peste drum licărea parcă firma unui restaurant de stat. Încă nesigur, am intrat. Apoi, luîndu-mi inima în dinți, am comandat cu glas tare, ca să se audă pînă în Consiliul de Securitate:

— Tovarășe, patru mici! Și o halbă!

Iar cînd mirosul micilor m-a învăluit copleșitor, toate se limpeziră. Mă aflam, fără nici o îndoială, în capitala Rominiei. De afară se auzea mișcarea domoală a Dîmboviței.

În zorii zilei de 1 martie 1954, o barcă pescărească japoneză, „Zmeul norocului", cutreiera alene apele Mării Sudului, la o depărtare de 25 mile marine de zona interzisă de americani, în jurul micii insule Bikini. Pescarii își azvîrliseră tocmai năvoadele pentru prinderea tonului, cînd, pe neașteptate, dinspre apus, aproape de linia orizontului, țîșni spre înălțuri un fulger uriaș — o lumină mai strălucitoare decît cea a soarelui. Pescarii japonezi încremeniră de groază. *„Iată bomba atomică"* — șopti cel mai vîrstnic dintre ei. *„Da, ea este; auziți-i acum tunetul!"* În clipa următoare o imensă trombă alburie se ridică spre cer și, acolo sus, ca și cum s-ar fi izbit de bolta sinilie, se prefăcu într-o ciupercă gigantică, a cărei pălărie se întindea pe mai mulți kilometri.

După ce-și mai veni în fire, unul dintre pescari rosti oarecum ușurat: *„Slavă domnului, că ne aflăm în afara zonei interzise și că demonii aceștia nu ne pot face nici un rău..."*

La aceste cuvinte cei din barcă se mai liniștiră. Dar nici unul nu-și lua ochii de la norul înfricoșător ce învăluise, în zare, insula Bikini. Cu respirația întretăiată de încordare, fiecare urmărea jocul de culori al norului atomic, pînă cînd acesta se risipi în cenușiul zorilor.

Scurt timp după aceea, din apele nesfîrșite ale Pacificului se înălță globul purpuriu al soarelui. Coșmarul trecuse. Pescarii își reluară munca și traseră în barcă năvoadele pline de pește. Nu peste multă vreme, însă, soarele dispăru dintr-o dată după un nor plumburiu, din care începură să ningă fulgi deși, albi ca omătul, care acoperiră curînd barca pescarilor: cenușa bombei atomice se amestecase cu un banc de corali pulverizat de explozia atomică și, devenind grea, fusese purtată de vînt pînă la acești bieți cutreierători ai Mării Sudului. Timp de mai bine de trei ore, peste pescarii din barca plină de pești continuă să cadă pulberea radioactivă.

Cînd, după 14 zile, se reîntoarseră la țărm, unde îi așteptau mamele, soțiile și copiii, ei fură întîmpinați de privirile lor îngrozite. Pescarii erau de nerecunoscut. Cenușa ucigașă arsese adînc pielea în locurile unde o atinsese, deschizînd plăgi înspăimîntătoare. Cînd medicii chemați să-i vadă se apropiară de ei cu contoare Geyger, acele aparatelor oscilară puternic, indicînd gradul de radioactivizare al fiecăruia dintre pescarii atinși de pulberea morții. Peștii pe care îi prinseseră în acele zile fură adunați în grabă de pe piață și distruși, deoarece conțineau aceeași substanță nocivă radioactivă.

Cei 23 de pescari fură internați în spitalele din Tokio. O ceartă înverșunată izbucni între medicii japonezi și cei americani în legătură cu metodele de tratament. Japonezii se bazau pe experiența lor tragică de la Hiroshima și Nagasaki, în timp ce americanii susțineau că noua lor terapeutică e mai bună. Dar despre toate acestea, victimele bombei atomice nu aflară nimic. Ei știau doar că fuseseră primele jertfe ale experiențelor cu bomba atomică și că lumea îi considera ciumați, atacați de o înspăimîntătoare molimă — ciuma atomică.

După luni de tratament intens, plăgile dispărură și părul începu să le crească la loc. Totuși starea de deprimare a pescarilor continua să se mențină. Se părea că însăși dorința lor de a trăi este paralizată. Zi de zi, lună după lună, ei priveau cu aceeași apatie ceea ce se petrecea dincolo de ferestre, acolo unde pulsa viața. Ce se întîmplase cu ei? În timpul „ploii" de pulbere ei inhalaseră particule ale unui produs extrem de radioactiv al bombei, numit *Stronțiu 90*, care pătrunseseră pînă în oase și emiteau de acolo radiații radioactive, distrugînd în permanență globulele albe din corp. Împotriva acestei boli nu există decît un singur tratament: transfuzia de sînge. Dar după fiecare transfuzie, Stronțiul 90 își exercita din nou influența distrugătoare asupra sîngelui. Și o va face, desigur încă ani mulți în cazul că nu le va curma definitiv viața (experții în probleme de energie atomică au calculat timpul de dezagregare al Stronțiului 90, la peste 19 ani).

Pescarii din Yaizu cunosc această crudă realitate. Mai mult, ei știu că după lansarea bombei atomice la Nagasaki, în acest oraș s-au născut copii fără ochi, fără arcade și chiar fără creier. Coșmarul unui destin asemănător pentru viitorii lor copii îi urmărește tot timpul și îi înspăimîntă pe cei din Yaizu.

Fetele din Japonia, temîndu-se de asemenea urmări groaznice, se feresc de semenii otrăviți de bomba atomică. Nici unul dintre pescarii necăsătoriți de pe „Zmeul norocului" nu va mai cunoaște bucuria de a-și întemeia o familie, de a avea copii...

Pentru liniștea și fericirea omenirii, cei ce îi conduc destinele trebuie să fie mereu conștienți de marea răspundere pe care o au în fața întregii lumi: să nu mai permită niciodată ca bombele nucleare să-și împrăștie norii ucigași asupra globului pămîntesc.

↑ În piața din Tokio — cea mai mare piață de pește din lume — înainte de a fi vînduți, peștii sînt controlați de patru „medici atomiști", cu ajutorul contoarelor Geyger, pentru a se constata dacă nu sînt cumva radioactivizați. Mii de tone de pești au trebuit să fie distruși în ultimii ani, deoarece fuseseră otrăviți în cursul experiențelor atomice americane din Oceanul Pacific.

← Și în S.U.A. se înmulțesc vocile care protestează împotriva experiențelor cu bombe atomice, cerînd interzicerea acestei arme atît de primejdioase. D-na Alice Bryant a adus în Japonia semnăturile a 10.000 de americani care regretă nenorocirea pescarilor și cer încetarea experiențelor morții.

↑
Copiii din Yaizu, orașul natal al pescarilor radioactivizați, au trimis bolnavilor multe dovezi de simpatie. Printre acestea se află și un desen, reprezentînd un porumbel ce simbolizează dorința și speranța tuturor ca pacea să triumfe în întreaga lume.

→
În stațiunile meteorologice ale Japoniei este controlat zilnic conținutul radioactiv al aerului și al apei. Pe această cale se poate afla dacă în vreo regiune a globului a fost lansată o bombă nucleară.

Paisprezece zile după ce au fost atinși de cenușa atomică, pescarii japonezi s-au întors acasă cu pielea arsă și cu răni grave interne. O dată mai mult omenirea a putut constata ce primejdie groaznică reprezintă folosirea armei atomice.
↓

ARTA DE A FLUIERA

de Schuster DUTZ
scriitor german din R.P.R.

Ilustrație de G. VOINESCU

La Mediaș, trăiește scriitorul Schuster Dutz, născut în 1885, cel mai popular povestitor și poet satiric al sașilor ardeleni. Povestirile și poeziile sale realist-critice le-a scris în bună parte în limba săsească, traducînd ei însuși unele din ele și în limba germană. Dragostea cititorilor săi și-a cîștigat-o nu datorită ajutorului editorilor burghezi, care nu s-au străduit să-l încurajeze publicîndu-i operele, ci prin nenumărate lecturi în fața publicului, întotdeauna numeros, din orașele și satele din Ardeal, gata să rîdă pe seama moravurilor burgheze sau să se revolte în fața necazurilor celor umili.

Prima culegere reprezentativă din opera lui Schuster Dutz a apărut anul acesta la Editura de Stat pentru Literatură și Artă, sub titlul „Arta de a fluiera".

Cartea a stîrnit un viu interes atît în rîndurile cititorilor germani și sași de la noi, cît și în Republica Democrată Germană.

Succesul ei a determinat editura să pregătească o nouă ediție.

Max are onoarea de a fi membru al familiei Graeser: cel mai tînăr membru al familiei Graeser. E drept, nu prin filiațiune directă, ci prin căsătorie — un intrus, cum s-ar spune. Încă de pe băncile liceului, începuse să-i facă curte Hedvigăi Graeser, dar cine s-ar fi gîndit pe atunci că ar putea să iasă ceva serios din asta? Fata aparținea doar unei familii atît de influente, pe cînd băiatul — eh, un pierde-vară acolo, un cap plin de gărgăuni, din care puteai să juri că în vecii vecilor nu va ieși ceva ca lumea. Pînă și reușita lui la examenul de bacalaureat uimise toată lumea. Adevărul e că nici el nu prea ar fi putut să explice cum de se întîmplase asta, încît, pînă la urmă, singura explicație valabilă a rămas faima lui de mare cotcar. Intră apoi și la universitate, dar acolo își pierdu vremea de pomană și se întoarse acasă fără să fi luat un singur examen.

Și iată că într-o bună zi se află în oraș de logodna lui cu aleasa inimii sale din anii liceului. Surpriza a fost nemaipomenită, dar dumnealui ce-i pasă? Își atinsese țelul; că doar știa el ce știa despre puful în care sînt ținuți ginerii din familia Graeser. Și chiar dacă nu era cine știe ce de capul unora dintre ginerii aceștia, o dată intrați în familia Graeser, deveneau în curînd „cineva" în oraș. Erau vîriți pretutindeni și — laolaltă cu celelalte neamuri, cumnați, unchi, cusceri și veri — dețineau majoritatea în diversele comitete: consiliul presbiterian, consiliul de plasă, comunitate, sau cum naiba s-or mai fi numind toate orînduielile astea clericale, politice și comunale.

Dar niciodată nu le fusese atît de greu Graeserilor să dibuie o funcție ca lumea, demnă de un nou membru al familiei, ca în cazul lui Max. Păi, cum să-l plasezi undeva cînd omul ăsta nu era bun de nimic? Ba nu, nu chiar de nimic, la ceva tot se pricepea: știa să fluiere. Și, ce-i drept, în asta era neîntrecut. Uneori, cînd, de singurătate, se pornea să fluiere, se opreau trecătorii pe sub ferestre și ciuleau urechile.

Membrii consiliului familial al Graeserilor se tot trudesc să găsească cam ce s-ar putea face din Max al nostru. Și e limpede că, dacă nici ei nu mai izbutesc, apoi e greu de crezut că s-ar mai găsi cineva pe lumea asta căruia să-i reușească o asemenea scamatorie!

Tocmai așa gîndise și istețul de Max, atunci cînd o ceruse în căsătorie pe Hedwiga. În jurul lui, oameni cu sau fără licențe, tot felul de inși neînsemnați, își creau un drum în viață, avansau, se ridicau. E drept, fiecare dintre aceștia se mai pricepea la cîte ceva; dacă nu mai mult, cel puțin să învîrtească afaceri cu devize și valute. Dar Max nici măcar de atîta lucru nu era bun.

Și iată că — din pricina lui — Graeserii sînt puși acum într-o situație destul de grea. Cu atît mai grea cu cît se obișnuiseră să facă lumea să creadă că tot ceea ce întreprind ei, toate actele lor, izvorăsc numai și numaidin marea lor dragoste față de oameni. Pînă la urmă ajunseseră ei înșiși să creadă că chiar așa stau lucrurile. Prezența lor, de pildă, în cele mai importante funcții, ca și goana după altele noi, nu porneau — doamne ferește!—din dorința de a buzuri, ci de binele scumpului lor popor săsesc. Emoționant, într-adevăr, la cîte sacrificii naționale consimțiseră bieții Graeseri.

Unul dintre ei devenise de curînd preotul orașului, numai și numai pentru că simțise în el chemarea pentru această slujbă și pentru că era convins că nimeni altul nu va putea readuce spiritualității vechiul ei prestigiu care, aici ca și în alte părți, suferise mult. Unul dintre cumnați, președintele consiliului de plasă, împărtășind aceleași gînduri, îi porunci aproape să se pună la dispoziția obștei, în interesul comunității religioase și al populației săsești. Compătimit de neamuri, bietului om nu-i mai rămase altceva decît să accepte sacrificiul. Și cît de pașnic și liniștit trăia el la Belleschdorf, iar acum, iată preotul orașului, plin de griji și supărări! Ce să-i faci, dacă în joc era tradiție familiei, potrivit căreia nu-i era permis nici unui membru de-al ei să se sustragă vreunei jertfe — oricît de grea — atunci cînd interesele poporului o cereau! Și cu conștiința astfel împăcată, proaspătul preot suportă povara mai ușor.

După cum am văzut, unul dintre cumnați era președintele consiliului de plasă. Trebuie spus că și el acceptase această funcție din pur altruism și numai după ce — pe vremea alegerilor — se lăsase rugat ca un cal bolnav. Dar ce altceva ar fi putut face! Fiindcă, oricum, cineva tot trebuia să se sacrifice pentru popor, preluînd această funcție ingrată. Numai el știa, săracul, cît de mult timp îi lua funcția asta nouă. În primul rînd, din pricina asta, clientela cabinetului său medical se înmulți cu bolnavi din comunele întregii plăși. Toți îl chemau și bietul om abia mai prididea cu vizitele. Toată ziua în trăsură, gonea de colo pînă colo, și aproape că nici nu mai apuca să-și vadă de proprii săi copii. Toate acestea le suportă însă cu resemnare, știind că în joc este binele poporului sas.

Pînă și Karli, puștiul dintr-a-ntîia, fiul altui cumnat — al primarului — avea conștiința națională atît de dezvoltată, încît și el se sacrifica adesea, ducîndu-se să joace fotbal în loc să meargă la școală. Pînă și el știa că poporul sas trebuie să fie — înainte de toate — un popor viguros.

Într-un cuvînt, întreaga familie era oricînd dispusă la sacrificii. Cu Max, însă, chestiunea era cam delicată. Neștiind altceva decît să fluiere, nu era de loc ușor să descoperi cam ce s-ar putea stoarce din fluieratul ăsta. Ei, dar atunci cînd este vorba de „jertfă", „fericirea poporului", „cerința națională" și așa mai departe — judeca consiliul familial — și din fluierat se poate face ceva. Și de ce nu, mă rog?

Numai că, desigur, lucrurile trebuiau pregătite din vreme. Începînd dintr-o bună zi, la orele cînd oamenii se întorceau de la biserică sau de la aperitiv, Max își fluiera, în fața ferestrei deschise, tot repertoriul său de cîntece cu sau fără acompaniament la pian.

Apoi, cu prilejul unui festival artistic dat de organizația feminină a cărei președintă era mama-soacră, Max fluieră „Cîntecul lucefărului", atît de sublim, încît oamenii plînseră ca niște copii, iar la sfîrșit Max trebui să

mai execute vreo patru, cinci bucăți ca supliment.

Mai tîrziu, în ziarele săseşti începură să apară articole despre fluierat. La început, undeva în josul paginii, nişte scurte notiţe aşa... ca pentru amuzament. Apoi, din ce în ce mai mult, articolele căpătară un aer mai serios, pînă cînd, într-o bună zi, apăru un lung articol de fond care se ocupa de înalta valoare culturală a fluieratului. Problema începu să fie pe larg dezbătută în jurul meselor din berării, semn că nu mai putea fi ocolită.

Aşa că, în cele din urmă, ajunse şi pe ordinea de zi a consiliului de plasă. Şedinţa rezervată pentru dezbaterea acestei probleme se bucură de participarea unui număr mare de cetăţeni, cam tot atîţi cîţi luaseră parte atunci cînd se făcuse propunerea pentru alegerea preotului orăşenesc. Chestiunea prezenta fără îndoială un interes deosebit, mai ales pentru satele în care preşedintele avea o clientelă atît de vastă şi de unde oamenii veniseră grămadă.

Avînd în vedere importanţa problemei *fluieratului cultural*, aceasta figura ca unic punct pe ordinea de zi. Preşedintele îi salută pe participanţi şi mulţumi tuturor celor care nu au precupeţit oboscala lungului drum — dovada cea mai elocventă că, atunci cînd este vorba de cultură, poporul este gata de orice sacrificii. Apoi îşi ţinu cuvîntarea din care au reieşit cam acestea:

Că din fericire, în zilele noastre nimeni nu se mai îndoieşte de importanţa muzicii ca factor cultural. Mai ales a muzicii instrumentale, al cărei rol nu poate fi îndeajuns de apreciat. Dar există oare — aşa întrebă el adunarea — un instrument mai simplu şi mai ieftin decît buzele, atunci cînd cu ajutorul lor formezi un mic cerc? Şi cum altfel, ar putea oare ţăranul să-şi creeze clipe de neuitat decît păşind, de pildă, în urma plugului şi fluierînd boilor săi „Iţi mulţumesc, lebădă dulce..." — sau stropindu-şi strugurii cu piatră vînătă, în tactul unui vals de Chopin. Cu acestea, şi cu multe alte pilde, nemăsurata valoare a fluieratului fu pe deplin demonstrată. Bineînţeles — spuse preşedintele — nu trebuie fluierate melodii de shimmy sau foxtrott, ci piese de greutate din repertoriul clasic. Din fericire — şi cu totul întîmplător — se află de faţă şi domnul Max Rehner — încheie preşedintele. Cu siguranţă că domnia-sa va avea bunăvoinţa de a dovedi celor prezenţi adevăratele şi nelimitatele valori morale pe care le conţine fluieratul şi că acesta poate crea dispoziţii sufleteşti, ca nici un alt instrument din lume, presupunînd, firește, un executant înarmat cu măiestria cuvenită.

„Să auzim, să auzim!" strigă primarul, iar din diferitele colţuri ale sălii, pe unde se aciuiseră rubedeniile, se auzi: „Să-l ascultăm pe domnul Rehner!" Atunci Max se sculă în picioare şi începu să fluiere. Fluieră mai întîi „O ţară e pe-acest pămînt", dar cu atîta căldură şi gingăşie, cum nici o dată vreo voce sau vreo vioară—nici măcar pe coarda lui sol — n-ar fi putut-o realiza. Oamenii îl răsplătiră cu aplauze furtunoase. Artistul fluieră apoi un *andante* dintr-un cvartet de Beethoven. Ascultîndu-l, auditorii mai să se topească de înduioşare. Cei mai mulţi se jurau că în viaţa lor nu mai auziseră ceva atît de frumos, ceea ce era, desigur, adevărat. Iar la sfîrşit, cînd, cu o invincibilă forţă atacă „Vrem să rămînem ceea ce sîntem", — se iscă o asemenea furtună de entuziasm, că preşedintele cu greu putu restabili liniştea. Ceea ce de altfel nu-i displăcu, judecînd după surîsul lui, calm dar plin de tîlc. Luînd din nou cuvîntul, spuse ca încheiere: „Aţi auzit acuma, domnilor, cîte se pot realiza prin fluierat. Judecaţi, deci, şi dumneavoastră, valoarea lui culturală!"

Vreo cincisprezece oratori se înscriseseră la cuvînt. Pentru ca să nu se vorbească prea mult şi fără rost — cum se obişnuieşte în marile adunări — preşedintele alese dinainte cîţiva oratori (ştia el pe cine), rugîndu-i să se pronunţe asupra problemei. Şi, după cum era de prevăzut, toţi îmbrăţişară ideea cu căldură.

La sfîrşit, un văr de-al lui Max, din a şaptea spiţă, scoase o hîrtie din buzunarul pantalonilor şi citi următoarea propunere:

„Avînd în vedere că adunarea a recunoscut importanţa fluieratului pentru cultura sasă, se dă conducerii consiliului de plasă însărcinarea de a crea o organizaţie cu următoarele scopuri: cultivarea fluieratului în întreaga plasă şi, pe cît posibil, în toată ţara saşilor, şi luarea măsurilor necesare ca fluieratul să devină, ceea ce poate şi trebuie să fie, un bastion puternic şi de nezdruncinat al culturii noastre sase şi, implicit, al poporului nostru sas!"

Strigătele şi aplauzele nu mai conteniră şi preşedintele zîmbi iarăşi cu tîlc şi spuse: „Intensitatea aplauzelor dovedeşte că propunerea a fost acceptată în unanimitate!"

Din nou se aplaudă cu frenezie şi se strigă: „Heil!" „Trăiască!" şi „Bravo!". După care preşedintele mulţumi pentru viul interes pe care adunarea îl acordase acestei cauze populare şi încheie şedinţa cu convingerea fermă că familiei Graeser îi este dat să aducă o nouă jertfă pe altarul marii cauze a poporului sas!

Cetăţenii plecară îngînduraţi şi, zăbovind în stradă, încercau să-ţi ţuguie buzele. Drept care mai puteai auzi pe cîte unul spunînd: „Fluieratul ăsta nu e o treabă chiar atît de uşoară..."

*

Oriunde se întîlneau doi oameni, problema era dezbătută sub toate feţele. Pînă şi organizaţia feminină îşi însuşi cauza şi se oferi să sprijine, după puteri, această activitate populară. Ziarele erau pline de articole pe aceeaşi temă, iar în „Foaia zilei", ideea fu tratată în amănunţime, pînă şi la rubrica judiciară, de către unul dintre experţii juridici ai ziarului.

Biroul consiliului de plasă, ţinînd seama de importanţa problemei, o înaintă consiliului popular, pentru ca acesta să creeze organizaţia necesară şi s-o extindă asupra întregului teritoriu sas.

Primul lucru pe care-l întreprinse consiliul popular fu convocarea unei sesiuni pentru dezbaterea problemei. Ideea fu adoptată şi aici cu acelaşi entuziasm ca şi în consiliul de plasă. Ceea ce, de altfel, nu era de mirare, ştiut fiind că neamul Graeserilor era răspîndit prin toată săsimea. Aşa se făcu că, încă din prima şedinţă, realizarea ideii fu considerată ca o doleanţă a întregului popor sas. Se înfiinţă prin urmare o comisie, compusă din cinci membri, care primi sarcina de a aduce hotărîrile la îndeplinire chiar în cursul anului următor. În unanimitate, se trasară comisiei următoarele indicaţii pentru desfăşurarea activităţii sale viitoare:

1. Să pornească o vastă activitate propagandistică pentru popularizarea ideii prin manifeste, broşuri şi articole în presă — mai ales în „Foile rurale";

2. Să se angajeze oameni de specialitate care să iniţieze ţărănimea în arta fluieratului clasic;

3. În vederea instruirii cadrelor necesare, să se înfiinţeze la Sibiu o academie pentru arta fluieratului.

Oricum — se spunea — şcolile noastre trebuie desfiinţate şi restructurate pentru a le adapta, într-o mai mare măsură, cerinţelor vieţii reale. Cît despre amărîtele alea de douăzeci şi cinci de milioane de lei, cît urma să coste noua academie, o să le mai încropească poporul sas. Căci poporul s-a arătat întotdeauna gata de sacrificii, atunci cînd în joc sînt lucruri cu adevărat sfinte şi măreţe.

Şi de data aceasta oamenii mai zăboviră ore întregi pe stradă, în grupuri, discutînd cazul cu aprindere. Se găsi unul care descoperi că: „Ajunge ca timp de un an să nu tragem la măsea şi — gata banii!"

În primăvara următoare începu construcţia şi curînd Academia Artei Fluieratului fu terminată. Din şaptezeci şi cinci de candidaţi, Max fu ales director, cu un salariu de 370.000 lei pe an. Elevi aveau în permanenţă: cel puţin doi-trei. Aşa că nu după multă vreme, la coarnele plugului şi la stropitul viilor, ţăranii începură să fluiere în aşa fel, încît mierlele şi ciocîrliile îşi întorceau capetele, întrebîndu-se cum de se transformaseră dintr-o dată oamenii aceştia în păsări.

Din păcate se mai găseau cîte unii care rămîneseră fluierători naturali. Ceilalţi, însă, fi priveau de sus, compătimitori şi îi întrebau: „Ce naiba fluieraţi voi acolo?"

„Noi — răspundeau atunci cei întrebaţi — noi fluierăm toată escrocheria asta, a voastră!"

Şi se spune că cei care dădeau astfel de răspunsuri nu erau dintre cei mai proşti...

Max, însă, pentru meritele sale închinate poporului sas, fu ales curînd în Consistoriul Teritorial. Dar şi această jertfă o acceptă cu calm şi modestie, aşa cum o cereau moravurile şi datinile familiei Graeser.

În româneşte de **M. DAWER şi E. DASCĂLU**

(Din volumul „DAS KULTURPFEIFEN" de Schuster Dutz — E.S.P.L.A.—1956.

Ţara noastră minunată

de **Franz Johannes BULHARDT**
poet german din R.P.R.

Lîngă Dunărea de-argint ai zăbovit?
Te-au săltat a Mării Negre valuri?
Pe nisipul mătăsos te-ai tolănit
în lumina clară de pe maluri?

Piscurile-nzăpezite le cunoşti,
cînd Prier în adieri le-alină?
Coamele încinse-atunce au
licăriri de lună plină.

Ştii sulşul mîndrilor Carpaţi?
Zori în clară purpură i-mbracă.
Te-ai plimbat prin holda cea de aur,
rîndunelele spre sud cînd pleacă?

Printre degete domol ţi s-au prelins
boabele de grîu, în rod bogate,
cînd ogoarele, făr'de cuprins
freamătă ca marea depărtată?

Placu-ţi liniştea străduţelor cuminţi,
cu unghere parcă fermecate?
Sau cetăţile uriaşe şi fierbinţi,
cu clădiri puternic luminate?

Ţi-au zîmbit, în orele tîrzii,
buzele arzînd în calma seară?
Gură-n gură, pînă-n zori de zi
petrecut-ai noaptea cea de vară,

numărînd a stelelor mulţimi,
lîngă lac, pe cînd în depărtare,
marele oraş, cu amplu-i ritm,
zumzule-n surdin-a lui cîntare?

Una doar din toate de-ai trăit,
inima şi mintea-ţi este dată
ţării care ţi le-a hărăzit,
ţara noastră minunată.

În româneşte de **Camil BALTAZAR**

Dintr-un carnet uitat...

de Maria ARSENE

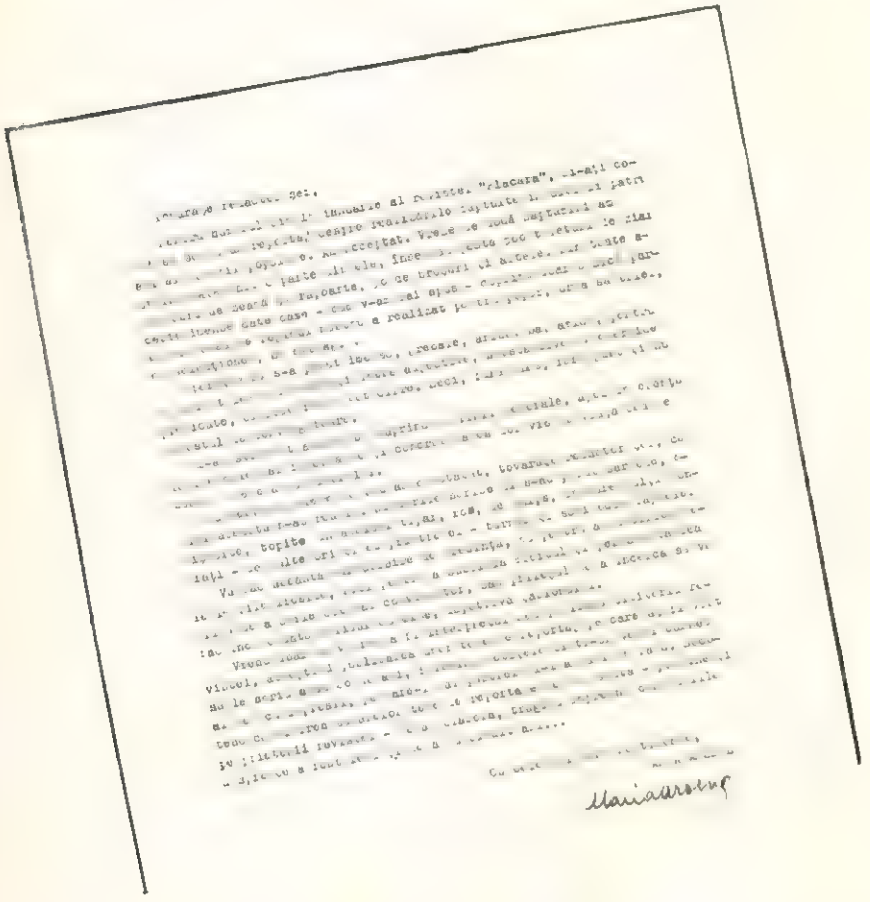

De o săptămînă plouă în Colentina și Ferentari. Plouă peste tot Bucureștiul. Dar plouă mai cu seamă în Colentina și Ferentari. Noroiul, frămîntat de tălpi și roțile vehiculelor, chiftește, împroașcă stropi cenușii care ajung pînă sus, pe umeri, apoi dospește. Dospește noroiul ca un aluat de cozonac. Un cozonac negru, crud și vîscos. Darul primăriilor de sectoare pentru săracii mahalalelor.

În sîmbăta ajunului de Crăciun, a trecut prin mijlocul șoselei Ferentari o căruță trasă de o mîrțoagă costelivă. În spatele căruțașului, o femeie cu un bariș pestriț, tras pînă-n sprîncene, folosea un echilibru efemer, resfirînd în lături mîinile peste fiece hîrtoapă în care roțile șuii prăvăleau vehiculul. Apoi, din căruță a căzut un lemn. Probabil că nu erau prea multe, de vreme ce nu se vedeau, acoperite de loitre.

Femeia a strigat. Căruțașul a tras brusc hățurile. Animalul a icnit și a rămas înțepenit. În oceanul de noroi, butucul dispăruse. Femeia și-a dus țărănește palma streașină la ochi, cercetînd locul înecului. După felul rugător cu care încerca să-nduplece căruțașul să mai adaste, se părea că-i pare rău de pierderea lemnului.

S-a apropiat un autocamion. Barba radiatorului lăsat despica pîrtie în noroiul unsuros. Șoferul a claxonat, cerînd loc de trecere. Căruța s-a smucit, gata să dea peste cap femeia. Cauciucurile groase ale roților mașinii au săltat, descoperind pentru o clipă o buturugă. Femeia a țipat bucuroasă și, după ce căruța a tras la o margine, a pus cu fereală un picior în mîzga groasă. L-a tras repede. Dar i-a rămas papucul ca o frunză pe baltă. Atunci s-a întins cu burta pe fundul căruței și cu mîna înfundată pînă la co' în noroi, încercă să-l pescuiască. N-a reușit. Mai încercă o dată. În zadar. Căruțașul înjură și porni mîrțoaga. Femeia începu să jelească a mort.

Cînd a trecut pe lîngă mine, am numărat lemnele. Erau zece bucăți.

★

Cartierul Colentina are o uliță. Îi spune Alexe. Toamna cînd se rup zăgazurile cerului și primăvara cînd soarele cheltuie zăpezile, locuitorii de pe uliță umblă pe picioroange. Există și un mic atelier lîngă linia ferată, care fabrica și repară aceste mijloace de trecut peste noroaie.

În aprilie, în mai și în iunie — în același cartier — copiii își fac seara lecțiile pe acoperiș. Lumina electrică nu e trasă pe toate străzile. Luna e însă pe de gratis. Există și depozit de gaz. Gazul nu-i rar. Și destul de ieftin. Doar banii sînt scumpi în mahala...

Domnilor edili, deși au trecut alegerile, totuși... Un trotuar și un fir de lumină pentru copiii de pe acoperișuri, în serile fără lună.

★

În Gara de Nord e o hărmălaie nemaipomenită. Pleacă trenuri, sosesc altele; strigă conductorii: „Urcați în vagoane, dom'lor!"; zbiară băieții de la restaurant: „Conia-ciocola-rombomb-țigă-ziaaa..!"

În sala de așteptare de clasa a treia, înghesuiala e formidabilă. Sînt doar două ghișee pentru vînzarea biletelor de tren, iar spațiul este cu trei pătrimi mai mic decît „salonul de așteptare" de clasa a doua — care are scaune și bănci moi. Și, bineînțeles, decît cel de-a-ntîia, prevăzut cu fotolii și canapele cu pluș. Cerberi cu fireturi la tunică și chipie le păzesc pe acestea cu strașnice.

La subsolul Gării de Nord nu se poate intra. În restaurant trebuie să fii bine îmbrăcat și să consumi pînă la miezul nopții, cînd se închide. Vagoanele de clasă, garate la stînga peronului — linia Giurgiului, și la dreapta lui — linia Petroșița, cu plecări tîrzii în noapte sau în zori, se deschid amatorilor numai contra bacșiș. Echivalentul a cinci pînă la zece tichete de peron.

Domnule primar general, domnilor primari de sectoare, unde vreți să dormă, în toamnele reci și umede și în iernile viforoase, elevi săraci veniți din provincie, cu gazdele neplătite? Unde vreți să-și așternă capul zilierii de la U.C.B., S.T.B., de la P.T.T., șomerii și chiar proaspeții lucrători fără familii în Capitală? Știți doar că întreaga lor leafă nu le ajunge nici pentru chiria a cincisprezece zile. Unde au să se odihnească mamele cu copii în brațe, aflate în trecere prin Gara de Nord, de la un tren la altul?

Și, mai cu seamă, care este situația atîtor studenți săraci fără burse, fără cămine, fără cantine, cărora dormitul în sala de așteptare a Gării de Nord, pe peroane sau în vagoanele garate, le-a devenit de-a dreptul imposibil?

★

Ziarele anunță că un student a murit asfixiat, caz banal pentru sărăcime, în iarnă — deoarece în podul în care locuia clandestin a vrut să se încălzea că, aprinzînd un lighean cu cărbuni.

Cunosc și eu un student, medicinist, care vreme de două luni s-a hrănit, șase zile pe săptămînă, cu untură de pește furată din laboratorul facultății și de-un leu castraveți acri. Duminica era invitat în cîte-o familie, la vreun coleg. La sfîrșitul celor 60 de zile a fost salvat. Ambulanța inimosului institut de pe cheiul gîrlii l-a cules de pe stradă — și l-a internat în spital, unde i se dă ciorbă caldă și ceai cu pîine.

Ministerul instrucțiunii a cheltuit recent cîteva milioane pentru trimiterea unei delegații în Apus, în imperiosul scop de a cerceta originea latină a cuvîntului mamă. S-ar putea cere părerea multor mame de studenți lipsiți de mijloace...

★

Un confrate de la o revistă literară, cu neapariție regulată, a remarcat ieri, cinic, într-o discuție:

— Ai observat că printre servitoare există o epidemie de nașteri?

Formula m-a revoltat. Într-adevăr, din zece femei sărace cărora li se acordă dreptul de a naște gratuit într-o maternitate, cel puțin cinci sînt foste fete de serviciu, cărora stăpînii, sau, îndeobște, fiii stăpînilor, le-au făcut acest dublu dar: un copil și șomajul.

Ați văzut o „gratuită" ieșind cu copilul în brațe pe poarta maternității? Tabloul este cumplit de impresionant.

O cheamă Filofteia Ivan. Este de prin părțile Slatinei. Din Dobrotinet, Cireașov, sau poate din Șerbănești. Nu deslușesc exact comuna, însemnată cu o singură inițială de creion în carnetul meu — inițială șterșă de ani.

La 15 ani a născut un băiat. Ilie. După numele vizitiului din curte, care n-avea nici în clin, nici în mînecă cu copilul. Tatăl pruncului era însuși stăpînul. Un senator văduv, trecut de 50 de ani. Filofteia a primit despăgubire. O basma, o pereche de ciorapi de bumbac și un bilet de tren pînă acasă.

În tren, Ilie cel mic a murit. Maică-sa l-a

îngropat în cimitirul din spatele primei stații și s-a întors pe jos la București.

După un an, alt copil, de la alt stăpîn. O fată. Irina. După numele sorei care a îngrijit-o la maternitate. Tatăl copilului e feciorul stăpînului. Cucoana i-a dat leafa pe trei luni, o față de pernă ruptă drept primă și scutec, și i-a răsi un bilet de tren pînă la Slatina. N-a plecat. A dat copilul la o doică în București și a intrat la fabrica de conserve „Stela". Tot ce cîștiga mergea la doică. Ca să se hrănească și să-și plătească jumătatea de pat, într-o cameră cu opt chiriașe, a început să bată trotuarul.

Al treilea prunc, născut de ea cînd împlinise 19 ani, este băiat ș.-i spune Ion. După numele sfîntului de la început de an, zi, cînd a venit în lume. Tatăl? Nu-l mai știe.

— Și ce-ai să faci? o întreb.

Și-a supt buzele subțiri și uscate, a privit într-o parte (în clipa aceea trăsăturile nu-i ci teau dovada vîrstei peste 12 ani) și mi-a răspuns, obosită:

— Nu știu. Dacă pot să înșel vreo doică din mahala ca să mi-l primească pe datorie...

— ...

— Dacă nu...

— Dacă nu?

Și-a plecat fruntea pe obrazul cît un pumn al copilului.

— Îl las la o poartă... Poate voi nimeri o casă de om milos. Cum i-o fi norocul.

Am închis ochii și am văzut scurtul film: Seară. O fată tînără pășește cu frică pe trotuar. În colțul străzii fluiera sergentul. Ea privește tremurătoare împrejur, lasă ușurel un pachet viu la poartă și fuge. În strada vecina se agață de brațul primului întîlnit: — Mergi cu mine?

Domnilor miniștri, consilieri, președinte și președinți ai Ministerului de Asigurări și Prevederi Sociale, ai Ministerului Sănătății și Internelor, ai Consiliului de Miniștri și diferitelor patronaje și societăți de binefaceri (baluri, ceai dansant, spectacole, tombole etc), poate că ar trebui să faceți ceva și pentru tinerele mame. Cele care dau țării contingentele de cetățeni ce-și vor exersa „Ochiul și mîna pentru Patria Română...!"

L-a pălmuit pe stradă. Și-apoi, ca să-i arate cîtu-i de mare și ce putere are, i-a ordonat să facă o sută de culcări în mijlocul pieței. După care, iar l-a pălmuit.

Maiorul s-ar putea să fi fost puțin „ciupit", sau nervos, după o partidă de cărți pierdută. Dar Talpă Bogdan, soldat în termen la un depozit de muniții, a fost vinovat. Întîi pentru că a îndrăznit să iasă în oraș cu pantalonii sparți și fără izmene, cu bocancii ferfeniță și tunica zdrențuită. Motivul că-i e foame și a venit să-și cumpere o pîine și o litră de brînză, nu poate fi luat în considerare, deoarece la întrebarea maiorului asupra halului în care se prezenta, a răspuns impertinent:

- Astea-s efectele pe care le-am primit cu toții la depozit.

Și dacă mai luăm în considerație că era și duminică...

Domnule Ministru de război, bătaia o fi după unele grade, ruptă din rai. Dar cum raiul nu e încă pe pămînt, ordonați ca bătaia să mai rămînă și-n ceruri..!

★

L-am cunoscut într-o seară de sfîrșit de toamnă la un depozit de var și ciment. Venisem să cumpăr humă pentru spoit. S-a oferit să-mi ducă pachetul acasă. Am zîmbit. Pachetul cîntărea o jumătate de kilogram. În timp ce îmi vorbea, am observat la cîteva zeci de metri două stele. Le-a zărit și el, căci îndată a fugit cîțiva pași spre ele și a strigat: „hii boală!" Stelele au dispărut în întuneric urmate de un tropăit de cal.

Mi-a cerut o țigară și mi-a oferit chibrit. Însoțit de el, am mers pînă la stația de tramvai, de unde am luat-o mai departe, pe jos, și împreună, spre casă, atras de o povestire dură, coltoasă și totuși emoționantă, ce mi se oferea în răstimpul dintre două țigări fumate pînă la arsul buzelor.

Stancu e de prin părțile Moldovei. Țăran cu trei pogoane, cinci copii și nevastă. Toți sănătoși și cu poftă de mîncare. A muncit, a asudat, a trudit, sperat și desperat. Clasica poveste: Moș'erul, moș'er; arendașul, arendaș; săracul, sărac: biruri, secetă, datorii la boieri și la bancă.

A vîndut un pogon, l-a dat pe al doilea și-n urmă, pe-al treilea. După ce și-a scos la mezat și bordeiul cu locul de pe lîngă casă, a venit la București, deoarece auzise că...

A închiriat o odaie la mahala. Și-a cumpărat căruță, doi cai și s-a apucat de cărăușie. Lucra la depozitele de lemne, de var, cărbuni, pe unde găsea de muncă.

Criză. Hrana călușilor costă de cinci ori cît le trebuie gurilor de copii. A redus din hrana animalelor. Apoi a vîndut un cal. Cînd îl rămas de pereche, slăbit de foame, n-a mai putut trage la căruță, a vrut să-l vîndă. Nu l-a mai cumpărat însă nimeni. Cine să intre cu el în iarnă, pe criză? Dar animalul chiar atunci cînd nu-ți produce, cere totuși să-i dai de mîncare.

Într-o dimineață a mai numărat cei cîțiva lei din buzunar. Pîine pentru copii sau ovăz pentru cal? A luat gloaba de căpăstru și a lăsat-o pe maidan, după care a intrat într-o brutărie.

Seara, calul a venit singur acasă. L-a gonit. A doua seară, iar. L-a auzit din pat, cum rodea de foame uluca. L-a alungat cu pietre. Plîngeau copiii.

L-a dus apoi la marginea orașului, afară, în cîmp. A treia zi i l-a adus un căruțaș. Cuprins de furie, s-a pus cu biciul pe el. Și ca să nu-l audă ăi mici cum îl bate a început să cînte. Dar i-au dat lacrimile și i s-a pus un nod în gît. A mîngîiat animalul pe greabăn și l-a sărutat între ochi. I-a mai tras un bici...

Calul nu s-a mai întors. Dar îl așteaptă seara, la marginea maidanului, de unde începe curtea depozitului de var. Poate s-o îndura stăpînul să-l vîre iarăși în grajd și să-l pomenească cu un căușel de ovăz.

— Dacă l-ar călca tramvaiul — zicea Stancu — scap de el și poate mi s-ar da și o despăgubire.

Nu-i răspund. După un timp, reia:

— Dacă m-ar călca pe mine, cît ar lua ai mei?

Domnule Prim-Ministru, sîntem o țară de analfabeți, de pelagroși și de înfometați, în care oameni și vite crapă laolaltă de foame. Adică, o țară eminamente agricolă. N'est ce pas?

● ● ● ȘI CÎTEVA FILE DINTR-UN ALBUM CURENT

Tovarășe Arsene,

Publicăm în paginile de față extrasele din notițele dv. de acum 20 de ani. Stările de lucruri pe atunci erau, desigur, așa cum le descrieți. Însă în anii regimului de democrație populară, ele s-au schimbat structural. Șomajul e o amintire, lipsa de grijă a statului burghez față de omul muncii și nevoile sale a fost înlocuită cu permanenta preocupare a statului democrat-popular pentru bunăstarea celor mulți, exploatarea muncitorimii a fost lichidată; călcarea permanentă în picioare a demnității omului simplu și strivirea idealurilor lui curate au dispărut. Exemplele se pot da cu sutele, cu mii. Ne menținem însă în cadrul redus al notițelor dv. și publicăm aci cîteva fotografii. Cîteva imagini doar, — și departe de a fi cele mai semnificative — luate mai mult la întîmplare, care se referă însă la problemele de care vorbiți.

...Imagini devenite obișnuite în țara noastră. De felul acestora — și probabil multe altele, cu mult mai pregnante, — veți găsi cu ușurință în orice album curent.

REDACȚIA

←Astăzi, în Ferentari nu s-ar mai putea întîmpla ca o căruță încărcată cu lemne să se înnămolească în noroiul străzii ...Nu numai pentru că străzile sînt pavate și nu cunosc noroiul, dar și pentru că blocurile nou ridicate aci au încălzire centrală, cu gaze. Lemnele de foc au devenit, în Ferentari, inutile; iar noroiul — o amintire.

Îi este clar oricui că pe strada Alexe din Colentina nu mai e necesar, în zilele noastre, să umbli pe picioroange. Chiar și galoșii au devenit inutili...

JURNAL DE LECTOR

N. LABIȘ: „PRIMELE IUBIRI"

de Ion MIHĂILEANU

Un accident stupid a frînt în plină ascensiune zborul celui mai talentat reprezentant al tinerei generații de poeți. La 21 de ani, Nicolae Labiș ne lasă moștenire un volum apărut, „Primele iubiri", precum și o seamă de manuscrise, poezii publicate în reviste care, reunite, vor da cu siguranță o imagine deplină a pierderii grele pe care a suferit-o literatura noastră.

Mesajul „Primelor iubiri" e al copilăriei și adolescenței, în care se păstrează întrebările, căutările și cerîtudirile, visurile nebuloase și tristețile, entuziasmul spontan, sinceritatea debordantă și puterea de dăruire pentru un mare ideal. Acestor trăsături eterne, caracteristice vîrstei, ale unei asemenea experiențe de viață, le este proprie la Nicolae Labiș o anumită luciditate, care a mușcat din experiența tragică a războiului cu întregul său cortegiu de morți anonime, și din privațiunile anilor de secetă, de foamete, o anumită asprime a marilor transformări și bătălii de clasă.

Deși deosebit ca temperament artistic, formație spirituală, mediu de viață, gen literar, N. Labiș, în confesiunile sale amintește pe planul liric de experiența de viață, de drama lui Andrei Sabin din „Străinul" lui Titus Popovici.

Spiritul romantic al liricei lui Labiș nu e de loc dulceag; puritatea, suavitatea, sînt asociate unei febrilități care ține de clarificări mature de conștiință.

Primele iubirii, primele sentimente sînt dăruite generos celor dragi, tatălui întors din război, mamei care veghează, surorii naive, pădurii natale, prietenilor, tovarășilor și, mai presus de orice, celor mulți, celui care întruchipează vrerea celor mulți, partidul.

În „Steaua polară" partidul, cauza comunismului, este ca o oglie luminoasă, izvor de certitudine care trece prin inima poetului, ca un simbol al unei comuniuni totale, absolute.

Cantata, odă senină, e numai o modalitate de expresie a legăturilor dintre poet și cauza cea mare. E vizibilă preferința pentru reflecția dinamică, pentru imaginea tumultuoasă, efervescentă, plină de mișcare, care surprinde cu realism procesul istoric viu al mișcării populare. „100", de altfel una din poeziile cele mai remarcabile ale volumului, capătă cadența unui marș impetuos, năvalnic, dar fără trompete, tăcut și neîndupecat, obsesiv, al mănunchiului de comuniști care înaintează spre țel, înfruntînd cu barbăție orice fel de opreliști, tîrgoșînd după ei armata mulțimii.

Trec o sută, cadențat,
Stropi de glod pe straie s-anină,
Trec o sută, nouri cresc,
Dar sub nouri e lumină.

Trec o sută — ochi tierbinți,
Buze strînse-nvinețite,
(Pînă azi căzură mulți
Ori sub ploi, ori sub cuțite).
Trec o sută pe asfalt
Șfichiuiți de ude ramuri —
(Pînă azi crescură mulți
Din acei ce-au stat la geamuri).

Din același ciclu, „Liliacul timpuriu", face parte cea mai frumoasă poezie a volumului, tulburătoarea „Moarte a căprioarei", în care N. Labiș și-a dat măsura reală a talentului său. Substratul ei simbolic mai profund poate fi încă discutat, dacă e un manifest împotriva esteticismului sau o antiteză dintre forța necesității obiective și jertfele sublime care le cere. Substanța lirică incontestabilă a poemului o dă sentimentul acut, răscolitor, tristețea sfîșietoare, în fața sfîrșitului implacabil al gingașei și grațioasei căprioare. Momentul morții, de un tragism naturist care amintește de cele mai bune tradiții ale baladelor populare, e de o rară perfecțiune:

Dar văile vuiră. Căzută în genunchi
Își ridicase capul, îl clătină spre stele,
Îl prăvăli apoi, stîrnind pe apă
Fugare roiuri negre de mărgele.
O pasăre albastră zvîcnise dintre ramuri
Și viața căprioarei spre zările tîrzii
Țîșnise lin, cu țipăt, ca păsările toamna
Cînd lasă cuiburi sure și pustii.

Volumul lui Labiș e oglinda unui proces de maturizare artistică în care vocația certă pentru fabulosul naturii alternează cu predilecție pentru complicate probleme de conștiință, iar influențele diverse ale unor mari poeți nu-i știrbesc totuși profunda originalitate.

Unitatea volumului nu este explicită, e mai mult implicită, prin valoarea de generalizare pe care o sugerează experiența autobiografică în făurirea conștiinței poetice.

Încîntă oroarea de poză, sinceritatea cucerîtoare, uneori naivă, fără a fi infantilă, mobilitatea gîndirii poetice deschisă marilor probleme ale vieții, stăpînirea unei orchestrații imagistice variate, care anunță un mare virtuos.

„N-au să ne sperie", ultima poezie publicată în „Gazeta literară" la 6 decembrie, în zilele evenimentelor din Ungaria, sună acum ca un testament politic și estetic al poetului, ale cărui vise, bucurii și dureri se împleteau cu marele ideal al vieții sale tinere, comunismul.

Știu, sînt dușmani ce doresc să aducă o zi
Cînd să se-ntoarcă din iad asasinii, stăpînii.
Dar eu strig nu, și-aș striga acest nu chiar de-ar fi
Să-mi zbor cu acest nu laolaltă spre ceruri plăminii
Și n-au să se-ntoarcă și-n van li-i dorința și larma
Acesta-i al meu și-al vremii profund înțeles.
Și n-au să-ndrăznească să-ncerce să-nchidă cu arma
Drumul pe care noi singuri, luptînd, l-am ales.
Dar viața ne cere să fim mai atenți, mai semeți,
Libertatea și demna voință aceasta ne cere,
Și pentru aceasta vom da tot ce avem mai de preț,
Toată puterea din inimi, din minți, din artere.

Geo Bogza, în excepționalul poem necrolog apărut în „Contemporanul", a exprimat cel mai profund sentimentele celor care au crezut în marele flor poetic care se anunța în N. Labiș:

„Mintea se întreabă, inima singeră și ochii pîing la mormîntul prea timpuriu al unui băiat care putea fi un luceafăr al poeziei românești și n-a fost decît astru ce abia răsărise, nou și ciudat și plin de imense promisiuni, și asupra căruia repede au năvălit norii negri ai morții".

DIN VITRINELE LIBRĂRIILOR

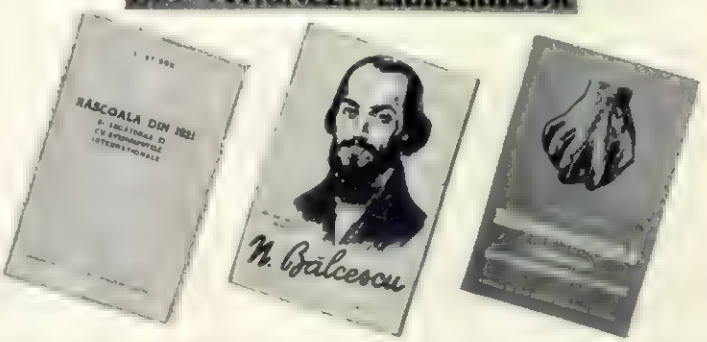

Studenții nu se mai „adăpostesc" prin parcuri, nu mai sînt la discreția organizațiilor filantropice burgheze. Astăzi, ei beneficiază de burse, de cămine și cantine moderne, de posibilități nețărmurite de a studia, a face sport, a se cultiva. În fotografie: un aspect din tabăra de iarnă a studenților din Păltiniș-Sibiu.

← Ei nu mai dorm prin gări și pe sub podurile Dîmboviței. Iată, un aspect din căminul pe care Întreprinderea de Salubritate București l-a construit în Calea Șerban-Vodă, pentru muncitorii zilieri și nefamiliști.

Am ezitat la alegerea fotografiei: avînd în față o poză care reprezenta un grup de femei de serviciu într-o casă de odihnă din Sinaia — și această fotografie, făcută la creșa Uzinelor textile „7 Noiembrie", ne-am oprit la cea de a doua. Dar fie că e vorba de femeia-muncitoare, fie că e vorba de copilul ei, statul democrat-popular dovedește aceeași permanentă grijă față de am. →

Țăranii săraci nu mai trebuie să-și la lumea-n cap, pentru că în satul lor ar muri de foame. Dimpotrivă, nivelul de trai al satului este azi mai ridicat ca oricînd. Iată-i, în fotografie, pe colectiviștii din Recaș, regiunea Timișoara, după strînsul unei recolte. Oare hambarele lor nu sînt prea mici față de cantitatea de produse ce o vor duce acasă pentru zilele-muncă prestate pe ogoarele ← înfrățite ale colectivei?...

Ştefan LUCHIAN: Autoportret (1907)

Ştefan LUCHIAN La nămiezi

ŞTEFAN LUCHIAN

Arta lui Luchian a apărut, cu forţa talentului autentic, într-o vreme cînd idilismul epigonilor lui Grigorescu, foarte „en vogue" pe atunci, convenea de minune patronilor spirituali ai timpului; în faţa tablourilor cu chipuri de ciobănaşi fecioreînici şi paşişti academice, ei se puteau bate, la anume prilejuri, cu pumn patriotic în piept, perorînd despre „dulcea ţară romînească" şi declarîndu-se descendenţi din „talpa ţării".

În acea vreme, Ştefan Luchian a sfîşiat cu brutalitate vălul trandafiriu cu care zugravii aserviţi căutau a împodobi artificial viaţa societăţii romîneşti şi, deschizînd o perspectivă realistă asupra acesteia, a adăugat valorii de document inedit a subiectelor sale, forţa de transmitere izvorîtă din minuirea unor mijloace artistice ce duceau înainte, cu un pas uriaş, şcoala noastră de pictură

Forţa artei lui Luchian — cel mai strălucit continuator al operei lui Grigorescu — izvorăşte din îmbinarea experienţei sale de viaţă cu particularitatea talentului său unic. Ştefăneştii Botoşanilor i-a fost satul de baştină în care şi-a petrecut copilăria de la 1 februarie 1868 — ziua naşterii sale — şi pînă ce a apucat, cu trudă din partea părinţilor, drumul şcolilor de la oraş Încă elev la Colegiul Sf. Sava din Bucureşti, Luchian începe să deseneze, atrăgînd admiraţia profesorilor şi creîndu-şi popularitate printre colegii săi, cărora le făcea desenele şcolare.

Caracter dîrz, neînduplecat, face în aşa fel ca să cadă la examenul de admitere în şcoala de ofiţeri, unde îl trimisese familia, şi, uşurat de această povară, se înscrie în 1883 la Şcoala de Belle-Arte. Este interesant de consemnat şi faptul că, paralel, urma şi clasa de flaut la Conservator, ceea ce aduce un element preţios în cunoaşterea lucrărilor sale, a căror construcţie şi realizare aduc, uneori, cu construcţia specific simfonică.

În 1889 a plecat la Munchen şi Paris, culegînd învăţătură mai puţin de la profesorii de şcoală şi mai mult din marea şcoală a muzeelor. El a avut astfel de profesori pe Rembrandt şi Correggio, către care se simţea atras cu deosebire. Pilda acestor mari maeştri, ca şi înclinaţia către profunzime, proprie temperamentului său, născută şi din vasta lui experienţă de viaţă, l-au făcut să nu se lase multă vreme atras de mrejele impresionismului la modă atunci în apus — să-l depăşească, căutînd a înlocui înfăţişarea pur exterioară, senzitivă, fugară, a realităţii, cu sezisarea mai adîncită a ei. În acele vremi s-au pus bazele puternicei sale personalităţi artistice. Întors în ţară, Luchian a desfăşurat o muncă uriaşă de creaţie mai întîi în condiţii materiale lesnicioase ce le-a avut de pe urma unei moşteniri, şi mai apoi bolnav şi sărac, neajutat de societatea ostilă, trebuind să cînte ca flautist la Teatrul Naţional sau să picteze icoane în biserici, pentru a se întreţine. Prin 1901 boala îl duce la spital, de unde pleacă după un an, începînd acea uriaşă luptă cu moartea ce va dura cincisprezece ani, pînă în 1916 (28 iunie) cînd moare pe jumătate paralizat (picta cu pensula legată de degetele fără viaţă) şi într-o sărăcie legendară

Succesiunea datelor cronologice pot în mai mică măsură să aducă o mărturie despre viaţa dramatică a acestui mare artist. Opera sa constituie însă oglinda cea mai fidelă a acestei vieţi. Autoportretele sînt autocaracterizări impresionante prin adevărul lor necruţător; în chipul măcerat de boală — pe care pare a se fi retras toată viaţa, tălmăcesc intensa sa vibraţie lăuntrică, afecţiunea pentru oameni, iubirea pentru natură, ca şi bunătatea şi duioasa blîndeţe proprie sufletului lui Luchian. Acestui om, viaţa l-a refuzat plăcerile, obişnuitele plăceri materiale ale traiului; el se desfăta contemplînd natura, se îmbăta de mirosul şi culorile florilor, şi deschidea sufletul larg, iubind cu putere, oamenii simpli, muncitori şi nevoiaşi.

Numai dintr-o asemenea profundă aderenţă a sufletului unui artist faţă de oamenii simpli s-a putut naşte tabloul, impresionant prin viziunea sa caldă, umanitară, „Spălătoreasa". Peisajul acesta face parte din marele ciclu al scenelor de periferie a oraşelor, căruia Luchian le-a dedicat cele mai alese gînduri şi mijloace artistice. În aceste periferii trăiau oamenii dragi lui; în cadrul sărăcăcios, dar nu lipsit de frumuseţe, şi-a înfăţişat el personajele sale preferate. Imaginea realizată de Luchian în acest peisaj surprinde prin ineditul concepţiei. Notaţia coloristică este plină de vervă, de un dinamism aproape unic. Rufele întinse pe frînghie—redate într-un roşu aprins, alături de un alb orbitor şi un albastru îndrăzneţ, decupate pe fondul vibrant al verdelui de peisaj — realizează o alternanţă coloristică strălucitoare care introduce o notă de poezie în imaginea vieţii trudnice a unei femei simple, muncitoare

„Peisaj la marginea oraşului" prezintă un mare interes pentru înţelegerea artei picturale a lui Luchian, care stăpînea cu virtuozitate ştiinţa utilizării culorii cu maximum de efect în redarea ideii şi mesajului artistic (fapt care l-a şi consacrat ca pe întemeietorul şcolii noastre moderne de pictură) Surprinde dintr-un început construcţia inteligentă a imaginii: diagonala dispunerii caselor a permis pictorului accentuarea viziunii perspectivale ca şi urmărirea varietăţii în prezentarea imaginii unor case de periferie bucureşteană. Această varietate este accentuată de colorîtul tabloului, în care un ton de culoare închisă este dezvoltat într-o uimitoare gamă de nuanţe, fiecare răsfrîngînd lumina deosebit, în funcţie de urma lăsată de pensulă, de densitatea materiei, de alăturarea faţă de alt ton.

Construcţia solidă a imaginii — o caracteristică a picturii lui Luchian apare chiar şi în naturile moarte, în acele minunate Anemone, Garoafe, Tufănele, Maci. Dar aceste lucrări se disting în primul rînd prin gingăşia şi armonia colorităţii. Luchian elabora cu multă profunzime imaginea, creînd armonii cromatice şi ritmuri unice; florile sale, cu petale mari albe cu mijloc negru, alături de cele roşii cu mijloc alb, toate pe un fond de loc neutru, se înlănţuiesc ritmic şi armonios. Cu toate acestea, ele nu-şi pierd de loc caracterul plin de spontaneitate şi prospeţime.

Aşa cum viaţa zilnică trudnică a oamenilor simpli a aflat larg ecou în sufletul său, tot astfel Luchian a fost unul dintre marii noştri artişti care a oglindit în arta sa frămîntările sociale şi aspiraţiile asupriţilor. „La împărţitul porumbului", acea compoziţie ce surprinde drama ţărănimii noastre muncitoare de la începutul secolului, a prevestit parcă, răscoala din 1907. Iar după bestialele represiuni din 1907, deşi grav bolnav, Luchian, prin cîteva schiţe şi acuarele („1907", acuarela „1907" — schiţă), şi-a exprimat indignarea sa faţă de sîngeroasele represiuni ale oficialităţii vremii. Era atitudinea firească a acestui artist care prin întreaga sa operă a fost cu adevărat un tribun al poporului.

Maxim COSMA

Ştefan LUCHIAN:
Spălătoreasa

Ştefan LUCHIAN:
Garoafe

Ştefan LUCHIAN:

Peisaj la marginea oraşului

Ştefan LUCHIAN — Adolescentul

Ştefan LUCHIAN — Hahamul din Moineşti

Ştefan LUCHIAN — 1907, schiţă

Ştefan LUCHIAN — Alecu literatu

Ştefan LUCHIAN: — Jochei

PROBE GRĂITOARE

Pe ordinea de zi a celei de a 11-a sesiuni a Adunării Generale O.N.U. este inclusă discutarea problemei amestecului S.U.A. în treburile interne ale țărilor de democrație populară. În paginile de față prezentăm un articol al publicistului american Albert Kahn, precum și o serie de fotografii care demască acțiunile criminale ale S.U.A. împotriva țărilor ce s-au smuls din jugul imperialist și au pășit pe calea socialismului.

Oare baloane „meteorologice" au zburat deasupra teritoriului Cehoslovaciei și altor țări socialiste? Aparatele automate găsite pe bordul lor dovedesc însă că aveau un scop mai... pămîntesc: spionajul.

Față în față cu faptele, ziariștii occidentali n-au putut decît să recunoască scopul urmărit de spionajul american prin săparea tunelului de la Berlin: interceptarea convorbirilor telefonice pe liniile de telecomunicații ale trupelor sovietice și ale Republicii Democrate Germane.

„TUTORI" NEPOFTIȚI

de Albert KAHN
publicist american

Niciodată pînă acum, nici chiar în momentele de mare încordare ale „războiului rece", valul murdar al propagandei antisovietice nu a atins asemenea culmi ca în zilele evenimentelor din Ungaria. Zi cu zi, ceas cu ceas, presa, radioul, posturile de televiziune au umplut eterul cu otrava unor calomnii fără precedent.

Cît se poate de curios e faptul că și-au exprimat deosebit de zgomotos îngrijorarea pentru „soarta libertății Ungariei", tocmai acei obișnuiți să înăbușe libertatea nu numai la ei acasă, dar și peste hotare. Printre noii-apăruți „prieteni ai revoluției ungare" pot fi citați gentlemeni care au aprobat cu nespusă satisfacție bombardarea cu napalm a Coreei, au încurajat reintegrarea SS-iștilor în noua armată a Germaniei occidentale și care totodată sînt cei mai apropiați prieteni ai unor așa-ziși „apostoli ai libertății", ca Cian Kai-și, Li Sîn Man și Franco. Mulți dintre „tutorii" ad-hoc ai poporului ungar sînt adepții înrăiți ai principiului că negrii din S.U.A. trebuie să fie „puși la punct".

În realitate, rolul conducător al hipergălăgioasei campanii îl deține așa-numitul „Comitet internațional de ajutorare." Acestei organizații, avînd filiale la München, Istambul, Paris, Stockholm, Bruxelles, Roma și Londra, i s-a dus de mult vestea că importă în Statele Unite „conducători" și „premieri" fugiți din țările de democrație populară și finanțează generos cu dolari elementele contrarevoluționare din întreaga Europă. Cine credeți să se afle în fruntea acestui stat major diversionist, care și-a atras disprețul tuturor oamenilor cinstiți din lume? Din „Comitetul directorilor" face parte generalul Karl Spaats, care a expus încă din anul 1948, în revista „Life", un plan amănunțit urmărind „îmblînzirea roșilor cu ajutorul bombardării precise a centrelor industriale din Uniunea Sovietică". Mai poate fi întîlnită acolo și o altă veche cunoștință de-a noastră, generalul Lucius Clay, fost guvernator militar al zonei occidentale de ocupație a Germaniei, care incita încă de pe atunci popoarele Europei răsăritene la „revoltă". „Strălucita" lor societate este completată cu amiralul Ellis Zaharias, fost comandant al serviciului de informații al marinei americane, Thomas Watson, președinte al corporației „International business machines", medaliat în 1937 de Hitler, Walter Carpenter, directorul societății „Dupont de Nemours" și alții.

La 8 noiembrie, „comitetul" a convocat în „Medecin square" din New-York un miting de „solidaritate cu poporul maghiar". Acest miting a fost prezidat de generalul William Donovan, fost comandant al „serviciului de informații strategice" din S.U.A., specializat în spionaj și diversiuni, și de mister Henry Lews, editorul revistelor „Time" și „Life", considerat pînă și de reacțiune drept un om cu „concepții ultraextremiste". Iată cine se erijează în apărători ai „democrației ungare"!

Am în față un număr al revistei „Life" apărut în zilele evenimentelor din Ungaria. O serie de fotografii înfățișează un grup de oameni care snopesc în bătăi o femeie, în plină stradă. Cu cîtă voluptate sadică este descris acest spectacol de textul care le însoțește! „Fața îi este albă ca varul. . Privește îngrozită cadavrele care zac în jur... Deodată, un necunoscut o lovește cu patul puștii . Un altul o apucă de păr și o tăvălește pe jos .. E pe jumătate moartă

Germania occidentală. Într-un lagăr de „persoane strămutate"

Dar ei continuă să o lovească, să o calce în picioare..." Mai departe o explicație apărută în josul unei fotografii publicate pe întreaga pagină anunță cu același sadism: „Bărbatul acesta va fi doborît imediat de un glonț tras în spate". Bineînțeles că jertfele acestor răfuieli sălbatice, care trădează „rafinamentul" profesional al călăilor albi, sînt numite în „Life" „ofițeri ai poliției secrete" și „dușmani ai libertății", iar ucigașilor care și-au pierdut pînă și înfățișarea de oameni, li se spun „revoluționari" și „eroi naționali". Numeroși americani au ascultat, însă, o emisiune radiofonică în care un comentator oarecare, însușindu-și pesemne prost instrucțiunile primite, atrăgea alarmat atenția că „vînătoarea de oameni" din Budapesta și împușcarea pe stradă a comuniștilor și „a celor de stînga" ar putea provoca „nemulțumiri și proteste" în sînul opiniei publice din Occident.

Pînă și aici, la o distanță de cîteva mii de mile, în mijlocul celor mai absurde zvonuri, al adevărurilor spuse pe jumătate și al nesfîrșitelor denaturări răspîndite cu ajutorul presei și prin radio, eu mi-am putut da seama că evenimentele din Ungaria au fost la început expresia nemulțumirilor pricinuite maselor de serioasele greșeli și scăpări ale vechii conduceri, reprezentînd totodată năzuința acestor mase de a le îndrepta. De altfel noi, americanii, am citit Declarația guvernului Uniunii Sovietice, în care se spune clar că au fost destule „greșeli fățișe, printre care și greșeli în relațiile dintre țările socialiste, încălcări și greșeli care au făcut să diminueze valoarea principiului egalității în drepturi în relațiile dintre statele socialiste". Nu poate fi pus la îndoială, însă, faptul că, o dată începute evenimentele, ele au căpătat în scurt timp un caracter sumbru.

Vorbind despre statul burghez, Lenin s-a exprimat o dată că și după moarte cadavrul capitalismului va mai emana încă pentru o bucată de vreme duhoarea lui grea.

Evenimentele din Ungaria au dovedit că în această țară miasma capitalismului nu dispăruse cu desăvîrșire și că anumite elemente din țară și de peste hotare au pîndit, tot timpul momentul prielnic pentru a insufla din nou viață vechiului sistem.

Aceasta o dovedește, în parte, și dezămăgirea care a cuprins cercurile conducătoare din S.U.A. după înfrîngerea suferită de bandele contrarevoluționare din Ungaria. Într-un articol publicat în „Wall-street Journal" sînt reproduse următoarele cuvinte rostite de unul dintre ajutoarele lui Dulles, într-o convorbire cu corespondentul sus-numitei gazete: „Ce să-i faci, mai e nevoie de o oarecare evoluție... Dar treaba merge". Aceeași publicație ne face cunoscută mărturisirea unui înalt diplomat american: „Dacă vom reuși să frîngem sistemul comunist în bucăți, va fi mai ușor să-i punem capăt".

Articolul din „Wall-street Journal" m-a determinat să răsfoiesc anumite pagini ale dosarului meu cu tăieturi din ziarele apărute în ultimii zece ani. Poate că, privindu-le în lumina evenimentelor din Ungaria, va fi interesant să amintesc măcar cîteva din aceste documente, astăzi date pe jumătate uitării.

9 aprilie 1948. Revista „United States News And World Report" scrie: „La Washington există un curent de opinii care recomandă desfășurarea unei „operațiuni x" de partea cealaltă a cortinei de fier, aplicînd aceleași metode folosite în timpul războiului de către conducerea „serviciului de informații strategice".

Iunie 1950. Senatorul Henry Cabot Lodge junior (viitorul reprezentant al S.U.A. la O.N.U) face în congres o propunere cu privire la recrutarea a zece mii de persoane strămutate. „New-York Times" dă explicația că va fi nevoie de ele „de partea cealaltă a cortinei de fier, în calitate de spioni". În legătură cu aceasta, congresman-ul Dewi Short declară: „Să fim sinceri, va fi o afacere murdară".

Octombrie 1951. O dată „memorabilă"! Congresul aprobă un amendament la „Legea securității mutuale", conform căruia i se permite guvernului să folosească o sută milioane de dolari pentru finanțarea activității subversive din alte țări. Autorul amendamentului, congresman-ul Charles Karsten, precizează că este vorba de „sprijinirea mișcării subterane de eliberare din țările comuniste". Reține îndeosebi atenția următoarele cuvinte ale lui Karsten: „a crede că teroarea nu va juca un rol în mișcarea de eliberare din Europa răsăriteană înseamnă a nu înțelege de loc ce reprezintă o asemenea mișcare."

Februarie 1952. „New-York Times" publica o știre referitoare la „consfătuirea" dintre

PROBE GRĂITOARE

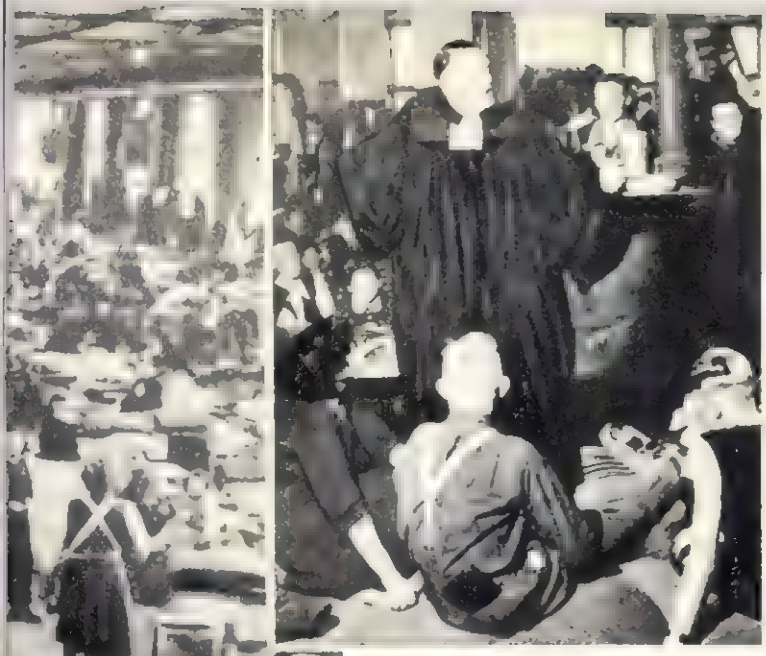

← O mizerie de nedescris domnește în lagărele pentru „persoane strămutate", aflate în Germania occidentală. Agenții în sutană sau fără sutană ai spionajului american le socotesc terenuri propice pentru recrutarea de spioni sau sabotori care, după o prelucrare „made in U.S.A.", urmează să fie trimiși în țările socialiste.

← În tunelul de la Berlin, în baloanele meteorologice, și asupra spionilor prinși pe teritoriile țărilor socialiste, au fost găsite aparate cu asemenea plăcuțe fixate pe ele. Mai este oare nevoie de vreun comentariu cu privire la originea lor?

← Lagăre în deplinul înțeles al cuvîntului — iată cum arată „raiul" ce-i așteaptă pe cei ademeniți de „Europa liberă" sau de alte voci cu același stăpîn. Fotografia reprezintă un asemenea lăcaș de cazare a „persoanelor strămutate".

Stockholm, Karlavaegen-Strasse numărul 26. Aci se află o filială a postului „Europa liberă". Agenți ai serviciului de spionaj american se ocupă cu recrutarea de spioni, în special din rîndurile marinarilor din țările de democrație populară, ale căror vase acostează aici. →

„membrii Congresului și cei fugiți de dincolo de cortina de fier — diplomați, profesori și foști comuniști." Ordinea de zi a consfătuirii este următoarea: „studierea unei noi tehnici a războiului psihologic împotriva Uniunii Sovietice și a țărilor legate de ea" și dorința de a se „organiza nenumărate grupuri subterane" în scopul „creării unei atmosfere revoluționare".

Nu e lipsit de interes să amintesc că referent la această „consfătuire" a fost vicepreședintele lui „International Telegraph and Telephone Company", R. Vogeler, același care odinioară fusese prins în Ungaria în plină acțiune de organizare a activității de diversiuni și spionaj din această țară. Șase luni după „consfătuire", Vogeler se afla în fruntea unei noi organizații, denumite „Centrul american de eliberare". Acest „centru" era creat în scopul de „a înarma 45.000 de refugiați din țările Europei răsăritene și de a sprijini rețeaua subterană în țările cortinei de fier, ceea ce va duce la revoluție".

Aprilie 1952. Revista „Nations Business" publică un articol, sub semnătura observatorului ziarului „New-York Times", Anthony Loviero, în care se face următoarea afirmație: „Oficial, acest lucru se neagă, dar în realitate noi învățăm oamenii să fie spioni, diversioniști, specialiști în cele mai ascuțite forme ale războiului psihologic... Ei sînt învățați să arunce în aer poduri, căi ferate, uzine de armament, să mînuiască toate tipurile de arme..."

Ianuarie 1953. În revista „News Week" se menționează că „guvernul contează pe o largă aplicare a metodelor de diversiune și sabotaj în războiul plănuit împotriva Uniunii Sovietice. Cercurile oficiale din Washington neagă acest lucru, temîndu-se de indignarea pe care ar putea-o provoca publicului folosirea unor asemenea metode murdare."

Există oare vreo îndoială în legătură cu aplicarea tocmai a unor astfel de „metode murdare" în timpul evenimentelor din Ungaria?

Un comentator american de la posturile de radio, Drew Pearson, a relatat la 8 noiembrie 1956, o întîmplare cît se poate de semnificativă. Încă la începutul anului 1950, emigrantul maghiar Bela Fabian i-a vorbit despre „pregătirile subterane" din Ungaria, la care el, Fabian, lua parte activă, și l-a încredințat că „ungurii se vor răscula". „Ungaria va zdruncina, prima, dominația rușilor" — i-a spus Fabian. La întrebarea lui Drew Pearson: „Cu ce v-ar putea ajuta atunci Statele Unite?", i s-a răspuns: „Nimic nu se poate obține fără riscuri. Va trebui să puneți la bătaie o oarecare cantitate de sînge".

În realitate, însă, atunci cînd s-a produs vărsarea de sînge, a fost limpede pentru toată lumea că serviciul secret american a preferat ca acest sînge să fie numai maghiar. În zilele cele mai grele ale evenimentelor din Ungaria, gazetele americane nu încetau să publice, pe primele pagini, sub titluri de-o șchioapă, apelurile „conducătorilor revoluției" adresate Statelor Unite: „Ne-ați promis ajutor, ne-ați determinat să trecem la acțiune, iar acum unde sînteți?..."

Aș fi unilateral dacă aș afirma că numai reacționarii americani au făcut zarvă în legătură cu evenimentele din Ungaria. Mulți americani cu principii liberale și progresiste sînt profund neliniștiți și dezorientați din cauza acestor evenimente. Unii dintre ei pun chiar pe picior de egalitate folosirea trupelor sovietice în Ungaria și invadarea armatelor anglo-franceze în Egipt. Așa a făcut, spre exemplu, comentatorul progresist de radio Sidney Rogers. Eu nu-i pun la îndoială sinceritatea, căci îl cunosc ca pe un luptător activ pentru cauza cea dreaptă. Mă întreb, însă, în ce măsură a fost rațional în cazul de față. E oare atît de greu să vezi deosebirea, bătătoare la ochi, dintre folosirea trupelor într-un caz și într-altul? John Pittman, redactor al publicației „Daily People World", a subliniat atît de clar această deosebire: „Sovieticii s-au amestecat, oare, în Ungaria, pentru a restitui moșiile și fabricile acelora care le-au stăpînit pînă în 1945? Iar francezii și englezii au invadat, oare, Egiptul, pentru a-i ajuta pe egipteni să-și pună în aplicare dreptul de a stăpîni și de a conduce Canalul de Suez?"

Folosirea trupelor sovietice în Ungaria este înfățișată unora dintre americanii progresiști drept o „greșeală tragică"; ei au ajuns chiar la convingerea că aceasta ar putea „frîna dezvoltarea socialismului". Aș vrea să le pun acestora o singură întrebare: victoria contrarevoluției în Ungaria ar fi contribuit oare la dezvoltarea socialismului?

Americanii care păstrează în sufletul lor cu sfințenie jurămîntul de a lupta pentru pace și libertate ar trebui, după mine, să tragă la răspundere, în primul rînd, pe acei oameni de la noi de acasă, care au jucat un rol întunecat în tragedia poporului ungar.

DRAGOȘ VICOL

O judecată

Ilustrație de N. POPESCU

Pe vorniceneni îi cunosc oamenii de peste șapte sate și șapte tîrguri. Asta din două pricini. Întîi pentru că-s niște gospodari cum puțini se află în tot ținutul. Au niște pămînturi ca untul. Și scot niște roade, de nu mai e chip să faci vreun aliș-veriș cu marfa ta, cînd s-arată căruțele lor în piață. Nu-i chip și pace! La drept vorbind, nu s-au văzut vorniceneni să-și spargă gura cu lauda mărfii, dar poate să fulgere și trăsnească peste ei cînd se ivesc în piață, că orășenii curg puhoi asupra lor să tîrguiască verze cîtu-mi-ți-i dolofanul, ori roșii două la kilogram, ori brînză în care pare că se tolănește soarele, nu alta!...

Asta-i o pricină. A doua e aceea că vorniceneni îs oameni tare mîndri de felul lor. La urma urmei, au dreptate. Judecați și dumneavoastră: comună ca a lor, mai rar! Școală cu două caturi, sfat și cămin noi-nouțe, gospodărie colectivă fruntașă pe regiune. Să zicem c-ar fi vorba numai de gospodărie... Ce mîndrie mai mare poți avea cînd știi că tot satul a intrat înea, afară de cîțiva bogătani, și încă de doi-trei inși, care nu pot pricepe politica dintr-o anume încăpățînare...

Dar mîndria vorniceneniilor mai stă și în altceva: într-un fel de „modă" a lor care vorbește ochiului. Înalți și voinici cum sînt, poartă niște sumane largi, cu poalele pînă-n pămînt, cu o platcă lată în loc de guler, tivită cu brîușoare roșii și cu canafi, pe care la vreme rea o închelе peste cap ca pe o glugă ascuțită-coif, „Moda" e din străbuni... O vreme oamenii au uitat-o. Acum, însă, de cînd au ajuns fruntea regiunii, au ridicat-o la locul ei de cinste și le crește inima-n coșul pieptului cînd aud pe cîte cineva, dincolo de hotarele satului, spunînd:

— Ăsta-i din Vorniceni... Bravai om!...

Așa stînd lucrurile, se poate înțelege ușor ce înseamnă pentru vorniceneni cinstea satului! Să îndrăznească numai cineva s-o fețelească! Îs în stare să la foc cu gura, ori să dea cu barda-n dumnezeu.

Pentru cinstea satului l-au învățat și pe Scaraoțchi să joace după cum îi cîntă obștea... Și obștea cine poate fi alta decît mulțimea satului, colectiviștii?

De-o bucată de vreme, însă, vorniceneniii îs tulburați. Și asta din cauză că un oarecare ins, Grigore Băluț, om cumsecade de altfel, amenință dintr-o încăpățînare prostească să fețelească cinstea satului. Insul ăsta, fost vreo treizeci de ani argat la Vichentie Buză, cel ce are cinsprezece fălci de pămînt, vrea să se facă musai chiabur!

L-a chemat obștea în gospodărie. N-a vrut și pace! Cică n-are pămînt și el om cu palma goală nu poate intra, că doar are și el obraz de vornicenean! Hoțul! Dar că umblă să se facă chiabur, asta ce se cheamă?... Tot obraz de vornicenean?... I-auzi vorbă!... Ce crede el? Crede cumva că o să-ngăduie obștea socialistă ca satul Vorniceni să nască noi chiaburi?... Se poate una ca asta?... E drept lucrul ăsta? Să-și închipuie cineva că ei, vornicenenii, n-au nivel politic?!

Și, totuși, uite că insul, Grigore Băluț, a pornit judecată împotriva lui Vichentie Buză, la tribunalul raional, pe cum că dumnealui Vichentie îi datorează pentru munca de argat — timp de treizeci de ani — suprafața de cinci fălci de pămînt. Învoiala a fost alta, e drept: să-l căpătuiască la vreme potrivită, cu nevastă, casă și loc. Dacă dumnealui, Vichentie, l-a dus de nas pînă la bătrînețe — că iaca a împlinit 45 de ani — și l-a *isploatat* pînă la sînge, să-și tragă acum ponosul! Judecata poporului să facă dreptate! Dumnealui Vichentie n-o să scape de chiaburie, ferit-a sfîntul, că el, Grigore Băluț, știe asta prea bine, că zece fălci de pămînt la două capete tot *isploatare* înseamnă și mai departe, dacă nu cumva n-o vrea să găsească altă cale, ceea ce e cam greu, fiindcă Vichentie Buză are prea multe bube în cap...

Pînă aici, toate bune. Dar obștea a dibuit primejdia. Vichentie rămîne chiabur cu tot cu nevastă-sa și cu cele zece fălci, numai că și domnul Grigore Băluț devine chiabur! Cinci fălci de căciulă înseamnă numai decît nevoie de mînă salariată!...

Ei, și asta nu se poate îngădui! Așa ceva ar fețeli strașnic cinstea satului!

★

Sala de judecată era bucșită de lume cînd s-a ivit în prag delegația obștei din Vorniceni.

Era cam frig și, în așteptare, oamenii dupăiau ușor din picioare. Mulți dintre ei aveau pricinile lor; mulți însă veniseră să fie și ei față la *„termintu"* acesta hotărîtor în privința lui Grigore Băluț din Vorniceni.

Cei din delegația obștei își rotiră privirile peste îmbulzeala de capete, fără să-și scoată glugile... Poate din pricină că prea le erau privirile încruntate, poate din pricină că, de!... mai erau și oameni din alte sate în sală, care se uitau cu mare interes la ei.

După ce scormoniră, pe rînd, fiecare bancă, fiecare colț al sălii, cei cinci delegați se priviră unul pe altul și cel mai bătrîior șopti otărît:

— Nu-i!...

— Nu-i! încuviințară ceilalți.

În clipa aceea, însă, dădu buzna peste ei un bondoc, roșcovan, proaspăt ras, îmbrăcat în straie albe ca omătul.

— Noroc, tovarăși! dădu el binețe, zîmbind pe sub mustața bălană. N-oi fi întîrziat?...

Cei cinci delegați făcură repede cerc în jurul lui.

— Avem o vorbă, Grigore! făcu bătrîiorul, încruntat, aprig.

— O vorbă? se prefăcu mirat Băluț.

— Întîi trebuie să știi c-ai gătit tovărășia cu noi! apăsă bătrîiorul pe cuvinte.

Grigore Băluț prinse a rîde.

— Cum așa?

— Bine! se bagă în vorbă un altul. Dacă n-asculți cuvîntul obștei... gata!

— Obștea nu poate îngădui planul tău!... Scurt! desluși cel de-al treilea — și tăie aerul cu palma.

— Dacă nu pricepi, ai să ieși din satul nostru! zise și-al patrulea și scrîșni în așa fel, încît pe obraji i se desenară, deodată zvîcnind, mușchii fălcilor.

— Noi doi am mai vorbit, începu iar bătrîiorul. Cere mai puțin... Să rămîi în rînd cu lumea. Ori cere bani!

Grigore Băluț se scuturâ ca de friguri.

— Ba nu, pămînt! Eu pentru pămînt i-am muncit... N-am avut niciodată un petic de pămînt... Pentru pămînt mi-am zdrobit oasele treizeci de ani în șir... Treizeci de ani în șir am visat să am pămîntul meu... Să-l ar, să-l samăn, să-l cosesc! Voi nu pricepeți asta!... Voi ați avut pămînt...

O clipă cei cinci tăcură, muiați. Grigore Băluț își șterse de pe frunte cu dosul unei palme uriașe, cu degetele butucănoase, o sudoare nevăzută. Privi pe rînd spre fiecare din cei cinci, apoi zise cu un glas adînc, încălzit parcă de flacăra unei hotărîri fără putință de învins:

— Mie-mi trebuie pămînt! Și pentru pămîntul care mi se cuvine, mă duc pînă la Comitetul Central!... E dreptul meu! Așa să știți!

Cei cinci nu i se mai puseră împotrivă, decît că îi atraseră luarea aminte:

— Treaba ta! Dar să știi: noi chiabur nu te primim în comună!

Grigore Băluț zîmbi... Zîmbi într-un anume fel ciudat și nu zise nimic...

★

Judecata începu. Chemat de președinte, Grigore Băluț se opri în fața completului. Din stînga lui, Vichentie Buză, înalt, deșirat, îmbrăcat jumătate țărănește, jumătate orășenește, îi făcu un semn de prietenie cu mîna. Grigore Băluț îl privi piezîș, gata să-i azvîrle o înjurătură. Nu apucă, însă, fiindcă președintele îl întrebă:

— Dumneata ce pretenție ai de la fostul dumitale stăpîn?

Grigore își aruncă o clipă privirile peste sală. Vornicenenii stăteau mofluzi, încruntați.

— Eu, de... Cer să-mi plătească cu pămînt cei treizeci de ani de muncă.

— Cu pămînt? De ce?

— C-așa ne-a fost înțelegerea... Eu să-l slujesc și cînd mi-a veni vremea, el să mă-nsoare, să-mi facă o căsuță și să-mi deă două fălci de loc...

— Recunoști, pîrît? își întoarse președintele privirile către Vichentie Buză.

— Recunosc!

— I-ai dat ceva pînă acum?

— Nu.

— Cîtă avere ai dumneata?

— Cinsprezece fălci.

— Bine, făcu președintele. Apoi grăi iar către Grigore:

— Și cît pămînt pretinzi dumneata?

— Să socotim, își răschiră acesta degetele pentru numărătoare. I-am slujit treizeci de ani. Pentru treizeci de ani socot că ar trebui să-mi plătească taman cinci fălci. Pe cît e prețul pămîntului acuma, și pe cît ar fi trebuit să-mi plătească el pe lună, lese numai bine, țanc pe țanc.

Președintele, un bărbat tînăr, cu părul creț, cu ochii vioi, bătu cîteva clipe darabana cu degetele pe dosarul împricinaților. Șopti apoi ceva celor doi asesori, rămase cîteva clipe gînditor și reveni apoi la subiect:

— Băluț Grigore, dumneata ești însurat, ai copii?

— Nu. Nu-s nici însurat, nici copii nu am...

Președintele dădu din cap, ca și cînd ar fi vrut să zică: „Asta nu-i tocmai bine". Mai bătu cîteva clipe darabana cu degetele pe filele dosarului și se adresă apoi lunganului cu straie pestrițe:

— Dumneata ce zici?

Lunganul își mută pălăria dintr-o mînă în cealaltă, își schimbă greutatea trupului pe celălalt picior, își drese glasul și începu:

— Onorată curte de judecată...

— Sîntem complet, nu curte, îl corectă președintele.

— Onorat *complect*... Eu nu mă învoiesc cu

cererea domnului Grigore Băluț, fostul meu argat...

La cuvintele acestea, în sală se auzi un murmur, apoi un freamăt ca un oftat de ușurare. Vornicenenii prinseră curaj: „Se împotrivește! I se pare prea mult!"...

Dar cum? întrebă președintele ridicînd din sprîncene.

— Domnul Băluț m-a slujit cu cinste, cu tragere de inimă, nu zic ba!... Dar nu pot să-i dau pămînt atîta cît cere... De ce să-i dau?... A fost învoială între noi să-l însor, să-i fac un bordeiaș și să-i dau, colo, o curea de pămînt?... A fost... Apoi eu îl însor... Și... mă rog... dacă primește, îi dau și vreo cincizeci-șaizeci de prăjini... Mai mult, n-am de unde... Pămîntu-i scump...

Și lunganul întoarse spre sală un zîmbet larg, viclean și ascuțit în același timp.

Cîteva clipe toți rămaseră tăcuți. Apoi cineva izbucni în rîs:

— Auzi, cică-l însoară... ha-ha-ha!...

— Liniște! dojeni președintele sala. Și către Băluț:

— Ai auzit?

Băluț se făcu stacojiu... Își duse mîna la frunte să-și șteargă iar sudoarea aceea nevăzută. Stătu cîteva clipe cu ochii la lungan și la o vreme fruntea i se încreți. Tuși scurt o dată, de două ori, apoi începu să zîmbească în doi peri.

— Mulțam frumos, dar n-am nevoie... rosti el batjocoritor. Eu nu te-am dat în judecată ca să mă-nsori!... Și poate să mă faci să te mai argătesc!... Te-am dat în judecată să mi se facă dreptate! Să mi se dea dreptul muncii mele: cinci fălci!

— Păi, rînji lunganul, cu dreptatea asta te faci chiabur!... Am vrut să te scap... Să n-ajungi în rînd cu mine...

Sala începu să murmure iar:

— Așa-i.

Vezi bine!

— Te faci chiabur și tu!

- Ba nu mă fac! se întoarse Băluț spre oameni.

— Liniște! porunci iar președintele.

— Cum nu te faci? sări în picioare bătrînelul. La cinci fălci musai să *isploatezi* brațe muncitoare!

— Și dacă mă fac, treaba mea! Cine ce are cu mine?! îi întoarse Băluț furios spatele... Tovarășe președinte, eu asta cer: cinci fălci... Nici un centimetru mai mult!... Socotiți bine și-ți vedea că atîta mi se cuvine!... Și... să nu-mi poarte nimeni grijă însurătorii!... M-oi însura eu și singur!...

★

Judecata hotărî ca Vichentie Buză să dea despăgubiri pentru cei treizeci de ani de muncă cetățeanului Băluț Grigore, după cum s-or împăca ei, în bani ori în pămînt. Oamenii părăsiră sala de judecată morocănoși. Ieșiră în viscolul de afară și porniră în grupuri să se încălzească cu cîte-un țoi de rachiu

Cei cinci delegați ai obștei adăstară în drum în fața tribunalului. Așteptau tăcuți, cu glugile ridicate, ivirea lui Grigore Băluț. Și cînd omul coborî scările voios, fluturînd în mînă hîrtia care-i pecetluia dreptatea, cei cinci îl întîmpinară din nou, scorțoși și aprigi, amenințători.

— Ne-ai făcut comuna de rîs, hămesitule!

— Să nu-ți calce piciorul în comună, auzi!

Grigore Băluț își împături liniștit hîrtia și o vîri în chimir, apoi își duse mîinile la spate și-și răschiră picioarele, ca omul pus pe vorbă lungă, și întrebă cu glas molcom:

— Mă rog, îmi puteți deslușI dumneavoastră ce se cheamă chiabur?

— Un om care-și face averea prin *isploatare*, dădu răspunsul bătrînelul.

— Numai atît?

— Și un om care *isploatează* munca altuia, răspunse un altul.

— Atît?

— Cam atît.

— Dacă-i numai atît, de ce mă-njurați dumneavoastră? De ce mă faceți chiabur?

— Fiindcă ești!

— Ba nu-s... Întîi că eu am cîștigat pămîntul acesta cinstit! Pe muncă! Este!

Cei cinci chibzuiră cîteva clipe, rozîndu-și mustățile. Se priviră apoi unul pe altul și, în sfîrșit, recunoscură:

— Este! L-a cîștigat cinstit...

— Da, dar n-are să-l poată munci cinstit...

— Un om nu poate dovedi singur cinci fălci!

Vorbeau între ei ca și cînd Băluț n-ar fi fost de față. Ba, mai mult decît atîta, se adunaseră roiteă unul în altul, încît Băluț trebui să-și facă loc printre doi ca să poată grăi.

— Am început eu a munci pămîntul ista?

- N-ai început...

— Am strîns eu ceva de pe el?

— Drept, n-ai strîns...

— Atunci, cum îs chiabur?

Măi, nu ești, dar ai să fii!

— Ei, asta-i! Iacă o să vedeți că n-o să fiu!...

— Bați din gură alandala! se supără de-a binelea bătrînelul. Ne iei în căruță, de parcă noi am fi papuci în politică... Ei!

Băluț dădu din cap cu un fel de compatimire.

— Apai, nu vă supărați dar cam așa-i... Cum pot s-ajung eu chiabur, dacă întru cu tot pămîntu' ista în colectivă?... Că eu fără pămînt n-am putut întra!... Îs vornicenean și... am obraz...

Cei cinci rămaseră cu gura căscată. Ce-i drept, la una ca asta nu se gîndiseră. Al dracului Băluț!... Și, dintr-o dată, izbucniră cu toții în rîs, un rîs puternic, nestăvilit... Îl bătura pe Băluț pe umeri și, ca la o comandă, își desfăcură glugile Porniră apoi toți șase prin nins soare, fără să ia în seamă asprimea vîntului, bucuroși din cale-afară că nici de data asta comuna lor nu și-a dat cinstea pe rușine...

...cu bîta!

Rîndurile acestea sînt pentru cei care, tineri fiind, n-au putut vedea cu ochii omului matur, desfășurarea — pe viu și adesea pe... mort — a trecutelor alegeri.

Reproducerile desenelor de pe margine (1926) nu sînt decît palide ecouri ale terorii, înșelăciunii și demagogiei deșănțate din preajma și mai cu seamă din zilele cînd cetățeanul trebuia să „aleagă". Adică, să voteze.

Tradiția campaniilor electorale sub regimul burghez cerea ca în săptămîna premergătoare urnei să se ia o serie de măsuri, dintre care trei deveniseră lege: transportul de

nisip și piatră în mahalale și cartiere periferice, ceea ce trebuia să se presupună din partea dregătorilor, intenția reparării ulițelor și construirea trotuarelor mult visate; interzicerea

perceptorilor de a scoate în vînzare, timp de 3 zile, boarfele birnicilor săraci și datori; întocmirea de către candidați a unor lungi liste nominale,

cu doleanțele fiecărui cetățean cu drept de vot, doleanțe care urmau să fie realizate de îndată ce „ai noștri" vor urca dealul Mitropoliei.

Se mai aduceau butoaie cu vin la colțuri de stradă, în imediata apropiere a localului de vot, se confecționau ciomege groase din tei uscat, se ordona poliției să-și pună piaștri la ochi cînd trebuia.

Restul se cunoaște: Semnul pe spate cu creta, demascînd pe alegătorul bănuit opoziționist; poli și sute tăiate în două și împărțite agenților electorali bătăuși, jumătate înainte, jumătate după alegeri; totul împletit cu furtul urnelor, cu arestarea candidaților, cu mardeală, băutură și singe vărsat. La oraș ca și la țară.

Una din aceste asemenea sîngeroase campanii electorale a avut loc acum 31 de ani, în primăvara lui 1926. Prim-ministru, generalul Averescu

Ordinul dat de averescani agenților electorali, poliției, jandarmeriei și multora dintre membrii corpului judecătoresc, era laconic: „Trebuie să cîștigăm alegerile!" Și ordinul s-a executat: averescanii au ieșit învingători împotriva liberalilor și a opoziției unite. Țara însă a plătit în acea campanie electorală cu peste 100 de morți, mai mult de 3000 de răniți, schingiuiți, bătuți. Un manifest al comitetului electoral al opoziției unite demasca pe averescani că ar fi tipărit la tipografia „Îndreptarea" 20.000 buletine de vot.

Ziarele din opoziție au anunțat din prima zi cu litere groase: „Primul candidat al opoziției din Craiova atacat cu focuri de revolver"; „Arestarea unui deputat la Făgăraș"; „Sătenii schingiuiți! Unul dintre ei a murit".

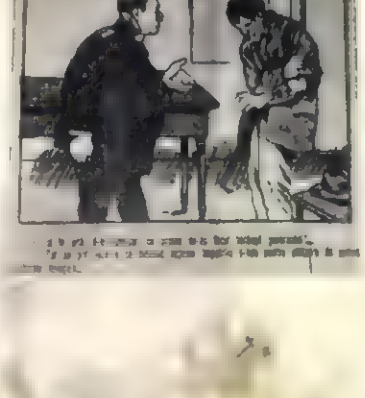

Pomelnicele cu fărădelegile guvernanților erau contrastecate de „presa la putere", care denunța

ticăloșiile opoziției formate din celelalte partide și partiduțe burgheze.

★

Iar după alegeri, cînd ploile, vîntul și zăpezile acopereau și risipeau mormanele de nisip și pietre de pavaj, ridicate mincinos în capătul ulițelor, „aleșii poporului" asudau propunînd și votînd legi care..

„aproape n-a fost o lege care să nu fie acuzată de interes personal, de falsificarea votului, de lipsă de discuție și de suprimarea ei violentă..." (din interviul acordat de Dem. Dobrescu — în legătură cu greva generală a avocaților. Ziarul Dimineața, 1926).

Iar în incinta Camerei sau pe culoare...

„Ieri n-a fost bătut la Cameră nici un opozant." (Adevărul, 1926)

Sînt de atunci 31 de ani...

Anton ALEXE

HORNARI sau PICTORI?

Pe acoperișul casei...

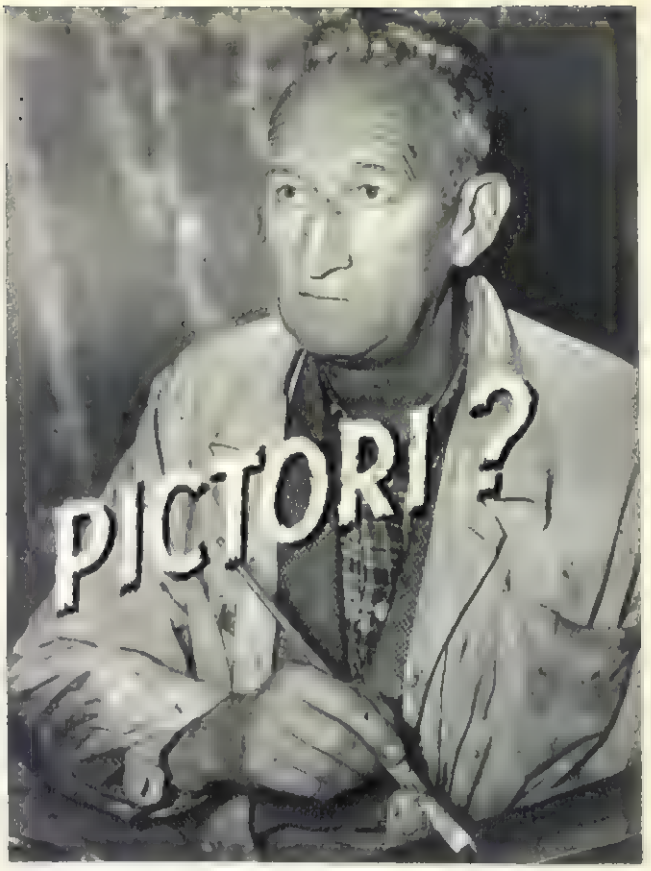

...și în fața șevaletului

— FOTOREPORTAJ —
de S. ȘTEFĂNESCU

De la negrul de fum al meseriei de hornar, la albul de zinc al profesiei de pictor e numai un pas. Dar un pas pe care nu-l poate face oricine. Trebuie chemare, trebuie curaj. Sînt însă și oameni care l-au făcut.

La Caransebeș, în strada Traian Doda nr 31, locuiește hornarul Matei Cuban. E un bărbat blond, bine făcut, cu privirea blajină încărcat cu toată nostalgia culorilor după care a tînjit ani de-a rîndul. În orele libere după ce se-ntoarce plin de funingine din ascensiunile pe care le face pe acoperișurile caselor, hornarul își schimbă salopeta cu halatul alb și începe un alt fel de urcuș, acel al artei. Adeseori îl poți vedea cu șevaletul în stradă. Prinde pe pînză lumină și umbre.

Vecinii îl cunosc pe „maestru" și copiii fac ciorchine în jurul uneltelor lui. L-am vizitat, la el acasă. Locuința-i are drept vestibul o grădină de trandafiri. Aici vin adeseori ciracii „maestrului" — și ei hornari — ca să-i învețe tainele culorii. Să le divulgăm numele: Ninu Dumitru, Cutina Dumitru, N. Lupuceanu și alții, unii tineri, alții vîrstnici, care, datorită bunăvoinței „maestrului", știu astăzi să întrebuințeze, alături de negrul de fum al meseriei albul și carminul visului.

— N-am crezut niciodată că voi apuca zilele acestea. Să vină tovarășii de la București să mă caute pe mine, un hornar, să mă vadă, să-mi trimită tablourile la expoziție! — îmi spune cu emoție tovarășul Cuban, risipindu-și privirile pe pereții plini de peisaje, naturi moarte și portrete, din care multe ar putea face cinste chiar unui profesionist.

În continuare povestește o amintire:

— Am „furat" meseria acum cîteva zeci de ani de la tatăl cunoscutului artist Corneliu Baba, și el pictor. Îl priveam adeseori cum lucrează, cum preface culorile, cum le dă viață pe pînză. O dată, un cuțit de paletă îi căzuse neobservat jos. Nu știu de ce îmi trecu prin minte ideea că unealta aceea mi-ar putea transmite și mie ceva din darul după care tînjeam. L-am îngropat cu piciorul în nisip, ca să-l ridic după ce pictorul va fi plecat. Și azi îl am...

Și tovarășul Cuban închise ochii, zîmbind amintirii. E mulțumit, tare mulțumit, dar se pare că mai are o dorință: să-și poată procura, cu mai multă ușurință, el și tovarășii săi pictori amatori, culori de la Filiala Uniunii Artiștilor Plastici din Timișoara. Modestă dorință, nu?

La expoziția republicană de artă populară din București, a trimis patru tablouri. După cîtva timp i-a sosit răspunsul: un răspuns venit în plic recomandat din partea Ministerului Culturii: Diplomă pentru premiul III la cea de a II-a Expoziție Republicană de artă populară din anul 1956. Acum, diploma aceasta, înrămată în chenar aurit, ocupă loc de cinste pe un perete al atelierului său, printre picturile mai de seamă realizate în ultimii ani.

Matei Cuban este acum șeful hornarilor din Caransebeș, avînd funcția de tehnician al întreprinderii de coșerit, și deși e la vîrsta de 56 de ani, posedă încă o putere uriașă de muncă pe care o canalizează și în meseria sa moștenită de la părintele său, dar și spre pasiunea pe care o are pentru pictură.

„Sînt profund recunoscător partidului și regimului nostru democrat-popular — mi-a spus Matei Cuban — pentru sprijinul pe care mi l-au acordat. Sînt luat în seamă. Pînă la venirea puterii populare, deși înjghebasem cîteva expoziții, nimeni nu s-a ocupat de mine. Eram numai hornar. Azi, visul meu din trecut a devenit realitate: sînt și hornar, și pictor.

Ridicarea de cadre tinere, descoperirea de talente noi, va fi recunoștința mea față de partid."

(După o corespondență de Aurel CĂLINESCU)

Înainte cu o oră, toți trei, meșterul și ucenicii curățau încă coșurile caselor. Acum, în grădină, e ora de pictură.

→

Peisaj bănățean — unul din pastelurile lui Matei Cuban. Tabloul acesta a luat drumul Expoziției Republicane de artă populară.

„Pictați după natură" — este sfatul maestrului Cuban către tinerii săi ciraci, deocamdată pictori amatori ...ucenici

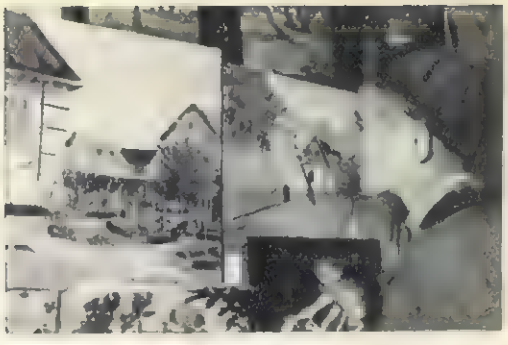

„Cînd voi lucra și eu ca meșterul" ? — se întreabă tînărul acesta, ucenic și în ale hornăritului, și în ale picturii.

Cu prilejul celei de a 7-a aniversări a proclamării Republicii India, prezentăm două materiale din literatura și arta indiană

TRACTORUL și zeița recoltei

de Mulk Raj ANAND
scriitor indian

Unchiul meu, Chajju, a scăpărat de fapt scînteia din care a izbucnit vîlvătaia vrajbei, atunci cînd a fost adus în sat tractorul. Nefiind evlavios, el nu a strigat ca alții: „Credința este în primejdie". „Nu vrem să ne atingem de tractor, pentru că este o născocire diavolească!"... Dimpotrivă, atunci cînd discuțiile au luat o întorsătură neplăcută, preschimbîndu-se într-o ceartă aprigă între indieni și musulmani, unchiul meu s-a străduit să mai potolească discordia. Iar la sfîrșit s-a fotografiat cu pictorul rezemat de scara mașinii cu pricina, imitînd atitudinea triumfătoare a' *sahibilor*[1]), din pozele în care îi văzuse sprijinindu-și cu trufie talpa de spinarea unui tigru — împușcat, de fapt, de un sătean oarecare din Shicari. Și totuși, prin cele cîteva cuvinte rostite într-o doară, în momentul cînd a văzut pentru prima dată tractorul, a reușit să dezlănțuie o adevărată furtună.

Amănuntele acestei întîmplări, care a luat în regiunea noastră proporții de legendă, se prezintă astfel: în satul nostru, după moartea moșierului Navab Sahib din Baghira, unicul său fiu, Navabsada Mumtaz Ali Khan — căruia îi cam mergea numele că este slab de minte și becisnic, fiindcă se molipsise de unele apucături „europene" și legase tot soiul de prietenii — s-a purtat în așa fel, încît aproape toți oamenii cu un grăunte de minte la cap au găsit că faptele lui dovedesc curată nebunie, sau, vorbind cu menajamente, cel puțin originalitate. În trecut, cînd murea un *zamindar*[2]), fiul și moștenitorul lui îi punea pe țărani să plătească un bir special pentru acoperirea cheltuielilor de înmormîntare, după care urma un altul, pentru cumpărarea cailor și a echipajelor noului stăpîn. Fiecare lua întotdeauna asemenea măsuri. Ce să-i faci! Oamenii trebuiau să simtă pe propria lor spinare că s-a introdus o ordine nouă și că noul stăpîn nu e cu nimic mai prejos în scornirea angaralelor decît cel vechi.

Navabsada Mumtaz Ali Khan a călcat însă obiceiurile străbune. Îndată după sosirea lui, le-a făcut cunoscut oamenilor că suma de șapte „lakhse", strînsă anul trecut din dări percepute nelegal, va fi împărțită tuturor țăranilor din cele șapte sate ale lui, declarînd totodată că nu va primi nici un fel de plocoane și că oricine va veni la el să-l roage ceva și va încerca să-l înduplece cu vreun dar în bani, nu va fi ascultat. Unchiului Chajju, care fusese surghiunit, i-a trimis vorbă să se înapoieze.

Majoritatea țăranilor, care plăteau tot felul de dări din moși strămoși, s-au bucurat în taină că au fost scutiți de nenumăratele biruri împovărătoare, dar nu și-au putut stăpîni, totuși, gîndul că măsurile luate de noul *navab*[3]) nesocotesc un vechi obicei. Unchiul meu, Chajju, care se întorsese în sat, se bătea cu pumnii în piept, de parcă ar fi fost marele luptător Googa, și declara că noul *sahib* este un biet băiețandru, care nu-și dă seama ce face.

Iar Mumtaz născocea în fiecare zi altceva. El a anunțat, de pildă, că dorește să renunțe la drepturile sale de latifundiar și că vrea să înființeze o cooperativă, în care toți sătenii să se bucure de drepturi egale. La o asemenea veste, s-au dus la el delegați ai bătrînilor satului, rude și prieteni, încercînd să-l înduplece să nu facă acest pas necugetat, mai înainte ca hîrtiile să fi fost definitiv semnate. Locțiitorul comisarului din regiune l-a chemat pe ușuraticul tînăr și i-a făcut o morală severă, acuzîndu-l că a trădat încrederea ce i-a fost acordată de părinți și de societate. Hîrtiile au fost, de altfel, anulate, iar formele nu s-au putut îndeplini.

Mumtaz s-a încăpățînat, însă, ca un catîr, și nu i-a putut scoate nimeni din cap ideea lui fixă. A început să poarte discuții interminabile cu autoritățile, despre dreptul pe care nimeni nu are voie să i-l ridice, de a renunța la pămînt. Dar tocmai cînd problema era mai viu disputată și oamenii judecau în fel și chip purtarea ciudată a stăpînului lor, ei s-au pomenit în sat cu tractorul care le-a pricinuit atîta supărare.

Mumtaz a ales un moment tare nepotrivit, pentru a aduce pe pămînturile lui această mașină. După cele ce i se puseseră pe socoteală în legătură cu obiceiurile deprinse de el în Europa și după ostilitatea pe care și-o atrăsese, din cauza bărbaților și a femeilor cu haine europenești, denumiți de el „tovarăși", care se învîrteau toată ziulica prin casa lui mare, Mumtaz și-a făcut un renume atît de prost, încît fiecare nouă măsură luată de el ar fi putut isca un scandal.

Întîmplarea s-a petrecut într-o dimineață, sub smochinul din apropierea casei lui Mumtaz.

În jurul orei 11, tractorul, condus de mecanicul mahomedan Abdul Hamid, a sosit de la gară. Abdul, în loc să o ia cu monstrul de fier pe drumul principal, de obicei aproape pustiu, a tăiat cîmpurile proprietății, pe care lucrau țăranii, și a lăsat dihania singură, lîngă smochin. În timp ce mașina înainta, răsturnînd brazde adînci, oamenii au și început să se adune din toate părțile. Unii o priveau îngroziți, alții șopteau cu teamă între ei și gesticulau. Toți păreau cutremurați de noua apariție, înzestrată cu forțe necunoscute, ce le amenința parcă viețile.

În acest moment de încordare, unchiul Chajju a exprimat, prin cîteva cuvinte, gîndul înspăimîntător al tuturor, producînd tulburarea:

— E un păcat de moarte împotriva mamei noastre, a pămîntului — a rostit el înțepător, în timp ce ședea nemișcat sub smochin și pufăia tacticos din pipă, simțind de ce se temeau cei din jur.

— Așa e! — întări de îndată bătrînul Phagu. — Am văzut cu ochii mei cum namila asta rupea bucăți din el, pe unde trecea.

— Prin urmare pămîntul, sfințit de harul lui Nan, zeița recoltei, a fost pîngărit de această unealtă diavolească — gemu înăbușit Shambu Nath, preot brahman.

— Asta înseamnă că și zeița recoltei, dătătoare a hranei noastre zilnice, a fost batjocorită! — se revoltă coreligionarul său, Dhunni Bhagat, preot și el, care sosise în fugă și se așezase lîngă Shambu Nath.

— Vai! Vai! — se tînguí Maulvi de la mecet, clătinîndu-și îndurerat capul acoperit cu turban verde și prinzîndu-și urechile în căușul palmelor.

— S-a făptuit un păcat de moarte împotriva mamei noastre, a pămîntului — repetă cu încăpățînare unchiul Chajju, care de fapt murea de curiozitate să afle ce e cu dihania nouă apărută. — Să lăsă Mumtaz și să ne spună ce are de gînd.

Fața lui Chajju exprima mîndrie ofensată, de parcă Mumtaz ar fi fost obligat să-i destăinuiască lui, unui moșneag — ce-i drept, ager la minte — planurile sale.

— Am auzit — spuse Jodha, cel mai bătrîn țăran din sat — că albii nu vor putea avea niciodată în brațele lor pe *Shiva-Shakti* care se află în mușchii indienilor. De aceea europenii scornesc tot soiul de leacuri necurate, ca să le crească puterile. Dacă este adevărat ceea ce spune Dhunni Bhagat, că zeița recoltei a fost batjocorită, atunci această născocire trebuie să fie trimisă înapoi, dincolo de mări și oceane, la ticăloșii fără inimă care au meșterit-o. Ea ne împroașcă credința cu noroi și ne umple de rușine. Întunecimea s-a așternut peste lume! Vai, vai, unde o să ajungem? Oare băieții noștri sînt socotiți schilozi? Nu avem nevoie de puteri diavolești pe cîmpurile noastre străbune! Ne sînt de ajuns mușchii tari ai fiilor noștri! Oh, de ce mi-a fost dat să apuc aceste vremuri, ca să văd cum se aduce o jignire atît de mare neamului nostru!

— Ohe, unchiule! — îl reteză vorba Chajju. — Nu vrem să ascultăm glasul tău, ci vocea tînărului nostru sahib.

— Vai! Vai! — se tînguí încetișor Maulvi, legînîndu-și nemulțumit capul acoperit cu turban și prinzîndu-și urechile din nou în căușul palmelor.

— Ce te tot văicărești, cînd ție nici nu-ți pasă? — se amestecă în vorbă evlaviosul Dhunni Bhagat. — Tu, de fapt, habar n-ai că mama noastră, pămîntul, și zeița recoltei au fost atît de tare pîngărite.

— Asta-i chestie de obraz și respect — constată tăios Shambu Nath. Cum o să-i pară lui rău, cînd e mahomedan? Nici un *sahib* indian nu ar fi cutezat să aducă o asemenea mașinărie, ca să scormonească pămîntul unui sat musulman, cum ne-a făcut nouă Mumtaz Ali, care nu ține seama de religia și datinile noastre.

Desigur! — încuviință bătrînul Tirath. — Musulmanii își bat joc de credința noastră!

— Ohe, Chup, nu mai vorbi prostii... — îl sfătui domol unchiul Chajju. — Chemați-l mai bine aci, pe zvăpăiatul ăsta de stăpîn, să ne lămurească ce năzbîtie îi trece prin cap cu mașina asta.

— Bine zice, bine zice — i se alătură unul dintre țăranii tineri.

— Trebuie să fie o mașină electrică, cu toată puterea îngrămădită în pîntece — își dădu cu părerea un alt țăran.

— Unchiul Chajju are dreptate — zise al treilea. — Trebuie să știm la ce slujește mașina.

1) Sahib — domn
2) Zamindar — mare proprietar de moșii feudale ereditare,
3) Titlu de noblețe indian, bogătaș mare.

Rostind aceste vorbe, el încercă să se apropie cu multă băgare de seamă de tractor.

— Ohe, atenție, ohe, atenție! Sînt farmecele lui *Shiva-Shakti*, într-un chip nou... — țipă bătrînul Jodha. — Este o născocire a străinilor, care vor să lovească în poporul nostru. La atingerea ei, poți muri, așa cum mor zilnic păsările care se așază pe sîrma electrică.

Tocmai în acel moment își făcu apariția mecanicul Abdul Hamid. Oamenii începură să vocifereze și mai tare. Unchiul Chajju, însă, fără să țină seamă de mînia lor, îi strigă nebun de curiozitate.

— Ia dă-te nițel mai încoace și lămurește-ne și pe noi la ce-ai adus aici mașina asta?

— Plecați, plecați, nu vă îmbulziți în jurul tractorului — îi repezi Hamid, nepoliticos, pe săteni, fără să dea atenție invitației lui Chajju. Navab Sahib sosește îndată.

— Ia-n uitați-vă, oameni buni, cum se răsteșe la noi musulmanul ăsta, după ce și-a bătut joc de buna noastră zeiță a recoltei — izbucni plin de furie Dhunni.

— Ștergeți-o de aici, mîncători de linte! — continuă să strige Hamid la cei adunați în jurul tractorului.

Clocotind de furie, Dhunni Bhagat se repezi la el:

— Împroști cu sudalme pe preotul zeiței recoltei, tu, care ai călcat trupul ei sfînt în picioare!

— Ia nu mai lătra acolo — i-o tăie scurt Hamid, măsurîndu-l pe reprezentantul religiei brahmane din cap pînă în picioare și bombîndu-și pieptul spre el, ca un cocoș gata de atac.

— Vai, vai! — oftă îngrozit Maulvi, căruia îi tremura întruna barba lungă.

— Mai domol, băieți! — interveni împăciuitor unchiul Chajju. Isprăviți cu certurile pentru zeița recoltei. Vrem să știm ce e cu mașina asta, la ce slujește ea și din ce este făcută. Asta e tot!

— Unchiul Chajju are dreptate. Asta vrem să știm cu toții — strigară tinerii săteni.

Navabsada Mumtaz ieși tocmai atunci din casă și începu să-și deschidă drum spre centrul cercului de oameni care-l înconjurau pe mecanicul Hamid.

— Am să vă explic îndată — căută el să potolească grupul gîlcevitorilor. — Acesta este un tractor... Așa se numește.

Dar tumultul vocilor continua, cu aceeași intensitate:

— A necinstit trupul zeiței recoltei!

— A călcat credința noastră!

— Nu vrem să ne atingem de acest tractor, pentru că e o născocire diavolească!

— Ohe, mai încetați o dată cu țipetele! — se înfurie de-a binelea unchiul Chajju. — Lăsați-l pe tînărul nostru sahib să ne arate ce știe.

Fără să-și piardă firea, Mumtaz explică mai departe:

— Așadar, este o mașină care poate lucra într-o singură oră, cît o cireadă de boi într-o zi. Ea este în stare să are pămîntul celor șapte sate ale noastre...

Chipurile oamenilor arătau la fel de neîncrezătoare:

— Dar dacă *sahibii* albi au vîrît în această mașină, prin farmece necurate, toată puterea lui *Shiva-Shakti*, pe care ne-au furat-o nouă, cînd stăpîneau aici?

— Dacă sînt vîrîți în ea *Djimnii*[4])?

— Nu te credem că nu tăinuiește nici un fel de vrăji, decît dacă pui să fie desfăcută în bucăți. Vai, vai, ce o să ne facem cu *Djimnii* dinăuntrul ei?

— Pentru mine n-are nici o importanță, o dată ce în mașină nu sînt ascunse arme — se amestecă în vorbă unchiul Chajju. — Este singurul lucru de care mă tem, fiindcă sînt om pașnic.

Cele spuse de el avură darul să destindă fețele și declanșară un hohot puternic de rîs. Unchiul Chajju era atît de binecunoscut în sat, ca arțăgos și gîlcevitor, încît afirmația lui păru de-a dreptul caraghioasă.

— Prin urmare... — continuă Mumtaz, după ce hazul s-a mai domolit, rămînînd însă buna-dispoziție — tractorul este al vostru și îl puteți lua pe cîmpurile voastre.

— Să nu fie vreo momeală, ca acel cal de lemn uriaș, despre care am auzit că în vechime a fost dăruit de vrăjmași, pe timp de război, locuitorilor unei cetăți de dincolo de mări — își arătă îndoiala Phagu, dînd neîncrezător din cap.

— Ai dreptate, să nu te încrezi în mașina asta, unchiule, dacă nu o cunoști — îl încurajă, zîmbind cu șiretenie, Chajju. — Să fie desfăcută în bucăți, în fața noastră. O să-l credem pe *sahib*, numai atunci cînd ea va fi refăcută la loc și cînd ni se va arăta și nouă cum să stăpînim *Djimnii* pe care îi ascunde.

— Bine, unchiule Chajju — i-a răspuns stăpînul — îți îndeplinesc dorința. Dumneata, în schimb, să ai grijă ca să nu strice nimeni piesele, în timp ce mecanicul va demonta tractorul. Apoi, va trebui să învețî să-l conduci în așa fel, încît toți demonii din el să tragă din greu pe cîmpurile satelor noastre, permițîndu-ne să petrecem mai mult timp, după-amiezile, la umbra bătrînului smochin.

—Am să conduc mașina asta de fier și oțel, de o să vă minunați cu toții — își exprimă bucuria unchiul Chajju. — Mă mai doare încă sufletul după boii mei dragi, care s-au prăpădit în timpul secetei. Dar am să mă răzbun pe această dihanie, care scoate fum pe nări, și am s-o pun să tragă din greu, ca să ne putem odihni cu toții mai mult... Cînd este cald, nu cunosc un loc mai răcoros decît cel de sub frunzișul smochinului ăstuia mare.

Teama sătenilor de *Djimnii* și vrăjile ascunse în mașina cea nouă s-a risipit ca prin farmec, abia atunci cînd tractorul a fost demontat piesă cu piesă și cînd fiecare dintre ei i-a atins cu mîna numeroasele rotițe și pîrghii, ducîndu-le pe fiecare în parte la ureche, ca să se asigure că nu schiaună necuratul în ele.

Apoi unchiul Chajju a cerut să fie fotografiat, cu piciorul rezemat de scara tractorului, într-o atitudine triumfătoare, așa cum văzuse el că se fotografiază *sahibii*, cu talpa sprijinită pe spinarea unui tigru, împușcat de fapt de un sătean oarecare din Shikari.

4) Spirite rele, demoni, întîlniți în poveștile arabe și indiene.

Fragment din pictura în ulei „Pe cheiul Bombay-ului, seara" de Ciukov

DANSUL MÎINILOR

Cei care au văzut pe scenele din București dansurile indiene au avut în față prestigiul uriaș al unei tradiții milenare și, poate, sentimentul destrămării unui mister exotic. Fără să descopere nici o asemănare cu ceea ce s-a deprins să vadă pe scenă, spectatorul a descifrat totuși cu neașteptată ușurință limbajul acestei arte, poate nu atît datorită lămuririlor prezentatorului cît faptului că, axat pe rit sau legendă, dansul indian știe să traducă cu mare claritate ideile. Trupul povestește, folosind toate modurile plastice de expresie : sculptural, prin atitudinile parcă decupate cu tăiuș geometrice din argilă ; pictural, prin armonia fascinantă a culorilor violente ; muzical, prin ritmul bogat al mișcărilor ; dramatic, prin acțiunea sugerată de mimică și mimă.

Stilurile clasice ale dansului indian — clasice prin canoanele artistice vechi, dar mereu împrospătate cu fantezia fiecărui nou artist — dau preponderență uneia sau alteia din aceste arte incluse în coregrafie. Stilul Kathakali, caracterizat printr-o intensă folosire a mimicii, este prin excelență dramatic. Kathakali respinge broderiile fanteziste și pretinde ca armonia coregrafică să se nască din mișcările care povestesc ceva. În acest stil, limbajul mîinilor este dus la desăvîrșire, ajungînd să concureze frumusețea ritmică a gestului cu precizia cu de alfabet a expresiei.

Iată-l pe Krishna Kutty — celebru maestru al baletului indian — povestind cu mîinile. În ansamblul coregrafic pe care-l reprezintă el singur pe scenă, mîinile și ochii par a fi protagoniștii, iar restul : mișcările trupului, fastul costumului — figurație și decor.

Krishna Kutty s-a născut în țara de baștină a stilului Kathakali, Malabar. De la vîrsta de 7 ani — așa cum cere tradiția — a deprins stilul Kathakali. Mîinile lui știu să figureze 24 litere diferite, cu nuanțele lor de pronunție. Inițiații în această artă descifrează limbajul lor ca pe o partitură. Kutty își are reședința la Bombay, unde și-a format o școală. Aportul lui Krishna Kutty la dezvoltarea dansului Kathakali stă în crearea unor dansuri care se țes pe urzeală mitologică și se caracterizează prin umorul expresiei coregrafice.

Să ascultăm acum mîinile lui Kutty povestind cîteva scene dintr-o mică istorioară

1 „Regele a pornit odată la plimbare în caleașca trasă de un cal..."

Înclinat pe o parte, cu degetele mîinii în jos, Krishna Kutty mimează cuvîntul „cal"

2 „...Regele ajunge într-o grădină..."

Mîna lui Krishna Kutty exprimă cuvîntul „în"

3 „...în grădină regele văzu..."

Ochii și mîinile expresive ale lui Kutty sugerează verbul „a vedea"

4 „...Regele întîlni un grup de fete..."

Degetele mlădioase ale lui Krishna Kutty mimează cuvîntul „fete"

în fața spectatorului, răscolește și îndeamnă la un efort conștient pentru evitarea unui nou război.

Trei regizori tineri, Iulian Mihu, Manole Marcu și Mircea Drăgan, au preluat mesajul plin de umanitate și patetism al lui Sahia și, adăugîndu-i căldura, entuziasmul și tinerețea lor, au plămădit scenariul filmului.

A ataca o asemenea temă într-o viziune regizorală ce se apropie de aceea a neorealiștilor italieni, e un act de îndrăzneală și de încredere în propriile forțe.

Pentru aceasta mai e nevoie de două lucruri în afara cutezanței: de pasiune și talent. Iar pasiunea și talentul se întîlnesc în paginile scenariului, în încordarea de arc voltaic de pe platou, în vorba sacadată și privirile arzătoare ale lui Mihu, în calmul voit al lui Manole, în neliniștea operatorului Întorsureanu, ca și în nervozitatea greu reținută a Irinei Bratu, autoarea costumelor. E drept că uneori pasiunea aceasta se revarsă și devine patimă, dar nu-i nici un păcat. Patima, ca și slăbiciunea, ca și îndoiala, ca și lacrima, sînt mortarul ce cimentează o lucrare de artă. E vorba numai de dozaj: să fie mai multe cărămizi decît mortar.

UN FILM CONSTRUIT DIN TĂCERI

Din relatarea sumară a subiectului, cititorul nu-și poate da seama pe deplin de caracterul filmului, de greutățile printre care trebuie să se strecoare creatorii lui, greutăți pe care tot ei ca scenariști și le-au presărat din plin în cale, tocmai din dorința de a dărui un spectacol de mul „La mere"). El va trebui să redea numai prin forța mijloacelor sale de expresie, întreaga tragedie a tinerei generații din preajma celui de al doilea război mondial, a acelei generații care-și căuta calea.

Dată fiind concepția generală a filmului, nu este de mirare că figurația are o deosebită importanță. Fiecare figurant în parte joacă, reprezintă un tip, are figura și mimica cerută de împrejurarea în care apare. Figurația nu este o simplă masă de oameni văzuți de la distanță, ci un element activ, care întregește prin apariții fugare ideea centrală a filmului.

S-A NĂSCUT UN ACTOR DE CINEMA

Eram într-o dimineață în cabana în care servea de bufet, de sală de machiaj și de loc de taifas. În colțul destinat machiajului se lucra. Tovarășa Enescu împodobea cu barbă și mustăți obrazul unui bărbat blond. Prin oglindă am văzut doi ochi mari, vioi, deosebit de expresivi și un chip — deși ascuns sub o claie de păr — foarte mobil. Nu le-am dat prea mare atenție. După cîtăva vreme bărbatul din fața oglinzii a apucat dintr-un colț două cîrje și s-a îndreptat spre ieșire: abia atunci am văzut că îi lipseau amîndouă picioarele. Cineva a strigat și am aflat că am în față pe invalidul Ilie Duțu, unul dintre principalii interpreți ai filmului.

Ilie Duțu este răsfățatul și speranța întregii echipe de filmare. De la regizori la ultimul figurant [illegible]

A. TVARDOVSKI

DIN „LIRICE"

Tu ne amenințI, moarte proastă,
Cu neîndurătoru-ți hău.
Dar nu ne temem. Viața noastră
Va trece de hotarul tău.

Și cei ce-or trebui să cadă
Vor fi, cu noi, cu vii toți.
Numai răzleți ne iei tu pradă!
Atîta este tot ce poți.

Legați prin jurință vie,
Minuni scornim, fără popas.
Și ne-auzim, prin veșnicie.
Și ne cunoaștem, după glas.

Noi cei de astăzi, strănepoții,
Aflîndu-ne străbuni temei,
Alături ne simțim cu toții.
Nu sîntem singuri — și nici ei.

Viu e-ntre noi și strînși ne ține
Un fir puternic și gingaș...

M-auzi?... Vei spune tot ca mine
Și tu, prietene-urmaș?

În românește de
Cicerone THEODORESCU

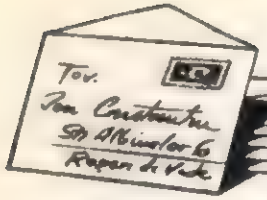

Răspundem cititorilor

Poșta redacției

ROGOVEANU, com. Barca—Segarcea. Pentru a răspunde la întrebarea dv. am solicitat colaborarea tov. Dan Berindei, de la Institutul de istorie al Academiei R.P.R. Materialul „Orașul Iași" va apare într-unul din numerele viitoare ale revistei, la rubrica „Răspundem cititorilor".

V. TUCICOV—Oradea. V-am expediat prin poștă consultația tov. asistent universitar dr. Em. Gaba, prin care vi se răspunde la întrebarea ce ne-ați pus-o.

BOTSCII AUGUSTIN—Orașul Victoria. Deoarece spațiul nu ne permite să răspundem la toate întrebările cititorilor prin intermediul revistei, v-am trimis prin poștă scrisoarea prin care răspundeam întrebării despre tratamentul oxiurilor. Dar corespondența noastră ni s-a înapoiat, din pricina că nu ne-ați dat adresa exactă. Așteptăm să ne-o trimiteți, pentru a o vă putea expedia din nou.

VICTOR CHIRA—Protopopești, Vaslui. Spațiul revistei noastre nu permite publicarea unor povestiri lungi ca „Doleștenii". De altfel, lucrarea dv. are serioase lipsuri de concepție și realizare artistică.

DANCIU T. — București. În timpul scurs de cînd ne-ați scris, întrebarea dv. a căpătat un răspuns oficial: teatrul satiric muzical poartă azi numele artistului Constantin Tănase.

I.AURIAN TEODORESCU—Mediaș. În comerț se găsesc acum de vînzare două tipuri de motociclete: I.J. 350 și I.F.A. 350. Motocicleta I.J. e bună pentru orice fel de drumuri și are o viteză maximă de 100 km/oră. Motocicleta I.F.A. 350 este indicată mai ales pentru drumuri

Timp de patru secole Libia a gemut sub stăpînire turcească. În 1911 ea devine colonie italiană. La sfîrșitul ultimului război mondial, locul italienilor e luat de trupele anglo-franco-americane. Între cele trei puteri imperialiste începe competiția pentru înfiețarea în țara cu poziție-cheie pe țărmul Mediteranei. Dar mișcarea de eliberare națională a poporului libian se ridică din ce în ce mai impetuoasă. Lupta poporului libian găsește un realizim sigur în poziția fermă adoptată de Uniunea Sovietică și de alte state socialiste, precum și de o serie de țări asiatice și arabe. În 1952 Libia devine stat federativ. Dar independența ei rămîne formală. Cele trei provincii constitutive ale țării sînt declarate zone de influență (Tripolitania și Cirenaica a englezilor, și Fezzanul a francezilor), iar S.U.A. își mențin mai departe bazele aeriene aici. Extinderea construcțiilor militare aduce populației numai nenorociri. Dezvoltarea bazei americane Wilus-

a țării. El a respins recent propunerea Franței de a evacua parțial trupele franceze din Fezzan, declarînd că intenționează să obțină evacuarea completă a lor, în termenul prevăzut de tratatul franco-libian. Pe de altă parte, în urma puternicii mișcări de solidaritate a popoarelor arabe cu poporul egiptean supus agresiunii anglo-franco-israeliene, gu-

Căldarea utilizată la instalațiile atomice pentru propulsarea navelor constă dintr-o serie de țevi plasate în interiorul unui bloc de combustibil nuclear, prevăzut cu dispozitive de reglare a intensității reacției, care poartă denumirea de reactor nuclear. În interiorul țevilor circulă apa care, primind căldura ce se degajă în interiorul blocului ca rezultat al reacțiilor nucleare, se transformă în vapori. Aceștia sînt folosiți la fel ca la instalațiile de propulsie obișnuite, adică se destind în turbină, producînd astfel energia necesară învîrtirii elicilor navei.

Avantajul instalațiilor atomice față de cele obișnuite stă în faptul că, pentru a produce aceeași cantitate de căldură, trebuie să se utilizeze o mult mai mică cantitate de combustibil nuclear, decît în cazul combustibilului obișnuit. Acest avantaj are o deosebită importanță pentru vapoarele spărgătoare de gheață, care trebuie să rămînă un timp îndelungat departe de punctele de aprovizionare cu combustibil.

colo de linia porții. Această faptă, cu totul și cu totul neobișnuită, a marcat începutul unui nou joc sportiv, asemănător fotbalului, care însă permitea luarea mingii în mînă. Astfel, s-a născut jocul care avea să poarte numele orașului unde a prins viață. Mai apoi, mingii i s-a dat o formă ovală.

În 1839 universitatea din Cambridge admite jocul de rugbi în programul ei sportiv, iar între anii 1863-1867 iau naștere primele cluburi de rugbi în Richmond, Manchester, Bradford, Liverpool și celebrul Harlequin.

În 1870 are loc primul meci de rugbi... în Noua Zeelandă.

Un an mai tîrziu, la 26 ianuarie 1871, la ființă Uniunea engleză de rugbi. La 27 martie, în același an, are loc primul joc internațional: Anglia-Scoția.

Anii 1876-1877 marchează începuturile rugbiului în Germania și Franța. În 1913, rugbiul ajunge și pe meleagurile țării noastre, cînd se întemeiază și cea mai veche grupare de la noi (T.C.R.). Șase ani mai tîrziu, rugbiștii romîni au intrat în arena luptei sportive internaționale. Primele rezultate au fost slabe. Într-adevăr, în 1919, la Paris, în cadrul jocurilor interaliate, ei sînt învinși de Statele Unite (21-0) și de Franța (48-5). În 1923, romînii joacă cu rugbiștii germani, cînd înving selecționata Leipzigului cu 17-0 și termină la egalitate cu echipa orașului Frankfurt pe Main (3-3). Un an mai tîrziu, romînii, în asemenea, întrec echipa Vulturul Alb din Varșovia cu 46-0.

Dar abia după cel de-al doilea război mondial rugbiului nostru i s-au asigurat condiții de dezvoltare: sprijin material, înființarea unor numeroase echipe pe lîngă întreprinderi, universități și unități militare. Un început oarecum timid, justificat de o lungă inactivitate pe tărîm internațional, a marcat și revenirea sa pe plan european. Meciul jucat la București cu Italia în 1952, a fost pierdut la limită, cu 16-14, după un joc care a entuziasmat asistența. Apoi, echipele franceze, U.S.A. Perpignan P.U.C., ca și echipa engleză Harlequin au simțit pe propria lor „piele" tăria rugbiștilor romîni. Turneele organizate în ultimii doi ani în Anglia au însemnat marea afirmare a rugbiului romînesc. Agresivitatea, combativitatea, forța și condiția fizică excelentă sînt calitățile de bază ale sportivilor romîni care practică acest sport. Este adevărat că ei sînt încă în deficit la capitolul cunoștințelor tehnice și la cel al fineții de joc. Dar acestea se capătă numai cu timpul, din experiența întîlnirilor internaționale.

AURORELE POLARE

Prin acest material, răspundem întrebării pe care ne-a pus-o tov. S. Kurzberg din comuna Siret, raionul Rădăuți.

Aurorele polare sînt iluminări difuze ale atmosferei înalte, putînd avea forme, culori și aspecte foarte diferite. Uneori ele se aseamănă cu jerbe de raze, aidoma razelor unui proiector, care diverg dintr-un punct de la orizont, alte ori se aseamănă cu niște draperii, cu arcuri de cerc, cu nori luminoși neregulați etc. Aceste iluminări ale atmosferei înalte prezintă și colorații foarte diferite, fiind uneori roșii, alte ori verzi, albe etc., culorile ca și aspectul fenomenului putînd prezenta schimbări repezi. Aurorele se văd mai des în regiunile polare, nordice și sudice, ale pămîntului, dar cele mai intense au loc într-un cerc de 2000—2500 km de polii magnetici ai pămîntului. Cîte odată, și anume în epocile maximului activității solare (cînd soarele prezintă cele mai multe și mai mari pete), astfel de aurore se pot vedea și la latitudinile noastre, ba chiar pînă aproape de tropice. Apariția unor mari aurore vizibile în țara noastră (ca în anul 1950, la 20 februarie) constituie un fenomen rar.

O dată cu mărirea activității solare în anii care vin, sînt de așteptat aurore polare care se vor vedea și la latitudinile noastre.

Cauza aurorelor polare a fost întrevăzută încă din secolul al XVIII-lea de marele învățat rus M. V. Lomonosov, care le-a atribuit unor fenomene electrice din atmosfera înaltă. Actualmente se cunoaște cu precizie mecanismul producerii aurorelor polare. Soarele emite, pe lîngă radiațiunea luminoasă, și o radiațiune corpusculară. Această radiațiune este formată din particule elementare, nuclee de atomi (ioni) și electroni, încărcați electric; radiațiunea este mai intensă cu ocazia unor erupții ce se produc pe soare, numite erupții cromosferice. Particolele acestea, expulzate de fenomenele solare cu o viteză de circa 1200—1500 km pe secundă, ajung sub forma unor averse în atmosfera înaltă a pămîntului (de la 80, la 1000 km). Ele sînt deviate de cîmpul magnetic pămîntesc, care le îndreaptă spre regiunile vecine polilor magnetici, unde produc iluminarea gazelor rarefiate din atmosfera înaltă, aidoma iluminării gazelor din tuburile cu neon. Legătura statistică dintre numărul petelor solare și numărul aurorelor polare a fost de mult pusă în evidență: din 11 în 11 ani, numărul petelor solare și mărimea suprafeței lor totale sînt mai mari și, tot atunci, este mai mare și numărul aurorelor polare. Mai mult decît atît: s-a stabilit o corelație strînsă între izbucnirea erupțiilor cromosferice, mai aproape de centrul discului solar, și apariția pe pămînt, după 26 de ore, a unor mari aurore polare ca și a unor furtuni magnetice.

În ultimul timp aurorele polare sînt studiate prin procedee de radio-astronomie, adică prin trimiterea unor impulsuri radioelectrice spre atmosfera înaltă. Impulsurile sînt reflectate de gazele ionizate din aurora polară și apoi, după un foarte scurt interval de timp, sînt recepționate pe pămînt, obținîndu-se astfel o serie de date științifice despre aurore și atmosfera înaltă. Studiul atmosferei înalte, unde se produc aurorele polare, legătura acestora cu fenomenele solare, au o deosebită importanță nu numai teoretică, ci și practică, în special pentru zborurile cu rachete la foarte mari înălțimi și pentru radio-comunicații (care depind de starea ionosferei[1]). De aceea studiul aurorelor polare și a ionosferei formează un punct principal în cercetările ce se fac cu ocazia anului geofizic internațional 1957—1958.

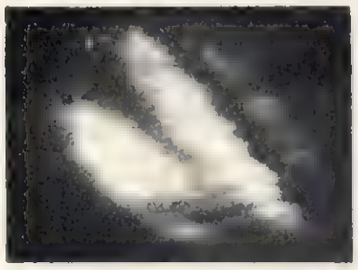

1) Prin ionosferă se înțelege acea regiune înaltă a atmosferei pămîntești, de la 70 km în sus, în care gazele sînt ionizate, adică și moleculele lor pierzînd electroni sub influența radiațiilor solare, și devenind astfel ioni, încărcați electric. Undele radioelectrice pot fi recepționate la mari distanțe, cu ușă curbura pămîntului, datorită reflexiei lor pe ionosferă, ca pe un tavan.

MONEDE ROMÎNEȘTI

Prin acest material tovarășul Dan Berindei, de la Institutul de Istorie al Academiei R.P.R., răspunde tovarășului Tiberiu Anculescu din comuna Vîrfuri, raionul Pucioasa, care ne-a cerut lămuriri cu privire la primele monede românești și la evoluția acestora.

Primele monede care au pătruns pe teritoriul patriei noastre au fost cele ale lui Filip al II-lea și Alexandru cel Mare. Acestea au fost urmate de monede grecești și apoi de monede romane. Trebuie observat că deși dacii au bătut și ei monede, n-au făcut, însă, decît să le imite pe cele străine.

Cu toate că valul migrațiilor a împiedicat baterea de monede și a stînjenit circulația celor străine, chiar și în aceste vecuri frămîntate, în spațiul dacic au circulat monede, și anume cele bizantine. După pătrunderea ungurilor în Panonia și apoi în Transilvania, pe teritoriul patriei noastre apar monede ungurești; acestea vor fi urmate de cele polone. Comerțul începe totodată să aducă noi monede din diferite părți ale Europei.

Activitatea monetară propriu-zisă începe însă, în Țările Romîne, abia în jurul anului 1300, determinată de trebuința unei cantități tot mai mari de numerar pe piață și de faptul că conducătorii statelor ce erau constituite sau se constituiau aici foloseau baterea monedelor ca mijloc de mărire a propriilor lor venituri.

În Țara Romînească posesorul celei dintîi monetării este Vlaicu Vodă, iar în Moldova — Petru Mușat. Prima monetărie ardeleană este înființată la Sibiu, înaintea acestora (1325), de regele Carol Robert. În timp ce domnii romîni nu bat decît monede de argint sau aramă, Carol Robert bate în Ungaria primele monede de aur — florinii — care capătă o circulație intensă și dincoace de Tisa, chiar și dincoace de Carpați.

În veacul al XV-lea, în Țara Romînească dreptul regalian de a bate monede este în bună parte pierdut, în schimb domnii moldoveni bat monedă și în veacul următor. În jurul anului 1500 piața Principatelor este invadată de aspri de argint turcești — semn al acaparării economice otomane. Această monedă ajunge chiar, într-un timp, să scoată, în bună măsură, din circulație atît monedele naționale cît și pe cele străine. Cît despre monedele de aur de pe piață, acestea sînt acum cele ungurești numite ughi și ducații venețieni numiți zloți tătărești sau venetici de aur; în secolul al XVI-lea apare „punga" de 500 piese și „povara" de 2000 piese. Piese de aur, dar de circulație mai restrînsă, bat și principii ardeleni în veacurile al XVI-lea și al XVII-lea, iar din documentele vremii reiese că prin 1563 se băteau monede de aur și în monetăria domnului moldovean Despot Vodă.

În veacul al XVII-lea piața Țărilor Romîne este invadată în și mai mare măsură decît în secolul precedent de monede dintre cele mai diverse, printre care predom nă însă cele turcești și cele polone. Domnii din Moldova și Țara Romînească încetează baterea de monede; în Muntenia, ultimele sînt bătute la Snagov de către Mihnea al III-lea în anul 1658. În secolul următor, o dată cu succesele militare ale Austriei și cu statornicirea autorității habsburgice asupra întregii Ungarii, a Transilvaniei și a Banatului, locul dominant pe piață celor trei țări romînești îl iau monedele austriece.

În veacul al XVIII-lea, ca și în cea mai mare parte a secolului trecut, circulația monetară din Principate este intensă, oglindind necontenita dezvoltare a noului mod de producție capitalist în sînul celui feudal; dar în marea varietate a monedelor care circulau pe atunci nu apar încă cele românești. În timpul războiului din 1769-1774, autoritățile ruse bat monede întrupînd stemele celor două țări.

Moneda națională reîncepe să fie bătută abia în 1867 — după ce, în vremea lui Cuza Vodă, se fac mai multe încercări nereușite. Cu începere din anul 1870, reînființîndu-se monetăria de la București, se bat și monede de aur. De atunci activitatea monetară a statului romîn continuă neîntrerupt.

În urma bombardamentelor anglo-franceze, Canalul de Suez a fost blocat prin scufundarea a opt nave mari și alte cîteva mai mici, precum și prin imobilizarea a 18 vase și a cîtorva vase pontoane. La sfîrșitul lunii decembrie, după ce trupele agresoare au fost silite să părăsească Egiptul, au început lucrările de deblocare a canalului. În fotografie: un aspect de la intrarea în canal: în fund, unul din vapoarele folosite la curățarea canalului.

Călătoria întreprinsă în luna decembrie de premierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze, Ciu En-lai, în India și în alte țări din Asia a contribuit la întărirea legăturilor de prietenie dintre R.P. Chineză și aceste țări. Pretutindeni lui Ciu En-lai i s-a făcut o primire entuziastă. Fotografia îl reprezintă pe oameni de stat ai celor două mari țări asiatice, India și R.P. Chineză, Jawaharlal Nehru și Ciu En-lai.

Lupta patrioților din Irlanda de Nord pentru unificarea cu Republica Irlandeză a luat o deosebită amploare în ultima vreme. Mari ciocniri au avut loc între „armata republicană irlandeză" (organizație patriotică ilegală) și trupele engleze. În clădirea postului de radio B.B.C. din comitatul Londonnery a explodat o bombă pusă de patrioți (în dreapta). Ca urmare a acțiunilor patrioților irlandezi poliția engleză desfășoară în întreaga Irlanda o adevărată „vînătoare de suspecți" (jos).

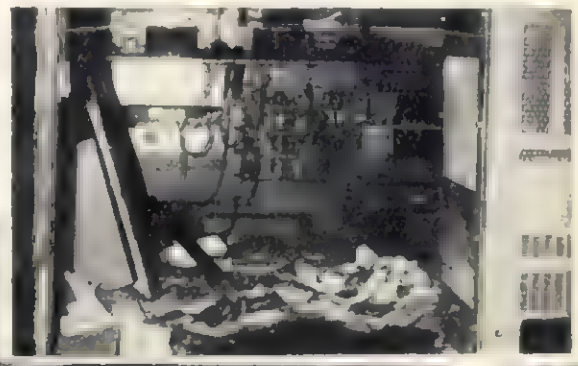

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

GEOLOGIE

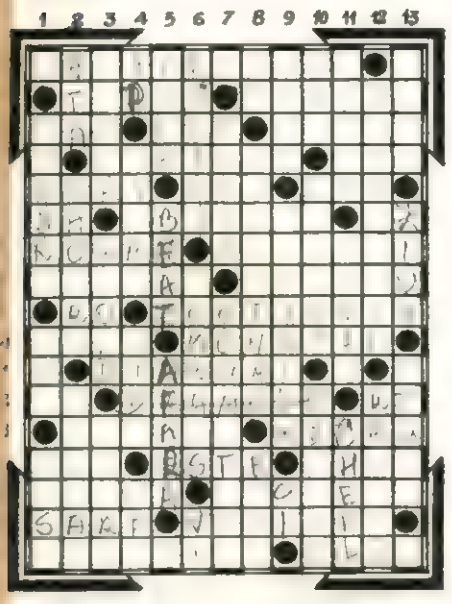

ORIZONTAL: 1) Om-maimuță mai evoluat decît pitecantropus, găsit într-o peșteră lîngă Pekin, numit „omul chinez", care era vînător și întrebuința focul. 2) Mamifere ierbivore caracteristice prin nasul lor prelungit ca o trompă mobilă (sing.) — Șlinei sfărîmate, pietre și prundiș, cărate la vale de ghețari (sing.) 3) Corp în stare de agregare, în care masa dată poate umple singură un volum integral vid, oricare ar fi forma sa — Localitate în Franța — Seria mijlocie a perioadei paleogene, prima perioadă a erei terțiare. 4) Varietatea de cuarț de culoare violetă — Cuprinde întregul număr. Întreaga cantitate. 5) „Doi... de pămînt" film indian — Ouo... ...ul vechi leagănului — Locuitor al vechii Franțe. 6) Simbolul sodiului — Idei care contrazic gîndirea logică — Miros deosebit. 7) Lucrări care consemnează an de an fapte și evenimente petrecute într-un anumit domeniu de activitate — Moluște cefalopode fosile, cu cochilia în spirală, caracteristice pentru era secundară. 8) Numele îndului la popoarele din antichitate — Perioadă geologică din cuaternarul superior, începînd de la retragerea ghețarilor pînă în zilele noastre. 9) Rădulescu Olimpia — Ramură a geologiei care studiază modificările straturilor terestre ce survin datorită mișcării scoarței pămîntului. 10) În geologie se calculează în ere — Ordin de mamifere superioare, cuprinzînd maimuțele din care a evoluat omul. 11) Blocuri de piatră aduse de cele mai multe ori de ghețari și așezate în regiuni cu care n-au nimic comun din punct de vedere geologic. 12) Notă muzicală — Expuse în văzul publicului — Radu Teodor, scu. 13) Rocă bazică de origine vulcanică — Unitate de măsură agrară (trans). 14) Nume englezesc — Care există într-adevăr — Asociație de minerale care constituie o masă cu aceeași structură. 15) A înălțura apa dintr-un teren mlăștinos — Una din formele de zăcămînt a rocilor eruptive. 16) Clorură de sodiu, substanță din care în țara noastră există peste 200 masive, constituind o importantă bogăție ca materie primă pentru industria chimică — Animal care dă naștere unor pui vii. 17) Ultima epocă a terțiarului — Continent.

VERTICAL: 1) Mineral care se găsește în rocile eruptive, în șisturi cristaline — Cel calcaros este o rocă poroasă, formată prin depunerea calcarului din apele minerale — Rocă silicioasă de culoare verde, roșie sau negricioasă, întrebuințată ca pietră semiprețioasă. 2) Fir — Pasăre de culoare galbenă, care cîntă foarte frumos (pl.) — Locul cel mai adînc din fundul unei mări sau al unui ocean. 3) Hatîr (odin) — Mirosuri plăcute — Cu gustul fierii (pl.). 4) Anton Pann — Pește de apă dulce, al cărui cap seamănă cu al șarpelui — Plantă alimentară — Prefix cu semnificația nou. 5) Nucleu central al globului pămîntesc, care are o rază de circa o treime din raza pămîntului — În stare de ebrietate — În exterior. 6) Riu în țara noastră, pe valea căruia sînt importante zăcăminte de petrol, cărbune și sare — Clasă de animale vertebrate, care în era mezozoică erau foarte răspîndite și unele de dimensiuni uriașe — V. 7) A așeza — Șist care împreună cu granitul formează roca mijlocie a pămîntului. 8) Urmașul lui pitecantropus — Mare care a existat în sud-estul Europei în era neozoică — Topitură de silicați ce erupe din craterul unui vulcan. 9) Cîntă viața în versuri — Grup de munți în Alpi — Constantin Iovescu. 10) Golf în Africa — Prăpastie fără fund — Continent. 11) Totalitatea adepților unui rit — Apărute — Pieșuv. 12) Urme de culturi materiale aparținînd celei de a doua epoci a preistoriei, în care oamenii făceau unelte de piatră lustruite — Datorită acestui fenomen de pierdere a căldurii, pămîntul a trecut de la forma gazoasă la cea solidă (pl.). 13) Filozof german întemeietorul idealismului german. — Intervalul dintre răsăritul și apusul soarelui (art.) — Pătură de pămînt de diferite grosimi care se poate distinge de celelalte prin culoare, structură etc.

Cuvinte rare: FOS — URO — NAEAR.

ALEGERILE DE ALTĂ DATĂ — Desene de H. LERU și Luigi LUIGI

ANECDOTE ELECTORALE

Știm ce-au însemnat alegerile în trecut. Bîte, șiguri, mardeală și urne turnate. Toate astea n-au împiedicat însă arzîna bunului simț al omului din mulțime.

Într-un județ din Moldova, fruntașul liberal, mare moșier, a căzut de la putere o dată cu partidul său, care ceda ciolanul țăranilor. Orgolios din fire, ca să nu-și trădeze năpunul, se ținea mai îngrijit ca niciodată. Ba s-a dus chiar la croitor să-și comande un costum nou. Croitorul i-a luat măsura, și apoi l-a întrebat:

— Cum dorești să fie în față?

— Cu buzunare; patru la haină și trei la pantaloni.

Bătrînul croitor al urbei l-a privit pe după ochelari și a replicat zîmbind:

— Ce va mai trebuie alților buzunare, doar nu mai sînteți la putere!

Au făcut ce-au putut

Presa noului guvern liberal venit la putere insinuează că guvernul de ieri, plecînd, a „rechiziționat" sute de milioane din fondurile administrative ale statului.

Un celățean, adresîndu-se noului „ales al națiunii", îi spune:

— Ei... veriați-i și voi, n-au putut fura mai mulți... că deh, sîntem o țară săracă

Punct de vedere

Noțiunea de „om cinstit" avea în lumea trecutelor partide politice un înțeles cu totul altul decît cel din dicționar. Varietatea de interpretări era atît de elastică, încît dacă s-ar fi găsit cineva să scrie un dicționar al limbii politice, ar fi putut umple multe pagini pentru explicația cuvîntului. Iată, bunăoară, una din ele:

— Ați fost vreodată închis la Văcărești? întreabă șeful unui departament pe un tînăr solicitant care venise cu „recomandația" în mînă.

Tînărul îl privi lung, crezînd că glumește și răspunse sincer:

— Nu! Niciodată!

— Atunci, regret că trebuie să te refuz — spuse șeful, scuturîndu-se de pe scaun, dumneata nu poți fi un om cinstit!

La despuierea urnelor

...reprezentanții partidelor istorice făceau niște schimburi de adjective care ar fi făcut să roșească și ouăle de paști. „Amabilitățile" curgeau de o parte și de alta ca grindina și, cu tot tragicul situației, unele replici nu erau lipsite de haz.

Unul din liderii partidului liberal, vorbind, este apostrofat de un frunaș național-țărănist:

— De cîte ori deschizi gura apui, cîte o prostie...

— Apa sîmbetei, risipitor — replică alesul partidului istoric — nu le fi în creier ca șeful vostru.

Aforism

În timpul campaniei electorale din 1933, bătrînul oțerar politic, cunoscut prin cinismul bufadelor sale, spunea acoliților săi:

— Unde te duci și cu cine mergi? În politică, toate drumurile duc la putere. Depinde „cu cine mergi" ca ele să fie scurtate sau transformate într-o neașteptată operație.

Prețul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 2 (99) - 15 ianuarie 1957

05
F

FLACARA
Nr. 3 (700) - 1 februarie 1957

VOTAȚI

CANDIDAȚII FRONTULUI DEMOCRAȚIEI POPULARE

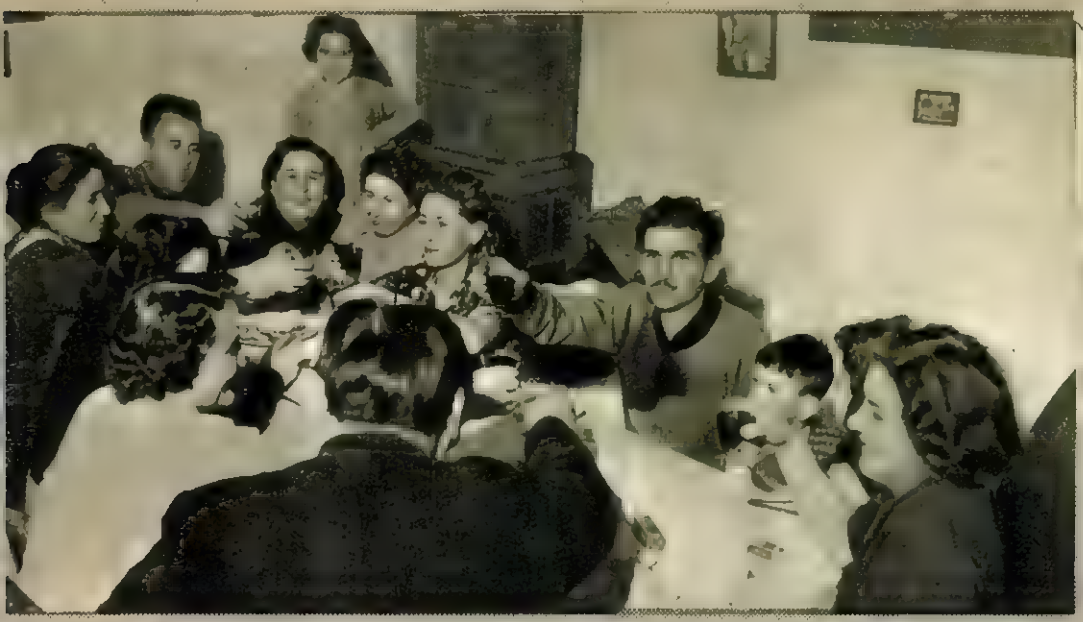

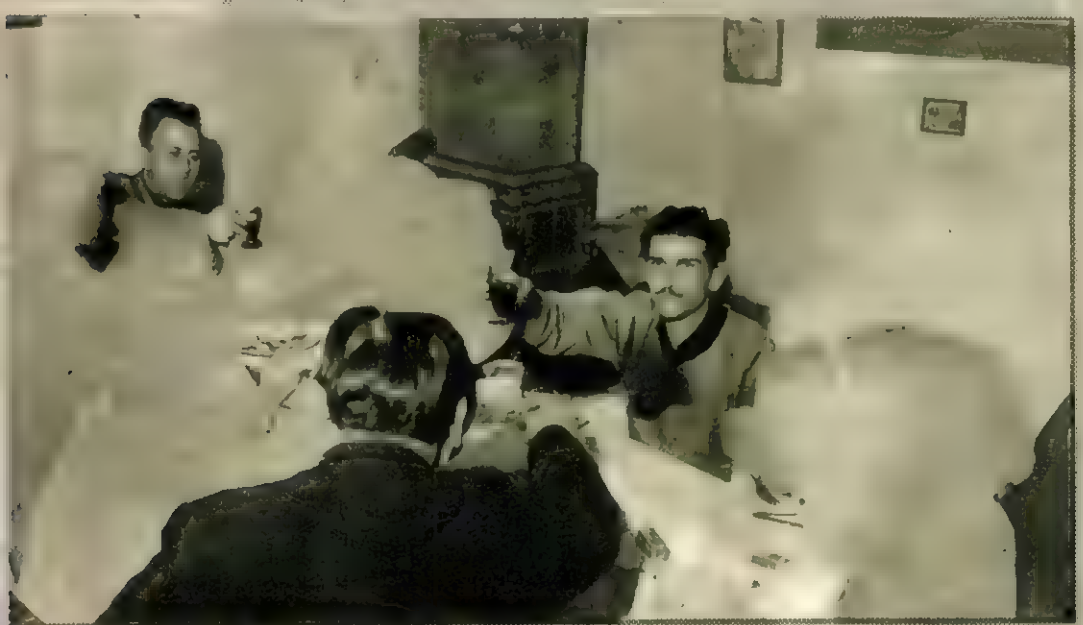

Trei din unsprezece!

Cele două fotografii alăturate sînt făcute într-o familie, în noaptea de revelion. Totuşi, nu e vorba de un joc de societate!

Pe toţi i-am găsit în casa unei fiice a tovarăşei Ecaterina Tudor, str. Constantin şi Elena nr. 47. Cine sînt aceştia din jurul mesei? Să-i luăm la rînd (în fotografie, de la stînga la dreapta): Ionescu Teodor, meseriaş vulcanizator (în prim plan, cu spatele); Niculescu Constanţa, telefonistă la spitalul de copii „Emilia Irza"; Viţa Cochino, funcţionară la M.A.I.; Jeni Culiniac, telefonistă la „Emilia Irza" şi soţul ei, Iosif Culiniac, vulcanizator; Ecaterina Tudor, mamă eroină, iar alături Florica Tudor, muncitoare la Fabrica de ţigarete; Zamfira Csiser, soră la spitalul unificat din Hunedoara, şi Ştefan Csiser, artificier la Combinatul siderurgic din Hunedoara; Maria Socu, laborantă la Laboratorul central de serologie, şi, în sfîrşit, Eugenia Ionescu, responsabilă de sector la Fabrica de confecţii „Gh. Gheorghiu-Dej".

Toţi cei fotografiaţi la masă (în afara celor doi copii) au drept de vot. Am reprodus a doua oară aceeaşi fotografie, haşurînd pe toţi acei care sub regimul burghezo-moşieresc n-ar fi avut acest drept. Şi iată că, în această a doua fotografie,

din 11 oameni au rămas numai 3!

Unde mai pui faptul că în această familie nu am găsit nici un militar, nici un magistrat, nici un analfabet, nici un infirm — categorii de cetăţeni lipsiţi, conform legilor burgheze, de dreptul de a vota.

— Ce părere aveţi de faptul că altă dată n-aţi fi putut vota? — i-am întrebat.

— Pe cine să fi votat în trecut? Pe moşieri şi capitalişti? Asta nu — ne-au răspuns.

De altfel, aceasta este deosebirea dintre regimul democrat-popular, care este interesat ca mase cît mai largi să-şi spună cuvîntul în conducerea ţării, şi regimul burghezo-moşieresc, care înlătura cea mai mare parte din populaţie de la aceste drepturi. Iată şi cifre pe deplin grăitoare:

1932 ~ 2.987.129 votanţi;
1952 ~ 10.353.469 votanţi.

COPERTA I: Desen de P. Nazarov.

COPERTA a IV-a: Croitoreasa Elena Bălotu, de la fabrica de confecţii „Tudor Vladimirescu" din Tg. Jiu, candidată în alegerile de deputaţi în Marea Adunare Naţională, în mijlocul tovarăşelor ei de muncă. (În paginile 2-3-4, reportajul „Despre gorjeni" de C. Baciu).

Cetăţeni!

Folosiţi-vă de drepturile largi pe care vi le acordă regimul democrat-popular!

La 3 februarie, prezentaţi-vă cu toţii în faţa urnelor de votare!

Votaţi candidaţii Frontului Democraţiei Populare!

FLACĂRA

Nr. 3 (100) 1 februarie 1957 ANUL VI

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

VOTAȚI CANDIDAȚII F.D.P.

L-am cunoscut întîmplător împreună cu familia sa. Cînd vorbește, ochii îi sînt plini de o voie bună de care te molipsești pe loc. Dumitru Dincă e tipul omului care-ți spune simplu ce are pe suflet.

Și fiindcă veni vorba de alegeri i-am cerut părerea în legătură cu întocmirea numărului nostru de 1 februarie, închinat acestora. În urma acestei convorbiri, redacția s-a hotărît să ilustreze cîteva păreri ale matrițerului Dumitru Dincă de la „Electromagnetica" din București. Pentru ce votează el candidatul F.D.P.? Iată... Pentru că...

PENTRU CĂ...

DESPRE GORJENI

— reportaj —

de Camil BACIU

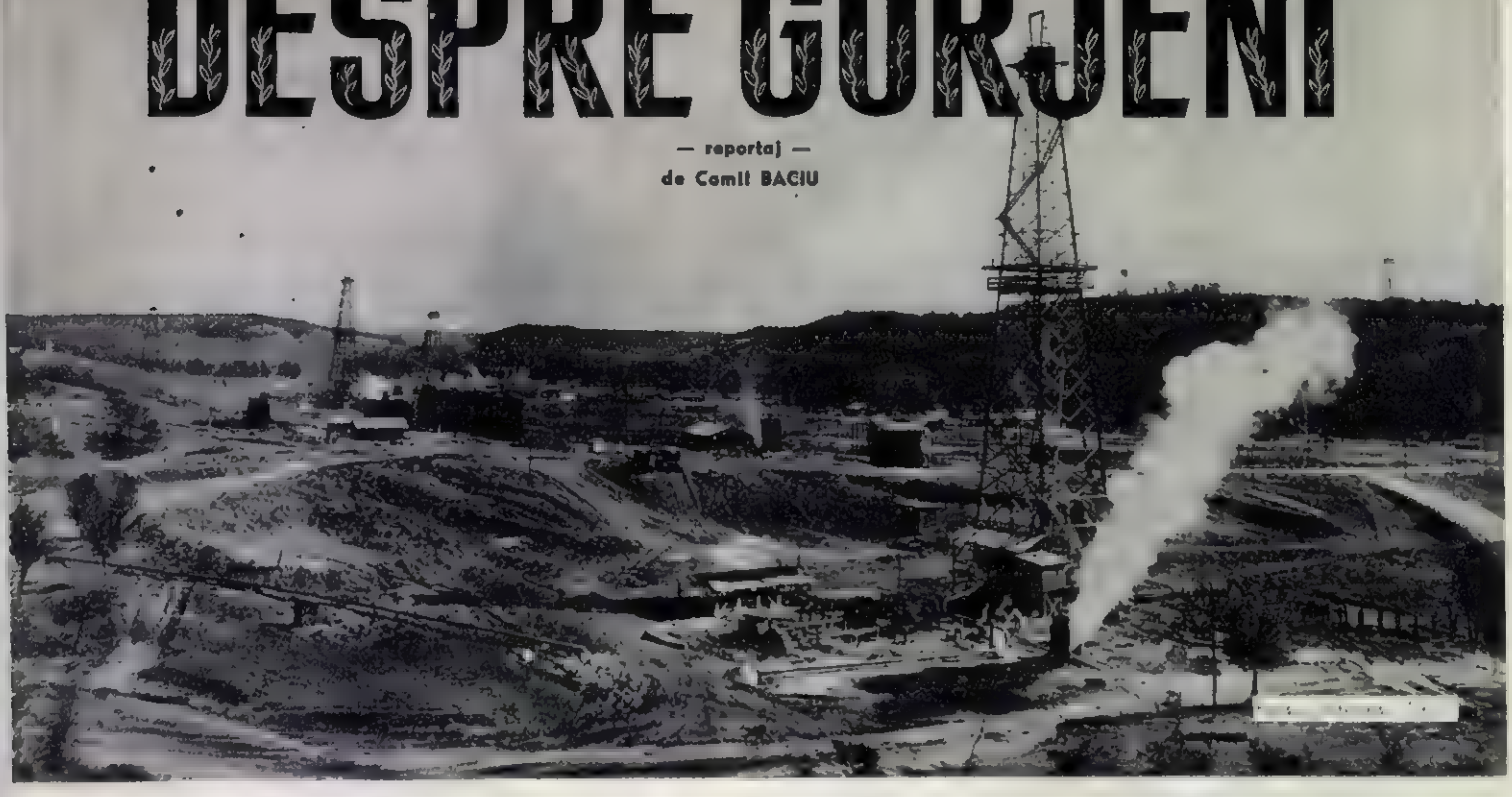

MOTTO: Dacă n-ai necaz de cine, nu-l omori; dă-i drumul în Gorj că moare singur de foame.
(vechi proverb oltenesc)

Maramureşeanul nu rîdea de sărăcia lui — lihnit de foame privea peisajul din jur cu o privire profundă şi amară, moldoveanul apuca să glumească şi acoperea lumea silnică în horbota sfătoşeniei, olteanul era cel mai incisiv şi, ascultîndu-şi ghiorăitul maţelor goale, se lua el însuşi peste picior. Mizeria e mama sarcasmului popular, incisivitatea o fecundează. Am cunoscut un oltean care, sorbind o ciorbă de burtă, îmi istorisea cum a călătorit în tinereţe de la Tg Jiu la Bucureşti pe jos, paisprezece zile, avînd de mîncare zece prune. Căuta de lucru. Mersese pe jos, desculţ, zdrenţaros, zi şi noapte. În a zecea zi s-a prăbuşit aproape în agonie, dar s-a întîmplat să-l ridice un om bun. Sorbea ciorba de burtă şi istorisea, preocupat să nu se stropească pe pantaloni, şi după ce a înghiţit ultima picătură a încheiat: „Hopa Mitică, cade-n cap şi nu se strică, în picioare se ridică, că-i oltean şi nu-l e frică..."

Paisprezece zile, mort de foame, fără să audă, fără să vadă aproape... Hopa Mitică! Paisprezece zile, zece prune — nici măcar o prună pe zi... Hopa Mitică! Nu era încruntat, nici amar, nici sfătos, nu voia să mă convingă de marea mizerie a gorjenilor, ci de vitalitatea lor. Şi dacă vreodată îi veţi auzi pe olteni, şi în primul rînd pe gorjeni, mîndri de neamul lor, să ştiţi că la rădăcina acestei mîndrii se află un fenomen aproape cu neputinţă de înţeles, o minune. Fiindcă e o minune faptul că aceşti oameni n-au murit de frig înveliţi în păturile de beteici, n-au murit de foame hrănindu-se cu praz, nu s-au risipit în lume, cu toate că „în lume" îşi petreceau viaţa, ci încă se mai întorceau la bătrîneţe în Gor-Jiu — Jiul de sus — să-şi ridice casă, să moară în ea.

Cei din Maramu', plecînd la munca de pădure, trăiau acolo mai puţin înfometaţi decît acasă; mai bine trăiau oşenii şi moţii pe unde plecau să lucre, decît în satele lor. Olteni fugeau de mizeria pe care o cunoşteau, pentru una străină, pe care n-o apucau s-o înţeleagă. Cei din Mehedinţi se duceau cu cobiliţa, cei din Gorj măturau Bucureştiul şi strîngeau gunoiul cu cotiugile. Dormeau douăzeci într-o cameră, unii peste alţii, nemaisimţindu-şi mîinile de oboseală, răguşiţi de praf şi de strigătul mărfii, cu ochii tulburi, strîngînd banii în pungi soioase, bine ascunse. Se înapoiau în sat şi mai trăiau numai cît să-şi ridice casă. Mai mult nu puteau. Pentru asta răbdaseră foamea zece ani, douăzeci de ani, treizeci: să-şi ridice casă. Acum, casa era. Şi ei mureau.

Finisarea hidrocentralei din Runcu.

Mai aveau totuşi vreme să facă haz de necaz, rîzînd de mehedinţenii care tăiaseră gîtul calului să-i fure clopotul, sau de ei înşişi, care-şi lasă betele dosfăcute, pentru ca cineva să-i calce pe bete şi dînşii să-l bage în „procest".

Ursitoarele lor fuseseră foamea, frigul, truda. Ele şi nu popa dăduseră nume copiilor. Ele botezaseră familiile, satele, dealurile. Nicăieri ca aci n-ai să întîlneşti atîtea familii Ciungu, Schiopu, Gegeră, Pagubă, Gogoşi, Minciună, Mincîunescu, Pacoste, Neghină, Uscătescu, Fometescu.

Omului îi erau ostile noaptea şi crivăţul, seceta şi mălura, şi ca diavolul să nu-i bată cu ele, nici nu-i pomeneau numele — era tabu. Nici acum nu se spune „dau dracului", ci dau „răului", „ălui din baltă", „lui ucigă-l toaca".

Nemîncarea devenise obişnuinţă, mîncarea un ritual. Şi dacă omul nu avea niciodată cît să se satur, dis-de-dimineaţă apucîndu-se de lucru, lua o bucăţică de mămăligă în gură, ca nu cumva, aflîndu-l cu pîntecul deşert, să-l spurce cucul, pupăza ori cucuveaua.

Sute de ani oamenii aceştia au mîncat ciorbă dulce, ciorbă acră, carne friptă — trei mîncări secole de-a rîndul, iar ultima numai la zile mari. Despre cozonac auziseră mai toţi, unii îl văzuseră, puţini îl gustaseră, aproape nimeni nu ştia cum se face. Abia bătrîni fiind, puteau gorjeni să spună că au mîncat din pîinea aceea galbenă, dulce, pufoasă, aromată.

Oamenii aceştia care plecau să agonisească bani pentru o casă

PENTRU CĂ

regimul democrat-popular asigură dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naţionale. Pentru că foametei şi mizeriei din trecut îi iau locul siguranţa zilei de mîine şi bunăstarea. PENTRU CA noi şi noi bogăţii ale patriei să fie valorificate, pentru ca traiul celor ce muncesc să fie tot mai îndestulat şi mai fericit.

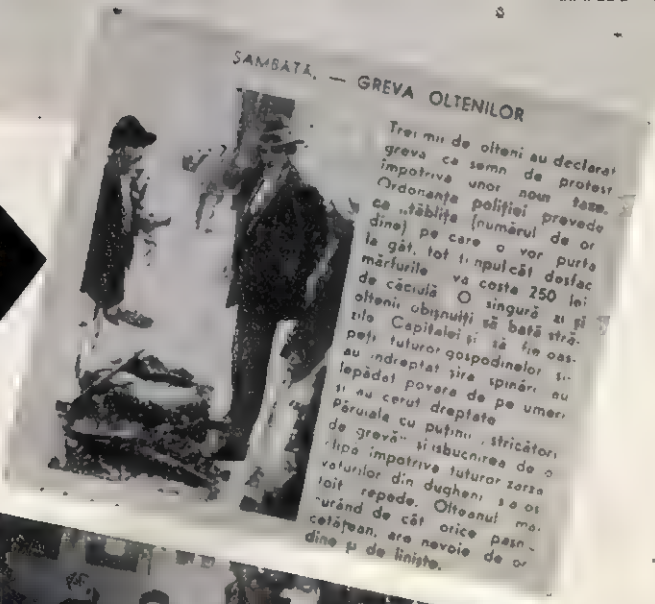

SAMBĂTĂ. — GREVA OLTENILOR

Trei mii de olteni au declarat greva ca semn de protest împotriva unor noui taxe. Ordonanţa poliţiei prevede ca „tăbliţa (numărul de ordine) pe care o vor purta la gât, tot timpul cât desfac mărfurile va costa 250 lei de căciulă. O singură zi şi oltenii obişnuiţi să bată străzile Capitalei şi să fie oaspeţi tuturor gospodinelor şi au îndreptat şira spinări au lepădat povara de pe umeri şi au cerut dreptate. Păruiala cu puţinii „stricători de grevă" şi isbucnirea de o clipă împotriva tuturor zarzavaturilor din dugheni s-a oştoit repede. Olteanul mai curând de cât orice pasnic cetăţean, are nevoie de ordine şi de linişte.

Însemnări dintr-un calendar săptămînal al anului de graţie 1937. Statul şi-a găsit pe spinarea cui să-şi scoată pagubele...

La căminul „1 Mai" din Tg Jiu, aproape de cartierul romilor, s-a improvizat un joc jumătate oltenesc, jumătate ţigănesc; entuziasmul ţinînd loc de ţambal şi lăutari.

După ce a colindat prin ţară, Gheorghe M. Gheorghe s-a întors în Oltenia să lucreze la exploatarea minieră

„... Firesc îi pare şi Antonetei Stanciu, colectivistă din Curtişoara, să-şi calce iia cu fier electric..."

în care nu mai aveau să locuiască şi pentru pogonul pe care nu mai apucau să-l semene, oamenii aceştia care dormeau pe blăni de lemn, mîncau praz fiert în zeamă de varză şi nu gustau şoriciul pentru că-şi făceau opinci din pielea porcului, oamenii aceştia care se împodobeau, spre a fi luxoşi, cu cercel în urechea stîngă, oamenii aceştia repezi şi repeziţi, răi la gură, iuţi la treabă, strînşi la pungă, mîndri de neamul lor, slugărind prin străini, oamenii aceştia cunoscuţi de cei săraci pentru viaţa lor mai mizeră decît a altora, locuiau într-o ţară mult mai bogată decît şi-o puteau închipui în visele lor. Sărmanul, nenorocitul Gorj era bogat, dar la averea lui ei nu ajungeau. Şi această viaţă primitivă, în care se obişnuiau trei mîncări, focuri fără sobe şi scaune prinse în cuie de lemn, a durat pînă acum zece ani, pînă acum cinci ani, vestigii de-ale ei păstrîndu-se şi azi.

Dacă cineva, vorbind despre gorjeni acum, n-ar pomeni despre eliberarea lor dintr-o mizerie neagră, acela ar ocoli sensul profund al evenimentelor ce se petrec în Gorj. Eliberarea aceasta se datoreşte înlocuirii setei oarbe pentru pămînt prin învăţarea unei meserii, prin aplicarea unei tehnici noi în

întovărășirile pomicole și zootehnice.

Întărirea bazei comerciale a legăturilor dintre sat și oraș prin înlocuirea sistemului de cote cu acela de achiziții și contractări va stimula înaintea tuturor, pe acești oameni vioi, întreprizi, obișnuiți să la ușor legătura cu orașul. Eliberarea aceasta se datorește mai ales industrializării — mina de la Rovinari, schelele petrolifere, construcțiile de fabrici și fabricuțe.

Acum trei ani încă, un om se mai dusese 100 de kilometri pe jos, de pe lîngă Tg. Jiu pînă la Craiova, ca să bea bragă și să-și ascută briciul. Îl apucase asemenea dor de lume, încît își găsise treabă tocmai în orașul Băniei; la Tg. Jiu nu-i plăcea: era prea mort. Dar de atunci totul s-a dat peste cap — șoselele s-au desfundat de la atîtea mașini, lumea se înghesuie la cinematograf, la spital în loc de trei medici sînt patruzeci și opt.

Nu cu mulți ani în urmă a plecat de aci sculptorul Brîncuși. De la el au rămas trei opere de artă: o „Columnă a recunoștinței" („Coloana fără sfîrșit"), o „Poartă a eroilor" și o „Masă a eroilor" („masa tăcerii"). Prima e un stîlp de pridvor, oltenesc, înalt de vreo patruzeci de metri, un fel de șurub care pătrunde în cer; celelalte, construcții masive, un arc de triumf și o masă cu scaune asemeni unor cupe de piatră al căror picior e la fel cu partea de sus. Brîncuși a plecat atunci în străinătate, fiindcă nu era înțeles și mai ales nu era ajutat în țară. Nu știu cine-l înțelege azi la Tg. Jiu; arta lui mi se pare mult prea abstractă; dar azi, acest centru al Gorjului are multe cămine culturale, echipe de teatru, de jocuri, de muzică ușoară, de teatru de păpuși. Nu se mai face artă abstractă, iar arta e la îndemîna poporului.

Omul acela nu s-ar mai duce să bea bragă la Craiova pentru a simți frămîntarea vieții unui oraș. Și cei din alte sate ale Gorjului nu s-ar mai duce la măturătură, nici la cotigă, în poliție sau în jandarmerie, ca panacodari[1]) și brutari în București. Oltenia e așezată pe un strat de cărbune care se întinde pînă în Iugoslavia. Oltenia are petrol. Exploatările au început din Gorj. Cărbunele se scoate cu excavatorul la suprafață, ca lutul de cărămizi, ca pămîntul pentru chirpici. Cărbune scos prin săpare! De ce n-a făcut-o nimeni pînă acum? De ce plecau gorjenii la coada măturii? Întrebați-i pe foștii domni avocați din Tg. Jiu, pe stăpînii băncilor „populare", care mergeau cu obrăznicia pînă acolo încît își intitulau instituția de jecmăneală „Tudor Vladimirescu", după numele aceluia care pusese foc bunilor lor strămoși. „Sărac în țară bogată" — unde anume s-ar fi putut potrivi mai bine zicala aceasta? Duceți-vă la Rovinari. Acolo pe o suprafață mică se va scoate, vreme de aproape o sută de ani, cam un sfert din toată producția de lignit a țării. Media pe republică e acum de o tonă pe post[2]); acolo va ajunge la cincisprezece tone pe post. Intrați în noile locuințe de la Rovinari, în noile locuințe nu departe de cele împărțite în „casă de foc" și „sobă", unde, în ogradă, se coace mălaiul în „țăst". Intrați în locuințele cu baie, sobe de teracotă, mobilate cu mobilă modernă. Oare tehnica a adus aici studioul, garderobul, fotoliul, radioul, reșoul, priza, becul, prosopul, plapuma, abajurul, tocana, budinca, cozonacul, lichiorul? Ele existau și în urmă cu zece, cu treizeci de ani, cînd băiatul acela plecase spre București avînd în buzunar zece prune, cînd Grigore Pîrvulescu nu găsea de lucru decît în poliție. Acum Pîrvulescu e maistru de parafinare. El are serviciu, nevastă-sa are serviciu, fiica lui la fel. În urmă cu trei ani erau în acest parc al schelei cam șaizeci de lucrători, din care cincizeci veniseră din Prahova; gorjenii nu se pricepeau la petrol. Acum mai sînt doar doi prahoveni. Ceilalți au venit din satele apropiate, care furnizau odinioară panacodari și măturători. Olteanul e ager, iute. Pînă și pe boi i-a scos din firea lor domoală și-i aleargă pe șosele. Olteanul e priceput la meserie, dar neavînd ce să facă cu ea, devenea negustor și „oltean" — purtător de cobilițe.

1) Lucrătorul care introduce plinte în cuptor.

Acum Dumitru Negomireanu și-a lăsat registrele contabile de la cooperativă și a trecut să facă analiza petrolului. Nici nu-i trece prin cap c-ar mai putea cîndva să se „funcționărească". S-au întors de pe drumuri Constantin Huldun, apoi Dumitru și Gheorghe Huldun, frații săi, măturători în Constanța. Primul e mecanic-șef de schelă, al doilea mecanic, al

.... o sobă de teracotă cu plită de fier, foarte elegantă, reproduceri pe pereți..."

treilea maistru-sondor. Gorjenii devin muncitori industriali.

Cine să mai povestească despre oamenii din partea locului că rad găina pe burtă ca să aibă pe unde suge puii — cînd la Runcu se face o microcentrală care va lumina și alte sate din jur? Cine o să poată vedea teatrul de păpuși din Runcu fără să se simtă zguduit la apariția micilor făpturi cu capete de papier-maché, aici, lîngă Valea Sohodolului, unde cîte unii mai poartă cercel în lobul urechii?

Dacă treceți prin Tg. Jiu, după ce veți fi ascultat poate orchestra casei de cultură, după ce veți fi văzut spitalul mare și modern, duceți-vă la Muzeu. Priviți acolo imaginea culelor[3]), răsfoiți monografiile privind Gorjul, apoi opriți-vă în fața nișei în care e înfățișată o „casă de foc". În fund e căminetele (sau camnița, un complex format din vatră, raft, sobă etc.) cu zălar (lanțul pentru ceaun), brădoaică (putina de murături) vadră cu cauc (lingură mare de lemn), masă pitică prinsă în cuie de lemn, sărărița, tîlv (ligvă prelungă folosită la scos vinul). Aveți în față, într-o stilizare casnică, viața milenară a gorjeanului. Îndreptați-vă apoi spre cartierul noilor locuințe muncitorești și sunați la întîmplare. Autorul acestor rînduri a făcut la fel. A nimerit la Nicolae Marinescu, mutat de curînd aci și care a umblat, ca orice gorjean care se respectă, prin multe locuri înainte de a se întoarce acasă. Am discutat nu prea mult și destul de convențional: meserie — tîmplar, salariul brut — 920 lei etc. Apoi am privit camera: o masă lucioasă, un fotoliu, un dulăpior în alb și bleu, o dormeză îngustă, un birou împodobit, pe pereți reproduceri din Ressu, Tonitza, Grigorescu, Aman — aceasta era sufrageria (înainte pretutindeni, încă și azi pe alocuri — „soba"); o sobă de teracotă, cu plită de fier, foarte elegantă dulapul de vase, reproduceri pe pereți — bucătăria (înainte pretutindeni, încă și azi pe alocuri — „casa de foc"). S-au servit vin și foltaje (înainte pretutindeni, încă și azi pe alocuri — praz fiert în zeamă de varză).

Marinescu își ridicase casa într-un an, muncind el și cu împrumut dat de stat, făcut prin întreprindere, Trustul 7-Tg. Jiu, Oficiul Bază tubulară. N-am întrebat nimic în plus. În anul acesta o să-și termine mobilatul odăilor — o să aibă bani mai mulți — căci salariile, conform ultimei Hotărîri a partidului, vor crește. Totul începuse în urmă cu cîțiva ani, dar gorjenilor li se părea cum nu se poate mai firesc.

Firesc a fost și pentru Negomireanu că și-a lăsat registrul ca să devină petrolist. Firesc li se pare celor din Tg. Jiu să propue pentru a candida în alegerile pentru Marea Adunare Națională, o croitoreasă, o gospodină — Elena Băloiu, cînd zeci și zeci de ani Gorjul își trimitea ca „reprezentanți" în Parlament pe cei mai deochiați avocați ai săi, cei mai hrăpăreți, mai vicleni. Firesc îi pare și Antonetei Stanciu, colectivistă din Curtișoara, să-și calce iia cu fier electric.

Oamenii aceștia se zbătuseră atîtea sute de ani pentru a trăi omenește, încît aproape nu simțiră cînd au început s-o facă. Și rîd de cei care mai poartă cercel, de cei care nu se învelesc cu plapumă, de cei care știu rostul doar a trei mîncări. Și e pentru prima oară în istoria Jiului de Sus, cînd ei rîd, nu ascunzîndu-și amărăciunea, nu strîngînd bani pentru pămînt, ci cumpărîndu-și mobile, haine, radio, mergînd la teatru, oamenii ăștia ageri și întreprinzători, care secole de-a rîndul au trăit deasupra unor comori pe care abia Republica le-a descoperit și pus în valoare.

Pomi abia sădiți, zorele cățărîndu-se sub streșini, ve... rondă modernă — o colonie muncitorească în preajma satelor celebre odată prin mizeria lor.

2) Un om lucrînd opt ore la extracția cărbunelui.

3) Case boierești întărite, specific românești.

Tudor Arghezi

Epocă de prefaceri

Expresia „trăim o epocă de prefaceri" fusese întrebuințată în epocile mărunte, de cîte 4-5 luni, pentru faptele diverse, dintre două banchete cu lăutari, la schimbarea unui guvern cu altul, la o alianță nouă, care înlocuia pe cea anterioară, la o reformă fiscală, la succesiunile și fanteziile regale amplificate cu muzică militară și trîmbiți. Dacă Vodă, căutînd o variație distractivă, da ordinul ca oamenii politici să iasă în uniformă albastră și să defileze caricatural, în marș, pe dinaintea palatului, cu brațul în sus, ca în circul roman, toți foștii, actualii și viitorii demnitari de atunci, se îmbulzeau să asculte porunca, făcuți maimuțoi. Participau la reprezentația bîlciului public bărbile albe, chicile, cheliile, universitățile, partidele, academia... Uniforma cu șapcă purta pe piept, cusută cu arnici galben, ales de gustul lui Vodă, care desena și portul, însignele, culorile și epoleții ofițerilor, o cruce combinată între a cavalerilor de Malta din cruciade și heraldica treflată. Începea iarăși o epocă de prefaceri în prefăcătorie cu un „Front Național". În prefaceri nu s-a prea făcut niciodată nimic, dar în prefăcătorie politicienii noștri s-au prefăcătorit întotdeauna cu entuziasm.

Dar, vedeți, oricît vi s-ar părea de inacceptabil, astăzi o trăiți într-adevăr epoca de prefaceri netrăită. O trăiți, vreți, nu vreți, domnilor, de vreo 12 ani, și ea se îndătinează. Prefacerile se săvîrșesc mereu înmulțite, sub ochii noștri. Desigur, epoca revoluționară nu seamănă cu pomana așteptată de naivitatea dansatorilor de salon, care visau revoluții prin bună înțelegere amicală, cu păstrarea privilegiilor, într-o întrecere de amabilități cu zîmbete și mîngîieri. Am 20 de mii de hectare: perfect! Îi dau și lui Neacșu 2 pogoane la hîrtoape și mă bucur, fericit de sfintele mele proprietăți, moștenite de la niscaiva cămătari, căpătate prin fraudă, testamente sofisticate, concesii, samsarlîcuri sau, fără zăbavă și mai scurt, din vistieria statului de-a dreptul. Cazul unui secretar general de minister, care a cîștigat într-o noapte 30 de milioane dintr-un export de zahăr era normal. Vlăstar bastard al unui ceasornicar bătrîn cu bucătăreasa lui și avocat fără pledoarii, fericitul se căsătorise cu zestrea unei mirese cocoșate.

De la București la Ploești, de la Ploești la Predeal, de la București la Oltenița, șoseaua trecea prin sute de „ferme" cochete, apărute una după alta, în cei 50 de ani de pînă la ultimul război. Ale cui erau aceste arhitecturale pretexte? Funcționarii mari ai statului se organizau fermieri din salarii relativ derizorii, întemeind alibiuri pentru cîștigurile remărturisite. Pe cînd grădinăritul, făcut cu brațele chinuite ale unei familii harnice, dădea o improbabilă, discutabilă rentabilitate, fermele domnilor șefi și noi ciocoi produceau, fiecare, milioane.

În timpul războiului cu Sovietele, mii de motoare, piane și mașini zăceau în ploaie și noroi, pe cîmpiile dintre Filaret și Cotroceni. În gara de triaj a Capitalei, un general licitase 30 de vagoane de pietre de morminte, ridicate din cimitirul evreiesc de la Odesa. Din lespezile lor, netezite de inscripțiile ebraice, un dictator-adjunct, tînăr amoros adjunct la trebile statului cît și la alcovul dictatorului bătrîn, și-a edificat în inima capitalei o reședință somptuoasă, în care a locuit trei singure ore într-o noapte de bombardament.

Un profesor, căpitan în rezervă, fusese pus, de încredere, să supravegheze la un nod de cale ferată din Transnistria, aglomerarea de pachete suspecte expediate în țară. Constatînd că erau excesiv de numeroase coletele cu șunci, le-a desfăcut. Dedesubtul șoriciului, șuncile erau îndopate ingenios cu bijuterii... Raportînd, ofițerul a fost mutat... Găsise prea multe, și adresele expeditorilor puteau să dea de gol cariere strălucite și să pulie la îndoială onoarea ostășească.

E interesantă metoda unui general de a transporta, fără să se vadă, covoarele furate. Făcute suluri, covoarele erau aninate unele de altele cu frînghii și trecute prin Nistru ca un șir de bărci. Blănurile de astrahan se înmulțiseră considerabil în spinările nevestelor de militari, cînd prea strîmte, cînd prea largi. Multe proprietăți reprezentau ovăzul cailor, soldele regimentelor și furniturile livrate fraudulos. Se cunoaște și naveta comenzilor mari pentru armată, intrînd din 200.000 de cojoace 200, trecute între ușă și fereastră de o mie de ori. Un general, ingenios și el, tipărise cîteva sute de mii de batiste de mătase cu chipul regelui, distribuite obligatoriu soldaților și gradaților, evident pe bani. Inspirația proastă lipsită de acel rafinament care face hoția gentilă, obișnuit în afacerile subtil organizate în afară de probe pipăite, a părut atît de idioată și marilor pungași de stat, încît jafurile de tipul clasic rămîneau aproape corecte.

Învoielile soldaților în cazărmi lăsau vacanță la popotă întoarse în beneficiul unui comandant, beneficiu sporit cu produsul condițiilor de a fi, soldat, învoit acasă.

— Tu ai să-mi aduci 2 gîște și 4 curcani, ouă, brînză, un miel, un sfert de porc, o damigeană de țuică, niscaiva vin... vezi și tu.

Ordonanțele, 2, 3, 4, după gradul ofițerilor la care slugăreau din ordin și datorie, erau dădacele copiilor, feciorii în casă, bucătarii și spălătoresele rufelor mensuale feminine. Pe lîngă palmele cucoanelor, ei trebuiau să rabde și cravașarea — să trăiți! — peste obraz a d-lui colonel.

În timpul camuflării luminilor, în oraș — în război — Bucureștii erau comandați de un dictator satrap al întunericului, un general, investit cu puteri discreționare. Măsurile lui arogante inspirau teroare. Nu puteai aprinde un chibrit să-ți nimerești gaura ușii cu cheia, că numaidecît un răcnet îți interzicea să mai răsufli și te încremenea pe scară. Într-un ziar de dimineață cititorii stupefiați au luat cunoștință de o plîngere a generalului la Parchet, publicată pe o coloană întreagă a unei pagini. I se furase dictatorului întunericului și luminii, din podul casei, o cantitate de nedescris de materiale, pe care imprudența lui, în panică de posesor devastat, o arăta cu de-amănuntul. Kilometri de stofe și pînză, trîmbe de mătase, suluri de catifele, postavuri, pogoane de flanelă, cretoane, serjuri, sumedenie de mărfuri cu denumirile cele mai riscate din vocabularul comercial și croitoresc. Generalul avea în pod o vastă prăvălie universală. Fusese, mai înainte de a i se coase pe mînecă tresele de aur și la chipiu frunzele de stejar, angrosist? Nu, drăguțule. Se aproviziona din magazinele cartierului Lipscani, Covaci, Șelari, Șepcari, puse sub observație amenințătoare și unui continuu șantaj. Ca să scape de procesverbal, de Curtea marțială și de arestare, negustorul psiholog scotea din rafturi 30 de metri de șeviot și-i făcea generalului un cadou. Operația se repeta la nesfîrșit și dictatorul adunase în podul casei vagoane de marfă.

Ordonanțele altui general vîndeau cu preț redus familiilor din circumscripția lui tacîmurile de argint și aur, porțelanele scumpe cu blazoanele grofilor maghiari, furate din castele, și covoare, uneori de un metraj de pogon.

Am asistat odinioară la o formă religioasă de trafic. În cabinetul unui ministru de domenii, stînd cu spatele și uitîndu-mă la cotoarele cărților din bibliotecă. O delegație de preoți ardeleni cereau pentru „besărică" o anumită pădure, în numele unei parohii. Besărica era în realitate o întreprindere de exploatat lemnul de construcție și de foc, ministrul, cunoscător în cele duhovnicești, nefiind străin de substanța intervențiilor în numele bieților oameni sărmani, pentru care, în milostenia lui dumnezeu, și-a trimis unicul Fiu sa sufere pe pămînt. Însă ministrul nu era destul de onest și dezinteresat politicește, ca să dea delegația afară, partidul din care făcea parte avînd mare nevoie în regiune de prozeliți. Cinică în ironia ei, replica fu promptă și dirccră. Adresîndu-se șefului delegației, fără ceremonialul cuvenit, ministrul l-a întrebat textual:

— Ascultă, popă! Cît cîștigi tu din treaba asta?

Lovit cu biciușca peste nas, Prea Cucernicul tăcu nițel, consternat și bîlbîit de atîta brutală sinceritate.

— Vai! domnule ministru... căz... să vedeți... dacă... știți că...

— S-o scurtăm, părinte, a încheiat ministrul. Dacă nu-mi spui că ai să cîștigi 2 milioane, nu-ți dau pădurea...

— Atunci, îngăduiți-ne să ne retrajem... tare mîhniți.

— Retrageți-vă, învoiți-vă și cînd mai veniți, mîine, dăm besăricii pădurea...

Ministrul nu era la cel dintîi tîrg de felul ăsta, știind precis dinainte rezultatul.

M-am informat. A doua zi, delegația a obținut pădurea și ministrul n-a voit să nu aibă ultimul cuvînt în cea ce el numea totuși „o sinistră porcărie".

— Eu știu că o să cîștigi, pôpo, nu două, cum ți-am spus, dar 5 milioane. Spune drept, nu-i așa?

— Domnul să vă binecuvînteze, domnule Ministru! ziseră reprezentanții îngerilor pe această vale a plîngerii, ce este viața, părăsind biroul.

Acad. Tudor ARGHEZI

Fotografie de M. IVANCIU

CRUCI TRISTE...

Triste, șubrezite, crucile de la porțile caselor sînt astăzi simbo'ul înmormîntării unui trecut crîncen.

Reportaj de C. CHIRIȚĂ

Există încă în țara noastră cîteva sate care mai poartă denumirea veche Vai de Ei. Unul dintre ele se află în partea răsăriteană a Oltului, cam la vreo douăzeci de kilometri dacă o iei pe șosea, pe valea Cungrișoarei.

Satul părea pustiu. Înserarea încă nu coborîse în vale, așa că aproape toate ființele satului erau la cîmp. Cîteva babe legănau plozi la marginea drumului, cîțiva moșnegi își găseau de lucru prin ogrăzi. Am trecut mai întîi pe la școală, dar, cum se terminaseră cursurile, n-am mai găsit pe nimeni. Am întrebat pe un prichindel unde-i sfatul popular și puștiul mi-a răspuns fără să se intimideze că satul ține de-o comună de peste deal și acolo se află sfatul popular. Dar, dacă vreau, mi-a spus în continuare puștiul, pot să vorbesc cu deputatul satului, cu nea Bujgoi, care stă trei case mai la vale. Cum nu mi-a mai spus că deputatul e la comună, la sfat, am plecat spre casa lui.

Bat la poartă. Nimeni. Mai în jos se bălăceau prin praf niște copii. O fetiță s-a desprins din joacă, alergînd spre mine.

— Nu-i acasă tătucul, vine mai tîrziu. Iar bunicu-i după vite.

— Dar unde-i tătucu?

— Tătucu-i la sfat și mama la dispensar. Vin amîndoi seara cu șareta.

Isteață, fetița dădea cîte trei răspunsuri la fiecare întrebare. Am plecat împreună către ochiul de verdeață în care-și continuau puștii joaca. M-am așezat pe marginea verde a șanțului și le-am privit zbenguiala o bună bucată de vreme. Mijloacele de distracție erau o minge și o tricicletă. Tăbărau cînd pe una, cînd pe alta, fără să se gîndească o clipă să-și disciplineze jocul. Cînd s-au săturat de amîndouă, au început să se ia la întrecere în sărituri. Fete și băieți laolaltă. Săreau ca niște iezi. Capul tuturor era o pionieriță de vreo 12 ani. Ea organiza într-un fel joaca și tot ea era aceea care le dădea deplină libertate.

Întîi a venit lîngă mine un gîndăcel de vreo doi ani, poate chiar mai puțin. Avea părul ca paiul de grîu. Și-a rostit numele rîzînd și țuguindu-și buzele: „Dumit-a". Pe urmă a venit un drăcușor negricios cu vreo doi ani mai mare. Își rostea pronumele fără greșeală: „Stana". La nume se mai încurca puțintel: Busșgoi. S-a apropiat și o bălană încruntată, Niculina, apoi o ochește frumușică și neastîmpărată, Aurora, apoi o cosînzeană rușinoasă, deși nu o chema Ileana ci Florica și, în sfîrșit, pionieriță Aneta. Șase fete crescînd din doi în doi ani.

Aveam în față imaginea împletită a copilăriei. Fiecare vîrstă aproape că era reprezentată cu caracteristicile ei sufletești. Dumitra, Stana, Niculina, Aurora, Florica, Aneta. Toate aveau același nume: Bujgoi. Toate erau surori. Frați n-aveau. Ne-am împrietenit repede. Dar numai ce ne-am împrietenit, c-au și început să-și arate însușirile. Mai ales cele mai mici. Se tîrau pe burtă, se dădeau de-a berbeleacul, săreau într-un picior, uneori mai cădeau de icnea pămîntul la lovitură, dar rîdeau și săreau mai cu foc. Erau îmbrăcate în rochițe de stambă decolorate, dar erau sănătoase și vesele, nevoie mare. Nu oboseau, nu asudau, nu-și găseau o clipă locul și făceau o larmă de se cutremurau copacii din jur. Pline de colb pînă-n adîncul ochilor, cu gleznele zgîriate de scaieți și înroșite de urzici, erau neobosite și vesele. Cele mărișoare le fereau pe cele mici, cu gesturi superioare, dar blînde și serioase de mamă.

Am văzut și casa cu șase fete. Am văzut-o înainte de scăpătatul soarelui. O căsuță oarecare, scundă, cu varul cam trecut. Prin ogradă se plimbau în voie cîteva orătănii, printre care și două nesuferite bibilici. Cea mai obișnuită casă din lume. Acolo trăiau cele șase fetițe. Era modestă împărăția lor, de aceea și-o măreau necontenit, cucerind ulița și peticele de verdeață libere ale satului.

În înserare, Aneta, cea mai mare, și-a chemat surioarele cu o voce care n-admitea replică:

— Haideți acasă să vă fac ceva de mîncare.

Și verițele au zbughit-o de lîngă mine, uitîndu-mă într-o clipă. Îmi închipuiam ce se petrece. Ceva nu mă lăsa să intru înăuntru. Dar îmi închipuiam fără putință de greșeală scena. Un ceaun mare, așezat pe pirostrii. Dedesubt, vreascuri și crengi uscate arzînd cu flacără. Pionierița cu făcălețul înmînă, așteptînd ca apa să dea în clocot. Lîngă ea, măsuța de lemn rotundă pe trei picioare plină de bucate... Am vrut să mă despart de casa cu șase fete amorțit de liniștea așteptării. Se zăreau flăcările roșietice de sub ceaun.

Am pornit încet spre casa celuilalt Bujgoi, deputatul. Un car cu boi mi-a luat-o înainte, scîrțîind. Se înserase. Am simțit și mai adînc aceasta cînd vocile celor din car au rostit: „bună-seara". Ulița era încă goală. Ba de-abia goală. Copiii se pripășiseră pe la casele lor. Era liniște și eram singura ființă pe uliță. M-am uitat în jur. Ceva m-a ținuit locului. Lîngă fiecare poartă, sau aproape lîngă fiecare poartă se înșiruiau cruci de lemn îngropate în pămînt, întocmai ca în cimitire. Cîte 4, 5, 6 cruci în dreptul fiecărei case. Crucile erau vechi, de lemn. Unele căzuseră într-o rînă, altele se șubrezeau, altele aproape putrezeau. Priveliști asemănătoare nu mai întîlnisem nicăieri pînă atunci.

Negura întrista și mai mult priveliștea. Întîi am început să număr crucile. Am renunțat însă repede și am început să mă gîndesc la rostul lor. M-au trezit din gînduri zgomotul unei căruțe și vocea unei fetițe care se bucura de apropiata sosire a părinților...

Cu deputatul și cu nevasta lui am intrat repede în vorbă. Lufndu-mă drept un drumeț întîrziat în sat, m-a poftit să dorm la dînșii. Dar pînă să ne ducem la culcare, am stat o bună bucată de vreme de vorbă pe cerdac. Oamenii și-au spus bucuriile și necazurile, și-au înfățișat cu seriozitate nădejdile. I-am ascultat. Apoi am dat și eu drumul întrebării care mă obseda de cîtva timp: care era rostul crucilor acelora roase de vreme? Mi-au spus că e un obicei vechi în sat de-a pune la moartea fiecăruia din familie și o cruce în fața casei.

— Se vede că obiceiul a început să slăbească.

— Ba din contră, se ține încă tare — mi-a răspuns deputatul.

— Atunci de ce-s numai cruci vechi?

Am simțit că oamenii mă privesc țintă la lumina lămpii. Dintr-un ungher întunecos, s-a ridicat o umbră și a venit spre masa la care stăteam noi. Era bătrînul casei, tatăl deputatului.

— Apoi despre asta eu trebuie să vorbesc.

Și-a aprins pe îndelete o țigară și după ce a tras cîteva fumuri a început:

— Vezi dumneata, alta-i povestea crucilor. Satul ăsta, că de aia-i zice Vai de Ei, era parcă blestemat să-și piardă pruncii. Mureau copiii ca fluturii aceia care nici nu ies bine la lumină și pier. Blestem, neblestem, pricina era limpede: sărăcia și bolile. Muierea mea a născut patrusprezece copii și numai trei au trecut de un an. Și iaca, de la o vreme nu ne mai mor copiii. Și cum bătrînii își țin cu ambiție zilele, au rămas în fața porților numai cruci vechi. Ba

←

Prin locurile Vaideeinilor a răsărit în ultimii ani o casă de nașteri. De aici, mamele se întorc acasă cu prunci sănătoși. Cele două mame care au născut în aceeași zi și-au îmbogățit familiile cu cîte un fecior. Să le crească mari și voinici!

chiar, în anii din urmă, s-o spun drept, nu prea am auzit să mai fi murit vreun copil nou-născut. Dar despre asta ar putea să-ţi vorbească noramea, că doar ea e moaşă, e, cum s-ar spune, un fel de „otoritate".

Terminînd acestea de zis, moşul s-a topit din nou în ungherul acela întunecos. Iar nora a început să-mi vorbească, rar şi convingător, despre case de naşteri, despre moaşe, doctori şi medicamente, despre penicilină şi streptomicină, despre gemeni şi părinţi. Mărturisesc că auzeam foarte vag spusele ei, deşi eram conştient de straşnica lor realitate, de faptul că ele formau marea cauză care dusese la dispariţia mortalităţii infantile în comună. Cîteva cuvinte mi-au răsunat însă puternic în urechi:

— Este unul la noi, unul Iancu Bujgoi, care are şase copii. Numai fete. Şi-s sănătoase...

Chiar la cele şase fete mă gîndeam. Cele şase veverițe care nu-şi mai găseau astîmpărul, care înveseleau satul cu larma lor, care aşteptau cu nările deschise aburul mămăligii. Mă gîndesc că totuşi s-ar fi putut să nu mă înconjoare cu strigătele şi jocurile lor, să nu le chem pe nume, pe fiecare în parte, şi să-mi răspundă ruşinoase sau pline de îndrăzneală. Fetele trăiau, erau existenţe. E x i s t e n ţ e. Dacă s-ar fi născut cu ani în urmă, unele dintre ele ar fi putut... Mi se părea absurd. Am părăsit acest gînd. Dar mi-a revenit în timpul somnului agitat, în crîmpele de vis întunecate de şiruri nesfîrşite de cruci.

Dimineaţa a alungat însă repede noaptea. Şi nu mult după apariţia soarelui m-au trezit nişte clopoţei care răsunau veseli în urechile mele. Fetele-şi reluaseră joaca.

Am pornit parca uşurat la drum. Crucile din faţa porţilor erau strîmbe, putrezite, bătrîne. Copiii veseli se tăvăleau prin pajişti. Am început să fluier vesel, apoi m-am lăsat subjugat de cîntecul pădurii.

PENTRU CA

în ţara noastră copiii oamenilor muncii simt grija de fiecare zi a regimului. PENTRU CA generaţia de mîine să aibă o copilărie fericită, PENTRU CA nivelul de trai al oamenilor muncii să crească necontenit.

Recreaţie... ultima din ultima zi dinaintea vacanţei de iarnă. Şcolarii au descoperit o carte cu poze. Fotografia din păcate nu poate reda exclamaţiile de bucurie.

şi copii veseli

ÎNDEMNUL LUI MIHAI-BACI

Fotoreportaj de E. IAROVICI

De fapt mă dusesem la Batoș, raionul Reghin, s-o caut pe colectivista Raveica Covrig, candidată în alegerile de deputați în Marea Adunare Națională. Am găsit-o robotind prin casă și, în timp ce o așteptam să-și termine treaba, a venit Mihai-baci, un bătrîn de 72 de ani (fotografia 1) cu care am intrat în vorbă.

Despre ce se discută în primul rînd, în aceste zile, în satele din Regiunea Autonomă Maghiară? Despre desființarea cotelor, despre alegerile ce se apropie, despre politica partidului în ce privește minoritatea națională maghiară... L-am îndemnat pe bătrîn să-și depene amintirile despre alegerile din trecut. La îndemnul meu, însă, m-am ales eu cu un îndemn.

— Căutați pe ăi care-și aduc aminte de alegerile de pe vremuri? — Eh! Nu face să-ți bați capul cu aduceri aminte despre domnii candidați averescani, liberali, cuziști, țărăniști și cîți mai erau. Ei nu știau decît să facă făgăduieli înainte de alegeri. Iar după aia, din făgăduielile lor se alegea praful. Spre pildă, eu îmi amintesc că unii ne-au făgăduit lemn de la pădure pentru clăditul caselor și bani cu împrumut de la băncile lor. Dar cine a ajuns să-și facă casă de pe urma lor?... Atunci alegerile erau însoțite de făgăduieli întotdeauna neîmplinite. Acum, noi, cu deputații noștri, nu mai avem nevoie de făgăduielile domnilor. Ne facem singuri ce avem nevoie, că statul e-al nost'... Meri să vezi!...

Mihai-baci se apropie de mine și mă privi în ochi:

— Ați văzut grajdul gospodăriei? Meri de-i vezi; e fain! (fotografia 2). Încap în el o sută de vite. Pe ăsta l-am făcut noi! Și cîți colectiviști și-au făcut case! Dar să nu vorbim numai de colectiviști! Pe ai lui Kräupner Johann i-am pomenit din totdeauna într-o cocioabă. Să vedeți: și-au făcut acum casă din cărămidă, acoperită cu olane; și asta în scurtă vreme, după ce s-au întors din Austria. Au făcut-o fără împrumut de la băncile boierilor; din munca lor la Gostat și din contractarea animalelor. Iar acum, cînd prin Rezoluția plenarei C. C. al P.M.R. țărănimii i se vine în sprijin prin noi măsuri, acești sateni vor putea să-și ridice și mai mult nivelul

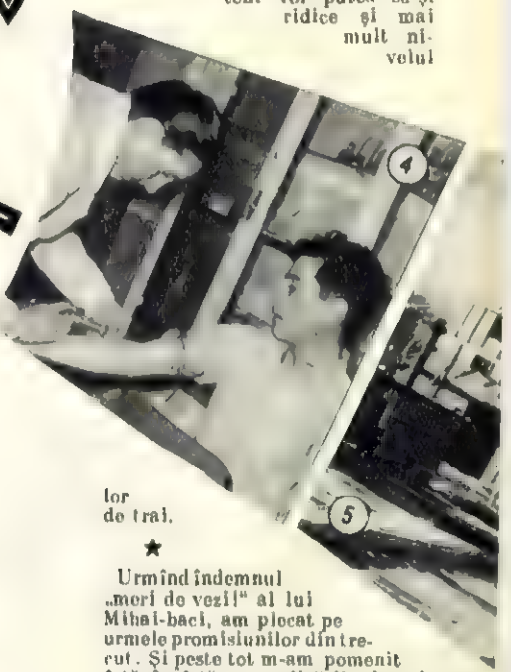

lor de trai.

★

Urmînd îndemnul „meri de vezi!" al lui Mihai-baci, am plecat pe urmele promisiunilor din trecut. Și peste tot m-am pomenit față în față cu realizările de azi. Pe Melegan Ion l-am întîlnit la Filiașul Mare (fotografia 8). El mi-a spus că pămînturile din jurul comunei erau pe vremuri moșii boierești. Acum au fost împroprietăriți cu ele țărani din comună.

— Ce să se fi făcut înainte? Nimic pentru noi! — spunea bătrînul Melegan. — Dar azi s-a făcut și se face pentru toți, azi se simte a cui e conducerea. Avem cooperativă în sat cu mărfuri ca la oraș. Cotele s-au desființat; vom răspunde acestei griji pe care ne-o arată partidul, aducînd mai multe produse la achiziție. Ni s-a făcut dispensar cu doctor, că nu mai trebuie să ducem bolnavii cu căruța la oraș să cheltuim bani. Alexe Alexandru de la noi din sat, de pildă, de unde a avut, de unde n-a avut, a trebuit să cheltuiască pe timpuri 30.000 lei pentru doctori cînd i s-a îmbolnăvit fata. Astăzi, nu mai moare nimeni, pentru că n-are bani să se caute...

★

„Meri de vezi!"

Pe medicul dr. Vajda Ladislau, fiu de muncitor tîmplar din Tg.-Mureș, proaspăt absolvent al Facultății de medicină din Tg.-Mureș,

PENTRU CĂ

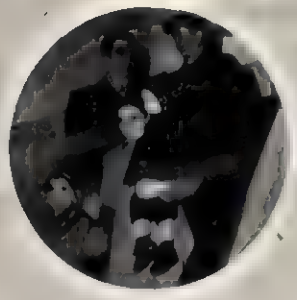

politicii de discriminare națională și atîțări șovine din trecut i-a luat loc politica deplinei egalități în drepturi și datorii a tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate.

PENTRU CA minorităților naționale să le fie asigurată și în viitor toate posibilitățile de dezvoltare și înflorire.

l-am găsit la dispensarul din sat. El a studiat medicina în limba sa maternă, ungară, și după absolvirea facultății a fost numit aci în comună. Conduce un dispensar nou, înzestrat cu tot ce-i trebuie. (fotografia 4).

— Pînă decurînd — ne spune el — aici n-a fost circumscripție sanitară. Pentru o simplă injecție oamenii trebuiau să înhame caii și să pornească tocmai la Reghin; ca să nu mai vorbim de copiii care mureau cu zile din lipsa unei îngrijiri la timp. Acum dispun aci la dispensar, și de penicilină, și de streptomicină, de tot ce-mi trebuie ca să pot interveni în caz de boală sau de accident.

★

Dr. Vajda Ladislau îmi vorbi cu căldură de facultatea în care a studiat. Și nu uită să-mi pomenească și de faptul că în trecut campaniile electorale erau însoțite de cele mai nerușinate promisiuni demagogice pentru populația „minoritară", promisiuni ce erau transformate, îndată după alegeri, în cea mai crîntă persecuție. Cît de deosebită este povestea vieții acestui tînăr medic de cea a fostului său profesor de igienă dr. Horvath Nicolae (fotografia 9)! Cît de ușor i-a fost tînărului Vajda — în anii regimului democrat-popular — să studieze, la el în oraș, în limba lui maternă, și cum a trebuit, în 1925, tînărul Horvath Nicolae, dornic să învețe carte, să plece tocmai la Budapesta, pentru că neștiind românește, în România burghezo-moșierească nu putea studia! Cîte greutăți n-au îndurat el acolo, printre străini, și părinții lui acasă, pînă să iasă medic. Cînd s-a întors și-și-a dat echivalarea la Iași, unde a trebuit să mai stea încă un an, și-a dat seama că situația studenților era la fel de mizeră peste tot. Studenții atrași în remorca partidelor politice burgheze n-au obținut de la ele nimic din revendicările lor — burse, cămine, cantine ca lumea, taxe reduse. Azi, nici lipsa de mijloace, nici necunoașterea limbii române, nici apartenența la vreun grup național sau la altul nu împiedică pe vreun tînăr cu tragere de inimă pentru carte să se desăvîrșească.

★

„Meri de vezi!"...

Dr. Nicolae Horvath, astăzi conferențiar universitar și șef al catedrei de igienă de la Institutul Medico-Farmaceutic din Tg.-Mureș, în fiecare zi cînd trece spre cursuri se bucură văzînd cum se înalță zidurile noului cămin studențesc (fotografia 5). Și desigur că, privindu-le, adesea își aduce aminte de bucătăria rece, cu ciment pe jos, din Budapesta, unde în timpul studenției a locuit împreună cu alți trei colegi.

„Meri de vezi!"...

Dacă pe vechii politicieni îi interesa „viața universitară" doar în măsura în care studențimea putea să devină o masă de agitație în alegeri, pentru învățămîntul elementar nu avoau aproape nici un interes. Chiar în comunele în care exista cîte o școală, ca, de exemplu, în satul Solovăstru, ea era lăsată în paragină. Primarul naționalțărănist Georzică Ioan zis Loghinuț nici nu voia să audă cînd i se cerea să repare măcar cele două săli de clasă construite din lemn, în care ploua și în care copiii stăteau înghesuiți și înghețau de frig. Astăzi, școala de aci are o clădire nouă, din cărămidă, cu etaj, cu șase săli de clasă, cancelarie pentru profesori, sală de muzeu și sală de festivități (fotografia 6).

★

„Meri de vezi"!...

M-am dus la I.F.I.L. Reghin, unde l-am întîlnit

pe bătrînul muncitor Eduard Novitzki, în etate de 62 ani (fotografia 10). Am vorbit despre alegeri. Avea multe de povestit tovarășul Novitzki despre trecut: despre amenda de 500 lei pe care trebuia s-o plătească cei care nu se prezentau la vot, cu toate că știau că e indiferent cu cine votează, deoarece aleșii burgheziei erau toți de aceeași teapă; despre alungarea cu jandarmi, în 1932, a țăranilor maghiari, ca să nu poată vota; despre întîmplarea de la Toplița, cînd maghiarii n-au fost lăsați să voteze și li s-au furat buletinele de vot cu care au votat apoi agenții electorali liberali — și încă altele.

De obicei, muncitorii cunoscuți ca mai combativi erau arestați înainte de alegeri, erau bătuți și pe urmă plimbați pe jos din post în post de jandarmi, ca să li se piardă urma cît timp durau alegerile. Iar domnii candidați nu stăteau de vorbă cu muncitorii. Nu-i interesau nici salariile, nici condițiile mizerabile de muncă în pădure sau la fabrică, nici sănătatea și nici condițiile lor de locuit. Pentru o cameră și o bucătărie, puse la dispoziție de patron, muncitorii plăteau atîta, încît, în cîțiva ani, cu banii dați drept chirie, ar fi putut să și locuiască; însă patronul avea dreptul, chiar după 15-20 ani, dacă îl concedia din serviciu, să-i dea afară și din casă. Acum tov. Novitzki a insistat să-mi arate chiar el casele noi, clădite de fabrică pentru muncitori. „Sînt apartamente în toată regula și nimeni nu ne mai scoate din ele, că sînt ale noastre, le plătim cu timpul din leafă", mi-a spus el. Iar prin recenta Rezoluție a plenarei C.C. al P.M.R. se deschid noi perspective pentru cei ce vor să-și construiască locuințe. Pe de o parte sfaturile populare vor face asemenea construcții — pe de altă parte, întreprinderile vor putea finanța din fondurile lor construcțiile de locuințe muncitorești.

★

„Meri de vezi!"...

Am fost și la moș Kis Iozsef din Ghurghiu (fotografia 11). Și el își aduce aminte de vremurile cînd boierii veneau în campanie electorală. Cînd locuitorii din Staniște cereau să li se facă un pod peste Gîrla Morii, domnii candidați îi recomandau să urmeze exemplul vajnicilor strămoși, care treceau fără frică prin apă. Acum s-a făcut și podețul peste Gîrla Morii, s-a făcut și podul de 40 m dintre Ghurghiu și Cașva (fotografia 8 în locul punții strîmte care era luată de cîte ori veneau apele mari, s-a făcut și cămin cultural (fotografia 7) și cîte altele.

★

„Meri de vezi!"...

Am cutreierat Regiunea Autonomă Maghiară și am văzut multe. Am văzut lucruri multe și convingătoare. Realizări după care în trecut populația tînjea. Școli și dispensare, fabrici și șosele, poduri și locuințe, teatre și spitale, dar mai ales egalitatea în drepturi și datorii pentru minoritățile naționale — atîtea și atîtea înfăptuiri reale, concrete. În trecut ele nu erau pomenite de stăpînire, decît în preajma alegerilor; făgăduieli ce aveau să se rezolve... la calendele grecești.

Astăzi... Astăzi ce să mai vorbim? „Meri de vezi!" — cum mi-a zis Mihai-baci.

Cred că a fost bun îndemnul bătrînului țăran din Batoș!

Se fac măsurători pentru stabilirea vitezei „Dunării" într-un punct dat al cursului ei

în pitica ÎMPĂRĂȚIE A APELOR

PENTRU CA *în Republica Populară Română ştiinţa este pusă în slujba poporului. PENTRU CA ştiinţa românească să se dezvolte tot mai mult şi să ne facă viaţa tot mai frumoasă.*

Intrînd în hală eşti învăluit de un susur continuu: în albii modelate în beton, prin miniaturale construcţii de deversare, prin baraje, se grăbesc, spumegă ape; sînt porţiuni din cursurile Dunării, Bistriţei, Siretului, Mureşului şi Sadului, construite la scară redusă de cercetătorii şi modeliştii Laboratoruiui de Cercetări Hidrotehnice din Bucureşti

Acest laborator — unul dintre cele mai moderne din Europa — a luat fiinţă în anul 1955, avînd ca scop cercetarea, sub diverse aspecte, a unei serii întregi de construcţii hidrotehnice. Şi, în acelaşi an, în hala mare — a cărei suprafaţă se întinde pe 2000 m.p. — a apărut cel dintîi model. Reprezenta o porţiune din cursul Dunării şi fusese construit pentru studierea unor lucrări care să asigure condiţii bune de navigare pe timp secetos, cînd debitul de apă scade. Acest model a constituit începutul. În cursul anului 1956, în pitica împărăţie a apelor, lîngă „Dunăre" au apărut pe rînd „Siretul" pe care se studiază lucrări de stabilizare a albiei —, şi „Mureşul" — în scopul studiului hidraulic al unui sistem de irigaţie. În hala mare au mai fost construite castele de apă, o porţiune a barajului de la Bicaz, pe care se fac studii pentru asigurarea unui nivel necesar de funcţionare a turbinelor hidrocentralei, canale pe care se studiază caracteristicile mişcării aluviunilor şi canale pe care aceeaşi problemă este studiată, înlocuindu-se curentul de apă cu unul de aer.

Astăzi nu se dispune încă de metode sigure de calcul pentru o serie întreagă de construcţii şi instalaţii hidrotehnice. Astfel studiul de laborator e absolut necesar în proiectare pentru a se înlătura mai tîrziu, în lumea construcţiilor mari, o serie de neajunsuri neprevăzute.

În curînd rezultatele cercetărilor făcute cu migală pe modele vor fi aplicate pe... originale. Şi după ce modelele vor fi servit scopului pentru care au fost construite, în uriaşa hală vor apare în locul lor noi albii, se vor construi noi machete de baraje, de hidrocentrale şi de porturi.

„Frumoase lucruri îşi vor spune, poate, unii cititori, mai puţin cunoscători în ale tehnicii hidrografice — dar ce foloase practice se trag de pe urma lor?" Iată şi răspunsul datorită studiilor făcute în acest laborator se va asigura stabilizarea unor albii ce au tendinţa să se deplaseze, funcţionarea optimă a hidrocentralelor, se va verifica eficacitatea unor construcţii de regularizare a nivelului apelor pe timp secetos, se va evita împotmolirea intrărilor în porturi şi a prizelor de apă şi se va evita de asemenea construirea unor sisteme de irigaţie care să funcţioneze defectuos, a unor baraje care să nu reziste valurilor etc.

Aceste din urmă lucrări privesc direct şi agricultura. Ele sînt studii de hidroameliorare şi, în anii din urmă, lucrărilor de hidroamelioraţii, atît de importante în dezvoltarea agriculturii, li s-a acordat o atenţie deosebită. Referindu-se la ele, Rezoluţia plenarei C.C. al P.M.R. din 27—29 decembrie 1956 prevede sporirea fondurilor care le sînt destinate, în vederea unei şi mai puternice dezvoltări. Rezoluţia mai prevede şi mărirea, pînă în anul 1960, a suprafeţei cultivate cu porumb la 4 milioane hectare; printre mijloacele care vor fi folosite pentru realizarea acestei sarcini se numără şi irigaţiile, care vor începe să fie aplicate, pentru prima dată la noi în ţară, şi la culturile de porumb.

Amploarea ce se dă lucrărilor de hidroamelioraţii va duce la o intensificare a studiilor şi cercetărilor întreprinse în această direcţie de Laboratorul de Cercetări Hidrotehnice.

După prima etapă, a experienţelor cu modelul „Siretul", făcute pe fund fix, de beton, se pregăteşte o a doua etapă de experimentări pe fund mobil, constituit din beton. →

Acest canal, prevăzut la una din extremităţi cu un sistem de balamale, poate fi înclinat sub orice unghi, reproducînd astfel panta repede a unui rîu de munte sau pe cea domoală, aproape imperceptibilă, a unei ape de şes. El serveşte unor cercetări pentru stabilirea caracteristicelor mişcării aluvionare. La panoul de măsură tov. Gh. Oprea urmăreşte diferenţele de nivel ale apei. ↓

DEPUTAȚI...

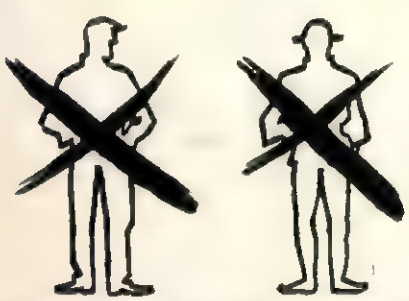

În parlamentele burghezo-moșierimii, muncitorii și țăranii muncitori nu puteau pătrunde.

Două imagini pe deplin grăitoare.

Într-una, parlamentul din 1932: parlament al burgheziei și moșierimii, unealtă docilă a acestor clase în făurirea de legi îndreptate împotriva maselor populare și pentru asigurarea unei politici de spoliere a oamenilor muncii, de pregătire a criminalului război antisovietic.

Cine făcea parte din acest parlament? 377 industriași și moșieri, mari comercianți și alți exploatatori.

Printre ei: Iuliu Maniu, care întrunea în persoana sa nu numai calitatea de șef al partidului național-țărănesc, ci și cea de mare acționar a numeroase societăți miniere din Ardeal; I. I. C. Brătianu, deputat liberal, din vestita familie de „istorici" reacționari, mari acționari la băncile vremii, patroni ai S.T.B.-ului, ai fabricii Letea și a zeci de alte mari întreprinderi; D. Iuca, fost ministru de interne, deputat liberal, mare moșier și acționar la Banca Românească și la cîteva societăți petrolifere; V. Slăvescu, acționar și administrator-delegat al Băncii Românești și acționar în nenumărate industrii, printre care și în industria zahărului; A. Almănișteanu, deputat de Olt, rudă cu Brătienii, mare latifundiar; R. Franasovici, deputat de Timiș-Torontal, moșier și proprietar de fabrici, acționar în industria petroliferă... Și lista ar putea continua, cu mici diferențe, pînă la 377. În schimb, nu se aflau în acest parlament burghez: Nici un muncitor, nici un țăran, nici un meseriaș!

... ȘI DEPUTAȚI

În Marea Adunare Națională a R.P.R. nu mai este loc pentru exploatatori.

Și acum imaginea alăturată : Marea Adunare Națională din 1952.

Cine sînt deputații ? Din 423 aleși, 196 sînt muncitori, 132 țărani muncitori, 95 intelectuali legați de popor. 77 dintre ei reprezintă populația minorităților naționale.

Toți laolaltă, oameni ieșiți din popor, muncind în mijlocul lui, necunoscînd alte interese decît interesele lui ; ei au lucrat pentru a da poporului legi care să apere regimul democrat-popular, să asigure dezvoltarea construcției socialiste și îmbunătățirea nivelului de trai al celor ce muncesc.

NU VEȚI GĂSI ÎN EA NICI UN SINGUR REPREZENTANT AL MOȘIERILOR ȘI CAPITALIȘTILOR **care au fost pe vecie alungați din viața economică și politică a țării.**

CETĂȚENI, LA 3 FEBRUARIE VENIȚI CU TOȚII LA VOT.

VOTAȚI CANDIDAȚII FRONTULUI DEMOCRAȚIEI POPULARE, REPREZENTANȚII INTERESELOR VOASTRE !

Gîndurile unui candidat

de Demostene BOTEZ

Demostene BOTEZ

Multe sînt gîndurile pe care mi le-a trezit hotărîrea Prezidiului adunării alegătorilor din circumscripţia electorală nr. 3 — Casa Scînteii, prin care am fost desemnat candidat în alegerile de deputaţi în Marea Adunare Naţională.

Pe unele şi le poate uşor închipui oricine. Altele, legate de viaţa mea din trecut, au fost greu de ghicit.

Şi pe unele şi pe altele, aş vrea să le destăinuiesc:

Cîteva zile după propunere, au venit la mine, în redacţia revistei „Tînărul scriitor", doi tovarăşi de la Casa Scînteii, care îmi anunţau printr-o scrisoare, hotărîrea luată. Erau doi tovarăşi din tipografie; mi-au strîns mîna cu putere, ca între oameni care se cunosc bine dar nu s-au văzut de mult, mi-au întins scrisoarea şi au adăugat şi ei cîteva cuvinte. Totul s-a petrecut cum nu se poate mai simplu. Nimic artificios şi grandilocvent. Nu mi-au rostit vorbe mari. Însăşi scrisoarea se exprima concis, fără emfază, arătînd că desemnarea a fost determinată, „de aprecierea pe care o avem pentru activitatea desfăşurată de dv. de-a lungul anilor pe tărîm literar şi obştesc".

Pe biroul meu erau manuscrise, şpalturi, corecturi şi numărul de-abia apărut al revistei. Ne găsiserăm într-adevăr între tovarăşi care duc o muncă înfrăţită, complimentară, şi în atmosfera în care m-am simţit, laolaltă, bine: miros de hîrtie, de cerneală de tipar încă umedă. Cine nu cunoaşte acest miros special, nu va înţelege cît de multe ne-au unit, în clipa aceea, pe reprezentanţii celor care m-au propus şi pe mine.

Primul sentiment a fost unul de bucurie şi de cinste. M-am bucurat că aprecierea vine de la oameni din marea armată a luminii, de la acei cu care, de 45 de ani încoace, colaborez zi de zi. Din 1912 am scris permanent la ziare şi reviste. Asta nu s-a putut face fără colaborarea multiplă a tuturor celor care prin munca lor fac să apară un ziar sau o revistă. Un articol scris e încă o literă moartă, e cuvîntul reprezentat prin litere. Moartă e pe de altă parte şi litera de plumb din caseta, catalogată şi statică, după cum mort e şi plumbul care aşteaptă linotipia.

Articolul, ca şi lumea făurită într-o nuvelă sau într-un roman îşi împlinesc rostul, numai prin munca celorlalţi: a culegătorilor, a linotipistului, a paginatorului, a maşinistului şi a altora. Nici munca lor fără un text nu este de imaginat, nici scrisul, fără contribuţia lor, nu e decît un gînd intim lipit de-o foaie de hîrtie.

Văzuţi sau nevăzuţi, cunoscuţi sau nu, toţi aceştia sînt fraţi buni ai ziaristului şi ai scriitorului.

Şi fraţii aceştia m-au propus!

Cum să nu fiu mîndru? Cum să nu mă bucur?

De-a lungul a 45 de ani, ei mi-au citit, ei mi-au cules, cele 25 de cărţi, cele cîteva mii de articole. Îmi puneau de pe-o zi pe alta, semnătura la o parte, să fie gata făcută. Zeţarul sau linotipistul, alăturînd literă cu literă, îmi silabisea textul şi, vrînd-nevrînd, mă aproba sau nu, în gîndul său. Urma aşa, fără să ştim, un dialog mut, o convorbire de parcă am fi fost de faţă.

Ne ştim bine, aşadar, ne cunoaştem.

Nu m-a propus astfel consiliul de bătăuşi al unui partid, nici socotelile lui cămătăreşti, nici vreun grad de rubedenie cu şeful vreunui partid sau cu vreun potentat din provincie.

Cum să nu mă bucur?

Dar îndată după acest sentiment de bucurie, au venit îndoiala şi nedumerirea. A venit răfuiala cu mine însumi; trecerea în revistă a unei vieţi întregi în care n-am stat degeaba. Sînt însă atîţia care au făcut însutit mai mult; care au suferit mult pentru ideile pe care un deputat trebuie să le apere azi în Marea Adunare Naţională.

Atunci, de ce eu?!

Şi mi-am început propria judecată. Şi n-am fost îndurător, dar am căutat să fiu drept.

Firească că n-am făcut îndeajuns pentru cei obijduiţi. Stările sociale de acum 30-40 de ani nu-mi apăreau ca azi, sub lumina violentă a analizei lui Marx şi Lenin. N-am avut la îndemînă acest far. M-am călăuzit în viaţă doar cu ochii mei, după ceea ce vedeam, şi cu sufletul meu, după ceea ce simţeam.

Şi dacă n-am văzut drumul pînă la capăt, am fost totuşi totdeauna pe drumul cel bun. N-au fost lupte cetăţeneşti la care să nu fi participat. Am dus campanii contra şovinismului, a naţionalismului îngust, în contra politicianismului şi afacerismului, în contra tuturor dictaturilor, în contra orînduirii sociale. De la 1912 constant. Am făcut-o, ce-i drept, numai cu scrisul, dar şi asta a fost în lupta noastră întotdeauna o armă. N-am încercat mai multe arme. Poate am greşit. Dar nu ca direcţie. Nu am slobozit niciodată foc în contra clasei muncitoare şi, dacă n-am fost în primele linii, am fost totuşi constant alături de ea: în „Opinia" şi „Avîntul" la Iaşi, în „Facla", „Adevărul", „Dimineaţa", „Cuvîntul Liber" şi alte nenumărate ziare trecătoare şi reviste.

Născîndu-mă şi copilărind într-un sat, muncind în tinereţe de-a valma cu ţăranii, la prăşit, la coasă, la cărat, la treier, am cunoscut şi munca lor grea, şi condiţiile înspăimîntător de nedrepte. (Bătăturile stăruie şi acum în palmele mele, şi asta nu-i podoabă artificială ca un neg de frumuseţe). Şi de cum am putut scrie, m-am pus în slujba acestei ţărănimi.

Am fost prin sate, hăituit de jandarmi, sărind noaptea peste garduri, sechestrat uneori în case ţărăneşti, înconjurate de bătăuşi. De îndată ce era îndîrjirea şi încontrarea autorităţii de pe acea vreme, pe care o detestam, e sigur că făceam bine ce făceam.

Am atacat întreaga şandrama politică, tot bîlciul parlamentar care nici măcar nu distra pe nimeni. Am arătat divorţul total între ceea ce cer oamenii de la Parlament şi ceea ce dă el; deosebirea scandaloasă, crudă, între preocuparea de nevoile mulţimii obşteşti, pe care o aveau cetăţenii, şi certurile personale din parlament.

Zeţarii, linotipiştii, corectorii, paginatorii de atunci au ţinut minte pînă astăzi ce-am spus atunci, vorbind de responsabilitate proprie. Ştiu ce-am scris în „Avîntul" în „Adevărul", şi „Cuvîntul Liber", şi n-au uitat. Le mulţumesc pentru că au simţit de atunci căldura tovărăşească a cuvîntului meu.

Eu ştiu foarte bine cu ce se ocupau „parlamentele" de altădată. Bilanţul lor e un bilanţ de afaceri. Afacerea tramvaielor, a chibriturilor, a împrumuturilor externe... Maldăre de dosare cu delicte formidabile, adevărate crime naţionale, de care nici un procuror nu se sezisa. Discuţiile? — înjurături, bătăi, denunţări, urlete, teohăeli, fluierături, încăierări, adevărate riscuri.

Eu mi-am dus drumul meu după conştiinţa mea.

Au avut sau nu dreptate, fraţii mei întru lumină, să-mi acorde încrederea lor?

Şi ca răspuns la întrebarea asta vine al treilea sentiment pe care-l încerc de cînd ştiu că mi-a fost propusă candidatura: acel al răspunderii, al sarcinii cu care am fost încărcat.

Dar în asta nu am a mă bizui numai pe puterile mele, ci pe cinstea şi puterea partidului. Eu trebuie să am doar buna-credinţă şi dorinţa de a da glas poporului, de a informa onest şi total, de a contribui sincer la înfăptuirea socialismului.

Vreau să asigur pe cei care mi-au arătat încrederea lor, că voi face-o.

E singurul răspuns demn de cinstea ce mi-au acordat.

Aneta Toma candidează la Bacău...

Aneta Toma, fiica unui muncitor de la fabrica de hîrtie din Bacău şi a unei femei de serviciu la biroul directorului aceleiaşi fabrici, pe vremea burgheziei, candidează acum pentru un mandat de deputat în cel mai înalt for legislativ al ţării!

Faptul se întîmplă acum, în anul 1957. Cu numai 15 ani în urmă, lucrul acesta ar fi fost categoric imposibil, după cum ar fi fost cu totul imposibil ca aceeaşi Aneta Toma, fostă ucenică la o fabrică de luminări şi apoi lucrătoare la o fabrică de stofe, să ajungă inginer textilist. În anii puterii populare, însă, lucrul e posibil, pentru că pe Aneta Toma au propus-o candidată în alegeri şi o susţin sute şi sute de oameni ai muncii.

Cine susţinea la Bacău alegerea deputaţilor regimului burghezo-moşieresc în parlament este un lucru foarte cunoscut: acţionarii liberali ai fabricii de hîrtie „Letea" şi proprietarii milionari ai industriei locale de piele, stofe şi cherestea.

L-am auzit vorbind pe un bătrîn băcăoan cam în felul următor: „Dacă doctorul Costinescu, unul din importanţii acţionari de la „Letea", stăpîn al pădurilor din munţii Neamţului şi ai oamenilor ce se trudeau în fabricile sale — cei care-şi dădea consimţămîntul în desemnarea deputaţilor altor partide, chiar şi atunci cînd nu liberalii organizau alegerile — s-ar trezi din mormînt şi ar vedea cum foştii săi robi sau copiii acestora ajung deputaţi, sînt sigur, că ar muri a doua oară!"

Să ne întoarcem însă la Aneta Toma, fostă muncitoare, azi inginer la fabrica de postav „Proletarul" şi candidată F.D.P. în circumscripţia electorală Bacău-Nord. Care sînt meritele ei?

Răspunsul ni-l dau tot oamenii muncii din partea locului:

„Cu vreo zece ani în urmă, cînd Aneta Toma era încă o fetişcană — povesteşte meşterul filator Gh. Pruteanu — am cunoscut-o muncind cu rîvnă în rîndurile tineretului. După naţionalizare, era animatoarea unei acţiuni pentru racordarea, în timp de iarnă, a legăturii electrice dintre

PENTRU CA

în organele supreme ale puterii de stat intră cei mai buni fii ai poporului — muncitori, țărani muncitori, intelectuali legați de popor. PENTRU CA patria noastră scumpă să fie tot mai puternică, orînduirea noastră democrat-populară de nebiruit.

o uzină nouă și fabrică. Acțiunea aceasta i-a adus carnetul de utemistă. În fabrică, încă de pe atunci s-a distins ca muncitoare harnică".

... Tovarășa Olimpia Mihălichioaia o știe și ea de multă vreme pe Aneta Toma: „Totdeauna s-a străduit să fie prima în producție — spune ea — și, în același timp, n-a neglijat nici o clipă munca politică. Stăruința în producție și dorul de a învăța au determinat conducerea fabricii s-o trimită în școli de specializare și apoi la facultatea de textile. Permanenta muncă politică i-a adus cinstea de a deveni candidată de partid".

Să dăm acum cuvîntul unei vechi tovarășe de profesiune, Elena Mocanu, textilistă, acum instructor pentru metode înaintate de lucru:

„Știți de ce o voi vota pe Aneta Toma? Fiindcă merită! A fost o fată necăjită; carte ar fi vrut să învețe încă de la 11 ani, de cînd a terminat cursul primar, dar cine era s-o sprijine pe vremea aceea? Ar fi ajuns Aneta vreodată inginer, dacă nu era regimul nostru? Acum e din nou printre noi și conduce secția preparat-țesătorie. Pentru prima dată secția aceasta cu 160 muncitoare este condusă de o femeie. Cine oare ne poate înțelege mai bine ca o femeie? — adăugă zîmbind instructoarea. Mai ales cînd e inginer și a lucrat ani de zile împreună cu noi? De aceea și rezultatele în muncă sînt mult mai bune: am depășit cu mult planul. Meritul este în primul rînd al ei, și-l vom răsplăti la 3 februarie".

Tot astfel au vorbit despre Aneta Toma și mulți alții. Printre aceștia: S. Ungureanu, primul secretar al Comitetului orășenesc P.M.R. Bacău, Gh. Miron de la S.M.T. Hemeiuși, țăranii muncitori C. Riglea și Vasile Ioan. Ultimii trei s-au și angajat ca în cinstea alegerilor să termine la timp repararea întregului parc de tractoare și să pregătească din vreme toate uneltele și semințele necesare pentru a asigura o recoltă bogată în anul viitor. Iar muncitorii și muncitoarele de la „Proletarul" s-au angajat ca în cinstea alegerii tovarășei lor de muncă să dea stofe de cea mai bună calitate, reducînd în același timp prețul de cost.

Pentru actuala victorie în alegeri! — răspund azi mii de oameni ai muncii din Bacăul zilelor noastre.

F. U

Biologul Rudolf Palocsay

Dacă treburile te duc prin Bistrița și ai cumva de-a face cu oamenii care se ocupă cu agricultura și cu problemele ei, nu va trebui mult și-i vei auzi curînd pomenind numele savantului cu renume internațional, Rudolf Palocsay. Trebuie să știți însă că ilustrul nostru biolog este cunoscut aci nu numai în urma activității sale științifice, ci și datorită muncii sale ca deputat al Statului popular regional din Cluj.

Încrederea pe care bistrițenii i-au acordat-o anul trecut, alegîndu-l deputat în statul popular regional, l-a făcut pe Rudolf Palocsay să dovedească alegătorilor săi că munca sa științifică nu-l poate împiedica de a munci tot cu atîta dragoste și abnegație și pe tărîm obștesc.

Zilele acestea cetățenii circumscripției electorale 1 Bistrița s-au adunat să-și propună candidatul pentru apropiatele alegeri de deputați în Marea Adunare Națională. Cineva dintre cei prezenți a rostit numele lui Palocsay. A fost de ajuns. Întreaga sală a izbucnit în ovații furtunoase.

Se aflau strînși aci muncitori de la gospodăria de stat „Miciurin", ceferiști, agronomi de la stația de experimentare pomicolă, muncitori din fabricile de cherestea din apropierea orașului, colectiviști și țărani muncitori sosiți din satele bistrițene.

Nu mai era nevoie de altceva. De recomandări, de prezentări, de propagandă electorală pentru susținerea lui Palocsay. Era firesc ca un om iubit, apreciat și stimat de mase întregi de cetățeni, cum e Palocsay, să primească aflt de spontan asentimentul întregii adunări.

Alegerea făcută de cetățenii bistrițeni a fost primită cu căldură și în restul țării, mai ales de masele largi de colectiviști și țărani muncitori. Aceasta pentru că fructele realizate de el din grădina experimentală sînt d n ce în ce mai cunoscute, căpătînd o largă răspîndire în sectorul nostru agricol.

Despre viața dusă în trecut de Rudolf Palocsay s-a vorbit de nenumărate ori și fiecare cunoaște cîte ceva (există chiar și o carte interesantă, consacrată vieții și activității lui scrisă de Szabá Istvan). Este de ajuns să amintim din nou că „grădinarul" de altădată de la marginea Clujului — care uimea și atunci pe cei din jur prin cunoștințele și realizările sale neobișnuite în domeniul creării soiurilor noi de fructe și flori — ar fi rămas într-un regim burghez mereu același „grădinar" anonim, sortit pînă la capătul vieții sale să lupte cu mizeria, cu ignoranța și invidia celor avuți și puternici.

Învățăturile lui Miciurin, care stau la baza cunoștințelor personale ale biologului, au căpătat în anii puterii populare dezvoltarea pe care o cunoaștem sau despre care am auzit cu toții.

Un piersic care produce fructe frumoase, bogate în zahăr, aromate, rezistente la boli, insecte și ger, cîntărind fiecare cîte 350 grame; un vișin care să reziste condițiilor grele din Munții Apuseni; un hibrid obținut din încrucișarea păltăgelii roșii cu arțarul etc. etc.

S-a scris mult, în amănunt și la timpul potrivit despre lucrurile acestea. Pentru meritele sale țara l-a răsplătit acordîndu-i Premiul de Stat.

Pentru aceleași realizări și pentru activitatea sa pe tărîm obștesc, cetățenii Bistriței l-au propus candidat pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională. Nu putem decît să-l felicităm din toată inima.

Deputatul din Craiova

Un om abia trecut de treizeci de ani, înalt, subțire. Are bărbia puțin scoasă în afară, ceea ce îi dă un aer sportiv, și zîmbește mai tot timpul, ceea ce i-a atras porecla de „zîmbăreț."

Sînt unii care-și închipuie că zîmbetul acesta aduce a neseriozitate, dar cine-l cunoaște pe Săftoiu — inovațiile sale, lucrarea sa pentru care a luat Premiul de Stat, cunoștințele sale solide în electrotehnică, stima de care se bucură ca tehnician la „Electroputere" — își dă seama că veselia acestui om se datorează tocmai marii sale seriozități. El știe bine ce face și ce vrea — și oare ce poate fi mai puțin usuratic decît actul omului

Petre Săftoiu este și președinte al comisiei permanente industrie locală și gospodărie comunală a regiunii Craiova. Iată-l vorbind la o ședință de lucru a acestei comisii.

lucid care-și cunoaște dorințele și luptă pentru ele perseverent?

Siguranța lui Petre Săftoiu nu e plină de ea însăși — e siguranța febrilă a omului care caută. El se teme în permanență că nu-și utilizează bine timpul. Vorbind deunăzi cu un ziarist ce era curios să-l cunoască, l-a repezit, declarînd că nu mai poate discuta „fleacuri" în timp ce e așteptat la uzină, la Electroputere. Ziaristul s-a supărat pe bună dreptate și a plecat, iar Săftoiu s-a dus la fabrică să lucreze.

Iubește lucrul manual cu pasiunea unui vechi meseriaș — îi place tehnica în general, electrotehnica în special și fotografiatul — cu măriri developări, copieri — în... particular. Îi place să citească, dar timpul nu-i ajunge și atunci folosește o metodă sui-generis: cumpără o carte, se uită puțin prin ea și îi istorisește subiectul bănuit soției. Apoi dînsa ia cartea, o citește cu patima cărturărească, iar cînd o termină, i-o povestește lui, în amănunt, cu comentarii, acuzînd și apărînd personajele. Ultimul volum dezbătut în familie a fost Ana Karenina, iar părerile despre dragostea ei pentru Vronski au rămas împărțite. Cînd disputele sînt mai puțin culturale, ia parte la ele și Marin Săftoiu, care are vreo doi ani și căruia i se face o educație severă începînd cu politețea — lui i se zice „matale", pentru ca și dînsul să spună la fel celorlalți.

După ce-și termină lucrul la fabrică, înainte de a ajunge acasă, Săftoiu o ia spre Bordei și Berceşti, unde e circumscripția lui de deputat în sfatul popular regional și unde coordonează munca a șaisprezece deputați ai sfatului orășenesc. Trece pe la căminul cultural „Ion Creangă" — unde totdeauna găsește cîțiva băieți repetînd, o ia mai departe pe Sărarilor, uneori împreună cu Stan Mazilescu, tîmplarul acela uscățiv, mustăcios și șugubăț. Oamenii îl știu pe Săftoiu — nu pentru că a ținut discursuri, dar pentru că a ajutat extinderea rețelei de electrificare din Berceşti cu aproape doi kilometri, s-a zbătut pentru înființarea unui centru de pîine în strada Horia. I s-a întîmplat să nu reușească vreo acțiune, cum a fost aceea cu aducerea zgurii pe Sărarilor, casă împiedice formarea noroiului: cînd el a aranjat totul și camioanele au venit, cei de pe Sărarilor n-au mai avut gust să încarce și să descarce zgura, așa că și-au păstrat noroiul.

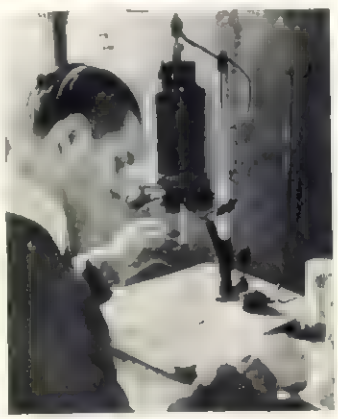

Și iată și pasiunea particulară a deputatului — fotografia. După cum se vede laboratorul improvizat îmbină cea mai modernă tehnică cu farfuria de supă.

În așa-numitul „cartier Electroputere", printre căsuțele cu înfățișare de mici vile, s-au extins de curînd rețeaua electrică, datorită, printre alții, și lui Petre Săftoiu.

Acum, Săftoiu se pregătește să plece în străinătate, pentru specializare. Pînă una alta — după ce a fost propus candidat pentru alegerile în Marea Adunare Națională—și-a luat în primire sarcina de președinte al comisiei de gospodărie comunală, industrie locală, drumuri și poduri, cooperație meșteșugărească — unde e nevoie de un gospodar tînăr, energic, descuiat, așa cum e dînsul, de un comunist care nu se împacă cu potlogăriile, așa cum nu s-a împăcat nici el cu cele săvîrșite la uzina unde lucrează și la demascarea cărora a contribuit. Și unde e nevoie — ca în orice comisie — de un om care știe să vorbească cu oamenii, nu cu o gravitate făcută, ci cald — dacă vreți — cu o bunăvoință plină de umor.

Interviu electoral

Oricine ajungea prefect sau primar la Ploești își începea cariera cu interviuri pline de promisiuni ce nu se îndeplineau niciodată.

Am stat și noi de vorbă cu un candidat în alegeri din regiunea Ploești. Dar un candidat din zilele noastre, care ne-a împărtășit gîndurile și planurile sale. Interviul acesta, pe care-l publicăm aci, ținteşte fără îndoială un scop precis: acela de a face și el propagandă electorală. Respectiv, de a susține candidatura tovarășului Gheorghe Stan, președintele Sfatului popular regional Ploești, candidat al Frontului Democrației Populare în circumscripția electorală Pătîrlage, raionul Cislău.

Înainte de a mă afla în biroul său, mai mulți dintre cei care au participat la ședința de propunere mi-au spus: „Chiar dacă ați publica un articol împotriva alegerii lui, cetățenii circumscripției, tot l-ar vota".

Din cele povestite apoi am priceput limpede că tovarășul, ale cărui declarații trebuia să le notez, se bucură în circumscripția sa de o popularitate cu adevărat deosebită. „Îl cunoaște toată lumea acolo, chiar și școlarii", mi s-a spus. Propunerea de a fi ales candidat a fost susținută cu un entuziasm sincer de întreaga circumscripție. L-au susținut oamenii comunei Sibiceni și Gura Teghii, unde deputatul nostru a sprijinit lupta dusă de cetățeni pentru construirea de microcentrale, care au adus lumină electrică în casele oamenilor; cei din Păltineni, unde s-a ridicat o școală nouă; cei din Mlăjet, Calvin, Cătina, pentru podurile trainice de peste Buzău; cei din Varlam, pentru spitalul și căminul cultural construit, muncitorii de la IFET, pentru microcentrala ridicată aci și așa mai departe. Cetățenii circumscripției Pătîrlage îl cunosc nu din poza apărută zilele acestea în presă, ci din nenumăratele ocazii cînd tovarășul Stan s-a aflat zile întregi în satele și casele lor. Mulți de pe vremea cînd actualul președinte de sfat regional era un simplu muncitor petrolist.

Prietenos, modest și amabil, tovarășul Gheorghe Stan mi-a împărtășit pe scurt planurile sale de viitor deputat în Marea Adunare Națională:

— E foarte greu să cunosc în amănunțime tot ce trebuie să se înfăptuiască în circumscripția mea în viitorii patru ani. Alegătorii mei vor prezenta, desigur, pe drum revendicări noi, pe care azi nu le pot prevedea. Totuși, în cel mai scurt timp trebuie să terminăm șoseaua ce va lega comunele Cătina, Corbu și Chiojdu. Apoi electrificarea comunei Șiriu și terminarea școlii din sat. La Mărunțișuri, construirea unui cămin cultural (e o rușine că nu s-a făcut pînă azi și eu am partea mea de vină), și electrificarea comunei. Între Cătina și Poșești, terminarea drumului. La Nehoiaș o școală mare. La Valea Muscelului, un cămin cultural.

— În legătură cu transformarea socialistă a agriculturii?

— Noi întovărășiri zootehnice. Specificul terenului impune acest lucru. Va trebui să popularizăm mai departe succesul întovărășiților din Gura Teghii. La Calvin și Cătina ne vom strădui să lămurim oamenii ce înseamnă și ce foloase poate aduce o întovărășire pe bază de rentă.

Mai departe:

— Desigur, funcția mă obligă să sprijin și celelalte circumscripții. Și asta printr-un ajutor dat deputaților respectivi. Dar în primul rînd va trebui să mă ocup de cetățenii din circumscripția în care candidez...

Realizările înfăptuite pînă acum în circumscripția Pătîrlage (mai mult decît propaganda făcută în rîndurile de față) îi vor asigura, sîntem convinși, locul cuvenit în Marea Adunare Națională. Fără venituri și averi fabuloase, ca foștilor prefecți de Prahova, ci, dimpotrivă, însoțit de sarcini și obligații obștești îndoite. În plus, alegătorii (care i-au ascultat proiectele sau au citit rîndurile acestui interviu) vor putea să-l tragă la răspundere dacă declarațiile sale ar rămîne literă moartă.

Pentru toate, viitorul va fi cel mai activ martor.

ALEGERILE BURGHEZE VĂZUTE DE ARTIŞTI PLASTICI AI VREMII

HENRIC DEMBITZKI (1830–1900)
— Votul tău şi la moment eşti scăpat de monopol, de licenţă, de învoieli agricole, de miliţie şi de orice.
— Îl ai, cocoane! La mulţi ani!
(Colecţia Cabinetului de Stampe al Academiei R.P.R.)

CONSTANTIN JIQUIDE (1865-1899) TRATATIVE

— Păi, polul şi votul, coane Iorgule

(Din „Albumul comic de Alegeri", 1896)

NICULAE N. TONITZA (1886-1940) IN CONTRA NOASTRĂ...

„Candidaţii socialişti sînt arestaţi şi brutalizaţi" (ziarele)
„ŞI TOTUŞI CAUZA DREPTĂŢII VA TRIUMFA!" („SOCIALISMUL", 15. X. 1919)

IOSIF ROSS

Agentul Electoral: — „Aştia-s oamenii mei, coane Jorjică. O să voteze cu ochii închişi" (1934) →

B'ARG (ION BĂRBULESCU)

Campania decurge în perfectă linişte: Un alegător (2. XII. 1933)

↓

AUREL JIQUIDE
„LA VOT" (1934)

Legenda:
Uzină metalurgică
Uzină preparare minereuri feroase și neferoase
Siderurgie
Rafinărie
Uzină chimică
Uzină cocsochimică și semicocs
Combinat de cauciuc
Petrol
Gaz metan
Mină
Stații și linii electrice
Fb. materiale de construcție
Fb. de sticlă
Fb. de zahăr și altele
Fb. de cretat hîrtie
Termocentrală
Hidrocentrală
Fb. de lapte praf
Fb. conserve de pește
Intrepr. de panificație
Fb. de egrenat bumbac și topit. in și cînepă.
Stadion
Centru producție cinematografică
Cinematograf
Studio radio
Teatru de stat
Teatru de vară
Opera
Filarmonica
Baia Mare
Capnic
SOMEȘUL
Astileu-Vad
Cluj
Jurda
Ludus
Ghim
Arad
MUREȘUL
Timăveni
Copșa Mică
Freidorf
Timișoara
Hunedoara
Sadu
Caransebeș
Petroșani
R.V
Reșița
Tg. Jiu
JIUL
OLTUL
Craiova
DUNAREA

Construcții principale industriale și social-culturale realizate de la alegerile pentru Marea Adunare Națională din 30 noiembrie 1952, pînă la 31 decembrie 1956.

CANDIDAȚI AI FDP

Schuster Michael, vicepreședinte al Comitetului Executiv al Sfatului popular al regiunii Stalin, candidat în circumscripția electorală Dumbrăveni.

Putinică Constantin, director general al Uzinelor „23 August", candidat în circumscripția electorală „Vasile Roaită" București. →

Bercu Feldman, candidat în circumscripția electorală Vaslui, regiunea Iași

Manea D. Ilie, președintele întovărășirii agricole „Avîntul Socialist", din comuna Sîrîmba, raionul Vidra, candidat în circumscripția electorală Adunații-Copăceni, reg București. ↓

Nagy Paraschiva, maistru la fabrica „Solidaritatea" din Oradea, candidată în circumscripția electorală Oradea-Sud.

Acad. dr. Ștefan Milcu, secretar al Academiei R.P.R., candidat în circumscripția electorală Roman, regiunea Bacău. ←

PENTRU CA

regimul de democrație populară asigură independența reală a patriei noastre, împotriva oricăror încercări imperialiste de amestec în treburile noastre interne.

PENTRU CA și în viitor să fie respinse cu aceeași tărie orice uneltiri imperialiste îndreptate împotriva patriei noastre.

DIN CARNETUL UNUI SCRIITOR GERMAN

DESPRE „ALEGERI LIBERE" ȘI ALTELE

de Ștefan HEYM

Cu cîțiva ani în urmă am avut prilejul să trec prin orășelul american Atlantic City — din statul New-Jersey. Din goana mașinii apăreau și dispăreau, în dreapta și în stînga noastră, panouri mari cu reclame și afișe multicolore, ridicînd în slăvi calitățile unui candidat sau ale altuia, în vederea alegerilor locale, care urmau să aibă loc în curînd. Pe marginea acestui eveniment, între mine și șofer s-a înfiripat repede o discuție. Așa am aflat că, după ce l-au „uns" pe primarul orașului cu o anumită sumă de bani, proprietarii unor tripouri au obținut din partea municipalității diferite favoruri; și că o mare parte din banii obștei a fost investită în hotelurile luxoase presărate de-a lungul falezei, în timp ce pe străzile mai dosnice ale orașului zac grămezi de gunoaie intrate în putrefacție... Pe scurt, din relatările șoferului reieșea limpede că, în urma „eforturilor" depuse de cei din administrația republicană a orașului Atlantic City, se înjghebase aici o cloacă de afaceriști și de șperțari, iar populația muncitoare, care plătește și așa impozite mari, este înșelată și jefuită la tot pasul de mai sus pomeniții edili...

Am căutat să-i ofer șoferului prilejul să-mi istorisească tot ce știe, pînă la capăt.

— Ei, bine—i-am spus, arătîndu-i în același timp un uriaș panou electoral care se înălța la o încrucișare de drumuri — o să aveți în curînd alegeri. Veți putea atunci să le faceți vînt acestor pungași... N-aveți decît să votați pentru celălalt partid...

Mi-a aruncat o privire surprinsă, ca și cum aș fi fost picat de pe altă lume.

— În ceea ce mă privește —mi-a răspuns el categoric — eu am să votez pentru republicani.

— Bine, dar chiar dumneata spuneai...

— Înțelegeți-mă Mister — a ripostat el iritat — eu am o soție și doi copii!

— Ei, și!?

— Trebuie să-mi hrănesc familia, asta e! Și o hrănesc numai datorită faptului că transport pasageri. Iar autorizația mi-o dă poliția. Dacă introduc în urnă un buletin contra republicanilor, s-a terminat cu autorizația!

— Cu alte cuvinte, dumneata vrei să spui că poliția știe cu cine votează fiecare?

— Ce repede le pricepeți ! — mi-a răspuns zeflemitor șoferul. Bineînțeles că da! Fiecărui buletin de vot i se dă un număr. Te duci la centrul de votare, unde ești înscris pe o listă, în dreptul unui anumit număr; numărul acesta ți se trece apoi pe buletinul de vot.... Vedeți acum unde-l buba?

★

Un prieten de-al meu, profesor de mineralogie, a fost nu demult în Germania occidentală. Trecînd pe lîngă o carieră de piatră, a oprit mașina, interesîndu-l rocile din acea regiune.

Un lucrător l-a întrebat cine este. Cînd i-a răspuns că vine din Republica Democrată Germană, acesta l-a măsurat cu o privire compătimitoare, de parcă ar fi vrut să-i spună: „greu pe-acolo, cu comuniștii!" Apoi a început o discuție despre politică.

— Știți, eu sînt social-democrat și așa am fost toată viața — i-a mărturisit el.

— Și în timpul lui Hitler? — a ținut să afle profesorul.

— Deh, cum să spun...? — a răspuns încurcat muncitorul. Ce puteai face împotriva lui? În schimb, după 1945 am început din nou să votez cu social-democrații...

— Dar acum? — l-a descusut mai departe profesorul, știind că alegerile din septembrie pentru Bundestagul de la Bonn erau foarte aproape. Probabil că și de data aceasta îți vei da votul social-democraților.

Muncitorul a avut un moment de ezitare.

— Nu, să vedeți, — a răspuns el cu nesiguranță în glas — se pare că de data aceasta va trebui să-l votăm pe Adenauer... Dar, vedeți aș vrea să vă explic... Eu, de fapt, sînt social democrat, acestea sînt convingerile mele...

— Și ai să votezi pentru Adenauer tot din convingere?

Muncitorul a tăcut un răstimp, ca să continue apoi, dînd din cap:

— Pentru dumneavoastră, „Herr Profesor", acest lucru este poate de neînțeles. Sînteți de dincolo, din Răsărit... Eu mi-am găsit de lucru cu greu în cariera asta de piatră și de bine, de rău, reușesc să-mi hrănesc familia. Acum... ascultați-mă mai departe. Un om cu carte mi-a explicat mie și vecinilor mei că, dacă vom vota împotriva lui Adenauer, americanii își vor lua înapoi creditele pe care ni le-au acordat. Iar dacă n-o să mai existe bani, am să fiu iarăși fără lucru. E clar, „Herr Profesor"?.

Evident că profesorului i-a fost clar ca lumina zilei totul.

★

Aceste două mici întîmplări, redate în întregime de mine, le-am relatat aici pentru a

Confeti, artificii, uniforme de operetă sau costumație... a la Tarzan, girls-uri — mai mult sau mai puțin îmbrăcate, dar care au grijă să facă într-un fel reclamă unuia sau altuia dintre candidați — precum și nelipsitele ocări aruncate de o parte și de alta, într-un cuvînt o adevărată mascaradă caracterizează fiecare campanie electorală din S.U.A. Acest bilci electoral este finanțat din gros de marii magnați — numai pentru campania electorală din 1956 s-au cheltuit peste 200 milioane dolari, iar aleșii nu sînt ai poporului, ci ai monopolurilor. A recunoscut-o de altfel cîndva chiar și un reprezentant al marelui trust Dupont, declarînd în fața uneia dintre comisiile Congresului S.U.A.: „America este țara noastră și nu țara Congresului".

„Alegeri libere" în Germania occidentală. Cît de „libere", o spun și fotografia și explicația dată de agenția americană „United Press" care a transmis-o „Pe frontul de Est domnește liniștea". Cu alte cuvinte regimul Adenauer, cît și cei de la Washington, interesați în menținerea sa, pot fi liniștiți: au mijloace pentru „desfășurarea normală" a alegerilor.

„Acest negru a votat". Așa sună odiosul averisment dat acelor negri care ar îndrăzni să-și exprime prin votul lor protestul împotriva politicii de discriminare rasială ridicată la rangul de politică de stat în S. U. A. Ce părere au despre asemenea „libertăți" domnul Dulles și alți nevinovați îngeri ai „democrației" americane?

☆

AH, PROMISIUNILE ELECTORALE!...

„Sîngele nu mai trebuie să curgă în Africa de Nord". Acest titlu aparține unui articol publicat de Guy Mollet. Cînd? În toiul campaniei electorale de la sfîrșitul anului 1955. Se spunea în articol, negru pe alb: „Datoria principală a guvernului care va veni la putere după alegeri va fi aceea de a restabili pacea în Africa de Nord"... Și se arată și cum: „să nu se repete greșelile din Indochina, Tunisia, Maroc" și „represiunea imbecilă și oarbă trebuie oprită". Și încă o dată, la sfîrșitul articolului, calea războiului era caracterizată drept un mijloc „imbecil și fără speranțe". Iar într-unul din discursurile sale electorale promitea pentru a nu știu cîta oară că „va face tot posibilul pentru încetarea războiului din Africa de Nord și pentru întoarcerea imediată a tinerilor soldați".

Frumos, nu? Dar în special folositor. Căci promisiunile pe marginea acestei probleme arzătoare pentru Franța, l-au adus în fruntea guvernului.

...Și apoi Guy Mollet a început să-și îndeplinească angajamentele. Mai întîi a ținut un discurs în care a cerut patrioților algerieni să renunțe la lupta lor. În caz contrar, „Franța se va vedea silită să-și mobilizeze toate resursele sale pentru a asigura prin toate mijloacele securitatea populațiilor". (Inclusiv, sau mai ales, mijloacele „imbecile și fără speranțe", domnule Mollet?). Iar după aceea a trecut la măsuri concrete. Spicuim cîteva:

3 aprilie 1956. Nave de război bombardează mai multe sate de pe coasta algeriană între Collo și Philippeville.

27 mai: În cartierul arab din Alger are loc o operație polițienească de o amploare fără precedent. Sub protecția mitralierelor, patrule bine înarmate răscolesc casă cu casă. 4500 de musulmani sînt arestați ca „suspecți".

Acțiunea „pacificatoare" a poliției franceze în Algeria.

3 octombrie: După cum relatează ziarul francez „Le Monde", în Algeria există cîte un soldat francez la fiecare 20 localnici.

15 octombrie: „Opera de pacificare a Algeriei" — cum e numită de guvernul francez — continuă. 5000 soldați francezi au întreprins o operație de mari proporții. A fost complet înconjurată și izolată o regiune ce cuprinde 16 orașe și mai multe sate.

Această enumerare ar mai putea continua. Fiecare zi de la instalarea guvernului Mollet a adus crunte represiuni și vărsări de sînge poporului algerian.

...Parcă, în urmă cu un an, în toiul campaniei electorale, un politician socialist cerea ca „represiunea imbecilă și oarbă" să fie oprită?... Ah, ce ți-e și cu promisiunile astea electorale!...

I. C.

sublinia la ce se referă Mr. Dulles cînd vorbește despre „alegeri libere".

După toate aparențele, domnia-sa are pretenția că alegerile pe care le propovăduiește ar fi „libere" tocmai pentru că dau libertate deplină afaceriștilor — fie ei americani sau vest-germani — de a-și impune în mod brutal voința în alegeri, indiferent dacă este în vigoare sistemul a două partide, al unui număr mai mare de partide, sau oricare alt sistem. Vorbind despre „alegeri libere", guvernanții americani au în vedere mai ales libertatea pentru bancheri de a finanța în preajma alegerilor propaganda partidelor reacționare; libertatea gangsterilor politici ori de drept comun și a fasciștilor de tot soiul de a „convinge" poporul cu cine trebuie să voteze. (Nu mai pomenesc despre necruțătoarea presiune economică care se exercită asupra alegătorilor, deoarece cred că cele două cazuri relatate mai sus sînt suficient de grăitoare.)

Pe de altă parte, potentații „lumii apusene" rostesc în auzul tuturor cuvinte cu semnificații mari, ca *pace*, *libertate*, *democrație*, — denaturîndu-le însă sensul și escamotîndu-și cu ajutorul lor manevrele reacționare.

„Pacea" lor nu este decît o succesiune a perioadelor de înarmare, cu războaiele de pe urma cărora își scot venituri considerabile... Prin „democrație", Mr. Dulles și cei care gîndesc deopotrivă cu el înțeleg un singur lucru: folosirea unei asemenea proceduri parlamentare, încît un mic grup de monopoliști să poată stoarce cît mai bine sudoarea a milioane de oameni. Acest soi de „democrație" include organic în conținutul ei corupția și gangsterismul, legalizate, și otrăvirea oamenilor cu veninul șovinismului și al rasismului. Iar noul „turn Babel" al pseudodemocrației se construiește pentru a-i dezbina pe oamenii simpli, pentru a crea diversiuni și a semăna derută, împiedicîndu-i astfel să facă uz de forța de care dispun.

Poate că sămînța minciunii, împrăștiată de Mr. Dulles, va prinde ici-colo, în rîndul unor anumiți oameni din S.U.A, din Germania occidentală sau din alte țări apusene.

Dar la aceste popoare există mai cu seamă un teren vast și deosebit de rodnic pentru sămînța adevărului. Căci ele sînt din ce în ce mai mult pătrunse de sensul unic și adevărat pe care îl au noțiunile de „pace", de „libertate", și înțeleg adevăratul sens al democrației, așa cum înțeleg și adevăratul rol al Uniunii Sovietice, al țărilor de democrație populară, al întregii omeniri progresiste.

Ciocenire de opinii și... pumni în senatul japonez. Președintele senatului, atacat și el, a fost salvat de intervenția poliției. Încă una din numeroasele mostre ale „democrației burgheze".

TILCUL UNEI ADRESE...

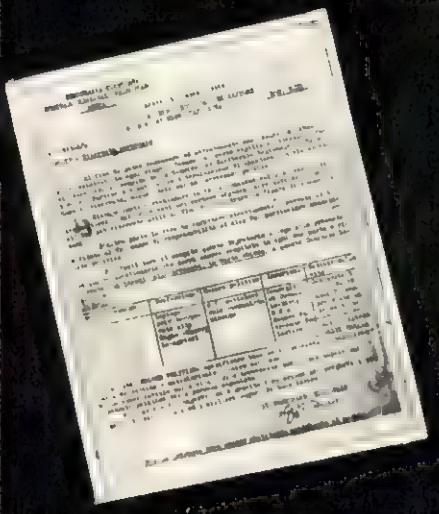

O adresă „strict confidențială". Ce conține? Iată-i textul: „În scopul de a putea cunoaște și analiza cît mai bine situația existentă în fiecare localitate, acum, în prag ul alegerilor, și pentru a ușura în felul acesta munca Comisiei electorale regionale, Comitetul Executiv al Partidului a socotit necesar să cearâ pe această cale strict confidențială, unele date asupra adversarilor noștri politici". Și după ce se sublinia încă o dată „caracterul absolut confidențial" urmează un chestionar, cu următoarele rubrici: numele și pronumele, profesia, apartenența politică, funcții, date despre viața particulară, trecutul politic. Iar în josul scrisorii o mențiune specială atrage din nou atenția să se specifice clar la rubrica apartenenței politice dacă respectivul e comunist, socialist, anticlerical etc. Și se insistă încă o dată asupra trecutului politic. Scopul urmărit prin acest „chestionar" apare, deci, limpede: să furnizeze date pentru un eventual șantaj.

Vi se pare că recunoașteți „genul"? Nu, nu vă grăbiți să afirmați că datează de la noi din țară, de pe vremea epocii pentru totdeauna democrații burgheze-moșierești. Este o scrisoare adresată de Comitetul regional Val d'Aosta al Partidului Democrat-Creștin — partid aflat la putere în Italia — organizațiilor partidului din regiune. Scoasă la iveală de săptămînalul „Voce di Aosta" această misivă scandaloasă demască puterile unui dintre matrapazlîcurile electorale din timpul alegerilor ce au avut loc în anul trecut în Italia. Căci au fost mai multe. Printre ele și faptul că un mare număr de alegători au fost frustați de dreptul la vot pe baza legislației fasciste. Printre ei, Gentili Anna din Florența, pentru că a suferit o condamnare la o amendă de zece lire pentru afirmarea ei în cadrul unei întruniri. Opolizzo Umile pentru o condamnare similară deoarece nu avusese felinar aprins la căruță, și alte cazuri asemănătoare. Și astfel circa două milioane de alegători au fost șterși din listele electorale.

Concludent, nu?

PENTRU CĂ

în patria noastră liberă nu-şi mai găsesc loc fărădelegile cu care burghezo-moşierimea şi-a însoţit dominaţia sa de tristă amintire. PENTRU CA niciodată să nu mai poată fi reînviat trecutul negru de înşelare, jefuire şi oprimare a poporului.

Din însemnările unui fost

STENOGRAF PARLAMENTAR

Text: Nicolae SCĂRLĂTESCU

Ilustraţii: G. VOINESCU

În primăvara anului 1923 mă îndreptam într-o zi spre Camera Deputaţilor să mă înscriu la un concurs de stenografi. Îmi amintesc că de la primul meu contact cu instituţia de pe Dealul Mitropoliei am întîlnit cordoanele de soldaţi care interziceau publicului să urce dealul la Cameră, pe motiv că acolo „este mare scandal şi bătaie". Am rămas cîtva timp printre curioşii care se adunaseră. Lîngă mine, doi ziarişti, destul de tineri, vociferau, susţinînd că „libertatea presei e ştirbită tocmai într-un moment cînd e mai mare nevoie ca ziarele să informeze publicul". Argumentul nu părea să fi impresionat din cale afară pe plutonierul de jandarmi care comanda cordoanele, dacă ţinem seama că în urma „replicii" pe care i-a dat-o, nefericitul reprezentant al „celei de a patra puteri în stat" s-a dus de-a berbeleacul la vale.

A doua zi de dimineaţă citeam în „Universul" că Griguţă Filipescu, lider conservator, spărsese în incinta Camerei nişte fiole cu gaze rău mirositoare, provocînd evacuarea sălii de şedinţe. De altfel, în „atmosfera" hidrogenului sulfurat, a altercaţiilor, păruielilor şi scandalurilor între deputaţi, se discuta, în primăvara anului 1923, noua Constituţie pe care liberalii, aflaţi la putere, au trecut-o pînă la urmă prin Cameră şi Senat.

Cît despre mine, eşecul primei încercări de a lua contact mai strîns cu „reprezentanţii naţiunii" nu m-a descurajat şi curînd după aceea, la 1 mai 1923, eram numit, prin concurs, stenograf stagiar la Camera Deputaţilor.

Sînt mulţi ani de atunci. Îmi amintesc însă că din prima zi m-am întrebat de ce-or fi conceput constructorii palatul acesta în sălile de cazemată, cu ziduri groase, cu etaje subpămîntene, înfundate adînc în pîntecele Dealului Mitropoliei? Abia mai tîrziu, după ce prin funcţia mea am cunoscut mai îndeaproape activitatea „reprezentanţilor poporului" şi „legăturile" lor cu cei ce i-au „ales", mi-am dat seama de însemnătatea acestei poziţii „strategice" a clădirii. Am văzut adesea manifestaţii publice masive în Bucureşti, mii de invalizi de război care erau lăsaţi să moară de foame, mici meseriaşi care nu mai puteau suporta povara impozitelor, chiriaşi loviţi de cine ştie ce modificare — în favoarea proprietarilor — a legii chiriilor, pensionari care nu-şi primeau drepturile şi aşa mai departe. De cîte ori şuvoaiele de oameni nemulţumiţi, după ce manifestau pe Calea Victoriei sau pe cheiul Dîmboviţei, se îndreptau spre Cameră să-şi spună păsul, coloanele erau semnalate de postul fix din vîrful clopotniţei Mitropoliei. Atunci trupele de jandarmi, care erau în permanenţă mobilizate la poalele dealului — foarte discret, e drept — în curtea cafenelei Bellavista, închideau dintr-o singură mişcare accesul spre deal.

Adeseori, măsurile acestea fiind considerate insuficiente pentru a asigura „liniştea" domnilor deputaţi care „se sacrificau de dragul poporului", apăreau şi mitralierele, camuflate, dar gata de tragere.

Camera Deputaţilor cunoştea o agitaţie deosebită imediat după alegeri, cînd se făceau validările, adică confirmarea deputaţilor pentru locurile unde au fost aleşi. Validările se făceau judeţ cu judeţ, durau săptămîni întregi şi dădeau naştere la scandaluri interminabile. Opoziţia încerca cu acest prilej să „ciupească" cîteva locuri în plus, dezvăluind ingerinţele guvernului în timpul alegerilor: arestări şi bătăi, furturi de urne, izolarea unor comune bănuite „oposiţioniste".

Firesc, şansele opoziţiei de a obţine invalidarea vreunui deputat guvernamental erau nule. În dezbaterile asupra validărilor, deputaţii guvernamentali (care formau majoritatea) erau şi judecători, şi parte; aşa că din această luptă tot opoziţia ieşea prost, guvernul adjudecîndu-şi totdeauna cîteva locuri în plus.

În mijlocul acestor scandaluri, stenografii, deşi nu participau nici direct, nici indirect la dezbatori, ocupau un „loc central" prin „poziţia geografică" a mesei la care lucrau, situată, ca în jocul de-a „şeful la mijloc", între sala care fierbea şi tribuna oratorului. Nu rareori proiectilele întrebuinţate de obicei în asemenea scandaluri — ouăle clocite, merele, mărăturile, pachetele cu ţigări, tradiţionalul pahar cu apă al oratorului şi chiar urnele de votare — nimereau în capul vreunui stenograf.

O dată, cînd la masă era „la rînd" regretatul nostru profesor Stahl, paharul cu apă aruncat la un moment dat spre băncile liberale de unul dintre deputaţii cei mai „irascibili", a nimerit într-adevăr foarte bine la ţintă, dar conţinutul paharului s-a vărsat pe hainele noi de vară ale stenografului. La protestele acestuia, deputatul cu pricina a replicat că „asta-i cu noroc". Şi, într-adevăr, profesorul Stahl avusese totuşi noroc, pentru că un an mai tîrziu pe alt stenograf, Sabin Constantinescu, paharul l-a lovit chiar în cap. Şi acesta a avut noroc: proiectilul „parlamentar" n-a reuşit să-i spargă capul, cu toate că era chel...

Îmi amintesc de un deputat ţărănist, vestit „combatant" opoziţionist, care, deşi om de ştiinţă, îşi sprijinea adesea ieşirile demagogice pe cele mai absurde superstiţii. În scop de reclamă electorală, numitul deputat se făcuse purtătorul de cuvînt al unui curent care cerea revenirea la calendarul după „stil vechi". Interpelînd guvernul, domnia-sa mo-

tiva necesitatea revenirii la vechiul stil nu numai cu argumentul că asta ar fi fost „voința maselor largi", dar și cu „principii științifice bine fundamentate", imortalizate în Monitorul Oficial de pe vremea aceea, (eu însumi le-am stenografiat), precum: cucul, care după cum se știe începe să cînte în ziua de Sîn Pietru, își face acest debut la Sîn Pietru după stil vechi și nu după stil nou; aghiazma luată de la biserică la Bobotează după stil nou se împute, pe cînd cea luată după stil vechi rămîne pură mult timp... și alte asemenea „argu-

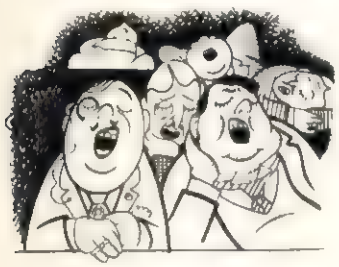

mente științifice". Vă dați seama ce uriașă problemă de stat reprezenta aceasta. Dar cu ajutorul ei se întreținea agitația țăranilor din Fălciu, care-i trimiteau regulat pe numitul deputat în parlament.

Același deputat obișnuia să facă mare caz din faptul că ar fi fost, chipurile, sărac. Într-o ședință, cînd repeta pentru a nu știu cîta oară aceeași poveste, un deputat liberal l-a întrerupt aruncîndu-i în față că e subvenționat de Banca Marmorosch-Blank. Înfuriat, deputatul nostru s-a făcut atît de roșu la față, încît aveai impresia că din moment în moment o să fie lovit de congestie. A doua zi, în ziarele liberale apărea o butadă care suna cam așa:

E *Marmo-roș* la față
Și-n buzunare... *blanc*

Mai tîrziu, liderul țărănist a trecut cu arme și bagaje la liberali, care l-au făcut ministru. Într-o zi, proaspătul domn ministru s-a întîlnit cu un om de afaceri care-l ajutase uneori bănește, în vremurile negre ale opoziției. Voind să-și arate gratitudinea, excelența sa l-a întrebat: „Ei bine, domnule, acum sînt ministru; ai vreo afacere ceva să ți-o aprob?..."

„Coane Nicule — i-a răspuns afaceristul — nu-mi aproba nimic. Dar uite ce te rog: să te plimbi duminică pe la prînz la brat cu mine pe Calea Victoriei, de la Capșa la Ateneu. Restul, las'pe mine..."

Nu toate ședințele parlamentare erau furtunoase. Unele se desfășurau chiar într-o atmosferă de desăvîrșită apatie. Guvernul, o dată venit la putere, nu mai avea nici o teamă de Cameră, unde-și avea asigurată o majoritate docilă. În zilele în care parlamentul, pe baza unei ordine de zi obișnuite, funcționa ca o adevărată fabrică de legi, interesul deputaților pentru dezbateri se topea cu totul. În asemenea zile, dacă găseai în bănci cîte douăzeci-treizeci de deputați. Cîte un deputat opoziționist se trezea din moțăială și începea să protesteze: „Camera nu mai e în număr. Ridicați ședința". Aruncîndu-și o privire obosită prin incintă, președintele riposta: „Sîntem în număr legal... Domnii deputați sînt pe culoare, la bufet, lucrează în secții"... Atunci începeau să țîrîie soneriile pe culoare. În incinta Camerei intrau cîțiva deputați care se „refăceau" la bufet și ... totul reintra în normal. Legile se discutau, se votau automat, de multe ori într-o viteză ululitoare. Așa se întîmpla în special în ședințele de noapte, pe la sfîrșit de sesiune. După citirea proiectului de lege, președintele anunța mecanic: „Discuția generală este deschisă. Cine cere cuvîntul?" Cuvîntul nu-l cerea nimeni și legea se punea la vot în total cu bile. Ușierii, în uniformele lor ca de generali începeau să se agite pe culoare, strigînd acompaniați de țîrîitul soneriilor: „Poftiți la vot, domnilor deputați. Al optulea vot,"

„Așta ce vot mai e?" se întrebau deputații la bufet. Greu de știut la ora aceea... Intrau și votau: albă la albă, neagră la neagră. Cei care moțăiau în sală urcau și ei alene să voteze. În dreapta și stînga tribunei se aflau cele două urne, una albă, alta neagră, pentru control. Numărul bilelor albe și negre dintr-o urnă trebuia să corespundă cu numărul bilelor albe și negre din cealaltă.

La sfîrșit, președintele anunța solemn rezultatul votului: „Votanți 110. Majoritatea regulamentară 56. Bile albe pentru, 106. Bile negre contra, 4. Adunarea a adoptat..." Și mașina de vot mergea înainte, netulburată. Una după alta se votau legi privind interesele proprietarilor de fabrici și păduri, scăderi de pensii, utilizări dubioase de credite, înființări de posturi-sinecuri pentru clientela politică, convenții internaționale înrobitoare pentru țară.

„Mai oprește mașina, dom'președinte, că s-au încălzit lagărele," — se auzea uneori vocea popii Drăghici, deputat de Teleorman. La care Orleanu, președintele, replica rîzînd: „Nu-i nimic, părinte, du-te de-o mai ungе". Și popa

Drăghici se executa imediat, pornind agale spre bufet, unde-l aștepta o țuică „specială".

Tîrziu, în miez de noapte, ușierii continuau să strige, pe jumătate adormiți și ei, rătăcind ca niște strigoi pe culoarele întunecate: „Poftiți la vot, domnilor deputați. Al optsprezecelea vot...". La fel de adormit, președintele mormăia: „Adunarea a adoptat..."

Cele mai gustate ședințe, care făceau ca incintele să fie pline pînă la refuz, erau acelea în care se dezbăteau așa-zisele „chestiuni personale". Dacă un deputat se simțea lezat în onoarea lui *de famelist*, cerea cuvîntul în „chestie personală", iar regulamentul Camerei prevedea pentru astfel de discuții, urgență și precădere. Trebile statului erau lăsate baltă, dat fiind că cinstea onorabilului deputat nu putea să se bălăbăne nici o secundă mai mult în incertitudine...

În cîteva minute, sala se umplea. Ziariștii telefonau la redacții: Opriți ediția, vine o „chestie personală". Deputații telefonau nevestelor și cunoscuților: „Veniți repede... o chestie personală"... Cu toți numai ochi și urechi, așteptau ca protagoniștii „chestiei personale" să se dea cît mai crunt unul la altul, să-și demaște reciproc învîrtelile și matrapazlîcurile. Și dac-o fi cu bătaie — de obicei așa era — cu atît mai bine.

Ședințele pentru interpelări, fixate de obicei joia după-masă, atrăgeau de asemenea mulți curioși în tribune. Desigur ședințele erau „interesante" prin spectaculozitatea lor și pentru duelurile „oratorice" pe care le iscau și nicidecum prin efectul practic pe care l-ar fi avut. În afară de ușoara durere de cap pe care o provocau ministrului interpelat, din aceste interpelări nu ieșea de obicei nimic. Interpelatorii nu uitau niciodată, oricît de focoși păreau, că s-ar putea afla și ei în curînd în postura de „interpelat". În afară de asta, fiecare deputat avea „trebușoarele" lui de rezolvat pe la ministere și gîndea că nu era practic să se pună rău cu guvernul.

Sar părea că ședințele de noapte ar fi trebuit să fie cele mai adormite. Așa și era în general. Dar nu întotdeauna... Trebuie să ținem seama că de la ora 7 și jumătate seara, cînd se suspenda ședința de după-amiază, și pînă pe la nouă, nouă și un sfert, cînd începea ședința de noapte, majoritatea deputaților se repezeau pînă la „Carul cu bere", la „Iordache", la „Gambrinus" și la alte birturi. La ședința de noapte, mulți deputați soseau „bine montați".

Îmi aduc aminte de o asemenea ședință de noapte cînd deputatul Florian de la Hunedoara s-a repezit la Mihalache, care-l făcuse „afacerist" și i-a pocnit cîțiva pumni. S-a încins o bătaie teribilă între țărăniști, conduși — ca întotdeauna — de Ionel Lupescu, deputat de Rîmnicul Sărat, și liberali, conduși de Manolescu-Strunga. Balustrada scării ce duce la tribuna oratorului a fost făcută țăndări. Eu și bătrînul Tache Popescu, care ne aflam atunci la masa stenografilor, ne-am salvat în subsol.

La astfel de scandaluri, cu sau fără bătaie, am asistat de multe ori și eu și alți stenografi. Pe noi nu ne mai impresionau însă. Circulînd prin culoarele Camerei, aveam putința să vedem, după o zi, două, sau chiar după o oră, ce „frățește" se împăcau lucrurile. Așa că pentru noi, trebuie să mărturisesc, elementul dominant al întregii atmosfere de acolo rămînea... umorul. Acesta era din plin alimentat, de personaje și de replici.

Vedeai perindîndu-se la tribună preoți care interpelau guvernul în probleme industriale, medici care discutau cu emfază, dar fără pricepere, probleme de tehnică, avocați care dezbăteau... orice problemă, cu aceeași ușurință cu care, la judecătorie, treceau de la un proces de crimă la unul de divorț.

Erau figuri care au rămas celebre prin replicile lor, ca D. R. Ioanițescu, care la un moment dat, vrînd să facă „marț" guvernul,

perora: „Țăranii noștri trăiesc, domnilor, mai rău ca indienii din Africa..." La hohotul de rîs al Camerei, a rectificat: „Pardon, am vrut să zic: negrii din India"...

Popa Gociujna, veșnic cu mătăniile în mînă, luînd cuvîntul la o lege pentru industria marmeladei, spunea: „În județul nostru industria marmeladei este numai în fașă... ", după care președintele a trebuit să suspende ședința dat fiind că deputații și cei din tribune nu-și mai reveneau.

Figuri la fel de celebre erau profesorul Spineanu, deputat de Dîmbovița, supranumit „Mirabeau"; Mihail Condruș, avocat mediocru și deputat de Baia Mare, un adevărat atlet, care certîndu-se o dată cu Manolescu Strunga (nici ei pirpiriu) l-a bătut la Capșa de l-a băgat pe cîteva luni în spital; Pavlică Brătășanu, mare moșier din Oltenia, care vorbea cam așa: „Domnilor deputați, noi trebuie, înțelegi, ca de atunci... pentru ca să luăm, domnilor, înțelegi... ori de cîte ori este, înțelegi... fiindcă, domnilor deputați, avînd aceste... înțelegi etc. etc. etc..." și care nu uita niciodată după „discurs" să vină jos, la biroul stenografilor, să-și recitească cuvîntarea (ca nu cumva să se fi strecurat vreo greșeală!... spunea el).

.....

Cam așa arătau oamenii ce pretindeau că reprezintă „voința nației", cam așa arătau ședințele lor „de lucru"... Că un asemenea parlament nu reprezenta adevăratul popor și că adevăratul popor nu avea nevoie de el, a dovedit-o cu prisosință istoria acestor ani.

ONOR LUME... ONOR MASE!...

de Maria ARSENE

Ilustrație de E. TARU

Notez în fugă amintirile bătrînului meu vecin de locuință Popescu, fost șef de birou la Prefectura de județ, fost ofițer al Stării Civile într-un orășel de pe malul Dunării, actualmente pensionar și în vîrstă de aproape 70 de ani.

— ... Parc-a fost ieri... Conu' Fănică Manta... Domnul farmacist Diițel... Dom' Vasilică Pascale și Marin Scofalcea... Închid ochii și-i văz cu mintea...

... Alegerile cădeau la un început de făurar. Cu o săptămînă înainte, vîlvoarea se întețise. Pentru orele opt seara, în ultima duminică ce mai era pînă la urne, fuseseră invitați, în salonul cel mare cu scenă din restaurantul „La trei fluturi", toți alegătorii presupuși „de-ai noștri". Organizația averescană locală voia să profite de vizita făcută cu o zi înainte de ghinăral la străvechiul turn turcesc din centrul orașului și s-o folosească pentru propaganda electorală.

A sorbit un strop de vin moș Popescu și a continuat:

— Așadar, la orele opt din seară salonul gemea de lume. În afară de cîțiva profesori mobilizați de directorul liceului, membru în conducerea organizației guvernamentale județene, au mai fost aduși și un număr mare de elevi din cursul superior, momiți cu promisiunea că după adunare va urma un film cu „lupte din război", trimis special din București de domnul general și consilier Averescu. Mai erau acolo cîțiva boieri din protipendadă, cinci-șase negustorași, pensionari militari și-un maior aghiotant al domnului consilier, pe care trebuia să-l reprezinte.

— Cum s-a desfășurat adunarea...! — încerc o întrebare.

— Stai și ascultă. Luați prin surprindere de această convocare și mobilizare rapidă, liberalii și țărăniștii n-au mai avut răgaz să se pregătească. Astfel, la orele opt, tot fix, a luat cuvîntul — surpriză — domnul Panait băcanul, fost plutonier-major de administrație.

— De ce surpriză? — nu mă pot reține să întreb.

Moș Popescu și-a frecat cu dosul palmei bărbia. Și a spus:

— Hei, tinere... Așa se făcea politica pe atunci. L-au pus averescanii să vorbească pe domnul Panait, ca să n-aibă ceilalți timp să-i facă „dosarul" și să-l întrerupă cu „amintiri" și amenințări...

— Am priceput.

— Se ridică dar domn' Panait și începe: „Onor lume, onor mase, iubiți cetățeni!" Nu era orator, dar știa să întoarcă cuvintele din vîrful limbii, ca nimeni altul. „Onor lume, Partidul tătucului Averescu este partidul disciplinei, al istoriei și al democrației... Cît de istoric este partidul nostru, știm cu toții care am citit istoriile din război scrise în amintire de dumnealui de-a vecii vecilor... Chiar și istoria luptei de la triunghiul morții în Moldova cu Machinzenul Caizărului, tot domnia sa a binevoit s-o facă în peste o sută de pagini la tipar."

Directorul liceului a făcut un semn. Elevii: „Bravooo! Uraaa!" și-au bătut din palme. A mai tras vecinul meu o gură de vin, apoi:

— ... Și dă Panait cu turuiala. Parcă-l aud: „Partidul nostru e partidul disciplinei. Ca în armată. Pentru ce?. Pen'că el răspunde cu salut și „am înțeles!", la chemarea patriei care-i dă ordin, și execută comanda care vine de la mase prin Vodă, ce-i mai mare în grad peste întregul popor. Partidul nost' este partidul istoriei. Istoria se scrie cu sînge. Și cine a știut mai bine ca don' gheneral să-l verse în valuri tricolore pentru patrie, neam și rege? Ei, dar partidul nostru mai este, așa cum a ordonat domnia-sa, și partidul democrației..."

Fostul ofițer de stare civilă tăcu o clipă, adunîndu-și gîndurile. Reluă:

— Zicea Panait: „Ce-i aia și cu drept cuvînt în doi timpi și trei mișcări democrația? Democrația este a lumii? Este! Este a maselor? Este! Is toate la fel? Nu! Ia să-mi spună acuma care știe cîte feluri de democrație există pe pămînt? Știe careva? Puteți să mă întrebați. Nu se înscrie nimeni la cuvînt? Atunci tot eu să vă spun. Democrația e de trei calități. Calitatea a treia..."

Din sală izbucniră voci: „A-ntîia, don' Panait. Începe cu a-ntîia". „Nu, e după preț! Începe cu a mai ieftină. Așadar, a treia calitate în democrație e aia de-i zice liberară. De parexemplu: Este un om sărac pe stradă. Trece un liberar la putere. Săracu' zice: «Să trăiți, dom'le liberare». Liberarul nici că se uită și întoarce capul...

...Mai departe! Trece un țărănist, la putere. Săracul: «Să trăiți, dom'le țărănist». Țărănistul strîmbă din nas și strănută. Adică, se face, că de venit, nu-i vine. Doar să zică că-i ocupat. Asta înseamnă democrație de calitatea a doua. Dacă ești însă cu două gălbenușuri și numai cu un albuș în cap, desfaci ochii mari și deosebești democrațiile între ele. Pentru că să spunem iar de-un parexemplu. Trece un averescan. Un simplu averescan care..."

S-a ridicat atunci din fundul sălii Duică, mardeiașul lui conu' Fănică Manta, șeful liberalilor din județ, și a strigat să se audă pînă-n malul Dunării: „dar dacă, de-un parexamplu, treci dumneata astă-seară spre casă și te întîlnești cu noi, de ce calitate ai să ajungi la madam Panait?"

Și-a umezit buzele cu negru vîrtos moș Popescu. Răgaz să-mi ascut conde iul.

— ...Au sărit ca arși directorul liceului, Toftu, colonelul pensionar, președintele averescanilor din oraș, și s-au pornit cu gura întru salvarea democrației. Dar Duică a dus două degete la gură, a azvîrlit un șuier peste capetele celor de față. În salonul „La trei fluturi" au năvălit cu bîte de corn în mîini, căciuli pe ceafă și poruncă de la clubul liberal să spargă „gașca", zece haidamaci. Duică și banda lui au tras o brazdă largă în mulțime și s-au urcat pe scenă. Acolo mai marele bătăușilor și-a scos căciula și a șoptit la ureche lui dom' Panait:

— Coane, fii bun dumneata și hai cu mine pîn-afară să te bat că, vorba aia, te cunosc că ești negustor și nu vreau să te fac de rușine în sală.

Aș, Panait nimic! S-a prins cu mîinile de piepții cojoacei lui Duică și a început să zbiere:

— Onor lume, săriți! Onor mase, săriți! Liberarii vor să ucidă democrația de clasa întîi. Atunci Duică l-a luat în spinare și l-a dus repede și prin dos în fundul curții, unde l-a zvîntat în pumni și-n palme, în timp ce banda se ținea la ușa scenei cu ciomegele.

„Onor masele" au fugit pe-nghesuitelea. Și din toată „onor lumea" nu mai rămăseseră decît chelnerii restaurantului „La trei fluturi", care stinseră lumina și deschiseră ferestrele să se aerisească salonul...

— Și?

— Și atît!

— Cine a ieșit pînă la urmă în alegeri?

— Nu interesează.

Mi-am strîns în grabă foile scrise. Moș Popescu își mîngîia melancolic o gîlcă cît un ou de rață. Îl întreb doar cu ochii. Îmi răspunde zîmbind:

— Cucuiul? Ei, am luat și eu o dată cuvîntul la o alegere...

Din timpuri ce nu trebuie uitate

Magistratura și armata e cu noi...

Text: S. PĂSTORESCU

Întîmplarea s-a petrecut în timpul alegerilor de Cameră din anul... Cristache era comandant de garnizoană într-un oraș din Moldova, unde prim-candidat pe lista guvernului fusese pus un fost ministru, să-l numim domnul Brînză, trecut de curînd la liberali. Omului nu-i călcase în viața lui piciorul în acest oraș și mai puțin în județ. Legături cu localnicii avea, vorba aceea, cît scripca cu iepurilo. Avea însă o vastă experiență electorală și se părea că atîta era de ajuns ca să poată duce marea bătălie pentru cucerirea celor 25.000 voturi care asigurau „majoritatea zdrobitoare" și implicit popularitatea guvernului.

Douăzeci și patru de ore după ce clubul liberal din București a comunicat candidatura lui Brînză, noul Agamiță a descins în oraș cu o suită de 150 de agenți electorali, bob numarați. Erau toți din vechiul fief al lui Brînza, oameni cu o îndelungată practică de alegeri. Se găseau printre ei cîțiva avocați, unii cu o veche rutină profesională, alții care în viața lor n-au pledat, doi crupieri cu nume de rezonanță nobilă, bine îmbrăcați, aduși să înnădească relații de familie cu localnicii lăsîndu-se bătuți la jocul de cărți, o echipă de gazetari pricepuți la trasul sforilor, doi profesori și un pictor constituind galeria intelectuală a candidatului, un negustor de fier vechi și un exportator ruinat, un rabin care trebuia să cîștige inima și voturile alegătorilor evrei — și, în sfîrșit, o liotă de bătăuși de toată mîna, cu verificate state de serviciu la clubul liberal din orașul candidatului. Aceștia din urmă reprezentau „echipa de șoc". Ei aveau s-i facă pe șleau, ceea ce sus-amintiții agenți electorali, cu patalamale academice și cu prestigiul unor „oameni de lume", n-ar fi reușit pe căi așa-zise diplomatice.

Cum descinde în oraș și află de la prefect că lucrurile nu stau tocmai bine pentru lista guvernului, Brînză se pornește pe măsuri în virtutea împuternicirii nelimitate primite de la centru. Acceptase candidatura și garantase reușita listei întregi, cu o singură condiție: întregul aparat administrativ local să stea fără crîcnire la dispoziția lui. Amintindu-și că în județul acesta liberalii nu luau în opoziție decît 800-1000 voturi, ministrul de interne a sărit în sus de bucurie în fața unei astfel de oferte. Brînză se informase bine asupra situației locale. Partidul adversar era mult mai tare în centrele din județ, iar colac peste pupăză, muncitorii se pregăteau să înscrie o listă de a lor. Despre ce măsuri a fost vorba, nu e nevoie să vorbim prea larg. Cu deosebire s-a îngrijit candidatul să se asigure de sprijinul magistraților. Un scurt raport al prefectului și în mai puțin de o săptămînă toți cei ce nu inspirau suficientă încredere fură mutați la dracu-n praznic, și în locul lor numiți oameni de casă. În unul dintre posturile vacante fusese numit un tînăr licențiat în drept. Bietul de el umbla de doi ani după o numire. Era fiul unui slujbaș modest și acesta stăruise cu amarnice ploconeli pe lîngă domnul Brînză să-i găsească post băiatului. Pe un al doilea loc, a fost numit un oarecare Burilică, licențiat în drept și cretin din naștere. Liceul îl făcuse de fapt mama-sa, milogindu-se la ușa profesorilor: „Fie-vă milă de o biată văduvă, care n-are nimic pe lume decît acest odor... etc", invocații care au continuat și la facultate, bătrîna dînd asigurări că Burilică al ei nu se gîndește nici la cariera de magistrat, nici la profesia de avocat, ci se va mulțumi, la acelo, cu o slujbuliță oarecare, ca să-și poată ține zilele lui, și pe-ale ei. E adevărat că după ce și-a luat licența, Burilică n-a fost tentat să intre în magistratură, dar avocatură a vrut să facă fără să reușească, iar slujbă nu s-a înemeiat să-i dea nimeni. Numindu-l la o judecătorie sătească, marele electori nu s-a înșelat. Secția prezidată de Burilică i-a adus 99 la sută din buletinele ce-i fuseseră predate ca să le introducă în urna de votare, bineînțeles toate pentru lista guvernului.

După marea probă a alegerilor, i-a venit rîndul lui Burilică să dea și proba cunoștințelor juridice. E adevărat că la secția de vot l-a dirijat un agent al lui Brînză, pe cînd la scaunul de judecător n-avea într-ajutor decît un biet grefier. Și se nimerise să fie și acela becisnic și puținel la minte, uitat în slujba asta prin grația unui neam cu trecere la ministerul de justiție. Cu asemenea sprijin i-a venit foarte greu lui Burilică să țină balanța justiției așa cum se cuvine. Avocații îl încurcau în prea multe chichițe și paragrafe și el zadarnic își ținea nasul în coduri, că totdeauna îi ieșeau lucrurile anapoda. Plîngerile la minister din partea impricinaților nu mai conteneau. Și într-o zi s-a produs catastrofa. Un locuitor și-a dat în judecată vecinul precum că un cocoș al acestuia i-a făcut stricăciuni în sera cu răsaduri. Drept care cerea judecății să-i încuviințeze legiuitele daune din partea pîrîtului. Acesta s-a apărat cum a putut și el. „Clientul meu n-are nici o vină. Paguba a făcut-o cucoșul și nu dînsul, spusese avocatul. N-aveți decît să pedepsiți pe cucoș și nu pe clientul meu..."

Burilică a găsit că teza e bine pusă așa. În numele tuturor puterilor statului, a pronunțat condamnarea cucoșului.. la o lună închisoare, plus niscaiva despăgubiri și cheltuieli de judecată către reclamant. Cînd lucrurile au ajuns la ministerul de justiție, a fost mai întîi un hohot de rîs care a zguduit ministerul din temelii Din clipa aceea însă Burilică își încheia pentru totdeauna cariera de magistrat, după ce slujise justiția mai bine de un an.

Așadar, cam acestea erau specimenele cu care Brînză completase golurile din magistratura locală. Cu 48 de ore înaintea alegerilor îi convoacă pe toți magistrații la prefectură. S-au servit sprițuri, pateuri cu brînză, cafele și țigări la discreție. Cînd s-a mai încălzit atmosfera, Brînză a rostit următorul discurs, cel mai scurt din cariera sa, el fiind de altminteri un bun orator:

— Domnilor, nu am să vă ascund că alegerea mea și a iubiților mei cocandidați depinde de dumneavoastră. Sînt sigur că doriți să mă vedeți reprezentantul județului acesta în parlament. Nimic mai simplu! Poimîine seara, la închiderea urnelor, veți primi pachete de voturi gata ștampilate și nici măcar nu va mai fi nevoie să faceți numaratoarea. O dată cu pachetul de voturi veți primi și procesul verbal de închidere a urnelor cu repartizarea voturilor pe liste...

Se auziră murmure, dar numai în surdină.

Aud? sări ars de la locul lui fostul ministru. E cineva care se împotrivește? Poate vă temeți de reprezentanții opoziției? Ei bine, fiți liniștiți! Vom avea noi grijă și de asta. Cînd se va închide urna, nici unul dintre ei nu va mai rămîne în secția de votare.

Din nou se auziră murmure.

— Mă rog, dacă cineva e contra, să aibă curajul să vorbească.

— Eu! se auzi glasul unui tînăr cu fața aprinsă de furie, tremurînd în mîna paharul cu spriț din care abia apucase să soarbă o înghițitură.

— Ei, ia te uită cine e contra mea! Tocmai dumneata! Doi ani ai bătut scările ministerului ca să intri în magistratură și acum, cînd am cedat rugăminților tatălui dumitale și ți-am dat post bun, vrei să-mi stai împotriva. Frumos exemplu de recunoștință!

Tînărul lasă privirile în pămînt, dar le ridică imediat. Puse deoparte paharul cu spriț și vorbi, încercînd să fie calm:

— Vă sînt recunoscător că ați obținut numirea mea, dar prețul cu care trebuie să plătesc această recunoștință îmi încarcă prea mult conștiința. Nu pot să-mi terfelesc debutul de magistrat, călcînd de la primul pas jurămîntul abia depus că voi fi drept, loial și respectuos față de legi.

Brînză se împurpură și el la față. În fond, ieșirea acestui băiat îi plăcuse. În orice altă împrejurare l-ar fi îmbrățișat. Acum, însă, era altceva. Acum era în joc prestigiul lui de mare elector și, cine știe, accesul la un portofoliu ministerial într-un viitor nu tocmai îndepărtat. Răspunse cu același calm:

Bine, domnule, am să te scutesc de a avea procese de conștiință. Apoi, adresîndu-se celorlalți: Mai e cineva de părerea acestui tînăr zevzec și ingrat?

Prea mulți n-au fost, dar tot s-au găsit doi judecători la fel de tulburați în conștiința lor. Și-au spus și ei părerea pe față: au jurat să respecte legea și dreptatea, și așa au de gînd să facă.

— Bine! conveni abia potolit domnul Brînză. Apoi spuse mai mult ca pentru sine: „Legea o aplic eu! Și am s-o aplic înaintea voastră!" Cu asta s-a încheiat „recepția" de la prefectură. Prefectul, puțin cam stingherit, spuse:

— Oricum... avem cu noi majoritatea magistraților... Alegerea dumneavoastră este sigură. De ce să vă faceți sînge rău!

Ești o habaleră, domnule prefect! izbucni Brînză, scos de data asta din fire. Crezi că-mi ajunge să fiu ales? Nu dragul meu, eu nu pot să plec de aici decît cu o majoritate zdrobitoare. Mie îmi trebuie un succes de prestigiu! Să vadă cei de la centru cine este domnul Brînză!

„Și atunci, ce-i de făcut?" s-au întrebat schimbînd priviri alarmante între ei prefectul, primarul, polițaiul, președintele Camerei de comerț, cel de la Camera de agricultură, administratorul financiar, protoiereul și toate notabilitățile responsabile de reușita listei guvernamentale. Începuseră să transpire sub greutatea acestei răspunderi. De unde erau să știe ei, niște agramii în materie de alegeri, ce gîndea și ce punea Brînză la cale? El însă rămăsese tot timpul liniștit. Zece minute după incidentul de la prefectură a obținut legătura telefonică cu ministrul de justiție, bun prieten cu el. Peste alte cîteva ore primul președinte al tribunalului local primea telegrama ministerului de justiție *fe fe urgentă*: „Vi se aduce la cunoștință că judecătorii Cutare, Cutare și Cutare sînt destituiți Stop În locul lor au fost numiți Cutare, Cutare și Cutare Stop Luați măsuri de urgentă executare." Și așa au devenit magistrați pentru douăzeci și patru de ore trei dintre avocații fără procese veniți în suita lui Brînză, din care unul în viața lui nu trecuse prin fața unei instanțe decît ca pîrît. Magistrații destituiți au rămas cu gura căscată. Cum se poate? Pentru ce să fie destituiți? Ce rămîne cu sacra inamovibilitate a magistraților despre care miniștrii dau mereu interviuri la gazete?

— E un abuz! s rigă unul din ei.

— Nu trebuie să ne lăsăm! clamă altul.

— Să mergem la București, să cerem audiență la ministru, să protestam! propuse al treilea.

În aceeași seară s-au aruncat în tren și a doua zi urcau scările ministerului. Dar cu cine să stea de vorbă? Toată lumea în cap cu ministrul era răspîndită în alegeri. Abia a doua zi, după ce se potoli zarva electorală, ministrul îi primi în audiență cu precădere.

— Fiți liniștiți, le spuse el încurajator, după ce le ascultă păsul. Trebuie să fie o eroare... O gravă eroare. Uite, chiar acum dau ordin să se cerceteze. Pînă una alta prezentați-vă la posturi. Pînă veți ajunge acasă va sosi și telegrama de reintegrare. Plecați și vedeți-vă de treabă.

N-au mai spus o vorbă. Acasă au găsit „libere" locurile ocupate timp de 24 de ore de către licențiații lui Brînză. Respectivii își dădură demisia, cinci minute după ce au semnat procesul verbal cu rezultatul alegerilor din secțiile de votare prezidate de ei și unde, bineînțeles, poporul a votat 99 la sută pentru lista guvernului. În buzunarul primului președinte al tribunalului se afla de mult telegrama pentru reintegrarea imediată, în aceleași locuri și cu toate drepturile, a magistraților demiși „dintr-o regretabilă eroare". Singurul care a rămas pe dinafară, și a trebuit să mai bată alți doi ani scările ministerului ca să obțină pînă la urmă numirea într-un sătuc nenorocit din Dobrogea, a fost tînărul licențiat în drept. Brînză nu i-a iertat ingratitudinea...

★

Toate-s bune pentru un candidat după ce a izbutit să-și asigure bunăvoința magistraturii, dar e mai bine să aibă de partea sa și armata. Cu jandarmii, treaba mergea ușor. Comandantul legiunii nu ieșea din cuvîntul prefectului. Cu militarii ceilalți, era ceva mai dificil. De la ăștia te puteai aștepta, uneori, la surprize.

— Și nu e de mirare, îl informă prefectul pe domnul Brînză, cînd te gîndești că domnul colonel Cristache, comandantul regimentului, e mai mare în garnizoană. Are idei fistichii. Eu vă spun că pe unul ca ăsta nu se poate conta. Toată ofițerimea din garnizoană știe că acest Cristache e... nu știu cum. În tot cazul e sigur că nu trage la noi...

Brînză își sfîrcui nervos mustățile, dar nu voi să trădeze nici o neliniște. Totul e să-și păstreze calmul și capul limpede, să transmită celor din jurul său certitudinea succesului. Prefectul acesta, încă tinerel, e un naiv, gîndește Brînză. N-are experiența de cinci parale. În definitiv, ce așteaptă el de la colonelul Cristache? Ce, parcă el, Cristache, o să facă paza localurilor de vot? Asta o fac ofițerii subalterni. Cu aceștia se poate sta de vorbă și după ce i-a mustruluit colonelul la cazarmă. De asta va avea grijă Brînză. Firește, nu se va duce cu mîna goală înaintea lor. Îi va promite unuia avansarea, altuia mutarea într-o garnizoană mai mare, pe un altul îl va satisface pe chestiuni familiare... Sînt destule căi de a ajunge la inima unui ofițer și el, slava domnului, cu experiența ce o are, se pricepe ce-i de făcut. Un singur lucru va trebui să ceară, totuși, acestui Cristache, măcar că-l presimte ostil și pus pe gîlceavă, ca unul care n-a binevoit să răspundă la invitația lui atunci cînd a convocat pe toți șefii de autorități la prefectură. Într-o conferință „de luare de contact". Cristache și-a trimis aghiotantul cu declarația că dispozițiile de alegeri privind armata urmează să-i fie transmise ierarhic, prin organele militare. Acestui colonel, Brînză a decis totuși să-i trimeată 150 de costume civile, cu rugămintea să fie date pe 150 de ostași mai dezghețați. Oamenii aceștia vor trebui să se prezinte în dimineața alegerilor în curtea prefecturii.

— Dar ce aveți de gînd cu ei? se miră prefectul.

— Of, doamne! Cum n-ai înțeles un lucru atît de simplu? Am schimbat noi magistrații, cîte unul-doi, acolo unde ni s-a părut că așa e mai subțire, dar eu mai am bănuială și de alți doi. Acum e prea tîrziu să-i mai schimb și pe ăștia. Și nici surprize nu vreau să am. Trebuie să mergem la sigur. Cei 150 de soldați îmbrăcați civil vor deveni 150 de cetățeni onorabili. Mîine ei vor trece pe la localurile de vot prezidate de magistrații dubioși și-și vor face datoria de cetățeni conștiincioși, votînd lista guvernului. Le dau cărți de alegători și pun eu pe cineva să-i instruiască ca să iasă treaba cum trebuie. Atîta lucru ar putea să facă domnul colonel pentru cauza guvernului nostru...

— Dar costume civile, de unde dumnezeu să luăm? se tîngui prefectul, bănuind că iar îl așteaptă bătaie de cap.

— Ei, asta e! Vom împrumuta de la simpatizanții noștri din oraș, vom lua de la negustori, treaba dumitale ce-ai să faci. S-or găsi cred 150 de prieteni în orașul ăsta să ne dea pentru douăzeci și patru de ore cîte o haină, un pantalon și o căciulă. Trebuie să ne sprijine și ei, ce dumnezeu!

A doua zi o căruță cu efecte civile a intrat pe poarta regimentului. Cînd le-a văzut și a aflat despre ce e vorba, Cristache a zîmbit unui gînd tainic. A poruncit ca efectele să fie duse la magazie. Apoi a chemat pe croitorii regimentului și le-a poruncit să le ia în primire.

— Ce să facem cu ele, domnule colonel?

— Să răscroiți haine pentru copii. Lăsați orice treabă și ocupați-vă de asta...

În ziua alegerii prefectul și-a spart pieptul la telefon să dea peste colonel. Nu era în oraș. Plecase și lăsase consemn sever: nici un om nu iese pe poarta cazărmii! Degeaba a insistat prefectul pentru cei 150 de soldați. Ajutorul n-a ieșit din cuvîntul comandantului. Cît privește hainele civile, el, ajutorul, habar n-are despre ce e vorba. Va veni domnul colonel și se va sta de vorbă cu dumnealui. Numai cu dumnealui...

În sfîrșit, au trecut alegerile. Brînză s-a ales cu o „majoritate zdrobitoare". Un mare „succes" pentru guvern! O „rușinoasă înfrîngere" pentru opoziție! Brînză a părăsit locul luptei electorale și a plecat la București ca să încaseze felicitări pentru „marele succes". Acum prefectul de județ e singurul care se mai frămîntă cu lichidarea imensului șantier electoral. A venit la rînd și înapoierea celor 150 de haine civile. A trimis un om la regiment să le ceară colonelului. Comandantul îl ascultă pe trimis, apoi îl conduce în atelierul de croitorie și arătîndu-i ce-au devenit costumele de împrumut, îi spune:

— Comunică-i domnului prefect ce-ai văzut aici. Chiar zilele acestea, cînd croitorii mei vor mîntui lucrul, voi trece pe la dumnealui să stăm de vorbă și să-l lămuresc.

(Continuare în pag. 24-a)

(Urmare din pag. 23-a)

Prefectul însă n-a mai așteptat vizita colonelului. L-a chemat la telefon să-l ceară socoteală. Și acesta i-a răspuns cam așa:

— Cu dumneavoastră o să-mi fie mai greu să mă înțeleg. Sper să mă pot înțelege mai ușor cu noul nostru deputat.

Peste cîteva săptămîni Brînză veni pentru ultima oară în orașul care l-a trimis în parlament cu o „unanimitate fără precedent", cum scrisese oficiosul liberal. Erau de lichidat diferite daraveli din timpul campaniei electorale, iar între acestea, prefectul avea pe listă și buclucul cu hainele împrumutate de la simpatizanții guvernului. Da, bocluc, fiindcă mai în fiecare zi, cei ce încredințaseră prefectului niște țoale vechi îl săcîiau, cerînd sau hainele sau despăgubiri în bani. La insistențele prefectului, Brînză se hotărî să-l viziteze pe colonel.

— Domnule colonel, începu el, după epuizarea tuturor formalităților de politețe introductivă, de rigoare la asemenea împrejurare, bănuiți, desigur, ce mă aduce la dumneavoastră, în afară de plăcerea de a vă cunoaște personal. E vorba de hainele ce le-ați reținut, deși domnul prefect le trimisese cu un scop anumit. Să fie adevărat că le-ați degradat ca să confecționați din ele hăinuțe de copii? Mărturisesc că nu înțeleg...

— Vă explic imediat, răspunse tot atît de politicos Cristache. Vedeți, eu mi-am închipuit că ați trimis hainele acestea ca o atenție pentru mine. Toată lumea știe că am luat sub ocrotirea mea azilul de copii. Acolo sînt multe nevoi și în primul rînd se simțea nevoie de haine. Văzînd căruța de efecte civile intrînd prin poarta regimentului, ce altă aș fi putut să-mi închipui, decît că e la mijloc un gest frumos, cu care ați vrut să impresionați pe alegători și să vă sporiți popularitatea? Apropos, eu încă nu v-am felicitat...

— Mulțumesc!

Brînză a rîs cu poftă.

— Fie, mon colonel, dar așa clapă nu mi-a tras încă nimeni!

— O fi, dădu Cristache drumul gîndurilor sale, dar și dumneavoastră, fie vorba între noi, ați tras o clapă și mai grozavă!

S-au despărțit buni prieteni. La prefectură, unde prefectul aștepta cu sufletul la gură, Brînză îl anunță că chestia efectelor e închisă pentru totdeauna. Afacerea asta trebuie descurcată într-alt fel, adică plătindu-se păgubașilor daunele cerute de ei.

— Vai de mine! îngălbeni prefectul.

— Ei, ce? E foarte bine așa! Prietenii noștri vor fi mulțumiți să primească bani noi pentru haine vechi. Sper că ți-a mai rămas ceva din fondurile O.P. pe care le-am adus de la interne?

— Ei, da... ceva fonduri mai sînt, spuse dezamăgit prefectul...

— N-ai nici un motiv să fii neliniștit, încercă să-l mîngîie Brînză, care înțelesese jelania prefectului. Tot mai rămîne destul și pentru dumneata...

S. PĂSTORESCU

Triplul furt din Splaiul Unirii

de Anton ALEXE

Sînt de atunci treizeci de ani împliniți și mai bine. Campania electorală regizată de averescani, care de-altminteri vor „face" și alegerile", se anunța ca una din cele mai sîngeroase bătălii electorale pe care țara noastră le cunoscuse pînă atunci.

Fără priză în mase, lipsiți de suport moral, cu un program de realizări improvizat în răstimpul a numai zece zile, în mare criză de vedete politice, oratori, tehnicieni și aderenți de bună-credință, averescanii trebuiau să cîștige alegerile.

Și le-au cîștigat. Cum? Asta e de acum altă poveste. Sau mai exact alte mii de povești din care, cu voia și bunăvoința dumneavoastră, voi da una.

★

Unul din lăcașurile alese întru acest cetățenesc și democrat scop, fu și școala de băieți de pe cheiul gîrlei. Adică, clădirea din Splaiul Unirii 114, unde actualmente funcționează Școala elementară de băieți nr. 97.

De cu seară fuseseră aduse urna, ștampilele, garda militară oficială a patriei—în moletiere, tunici și puști Lebel model 1915 — și garda neoficială a guvernului, în bocanci, dulvuri, brîu lat albastru și clomege model constituția 1878.

Delegații opoziției se prezentară la sediul de votare, cercetară urna, verificară sigiliul și-și schimbară și aprinseră țigări cu guvernamentalii.

Apoi delegații părăsiră școala, care, pavoazată cu drapeluri tricolore și tablourile lui vodă și ale lui madam vodă, în straie de paradă și ramele în ghirlănzi de rămurele de brad și liliac, rămase în paza armatei, scutul țării pentru „dușmanul dinafară și cel dinăuntru..."

Neîncrezătoare, însă, opoziția liberală și țărănistă își lăsase agenții să patruleze pe chei, în dreptul școlii, ca nu cumva peste noapte să se introducă — doamne ferește — buletine false de vot, gata ștampilate.

Cetățenii, patria, țara nu trebuiau furați de drepturile pe care constituția cu atîta mărinimie le proclama pe hîrtie și în direcția de propagandă a ministrului, cel cu treburile dinafară...

Și, totuși, în dimineața zilei de votare, delegaților din opoziție nu le venirà să-și creadă ochilor.

De fapt nu se-ntîmplase nici o minune și totul părea pe strada respectivă destul de normal. Atît doar, că dispăruse urna de vot — furată. Dispăruse candidatul liberalilor — furat. Dispăruse și localul de vot.

Școala de băieți cu fața către cheiul Dîmboviței își reluase aspectul cel de toate zilele. Fără pavoazare, fără gărzi, fără afișe, fără manifeste și fără tablourile memeseseurilor sale, vodă și consoarta.

Și culmea, în timp ce curtea se umpluse de copii, iar clopoțelul suna de intrare, un curier pe bicicletă sosi asudat și gîfîind, anunțînd pe unul din șefii liberali că cuconu Jenică, candidatul, fusese șterpelit de-acasă cu mandat de arestare, de către doi subcomisari și patru agenți.

★

Telefoanele începură să zbîrnîie. La sediul partidului liberal. La sediul partidului țărănist. La președintele tribunalului. La șeful parchetului. La... La... La...

Zadarnic. Urna, localul și candidatul fuseseră furați și nu mai erau de găsit. Timp de cîteva ore, pînă către ceasurile unsprezece, cetățenii care încercaseră să-și exercite drepturile trebuiră să facă calea întoarsă.

În localul de vot îi întîmpinară capetele tunse ale elevilor și fețele îngrijorate ale învățătorilor.

La unsprezece și zece fix, sosiră patru limuzine, iar puțin mai tîrziu, zece birji încărcate pînă la refuz. Din mașini coborîră, gravi, solemni, în redingote, meloane și guler cu ștaif, cîteva personaje din fruntea partidului liberal. Aduceau cu ei procurorul, judecătorul de serviciu și după ei șaizeci de bătăuși din rezervă.

Intimidați, averescanii cedară, Șeful culorii de roșu a trebuit să lămurească triplul furt de pomină.

— O eroare! O banală inversiune dom'lor. Știți, școala de băieți se învecinează, spate în spate cu școala de fete din Tăbăcari. Peste noapte delegații noștri s-au gîndit să mute sediul... Urna? Iat-o! Nu, nu, vă rog! Nu umblați la sigiliu. E goală! Parol d-voastră! Ei, asta-i! Sună? Vi se pare! Cum? Sînt buletine înăuntru? Așa-i! Tîlii, ce curios. S-or fi jucat elevii... Dar dracu știe de unde le-or fi luat! Te pui cu generația asta tînără, dom'lor? Dar hai să trecem dincolo. Prin fund... Prin fundul curții... Iată-l și pe domnul Jenică, candidatul dv. Cine spunea că-i arestat? Priviți-i fața! Așa arată un om care iese de la închisoare? Dar să mergem, dom'lor. Să ne grăbim. Constituția nu poate să aștepte și cetățenii sînt dornici să voteze.

Din seria „PORTRETE"

ALEGERILE DE ALTĂDATĂ

Desene de A. POCH

Alesul

Alegătorul

ÎNSEMNĂRI DE LECTOR

PORTRETE SATIRICE

de Ion MIHĂILEANU

Apar puține volume de satiră pe teme actuale, deși cititorii le așteaptă, deși la Congresul al II-lea al Partidului, amintindu-se bunele tradiții ale literaturii noastre în domeniul satirei, spiritul ironic corosiv al poporului romîn, scriitorii au fost chemați să combată cu îndrăzneală, prin intermediul cuvîntului de spirit, tot ce frînează dezvoltarea noastră socialistă.

„Insectarul de buzunar" al lui Tudor Mazilu se înscrie printre puținele încercări din ultimul timp de a reînvia, în condițiile noastre, genul atît de prețuit al pamfletului, al portretului satiric. Sarcasmul incisiv e al unui om gingaș, avid de puritate, jignit de lichelismul cameleonic al „foștilor", de frazeologia demagogică și slugărnicia ariviștilor, de prostia unor impostori, de „subțirimea" unor pseudointelectuali.

Satira e de caracter, de ordin etic, ignorînd umorul de situație, comicul burlesc, considerate probabil de autor, facile. „Insectele" vizate poartă nume, în aparență dintre cele mai ciudate: Oușor Pasăre, domnul „Nu admit! Protestez!", tovarășul „Fă în așa fel încît", Titi Ludovic-Gîjba; tovarășul „Pe bază de tabel" etc.

Mazilu elimină din cîmpul său vizual disproporțiile fizice, întîmplările amuzante; sondajul atinge absurdul, monstruosul, diformarea morală, ceea ce dă poate nota cam amară a portretelor. Personajul e nimicit prin îngroșarea uneia trăsături fundamentale amintind de liniile unui desen grotesc. Verva satirică are încărcătură filozofică extrasă din discuții, din considerații directe ale autorului. Umorul distilat în zîmbet, a cărui sursă o constituie mimetismul limbajului, trădează lipsă de spontaneitate, un proces dificil de elaborare.

Domnul „Nu admit! Protestez!" e tipul gălăgiosului timorat, cu o atitudine revendicativă, protestatară, care ascunde de fapt un conformism de ultimă speță. Autorul îi dezvăluie sloganul: „Demisia e însăși viața. Shakespeare a trăit ca să scrie Hamlet, domnul „Nu admit! Protestez!" trăiește ca să demisioneze". Dacă demisia îi este luată în serios, pozează în partizan al disciplinei de fier, avînd grijă să trimită vorbă directorului că a fost vorba de o simplă glumă, după care omogenitatea sa de bazalt redevine invulnerabilă.

Tovarășul „Fă în așa fel încît" e departe de a fi numai portretul unui om cu replici prefabricate, trădînd acute deficiențe mintale; caracterul său obtuz marchează o totală ruptură de viață, insensibilitatea la frămîntările celor din jurul său îi dă alură de robot.

Caricatura birocratului poate fi recunoscută în remarca finală a lui Tudor Mazilu:

„Tuturor problemelor, tuturor întrebărilor, începînd cu șnițelul de la cantină, mărirea producției, amenajarea solarului și sfîrșind neliniștile în amor, le dă un singur răspuns:

— Fă în așa fel încît...
— Fă în așa fel...
— Fă în așa..
— Fă..."

„24 de ore din viața unui optimist" e poate schița cea mai izbutită din volum. Poate și din cauză că hiperbolizarea e mai îndrăzneață, pînă la ultimele consecințe. Orice gest, orice mișcare, orice sentință a individului care fuge de contradicțiile reale ale vieții, de greutățile ei, e împinsă pînă la absurd, inclusiv în viața sa intimă. Simularea optimismului își trage seva din exclamații: „Salutare la toată lumea! A venit primăvara! Să clocotească sîngele în vine! Merge, tovarăși, merge! Se rezolvă, tovarășe. Se rezolvă!" Arborarea zîmbetului fals, preferința exclusivă pentru tonurile trandafirii nu reprezintă decît semnele exterioare ale unui „ideal" meschin, bine precizat: confortul, tihna, oroarea de orice dificultăți care trebuie învinse.

„Insectarul de buzunar" e o colecție de portrete sui-generis, în care se pierd contururile bine definite ale unor caractere distinct individualizate. Probabil din dorința de a obține o valoare de generalizare mai mare, Mazilu inventariază, uneori cam abstract, cam livresc, trăsăturile valabile ale unei largi categorii de tipuri, pentru a le retopi apoi într-o imagine individuală. Un asemenea proces complicat de creație e pîndit de primejdia apariției unui mozaic eterogen de tare morale în care se eclipsează direcția satirei. Talentul incontestabil al autorului învinge însă dificultățile genului, majoritatea schițelor, pamfletelor, avînd o largă forță de generalizare. În același timp îmi exprim convingerea că forța satirică a lui Tudor Mazilu va cîștiga în fecunditate o dată cu apariția unei percepții mai directe a subiectului.

„Ridendo castigat Mores". Dictonul, ca orice dicton, are, se pare, o valabilitate eternă. Mazilu batjocorește stihia mic-burgheză care se travestește în hainele noului și, fără îndoială, o asemenea operă de asanare nu poate decît să întărească etica societății noastre socialiste.

CETATEA DE PE TÎRNAVE

(Editura Tineretului)

Monografia literară a Luciei Demetrius, „Cetatea de pe Tîrnave", cuprinsă într-o colecție intitulată „Patria noastră" a Editurii Tineretului — colecție care prezintă, una după alta, feluritele și bogatele regiuni ale țării — dă o imagine aproape completă a Sighișoarei, a acestui vechi burg medieval, și a împrejurimi pline de frumusețe și de poezie.

Lucia Demetrius, îndeobște nuvelistă și dramaturgă, a încercat să zugrăvească, în amănunt, trecutul și prezentul orașului și împrejurimilor lui, pornind de la cele mai vechi urme de civilizație găsite acolo. Autorul face, apoi, pe cititor să treacă prin marile evenimente care, de-a lungul istoriei, au zguduit cetatea sau au ajutat la înflorirea ei, ajungînd pînă în zilele noastre în care o nouă viață însuflețește oameni și locuri și adaugă frumuseții încremenite a cetății, frumusețea viguroasă a prezentului nostru dinamic.

Rînd pe rînd, în paginile cărții, prind viață momente, chipuri de oameni, peisaje și clădiri care înseamnă, ca pe o hartă vie, istoria zbuciumului și a biruințelor omului. Și, rînd pe rînd, straturile de civilizații par a se așeza unele peste altele ca, din cumintea lor adormire, să crească, așa cum crește dintr-un sol fertilizat cu vegetații moarte, viața plină de avînt a vegetației noi.

Construcția cărții încearcă să împletească trecutul cu prezentul, fără să înșiruiască, istoric, evenimentele pe o scară cronologică, ci evocînd, simultan, o imagine din trecut și una din prezent, încercînd să stabilească legături subtile între voințele omenești care, în toate timpurile, au tins spre progresul, spre fericirea omului, spre viața ce triumfă azi în deplina inciditate a omului care își ține soarta bine, sigur, în propriile sale mîini.

Urmărind firul conducător al cărții, fiecare pagină a volumului izbutește să înfățișeze o imagine vie din frumusețea, din pitorescul și bogăția Sighișoarei — Cetatea de pe Tîrnave.

Bogdan VARVARA

DESPRE PROBITATEA PROFESIONALĂ

În nr. 10 din octombrie 1958, revista „Viața Românească" publica, sub semnătura Gh. Serbu, o notă intitulată „Inspirație fără imaginație", în care colaboratorul nostru V. Vasiliu era acuzat că ar fi plagiat caricatura „Individualistul la mare" apărută în Flacăra nr. 15 din 1 august 1958. Aparențele, la o cercetare superficială, dădeau dreptate autorului notei, deoarece în revista sovietică „Ogoniok" nr. 31 din 29 iulie apăruse o caricatură cu același subiect.

Autorul notei din V. R., văzînd cele două caricaturi, nu a căutat însă să cerceteze situația. Zicîndu-și: „L-am prins; să-i dau la cap!" — a scris nota sa, fără a ține seama de faptul că nu e posibil ca într-o revistă ce apare în București la 1 august să reproducă ceva dintr-o altă revistă, apărută la Moscova doar cu două zile mai înainte. Redacția „Vieții Românești" a procedat în fiudu-i superficial; o simplă informare la Flacăra sau la tipografia noastră ar fi fost de natură să aducă la cunoștința tovarășilor de la V. R. că această caricatură a fost dată în lucru în tipografie, cu o lună de zile înainte de apariție...

Ceea ce este însă și mai grav în ce privește atitudinea Vieții Românești e refuzul revistei de a repara, prin recunoașterea greșelii, răul pricinuit unui om pe nedrept calomniat. Deși Flacăra a comunicat în scris „Vieții Românești" situația reală, totuși redacția care a greșit nu a publicat nici o rectificare. Ea nu a vrut să ne onoreze nici pe noi cu un răspuns...

Oare de unde și-ar fi însușit tovarășii de la „Viața Românească" logica faimosului diplomat burghez: „Calomniați, calomniați! Poate tot va rămîne ceva!?"...

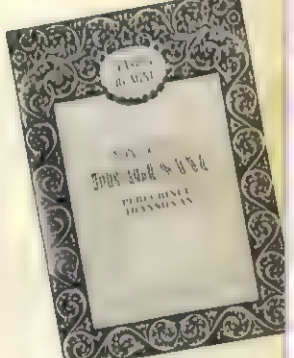

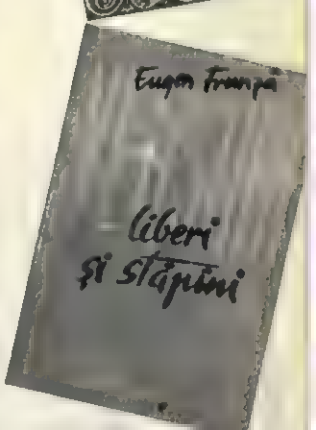

Din vitrinele librăriilor

CU OVIDIUS NASO din nou la Tomis

Am coborît în gară la Constanța, către amiază. Iar pe seară, după treburi, m-am pomenit „la marginea mării", cum zice poetul. Fericitul Eminescu l se vede că el n-a cunoscut marea decît sub un „cer senin" și „în liniștea sării". Nu i-a fost dat, pesemne, să cunoască zilele lungi și hidoase cu ceață compactă și furtună pe mare. Iată, în seara de care vă vorbesc — seară geroasă de iarnă — marea era apăsată de o negură deasă și grea, și răscolită din adîncuri. Clocotea, spumega, arunca la țărm valuri înalte și furioase, se zbătea într-o necurmată, neînțeleasă și inutilă suferință. Numai în asemenea zile bagi de seamă că bine i s-a spus mării noastre — Mare Neagră.

Tot în asemenea zile începi să înțelegi de ce poetul antic al „Artei iubirii", bătrînul Ovidiu, exilat aici, la Pontul Euxin, de către împăratul August, acum aproape două mii de ani, a urît această mare și aceste locuri:

Nec coelum, nec aquae faciunt,
nec terra, nec aurae;
Et mihi perpetuus corpora languor habet...

(Și cerul, și apa, și pămîntul, și aerul — toate aici îmi sînt potrivnice. Și mi-i trupul pradă unei tînjiri perpetue.)

Dar Ovidiu n-a urît numai peisajul nostru. Nu o dată în *Tristia* sau în *Pontice*, se plînge el de cumplita barbarie a Sarmaților, Sciților, Geților vrăjmași și războinici.

„*Nu se află nici un fel de carte pe aici; nici o ureche gata să asculte și să priceapă înțelesul cuvintelor mele. Pretutindeni domnește barbaria și un grai sălbatic*". Sau: „*Nu-i nimeni aici căruia să-i pot citi versurile mele... Mă întreb de attea ori: La ce bun attea necazuri, attta osteneală? Sarmații și Geții îmi vor citi oare lucrările mele?...*"

Fără îndoială că și acum aproape două mii de ani, cerul de deasupra Pontului Euxin n-a fost în fiecare zi atît de sumbru pe cît îl vedea poetul exilat, venind dintr-o țară unde cerul e senin aproape totdeauna. Nici barbaria n-o fi fost atît de cruntă pe cît îi apărea poetului rafinat al Romei imperiale. Însă cert e un lucru: că nu aflai la Tomis nici o carte și nici un om care să poată pătrunde poezia lui Ovidius Naso, chiar în zilele cînd negura pe mare nu era atît de groasă și de grea.

Dar numai acum aproape două mii de ani? Din păcate, stări de lucruri asemănătoare au stăruit la Tomis — Constanța noastră de astăzi — pînă acum vreo 12 ani. Măcar că aici i s-a ridicat poetului o statuie, mai nimeni n-avea cheful și răgazul să-i citească inspiratele stihuri. Alte preocupări și alte interese au stăpînit pe locuitorii cu oarecare carte ai Constanței. Poate un student sărac, un dascăl de școală să mai fi frunzărit cartea poeziei ovidiene. Încolo, cine? Armatorii milionari, negustorii de cereale, marii și micii afaceriști și speculanți care mișunau prin port? Nu le ardea lor de poezie. Din pricina lor, vechiul Tomis barbar, chiar cînd a început să se denumească Constanța, a rămas în prelungire anticultural. Ceea ce poetul Barbu Nemțeanu a spus despre portul dunărean Galați — „oraș cumplit de negustori" — se potrivea și mai bine portului maritim Constanța. Cabaretul cu băuturi tari și cu programe „artistice" decoltate; lupanarul negustorind carne vie; plaja cu dezmățurile ei; promenada de pe chei, unde se etala o eleganță stridentă cu bijuterii grele; cazinoul cu jocurile de noroc — iată cultura străvechiului Tomis ajuns burghez și capitalist. Nu că nimeni nu-l citea pe Ovidiu în chiar latineasca lui originală, dar nici măcar în tălmăcirile românești, puține, cîte s-au fost făcut. În schimb, nu te miri cine, rotofei și spilcuit, era tare pe o anume franțuzească: *Rien ne va plus... Faites vos jeux, messieurs... Rouge, impair et passe...* Sau o bîlbîială de compliment amoros o dată cu ciupitura de gușă unei „dame bine": *Vuzet garmantă, ma parol, ma geră...* Dar la ce bun să-i pretindem speculantului să citească? E de ajuns că — artisticește vorbind — e mare amator de muzică, fiind mare consumator de șimi, rumbă și sloufox.

Cîndva, a fost la Constanța ca să dea un concert George Enescu și s-a bucurat maestrul de vreo cincisprezece auditori. Vorba aia: sete de cultură și iubire pentru artă. În aceeași seară, la cazino, crupierii asudau, nemaipridîdînd cu servitul cărților la *ștămen-dă-fer*. Era îmbulzeală de protipendadă.

O curiozitate îndreptățită și irezistibilă te îndeamnă să descinzi la fața locului, astăzi, ca să constați ce dezvoltare a luat în vechiul Tomis cultura care — vorba lui Cațavencu — a fost admirabilă, sublimă, dar a lipsit cu desăvîrșire. Aceeași curiozitate face să ți-l închipui pe Ovidiu descins astăzi la Constanța și constatînd că foștii lui Sarmați, Sciți și Geți — atît de războinici și sălbatici pe vremea exilului său — sînt iubitori de pace și cultură, de cînd s-au eliberat nu numai din sclavia antică, dar și din sclavia regimului burghezo-moșieresc. Poetul, de la a cărui naștere se împlinesc anul acesta două milenii și a cărui amintire o vom prăznui, va constata că dezvoltarea culturii la țărmul Pontului Euxin nu s-a făcut numai în întindere, ci și în adîncime. E o cultură tînără, desigur, dar lacomă vrea de toate și cît mai mult. Astăzi, venit din nou printre noi, Ovidius Naso ar scrie alt fel de *Pontice*.

„*Nu se află nici o carte pe aici*" — a scris poetul pe la anul 10 al erei noastre către soția sa la Roma. Astăzi, ar informa-o nu numai că există o bogată bibliotecă centrală regională, dar și o sumedenie de biblioteci pe lîngă mai toate instituțiile și întreprinderile și la toate cluburile muncitorești care nu sînt puține. El, care a iubit atît de mult folclorul și miturile poporului italic, îi va scrie soției cu entuziasm că există aici o casă a Creației Populare, care îndrumă orice manifestare artistică atît a naționii majoritare, cît și a minorităților naționale din această regiune, atît de barbară altădată. Nu mă îndoiesc o clipă că poetul ar gusta ariile populare pe care le culege și le interpretează orchestra „Brîulețul", alcătuită din muzicanți profesioniști, ca și fanfara de amatori a Direcției Regionale a Navigației Maritime, ca și orchestra de amatori a Întreprinderilor Comunale Constanța.

Nu știu, zău, dacă bătrînul bard al Romei, tot voind să urmărească ce mai e nou în materie de cultură și artă, în vechiul Tomis, ar mai avea timpul să-și scrie propriile versuri. Numai la Casa de Cultură

La Teatrul Marinei: tînărul Petre Corsaru cîntă și dansează; pînă mai ieri a fost muncitor electrician.

Casa de Cultură a Sindicatelor are un teatru de păpuși. Regizoarea de culise a teatrului e Ileana Caraiani, care, de fapt, e felceră stomatologă.

Ca să fim drepți, omul culturii știe bine că, de fapt, cultura sîcie bogdaproste să n-aibă asemenea clientelă de elită. Și din momentul în care protipendada de cazino, cum și dibacii afaceriști ai portului, au fost azvîrliți „peste bord", numai din acel moment cultura a fost posibilă și la Constanța.

a Sindicatelor ar trebui să cheltuiască zile întregi ca să-i cunoască multipla activitate. Ar trebui să-i asculte și Corul, și Orchestra; să vadă evoluțiile Corpului de balet, reprezentațiile Teatrului de păpuși; să se ducă la cursurile pentru pregătirea instrumentiștilor necesari formațiunilor muzicale din

Cine ar putea crede că Dumitru Dumitrașcu, cel mai bun dansator amator la Casa de Cultură a Sindicatelor, este de meserie montor-vagoane C.F.R. și fruntaș în muncă?

PENTRU CA *acolo unde în trecut domneau neștiința și decadentismul, astăzi cultura a devenit un bun al celor mulți. PENTRU CA să devină din zi în zi mai înfloritoare cultura noastră socialistă.*

Poetul n-ar ocoli nici Teatrul Marinei și s-ar interesa îndeaproape de repetițiile ce se fac aici la spectacolul intitulat „Hai la vot" și închinat alegerilor de la 3 februarie. Cu mare interes și surprindere ar afla că, printre actori, cîntăreți, dansatori se găsesc un Petre Corsaru și Dinu Ștefan, pînă mai ieri electricieni, un Niculae Sandu, fost ospătar, o fostă coafeză, Ana Baciu, o fostă dactilografă, Getta Turlea, care, toți, își exercită cu pasiune și prospețime noua lor profesie.

Firește că poetul ar fi fost invitat la festivitatea de zilele trecute de la Teatrul de Stat Constanța, care a împlinit cinci ani de existență. Ar fi putut să vadă nu numai fragmente de spectacole cum e „Cîinele grădinarului" de Lope de Vega sau „Într-un ceas bun" de Rozov și o demonstrație a Secției de păpuși și a Teatrului de Estradă, dar să și constate cît de mult oamenii muncii iubesc pe „histrioni" și teatrul lor.

Nu încape vorbă că ar fi intrat și la Muzeul orașului, unde ar fi găsit unele vestigii ale șederii sale de surghiunit la Tomis și unde ar fi aflat că acolo se mai fac încă cercetări pentru descoperirea mormîntului său, ceea ce, desigur, i-ar fi iscat în inima lui sensibilă de poet puternice emoții.

În sfîrșit, ar fi fost imposibil să nu zăbovească la Cenaclul literar, unde ar fi cunoscut poeți locali și mai ales pe profesorul Grigore Sălceanu, care tocmai a scris o dramă în versuri *Ovidiu*, ce desfășoară tragedia exilului său și care va fi reprezentată la Teatrul de Stat chiar în zilele sărbătoririi celor două milenii de la nașterea poetului.

După aceste vizite multiple și bogate, poetul n-ar mai putea să scrie către calomniatorul său Hyginus, cum a scris în elegia a XI-a din Cartea a III-a:

Barbara me tellus, et inhospita littora Ponti...

(Iată-mă pe un pămînt barbar, pe țărmurile neospitaliere ale Pontului Euxin...)

Căci tocmai pe țărmurile Pontului Euxin, ca și în întreaga țară, poeții nu mai sînt surghiuniți, iar cultura e în neîntreruptă dezvoltare...

Lascăr SEBASTIAN

Fotografii de A. LOVINESCU

Cu grație și convingere, eleva dintr-a VII-a, Ecaterina Basarabescu, execută un dans turcesc la Casa Pionierilor.

Pastorul dr. Chasuble (Remus Comăneanu), care-şi îngăduie mai multe simţăminte laice decît i-ar permite profesiunea.

Lady Bracknell (Madeleine Nedeianu), apărînd în finalul piesei ca un deus-ex-machina.

Una din „perechile" din piesă: Gwendolen şi Jack Worthing (Silvia Popovici şi Victor Rebengiuc).

La data la care vor apare aceste rînduri, comedia Bunbury de Oscar Wilde, pusă în scenă la Teatrul de Stat din Craiova, va fi cunoscut lumina rampei şi, fără îndoială, că va fi discutată în cronicile dramatice.

Piesa aceasta a lui Oscar Wilde, complicată ca un imbroglio, spumoasă prin paradoxuri, aduce în faţa spectatorilor aristocraţia engleză de la sfîrşitul secolului trecut, avidă de bani şi de distracţii, superficială, înfumurată, afişînd o virtute care nu-i decît un cod ridicol de maniere.

Notaţiile de faţă, extra sumare, şi mai ales, pozele reprezintă momentele dinaintea premierei, clipele acelea de fervoare, în care se găsesc ultimele mişcări, intonaţii, în care sufleru! se aude la fel de tare ca actorul, iar regizorul mult mai tare.

Lady Bracknell (Madeleine Nedeianu) mai căuta prestanţa, miss Prism (Florica Nicolescu) ipocrizia, Cecily (Sanda Toma) candoarea, Gwendolen (Silvia Popovici) cochetăria mondenă, Jack Worthing onestitatea lui Onest, Algernon Moncrieff (D. Rucăreanu), brambureala, şi I. Singer — asistentul decorator al lui W. Siegfried — cartoane pentru înlocuirea unor decoruri.

Ne pare rău că alţii înaintea noastră vor fi scris despre premieră — dar pentru că noi am asistat la pregătirea ei, vom reveni cînd spectacolul va mai îmbătrîni... în timp. Căci e nefiresc ca absolvenţii aceştia entuziaşti să nu menţină pînă la spectacolul o sută, strălucirea faimoaselor paradoxe ale lui Wilde.

...şi o scenă din afara scenei, într-un moment de tensiune dramatică: Vlad Mugur (regie), Celia Voinescu (costume), Petre Dragu (secretariatul literar al teatrului).

UN SPORT FĂRĂ ANOTIMPURI:

motocicl ismul

În ciuda condițiilor grele de concurs, Ludovic Szabo a reușit pentru a doua oară să cucerească în cadrul olimpiadei motocicliștilor — desfășurată la Garmisch-Partenkirchen din R.F.G. — mult rîvnita medalie de aur. Iată pe acest tenace alergător străbătînd, în această cursă, o porțiune de teren plină de noroi.

Vă place motocicl ismul?

Iată o întrebare la care o bună parte din cei chestionați vor răspunde în mod afirmativ. Cum se poate, de altfel, să nu-ți placă un sport în care violenta întrecerii, dinamismul duelurilor sportive te fac să trăiești emoții dintre cele mai tari. Cum se poate să nu-ți placă, văzînd o mașină a cărei forță măsurată în zeci de cai putere poate fi totuși dirijată cu ușurință de conducătorul ei, un om care, indiferent de calitățile fizice pe care le-ar avea, este totuși un semen al tău. Apoi, motocicl ismul este sportul care se înscrie aproape perfect în secolul în care trăim, secolul aparatelor automate, al aviației cu reacție, al energiei atomice. Și, dacă pînă în prezent, multe ori reușesc să se descurce din situații dintre cele mai dificile. Îl vezi urcînd pante de o înclinație pe care, tu spectator, nu te-ai încumeta să le urci nici cu... piciorul. Îl vezi intrînd cu motocicletele prin vadurile apelor în care „mașina" se scufundă aproape complet și totuși reușesc să o treacă pe malul celălalt, de parcă un vad n-ar constitui pentru ei și mașină, un obstacol. La proba kilometru lansat te impresionează viteza uluitoare cu care alergătorii străbat traseele. La circuitele de viteză ca și la cursele de dirt-track te captivează duelurile strînse, în special pe viraje, în care motocicliștii experimentați intră cu o viteză ce determină pe unii spectatori cu nervii mai slabi să se ferească, de teamă să nu fie loviți de vreun motociclist scăpat de sub control. Și, în sfîrșit, cursele de regularitate, în care motocicliștii trebuie să parcurgă distanțe destul de mari, cu o viteză impusă de organizatori, te fac să te întrebi cum de nu se prăbușesc cu toții în prăpăstiile pe lîngă care trec.

Toate aceste și multe altele te fac să te întrebi dacă motocicl ismul nu este cumva un sport numai pentru oameni cu nervi de oțel, cu inimi tari, cu o sănătate de fier. Și, totuși, nu este așa. Motocicl ismul este un sport care se practică în orice anotimp. Primăvara, toamna și iarna îi poți urmări pe alergători în motocrosuri și concursuri de regularitate. Vara, în competiții de viteză pe circuit și în coastă, în tentative de record pe șosea, concursuri de dirt-track. Pentru motocicliști ploaia, ninsoarea, gerul sau căldura toridă nu constituie un impediment care să-i oprească să-și încerce forțele. Din contră. Atunci cînd în ziua sau în timpul desfășurării unei curse de motocros sau al unei probe de regularitate intervine ploaia, alergătorii se bucură. Curios, nu?.. Prin aceasta, condițiile de concurs devin inerent mai grele, iar verificarea posibilităților lor se poate face într-un mod mai eficient. De altfel, motocicliștii își pregătesc astfel mașinile încît acestea să poată face față indiferent de condițiile atmosferice în care vor fi solicitate. Nu mai departe de primăvara anului trecut, la campionatul de regularitate, în decursul celor 5 zile de concurs, alergătorii au trebuit să meargă pe porțiuni de șosea complet înzăpezite — pe ger — pe șosele pline de noroi, dar și cu praf, și pe o căldură care i-a determinat la un moment dat să alerge echipați în costumele lor de vară. Or, pentru toate aceste situații pe care le-au oferit „capriciile" naturii, motocicliștii și motoarele au avut o bună pregătire. Mașinile au făcut față cu succes atît pe porțiunile de șosea înzăpezite cît și pe cele pline cu noroi, sau așternute cu un strat gros de praf. Spiritul de prevedere al motocicliștilor a făcut ca aceștia să treacă cu succes unul dintre cele mai severe examene. Dar examenele nu s-au terminat și conștienți de acest fapt, motocicliștii continuă să se pregătească pentru a nu fi surprinși de alte probleme pe care le vor ridica în fața lor viitoarele competiții.

GH. ȘTEFĂNESCU

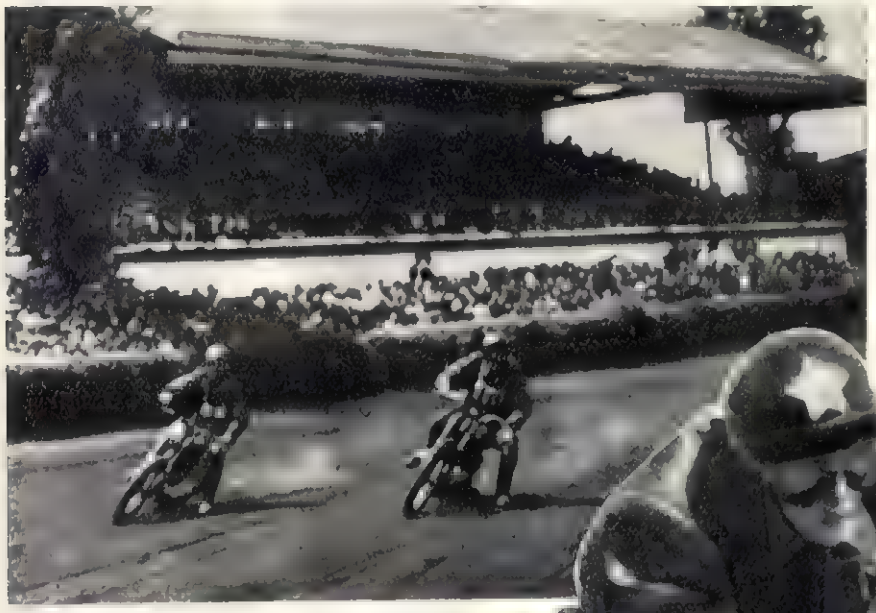

În plin duel pe viraj. Un aspect caracteristic de la o întrecere de dirt-track, desfășurată pe hipodromul Băneasa-trap.

În probele motocicliste de record pentru o mări viteze de înaintare a mașinii, alergătorii au carenat motocicletele. (Dispozitiv aerodinamic din duraluminiu). Iată-l pe Romeo Moldoven (nr. 29) și mașina sa cu carene pe traseul concursului de coastă de pe dealul Feleacului. ←

din toate aceste noi și considerabile forțe nu a avut timp să se nască și un sport nou, motocicl ismul îți poate da o fărîmă din ceea ce ar însemna activitatea unei discipline bazată pe punerea în valoare, în sport, a uneia dintre forțele enumerate mai sus.

Acum, dacă revenim la ceea ce oferă sportul cu motor pentru a satisface toate gusturile, indiferent cît de pretențioase ar fi, este suficient să enumerăm genurile de competiții moto care, ca varietate, întrec oricare altă disciplină. În motocicl ism întîlnești alergări pe teren variat — moto-crosurile și trialurile — curse de regularitate și rezistență, de viteză pe circuit, criterii de viteză pe șosea, pe kilometru cu start de pe loc sau lansat, curse de viteză în coastă, întreceri de dirt-track etc. etc. Or, în toate aceste genuri de manifestare a sportului cu motor, nu se poate să nu întîlnești ceva care să te pasioneze. Spre exemplu, la moto-crosuri te captivează îndemînarea sportivilor care de foarte puțin tari să închidă sau să-și acopere ochii. Și toate acestea reușesc să satisfacă cu atît mai mult cu cît ai convingerea, bazată pe fapte, că măiestria sportivilor noștri motocicliști este un fapt real, apreciat și deseori a fost recompensat de către organizatorii diferitelor competiții desfășurate în afara granițelor țării.

Motocicliștii romîni N. Sădeanu, L. Szabo, M. Cernescu, B. Predescu, Iosif Popa, C. Radovici și mulți alții au reușit să cucerească medalii de aur în competițiile internaționale de 6 și 4 zile desfășurate fie în R.D.Germană, fie în R. Cehoslovacă sau R. F. Germană. I. Olaru deține recordul unuia dintre cele mai dificile trasee pentru cursele de viteză pe circuit din R. P. Polonă. N. Butescu a reușit să întreacă, într-un concurs internațional, pe motocicliștii de renume mondial Wittwer și totodată să cîștige una dintre cele mai importante competiții din R. Cehoslovacă. Toate aceste fapte, precum și multe altele pot

Abia au amuțit tunurile în țara piramidelor, abia s-a pus capăt vărsărilor de sînge din zona Canalului de Suez și iată că Orientul Arab se găsește din nou sub amenințarea cotropitorilor imperialiști. Ceea ce nu le-a reușit agresorilor anglo-franco-israelieni cu ajutorul invaziei armate în Egipt, încearcă să realizeze neocolonialiștii americani cu metode mai perfide. Astfel, dacă anul 1956 s-a încheiat cu plecarea rușinoasă a masacratorilor anglo-francezi din Port-Saidul prefăcut în ruine, anul 1957 a fost inaugurat de guvernanții americani prin lansarea așa zisei „doctrine Eisenhower" — un nou și monstruos plan imperialist de restaurare a vechilor rînduieli coloniale în Orientul Apropiat și Mijlociu, un program deliberat de cotropire și jefuire a țărilor arabe, de transformare a acestor țări în focarul unei vaste conspirații războinice îndreptate împotriva Uniunii Sovietice și a celorlalte țări socialiste.

„...DOCTRINA

PETROL

Într-un mesajul lui Eisenhower către Congresul S.U.A. se subliniază că în țările vizate de noul plan american de expansiune se află două treimi din rezervele mondiale de petrol cunoscute pînă în prezent.

În ciuda după profituri maxime, monopoliștii din S.U.A. desfășoară de mai mulți ani o luptă pe viață și pe moarte pentru acapararea aurului negru din Orientul Apropiat și Mijlociu.

Dacă în 1938, din cele 16 milioane de tone de petrol extrase în această regiune doar 2 milioane de tone de petrol reveneau monopolurilor americane, în 1950, din cele 87 milioane tone de petrol extrase, 40 de milioane tone au fost acaparate de americani. „Doctrina Eisenhower" înțelege mai departe, chiar dacă acest lucru provoacă neliniște la Londra și Paris. De altfel, ziarul american „CAPITAL TIMES" precizează deunăzi că în esență el „doctrina Eisenhower" a fost concepută în primul rînd pentru promovarea intereselor societăților petrolifere americane. Aceleași ziar recunoaște că „DIPLOMAȚIA PETROLULUI" practicată de guvernul Eisenhower a agravat situația din Orientul Apropiat și Mijlociu.

Pentru că au încercat să dinamiteze o conductă petrolieră anglo-americană, acești patrioți irakieni au fost arestați și condamnați de guvernul Nuri Said aflat în solda imperialiștilor.

Cine muncește și cine realizează profituri! În fotografie, unul din vătafii monopolurilor americane operînd în Kuweit.

DOLARI

Interesele marilor monopoluri americane sînt satisfăcute numai atunci cînd petrolul arab acaparat la un preț de nimic umple cu aur seifurile din Wall-Street. Numai în anul 1955 firmele petrolifere americane și engleze au realizat fiecare un profit de cel puțin de 1.000.000.000 dolari.

Se înțelege, deci, că în ofensiva declanșată de Eisenhower și Dulles, nu prea încape vorba de ajutor dezinteresat. Dulles a promis drept „ajutor" celor 200 milioane de dolari, planul Marshall, noua doctrină Truman, cu vestitul dolarului înghițind rînd pe rînd în chipul trădătorilor țărilor arabe.

ȘANTAJ

Concomitent cu promisiunea mincinoasă de a colabora și ajuta țările sau grupurile de țări din regiunea Orientului Apropiat și Mijlociu în vederea unei pretinse propășiri economice sub egida S.U.A., programul lui Eisenhower și Dulles, intensificîndu-se în ultimul timp propaganda americană atît împotriva statelor arabe, cît și împotriva forțelor ce nu fac parte din pactul de la Bagdad și în primul rînd contra Israel. Presa monopolurilor transoceanice prelinge pe un ton provocator lăudarea unor măsuri militare, în caz de primejdie, precum și menținerea flotei a 6-a americane în Mediterana răsăriteană. „THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR" relatează cu lux de amănunte că forțele militare americane sînt puse „în stare de alarmă", iar persoanele oficiale americane reiau sloganurile șantajiste, afirmînd că această stare de alarmă ar putea fi menținută încă luni de zile...

Colonialiștii americani au nevoie și de aceste metode pentru a intimida poporele binecuvîntate de binefacerile „doctrinei Eisenhower".

Congresmenilor și președintelui S. U. A. nu le sînt suficiente imaginile de acest fel întîlnite în Irak. Doctrina lor are drept scop agravarea mizeriei băștinașilor ↓

Ceea ce nu spun deschis „doctrinele" și discursurile lor dau în viteag hărți ca cea din „Paris Match". Asemenea unui arcan uriaș, mîna prădalnică a imperialismului fură bogăția cea mai de seamă a Orientului Apropiat și Mijlociu pentru a-l transforma în mormane de dolari și lire sterline.

EISENHOWER"

Text: D. BABOIAN

COLONIALISM

Slăbirea pozițiilor anglo-franceze în Orientul Arab și avîntul luptei anticolonialiste a popoarelor arabe sînt socotite de autorii „doctrinei Eisenhower" drept un așa-numit „VID", pe care neocolonialiștii americani se declară gata să-l umple prin amestecul lor grosolan în treburile interne ale țărilor din Orientul Apropiat și Mijlociu, și prin transformarea acestei regiuni într-un protectorat militar și economic, de tip colonialist. În numele „supremației mondiale" a S.U.A., în numele intereselor expansioniste ale Wall-Street-ului, imperialismul american reia vechile practici ale colonialismului, camuflîndu-le sub firme noi.

FIȚI BLESTEMAȚI CÎINILOR; ALLAH SĂ VĂ DEPSEASCĂ PENTRU NELEGIUIRILE VOASTRE! — Iată strigătul plin de ură al acestui țăran iordanian care, asemenea multor frați de-ai săi, este silit să îndure calvarul privațiunilor, datorită uneltirilor imperialiste.

AGRESIUNE

Pomana nesolicitată de dolari înrobitori este oferită de S.U.A. paralel cu un și mai puțin cerut program de ajutor militar și colaborare.

Și de astă dată planul american de transformare a țărilor arabe într-un vast cîmp de provocări războinice îndreptate contra lagărului socialist este camuflat în dosul perdelei de fum a calomniilor anticomuniste, antisovietice și apare în fața lumii întregi ca unul din cele mai primejdioase instrumente de agresiune.

Faptul că în mesajul său special din 5 ianuarie, președintele Eisenhower a cerut Congresului S.U.A. autorizația de a folosi forțele armate americane în Orientul Apropiat și

Într-unul din porturile Mediteranei răsăritene în zilele lansării „doctrinei Eisenhower" Șantajul militar american este evident

„DOCTRINA EISENHOWER"

(Urmare din pag. 31-a)

AGRESIUNE

Mijlociu în orice moment va considera „necesar" s-o facă, fără a avea nevoie de nici o altă aprobare, trădează cît se poate de evident ce intenții agresive se ascund în dosul frazelor ipocrite despre dragostea subită a imperialiștilor americani față de Orientul Arab și despre grija lor pentru „dezvoltarea economică" și „apărarea independenței" țărilor arabe. Proaspăt lansată, „doctrina Eisenhower" are după cum se vede multe asemănări cu o serie de alte programe imperialiste falimentare de odinioară. IAR DACĂ ÎNTR-UN TRECUT NU PREA ÎNDEPĂRTAT „DOCTRINA CHURCHILL" ȘI „DOCTRINA TRUMAN" AU FOST ÎNGROPATE ÎN LADA DE GUNOI A ISTORIEI, ÎN LUMEA DE AZI EXISTĂ FORȚE MAI MARI ȘI INSEMNATE, CAPABILE SĂ HĂRĂZEASCĂ ACEEAȘI SOARTĂ „DOCTRINEI EISENHOWER".

←
„Doctrina Eisenhower" — plan de învrăjbire a țărilor arabe, de încordare a tensiunii internaționale. Provocările puse la cale la frontiera dintre Siria și Irak, ca și cele de la granița dintre Israel și Iordania ar putea servi oricînd drept pretext pentru o intervenție armată americană, bineînțeles pentru „salvarea" de primejdia... „comunismului internațional". În fotografie: Aspect de la granița Irakului cu Siria.

Împotrivirea arabilor se manifestă și prin curajoasele acțiuni de aruncare în aer sau de incendiere a faimoaselor pipe-line-uri. Fotografia noastră redă momentul cînd patrioții arabi au dinamitat pe teritoriul sirian marea conductă ce transporta petrolul irakian spre porturile mediteraneene

Sus: Anthony Eden copleșit de eșecul aventurii militare contra Egiptului și de lupta unită a patrioților arabi. Jos: E rîndul președintelui Eisenhower...

Prea sînt complicate legile și convențiile și, în general, stările vieții, ca să nu căutăm a le simplifica. Astăzi, încoace te înfoci, hop — o realitate! Una obiectivă, adică îți place, nu-ți place, ea este. Păi, ce fel de trai e ăsta?! A sosit timpul ca realitatea obiectivă să dispară. Există ceea ce *vreau*, ceea ce *nu vreau*! Scurt pe doi!

Firește, sînt metode și metode pentru a realiza cele preconizate. Poți distruge, pur și simplu, realitatea care nu-ți convine. În susținerea unei asemenea căi, nimeni altul n-a adus argumente mai tari ca însuși Adolf Hitler. Nu-i convenea, de pildă, existența diverselor popoare, alese decît neamul său de „supraoameni". Atunci a declarat, pișcîndu-și mustața:

„Cine îmi poate contesta dreptul de a nimici milioane de oameni de rasă inferioară, care se înmulțesc ca insectele?..."

Într-adevăr, cine?

Pînă la urmă, ce-i drept, s-a găsit totuși cineva. I-a trîntit o contestație la modul cel mai eficient cu putință.

Dar sfîrșitul lui Hitler nu înseamnă și sfîrșitul sădănilor pe altarul noii ordini. De ce adică să mă împiedic mereu de o mie și una de lucruri, ființe, legi, adevăruri etc. — dinafara mea? De ce n-aș avea dreptul să decid, clar și irevocabil, inexistența lor?

Observați că metodele diferă. Hitler admitea că există anumite realități în afara lui și își stabilea dreptul de a le distruge. Eroare fatală!

Eu prefer altă metodă. De la bun început, nu accept existența respectivă. Așadar, n-am nevoie să procedez la desființare, lipsind obiectul. N-am nevoie să distrug ceea ce nu este... Am impresia că e mult mai simplu. Și mai civilizat totodată.

Să presupunem, de exemplu, că vecinul meu locuiește într-o casă pe care o rîvnesc. Declar în mod solemn că vecinul nu există și, perfect legal, mă instalez în casă. Cine ar putea să-mi conteste acest drept?

Sau: avînd nevoie de bani și cunoscînd faptul că bani se găsesc de obicei prin buzunarele hainelor, lansez mai întîi următoarea decizie: „Nu există haine cu buzunare! S-a zis!" Apoi golesc toate buzunarele trecătorilor, fără să mă tem de nici o lege din lume. Cine o să mă condamne pentru delictul de a fi golit ceva inexistent?

Sau: mi-am pus în gînd să trec Alpii fără nici un efort. Decid în consecință: „Munții aceștia nu există!" Și mă plimb pe un șes odihnitor și, fluierînd fără grijă, trec pe nesimțite dincolo. Dacă Hanibal mi-ar fi cerut sfatul, i-aș fi recomandat această metodă...

Sau...

Dar mi se pare că-mi arog un merit care nu-i al meu. Să dăm cezarului ce-i al cezarului. Descoperitorul noii metode e guvernul Statelor Unite ale Americii. Eu n-am făcut decît să exemplific cu ajutorul modestei mele fantezii.

Ca să ia locul izgoniților Anglia și Franța în Orientul Apropiat și Mijlociu — adică pentru a pune mîna pe marile rezerve de petrol de acolo — guvernul S.U.A. a hotărît că această parte a lumii este „un vid". Cine cercetează cuvîntările oficiale, precum și presa americană, va întîlni de nenumărate ori această expresie. Prin urmare, popoarele arabe, stăpînii de drept ai petrolului lor, nu există! Din moment ce colonialiștii englezi și francezi au fost alungați, vidul e absolut. În asemenea împrejurări, cine ar putea să conteste dreptul S.U.A. de a interveni — conform programului elaborat de curînd — pentru a „umple vidul"?

Hitler ar fi țipat isteric: „Voi distruge milioanele de arabi, am dreptul s-o fac, pentru că vreau petrolul lor! Înainte marș!!!"

„Doctrina Eisenhower" glăsuiește mai abitir: „Milioanele de arabi au dispărut. A rămas petrolul fără stăpîni. Bietul orfan! Ne aruncăm prin urmare în vid ca să salvăm petrolul și echilibrul planetei. Înainte marș!"

De remarcat cum scopuri similare pot fi urmărite prin metode diverse. Nu se poate spune că imperialismul n-are supleție.

Mă-ntreb însă dacă popoarele lumii — această implacabilă realitate obiectivă care nu s-a lăsat desființată de tunurile și ștreangurile fasciamului — vor accepta să se considere dispărute de dragul noilor pofte ale imperialismului american.

Cei care cred că numai nedibăcia l-a condus pe Hitler la sorîcoșică se înșală. Frazele sucite mai așa sau mai ali fel nu rezolvă nimic. E vorba de ceva mult mai esențial.

Soarele nu dispare la ordinul cîrtiței.

Eugen FRUNZĂ

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1788 ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1786. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

o CETĂȚENII ȚĂRII ÎN FAȚA URNELOR (pag. 2-5)

o Imagini în eter (pag. 9)

o O AVENTURĂ ÎN MANHATTAN – reportaj fantastic transmis din New-York de Dan DEȘLIU (pag. 16-21)

Nr. 4 (101)
15 febr. 1957

De la 109 m înălțime, de pe turnul central al „Casei Scînteii", pleacă „Imaginile în eter"... (pag. 9)

FLACĂRA
REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

11.424.521 cetățeni și-au dat votul

ÎNTÎLNIRE ÎN SALA FLOREASCA

Meseria de gazetar mi-a prilejuit un sentiment, o senzație — blestemat să fie cine se gîndește la șablon — nouă. Și iată pentru ce: m-am întîlnit în sala Floreasca cu contemporanii copiilor mei. Cu cei care...

Dar mai întîi vreau să vă spun ce căutam acolo. M-am dus să asist și să scriu despre întîlnirea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej cu alegătorii care l-au propus. Simplu, nu? Simplu și firesc.

Am fost. Am privit la mulțimea imensă de muncitori din toate sectoarele activității noastre cotidiene, care veniseră să-și vadă candidatul, să-l asculte și să-și spună și ei cuvîntul.

Mi-a atras în special atenția entuziasmul cu care masele l-au întîmpinat și l-au ascultat pe primul secretar al Partidului.

L-am auzit apoi pe fruntașul în producție de la „Griviția Roșie", Aurel Nichescu, cel cu opt copii: „Acum, pe lîngă salariu, primă și acord, mai încasez, tovarăși, încă 800 lei pe lună, ajutor familial..."

Pe inginerul Teodor Baltag, din Complexul C.F.R. „Griviția Roșie", care a fost trimis — ca mii de studenți, fii de muncitori și țărani — la studii în străinătate pe cheltuiala statului.

„Cine putea sub regimurile de tristă amintire să plece în străinătate la studii? Fiii de moșieri și bancheri care își petreceau tinerețile în cabareturi...!"

Deodată amintirile au prins să mă năpădească, împletindu-se cu imaginile stîrnite de cuvintele vorbitorilor.

... Era în toamna lui '44. Nu știu precis dacă mă aflam spre miezul sau sfîrșitul ei. Într-un compartiment al personalului care mă transporta spre Turnu-Severin, un ins între două vîrste, cu măciulie groasă de perlă prinsă, ac, în cravată, cu ceas de aur la mînă, costum ultimul model... Un domn „bine" ...Se agita și vocifera, cerînd aprobarea și colaborarea la invective a celorlalți pasageri :

— Ăștia-s comuniștii!... O catastrofă națională...! Trenurile merg ca pe vremea diligențelor... Mărfurile s-au scumpit de zece ori, comparînd cu 1940... Treburile merg alandala... Și cu drept cuvînt... Fierarii, zidarii și tîmplarii sînt acum miniștri și directori generali... Poftim, pe cine reprezintă ei? Și ce știu să facă în afara bătutului cu ciocanul și mînuitul mistriei ori rindelei? Ce sînt ei în stare să ofere bietei noastre Românii?

Aș fi dat acum un sfert din viață ca să mă pot întîlni cu domnul acela „șic" și să-i spun:

— Ai avut dreptate, stimabile necunoscut. Fierarii, zidarii și tîmplarii n-au putut da decît ceea ce au învățat: Tractoare pentru pîine cît mai multă celor flămînzi. Blocuri pentru creșe, cămine și locuințe muncitorești copiilor și chiriașilor din magherițe și de sub poduri... Mobilă pentru cei lăsați de voi să doarmă pe paturi de lăzi și pe saci cu paie...

Ei, onorabile personaj fără nume din personalul de Severin! Ar trebui să fii și dumneata aici, lîngă mine, să privești la mulțimea adunată ca să-ți arăt și să-ți dovedesc cu satisfacție că degetele care au strîns coada ciocanului, mînerul mistriei și al rindelei, poartă de peste zece ani condeiele care semnează în cartea vieții noastre, care-i alt fel ca-nainte...

★

Trecui privirea peste capetele strungarilor, dulgherilor, studenților, miniștrilor, inginerilor și cazangiilor. O uriașă armată de muncitori, tehnicieni, intelectuali, care pînă la chemarea Partidului erau necunoscuți și sortiți anonimatului steril.

În față, spre stînga, o fată tînără și-a prins un fir plăpînd de floare din primăvara timpurie pe reverul taiorului. Gestul mi s-a părut grațios. O fixez cu atenție, cer unui coleg de lîngă mine binoclul, dar nu-i pot identifica profesiunea Poate-i o țesătoare, o funcționară sau o diplomată.

Iată de ce am fost nespus de emoționat în seara zilei de vineri 1 februarie.

M-am întîlnit în sala Floreasc cu constructorii operelor ce vor fi contemporane și cu copiii mei.

...Aici i-a întîlnit electricianul de la „Griviția Roșie" pe tovarășii Gh. Gheorghiu-Dej și Petru Groza.

O FAMILIE ENTUZIASTĂ

Mircea Gheorghiu, electrician la atelierele C.F.R. Griviția Roșie, serviciul energetic, locuiește într-unul din blocurile muncitorești din București Noi. A votat peste drum, la secția de votare nr. 3. Aici i-a întîlnit pe tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej și pe tovarășul Petru Groza, care tot aici au votat și dînșii. E mîndru electricianul că a votat în cartierul ceferist, o dată cu conducătorii noștri.

Dacă-i vizitezi acasă — stă în blocul 5, la etajul II — te primește omenește și e dispus să-ți spună tot ce are pe suflet. Unii au a se plînge ba de un lucru, ba de altul. Mircea Gheorghiu e însă numai entuziasm. Regimul nostru i-a rezolvat o problemă capitală și i-a rezolvat-o în condițiile cele mai bune.

E vorba de locuință. Locuia omul pînă mai acum un an cu soția sa Vasilica și „domnișoara" Gabriela, „studentă" în clasa întîi elementară, într-o odaie igrasioasă de 3 metri pe 2, la mansardă. Acum, casa nouă este spațioasă, bine încălzită, plăcută, are baie, bucătărie și... vecini buni.

Nu apucă electricianul să te lămurească bine în privința asta, că tovarășa Vasilica, soața, intervine să aducă mulțumiri fierbinți care nu mai contenesc. O singură nemulțumire există în această casă de muncitori: „studenta" Gabriela, în vîrstă de 7 ani, protestează că n-a fost lăsată și ea să voteze...

Tata e de părere că-i stă bine fundă

CĂLĂTORUL, CĂRUIA ÎI ȘADE BINE CU DRUMUL...

În gări votează cine, la ceasul votului, se află pe drum ori în alt oraș decît cel de baștină. De pildă, tînărul marinar Ștefan Szabo a fost în concediu la Oradea, de unde este de fel. Și-a mîntuit cu bine concediul și se întoarce la unitatea sa. A trebuit, deci, să treacă prin București pentru schimbatul trenurilor. Și a picat în Capitală tocmai în ziua alegerilor. Ar fi putut foarte bine să facă schimbarea de trenuri fără să voteze. Nimeni nu-l silea. Dar tînărul marinar a ținut să-și spună cuvîntul. A votat la secția din Gara de Nord. Voios că a petrecut un bun concediu lîngă părinți și că și-a făcut datoria de cetățean, marinarul se urcă în trenul de Constanța. La un moment dat, în fața secției de votare din Gara de Nord se face o coadă destul de însemnată. Au venit 39 de ingineri — care de la Cluj, care de la Pitești, care de la Constanța, care de la Iași etc. la un curs de perfecționare de 7 zile, de pe lîngă Direcția Generală Drumuri și Poduri din Ministerul Transporturilor Navale și Aeriene.

Iată-l, tot în gară, pe bătrînul Veniamin Dobre, țăran sărac. Are 60 de ani. E din comuna Drăgoiești, raionul Gura Humorului, regiunea Suceava. A venit la copii, la București. Are două fete și un flăcău, muncitori. L-au prins alegerile aci. Dacă-l întrebi: „pe vremuri, moșule, tot așa era la alegeri la dumneavoastră în comună?" — el îți răspunde simplu:

— D-apăi cum să hie tot așé?! Că se-mbătau ca șuruburile și se băteau ca chiorîi, doamne iartă-mă. Eu nu mă-ndesam la voi. Că nu-s fluișcar. Totdeauna m-am tras deoparte; nu m-am băgat în lume. Acu'alta-i socoteala, votez bucuros.

Din concediu către unitate-popas în gară. →

★

Inginerii din patru colțuri ale țării ↓

Frontului Democrației Populare

LA ȘCOALA DE ODINIOARĂ...

E emoționant ca după zece ani să te întîlnești cu vechii tăi colegi la aceeași școală, unde ai buchisit și ai avut clipe de mari emoții. E o tradiție neclintită, pe care o respectă absolvenții tuturor generațiilor.

Priveam la cetățenii care se perindau prin fața urnei la secția a 3-a de votare din Tg. Mureș, unde candidează muncitorul timplar Kiss de la fabrica de mobilă „Simo Geza". Secția de votare se află într-una din sălile liceului din Tg. Mureș.

Deodată ușa se deschide și glasuri tinere, voioase, umplu încăperea. Vreo șase tineri pășesc zgomotos înăuntru.

— Noi sîntem studenți, spune unul dintre tineri, răspunzînd privirilor întrebătoare a unui agitator care-i îndruma pe cetățeni.

— Pe ce stradă locuiți? sînt întrebați politicos.

— Acum locuim în diferite orașe ale țării și vrem să votăm.

Li se fac formele de rigoare.

Mie mi se pare ciudat totuși că au venit aici la această secție, cînd în plin centru sînt două secții. Îi întreb. Ei îmi zîmbesc. Apoi îmi dau explicații:

— Știți, noi am studiat ani de zile aici, în această clădire. Ne-am înțeles să venim aici să votăm. O revedere simbolică cu școala noastră în această zi de mare sărbătoare...

I-am fotografiat părăsind localul de vot. Cheșa Aurelian studiază politehnica din Cluj; Hilă Mircea, chimia industrială la Timișoara; Kiraly Ferenk, medicina la Tg. Mureș; Härsan Izidor, politehnica la București etc.

LA 1.100 METRI ALTITUDINE

Cabanierul Roșu Constantin

Predeal, 3 februarie. În zori, „meteorul" local anunță pentru sportivi și oameni ai muncii sosiți la odihnă:

„Temperatura zero grade, cer acoperit; timp bun pentru schi, bob, sănius și excursii".

Cu toate acestea, programul obișnuit pentru cei veniți în vacanță, în primele ore ale dimineții, suferă o schimbare.

Zeci și zeci de tineri și virstnici, unii pe schiuri, alții trăgînd după ei săniuțe, se îndreaptă spre un singur obiectiv: secția de votare din Predeal.

Iată, de pildă, un cetățean mai în vîrstă: cabanierul Roșu Constantin. N-a avut răbdare să aștepte în vîrf la Piraul Rece sosirea urnei volante, și, pe vreme de iarnă, a coborît încă de cu noapte de la 1500 metri altitudine, venind la secția de vot din Predeal. A făcut drumul în trei ore. E puțin obosit, dar e bucuros că și-a îndeplinit datoria cetățenească.

...Liniștea dimineții de iarnă este „tulburată" apoi de sosirea la vot, masivă și entuziastă, a studenților aflați la odihnă. Sînt 350 de la toate universitățile din țară. Exuberanța lor tinerească mărește atmosfera de sărbătoare creată încă din zori de către oameni ai muncii veniți la odihnă, și de către localnici.

*

— Pentru ce-mi dau votul? Aș avea multe de zis — ne spune inginerul Pandele Dimevici, de la Institutul de documentare tehnică din București, acum în vacanță la Casa specială „7 Noiembrie" — dar acestei întrebări îi răspund deocamdată cu atît: am fost simplu muncitor la șantierele navale de la Turnu-Severin. Școală? 7 clase elementare. Cu sprijinul partidului am învățat și am devenit inginer!

POETUL

Mergînd agale, după cum îi e obiceiul, poetul maghiar din Oradea, Horvath Imre, împreună cu soția sa, se duc să voteze la secția 6 din circumscripția 9, unde candidează tov. Leontin Sălăjan, ministrul Forțelor Armate din R.P.R.

Mă alătur scriitorului și-i petrec spre secția de votare. Din vorbă în vorbă, aflu și gîndurile sale despre votul de azi:

— Credința mea în socialism și umanism este de nestrămutat. Iubesc și sînt alături de toți acei ce luptă cinstit pentru realizarea acestui vis al umanității. Pe candidații F.D.P., oameni legați de popor, îi simt aproape și sînt încredințat că vor lupta împreună cu întreg poporul nostru pentru a ridica țara noastră pe culmi nebănuite și nevisate în trecut. De aceea le dau votul din toată inima.

CU CANDIDATUL CIRCUMSCRIPȚIEI ELECTORALE „30 DECEMBRIE", ÎN ZIUA VOTĂRII

În circ. electorală Victoria aerul sărbătoresc se naște din atmosfera calmă, solemnă, din bucuria reținută cu care alegătorii intrau în localurile de vot. Cei din circ. elect. 30 Decembrie, dimpotrivă, au întins în voie hora mare în mijlocul străzii, oprind cu totul circulația tramvaielor, au luat de mînă călătorii, vatmanii, încasatorii, au strîns aproape toți cetățenii întîlniți pe drum. În circumscripția electorală 30 Decembrie am intrat în vorbă cu candidatul-vicarul Patriarhiei Alexandru Ionescu. Om cu vechi și însemnate atribuții obștești în regimul nostru, prietenos și vesel, părinteasca l. cunoaște pe mulți dintre cei întîlniți la secția de votare, îi place să glumească cu ei.

Pînă acum a vizitat toate secțiile din circumscripția al cărei candidat este. Ne împărtășește cîteva impresii:

— La secția din strada Zborului am aflat lucruri care m-au bucurat și m-au întristat deopotrivă. Am întîlnit aci un proaspăt repatriat din Franța. Omul mi-a vorbit îndelung despre bilciul alegerilor din Occident. Și mi-a mărturisit bucuria sa de a putea lua parte la alegeri cu adevărat libere. Pe urmă mi-a povestit cum Capela ortodoxă din Paris a căzut în mîinile legionarilor, mi-a vorbit de cearta și intriga degustătoare care domnesc acolo.

...La ieșirea din localul de vot mă oprește o femeie tînără:

— Dragă tovarășe, poți să-mi spui ce am de făcut? Sînt cu Mihai, e lume multă, nu pot să-l iau cu mine înăuntru.

Mihai e un băiețel de vreo 5 anișori, care stă alături, privindu-mă cu o mutrișoară speriată.

Intervine o femeie de alături care începe să istorisească băiețelului ce a pățit căprița după ce și-a pierdut clopoțelul într-un desiș. Mama poate intra liniștită să voteze.

La secția a 3-a din circumscripția electorală Victoria, în dreptul intrării, sînt din nou strigat:

— Dragă tovarășe, poți să-mi dai o îndrumare? Înăuntru e lume multă. Ce fac cu el?

E un bărbat înalt, între două vîrste. Barbișon îngrijit (a la gauloise), ochelari cu rama aurită, baston. Îmi arată spre cîinele șuplu, cu botul lung și blana arămie mătăsoasă, pe care-l ține alături.

— Mă ofer eu — intervine de alături o voce de femeie. Mă întorc. Sînt învățuit într-un dulce parfum Guerlaine veritabil. Nu veți putea intra cu el. Oamenii sînt azi atît de puțin amabili cu animalele...

...Am rămas la această secție pînă la deschiderea urnelor. Se clasează buletinele.

— ... pentru, pentru, pentru, pentru, contra...

Cine a șters oare numele candidatului? Poate domnul îngrijorat de soarta cîinelui, poate cuconița parfumată, poate...

De ce să-mi bat capul în zadar. În timp ce se anunță numărul covîrșitor de voturi obținut de candidatul Frontului Democrației Populare, mi-am amintit din nou de cetățenii care au întins hora, oprind mersul tramvaielor. Ce puțin însemnează, față de aceștia, domnul monoclat!...

Candidatul circumscripției electorale 30 Decembrie, vicarul Alexandru Ionescu, stînd de vorbă cu o vitoare alegătoare.

SATISFACȚIE

Bucuria și satisfacția ce se citesc pe chipul acestor alegători sînt explicabile: ceferistul Sută Gheorghe, revizor de vagoane la stația Oradea, de trei ani fruntaș în producție, votează împreună — cu soția sa — pentru tovarășul general Leontin Sălăjan.

— Îl știu bine pe tov. Sălăjan ne spune ceferistul Gh. Sută — de prin 1946, cînd am muncit alături de el la Valea lui Mihai. Îmi aduc aminte cît a luptat el pentru rezolvarea problemelor ceferiștilor din rîndul cărora a plecat. De aceea l-am votat cu dragoste și încredere.

ÎNAINTE CU ANI SE NUMEAU „MAREA MUTĂ"

Cîteva urne drapate în alb, niște ramuri verzi, o comisie formată din ostași și ofițeri, o urnă. Se vota în liniște, ordonat. Afară, o horă cu fanfară și alături, în club, jocuri de șubah, șah, ping-pong. Astfel arăta o unitate militară, pe data de 3 februarie. În fața jocurilor de afară și a celor dinăuntru, din club, reporterul își dădea seama că e vorba de o zi festivă. Întrebarea „de ce votezi candidații F.D.P.?" are neajunsul că obține răspunsuri stereotipe, oamenilor nefiindu-le ușor să facă profesii de credință la prima vedere și uzitînd — în acest caz — fraze banale.

Din fericire, autorul acestor rînduri l-a cunoscut pe militarul Aurel Lolea — Lolea l-a prezentat pe Vlad, Vlad pe Cociuban, Cociuban pe Dura, Dura pe Gușatu, acesta pe Humeniuc, Demeter, Perhaița, Păsescu, Perieteanu și încă mulți alții. Discuția a pornit de la creația originală. Respectiv, reporterul vizitînd stația de radioamplificare a unității, a întrebat dacă nu există creații originale pentru difuzare. La această întrebare a fost chemat militarul Vlad (scheciuri, monologuri, scenarizări muzicale). Avea și o piesă de teatru, dar n-a vrut s-o arate, pentru că se apucase s-o rescrie. De la teatru s-a trecut la actorie și astfel a fost chemat un alt militar, un băiat blond, cu ochii albaștri, frunte lată, nasul fin, Cociuban, care a recitat una din cele mai hazlii opere folclorice pe care i-a fost dat s-o audă autorului acestor rînduri. Farmecul deosebit îl constituia dialectul, originar dintr-anume loc al Bihorului, iar creația se datora, pare-se, unor țărani de la care el, Cociuban, o culesese. „De ce?" l-am întrebat. „Pentru că i-am citit deseori pe Victor Vlad Delamarina și mi-a plăcut. Dacă el a făcut un lucru atît de frumos cu graiul bănățean, de ce n-aș face și eu la fel cu cel bihorean? Am acasă caiete groase cu poezii și povești populare". Apoi a venit Dura Horia Valeriu, cu un volum de epigrame. Pe nesimțite s-a ajuns apoi la tema dragostei, întîi în poezie, apoi în viață, și s-au povestit mici aventuri reale ce aminteau de cadeții romanțioși ai lui Kuprin, trecuți prin școala modernă. Grupul nostru crescu în așa măsură, încît a trebuit să ne mutăm la club. Aci l-am cunoscut pe Demetor Acațiu, care terminase de curînd o mică lucrare matematică și pe Gușatu August Octavian — autor de cuvinte încrucișate pe teme istorice.

Eram un grup, ca un „mele" de rugbi, și numai disciplina militară îi făcea să nu vorbească toți odată despre ceea ce fac și vor să facă. Înainte de a lua parte la discuție, noii veniți ciocneau tocurile și se recomandau. Erau fii de colectiviști, ingineri, textiliști, funcționari de sfat. Preocupările lor erau de două feluri: și de desfătare intelectuală — dar și pe linia pregătirii lor militare, a obținerii de bune rezultate la tragere. Nu pomeneau nimic de prezent — iar viitorul, pentru ei este legat de apărarea și înflorirea patriei — fără a proiecta cele spuse în viitor, nemulțumiți că timpul e prea scurt pentru a fi arătate „concret, tovarășe", toate visurile.

Eu, însă, aveam răspunsul la întrebarea pe care n-o pusesem, căci lumea din jur era a lor și, pentru a o cunoaște, mă conduseseră pe rînd, Lolea, apoi Vlad care-l chemase pe Cociuban, Cociuban pe Dura, Dura pe Gușatu, Gușatu pe Humeniuc, Humeniuc pe Demeter...

Înainte, toți aceștia se numeau „Marea Mută"

28

Ștefan Lungu
Erou al Muncii Socialiste

Gh. Gheorghiu-Dej
prim-secretar al C.C. al P.M.R.

27

Cleonova Eufro
— munci
C. A. M

30

Comsa Petre
fierar, complasul Griviței Roșie

31

5

Stoneu Aurel
general major

4

Lasau Iordăchescu
Elena — secretară
Comit. orășenesc
P.M.R. București

O SINGURĂ FAMILIE

Primul contact cu freamătul alegerilor l-am avut într-o comună bănățeană: la Orțișoara. Mașina a fost nevoită să-și încetinească viteza și să se transforme într-un vehicul felin, care-și croia cu mare greutate drum prin mulțimea oamenilor. Unii se duceau la vot, alții ieșeau de la vot, dar nici unul parcă nu îndrăznea să-și poarte pașii spre casă. Schimbau impresii, cei tineri se făleau cu primul vot, își asumau într-un mod tanțoș seriozitatea cetățeanului matur, bătrînii cu mișcări lenese circulau încoace și încolo, îi priveau îngăduitori pe tineri și se pare că, în sinea lor, îi invidiau. Și pentru tinerețe, și pentru felul în care-și puteau împlini tinerețea.

La Vinga am coborît din mașină și ne-am împrăștiat în mărea de oameni care se agita în fața secției de votare nr. 1. Privirile mi-au fost atrase de cîteva buchete colorate azvîrlite în masa aceea pestriță. Mi-am făcut loc și m-am apropiat de izvoarele acelea de culori. Erau grupuri de băieți și fete îmbrăcate în costume naționale. Costume naționale întîlnești aproape în fiecare duminică în sate. Dar costume ca acelea pe care le-am văzut la Vinga, nu poți vedea decît de puține ori în viață. La logodne, la nunți și iată că și la alegeri.

Purtătorii acestor costume erau tineri de origine bulgară. Îmi spuneau cu fală că nicăieri în lume nu se mai află asemenea costume naționale bulgărești. Mi-ar fi imposibil să descriu un asemenea costum, mai ales unul femeiesc. O sumedenie de culori și văluri, de țesături și saibăe, de împletituri și cusuturi. Cred că un asemenea costum are mai mult de zece kilograme. În artă și măiestrie însă, cîntărirea ar merita să fie făcută la gram. Îmbrăcatul lor durează cîteva ore și în plus fiecăii spuneau, nu fără răutate, că numai pentru a-și potrivi părul la costum, adică a-l despărți în cuviță cît mai subțiri și a-l împleti apoi cuviță cu cuviță, le trebuie fetelor zile întregi.

Printre acești tineri împodobiți am găsit și doi logodnici: Maria Jircov și Petru Șerbar. Amîndoi votau pentru prima oară. Fata isteață și de loc timidă îmi dădea a înțelege că alesese (ea) ziua logodnei chiar în ziua alegerilor.

I-am lăsat pe cei doi tineri înconjurați de lume și soare și mi-am continuat plimbarea. Am întîlnit atîtea chipuri diferite și am auzit atîtea graiuri, încît mi se părea că rătăcesc printr-un colț de lume cu totul aparte. Și, la urma urmei, nu prea greșeam. În Vinga trăiesc o seamă de naționalități. Alături de români,

Tineri germani din com. Peciul Nou (regiunea Timișoara) votînd (dreapta); fanfare muncitorești în Timișoara la 3 februarie (jos).

de bulgari și de unguri, găsești în comună și nemți, și slovaci, și sîrbi.

Am vorbit cu mulți alegători care reprezentau diferitele naționalități conlocuitoare din Vinga.

Pascu Atanasie, un moșneag de 73 de ani, îmi spunea: „Noi îi prețuim pe oameni după inimă și hărnicie. Cine-i om, se simte liber în țara asta".

Cehul Iosif Kuvila, care venise la vot împreună cu soția și părinții săi, îmi mărturisea cu toată emoția sincerității pe față:

„Sîntem la noi acasă. Nimeni nu ne întreabă de ce neam sîntem. Nu ni-i frică să spunem că sîntem cehi de felul nostru. Ne dăm respectul cuvenit și pot să spun că țara asta ni-e cea mai dragă din lume".

Pe sîrboaica Sibin Ecaterina n-am mai întrebat-o nimic. Prezența ei la secția de votare m-a emoționat. A venit încă în cursul dimineții. Are aproape 85 de ani. Ecaterina Highioșan, o tînără bulgăroaică de 18 ani, a venit cea dintîi în fața urnei, la primul său vot.

Tot printre primii a venit și maghiarul Sandor Iuhasz, maistru mecanic la gospodăria colectivă, și nemțoaica Ana Lustig. Și alții. Români, unguri, bulgari, nemți, cehi, sîrbi. Șase naționalități au votat în Vinga în ziua de 3 februarie, dar de fapt membrii unei singure familii.

Fotografii de Ș. ȘTEFĂNESCU

DEPUTAŢII DIN BUCUREŞTI ALEŞI ÎN ALEGERILE DIN 3 FEBRUARIE 1957.

Demostene Botez
Scriitor

Stoilov Simion
Academician

Răducan Ionel
muncitor matriţer la Radio Popular

Popescu Vasile
[illegible] secretar al Comitetului raional de partid Griviţa Roşie

Tudor Arghezi
Academician

Praporgescu Dumitru — profesor universitar

Cristea Ghionea
Preşed. cooperativei „Muncitorul [illegible]"

Putinică Constantin
director al uzinelor „23 August"

Iliescu Ion — inginer secretar C.C. U.T.M.

Traian Săvulescu
Academician

Daşcovici Nicolae
profesor universitar

Ionescu Gheorghe
directorul Întreprinderii „Tudor Vladimirescu"

Chivu Stoica — Preşedintele Consiliului de Miniştri

Vlădoiu Anton
Preşed. Sfat. Popular al Capitalei

C. I. Parhon
Academician

Ionescu Alex[illegible]

Moses Rozen[illegible]

Moldovanu Ion
strungar la uz. „Timpuri Noi"

Vasu Nicolae
Erou al Muncii Socialiste

Manea-Alexovici
Antoaneta — filatoare

Maicu Larisa — [illegible] „Flamura Roşie"

Dănălache Florian
[illegible] secretar C.M.R. [illegible] P.M.R. [illegible]

Aristide Economu
strungar uz. „Mao Tze-dun"

Iordan Lazăr
strungar la uz. „Clement Gottvald"

Dobrescu Mihail
pensionar

Legendă

1. Circa electorală 6 Martie
2. „ „ Rahova
3. „ „ Ferentari
4. „ „ Măgurele
5. „ „ 13 Septembrie
6. „ „ Filimon Sîrbu
7. „ „ Mărăşeşti
8. „ „ N. Bălcescu
9. „ „ Cărămidari
10. „ „ 30 Decembrie
11. „ „ T. Vladimiresc
12. „ „ 7 Noiembrie
13. „ „ Vitan
14. „ „ Foişorul de foc
15. „ „ Mihai Bravu
16. „ „ 23 August
17. „ „ Vasile Roaită
18. „ „ Al. Sahia
19. „ „ Tei
20. „ „ 1 Mai
21. „ „ Colentina
22. „ „ Victoriei
23. „ „ Ana Ipătescu
24. „ „ Dorobanţi
25. „ „ Casa Scînteii
26. „ „ Banu Manta
27. „ „ Griviţa Roşie
28. „ „ Bucureştii No[illegible]
29. „ „ Ilie Pintilie
30. „ „ Cotroceni
31. „ „ Giuleşti

O fotografie istorică: V. M. Molotov expunînd în fața Conferinței Păcii poziția U. R. S. S. față de Tratatul de Pace cu Romînia.

UN ACT DE IMPORTANȚĂ ISTORICĂ

După o perioadă destul de îndelungată de la terminarea războiului, în urmă cu zece ani, la 10 februarie 1947, s-a semnat la Paris *„Tratatul de pace între Romînia și Puterile Aliate și Asociate"*.

Semnarea Tratatului a prilejuit timp de luni de zile aprinse dezbateri în cadrul conferințelor miniștrilor de externe ai marilor puteri. Un sprijin deosebit de prețios pentru patria noastră, în cadrul acestor dezbateri, l-a constituit poziția principială și înțelegătoare a reprezentanților Uniunii Sovietice, spre deosebire de cea a puterilor occidentale, care au pus tot felul de piedici în elaborarea Tratatului de pace cu Romînia. Uniunea Sovietică a apărat astfel la Conferință însăși independența și suveranitatea națională a țării noastre.

Sprijinul U.R.S.S. a apărut evident și în timpul discuțiilor în problema reparațiilor și a clauzelor economice ale Tratatului.

Puterile occidentale pretindeau despăgubiri integrale pentru pierderile de bunuri aparținînd Națiunilor Unite și supușilor lor, pentru daunele cauzate acestor bunuri în timpul războiului—daune care în multe cazuri au fost pricinuite tocmai de bombardamentele anglo-americane—precum și despăgubiri pentru pagube indirecte sau chiar numai pentru faptul că în această perioadă monopolurile apusene n-au mai obținut în țara noastră fabuloasele cîștiguri cu care se obișnuiseră. Opunîndu-se acestor cereri nedrepte, Uniunea Sovietică a apărat teza compensării parțiale și anume, pînă la concurența unei cincimi din paguba suferită, sumă plătibilă în lei și nu în aur sau devize. Și nu trebuie uitat că U.R.S.S. a fost cea care a suferit în mod direct pierderi în urma războiului în care clica antonesciană ne-a tîrît țara!

Erau astfel susținute însăși poziția guvernului romîn și interesele nemijlocite ale poporului nostru. Căci, așa cum arăta într-o declarație din acea vreme tov. dr. Petru Groza, pe atunci președinte al Consiliului de Miniștri, *„reparațiunile și restituirile cerute prin proiectul de Tratat de Pace, în plus față de condițiunile Convenției de Armistițiu, vor avea ca urmare nu numai faptul că Romînia va ajunge repede în situația de a nu putea să le îndeplinească, dar și că ea își va vedea distrusă întreaga ei economie."*

Aceleași considerente de adîncă înțelegere și grijă pentru viitorul Romîniei au condus delegația sovietică în combaterea cererilor puterilor occidentale cu privire la instituirea unui control internațional al Dunării, peste capul țărilor dunărene, sau cu privire la menționarea în Tratat a obligativității Romîniei de a duce pe viitor o politică economică bazată pe acordarea nelimitată a clauzei națiunii celei mai favorizate etc.

Astfel, datorită Uniunii Sovietice, s-a ajuns la elaborarea unui Tratat de Pace care să țină seama în mai mare măsură de adevăratele interese ale poporului romîn.

Dar dezbaterile în jurul Tratatului de Pace cu Romînia, ca și atenția acordată delegației romîne la acestea, au scos în evidență și un alt fapt de o deosebită semnificație: consolidarea poziției internaționale a Romîniei, sporirea prestigiului său datorită justeții politicii ei interne și internaționale. Privit din acest punct de vedere, Tratatul — act de importanță istorică — a fost rezultatul firesc al afirmării Romîniei de după 23 August 1944, ca o țară al cărei popor năzuiește spre o politică de pace cu toate popoarele lumii. Semnificația esențială a semnării Tratatului devenea deci tocmai consfințirea reintrării Romîniei democratice în arena internațională ca stat pe deplin suveran, ce-și aduce contribuția activă la lupta pentru pace și colaborare între națiuni.

Semnarea Tratatului reprezenta și un solemn angajament. Cei zece ani care au trecut de atunci au dovedit îndeplinirea cu prisosință a spiritului și literei Tratatului.

De sprijinul larg al Uniunii Sovietice, Romînia s-a bucurat în permanență, și sub cele mai variate forme, înainte ca și după semnarea Tratatului. Expresie a acestui sprijin este și Tratatul de prietenie, colaborare și ajutor reciproc, semnat la 4 februarie 1948, precum și numeroasele acorduri ulterioare — toate bazate pe egalitate și respect mutual — ce au intervenit între patria noastră și marea Țară a Socialismului.

I. C.

Tăieturi din presa vremii ce reflectă sprijinul acordat țării noastre de delegația U. R. S. S., precum și poziția delegației romîne la Conferință.

la ședințele comisiei economice

Delegația sovietică

sprijină punctul de vedere al Romîniei

Delegațiile Statelor Unite, Angliei și Franței nu propun ca Romîniei să acorde privilegii economice turnover Națiunilor Unite și țărilor care fost sale relații diplomatice cu ea

Scînteia

ORGAN CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Trăiască Unitatea Sindicală!

Corespondentul din Paris al agenției „Agerpres" transmite următorul interviu

cu

TOV. GH. GHEORGHIU-DEJ

despre

Delegația română a propus soluții practice și echitabile. - Observațiile principale la clauzele proiectului tratatului de pace. - Deci delegația română s'a exprimat împotriva introducerii unor clauze naționale celei mai favorizate

POZIȚIA DELEGAȚIEI GUVERNULUI ROMÂN ÎN FAȚA CONFERINȚEI PĂCII

VINE TRENUL DE LA RĂSĂRIT...

— foto-reportaj —

de F. URSEANU

Şapte minute. Atît durează o operaţie feroviară, mecanică, pe care, desigur, puţini oameni au avut prilejul s-o vadă. Recent am asistat la ea în vastul triaj al staţiei Socola de lîngă Iaşi — acolo unde fac joncţiunea calea largă ce vine din răsărit, tocmai de la Oceanul Pacific, străbătînd de-a latul Uniunea Sovietică, şi calea noastră ferată, mai îngustă, specifică drumului de fier din această parte a lumii.

În şapte minute, vagoane grele de zece, cincisprezece, sau chiar mai multe tone, trecînd printr-o hală — staţie de transpunere — sînt mutate cu toată încărcătura lor, de pe calea largă, pe şinele noastre. Nu Anteu smulge vagoanele, ţinîndu-le suspendate între cer şi pămînt pînă ce li se schimbă roţile pe măsura drumului nostru de fier. Treaba aceasta o fac doar cîţiva oameni obişnuiţi — pînă nu de mult, lăcătuşi feroviari la Nicolina, care au învăţat de la vecinii din răsărit să mînuiască nişte cricuri mecanice, mici, dar de o forţă uriaşă demnă să înfrunte puterea titanului.

De la Socola, vagoanele venite din ţara vecină şi prietenă pornesc — sute în fiecare zi — mai departe pe şinele noastre revărsînd, fie în magaziile staţiei Socola, fie mai departe în ţară, fructul acordurilor comerciale cu Uniunea Sovietică şi al sprijinului pe care marea ţară prietenă ni-l dă permanent.

Aici, la această poartă de intrare a ţării, socotelile importului din U.R.S.S. însumează zeci şi sute de tone, iar magaziile şi rampele staţiei, mai ales acum, cînd Declaraţia comună romîno-sovietică a început să-şi dea roadele, au devenit nişte depozite uriaşe de mărfuri.

Spre ce să-mi îndrept mai întîi atenţia? Într-o singură săptămînă din Ural ne-au sosit un milion de kilograme de îngrăşăminte chimice atît de necesare agriculturii. Sute de vagoane de grîu şi orz au venit din cele mai diferite regiuni ale Uniunii Sovietice. Să vorbesc despre televizoarele care au şi ajuns în magazinele din Bucureşti, sau despre buteliile uriaşe de creozot, despre importantele cantităţi de cauciuc sintetic sau despre lăzile, perfect ambalate, cu instrumente de înaltă precizie; despre maşinile importate pentru marile uzine; despre combine, tractoare sau despre instalaţiile industriale de tot felul, despre sîrma galvanizată, automobilele, aparatele de radio sau cărămizile refractare pentru marile topitorii, despre miile de kilograme de azbest, despre celelalte utilaje şi materiale atît de necesare industriei noastre, care se scurg în convoaie de zeci de vagoane dînd ritm nou şi viaţă economiei noastre?

Lista mărfurilor importate din U.R.S.S. este atît de mare şi atît de variată, încît cu greu ne poate

Se descarcă un transport de sîrmă galvanizată. Pentru încărcăturile ce nu merg mai departe cu vagoanele sovietice, se folosesc macaralele de înaltă productivitate şi alte utilaje moderne.

Zeci și zeci de tractoare, sosite din Uniunea Sovietică, au fost depuse pe una din rampele stației Socola.

Echipa trenului sovietic și impiegații gării Socola Roșie: o fotografie prietenească înainte de plecarea trenului spre Ungheni. În curînd, se vor reîntîlni

vorbi de tot cuprinsul ei într-un reportaj.

★

— Ce lucruri bune ne-ai adus azi?

Iată întrebarea pe care ceferistul Ion Tănase, magazionerul gării Socola Roșie o adresează feroviarului Nicolae Dunaevski, însoțitorul comercial al unui tren sovietic, în momentul cînd frînele încleștează cele 40 de vagoane sosite pe „calea largă". Ei se cunosc mai de mult și cu toate că unul trăiește în Uniunea Sovietică și celălalt în Romînia, sînt prieteni buni, așa cum pot fi doi muncitori ce lucrează zi de zi în același atelier. Tănase și Dunaevski se tutuiesc, se bat pe umăr, glumesc...

Sînt martor la răspunsul pe care Dunaevski i l-a dat azi lui Tănase în romînește, cu un pronunțat accent moldovenesc:

— Eu vin de la Ungheni, dar vagoanele, de la 5000 de kilometri. V-am adus în primul rînd grîu din ținuturile desțelenite, tocmai de la Aktinbinsk! Ești mulțumit? Și tineri de-ai voștri — comsomoliști — au muncit anul trecut acolo. Și ei vor fi mulțumiți.

— Vor fi bucuroși, fără îndoială, răspunde magazionerul stației Socola Roșie, dar să știi, tovarășe Dunaevski, că comsomoliștii noștri se numesc utemiști! Ce-ai mai adus bun?

Și discuției prietenești îi urmează apoi formula oficială, folosită curent:

— Eu predau, dumneata primești! zice Dunaevski, scoțînd din servietă și predînd documentele de însoțire a mărfurilor — „scrisorile de trăsură", cum se numesc ele oficial.

Iar peste cîteva secunde, cînd pare că și-a amintit ceva:

— Tovarășe Tănase, știu că-ți place peștele sărat și de data asta ți-am adus pe săturatelea: 100 de tone, venite tocmai din China.

Amîndoi se îndepărtează rîzînd.

După ce au predat-preluat documentele, ei trec trenul în revizie, verifică starea vagoanelor, a lăzilor, a produselor.

Documentele, depuse între timp la biroul de tranzit, sînt traduse de translatorul Nicolae Gheorghiță, care cunoaște perfect limba rusă. Iată însă că azi e o mică încurcătură: translatorul nu cunoaște limba chineză... Noroc că din documentele căilor ferate sovietice reies toate datele necesare...

★

Partea de dincolo de Socola Roșie, unde se oprește „calea largă", tot în triaj, ceferiștii au botezat-o Socola Albastră. Nu știu de ce și nici cei din partea locului nu știu. Nu există nici o delimitare precisă și nici o barieră. Aceiași oameni muncesc și într-o parte și în cealaltă, printre sutele de linii care se întîlnesc, se despart, se întretaie, printre vagoane, pe rampe, în magazii imense, unde în orice zi întîlnești mărfurile cele mai diferite, gata să fie expediate spre interiorul țării, unde aproape la orice oră, feroviarii sovietici predau și ceferiștii preiau nesfîrșite convoaie de vagoane încărcate.

Nu-mi dau seama pe cîte hectare se-ntinde triajul stației, dar este imens. Socola, azi cea mai mare stație de tranzit a noastră, e o poartă, prin care intră în permanență în țară, utilajul și mărfurile ce ne revin prin acordurile încheiate cu Uniunea Sovietică. Cei ce au denumit Socola, „gara prieteniei", n-au greșit.

Printre turiștii veniți din diferite țări în R.P.R., se află și un grup de studenți sovietici ce-și petrec la noi vacanța de iarnă. În fotografie: întîlnirea studenților sovietici cu studenții romîni la Casa de Cultură a Studenților din București.

IMAGINI ÎN ETER

de Ing. Gh. VARGA

Fotografii de A. LOVINESCU

Anul 1957 a adus cu sine, încă din primele minute ale sale, o nouă realizare, precum și perspectivele unor noi bucurii pentru publicul bucureștean: a fost dată în funcțiune noua stație de televiziune.

La 31 decembrie anul trecut, pe la orele 7 seara, la etajul XII al Casei Scînteii, în sala emițătorilor, pregătirile se terminaseră. Aceeași situație era și la Studiourile de Televiziune de la Floreasca: se făcuseră ultimele încercări, ultimele revizii — și rezultatele erau bune. Deși becurile de semnalizare și numeroasele instrumente de măsură arătau, în mod obiectiv, că regimul de funcționare era normal, deși figurile noastre exprimau calmul cel mai desăvîrșit, nervii ne erau totuși încordați. Erau emoționați și specialiștii sovietici, care erau împreună cu noi, cu toate că pentru nici unul dintre ei situația în care ne aflam atunci nu era nici nouă, nici necunoscută: peste puțin timp trebuia să „ieșim în eter"; trebuia, ca antena de pe „Casa Scînteii" să emită primul nostru program de televiziune.

Ora 21,10. S-a dat comanda de pornire. Cîteva manevre la pupitrul de comandă și becurile roșii au anunțat că stația a intrat în funcțiune. După o scurtă convorbire telefonică s-a primit semnalul de probă de la Studiouri. În acel moment, pe toate ecranele de control ale stației, precum și la toate televizoarele din oraș a apărut „mira", iar difuzoarele au umplut încăperile cu o muzică plăcută și clară. Emisia începuse.

Timp de 2 ore și 40 minute s-a putut urmări în acea seară emisiunea noastră. După ce crainica a anunțat programul, s-a vizionat un film din Republica Democrată Germană și filmul romînesc „O noapte furtunoasă". Cu cîteva minute înainte de ora 24, ascultătorii au putut auzi și vedea pe tov. dr. Petru Groza adresîndu-le salutul pentru noul an 1957. Primul „La mulți ani" televizat...

Ca orice realizare, stația de televiziune are și ea istoria ei, istoria muncii unui colectiv, istoria unor greutăți care au fost învinse.

La 25 iulie anul trecut, grupul nostru de ingineri ai Radiodifuziunii Romîne și ai Ministerului Poștelor și Telecomunicațiilor pleca pentru specializare în U.R.S.S.Unii dintre noi fuseserăm studenți în Uniunea Sovietică și așteptam cu nerăbdare să revedem oamenii și locurile dragi.

Un prim popas la Kiev. Aici facem cunoștință cu tovarășul Kazinski, inginerul șef, și Konstantin Alekseev, șeful Centrului de Televiziune. A doua zi ne împărțim pe grupe și începem studiul aparatajului, al documentației și al regulilor de exploatare. Sîntem primiți peste tot cu toată căldura și fiecare inginer și tehnician sovietic caută să ne împărtășească cît mai mult din experiența sa. Caietele se umplu repede și ne simțim din ce în ce mai stăpîni pe probleme. După trei săptămîni, urmează o practică asemănătoare la Moscova. Aici, în afară de cele două stații de televiziune, mai vizităm Institutul de proiectări și cercetări în această problemă. Timpul trece pe nesimțite. În sfîrșit —Leningradul. Începe munca cea mai interesantă. Avem ocazia să vedem utilajul nostru în fabrici, pe bancurile de probă. Totul este aproape gata. Ni se pun la dispoziție proiectele, calculele, stăm de vorbă cu constructorii. Deși munca e foarte interesantă, trebuie să ne grăbim spre casă. Cele două luni și jumătate de specializare au trecut și, pînă la 1 ianuarie, dată cînd urmează să dăm în funcțiune stația, a mai rămas puțin timp. Adevărata muncă abia începe.

La București, în octombrie, șantierele de construcții lucrează din plin. La fostul platou al studiourilor cinematografice din Floreasca se construiesc încăperile pentru studiourile de televiziune. La „Casa Scînteii", din cele 21 de birouri care nu demult erau la etajele XI și XII a mai rămas doar unul; restul încăperilor se transformă în săli pentru aparataj, laboratoare, cabine.

Către sfîrșitul lui octombrie sosește primul specialist sovietic care va conduce lucrările. E același Konstantin Alekseev din Kiev. Același Konstantin Alekseev, care nu demult a pus în funcțiune primul Centru de Televiziune al Republicii Populare Polone în „Palatul Culturii" din Varșovia.

Cîteva zile de studiu, cîteva telefoane la Moscova și Leningrad, o consfătuire la ministru și se hotărăște graficul de lucru. Se organizează brigăzi pentru montaj. Ritmul se accelerează din ce în ce. Au început să sosească primele vagoane cu utilaje și materiale. De la rampa de descărcare a „Casei Scînteii" se primește aproape zilnic telefon: „A mai sosit un vagon pentru televiziune". Pe lăzi scrie într-un colț „sdelano v S.S.S.R." (executat în U.R.S.S.). Nu e lucru ușor să transporți aproape douăzeci de vagoane și să le ridici la etajul XII... Aparatajul trebuie dezambalat și pus la locul lui repede, dar cu grijă. Pe șantier însă entuziasmul crește cu fiecare zi. Inginerii lucrează cot la cot cu muncitorii.

Fiecare ladă ascunde o nouă surpriză: aparatajul e foarte frumos executat și de cea mai bună calitate.

Între timp au sosit alți specialiști din Uniunea Sovietică: a venit tovarășul Sapiro — șeful reglajului aparatajului de studio—au sosit Vitia

Ing. Constantin Ceaușescu și radiotehnicianul Rudolf Ivănuș fac ultimele verificări înainte de punerea în funcțiune a stației.

Între 19 și 24 ianuarie 1957, s-au desfășurat la București, într-o atmosferă de caldă prietenie, lucrările Comisiei mixte romîno-sovietice pentru elaborarea planului de colaborare culturală pe anul 1957.
Din partea romînă planul a fost semnat de Constantin Prisnea, prim-locțiitor al ministrului Culturii al R.P.R., iar din partea sovietică de P. V. Lebedev, locțiitor al ministrului Culturii al U.R.S.S.

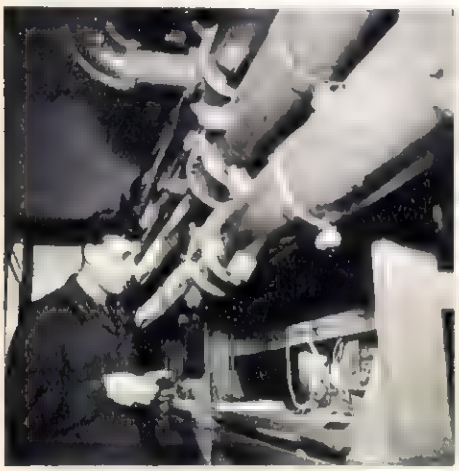

Radiotehnicianul sovietic Guri Roguski a contribuit din plin la punerea la punct a emițătorilor de televiziune.

și Liosa, Gurii, Saşa și Rudolf, a venit Solomon Lvovici, sub a cărui conducere s-a construit la Leningrad emițătorul nostru de televiziune. Deși a sosit seara, după 48 de ore de drum, a doua zi la ora opt este în salopetă pe șantier, face cunoștință cu tovarășii noștri și știe chiar să spună: „bune-dimineața".

Urmează munca cea mai grea: montajul electric, trebuie trase prin canalele special construite sute de legături, de cable, și nu se admite nici o greșeală: nu va mai fi timp pentru refaceri. Iată-i pe Brînzoi Badea, pe Ivănuț și pe Tescula, — lucrează repede și cu multă pricepere. Inginerul Ceaușescu este peste tot. Însuflețește tot șantierul. Muncește mai mult și mai bine ca oricare.

Urmează clipe de mare emoție: se ridică antena pe turnul „Casei Scînteii". Inginerul Vainer și meșterul Pocinog au luat toate măsurile de precauție: munca este grea—soluțiile îndrăznețe. După un efort serios, în sfîrșit, antena se află la locul ei. A doua zi începe viscolul, dar ea rămîne neclintită. S-a trecut și examenul acesta — e drept nu fără unele emoții.

Între timp, la studiouri s-a montat, sub conducerea inginerilor Stubei și Wegener, aparatajul pentru Telecinema și pentru camera de regie B., iar sectorul condus de inginerul Cocora, de la întreprinderea „Teleconstrucția", a montat, pentru prima oară la noi în țară, într-un timp record, un cablu special coaxial, care face legătura între Studiouri și Stația de Televiziune.

Și iată ultimele zile ale lunii decembrie. Vom reuși? Se fac ultimele verificări, după care hîrburile, automatele și contactoarele încep să intre în funcțiune. La pupitrul de comandă se sting și se aprind diferite beculețe: verzi, albastre, galbene. Becurile cu neon clipesc continuu. În sfîrșit, luminile roșii vestesc că ambii emițători, cel care transmite imaginea și cel care transmite sunetul, au intrat în funcțiune.

... În anul nou, după două zile de odihnă bine meritată, lucrul continuă. La Studiouri trebuie date în funcțiune complexele „A" și „B". De aici se vor transmite de pe „viu" diverse spectacole, formații artistice, muzicale. Trebuie să îmbogățim programele. Deocamdată transmitem numai filme și emisiunile au loc doar sîmbăta și duminica. Se lucrează la instalațiile mașinii de telereportaj. Cu ajutorul ei se vor putea transmite spectacole din diferite teatre, competiții sportive de pe stadioane, reportaje. La emițători se fac lucrări de reglaj. Trebuie să obținem indicii calitativi cei mai buni, pe care îi poate oferi utilajul; el e modern și poate da emisii de cea mai bună calitate.

Au sosit și primele loturi de televizoare care se pun în vînzare. În curînd, din ce în ce mai multe familii vor putea urmări programele noastre.

Datorită puterii mari a stației de emisie (15/7,5 KW), raza de acțiune a stației noi de televiziune este de aproximativ 100 de kilometri în jurul Bucureștiului. Cu aparate și antene mai sensibile se poate recepționa însă chiar mai departe. De pildă, în noaptea de 31 decembrie un radioamator din Buzău a „prins" programul emis de noi...

Anul 1957 va fi plin de surprize plăcute pentru ascultătorii noștri. Mai ales pentru cei din jurul Bucureștiului, dar chiar și bucureștenii, care știu cu cîtă greutate se pot obține bilete la unele spectacole sau meciuri de fotbal, le vor putea viziona mult mai comod acasă. Apoi vor fi concerte, filme, diferite manifestări artistice, speciale pentru televiziune și, desigur, că și Stroe al cărui „Te văd, te văd" va provoca emoții celor nepreveniți...

ATOMUL ÎN SLUJBA VIEȚII

În sala din Bd. Magheru, s-a deschis o deosebit de interesantă expoziție: „Folosirea energiei atomice în scopuri pașnice", organizată de Direcția Generală pentru folosirea energiei atomice de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., sub auspiciile Societății pentru Răspîndirea Științei și Culturii.

Delegația sovietică venită în vederea organizării expoziției este formată din 14 oameni de știință specializați în aplicarea energiei atomice în diferite ramuri ale științei, și este condusă de candidatul în științe Fizico-matematice, docent Kirilov Ugriumov Viktor Grigorievici. În afară de organizarea expoziției, oamenii de știință sovietici vor vizita diferite institute de cercetări din țara noastră și se vor întîlni cu oamenii noștri de știință, cu care vor avea întrevederi și schimburi de păreri cu privire la utilizarea energiei atomice în scopuri pașnice. De asemenea, oaspeții sovietici vor ține o serie de conferințe de popularizare pentru publicul bucureștean, precum și conferințe de specialitate.

În fotografie: un aspect din timpul pregătirii expoziției.

STRADA SEMAFORULUI

— schiță —
de Francisc MUNTEANU

Ilustrație de Tia PELTZ

Strada Semaforului avea un singur rînd de case. Pe partea cealaltă, deși se făcuse parcelare, nu s-a ridicat nici o clădire. Terenurile virane, împrejmuite de garduri de sîrmă, se întindeau pînă în imaș, unde bălăriile — golomoaze și un fel de leuștean sălbatic — creșteau în voie, neatinse de oțelul albastru al coaselor. Pămînturile toate, pînă în apropierea fabricii de acizi, erau ale domnului Singer. El le cumpărase pe preț de nimic de la un grof bătrîn, epileptic, care iarna și vara umbla cu o cușmă de oaie, cu gîndul să-și apere căpățîna dacă l-ar fi apucat criza pe un drum pietruit.

În ultima vreme, de cînd s-au oprit lucrările la linia ferată ce trecea chiar la capătul de sus al străzii Semaforului, venea tot mai rar să admire bălăriile, pămîntul. Cînd venea, își înfigea bastonul în țărînă, apoi pipăia glodul mustos de pe vîrful bățului.

— Pămînt bun — spunea. Iar copiii care se adunau în jurul lui rîdeau că vorbește de unul singur.

Groful se născuse cu șase degete la mîna stîngă și copiii de pe strada Semaforului știau acest lucru. De aceea umblau în haită după el, cu speranța că odată și odată tot o să-și scoată mîna cu pricina din buzunar. Dar bătrînul se obișnuise într-atîta să se folosească de o singură mînă, încît chiar lui i se părea — și afirma acest lucru — că stînga nu e numai de prisos, ci chiar o povară.

Vara umbla cu sandale de gumă, fără ciorapi. Cînd isprăvea sondarea glodului, se ducea la malul Mureșului și-și scălda picioarele pline cu bătături. Dacă era bine dispus, ținea predici celor adunați în jur. Filozofa. Unii spuneau că a făcut o sumedenie de școli înalte, unele chiar în America.

— Vedeți, își arăta degetele picioarelor. Am unghii. Îmi sînt de prisos. Aș fi foarte curios să aflu care a fost ultimul meu strămoș care s-a folosit de ele...

Cînd ajungea cu meditațiile pînă aici, cineva trebuia să-l întrebe:

— La ce să le fi folosit?

Groful îl măsura din priviri a dispreț pe vorbitor și continua:

— La curățitul nucilor de cocos. Atunci erau folositoare încă. Dar acum?... Îmi aduc numai pagubă. Îmi rup ciorapii. Atît, băieți... Da... Oare cum s-o fi numit ultimul meu strămoș care s-a folosit încă de unghiile de la picioare?...

Se întîmpla ca cineva să-i spună un nume banal: Gheorghe sau Ion și atunci groful, supărat de incultura celor din strada Semaforului, devenea războinic: lovea în stînga și-n dreapta cu bastonul de bambus, spre hazul copiilor, care îl bombardau cu pietre și cu nămol.

Cu domnul Singer nu stătea de vorbă: îl făcea jidan, escroc și-l înjura pe o limbă necunoscută celor din strada Semaforului.

Domnul Singer era neamț din Sighișoara și se îndeletnicea cu tot felul de afaceri: cumpăra și vindea case, dădea sume mici cu împrumut, era reprezentantul a patru sau cinci firme străine și finanța birturile din cartier. Era un om înalt, chel și asuda de parcă ar fi fost înhămat la plug sau ar fi cărat piatră în spinare. Purta pantofi cu talpă de azbest, pantaloni bufanți și cămașă milaneză, de culoare închisă. Cravată nu purta niciodată — îi era teamă să nu se înăbușă. Fața roșie, totdeauna rasă proaspăt, îi lucea și mirosea de la cinci pași depărtare a odicolon de trandafiri. Cele cîteva fire de păr de culoarea nisipului, ce-i creșteau la ceafă, erau meșteșugit netezite cu peria deasă și aduse în față, să acopere chelia deasupra frunții. O cicatrice dreaptă, parcă trasă cu liniarul, îi împodobea bărbia. Cînd vorbea sau stătea în fața cuiva, domnul Singer își camufla cicatricea cu palma.

În urmă cu doi ani nu-l cunoștea încă nimeni din cartier. Apăruse o dată cu începerea lucrărilor la linia ferată. Stătuse de vorbă cu cîțiva ingineri, apoi, în urma discuțiilor, a început tratativele de cumpărare a pămînturilor. Prevăzuse mare cîștig. Se zvonea că prin apropiere se va înființa și o haltă de cale ferată, așa că domnul Singer n-a stat mult pe gînduri. A cumpărat toate terenurile virane, le-a împrejmuit cu sîrmă ghimpată și a început zidirea primei case. Pe vremea aceea s-a măsurat și întinderea străzii celei noi chiar în dreptul semaforului. Strada primise și un nume oficial, înregistrat undeva în arhivele primăriei: „Protopop Gîlmeanu", dar nimeni n-o numea așa. Muncitorii de la lucrările de terasament îi spuneau „Semaforului" și așa a rămas.

N-a trecut decît un an de la cumpărarea pămînturilor și prima casă, pătrată, în formă de cazarmă cu două etaje, era gata. Domnul Singer își făcuse planuri mari cu această casă. La parter voia să deschidă un restaurant, iar sus, în cămărușele de la etaj, hotărîse să țină „fete". A și scos autorizația de hotel și a chemat un pictor să-i facă firma: „Hotel Triest". Muncitorii însă au luat clădirea cu asalt și au ocupat cămărușele. Nu mai puteau fi scoși decît cu ajutorul poliției. Dar domnul Singer era un om deștept și s-a împăcat cu ei. Erau doar viitorii lui clienți. Cu timpul, datorită unui burlan rupt, ploaia a spălat litera „e" din opera pictorului de firme, astfel că, din inscripția „Triest" a rămas doar „Hotel Trist". Astfel a devenit cazarma domnului Singer „Hotel Tristețe". Și nimeni nu o mai numea alt fel. Pînă și postașii, care, de altfel, veneau foarte rar în strada Semaforului, ne chemau la ei și ne întindeau cîte o foaie de hîrtie:

— Du citația asta la „Hotel Tristețe".

Toate ar fi fost bune dacă o comisie de anchetă venită de la București n-ar fi oprit lucrările de la linia ferată. Li s-a părut domnilor din Capitală că se furase prea mult, fără să li se fi dat procentul care li s-ar fi cuvenit după o lege nescrisă, astfel, că au găsit solul nisipos, nerezistent pentru o cale ferată, și au încheiat pe loc zece procese verbale. Ministerul în cauză și-a însușit rapoartele comisiei și a suspendat oficial lucrările.

Muncitorii au rămas de pe o zi pe alta fără lucru. La început, cei care nu mai primiseră ultimele salarii au început să desfacă traversele, încît numai după o singură lună cele două șine ruginite au rămas desculțe pe prundiș. Viața din cartier și-a reluat cursul ca mai înainte: oamenii și-au căutat slujbe în altă

parte, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Numai singură strada Semaforului creştea: ca din pămînt au răsărit cocioabe, din piatră, din lemn, din tablă. Domnul Singer umbla încruntat de supărare: uita să-şi ascundă cicatricea de pe bărbie; apoi s-a liniştit şi el. S-a apucat de alte afaceri şi s-a înstrăinat tot mai mult de strada Semaforului. Numai o dată pe lună venea regulat. La zi-ntîi. Venea să-şi încaseze chiriile, apoi dispărea pentru încă o lună. Era socotit un fel de calendar ambulant.

Se întîmpla ca unii, cînd îl vedeau pe strada Semaforului, să-şi pocnească palmele a mirare:

— Uite, domnule, iar a trecut o lună.

Domnul Singer era la fel de punctual ca şi maşinile de reclamă ale fabricii „Schmoll" de la Braşov, care în fiecare an, în primele zile ale lui ianuarie, veneau şi împărţeau gratuit calendare de perete trase la ofset.

În anul cînd ne-am mutat noi în strada Semaforului, maşina cu inscripţia „Schmoll" ne dăruise un calendar de culoare albastră, pe frontispiciul căruia erau desenate cifrele „1934".

★

Primii mei prieteni au fost copiii lui Jurj, tinichigiul. Despre acest tinichigiu se spunea că el ar fi construit semaforul de la capătul străzii. Noi eram foarte mîndri de el. Îl priveam cu admiraţie cum pleca în zori cu lădiţa de tinichea în spate. Mergea la lucru. Noi ne închipuiam că înalţă alte semafoare. Pe urmă nu l-am mai văzut pe Jurj cu lădiţa în spinare. Am aflat de la tata că e şomer. Din cînd în cînd Jurj venea pe la noi să se sfătuiască cu tata, care era „artist" şi era socotit om deştept, mai ales că ora primul care ştia dacă este de lucru sau nu la gara-triaj. Jurj visa să găsească undeva mulţi bani şi să se ducă în America, aşa cum se dusese şi Griguţă, despre care se spunea că ar fi ajuns bogătaş de nu mai ştie ce să facă cu averea.

La primul întîi, cînd a venit domnul Singer să ceară banii de la tinichigiu, acesta nu i-a putut plăti. Neavînd încotro, domnul Singer a aşteptat încă o lună. Dar Jurj n-a avut bani nici a doua lună. Atunci domnul Singer a chemat poliţia şi tinichigiul a fost evacuat în stradă. N-a avut cine ştie ce lucruri: un dulap vopsit cu lac alb, un pat de fier şi unul de lemn în care dormeau cei patru copii ai lui, o masă din lemn de brad şi două scaune fără spătare. Lucrurile lui mici, vasele de bucătărie, nu le-am putut inventaria: erau legate într-o pătură, dar cred că au fost puţine, dacă au încăput într-o singură legătură.

Era la începutul lui noiembrie şi căzuse bruma. Ramurile uscate ale salcîmilor, bătute de vînt, sunau de parcă ar fi fost din os. Uşile caselor din strada Semaforului se deschideau rar, ca să nu se răcească odăile. Era frig: nu mai puteam umbla desculţi. Ne înveleam picioarele în cîrpe.

Nevasta lui Jurj stătea în pat şi tuşea. Era roşie la faţă, de parcă ar fi avut un cuptor sub pătură. Tata l-a sfătuit pe Jurj să-şi ducă copiii la azil. La noi nu aveau loc: locuiam şase într-o cameră. Neavînd altceva de făcut, Jurj şi-a luat copiii şi s-a dus la azil. Aici i-au spus că nu mai sînt locuri şi de altfel nici nu primesc decît copii orfani. Nu ştiu la ce s-o fi gîndit în drum spre casă. Era tare mohorît. Cînd a intrat în curtea casei lui Singer, era încruntat. Nevasta sa avea febră şi aiura. Nu şi-a recunoscut soţul. Tinichigiul i-a pus palmele pe frunte. Ardea. A lăsat să-i alunece palmele spre obraji, spre gîtul femeii. N-a trebuit să strîngă mult. Ea nu şi-a deschis ochii decît o singură dată, probabil a mirare. Eu cred că din ochi a încuviinţat totul. Pe urmă, Jurj a cotrobăit în lădiţa lui de tinichea, a scos o daltă şi şi-a tăiat vinele. Probabil, a vrut să dea copiilor calitatea de orfani.

Cu unul dintre copiii lui Jurj m-am întîlnit nu demult la un dineu oferit de ambasada bulgară. L-am întrebat cu ce se îndeletniceşte. Un timp m-a privit stînjenit, apoi s-a aplecat spre mine şi mi-a spus încet, să nu-l audă cei din jur:

— Sînt ministru adjunct.

Ve De Stan nu e de acord!

Onor cu respect revistă,

Subsemnatul Licsandru Ve De Stan, domiciliat în comuna Cîrţiţa, raionul nostru, fost judeţ de Prahova, acum acelaşi, regiune. De profesiune încadrat pe picior, iar înainte vremuri bune, plutonier-major de jandarmi.

Cu dreapta sfintei cruci pe inimă şi stînga strînsă pumn, că-s şi eu fiu de proletar ţăran, de la bunicul Gligore, înainte de a-i porunci boierul să fie vechil, vin să vă rog a-mi tipări protestul meu şi a-l îndrepta sub formă de articol locului în drept. Ca să se facă anchetă imediat şi să iasă undelemnul justiţiei poporului pe deasupra apei de ploaie, cu care speranţe şi pipăind realitatea nu ne mai putem îmbăta. Deşi legea lovindu-ne pe la spate, drept în faţă, crede că vom rămîne gata cadavru, cu ochii închişi, fără ca să ne mai cerem drepturile ce le-am moştenit din moşi strămoşi, şi de care ne vedem brusc anulaţi, protestez!

Ceea ce mă face să mă gîndesc cu umezeală în ochi la viitorul meu de-acu în colo, în ţara care m-a născut, de am crescut mare cu toţii laolaltă şi ca fraţii, negustorii, clienţii, samsarii etc. este că onor guvern nu s-a gîndit chiar la toate şi la toţi şi i-a scăpat o lipsă. Mai pe scurt, nu s-a sinchisit de cîte unii ca noi, care după cum s-a transmis la Constituţie, fiecine şi oricine are drept la muncă şi egal la toate drepturile. Ce să vă mai spun? Aţi citit şi dumneavoastră, că sînteţi oameni de plaivaz cu carte şi chiar „Scînteia" recunoaşte că o am înainte şi transcriu după ea: „Ridicarea nivelului de viaţă al poporului — sarcină centrală".

Apăi atunci de ce, doamne iartă-mă, domnii miniştri nu se ţin de făgăduială şi cu o mînă dă trai mai bun pentru unii, iar cu alta ne ia drepturile nouă, ăstora de muncim pe picior şi vrem să colaborăm la ridicarea nivelului ţăranilor şi ridicarea cerealelor prisosinţă. Iată însă că nu numai se desfiinţează, aşa cît ai zice peşte, cotilii la cereale, dar se mai atrage semnalul de atenţie mărită, ca să fim vigilaţi o categorie de ţărani, care ne ocupăm cu micul comerţ bătrînesc de intermediar.

Ce ne facem noi acuşiculea? Carevasăzică îi permiţi tu guvern ţăranului să-şi pună ce vrea în pămînt. Apoi îl îndemni să scoată cît mai mult. Iar după ce trage din brazdă recolta de mustăţi, îl laşi acum de capul lui şi în plata domnului să-şi vîndă singur produsele, direct la cooperativă sau tîrg. Halal afacere!

Pe mîna cui vor rămîne? Pe mîinile cui vor rămîne tovarăşii ţărani? Pe mîna achizitorilor? Se pricep ăştia la comersantîlc, la negustorie? Pe seama consumatorului de la oraş? E nevoie, onor revistă, de tehnicieni, de specialişti, isperţi din tată-n fiu. Lăsaţi-i pe seama noastră, tovarăşilor, şi mai transmiteţi o lege. Scurtă. Doar cu un singur articol, care să sune aşa:

Art. 1 şi singurul: În drept să cumpere cerealc de la ţărani este numai negustorul cu domiciliul la ţară, îmbrăcat în port naţional. Tot el este autorizat să revîndă direct consumatorului, în sectorul civil, mărfurile obţinute prin truda muncii sale de cumpărare.

Vă rog cu respect, onor revistă, să binevoiţi a transmite celui mai în drept loc propunerea mea, pentru ca să venim astfel în ajutorul scumpei noastre ţărănimi muncitoare, ridicînd-o pentru un trai mai bun şi fericit, pe deoparte. Prin eliberarea de greutăţile, formalităţile şi drumurile obositoare cu carul, cu sacul sau căruţa de la pătul la magazia cooperativei, pe ploi ori ninsoare, în vînt, lapoviţă, ger şi căldură, pe de alta, scutindu-i totodată de a mai bate şoselele pînă la oraş, care este al treilea avantaj la mînă.

În al patrulea, şi aşa mai departe, uşurăm

munca achizitorilor care în loc să umble din poartă în poartă, ceea ce nu e demn de funcţionari de stat în afară că plus se mai face şi economie de leafă, la slujbaşi, pentru că sărim într-ajutor, noi, intermediarii voluntari, pe de gratis şi fără drept de pensie ai statului, din bănuţul poporului.

Avem experienţă în comerţ cu ţăranii, căci nimeni ca noi nu le ştiu mai bine limba şi portul care îl vorbim şi-l purtăm, identic ca ei. Ca să se simtă rumînul ca la 'mnealui acasă. Ne luăm angajamentul ca să cumpărăm toate produsele ţărăneşti: grîu, porumb, orz, ovăz, fasole, perne, plăpumi, căldări de aramă, lăzi de zestre, bocanci, găini, porci şi chiar petice de pămînt.

De asemeni ţinem toate dorite produse la dispoziţia ţării ca şi înainte timpuri pentru noi, cînd putea orişicine, cui îi dă mîna, să cumpere. Iar cine n-avea rămînea fără pretenţie, că unde nu pui, nu scoţi, şi de unde n-ai, nici dracul nu-ţi ia.

Să trăiţi onor revistă, în pace şi prietenie cu toate popoarele lumii din ţara asta, care luptăm activ la luptă pentru pace şi să vă plecaţi urechea la cele de mai sus, care bate inima poporului de la ţară, talpa patriei, ce mestecă plînea din sudoare cu bucate şi aşteaptă cu încredere, verdictul naţiunii patriei, pentru aprobare de intermediar democrat şi devotat, produse agricole.

Licsandru Ve De Stan
Comuna Cîrţiţa, raionul nost', fost judeţ de Prahova
pentru conf. Maria Arsene

UMBRA*)

de Mihail ARTIŞCEV

Era o zi de vară, zi senină.
Nu ostenise umbra să se ţină
De om, tot lăudîndu-se mereu:
„Ori unde-ai merge, te urmez şi eu!
Alfi devotament nu alfi nici
La cei mai credincioşi dintre amici!"
„Aşa-i cum spui, răspunse omul, dar
De ce te caut totdeauna în zadar
Cînd ceru-i senuşiu, înnourat,
Şi-apari din nou, doar cînd s-a-nseninat?

În zile-ntunecate vezi mai clar
Cine-i amic şi cine-i umbră doar!

În romîneşte de
Dan SOLOMON

*) Din lucrările participanţilor la Conferinţa unională a tinerilor scriitori din U.R.S.S. (Apărută în revista „Krokodil").

SCRISOARE DIN PARIS

DESPRE TÎLCUL UNOR PREMII LITERARE ŞI DESPRE CÎTEVA CĂRŢI BUNE

de André WURMSER

Cît timp am îndurat calvarul celor trei zile de luni, m-am gîndit la tine, prietenă dragă, care îndrăgeşti atît de mult literatura ţării mele.

La noi, în Franţa, ţară a marilor amatori de mîncăruri alese şi de băuturi fine, premiile literare se acordă la sfîrşitul unei mese. Înainte de a-şi spune părerea asupra hotărîrii, ziarele reproduc cu cea mai mare grijă lista bucatelor servite juriului. Chinul meu se datoreşte însă faptului că, pe de o parte, ospeţele au loc trei săptămîni consecutive, în fiecare lună — mai întîi se decernează premiul „Fémina", apoi „Goncourt" în aceeaşi lună cu „Renaudot" şi, în cele din urmă, premiul „Interaliat" — iar pe de alta, **Lettres Françaises** îmi cere recenzarea fiecărui volum premiat cel mai tîrziu marţi la prînz. Iată-mă, deci, nevoit ca, imediat după pronunţarea verdictului, să mă arunc asupra cărţii respective, s-o devorez pe nerăsuflate, să-mi petrec noaptea făcînd însemnări, iar în dimineaţa următoare să aduc ultimele retuşări recenziei mele... Trei nopţi albe, în trei săptămîni...

Lăsînd la o parte acest mic neajuns personal, nu am nici un fel de prejudecată împotriva premiilor literare. Dar importanţa pe care au ajuns s-o aibă în Franţa aceste premii este de-a dreptul monstruoasă. Sînt convins că cele patru cărţi premiate, luate împreună, se vînd în mai multe exemplare decît toate celelalte cărţi apărute în acelaşi an, la un loc. Ai să crezi oare că, încă din noiembrie, înainte de a şti care lucrare va fi premiată, librarii comandă „Goncourt"-ul şi „Fémina" cu kilogramele, aşa cum îşi procură zarzavagiii păstîrnacul? Asta fiindcă librarii sînt oameni cu experienţă: ei ştiu bine că orice mic burghez care vrea să pară la curent cu viaţa literară, trebuie să citească neapărat aceste două cărţi. Poate că tot restul anului n-o să mai citească altele, dar măcar va putea discuta şi el în saloanele Prefecturii despre „Goncourt"... Şi oare nu lucrul ăsta e cel mai important?

Dacă librarii, care nu-s altceva decît nişte negustori, trag foloase de pe urma acestei mode absurde, neţinînd seama cine e premiatul, nu acelaşi lucru se întîmplă însă cu editorii, care-s nişte industriaşi. Editorul al cărui „trăpaş" a ajuns primul la „potou" cîştigă o avere; cel ai cărui scriitori au rămas de căruţă se trezeşte cu maldăre de cărţi în braţe. Iată pricina pentru care editorii procedează după toate regulile tacticii şi ale strategiei! Cunosc editori care nu publică romanul unui tînăr, decît atunci cînd sînt convinşi că reţeta literară folosită de el are şanse de a fi pe placul domnilor de la „Goncourt"; sau alţii care gîndesc cam aşa: o asemenea peltea literară va cîştiga inimile doamnelor de la „Fémina". Mai cunosc şi alţi editori, care publică operele puţin citite ale membrilor juriului, numai pentru a putea exercita asupra lor presiuni eficace...

„Bieţii" judecători! Situaţia lor este într-adevăr dificilă. Premiul „Goncourt" a fost instituit acum o jumătate de secol de către fraţii Goncourt, romancieri naturalişti puţin cam alambicaţi şi în oarecare măsură demodaţi, cu intenţia lăudabilă de a sprijini, în fiecare an, prin premiul ce le poartă numele, un tînăr scriitor căruia modesta sumă ce i s-ar acorda drept premiu i-ar ajuta să trăiască pînă la apariţia cărţii viitoare. Această sumă, rămasă neschimbată, a ajuns astăzi derizorie, dar premiul „Goncourt", prin tirajul formidabil pe care îl asigură, reprezintă într-adevăr o şansă extraordinară, căci laureatul cîştigă fără îndoială, într-o singură lună, mai mult decît cîştigă în cinci ani cei zece scriitori care-l încoronează.

Academicienii care acordă premiul „Goncourt" pot fi comparaţi cu cele nouă muze: de cîte ori încerci să-i numeri, spunîndu-le pe nume, unul îţi scapă; dar, oricum, cel puţin jumătate dintre ei — cei ale căror nume îţi vin mai repede în minte — se bucură de oarecare faimă. Dimpotrivă, doamnele iubitoare de literatură care acordă premiul „Fémina" sînt cu totul necunoscute. Ele scot, din umbra în care sînt condamnate să rămînă, o carte asupra căreia se năpusteşte publicul... Juriul „Renaudot" este alcătuit din persoane tot atît de necunoscute ca şi cele din juriul „Fémina".

Publicitatea colosală, tirajul enorm impus de la sine, criticile elogioase şi respectabilul „cîştig" în bani fac ca premierile să exercite o incontestabilă influenţă asupra spiritelor; ele pun în mişcare averi şi mase de oameni, ceea ce nu poate fi lipsit de semnificaţii politice. Ar fi obositor să alcătuim o listă a laureaţilor de după Eliberare — mulţi dintre ei au fost daţi între timp cu totul uitării. O asemenea listă ar dovedi, totuşi, în chip grăitor, că premiile s-au decernat totdeauna în concordanţă cu „atmosfera" politică a anului. Elsa Triolet, al cărei soţ, Aragon—cel mai mare poet al nostru — este membru în Comitetul Central al Partidului Comunist Francez, a obţinut premiul Goncourt în 1945; **pentru aceeaşi carte,** nu ar mai putea obţine azi acelaşi premiu. Şi invers: o carte atît de idealistă, atît de antirealistă şi atît de anticomunistă, ca **Les racines du ciel** (Rădăcinile cerului) a domnului Gary, premiată recent, n-ar fi putut cîştiga premiul imediat după Eliberare.

Acest domn Gary nu uită nimic din ceea ce place „mai marilor" — adică, editorilor, oamenilor cu parale, criticilor „cuminţi"... — şi, în general, ei ţine seama de toate prejudecăţile. Prin scrisul său, Romain Gary încearcă să răspundă aşteptărilor deznădăjduite ale cercurilor burgheze, care cer literaturii să le liniştească conştiinţa tulburată. Este izbitoare, în cartea lui Gary, paralela josnică, ultrareacţionară, dintre comunism şi nazism, ca şi batjocorirea luptei de eliberare a popoarelor coloniale — în cazul de faţă este vorba de frămîntarea surdă din Africa neagră. Şi toate acestea, autorul le însoţeşte cu un pueril delir idealist.

Doamnele au acordat premiul „Fémina" scriitorului Bastide, pentru cărticica lui intitulată **Les adieux** (Rămas bun), care înfăţişează foarte poetic, mult prea siropos, în genul teribil de demodat al „romanelor poetice" de acum treizeci de ani, destinul tragic al unei studente suedeze şi al unui rus alb, de loc simpatic. Ziariştii de la Renaudot nu au făcut nici ei o alegere mai bună. În romanul **Le Père** (Tatăl), al domnului Perrin, poporul este prezentat sub chipul unui

André Wurmser

copil de muncitor, ce apare în fiecare pagină cu mizeria, cu grijile, cu felul său de viaţă; dar nici un amănunt nu lasă totuşi să se înţeleagă că aceşti oameni sînt exploataţi şi că luptă împotriva unei clase privilegiate.

Numai juriul premiului „Interaliat" a dat de rîndul acesta o dovadă de bun gust şi de spirit critic, premiindu-l pe dl. Armand Lanoux. Fără îndoială că e o simplă întîmplare. N-aş putea să spun prea multe despre membrii acestui juriu. În orice caz, **Le commandant Watrin** (Maiorul Watrin) este un roman într-adevăr remarcabil, ale cărui episoade reînvie epoca falsului război din 1939, a dezastrului real din '940, precum şi viaţa ofiţerilor prizonieri dintr-un lagăr din Pomerania. Eroii — un ofiţer de carieră şi un învăţător cu idei pacifiste — îşi schimbă la sfîrşitul romanului poziţiile ideologice, primul ajungînd să urască vărsarea inutilă de sînge, al doilea să înţeleagă necesitatea luptei într-un război just. De fapt, adevărul e că poziţiile lor nici nu erau atît de deosebite pe cît li se părea: dragostea de pace şi dragostea de patrie, ura împotriva războiului şi ura împotriva asupririi, care îi anima, erau departe de a fi contradictorii.

Iată-i deci, dragă prietenă, pe fericiţii cîştigători la loteria literară a marilor noastre premii de iarnă. Un singur roman mai bun, la atîtea lucrări premiate. Trebuie să ştii, însă, că anul acesta au apărut şi cărţi cu adevărat bune, care meritau să fie premiate: **Le pain noir** (Pîinea neagră) a lui Clancier creează o imagine deosebit de izbutită a ţărănimii franceze din preajma anilor 1880, a mizeriei şi ignoranţei ei; **Ces grappes de ma vigne** (Strugurii din via mea) de Gaston Baissette prezintă cu mult talent, cu un umor de bună calitate şi cu exactitate, suferinţele şi luptele podgorenilor din sudul Franţei, la începutul secolului nostru. Dar, înainte de toate, **La question du bonheur est posée** (E în joc fericirea), a lui André Stil, este una dintre foarte rarele cărţi ce te pot face să înţelegi clasa muncitoare franceză din 1956 — carte prin care proletariatul francez de azi îşi face, de fapt, intrarea în literatura noastră.

Pentru ca un scriitor să ia viaţa proletariatului drept subiect de roman, este nevoie să-l cunoască în mod intim, din interior, dacă pot spune aşa. Or, într-o societate capitalistă, scriitorii sînt îndeobşte de origine şi de formaţie burgheză. În lumea noastră, clasele trăiesc foarte separate una de alta. Pentru ca scriitorul să poată aduce în scenă proletariatul (altcum decît în felul naturaliştilor, care nu reţin decît aspectele de suprafaţă) e nevoie ca el să se fi născut în sînul acestei clase, să fi trăit atît de aproape de ea, încît s-o poată considera drept **propria lui clasă.** Problema ar părea de nerezolvat. Şi aşa era, acum treizeci de ani. Încă şi astăzi există greutăţi în această privinţă; totuşi, în anumite cazuri, a intervenit un factor nou, care a schimbat datele problemei: Partidul. Partidul i-a dat lui Stil putinţa de a trăi, prin însăşi atitudinea lui militantă, în chiar inima clasei muncitoare, ascultînd mărturisirile minerilor şi metalurgiştilor şi ajutîndu-i să-şi rezolve problemele care nu sînt numai politice şi sindicale. Din acest punct de vedere, consider cartea lui Stil o carte de mare importanţă.

Bineînţeles că în 1956 — cînd agresiva intervenţie din Egipt, războiul prostesc din Algeria şi zarva stîrnită în jurul evenimentelor din Ungaria au încurajat burghezia să organizeze o monstruoasă campanie anticomunistă — e de neînchipuit ca un juriu să-i premieze pe Clancier, Baissette sau Stil. Totuşi, multe cărţi n-au avut premiul „Goncourt" şi astăzi sînt celebre; multe l-au avut şi astăzi nimeni nu mai ştie nimic despre ele.

Scriitorii voştri, ce mai scriu? Am citit materialele Congresului lor. Mi s-au părut cu atît mai interesante, cu cît confraţii mei romîni par a fi ales dinadins pe raportori dintre prietenii mei personali: Beniuc, Dumitriu, Breslaşu. Sînt sigur că le vei transmite îmbrăţişări din partea mea. Viaţa voastră literară este mult deosebită de a noastră. Vă felicit!

PETÖFI Sándor

Ianoș Vitează

— fragment —

în românește de
Eugen JEBELEANU

„Ianoș Viteazul" („János Vitéz", în original) renumitul poem epic al lui Petöfi Sándor — din care revista „Flacăra" prezintă fragmentul de față — a fost scris de marele poet liric maghiar la vîrsta de 21 de ani. Apărut în preajma izbucnirii revoluției din 1848, poemul a avut un mare răsunet, marcînd intrarea glorioasă a folclorului în poezia cultă maghiară Zugrăvită cu o desăvîrșită măiestrie, figura lui Ianoș Viteazul reprezintă poporul, pe fiii săi neînfricați, iar victoria lui este însăși victoria poporului asuprit împotriva asupritorilor.

Cît de conștient a fost Petöfi de uriașa importanță politică a acestui poem, reiese și dintr-o scrisoare adresată poetului Arany János în care scrie următoarele:

„În zadar, adevărata poezie este poezia populară. Să ne străduim deci, ca ea să devină dominantă! Dacă poporul va domni în poezie, nu va întîrzia nici domnia lui politică, și aceasta e sarcina secolului nostru; cucerirea ei e țința oricărei inimi nobile, sătulă să mai vadă martiriul milioanelor pentru trîndăvia și huzurul cîtorva mii. Sus, poporul, jos, aristocrația!"

În spiritul tradiției democratice — a cărei mărturie este opera lui Petöfi — poporul maghiar a știut să dea o ripostă zdrobitoare bandelor contrarevoluționare care ar fi dorit să restaureze în Ungaria domnia claselor asupritoare.

Astăzi, la peste o sută de ani de la apariție, „Ianoș Viteazul" a rămas una din cele mai iubite cărți ale cititorilor tineri sau vîrstnici, de pretutindeni.

Ilustrații de
Florica CORDESCU

eazul

Minunată-i țara frîncilor, poți spune
Că-i un rai tărîmul cela, o minune.
D-ala, vezi, osmanii o rîvneau și d-ala
Peste ea zvîrlîră fierul și văpaia.

Cînd sosi acolo ârmia maghiară,
Jaf făcuse turcul în întreaga țară;
Multe'e biserici stau prădate-n jale,
Pîntecele-altădată doldora, sînt goale.

Flăcări furioase mistuiau orașe,
Căsăpeau la oameni săbii ucigașe,
Regele fugise din cetatea-i dată
Și răpită-i fuse singura lui fată.

Iacă-așa-l găsiră, val de el, husarii,
Pribegind, sărmanul, printre-a' lui fruntarii.
Ci-ntîlnindu-l dînșii, care mai de care
Plînsu-i-a de milă lacrime amare.

Spuse-atunci pribeagul rege, să-l audă:
„Nu-i așa, prieteni, că mi-i soarta crudă?
Păi, comori avut-am eu ca Darius, craiul,
Și-azi, în lipsuri negre-mi tîrît jalnic traiul".

Spuse șeful oastei, să-l îmbărbăteze:
„Nu fii trist o, rege-al nației franceze!
Turcul fără milă l-om lovi în soarte,
Că-ndrăzni cu tine astfel să se poarte.

Regele din țara ceea franțuzească
Ar fi vrut cu-oștași-n luptă să pășească.
Dară cel mai mare pe maghiara ceată,
Înțelept, cam astfel îi vorbi îndată:

„Nu, slăvite rege! stai aici, acasă,
Mîna ta în luptă e neputincioasă;
Ți-a lăsat ea, vremea, îndrăzneala-ntreagă,
Dar tot ea îți smulse-a bărbăției vlagă.

Soarta-ți, fără teamă-n mîna noastră-o pune;
Ne legăm ca pînă soarele-o apune,
Să gonim turcimea ceea blestemată,
Ca să urci pe tronul tău ca altădată".

Ungurii-ntr-aceasta-n șei se aruncară,
Și pornire s-afle ârmia tîlhară;
O găsiră-ndată și, printr-o solie,
O poftiră grabnic la război să vie.

Solul se întoarnă, goarnele răsună,
Se pornește lupta-n vuiet de furtună;
Zăngănit de-oțele, chiot pînă-n zare, —
Începură lupta cetele maghiare.

Pintenii-și izbiră-a'noastre rînduri brave,
Duduia pămîntu-n pocnet de potcoave.
Ori era, pesemne, inima țărîni
Înfricată-n lupta asta cu păgînii.

Șeful turc e-un pașă, c-un turban cu șapte
Cozi de cai, iar burta-i cît cinci butii late;
Roșcovan i-i nasul de-atît vin, băiete,
C-ai jura că este — copt — un castraveție.

Ci burtosul pașă, nemaistînd pe gînduri,
Gata de bătaie-și strînse-a'sale rînduri,
Strînsă zid sta àstfel otomana oaste,
Cînd maghiara ceată o izbi în coaste.

Numai că năvala nu fu doar o jo
Vălmășeală-adîncă, prinse să se
Prinseră s-asude sînge turcii
Se făcu-noerzitul plai o ro

Phii! Fu ziua caldă, n
Turcii morți pe cîmp
Dar burduhănosul
Scăpărînd, spre l

Ianci Cucorita

Ci văzînd aceasta, oastea otomană
Spuse: „Dii" — și-ndată o porni la goană.
Și-ar fugi și astăzi, poate, ca o turmă,
Dacă, dîrji, husarii n-o prindeau din urmă.

Ci-i găsîră urma și-o mîncară dracii:
Tîdvele tătate-n vînt cădeau ca macii.
Doar un turc mai zboară pe cîmpia largă,
Ianoș Cucorița după el aleargă.

E flăcăul pașei galopînd în zare
Și ducînd în brațe-o albă arătare:
Fata celui rege-al Franciei frumoase,
De dușman răpită, biata, leșinase.

Galopă mult ianci pîn' l-ajunse: „Drace,
Stai!" — îi spuse — „c-altfel poartă-n tine-oi face
Cu tăișul ăsta, — poartă grea, prin care
Sufletu-ți nemernic drept în iad să zboare".

N-ar fi stat el, fiul pașei, nu, tîlharul,
Dar se prăbușise-n fugă armăsarul,
Armăsaru-n țărnă duhul și-l dăduse;
Descleștîndu-și gura, fiul pașei spuse:

„Milă, îndurare, dreptule, măreție!
Dacă nu de alta, de a mea junețe;
Tare june-s încă, viața e frumoasă...
Ia-mi, viteze, totul, dar viața-mi lasă!"

„Lasule, păstrează-ți toate ale tele,
N-o să [illegible] misele!

TEATRU

Scenă din „Budai Nagy Antal" de Kiss Károly, piesă jucată în premieră, în ziua aniversării de 10 ani a Teatrului Secuiesc de Stat. În rolul principal: Csorba András.

10 ANI DE TEATRU SECUIESC

„Acum mai bine de 160 de ani, actorul clujean Ori Fülöp István argumenta, într-o jalbă înaintată Societății Ardelene de Lingvistică, necesitatea înființării unui teatru maghiar la Tg. Mureș. Timp de un veac și jumătate cererea a rămas neîmplinită...

Așadar, cînd în 1946, teatrul secuiesc se năștea din grija regimului democrat-popular, el avea o perioadă de gestație de 150 ani în conștiința animatorilor săi, actori și spectatori. Vîrsta lui civilă — cei zece ani recent împliniți — beneficiază de maturitatea acestui timp în care artiștii maghiari l-au visat, l-au gîndit, l-au pregătit.

Și cum jubileu-fără statistică ar fi o gratuitate, iată cîteva din datele cu care Teatrul Secuiesc de Stat își scrie istoria:

Piese prezentate: 132 (printre care: „Bătrînețe zbuciumată" de Rachmanov, „Mandragora" de Machiavelli, „Făclia" lui Illyés Gyula, „Chef domnesc" de Moricz Zsigmond, „Furtună în munți" de Kiss-Kováts).

Reprezentații: 2991 (numai în Tg. Mureș, fără a pune la socoteală pe cele date în repetatele turnee prin țară).

Spectatori: 1.244.266.

La aniversare, teatrul a primit în dar de la guvern: un artist al poporului (s-a acordat acest titlu actorului Kovács György,) trei artiști emeriți: Kőszegi Margit, Andrássi Marton și Várady Rudolf, precum și numeroase ordine și medalii acordate altor membri ai colectivului.

Ștefan IZSÁK
corespondent

ION ANDREESCU

Artist de-o mare modestie, concentrat mereu asupra lucrului căutînd să-şi dobîndească prin temeinice studii măiestria, Ion Andreescu (1850-1882) nu s-a bucurat în timpul scurtei şi tristei sale vieţi de preţuirea meritată. Desigur, nu au lipsit cîţiva oameni mai înaintaţi şi mai simţitori, care să-i înţeleagă opera plină de zbucium şi revoltă, construită cu o uimitoare soliditate şi sobrietate, din care răsună accente grave şi dramatice sau o directă poezie. Printre cei ce l-au preţuit a fost şi Grigorescu, maestrul de la care Andreescu a învăţat multe, deşi a avut un alt temperament şi o experienţă şi mai amară. Abia în zilele noastre opera lui Andreescu găseşte larga şi adevărata înţelegere, mai ales pentru că îmbrăţişînd cauza poporului obijduit odinioară, realismul său, plin de forţă şi adevăr, sună adesea ca o notă de protest împotriva trecutelor nedreptăţi, a condiţiilor în care au trăit cei mulţi.

Fiu de mic negustor de la periferia Bucureştilor, Ion Andreescu a izbutit, cu greu să urmeze cursurile Şcoalei de Arte Frumoase din Capitală. Numit profesor de desen la Buzău, începe să-şi formeze meşteşugul acolo, pictînd periferiile sărace şi triste ale oraşului, diversele iarmaroace, colţuri de cring, gîndindu-se mereu la operele maeştrilor romîni şi universali, văzute în marea expoziţie din 1873 de la Bucureşti, şi mai ales la arta lui Grigorescu. Tot pentru desăvîrşirea artei sale, pleacă la Paris în 1879, lucrînd acolo trei ani, mai ales la Barbizon, neprecupeţind nici un efort şi ducînd o viaţă de privaţiuni. A venit între timp în ţară pentru a picta şi a aduna puţinii bani posibili din vînzarea unor tablouri. A murit, răpus de sărăcie şi tifizie, în 1882. În curs de cîţiva ani Andreescu reuşise totuşi să ajungă la o adîncă şi rară măiestrie.

În opera sa, profund realistă, a oglindit mediul şi condiţiile de trai ale celor mulţi, arătîndu-i la muncile agricole, lucrînd în faţa colibelor dărăpănate sau adunaţi la iarmaroace.

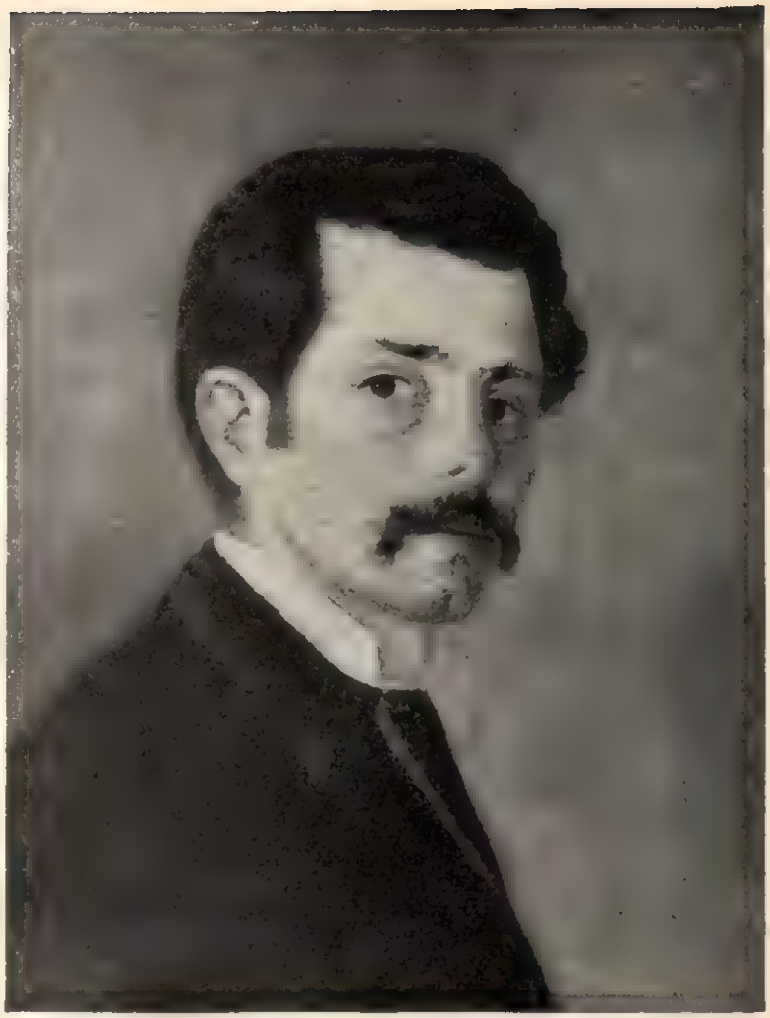

ION ANDREESCU — Autoportret

ION ANDREESCU — Cumpăna satului

Drumuri prăfuite de ţară, uliţe cu fîntîni şi case răschirate, se alătură mizerelor colţuri de periferie orăşenească. Oamenii care locuiau pe acele meleaguri apar, în portretele sale, înăspriţi de traiul anevoios şi, uneori, mocnind de revoltă (*Cap de ţărancă*). Însuşi artistul se oglindeşte în autoportrete aşa cum era împărtăşind soarta celor mulţi — îngîndurat, îmbătrînit înainte de vreme, ros de sărăcie şi boală.

În priveliştile largi, cu cîmpii netede sau cu case ţărăneşti pierdute în zare, unele cu cerur plumburii, altele cu cerur auril, ce dau la iveală şi mai puternic apăsătoarele condiţii de trai ale celor mulţi, dar şi vrednicia muncii lor, Andreescu a atins culmile creaţiei sale, ca şi în descrierea luminişurilor de păduri sau ale unor colţuri de oraş văzute iarna. *Cumpăna satului* (1880), *La arat* (1880) şi *Iarna la Barbizon* (1881), lucrate în ţară sau în Franţa şi redînd specificitatea locului, sînt printre cele mai emoţionante capodopere ale sale. În ele, întreaga atmosferă vibrează nestînjenită, cu nuanţele şi îmbinările caracteristice, cu lumina ce reliefează formele solid încheiate. Artistul descrie nespus de veridic realitatea, mărturisindu-şi totodată puternicele sentimente. Prin astfel de lucrări, pline de măiestrie şi originalitate, Andreescu şi-a cîştigat locul de frunte în pictura romînească, alături de Grigorescu şi Luchian.

P. C.

REESCU

La bîlci

ION ANDREESCU
La arat

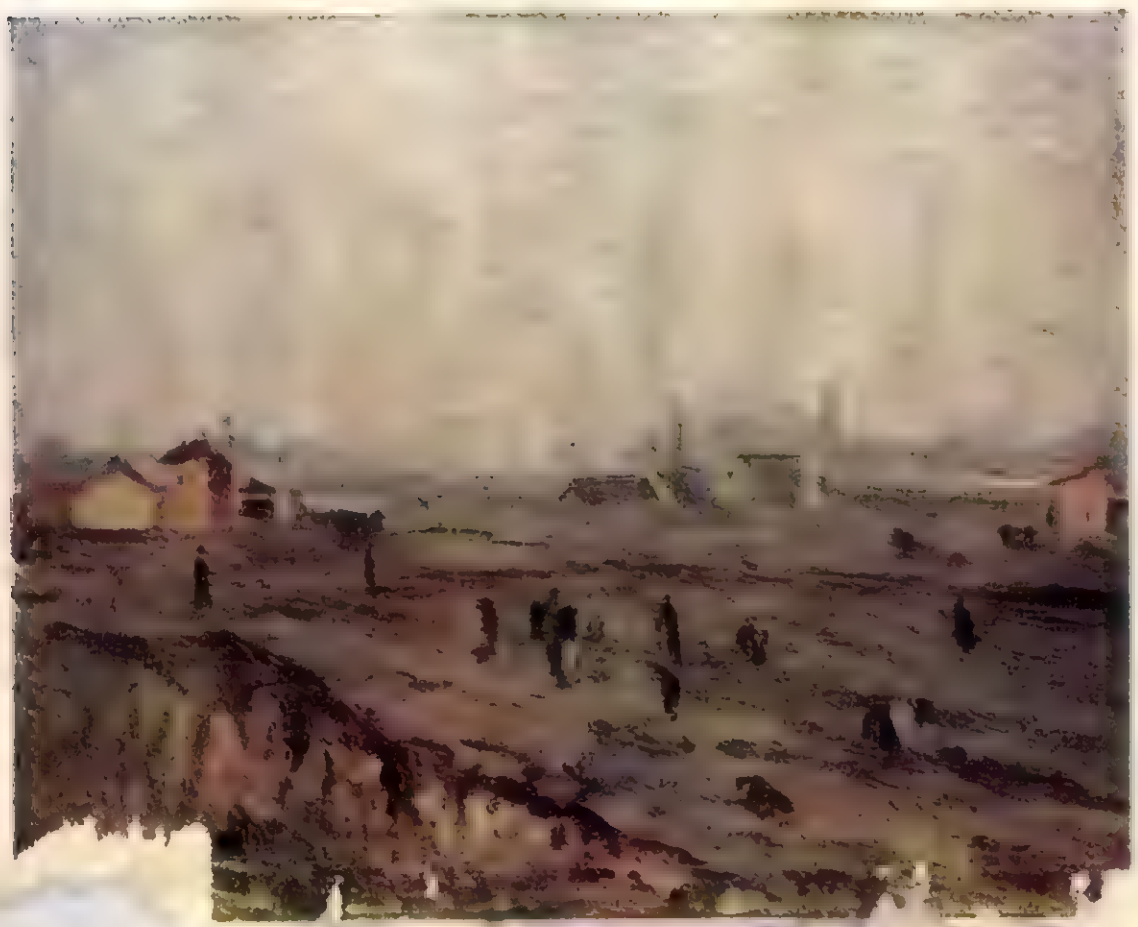

ION ANDREESCU
Peisaj industrial

ION ANDREESCU — Iarnă la Barbizon

ION ANDREESCU — Cap de țărancă

ION ANDREESCU — Casă la țară

Control obștesc

Filozofii greci numeau omul „zoon politikon" (animal politic), ținînd seama de dragostea firească a acestuia pentru trebile cetății. Democrația atenian㠄 însă restrîngea mult numărul acestor „zoon politikon", lăsînd masa sclavilor doar să-și caște urechile în agora la pledoariile vreunui retor. Pasiunea pentru trebile publice n-a fost satisfăcută nici în Evul Mediu și nici în faimosul Hyde-Park modern, unde ai dreptul să spui ce vrei, pentru că tot nu te ascultă nimeni.

Pasiunea aceasta poate fi satisfăcută abia azi și ea nu e ușor de săturat, ca o foame istorică, multiseculară. Și dacă istoria micului „zoon politikon" ar fi scrisă ca atare, ea ar avea o unică și uriașă cotitură între epoca libertății de a sporovăi despre trebile cetății și epoca libertății de a lua parte la aceste trebi.

Dacă cineva ar întreba: care e atunci conținutul definiției grecești? i-am răspunde: azi, la noi — ca în alte republici populare — „politikon" înseamnă, mai ales, „gospodar". Ieșiți pe stradă; din sutele de oameni care trec pe lîngă voi, cei mai mulți au cîte o astfel de misiune: unul se ocupă cu asigurări sociale, altul ia bilete ca să meargă toată instituția la „Moara cu noroc", al treilea aleargă să se certe pentru echipament sportiv. Nimeni nu-i plătește pentru așa ceva — oamenii simt însă nevoia s-o facă.

Deunăzi vorbeam cu Ion Vrabie, meșter de preparație la fabrica „Donca Simo" — un omuleț cu buze groase, puțintel ocheș și mestecînd repede cuvintele. Dînsul e șeful unei echipe de control obștesc. De doi ani merge prin magazine alimentare și restaurante, ca să vadă dacă poporul e bine servit. Se uită la prețuri, cîntărește din ochi pungile, miroase untul să nu fie rînced, comandă cîte o halbă de bere ca să vadă grosimea gulerului, cercetează grișul, brînza, prunele uscate, vinul, salata de boeuf, parizerul, verifică bonuri, terezii, ambalaje — și toate astea cu cel mai viu interes, de parcă nu le-ar mai fi văzut niciodată. Și lîngă el sînt Aristide Mirea și Ecaterina Romașcu, muncitori în aceeași fabrică cu el, exagerîndu-și poate cîteodată importanța, dar mai totdeauna conștienți că îndeplinesc o treabă serioasă și necesară. Mirea are ce are cu afișarea prețurilor, Romașcu — gospodină — simte din îndoirea pungii că vînzătorul a „ciupit" zece grame și-l pune să recîntărească.

Cealaltă echipă pe care am văzut-o părea mai domoală. Bucur Gane, mai învîrstă, magazioner, Ohanes Boladian cu o figură impasibilă, Elena Ulrich lucidă și șireată și Oprea Smadu — ultimii trei, muncitori în același loc cu Gane, la fabrica textilă „13 Decembrie".

El pot face controlul în anume unități și lucrul ăsta e consemnat pe carnetele lor de control. Dar, bineînțeles, pasiunea nu poate fi delimitată topografic. De aceea Vrabie era s-o și pată acu' cîteva luni. A intrat la un bufet, „Cornetul", să bea o țuică, împreună cu soția sa. Vainburșul turna apă în vin. Vrabie a cerut condica. Responsabilul s-a răstit la el, apoi, împreună cu vainburșul, au asmuțit asupra lui niște cărușași beți. Smucit de spinare, Vrabie a fost scos în stradă, după ce foaia pe care începuse să scrie a fost mîzgălită. Bineînțeles că s-a dus la Sfat, și pentru că astfel de huliganisme se repetaseră, bufetul a fost închis.

Pasiuni din astea nu-l mai lasă pe om liniștit. Romașcu observă un autocamion ducînd lăzi sparte, cu conserve; și se ia atunci după el. Gane vede prin vitrină cum vînzătorul trîntește punga pe cîntar și intră în prăvălie să-i ceară socoteală. Smadu descoperă în raft un borcan cu capacul umflat (conserva e alterată, produce gaze) și uită că a venit să cumpere macaroane. Uneori, împreună cu ei, vin inspectori comerciali sau merceologi, care le fac instructajul, și, totodată, întocmesc actele cuvenite pentru nereguli. Cei din echipă nu aplică sancțiuni, dar trebuie să stea de vorbă cu oamenii: „De ce-ai ciupit cîte cin'ș'pe bani la moxă? (vînzare directă fără bon). Dumneata știi cît îl costă pe stat orezul ăsta? Se poate să-l duci pe om — e obosit după muncă — și de asta profiți?"

Să nu vă închipuiți că munca acestei echipe devine vînătoare de greșeli. Nu! Din cînd în cînd — așa cum iubitorii de muzică se duc la o audiție — intră în acelea dintre magazinele care le revin, socotite bune. Numai un gospodar ar putea înțelege plăcerea asta a echipei de control obștesc, care nu-și mai poate lua ochii de pe o piramidă multicoloră de cutii cu ghiveci, de pe un raft în care scînteiază lichioruri colorate, de pe anunțurile meșteșugite caligrafic — e sentimentul tehnicianului în fața unei mașini moderne.

După această regalare vizuală, echipa pornește mai departe. Cîte trei

Vainburșul Costică Stan a „ciupit" cîte două degete la cinzeacă, și degeaba înșiră acum Ecaterinei Romașcu diferitele posibilități în care alcoolul ar fi putut dispare de la el pînă la client.

Dacă lăzile sînt lipite de perete, pisica nu se mai poate băga după șoareci. E o lege veche a magaziilor de alimente aceasta pe care o explică Cotea Constantin, inspector comercial.

La bufetul „Mainaș", pînă și bucătăreasa a înghețat lîngă grătar. Echipa de control obștesc vă întreabă: De ce nu aveți cărbuni, tovarăși de la T. A. P. L., raionul 1 Mai?

Fotografii de M. IVANCIU

C. BACIU

O aventură în MANHATTAN

de Dan DEŞLIU

Desene de Eugen TARU

New-York, decembrie 1956

Acum cîteva zile am trăit o aventură ciudată...

Veneam spre Manhattan cu vaporaşul, de la Statuia Libertăţii. Soarele asfinţind peste New Jersey schimba apele golfului în aur şi sînge. O dată cu ivirea stelei Marte, gigantica femeie de aramă îşi aprinse torţa din mîna stîngă şi, la lumina ei, părea că ne priveşte cum ne depărtăm, cu o privire rece, orgolioasă.

Stam singur pe punte, la provă, departe de salonul călătorilor şi de acele pasionante discuţii punctate cu „ahuri" şi „ohuri", inerente în asemenea împrejurări.

Ziua fusese uimitor de caldă: te-ai fi crezut în mai, nu în decembrie. Mă simţeam obosit peste măsură, după ascensiunea sutelor de trepte din interiorul statuii. Capul îmi vîjîia ca un stup de albine; imaginea celor văzute peste zi se împletea — nu ştiu de ce — în mintea mea, cu reminiscenţe din istoria marilor expediţii geografice...

Tocmai lunecasem cu gîndul prin veacul al 16-lea, cînd auzii în preajmă un vag zgomot metalic şi o voce, venind dinspre cabina pilotului, rosti încet în italieneşte: — Bună-seara!

M-am întors, intrigat.

... Un personaj fantastic se afla lîngă mine. Armura-i coclită, încărcată de alge, lucea în penumbră; pumnul drept, înmănuşat în zale, sta strîns pe garda spadei ce-i atîrna la şold. De sub viziera coifului, ridicată, doi ochi fosforescenţi mă fixau cu intensitate... N-am putut articula nici o silabă.

— Iertaţi-mă, domnule, dacă vă stîngheresc — spuse strania apariţie, pe un ton cavernos, însă destul de amical. Binevoiţi-veţi, poate, să-mi daţi o lămurire: este acesta oare ţinutul Angoulême?

— Mă îndoiesc, ilustre cavaler... — îngăimai eu, făcînd grozave eforturi ca să-mi recapăt darul vorbirii.

— Curios lucru! Şi totuşi, l-am intitulat astfel, luîndu-l sub stăpînire în numele majestăţii sale serenissime... Dar — adăuse viziunea — mă văd nevoit să vă cer încă o dată iertare, căci nu m-am prezentat după cuviinţă: sînt Giovanni da Verrazano, căpitan florentin în solda casei de Valois!

Ca într-o strălucire de fulger, îmi răsări în memorie Battery Park, de unde luasem feribotul spre monument cu trei ceasuri în urmă; revăzui bustul de lîngă ponton şi inscripţia lui dăltuită în piatră:

În aprilie 1524
navigatorul florentin
VERRAZANO
a condus caravela franceză
„Delfinul"
la descoperirea actualului port
New-York
şi a numit acest ţărm
„Angoulême"
în cinstea lui Francisc I, regele Franţei.

Părînd că nu observă tulburarea care mă cuprinsese, spectrul făcu cîţiva paşi şi, rezemîndu-şi platoşa bombată de balustrada punţii, îşi plecă faţa spre undele calme.

— Nu înţeleg ce se petrece! — oftă, ca pentru sine. Totul e atît de schimbat! „Quantum mutatus ab illo..." [1]

...În acea dimineaţă de primăvară, cînd am intrat în golf, plutea pe mai o ceaţă albăstrie. Vegheam lîngă pilot, la cîrmă, cu inima grea de nelinişte. Găsi-voi,

[1] „Cît de schimbat, faţă de cum a fost..." (Virgiliu — Eneida)

oare, mă întrebam, trecerea mult visată? Voi ajunge eu—cel dintîi—navigînd spre nord-vest, la marea împărăție Catai, bogată în aur, mătase și mirodenii? După cum cred că știți, tinere domn, calea terestră către imperiul descris de Marco Polo era inaccesibilă pentru negustătorii majestății sale, de la căderea Constantinopolului sub turci. Încercînd să răzbată în Asia peste ocean, Columb și Vespucci — compatrioți ai mei în slujba regilor Castiliei — dădură de un țărm misterios, pe care îl luară drept promontoriul asiatic. Va fi fost poate antica Atlantida, pomenită de Platon ... Nefericitul Cristofore a murit însă încredințat că ajunsese în Indii... În fine, iatămă la rîndu-mi pornind de la Dieppe, cu patru nave, pierzînd trei dintre ele în luptă cu furtunile Septentrionului, urmîndu-mi totuși ruta pe șubredul „Delfin" — ca să sosesc la început de martie în apele țării Florida... De aici, folosind vînturi prielnice, ca Zephyrus și Subsolanus, mă îndreptai spre miazănoapte, de-a lungul unei coaste fermecătoare, nescrisă încă pe nici o hartă... O lună și mai bine, așa cum gaița ciocănește în trunchi după scorburi ascunse, încercai zadarnic să descopăr tainica trecere către Mare Indicum — marea de răsărit... Înțelegeți de ce, pătrunzînd în golful acesta — pe care-l credeam încă gura unei strîmtori — așteptam cu atîta emoție flacăra zorilor, deși o tristă presimțire îmi invia în minte versul divinului meu concitadin: „Lasciate ogni speranza, voi che'ntrate!" [3])... Într-un tîrziu astrul zilei își făcu apariția; Boreas, suflînd cu blîndețe, resfiră picłele, — și, în sfîrșit, văzui!... Văzui un țărm ferice, o plajă imensă, între două coline împădurite; în stînga, un fluviu mai mare decît Arno și decît Padul își pierdea apele în ocean... Descinzînd pe pămîntul acela, împreună cu echipajul, simții văzduhul plin de mireasme tulburătoare și zării paseri necunoscute zburînd printre ramurile copacilor. Veniră în grabă să ne întîmpine sute de bărbați și femei cu superbe staturi, cu pielea lucie, arămie, poleită de soare, înveșmîntați sumar în penaje multicolore. Erau veseli, naivi și prietenoși ca niște dulci copii ai inocenței... Scoțînd strigăte guturale, își legănau ritmic, într-o parte și-ntr-alta, capetele goale cu părul negru înnodat în creștet. Cei mai înalți dintre bărbați, stînd într-un grup mai la o parte, purtau în urechi, drept podoabă, mici plăci de aramă cizelate cu măiestrie; la gît le atîrnau colane lungi de pietre lucitoare, iar fruntea le era încinsă cu adevărate ghirlande și cununi de pene albastre, roșii, verzi, violete... Pe cît am putut înțelege, aveam în față căpeteniile tribului Algonkin, popor de oameni pașnici răspîndit pe un vast teritoriu, îndeletnicindu-se cu vînatul și pescuitul, închinîndu-se unor zeități stranii: duhurilor pădurii și apei, fulgerului și tunetului... Mi-au plăcut indigenii aceștia; m-a mișcat generozitatea lor fără margini. Erau gata să dăruiască oricui tot ce aveau... afară doar de femei, — într-adevăr, uimitor de frumoase!... Am legat o mare prietenie cu stăpînii acelui ținut, pe care n-am avut vreme să-l cercetez temeinic — dar căruia, dacă țin bine minte, ei îi ziceau „Manah-Hattin", adică „Insula Colinelor"...

Aici, fabulosul povestitor se opri un moment din evocare, ca și cum ar fi vrut să se mai odihnească... Pînă în clipa aceea, figura lui de umbră și de ceață rămăsese plecată asupra undelor calme, în care prova micului feribot tăia un unghi de spumă verzuie. Deodată, înălțînd fruntea, zări extremitatea sudică a Manhattan-ului: uriașele buildinguri luminate feeric, cu mii de ferestre scînteietoare, cu turnurile și cupolele lor scăldate în raze de neon, roșii, portocalii, violete.

— Ce-nseamnă toate astea, bunul meu domn? — întrebă el, cu un glas gîtuit de emoție. Cine să fie aceste enorme căpetenii, al căror penaj lucitor îmi amintește pe șefii algonkini, dar ale căror staturi întrec orice închipuire? Mă puteți oare lămuri?

— Messer Verrazano — îi răspunsei — ochiul vostru de vechi marinar nu vă înșală! Aveți în față căpeteniile unui clan nou și ciudat: buildingurile din Wall-Street.

— Nu cunosc acest nume... — murmură cavalerul.

— Nici nu-i de mirare, ilustrissime; doar au trecut 432 de ani de cînd ați debarcat aici și, între timp, s-au produs unele modificări.

— De necrezut! — șopti Verrazano, strîngînd mai puternic în pumn mînerul spadei. Chiar așa de înalți să fi crescut algonkinii în patru veacuri?

— Aceștia nu sînt algonkini — îi explicai. De altfel nu cred să fi rămas nici urmă din prietenii voștri... Wall-Streetul este un trib modern, stăpînind un vast teritoriu, îndeletnicindu-se de asemenea cu vînatul și pescuitul, dar într-un mod cu totul diferit de acela în care vînau și pescuiau pielițe roșii, odinioară... Tribul de care vă spun este monoteist; el se închină unei singure divinități, mult mai stranii decît duhurile apei și ale pădurii: Sfîntul Dollar. ... Dar iată Battery Park și debarcaderul. Acolo, în stînga, este statuia Signoriei voastre... Nu vreți să coborîm împreună, messer Verrazano?

ÎN VIZITĂ LA CĂPETENII

Mărturisesc că nu m-am simțit tocmai la largul meu, pornind prin New-York într-o atare tovărășie... Armura aceea bizară avea să atragă, desigur, atenția primului trecător — și cine știe ce încurcături se puteau întîmpla!

Însă de cum am ieșit în stradă, orice urmă de îngrijorare a dispărut. Pietonii furnicau nepăsători în jurul nostru, fără să ne arunce măcar o privire. Cizmele epopeice ale companionului meu păreau că lunecă miraculos pe asfalt; zalele sale greoaie nu zornăiau cîtuși de puțin... Mi-am dat lesne seama că messer Verrazano rămîne absolut imaterial pentru toți ceilalți muritori.

Liniștit în această privință, îi făcui semn să mă urmeze și ne începurăm peregrinarea prin labirintul de bulevarde și ulicioare, de zgîrie-nori și de magherniță insalubre — care alcătuiesc Wall-Streetul. Trebuie spus că încercarea de a-i clarifica florentinului cîteva noțiuni elementare de economie capitalistă n-a avut foarte mare succes, datorită probabil slabelor mele aplicații pentru acest domeniu... I-am înfățișat, totuși în trecere, instituțiile mai importante, căutînd să-l fac să înțeleagă cui și la ce folosesc. Am examinat astfel „Standard Oil Building", fieful familiei Rockefeller, căpetenia petrolului, — cu masivul său turn piramidal, — apoi „New-York Produce Exchange", marea bursă de bumbac și cereale, unde agenții diferitelor societăți pîndesc pulsul pieții interne și mondiale, zbătîndu-se să încheie cele mai favorabile tranzacții pentru stăpînii lor...

În fine, ajunserăm în holul unei construcții de dimensiuni mai modeste — un bloc cu cinci etaje : Wall-Street 23.

— Vă aflați — murmurai — într-unul din principalele temple ale divinității locale despre care v-am vorbit mai-nainte: sediul nr. 1 al lui John Pierpont Morgan, regele băncilor.

— Pentru un monarh, palatul nu mi se pare prea impunător! — obiectă Verrazano.

— Nici o grijă, mai are vreo cîteva! — era să zic, dar nu avui răgaz, căci interlocutorul meu mă stăvili cu o întrebare:

— Rogu-vă, ce reprezintă aceste scrijelituri adînci în perete? O inscripție, poate?

— Dacă vreți, o inscripție, deși cam „sui generis", ca să zic așa... Sînt urmele unei explozii ce s-a produs aici în anul 1920, făcînd, de nu mă înșel, 31 de victime. Atît autorii, cît și motivele au rămas pînă azi un mister.

— Sinistru! — șuieră spectrul, străbătut de-un fior.

— O, venerabile, — replicai — grozăvia aceasta, ale cărei urme dăinuie prin nu știu ce capriciu, vi s-ar părea un fleac dac-ați cunoaște infinitele drame, mult mai teribile, însă tăinuite cu grijă, pe care se reazimă fiece cărămidă din preajma noastră... Este aici o caracteristică a regiunii în care vă aflați și ea s-ar putea formula, după mine, într-un mod oarecum aforistic: „Ceea ce se vede este adeseori mai puțin important decît ceea ce nu se vede"

— Văd, în momentul de față — mă întrerupse iarăși fantasma — o sumedenie de făpturi forfotind colo, jos, privind niște vitralii luminoase, agitînd brațele, ca și cum și-ar disputa o comoară, apoi însemnîndu-și ceva în acele tăblițe pe care le poartă cu dinșii, apoi iar alergînd, certîndu-se, agitîndu-se...

— Sînt agenții de bursă — precizai.

— Ați putea să-mi explicați, buna mea călăuză, — urmă cavalerul — prin ce fenomen natural fizionomiile acestea evocă atît de pregnant anumiți indivizi din fauna acvatică, terestră sau aeriană, ca: rechinul, hiena, vulturul necrofag și altele asemănătoare?

— Concis exprimîndu-mă, signore, voi cita din Ovidiu — ale cărui „Metamorfoze", Domnia-Voastră, ca fiu al Renașterii, desigur că le știți pe de rost: „Materiam su-

3) „Lăsați" (intrînd aici — orice speranță!" (Dante — Infernul).

perabat opus" — „Travaliul depășește materialul". Deci, cînd omul, — material bun îndeobște — se dedă unei activități mutilante, aspectul său fizic și moral suferă transformări corespunzătoare... V-aș putea vorbi, în context, despre teoria adaptării la mediu, despre Lamarck și Darwin, pe care n-aveți de unde-i cunoaște, dar nu vreau să vă obosesc cu explicații inutile!

— O, ubi campi [3] ? — suspină elegiac florentinul, amintindu-și pesemne edenicul peisaj din april, 1524...

CUTREIERÎND PRIN DOWNTOWN [4])

În drum spre Uptown (Orașul de sus) aflat în nordul insulei, trecurăm pe lîngă City Hall — vechea primărie — apoi, străbătînd cartierul chinezesc, apucarăm la dreapta pe Houston Street și — zece minute mai tîrziu — ne găseam în First Avenue, primul din cele 11 mari bulevarde care brăzdează longitudinal Manhattan-ul.

Însoțitorul meu se arătă foarte mirat de schimbarea bruscă a priveliștii. Într-adevăr, după dinosaurii de piatră sclipind în culori fastuoase, care ne-ntîmpinaseră în Wall Street, jalnicele edificii din partea locului produceau un efect dezolant. Mă simții dator să-i dau cavalerului lămuririle de rigoare.

Iată-ne, signore, într-unul din cele mai arhaice și mai triste puncte ale cetății: Bowery — zona mizeriei fără lustru. Este un fel de ghetto al dezmoșteniților soartei, — cartierul celor ce n-au reușit în viață. Îl populează în majoritate emigranții — oameni cu sînge lute, pe care amarul îi împinge adesea la acțiuni desperate... De aceea, unor străini ca noi nu li se recomandă să circule pe aici după căderea serii. În ce vă privește, fiind o fantomă bine armată, situația e mai puțin îngrijorătoare — însă, eu unul...

— Nimic mai simplu! — glăsui stafia. Vom face timpul să se întoarcă în urmă cu cîteva ore, ca să vedem cum arată acest ținut la lumina zilei!

Zicînd acestea își roti brațul drept în aer și, dintr-o dată, razele soarelui străluciră pe boltă...

Eram în același loc, dar pe la ceasurile trei după-amiază... Recunoscui în sine-mi că subapreciasem posibilitățile simpaticului spectru!

— Mai întîi — făcu el, privind cercetător împrejur — care-i originea acestui nume: Bowery?

— În engleză — răspunsei — „bowery" vrasăzică tufiș, boschet, cring, — sau cam așa ceva. Cartierul însă a fost fondat de olandezi; la 1626 negustorul valon Peter Minuit cumpără Manhattan-ul de la algonkini pentru o sumă echivalentă cu 24 dolari și puse bazele unei așezări intitulate New Amsterdam. Cunoscînd că în flamandă „bouwery" înseamnă „fermă", puteți deduce lesne filiația cuvîntului... Azi, din păcate, denumirea primară și-a pierdut sensul; singurele vestigii de verdeață sînt acei arbori scheletici de pe aleea ce împarte în două Allan-Street: „Rari nantes in gurgite vasto" [5])... Dar, onorabile cavaler, — adăugai — contemplați Voi-înșivă priveliștea ce vă înconjoară... N-aș dori să se spună cumva că fac o prezentare subiectivă a realităților new-yorkeze în fața unui oaspe atît de ilustru!

Atunci Verrazano privi... Privi îndelung și văzu ceea ce fiecare trecător atent poate vedea cu ochiul liber, aici, lîngă Acropolele vițelului de aur...

Văzu casele scunde, cu ziduri murdare, înghesuite una-ntr-alta, ca o turmă de cerșetori în zdrențe, strîngîndu-se laolaltă, să se mai încălzească... Pe băncile aleii, sub arborii palizi, văzu oameni îmbătrîniți înainte de vreme, ațintindu-și în gol privirile reci și pustii ca ferestrele navelor înecate. Din cînd în cînd, își schimbau locul în spațiu, de la o bancă la alta, vrînd parcă să absoarbă ultimele raze ale soarelui agonic...

Văzu apoi, între a 8-a și a 14-a stradă, maidane împrejmuite cu sîrmă și pe fiecare maidan cîțiva bărbați în straie ponosite, jucînd un joc copilăresc, cu bile mari de fier — derivație a străvechiului „bowling" din Pays-Bas... Jucau tăcuți, mecanic, zvîrlind alene ghiulelele pe lutul umed. Minute lungi treceau astfel și ei jucau înainte, în liniște, cu mișcări solemne, ca și cum ar fi îngropat pe cineva... Se auzea doar pocnetul bilelor, sec — ca un trosnet de oase. Orice s-ar fi întîmplat împrejur, oamenii rămîneau nepăsători, urmărind loviturile bune sau rele, fără exclamații, fără gesturi exuberante...

Decorul era completat printr-un șir de frînghii, întinse între ochiurile de geam ale caselor învecinate; acolo spînzurau, în bătaia-vîntului, rufe ieftine, decolorate, puse la uscat...

...Și mai era ceva — detaliu neînsemnat în peisaj — erau doi băieței, de vreo 5-6 ani... Plecați deasupra hăzilor de gunoi, ei răscoleau minuțios prin resturile fetide, extrăgînd coji de portocale și de grepfrut, ca să le depoziteze pe un pietroi din apropiere. Se vedea clar că nu-i interesează orice fel de coajă, — ci numai acelea în care mai rămăsese, de bine de rău, vreo urmă de miez...

Din cînd în cînd, își arătau zîmbind unul celuilalt cîte un exemplar „rarissim"; atunci, pe mutrișoarele lor serioase apărea o expresie șmecherească de negustor cu experiență.

Și ei, ca și oamenii mari de pe maidan, procedau în tăcere.

— De ajuns, domnul meu! — spuse duhul, acoperîndu-și viziera cu palma. Să mergem. Sînt sătul de spectacol!

— N-aș vrea să credeți, messer, că aceasta e singura față a Manhattan-ului — zisei la rîndu-mi. Îngăduiți-mi să vă conduc în regiuni mai plăcute, pentru ca ochii voștri multiseculari să guste din plin strălucirea metropolei moderne...

— Du-mă, dar repede!

— E necesar să luăm fie metroul, fie un autobus — observai.

— Per bacco! [6])—mormăi cavalerul. Detest transportul în comun; pînă și diligența mă scotea din sărite... Apucă-te de gîtul meu și ține-te bine! Îmi vei face semn unde trebuie să cobor.

O ȘEDINȚĂ DE IDOLATRIE

Cît ai clipi, aterizarăm în piața Columbus, aproape de punctul unde Broadway se încrucișează cu strada 59. Florentinul-Zburător contemplă un timp, cu emoție, coloana rostrată din centrul pieței, pe care tronează statuia gloriosului său precursor — Cristofore Colombo ...

Curînd după aceea pășeam împreună pragul Colliseum-ului, palat de piatră albă, simplu și majestuos — constituind, după opinia generală, o remarcabilă realizare a arhitecturii new-yorkeze din ultimii ani. Valuri de vizitatori se îmbulzeau la porțile edificiului, ceea ce îl determină pe atlantonaut, fin cunoscător al moravurilor, să exclame:

— Aici, ne-ndoielnic, este un circ!

...Era, de fapt, prima expoziție americană de automobile de la 1940 încoace.

Rezervîndu-mi plăcerea surprizei, nu-i dădui arătării nici un amănunt despre spectacolul care ne aștepta.

...Într-o sală de proporții indescriptibile, cu două etaje luminate „a giorno" de reflectoare, sclipesc — pe platforme turnante — cele mai noi modele ale marilor firme: Cadillac, Ford, De Sotto, Chrysler, Packard... Reclame violente, imprimate cu litere groase pe panouri, servite în ambalaj muzical, la megafon sau pe enorma estradă din fundul sălii, îți iau văzul, auzul, îți tulbură creierii, te amețesc ca un narcotic...

„Viața — Plăcere! Plăcere — Confort, Fast, Viteză! Totul — Packard 1957!"

„Chrysler 1957 — Un Elixir, O Forță Vitală! Chrysler-Cheia succesului!"

„Ford Este Ford — Și Nimic Altceva! Mai Îmbătător Decît Un Sărut! Mai Fascinant Decît Monna Lisa! FORD 1957!!!"

...Sus, pe estradă, în acordurile frenetice ale jazului, o echipă de „girls" surîzînd automatic, își etalează gambele perfecte sub nasul admiratorilor, în timp ce cuplul „El — Ea" psalmodiază obsedant în microfon:

„Cadillac, dragul meu,
Cadillac, tot mereu,
La trois-quart sau la frac,
Numai tu, Cadillac, Cadillac!"

...Și femei „supper-decoltate", dezmierdînd languros caroseria aerodinamică, așezîndu-se nonșalant la volan, apăsînd un buton care face să se ridice automat carcasa argintie...

...Și adolescenți cu coșuri pe obraz, mestecînd chewing-gum, îmbulzindu-se lîngă estradă, cît mai aproape de călcîiele dansatoarelor...

...Și domnișoara cu forme „absolute", într-un superb costum de baie rouge-cardinal, — stînd în genunchi pe botul unui „Ultra Packard" tip 1957... Platforma se-nvîrte, pupilele divei emană radiațiuni ucigătoare, iar spicherul proclamă triumfal în microfon: „Irezistibil, grațios, captivant! Packard-Făt-Frumosul mașinilor de lux!"

— Domnul meu, — vorbi în cele din urmă armura, care pînă atunci se tot holbase indecisă la diferitele atracțiuni — vă rog să-mi spuneți ce forță colosală dețin aceste strălucite divinități (își îndreptă mănușa de zale spre platformele cu ultratipuri), cărora li se dă atîta cinste? Mulțimea le admiră, corul le cîntă imnuri de slavă, bacantele văd că se prosternează în fața lor... Putea-veți oare să mă clarificați?

— Acestea, signore, sînt pur și simplu niște mașini — răspunsei. Puterea lor rezidă în cîte 6,8 sau chiar 12 cilindri, care, asociați într-un motor cu explozie, dezvoltă o viteză orară de 90 pînă la 180 mile engleze.

— Ei, și?

— Ei și...atîta tot!

La aceste cuvinte, năluca mă privi cîteva clipe cu un aer ciudat, părînd incapabilă să articuleze cel mai mic sunet... M-am simțit oarecum răzbunat pentru spaima prin care trecusem în momentul apariției sale pe feribot...

— Dar bine, domnule — pe Jupiter, pe Santa Madonna! — izbucni cavalerul la un asemenea diapazon, încît se zgudui Colliseum-ul cu mine. Ce-nseamnă batjocura asta? Adică, maestrului Cristofore, care, orice s-ar zice, i-a descoperit, îi ridică o biată columnă ca oricare alta, în vreme ce unor tinichele vopsite li se consacră temple mirifice, ditirambi și reprezentațiuni fulminante?

Ochii săi fosforescenți fulgerau, brațele i se lungiseră spre plafon, invocînd parcă mînia zeilor. Priveliștea era grozavă!

Deși inocent, aș fi vrut să mănghită parchetul...

— Vai, ilustrissime, — reușii să îngîn — vă rog să înțelegeți totuși că marele Colombo înseamnă o pagină de istorie, desigur foarte glorioasă, pe cînd „Marele Cadillac" sau „Supper Packardul" înseamnă dolari, adică — în condițiile locale — esențialul!

— Auri sacra fames [7])! — scrîșni duhul Renașterii... Haidem fără zăbavă spre sfere mai clare!

Mă cocoțai în circa-i nobilă și, după cîteva secunde, mă depuse în Harlem.

„DREPTURILE OMULUI" ÎN MĂRIME NATURALĂ...

...Această aventură — cutremurătoare la început, amuzantă ulterior — amenința să devină primejdioasă... Mă întrebam cu îngrijorare ce soartă tristă îmi este rezervată în eventualitatea că nepotolitul spirit va continua să dispună de mine ca de un ghid quasi-oficial?

În vreme ce bietu-mi suflet se zbătea ca o șalupă surprinsă de furtună între Scylla și Charybda, messer Verrazano, cu brațele încrucișate pe piepții armurii, ședea la răspîntia celui de-al cincilea bulevard cu strada 125, lîngă Mount Morris Park, contemplînd nemișcat șirurile de trecători.

— Cred, domnule, — mi se adresă el într-un tîrziu — că aceste pupile slăbite sînt pe cale să mă trădeze!

— Se poate, signore? — exclamai.

— Fără îndoială — urmă stafia cu mîhnire — căci altfel nu se explică bizarul spectacol la care asist... De cînd am descins aici, văd împrejurul meu numai fețe de mauri...

— Nimic mai natural, messer, doar vă aflați în Harlem! Este celebrul cartier al Manhattan-ului în care 600 de mii de negri trăiesc, ca să zicem așa, pe un teritoriu de 2 km p....

— Dar de ce se înghesuie astfel? — întrebă naiv corăbierul.

— Nu din spirit de comoditate, nobile căpitan, fiți sigur de asta!

— Eu îi cunosc drept o națiune mîndră și neînfricată — murmură Verrazano. Regii Castiliei și ai Aragonului ar putea povesti cîte ceva despre gloria acestor războinici... Au devenit ei oare, în patru secole, mai puțin temerari?

— Nicidecum, prea cinstite, — zisei — și ca să vă dau numai un

---

3) „O, unde-s cîmpiile?" — Virgiliu: Georgicele

4) Orașul de jos — în engleză.

5) „Rari naufragiați plutind pe imensitate": Virgiliu — Eneida.

6) La malba! — în italiană

7) „Dezgustătoare lăcomie de aur!" Virgiliu: Eneida)

mic exemplu, vă voi spune că-n ultimul sfert de secol, cei mai glorioşi campioni de box ai Statelor Unite au fost oameni cu epiderma întunecată: Louis, Armstrong, Ray Robinson, Charles Ezzard...

— Boxul? Ce vrăjăzică asta?

— O derivaţie modernă a luptei cu cestul, signore. Şi la jocurile olimpice atleţii negri au obiceiul să aducă acestei ţări nenumărate medalii...

— Olimpice, ai spus? A reînviat oare încîntătoarea tradiţie elină?

— Da, cavalere!

— Şi maurii moderni ies adesea învingători, precum înţeleg? Ei, dar atunci trebuie să se bucure de mare cinste şi de favoruri deosebite.

— Vai, messere, — strigai, nemaiputîndu-mă stăpîni — am impresia că trăiţi pe altă lume!

— S-ar putea — observă navigatorul, vexat.

— Iertaţi-mă, dar ceea ce v-am spus pînă acum e o nimica toată faţă de aspectul real al problemei! Aceşti mauri moderni, cum îi numiţi, nu au dat Americii doar stele sportive: i-au dat, înainte de toate, diploma de admitere în rîndul naţiunilor civilizate, amendamentul 13 al Constituţiei Statelor Unite, semnat cu sîngele lui Abraham Lincoln... I-au dat bravi luptători în cele două războaie mondiale; i-au dat, în materie de artă, acel unic aport „pur american" la tezaurul culturii mondiale: muzica de jaz. I-au dat savanţi, tehnicieni, actori, literaţi... În schimb, au primit dreptul de a-şi duce zilele de azi pe mîine, de a se îngrămădi într-un fel de rezervaţii nenorocite, cu graniţe imateriale, dar implacabile; de a executa muncile cele mai mizere şi mai prost plătite; de a purta în permanenţă pe umeri şi pe suflet o pecete murdară cu inscripţia: cetăţean de rangul II... Ştiţi, oare, signore, că aici, la New-York — unde segregaţia e mult mai „dulce" decît în sud — o negresă nu poate ieşi pe poarta principală a unei clădiri decît în două cazuri: dacă însoţeşte fie copilul, fie clienţii stăpînilor săi de rasă albă? Că eu, ca un european primitiv ce sînt, m-am aşezat alaltăieri în autobus lîngă un om, neobservîndu-i culoarea pielii — neagră, întîmplător — şi m-am trezit apostrofat printre dinţi de o doamnă în vîrstă, întîmplător albă: „Alt loc nu ţi-ai găsit, tinere?"

— Mi se pare absurd — murmură Verrazano.

— Absurd? — repetai eu, interogativ şi cu amărăciune. Atunci răsfoiţi ziarele americane (există o instituţie civilizată numită „presă") şi veţi citi că în statul Tennessee, la deschiderea cursurilor din acest an, au fost aduse tancuri (există nişte arme civilizate care se cheamă aşa) pentru a proteja accesul copiilor negri în şcoli, alături de cei albi, conform legii recente de abolire a segregaţiei în învăţămînt... După ce tancurile s-au dus, negrii cei mici au renunţat să mai uzeze de proaspătul privilegiu.

— Ceea ce îmi spuneţi, buna mea călăuză — rosti cavalerul — mă proiectează într-o stare ciudată în care devine greu să disting realitatea de halucinaţie... Anumite aspecte evoluate, din viaţa acestei regiuni, îmi dau într-adevăr senzaţia că au trecut 400 şi ceva de ani de cînd am descoperit-o; pe de altă parte, constat aici fenomene de natură să-mi creeze fantastica impresie că abia peste 400 şi ceva de ani urmează s-o descopăr... Dar, în numele cerului şi al infernului spuneţi-mi, luminate domn, nu cumva ceea ce mi-aţi arătat constituie, ca să zic aşa, o latură periferică?

... Atunci, alungînd oboseala care mă cuprinsese, înşfăcai cu putere articulaţiile ruginite ale armurii lui Verrazano şi-l purtai fără întîrziere de-a lungul unuia din marile bulevarde — Madison Avenue — în inima metropolei. Îmi părea rău că trebuie să-l supun la noi încercări — dar nici nu-mi prea venea la socoteală să las un spectru venerabil, acoperit de glorie şi de alge, pradă incertitudinii!...

Am poposit lîngă intrarea unui restaurant, proprietatea faimosului pugilist de odinioară Jack Dempsey. În faţa vitrinelor, ornate cu instantanee din cariera „boss"-ului, patru bărbaţi cu chipuri supte, cu cearcăne violete sub ochi, se învîrteau pe trotuar, zece metri în sus, zece metri în jos, strigînd din cînd în cînd: „Nu intraţi aici! Nu-i sprijiniţi pe jecmănitori!"

— Ce scrie — mă întrebă cavalerul — pe placardele atîrnate la gîtul acestor oameni?

— E o inscripţie simplă, cavalere! — zisei. Sună aşa: „Cînd tu cîştigi 5000 de dolari pe lună, de ce ne obligi pe noi să crăpăm de foame cu 180?" Cunosc inscripţii asemănătoare încă mai simple, mai laconice... Haidem aici, după colţ — şi-l trăsei de armură purtîndu-l pe strada vecină, care dă în Park Avenue. Iată, sub ferestrele altui local, un alt grup de oameni cu chipuri vinete, cu straie proaste şi tocuri scîlciate. Şi ei se învîrtesc pe trotuar — zece metri în sus, zece metri în jos. Şi ei poartă la gît acele patrulatere de carton, cu litere roşii, — unicul mod de expresie al greviştilor de această categorie... Vedeţi colo, sus, pe firma restaurantului, se răsfaţă o denumire ispititoare: „Raiul chiftelei". Ei, bine, pe placardele cheinerilor în grevă puteţi citi aceeaşi inscripţie. Atît doar că „Raiul" este tăiat cu o linie groasă, iar deasupra, ca o corectură necesară, stă scris „Iadul"...

— Ce vor, la urma urmelor, aceşti lucrători? — se interesă cavalerul.

— Un spor de salariu de 5 cenţi pe oră.

— Şi cam cît cîştigă stăpînul? — întrebă iarăşi Verrazano.

— Cam de 500 de ori pe atît, — exclamai.

— „Ab uno disce omnes!"[8] — murmură fiul Florenţei, ca pentru sine... Nu-mi plac proprietarii moderni de pe „Insula Colinelor"... adăugă apoi, cu glas tare. Algonkinii, bunii mei prieteni de odinioară, erau gata să dăruiască tot ce aveau! Aceştia, însă... — şi făcu un gest de lehamite, rotindu-şi mîna dreaptă prin aer.

... Într-o clipită astrul zilei lunecă spre amurg, orizontul se întunecă; pe boltă prinseră să lucească primele stele.

Am înţeles atunci că resursele teribilei fantasme întrec orice închipuire!

DIN NOU PE FERIBOT

... Mă întorceam spre Manhattan cu vaporaşul, de la Statuia Libertăţii. Soarele, asfinţind peste New Jersey, schimba apele golfului în aur şi sînge...

O dată cu ivirea stelei Marte, gigantica femeie de bronz îşi aprinse torţa din mîna stîngă şi, la lumina ei, părea că ne priveşte cum ne depărtăm, cu o privire rece, orgolioasă...

— Ce inscripţie figurează acolo, la picioarele nobilei doamne? — mă întrebă în şoaptă un glas dogit, dar binecunoscut, părînd că vine din prăpastiile Atlanticului. Mă puteţi oare lămuri, tinere signore?

— O, messere — zisei, fără să mă întorc — sînt cîteva versuri mişcătoare, pe care îmi iau îngăduinţa să vi le redau într-o traducere liberă, dar fidelă:

„Dă-mi-i pe istoviţii pribegi, pe cei sărmani,
Mulţimile setoase de-al libertăţii aer,
Pe cei respinşi departe de fărmul lor natal,
Trimite-mi pe cei veşnic bătuţi de vînturi — mie,
Care-mi înalţ făclia, la porţile de aur!"

— Bine, bine, dar în ce scop? — şopti cavalerul.

N-am mai apucat să-i răspund. În clipa cînd mă întorsei dispăruse.

— Supremum vale[9]! — murmurai totuşi, privind ţintă unghiul de spume verzui de la prova micului feribot.

Vîntul, deodată deveni rece.

La orizont scînteiau fastuos building-urile din Wall-Street.

---

[8]) „După unul, învaţă să-i cunoşti pe toţi!" (Virgiliu — Eneida)

[9]) „Adio, pentru totdeauna!"

Aluizio MENDEIROS
(Brazilia)

Floarea viitorului

Această floare legănată lent
De-a vînturilor boare sau rafală,
Desface-se-n sămînţă şi petală,
Pe solul vast al ăstui continent.

Această pasăre ce-şi ia avîntul
Din pieptul meu zburînd cutezătoare
Peste străvechii munţi cu fruntea-n soare
Speranţa este, Libertatea, Cîntul.

Căldura ce din pieptu-i dur o-avîntă
Pămîntul frămîntat de suferinţi,
E vie-n orice inimi din părinţi:
E răzvrătirea, este ura sfîntă.

Iar sîngele ce curge-n riuri vii
De-a lungul vieţii tale furtunoase,
A curs din mii de piepturi generoase
Cînd s-au jertfit în luptă-al ţării fii.

Iar fiului iubit, căzut în rînduri,
Îi dăm cinstirea, lacrima, cîntarea.
Şi jurămîntul de-a-i urma chemarea
De noi slăvită-n mii şi mii de cînturi.

De zidu-acesta-viu de dragoste
Ce creşte şi ne umple viaţa toată,
Se va strivi orice vrăjmeşă gloată
Cu gînd năimg spre Prestes de-o să vie.

Iubirea şi-acest ris molipsitor
Ce ţi l aduc bărbaţi, femei, în dar,
Eu, fiul meu şi casa noastră cheir
Şi viaţa acestui obidit popor,

Şi melodia valului cu spume
Ce i nesecat izvor de voioşie,
Preschimbă-n steag orice cîntare vie
Ce-n lupta noastră o cîntăm, anume.

Iar vîntul care nu-şi opreşte zborul
Peste al ţării-nfins străluciior,
Împrăştie miasmele în zbor,
Dar şi iubirea, viaţa, viitorul.

Iubirea-n preerie risipită,
Prin continente, munţi şi-albastra mare,
Se împleteşte-n ramuri solidare
De pumni uniţi în lupta îndîrjită.

Iar steaua scăpărînd în zări, măreaţă,
Străluminînd prin pampas şi pustiuri,
Străluminînd cărări, păduri şi riuri
Şi Patria şi-a fiilor ei viaţă,

Speranţa, Libertatea şi Cîntarea,
Viaţa mea, poporul, gîlg toată,
Şi floarea asta moicom legănată
Este Partidul — şi-l urmez chemarea.

Traducere din portugheză
de Aurel COVACI

Simbătă seara prin BUCUREȘTI

Dacă ar fi să ne luăm după tot ce spune Biblia, atunci munca omului ar fi un blestem pe capul lui. „Îți vei cîștiga pîinea cu sudoarea frunții!" — așa l-ar fi afurisit dumnezeu pe întîiul om. Din păcate, așa a fost și așa este în toate epocile și toate ținuturile unde a triumfat și triumfă „principiul" exploatării omului de către om. A munci în silă ca abia să-ți poți ține zilele și să vezi cum rodul muncii tale face huzurul altuia — munca aceasta este într-adevăr un blestem. Dar ia să știi că munca ta îți va îndestula viața din toate unghiurile de vedere și nu numai din acela strict al stomacului hămesit, atunci cîte satisfacții, cîte bucurii nu-ți aduce asemenea muncă!

Cine cutreieră munții cunoaște ispita deosebită a culmii și minunea de a te afla sus, pe creste, aproape de cer. Dar mai știe că ceea ce dă preț senzației de a te afla în pisc, e urcușul. Urcușul din greu, cu povară în spinare, pe stînci golașe și inamice.

Îmi amintesc de o veche șansonetă franțuzească avînd acest refren:

Tout' la s'maine quand on a travaille
Le sam'di soir on a l'droit d's'amuser...

(Cînd toată săptămîna ai muncit / Simbătă seara ai dreptul să petreci)

Refrenul acesta ilustra o revendicare a omului muncii și, uneori,

Simbătă seara în sala de billard a clubului întreprinderii. Să dau în „bandă" sau direct? Oricum, careambolul trebuie realizat.

La Operă a sunat pentru actul II.

Cetățeanul gurmand, nu că n-ar fi încredere, dar vrea... să se încredințeze că lui i se va da bucata cea mai grasă și mai mare.

poate, o scuză că-și permite, după muncă, să petreacă într-o seară.

Omul eliberat de povara exploatării nu mai are nevoie de asemenea revendicare și nici de asemenea scuză. El are la dispoziție tot ce dorește ca să-și petreacă odihna după pofta inimii și în deplină pace.

Iar măsurile luate de partid și guvern pentru ridicarea nivelului său de trai îl ajută să-și îndeplinească dorința.

Bucureștii au avut totdeauna faima unui oraș petrecăreț. Și astăzi, el nu-și dezminte faima. Dar cu o deosebire. Și fundamentală. De conținut. Dacă, pînă mai ieri, petrecerea era un apanaj al exploatatorului — astăzi se bucură acela care a dăruit ceva societății, iar în petrecerile lui nu lipsește cuviința.

Sîmbătă seara și noaptea, mai mult ca-n alte seri și nopți, la noi se dansează, se cîntă, se închină un pahar de vin, teatrele și cinematografele sînt pline, expozițiile și concertele sînt asaltate, plimbarea pe bulevarde freamătă de tinerețe și viață.

Un străin, dacă ar pica sîmbătă seara în București, ar putea să spună: „În orașul ăsta, ce-i drept, se petrece!" Această petrecere simbolizează pentru noi dreptul cîștigat la odihnă și este un imn al vieții în libertate.

VIITORII

— O VIZITĂ LA SECȚIA DE CICLISM

de Emil IENCEC
Fotografii de M. IVANCIU

Pentru trecătorii obișnuiți de pe strada Vasile Alecsandri nu mai este de mult un fapt curios să vadă, în fiecare după-amiază, o adevărată forfotă de cicliști și cicliste. Pe această stradă, la numărul 6, în localul comitetului C.F.S. al orașului București, se află secția de ciclism din cadrul școlii de tineret.

La sediul acestei școli am poposit și noi, într-o după-amiază însorită de toamnă, însoțiți de fotoreporterul nostru, care a surprins o serie de aspecte, redate în clișeele alăturate. Cu acest prilej am cunoscut mai de aproape cîțiva dintre „protagoniștii", pe care avusesem ocazia să-i aplaudăm în timpul desfășurării celor șapte etape ale competiției „Criteriul juniorilor și al tineretului", recent disputat.

Dintre cicliștii care s-au remarcat în acel „Criteriu", l-am întîlnit pe Constantin Moiceanu, un tînăr în vîrstă de 19 ani, strungar la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii. Un vlăjgan zdravăn, cu pedalaj suplu. Acesta, după cît se pare, este hotărît să calce temeinic pe urmele fratelui său, maestrul sportului Gabriel Moiceanu, cunoscut internațional. Ariton Simion — un alt elev de aci — are 18 ani și este mecanic la „Competrol". Studenții C. Florescu și Nicolae Grigore — amîndoi de cîte 20 de ani — fac parte dintre cei „vechi" din școală. Alături de ei, Adrian Stănescu, elev (are 17 ani), este o veritabilă „speranță" a secției. Parte dintre cei de mai sus au intrat în componența reprezentativei Bucureștiului pentru Cupa Orașelor, probă în care au obținut rezultate de certă valoare.

Alături de băieți, și cîteva fete. De pildă, Aurelia Chiriță (18 ani), coafeză, și Maria Tempea (19 ani), felcerită, elemente cu perspectivă. Dar... degetarul acesta de fată cine e? Cea mai tînără elevă a școlii: Nicoleta Dina. Abia a împlinit 15 ani. După pasiunea pe care o vădește pentru ciclism și după luarea aminte cu care ascultă sfaturile, desprinzi, lesne, că e hotărîtă să ajungă departe în ale pedalei. Uite și un prichindel, blond, cu nasul în vînt și ochi ageri. Îl cheamă Laurențiu Chirică. Urmează liceul și abia a împlinit și el 15 ani. Chirică e tare mîndru de bicicleta de curse pe care l-a cumpărat-o tatăl său, drept stimulent că se arată foarte dezghețat la carte. A venit la școala de ciclism pentru că a auzit că aci se învață sportul cu pedale după carte — și el vrea neapărat să ajungă ciclist renumit.

Și ca aceștia mai sînt și alții (parte dintre ei oarecum afirmați, iar alții rîvnind afirmarea), căci secția are un efectiv de 25 elevi și 9 eleve...

Primul lucru care i se cere unui ciclist începător este să aducă dovada scrisă din partea părinților (descoperim că stă de vorbă cu aceștia) că sînt de acord ca fiul sau fiica lor să practice ciclismul. Asta, firește, nu este de ajuns. Mai trebuie și avizul cabinetului medical. Și dacă acest aviz — în urma unui minuțios examen — este favorabil, abia atunci micul nostru aspirant la gloria ciclistă își poate începe activitatea.

Desigur, toți cei noi veniți sînt dornici să încalece o bicicletă. Aceasta le este încredințată însă abia după două luni de pregătire fizică generală. În acest interval, ei au învățat să cunoască bine părțile componente ale bicicletei, au făcut cîteva ore de exerciții de pedalaj și au căpătat și unele noțiuni despre poziția în șa, despre modul corect de pedalaj și alte asemenea lucruri folositoare. După aceea, se trece pe teren, la programul efectiv: ieșiri în grup de 3-4 ori pe săptămînă. La început, rulaj ușor, mai mult plimbări, cu o cadență treptat crescîndă.

Efectivul școlii este împărțit în grupe, după vîrstă, pricepere de pedalaj și posibilități fizice. Și, de aci încolo, începe munca migăloasă de șlefuire a materialului brut. Săptămînă de săptămînă, luni în șir, ani de-a rîndul... Unii, cum este și firesc, posedă certe însușiri fizice native sau cunoștințe obținute datorită unei activități sportive premergătoare; alții, însă, abia aci fac cunoștință cu abecedarul ciclist. Pe parcursul filelor acestui abecedar, elevii învață multe: mersul în pluton (și lucrul acesta nu-i de fel ușor), schimbul în „morișcă", utilizarea schimbătorului de viteze în funcție de profilul traseului sau de intensitatea și direcția vîntului), cum se execută o „rupere" (atac prin surprindere), un sprint, precum și o serie de alte noțiuni de ordin tactic și tehnic, privind dezvoltarea treptată, metodică, a tinerilor cicliști. În ședințele cu caracter practic, ei învață cum se îngrijește materialul, fac singuri, supravegheați de antrenor, unele mici reparații.

Se cere multă răbdare, evidente însușiri pedagogice și o imensă dragoste părintească pentru a-ți putea duce la bun sfîrșit dificila, dar frumoasa muncă de dascăl în ciclism, cu atît de variate temperamente și caractere. Și, se pare, antrenorul C. Cîrjan reușește acest lucru cu prisosință. Numai că, uneori, oricît de mare i-ar fi răbdarea, el este nevoit să strîngă șurubul — cum se spune. Așa, de pildă, recent a fost eliminat din școală, pentru repetate absențe și nerespectarea indicațiunilor primite, tînărul N. Antonescu, iar C. Moiceanu — unul dintre „protagoniști" — a fost serios mustruluit pentru unele ieșiri care mărturiseau un început de vedetism.

1

Este știut de toți că, după trei absențe nemotivate, într-un anumit interval, cel în cauză rămîne fără bicicletă. Și nu poate fi pedeapsă mai mare pentru un tînăr care iubește ciclismul, decît să fie pus în situația penibilă de a privi cu jind cum alții pornesc la antrenament, iar el rămîne pe jos. Tocmai pentru a nu stîrni astfel de neplăceri activitatea extrasportivă a elevilor și a se evita absențele, antrenamentele au loc atît în cursul dimineții, cît și după-amiaza, în funcție de programul de producție sau orarul școlar al cicliștilor. Cei care sînt elevi sau studenți au obligația să prezinte trimestrial dovada situației lor școlare, iar despre cei aflați în producție se cer periodic informații asupra comportării lor în muncă. Dacă situațiile și informațiile primite nu sînt satisfăcătoare, se discută serios cu cei în cauză.

Lotul elevilor acestei școli de ciclism ar putea fi, fără îndoială, și mai mare dacă stocul de materiale sportive de care dispune școala ar fi mai consistent. Este drept, școala a primit un sprijin efectiv din partea inspecției de ciclism din C.C.F.S., care i-a repartizat o serie de biciclete utilizate un timp de către lotul R.P.R.; dar cerințele școlii — în plină dezvoltare — cresc necontenit. După cum speră antrenorul Cîrjan, într-un viitor apropiat, datorită sprijinului concret al conducerii comitetului C.F.S. București posibilitățile materiale vor

CICLIȘTI

A ȘCOLII DE TINERET DIN CAPITALĂ —

fi cu totul altele. Deocamdată, însă, mai lipsesc unele lucruri. Asigurîndu-se mai bune condiții de muncă, nu ne-ar mira de fel ca, peste doi, trei ani, să vedem în reprezentativa țării pentru marile concursuri, alături de cicliștii fruntași, și nume noi de cicliști, proveniți din secția de ciclism a școlii de tineret din Capitală. În atare eventualitate, satisfacția tuturor factorilor care conlucrează la bunul mers al acestei secții, va fi deosebit de mare și pe deplin meritată.

(1) **Studentul Nicolae Grigore, unul din cei „vechi" din școală, e recunoscut pentru meticulozitatea cu care își îngrijește bicicleta.**

(2) **Înaintea fiecărui antrenament: apelul și expunerea temei de lucru din ziua respectivă.**

(3) **Antrenamentul s-a sfîrșit, dar nu și munca în secție: acum urmează curățatul bicicletelor, reglarea diferitelor piese, lucru care se face sub atenta supraveghere a antrenorului, cît și a responsabilului secției: C. Panțiru.**

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

FILĂ DE POVESTE

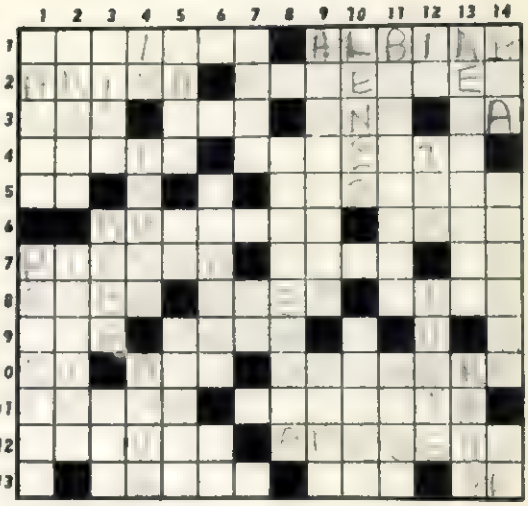

ORIZONTAL:

1) Autorul unei versiuni recente a basmelor orientale „1001 de nopți" — L-a ajutat pe Harap Alb s-o deosebească pe fata împăratului Roș de sora sa vitregă. 2) ...Rodionovna, dădaca lui Pușkin, „prietena cu tîmple sure" care i-a încîntat copilăria cu frumoasele basme ruse — Scriitor danez, autor a nenumărate basme pentru copii (1805-1875). 3) Aici trăia „Broasca țestoasă cea fermecată" din basmul lui Ispirescu — Ispirescu (abr.) — Moșul ce soseste alene, pe la gene, cînd la gura sobei bunicuța își deapănă molcom firul poveștii — Precum. 4) Supranumele lui Stan Pățitul din povestea cu același nume de Ion Creangă — „Crăiasa din...", poezie de Mihail Eminescu. 5) Simbolul nichelului — Pomi meridionali. 6) Jules..., autor dramatic francez, a scris libretul operei „Povestirile lui Hoffmann" de Offenbach — Păcălite! (fig. 7) „Floarea de...", unul din basmele marelui povestitor sovietic Piotr Bajov — Localitate în Irlanda — Teodorescu Petre. 8) „... ca zăpada și cei 7 pitici", basm de Frații Grimm — Lucrare muzicală executată pe două voci sau la două instrumente — Nicovală. 9) Personaj dintr-o legendă biblică — „...înțeleaptă", basm popular chinez. 10) Pe mine — Rîu și departament în Franța — Aci poartă capra, mama celor trei iezi, drobul de sare. 11) „... lui Danko", basm de Maxim Gorki. — „... roșie", minunatul basm al lui Charles Perrault. 12) „Sediul" corbului din fabula lui La Fontaine — Unele din basmele și legendele caracteristice acestor munți, sînt cuprinse în culegerea intitulată „Copiii muntelui de aur" de Al. Mitru. 13) „Împărățiile de..., de argint și de aur", basm popular rus — Afluent al Tisei — Andrei Popescu.

VERTICAL:

1) „File de poveste" de Mihail Eminescu — Reședința frumoasei Ghiul Nazar din basmul arab „Antar", al scriitorului Senkovici. 2) Personaje din basmul „Celor douăsprezece fete de împărat și palatul cel fermecat" de Ispirescu — Zîna cu părul de aur, salvată de Făt-Frumos din ghearele zmeilor și ale balaurilor. 3) „... poveste", piesă instrumentală de Marțian Negrea — „Ali... și cei 40 de hoți" — Mamă (arh). 4) „Sarea... bucate", basm de Ispirescu — „Și-am încălecat pe-o roată și v-am spus povestea..." — Fluviu asiatic. 5) „Miorița..." (Alecsandri) — Bir! — Balaur! 6) Oraș în Nigeria — Posed. 7) General francez (1772—1821) — Notă muzicală. 8) „Prostia..." titlul unei povestiri de Ion Creangă. 9) „Povestea unui om..." roman de Boris Polevoi — Săruți în graiul pupezei din amintirile lui Creangă. 10) „Povestea unui om...", titlul unei alte povestiri de Ion Creangă. — Împrăștiat, risipit. 11) Membri ai brcslelor — Firidă. 12) Sînt (pop.) — Sportul tragerii la țintă — „Cum și-a tămăduit un negustor nevasta de încăpățînare, în urma unei pilde... de la cocoș" numele unuia din cele 1001 de basme arabe. 13) Incorectitudine — O capătă uneori în luptă Făt-Frumos, dar se vindecă într-o clipită. 14) ... Severa Bonția, compozitoare, autoarea liedului „Crăiasa din povești" — „Jumătate de om, călare pe jumătate de... șchiop", povestania din basmul „Aleodor împărat", de... — ...Ispirescu Petre.

Cuvinte cunoscute mai puțin: NAAS, AIM, RAPP.

SÎMBRA...

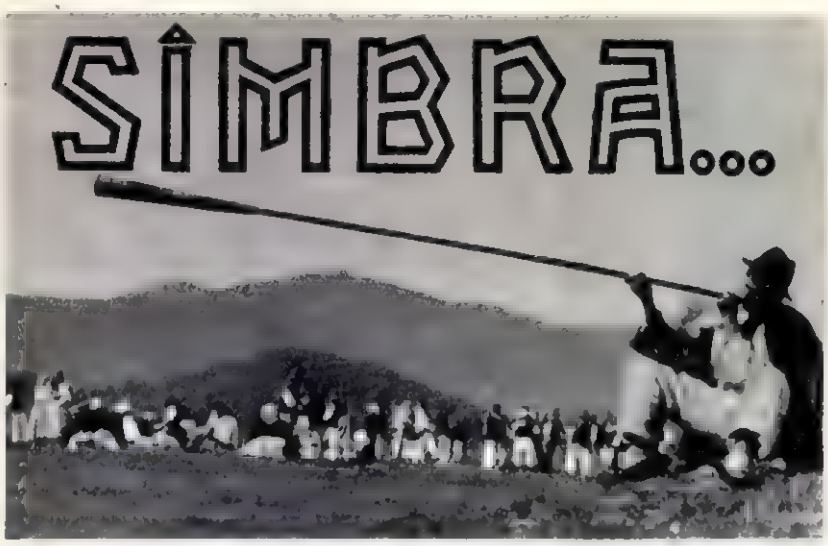

Din satele Oaşului, bărbaţi, femei şi copii au urcat sus la munte. Tradiţionalul „trîmbiţaş", care se întrece cîntînd de răsună văile şi pădurile, anunţă că a început „sîmbra oilor", veche datină oşănească...

În timpul „sîmbrei" se măsoară laptele oilor întovărăşiţilor pe o zi. Însemnarea laptelui muls se face pe răboj, o bucăţică de lemn ce se va păstra la stînă în timpul verii şi după care fiecare om va primi cantitatea de brînză ce i se cuvine.

Am străbătut Ţara Oaşului şi am fost cuceriţi de viguroasele sale dansuri, de nealteratul său folclor românesc, de costumele sale pitoreşti.

Jocul, „dansul", cum ţi spun oşenii, este vioi, sprinten, chiar deosebit de repede. În acelaşi timp el îţi aduce aminte de epoci îndepărtate. Dansul se învaţă aici în frageda tinereţe. Copilaşii şi fetiţele fac exerciţii în jurul pomilor, cînd sînt abia de-o şchioapă, iar după ce ştiu bine tactul, merg la „dansul mărunţeilor". Ţîpuritura, cum i se spune chiuiturii aici, este ecoul nedespărţit al jocului şi îmbracă forme variate, de la ţîpiturile satirice, vesele, la cele melancolice şi de dragoste.

Caracteristic de la prima vedere, în portul popular oşănesc este „straita" la bărbaţi, un obiect vestimentar ce nu lipseşte nici copilului cel mai mic, nici mosnegilor. Un oşan nu se consideră îmbrăcat pînă nu are straita, de unde şi vorba: „adă mama straita să mă îmbrac!" O altă caracteristică a portului este cămaşa scurtă cu mîneci largi la bărbaţi şi „pindileul", fusta şi cămăşile femeilor lucrate cu multe cusături.

Din nenumăratele obiceiuri, care le practică oşenii am ales vestita „sîmbră a oilor", care o prezentăm în acest fotoreportaj.

Ioniţă ANDRON
Negreşti
Fotografiile autorului

Am oprit pentru o clipă două fete din Corteza, ca să le pozăm pentru dumneavoastră...

...Şi pe Moiş Grigore din satul Moişeni, figură tipică de oşan, cu părul „rătunzat", lăsat pe frunte...

Sîmbra este una dintre cele mai mari sărbători ale oşenilor. Ea are caracterul unei antrenante serbări cîmpeneşti. Se aduc băutură şi mîncări alese. Se fac colaci cu înfloriturî măiestre, ca acesta pe care îl face soţia lui Buzgo Vasile, membru al întovărăşirii zootehnice din Cuteza.

Şi în timp ce bărbaţii sînt ocupaţi cu măsurătorile, femeile au rînduit desagi cu merinde pe cai înşăilaţi, ca nu cumva dulăii ciobăneşti să se înfrupte din bunătăţile aduse.

Apoi urmează o veselie în toată legea. Flăcăi vestiți în satele Oașului încing „danțul" de se cutremură pământul, iar țipuriturile străbat pînă departe în văi.

DUBAȘII

DIN ALMĂȘ-SĂLIȘTE

În zilele sărbătorilor de iarnă în comuna Almăș-Sălișie, regiunea Hunedoara, răsună ritmul viu al „dubelor" și cîntecul cimpoiului cu care cetele de colindători umblă din poartă în poartă, urînd gazdelor belșug, recoltă bogată și bucurie în anul care vine.

Este o datină foarte veche. Tinerii din sat, cu cetină verde de brad la căciuli, împreună cu un sătean mai în vîrstă, care cîntă din cimpoi, merg pe ulițele satului, bătînd dube — un soi de tobe făcute din rame late din lemn, pe care sînt întinse piei de oaie.

Cînd ajung la o casă, cer să fie primiți cu colindul. După un schimb de întrebări și răspunsuri pitorești, în pridvor, gazda îi poftește în casă. Aci ei încep colindul propriu-zis. În încheiere, urează:

...„O-nchinăm cu sănătate
La anu' cu bogătate"

Gazda le dă daruri: un colac special făcut, cîrnați, carne afumată și o ploscuță de vinars. Așa merg ei din casă în casă, pînă seara tîrziu, cînd se adună la Căminul Cultural, unde se încinge un ospăț mare, cu jocuri și multă veselie.

În comuna Racșa, copiii au un joc al lor numit „De-a mandia". Pînă și cei mai mărunței așteaptă nerăbdători să treacă pe sub brațele celor doi copii care închipuie niște porți fermecate.

FABULE PITICE

CUIUL

L-a mîncat rugina tot,
N-are floare, n-are bot,
Și-n cămașa lui de scrum
Pare pai zvîrlit în drum

Coctrjat și mititel,
Tot mai poți să calci în el!

MĂIESTRIA SCAIETULUI

Scaietele, odată, purtat de vînt aiene,
I s-a-ncurcat, din joacă, hultanului în pene,
Și-așa, pornind să-i treacă o mie de fiori,
S-a pomenit că zboară aproape pîn'la nori.

...De-atunci, ținut în grijă și stima tuturor,
Dă lecții la o școală de zbor fără motor.

Stelian FILIP

Răspundem cititorilor

Poșta Redacției

DUMITRU ONIGA — SANATORIUL SOLCA. Dintre sonetele trimise de dv. îl publicăm mai jos pe cel intitulat „Aud departe", care are mai multă limpezime în idei decît celelalte. Desigur, trebuie să mai munciți mult pentru perfecționarea măiestriei poetice:

Aud departe pașii mei de ținc
Cum calcă peste țarini, pe ogoare;
Mîini mici care culeg simburi de soare
Și cum îi sparg în dinți ca să-i mănînc.

Un foșnet crud prin iarbă, prin răzoare
Sălțînd pe-al amintirilor obîrșe,
Răsună-n mine moale și adînc
Cu iz de lemnișică și cicoare.

Se împletește candid și umil
O punte de poveste spre trecut,
Îmi bate-n tîmple-un deget de copil.

Ca să mai trec pe drumul cunoscut,
Cu inima zvîcnind mă-ntorc țipîi
Sub pașii mei, țărîna s-o sărut.

MARIA DRAGOSIN — VÎNTUL DE JOS. Din cele trei noi încercări trimise — „La culesul viilor", „Mureșul" și „Toamnă tîrzie" — reiese că nu ați realizat mari progrese în ce privește adîncimea ideilor și sentimentelor pe care le doriți exprimate în versuri. Pentru a ilustra, de pildă, soarta cumplită a lobagilor din trecut („Mureșul") nu găsiți decît asemenea banalități:

Că munceau flămînzi(?) de foame
Și aveau bătături în palme,
De se răsculau vreodată
Sîngele lor curgea, baltă.

E sărăcăcios și prozaic; nu emoționează și nu convinge.

EISENBRAUN—BUCUREȘTI: Am citit poeziile dv. cu un viu interes. Din ele se desprind sensibilitate și îndemînare poetică. Tematica lor nu este însă interesantă. Așteptăm de la dv. alte lucrări.

C. GEORGESCU — SNAGOV: Încercarea dv. „Primele mele versuri" este neizbutită; lipsită de imagini poetice, lozincardă, ea dovedește că nu sînteți încă pregătit pentru o asemenea activitate.

LIANA RĂDAN — PLOEȘTI: Povestirea „Haiducul", deși scrisă cu oarecare îndemînare, nu este publicabilă. Lucrarea este săracă în fapte și întîmplări.

IOAN PANAITESCU — LOCO; DARIUS EUGEN — FÎRLAD, N. TRIFAN — CLUJ. Poeziile trimise de dv. nu pot fi publicate; ele rămîn doar niște stîngace încercări de versificare, fără idei și fără măiestrie.

RĂDULESCU — FĂGĂRAȘ. Singura modalitate pentru a îndepărta un tatuaj al pielii este o intervenție chirurgicală.

Operația constă în excizia (scoaterea) bucății de piele tatuate, se aplică apoi pe locul excizat o grefă de piele (o bucată de piele scoasă din altă parte a corpului, de obicei de pe abdomen.)

Dacă tatuajul este mai mic, este suficient, după excizia lui, să se apropie prin alunecare și să se coase porțiunile de piele vecine.

Această operație se poate face în serviciile chirurgicale care au experiență în problemele de grefă.

ROȘU ȘIMAND — ORADEA. Lucrările relative la planeta Marte nu sînt încă complet terminate și rezultatele parțiale la care s-a ajuns nu au fost date încă publicității. Ce a apărut pînă acum în presa cotidiană nu sînt decît indicații preliminarii ca, de pildă, observarea unei topiri mai rapide ca de obicei a zăpezilor de pe Marte, prezența unor nori mai întinși etc — detalii de specialitate care nu spun prea mult unui profan.

Deoarece prelucrarea observațiilor cere un anume timp, se speră a se avea noi rezultate cam în primele luni ale anului 1957, cînd, bineînțeles, veți putea citi și în revista noastră materialul relativ la această problemă.

CIOBOTARU — SIGHIȘOARA. Corespondența trimisă de dv. a fost acceptată și va fi publicată într-unul din numerele noastre viitoare.

Redacția consideră ca binevenită propunerea dv. de a ne trimite scurte corespondențe însoțite de clișee.

OPRESCU—CONSTANȚA. Am primit scrisoarea și sîntem de acord cu propunerea făcută de dv. Trimiteți-ne fotografiile (clișee) și la fiecare un scurt text explicativ.

CIOBANU — CĂLIMĂNEȘTI. La rubrica „Răspundem cititorilor" nu vă putem da răspunsurile ample de care aveți nevoie. Credem că ar fi bine să vă adresați Librăriei Academiei R.P.R. — București, Calea Victoriei colț cu Bd. 6 Martie, de unde vă puteți procura cursurile Institutului de Geografie-Geologie, în care sînt expuse pe larg problemele ce vă interesează.

DUMITRESCU — BUCUREȘTI. Vom publica, într-unul din numerele viitoare, materialul despre „Viața porumbeilor călători", pe care ne-ați scris că ați vrea să-l citiți.

PLĂVĂNESCU — ABRUD. Toate problemele care vă interesează sînt explicate mult mai pe larg decît am avea noi posibilitatea să o facem, în volumul „Originea reîngheț" de Charles Hainchelin.

OPRESCU — CONSTANȚA. Veți putea citi într-unul din numerele viitoare ale revistei, la rubrica „Răspundem cititorilor", materialul despre evoluția mijloacelor pluitoare și a navelor, pe care ni l-ați cerut.

COSTACHE D. — TÎRGOVIȘTE. Nu puteți împrumuta cărți decît de la bibliotecile din orașul dv.

MUNTEANU TANIA — LUPENI. Pentru a deveni corespondentă nu este necesară nici o altă formalitate, în afară de aceea de a ne scrie. Însă numai lucruri interesante!

ISTORICUL IAȘILOR

Cetatea Iașului. Gravură datînd din anul 1701.

În cercetarea șoarecilor Puța Rogovanu, din comuna Bîrca, regiunea Craiova, publicăm materialul de mai jos, scris de tov. Dan Berindei, de la Institutul de Istorie al Academiei R.P.R.

Iași, orașul de pe malul Bahluiului, se ridică pe locurile unor vechi așezări omenești. Celebra stațiune neolitică descoperită în apropiere, la Cucuteni, constituie o dovadă că aceste meleaguri au fost locuite din timpurile cele mai îndepărtate. Totuși, pînă în perioada medievală aci nu poate fi vorba de un oraș.

Documentar, Iașii apar în 1408, cu ocazia privilegiului vamal dat de către Alexandru cel Bun, domnul Moldovei, negustorilor lioveni. În 1434, un alt document menționează existența la Iași a unei curți domnești. În a doua jumătate a veacului al XV-lea, Ștefan cel Mare ridică aci vestita biserică a sfîntului Niculae — care poate fi văzută și astăzi în fața Palatului Culturii, restaurată însă în mod necorespunzător de către arhitectul francez Lecomte de Nouy.

Adevărata înflorire a Iașilor nu are loc însă decît spre mijlocul veacului următor, cînd, în anul 1564, Alexandru Lăpușneanu părăsește vechea capitală de la Suceava, mutînd aci reședința domnească. Acest eveniment consfințește o stare de fapt și anume importantul rol economic și administrativ pe care ajunsese să-l joace orașul de pe malurile Bahluiului.

După încă un veac, la mijlocul secolului al XVII-lea, Iașii sînt un oraș întins, împodobit de nenumărate monumente arhitectonice. În afara curții domnești — care suferă de-a lungul veacurilor numeroase transformări datorită atît fanteziei domnilor, cît, mai ales, numeroaselor incendii — orașul se îmbogățește cu frumoase lăcașuri de închinăciune, mărturii ale deosebitului simț artistic al constructorilor lor, ridicați, în cea mai mare parte, din sînul poporului.

Momente de strălucire cunoaște Iașii domniei lui Vasile Lupu, cînd se ridică din nou măreața construcție a Goliei și se construiește minunata biserică Trei Ierarhi. Din această perioadă ni s-au păstrat prețioasele relatări ale lui Paul de Alep — însoțitorul patriarhului Macarie de Antiohia — privind viața și aspectul orașului. El remarcă că Iașii erau un oraș „foarte mare", vorbește cu admirație despre lăcașurile capitalei Moldovei și-i descrie frumoasele grădini. „Am văzut în grădinile mănăstirii Galata — scrie el — zarzări, și am mîncat din fructele lor, de asemenea migdali scoperiți peste tot cu flori proaspete". Vorbind despre curtea domnească, călătorul sirian înseamnă următoarele „Apartamentele în care locuiesc domnul și doamna sînt zidite din cărămidă și olane. Acoperemintele sînt admirabile, zidite de însuși Vasile. În apropiere e o baie caldă, toată din marmură. Apa se aduce de aiurea. În grădina domnească văzurăm frumoși muri, mai mulți zarzări, migdali și rodii, crescînd în ghivece, precum și lămîi".

Spre sfîrșitul veacului al XVII-lea, Gheorghe Duca înalță în preajma orașului mănăstirea și palatul de la Cetățuia.

În secolul următor, Dimitrie Cantemir se ridică împotriva turcilor, alături de Rusia. Cu acest prilej Țarul Petru I vine la Iași; el vizitează orașul și-i admiră lăcașurile. „Au îmblat împăratul — scrie un cronicar — prin toate mănăstirile de le-au văzut și din toate l-au mai plăcut mănăstirea Golia, zicînd că are trei feluri de meșteșuguri: leșesc, grecesc și moschicesc".

În cursul secolului al XVIII-lea, în plină perioadă fanariotă, orașul Iași își continuă dezvoltarea. Spre sfîrșitul deceniului al patrulea al acestui veac, englezul Jean Bell d'Antermony aprecia Iașii ca fiind un oraș cu „două sau trei mii de case..."; iar peste vreo treizeci de ani, raguzanul Boscovici dă următoarea imagine a capitalei Moldovei: „...am fost prin diferite străzi principale din Iași; toate erau acoperite de bîrne de arbori lungi, făcînd efectul că erau tot atîtea poduri; casele sînt sărăcăcioase și au acoperiguri ca și acele de țară; sînt însă ici și colo case frumoase și mari ale boierilor mari și diferiți boieri greci". Sezisînd realitățile sociale ale epocii, englezul Thornton remarcă la începutul secolului al XIX-lea contrastul „dureros" dintre palatele boierilor și „locuințele poporului, care dau privelișteа celei mai mari mizerii".

În veacul al XIX-lea Iașii cunosc un proces de modernizare, legat de descompunerea feudalismului și creșterea capitalismului. Procesul acesta capătă un ritm grăbit în perioada Regulamentului Organic. Capitala Moldovei ajunge, astfel, să numere în 1859 — anul Unirii — peste 60.000 locuitori.

După Unire, însă, Iașii au o evoluție lentă, rămînînd mult în urma Bucureștilului, care cunoaște o impetuoasă dezvoltare, concretizată în creșterea populației în decurs de un secol, cu 1000%, în timp ce, în același răstimp, numărul locuitorilor Iașilor nu face decît să se dubleze.

După 23 August 1944, fostei capitale a Moldovei i s-a acordat o grijă deosebită. Distrugerile pricinuite de război au fost remediate și s-au pus bazele unei puternice dezvoltări industriale și edilitare a orașului care este astăzi, în același timp, unul dintre cele mai de seamă centre culturale ale țării.

DESPRE ESCHIMOȘI

Răspundem prin acest material, scris de tov. I. Iordan, cercetător științific la Institutul de Cercetări Geografice, cererii tov. El. Cojocaru, din Mănerău Ungureni, regiunea Ploești.

Eschimoșii, rasă de oameni ce trăiesc în deșerturile de gheață ale Nordului, sînt răspîndiți în Alaska, pe coastele și prin insulele arctice ale Americii, în Groenlanda, țara lui Baffin și în insulele Aleutine, avînd o concentrare mai mare în regiunea golfului Hudson. Se pare că aceștia rasă, cu părul negru și lung, cu talia mică — 1,58 m - 1,68m — cu fața plată și pomeții obrajilor proeminenți, cu nasul subțire și ochii negri, cu capul turtit și cu pielea gălbuie, se trage din popoarele ce au trăit, în timpuri foarte îndepărtate, pe continentul asiatic.

Eschimoși din Groenlanda, în fața „locuinței" lor de vară.

Eschimoșii înfruntă grelele aprige, îmbrăcîndu-se în piei de animale pe care le cos cu fire trase din tendoanele de la picioarele renilor; ei se hrănesc cu carnea crudă a animalelor vînate sau cu pește și locuiesc

în adăposturi făcute din blocuri de gheață numite igiu și grupate mai multe la un loc. În anotimpul mai cald, ei își construiesc corturi din piei de animale.

Eschimoșii se ocupă cu pescuitul și cu vînatul ursilor albi, lupilor, vulpilor, renilor, focilor și morselor. Pescuitul se face cu ajutorul unor caiace foarte ușoare, construite din piei de focă, ce se deplasează pe apă cu o mare viteză. Ca arme de vînătoare, cele mai folosite sînt săgețile, lăncile și harpoanele făcute în general din oasele balenelor sau animalelor mai mari și, foarte rar, din metale. În sezoanele în care vînatul e abundent, eschimoșii consumă mari cantități de carne crudă; în epocile cînd vînatul e sărac, din motive de economie ei suprimă copiii noi născuți și-și abandonează bătrînii.

Numărul eschimoșilor — actualmente în jurul a 30.000 — este în continuă scădere.

Excepție de la starea de cruntă mizerie în care trăiesc acești oameni o fac poporarele de origine eschimoasă din regiunile arctice ale U.R.S.S., care au primit toată atenția și ajutorul regimului sovietic. Eschimoșii de aici sînt aprovizionați cu produse industriale, cu unelte de pescuit și vînat și își ridică valoarea în condiții avantajoase vînatul, peștele și blănurile. Ei trăiesc o viață socială, economică, politică și culturală cu totul deosebită de a eschimoșilor de pe teritoriul țărilor capitaliste, fiind cuprinși în marea familie multinațională a popoarelor sovietice, ca fii egali în drepturi și datorii ai acestei familii

EXPEDIȚIA LUI MAGELLAN

Răspundem prin acest material tov. Petre Marin din Bacău, care dorește să citească în paginile revistei noastre un articol despre expediția lui Magellan.

Născut la Porto, în Portugalia, în jurul anului 1480, Magellan (Fernando de Magalhaes) luase parte ca simplu soldat, la luptele de cucerire a Indiei de către portughezi și, mai apoi, la luptele din Africa, împotriva maurilor.

Revenit în patrie, el ceru regelui portughez să-i mărească pensia, sau să-i dea o slujbă demnă de el. Regele îl refură însă cu brutalitate, ceea ce îl determină să treacă în Spania, rivala de pe atunci a Portugaliei, și să-și ofere serviciile regelui spaniol. Înainte de a trece în Spania, el cercetase toate documentele și hărțile ce se aflau în Portugalia și găsise undeva, o informație ce se referea la existența unei trecători ce ar fi legat Oceanul Atlantic de Oceanul Pacific și care ar fi făcut deci legătura, pe la apus, cu India. Pe baza acestei informații și își făuri planul de a ajunge în India, pe noua cale, și-l convinse, prin siguranța hotărîrii și expunerii sale, pe spanioli, obținînd o flotă formată din cinci corăbii.

Expediția părăsi Spania la 20 septembrie 1519, străbătu Atlanticul și ajunse pe coastele Americii. De aci înainte, navigația se făcu pe lîngă țărmul pustiu și necunoscut, către sud, în căutarea trecătorii despre existența căreia Magellan găsise acea indicație în arhiva secretă a Portugaliei. Dar indicația era greșită, deoarece în acel loc nu exista nici un drum de legătură între cele două oceane, ci doar marele fluviu La Plata. Cu toate acestea, el porni mai departe către sud, ascunzînd echipajului nesiguranța sa, și sondînd orice golf, care părea să fie o trecătoare. Iarna începu să se arate. Magellan hotărî să ierneze cu flota sa în golful San Julian, în așteptarea anotimpului cald.

Părăsind golful la cele dintîi semne ale primăverii, expediția porni către sud, sondînd fiecare golf pentru a găsi o trecătoare în Oceanul Pacific. După un lung și chinuitor drum, se descoperi în sfîrșit un canal, ca un labirint, care făcea legătura între cele două oceane și pe care, pentru prima oară, înaintară, prudente, printre stînci, patru corăbii (una se sfărîmase de stînci în timpul unei furtuni). Dar, într-o noapte de noiembrie a anului 1520, cînd expediția era ca și ajunsă în apele Oceanului Pacific, una dintre corăbii dezertă și se înapoie în Spania.

La vederea apelor neașteptat de liniștite ale Pacificului, Magellan, acest om rece și închis începu să plîngă cu lacrimi fierbinți: găsise calea — ce-i poartă și azi numele — de trecere dintr-un ocean în altul, făurise visul a mii de oameni dinaintea lui.

Cu toate că nu mai avea alimente suficiente, Magellan porni cu cele trei corăbii ce-i mai rămăseseră, către vest, în căutarea Insulelor Moluce. După ce chinurile foamei îi făcură pe marinari să roadă și pielea cu care erau învelite frînghiile corăbiilor, șoltara caravană maritimă salută — la 16 martie 1521 — prin strigăte și urale de bucurie, prezența pămîntului. Era una dintre insulele Arhipelagului Filipine, atunci, descoperit. Curînd, la 26 aprilie 1521, Magellan muri într-o luptă cu băștinașii. După moartea sa, fu scufundată o corabie-alta, avariată, nu mai putu să-și continue drumul, doar ultima, încărcată cu mirodenii, se putu înapoia în Spania.

Așa s-a sfîrșit expediția condusă de Magellan care, devotat unei iluzii, unei erori, a dezlegat marea enigmă geografică a vremii lui: a găsit o strîmtoare prin care a trecut din Oceanul Atlantic în Pacific. Prin această călătorie el a făcut pentru prima dată în istorie, înconjurul globului, aducînd dovada incontestabilă că pămîntul este rotund.

Drumul parcurs de expediția lui Magellan

ASTROFIZICA ȘI ENERGIA ATOMICĂ

Prin acest material, scris de tov. prof. univ. Călin Popovici, răspundem tov. Kolemberg Iuliu din Bacău.

Este clar că în studierea astrilor nu poate fi folosită direct energia atomică, sub diferitele ei forme (izotopi radioactivi etc), pe bunul motiv că nu ne pot face experiențe cu corpurile cerești. În schimb, cunoștințele de fizică nucleară sînt indispensabile pentru înțelegerea fenomenelor ce se petrec în diferitele corpuri cerești și pentru studierea lor.

Se știe că soarele și stelele luminează grație energiei atomice degajate de transformarea nucleelor de hidrogen (protonii) în nuclee de heliu. Aceste reacții nucleare, avînd loc la temperaturi de mai multe milioane de grade, se numesc reacții termonucleare. Temperatura centrală a stelelor, la care au loc aceste reacții, este de la cîteva milioane de grade pînă la zeci de milioane grade. La această temperatură ar fi posibilă și unirea mai multor nuclee de heliu, ceea ce ar avea ca rezultat formarea carbonului, oxigenului, azotului etc., și nașterea unor noi degajări de energie.

Descoperirea reacțiilor atomice care au loc în soare și stele a făcut posibilă studierea structurii și evoluției acestora. Prin cunoașterea structurii unei stele se înțelege cunoașterea densității, temperaturii, presiunii etc. oricărui punct din interiorul stelei, precum și cunoașterea modului în care variază toate aceste date fizice, în funcție de distanța de centrul stelei.

Stelele sînt imense sfere gazoase în echilibru, care nici nu se răspîndesc în spațiu sub influența presiunilor din interior (presiunea gazoasă și presiunea razelor luminoase), nici nu se prăbușesc spre centru, sub influența greutății straturilor succesive. De asemenea cele mai multe dintre ele emit, pe lungi perioade de timp, o lumină aproape constantă. Folosind legile fizicii, astronomii calculează din aproape în aproape, pornind de la suprafață, creșterea temperaturii, presiunii și densității în soare și stele. Una dintre cele mai importante legi care stă la baza acestor calcule este legea nașterii energiei în stele, din reacții termo-nucleare. Fără cunoașterea acestei legi nu se poate deduce structura stelei și nici evoluția ei. Asemenea calcule, făcute pentru Soare, de pildă, arată că temperatura lui în centru este în jurul a 15 milioane de grade, densitatea de vreo sută de ori mai mare decît cea a apei (materia rămînînd totuși în stare gazoasă), iar presiunea de mai multe zeci de miliarde atmosfere.

Structura stelei respective și datele care o caracterizează la exterior (diametru, luminozitate, temperatură etc.) depind numai de compoziția chimică și de masa ei. Deci și evoluția stelelor depinde de schimbarea masei și compoziției lor chimice. Pe baza faptului că la cele mai multe stele, reacțiile termo-nucleare constă în transformarea hidrogenului în heliu, se poate calcula care va fi evoluția unei stele sau a Soarelui. Aceste calcule se fac în ipoteza că masa lor rămîne constantă de-a lungul timpului, sau, dimpotrivă, în ipoteza că au loc unele pierderi. S-a ajuns la concluzia că în cazul unor pierderi de masă neglijabile, Soarele și stelele își vor mări cu timpul strălucirea și temperatura la suprafață, pînă la consumarea întregii cantități de hidrogen din interior. Numai la stelele cu procese însemnate de emisiune corpusculară, care duc cu timpul la micșorarea mai substanțială a masei, am avea de-a face cu o slăbire a strălucirii și cu o răcire treptată. Astronomii sovietici au dovedit că o astfel de evoluție descendentă are loc la stelele foarte masive și strălucitoare. Cît privește Soarele nostru, situația nu pare să fie clarificată, deoarece pierderile de masă ale sale cunoscute pînă în prezent nu sînt apreciabile.

Procesele de transformare radioactivă nu se desfășoară numai în stele și Soare, ci și pe Pămînt și pe alte corpuri reci, cum sînt meteoriții.

Cunoscîndu-se, spre exemplu, timpul după care uraniul se transformă în plumb radioactiv, se poate deduce din proporția uraniului și a plumbului din roci, meteoriți etc — vîrsta lor. Astfel, au fost deduse vîrstele celor mai vechi roci de pe pămînt, ajungîndu-se să se aprecieze vîrsta pămîntului și a întregului sistem solar la 3-4 miliarde de ani.

Progresele fizicii nucleare și cunoașterea mai precisă a reacțiilor termo-nucleare au o considerabilă importanță în dezvoltarea astrofizicii.

. polițiști en-
mobilul poli-
rtatea patriei.

Evenimentele din Cipru se află din nou în atenția opiniei publice mondiale. Intensificarea acțiunilor provocatoare ale colonialiștilor englezi la adresa poporului cipriot trădează intenția cercurilor guvernamentale engleze de a „rezolva" pe cont propriu, prin noi vărsări de sînge, această spinoasă problemă aflată pe ordinea de zi a Adunării Generale a O.N.U. În afara numeroaselor ciocniri ale trupelor engleze cu cipriotii, sînt dezlănțuite atacuri împotriva populației de origine greacă cu ajutorul unor bande de huligani recrutați din rîndurile minorității turcești. Atît aceste atacuri, cît și folosirea de către autoritățile britanice a așa-numitelor „forțe speciale auxiliare de poliție", alcătuite din cipriotî de origine turcă, dovedesc că bandele de provocatori se organizează și acționează sub protecția britanică. În legătură cu aceasta, ministrul de Externe al Greciei, Averoff, într-o scrisoare adresată președintelui Comitetului Politic al Adunării Generale a O.N.U., atrăgea atenția că „răspunderea deplină pentru această învrăjbire și pentru acțiunile provocatoare revine autorităților britanice și guvernului britanic."

Imaginile cuprinse în fotoreportajul pe care-l prezentăm în aceste pagini, trimis „Flacării" de ziaristul grec D. Mihailidis din Atena, vin să demonstreze justețea deplină a cauzei pentru care luptă de mai mulți ani eroicii patrioți cipriotî, înconjurați de simpatia și solidaritatea tuturor popoarelor iubitoare de libertate și de pace.

— fotoreportaj trimis „Flacării" —
de D. MIHAILIDIS
ziarist grec

Călătorului ce-și poartă pașii prin meleagurile muntoase ale Ciprului i se întîmplă adeseori să întîlnească păstori greci cîntînd din fluier sau păstorițe purtînd pe cap ulcioare cu apă.

Aspecte asemănătoare pot fi întîlnite și pe vasele antice, lucrate de mîini iscusite, în urmă cu 2500 ani. Există, așadar, aspecte comune tuturor generațiilor ce au populat această insulă, începînd cu primii săi locuitori și pînă la cipriotii de astăzi, care rezistă imperialiștilor englezi. Există aceleași datini, aceeași limbă, aceleași obiceiuri și, mai presus de toate acestea, există lupta eroică a populației cipriote împotriva oricăror invadatori străini.

În antichitate cipriotii sînt nevoiți să lupte împotriva perșilor. În epoca bizantină opun rezistență celor treizeci de invazii distrugătoare ale arabilor; orașele sînt trecute prin foc și sabie, cipriotii sînt vînduți la tîrgurile de sclavi. A fost o perioadă — vreo 30 de ani prin secolul al VIII-lea — cînd în Cipru aproape că nu a mai existat populație. Pe lista asupritorilor populației cipriote au mai fost trecuți veneții și apoi turcii, care acum 80 de ani au vîndut Ciprul englezilor...

Iar acum cipriotii au luat încă o dată armele în mîini. Luptă pentru a-și redobîndi libertatea, pentru dreptul la autodeterminare. Luptă pentru a-și cuceri libertatea de a hotărî singuri asupra soartei Ciprului.

Poporul cipriot singerează din nou. Refuzul guvernului englez de a-i acorda libertatea s-a transformat în gloanțe. Dar și această epocă întunecată va rămîne în urmă. Lupta populației cipriote nu poate duce decît la cucerirea libertății.

NGERAT

Razii și percheziții de tip fascist au loc ziua în amiază pe străzile orașelor din Cipru. Dar copoii lui Harding nu izbutesc să-i captureze pe conducătorii mișcării de eliberare.

Imperialiștii englezi se străduiesc să complice în fel și chip problema cipriotă, pentru ca din aceasta să profite ei. Astfel adeseori ei instigă bande de huligani turci din Cipru să incendieze și să distrugă magazinele grecilor. În asemenea ocazii, poliția britanică — care intervine doar cînd e vorba de vreo manifestație pașnică a populației cipriote — privește indiferentă la tot ce se petrece. ↓

Solidaritatea grecilor cu cipriotii se manifestă sub cele mai diferite aspecte. Astfel, studenții greci care studiază la universitatea din Bologna (Italia) au declarat grevă foamei timp de 36 ore, cerînd unirea Ciprului cu Grecia.

În nenumărate familii cipriote colonialiștii englezi au adus doliul și nenorocirea. Una dintre acestea este și cea a tînărului patriot Haralambos Muscos, care a căzut luptînd împotriva cotropitorilor.

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

PUBLICITATEA: Telefon 7.60.10 interior 1766. Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planșele policrome executate la Întreprinderea Poligrafică-Sibiu

Umor

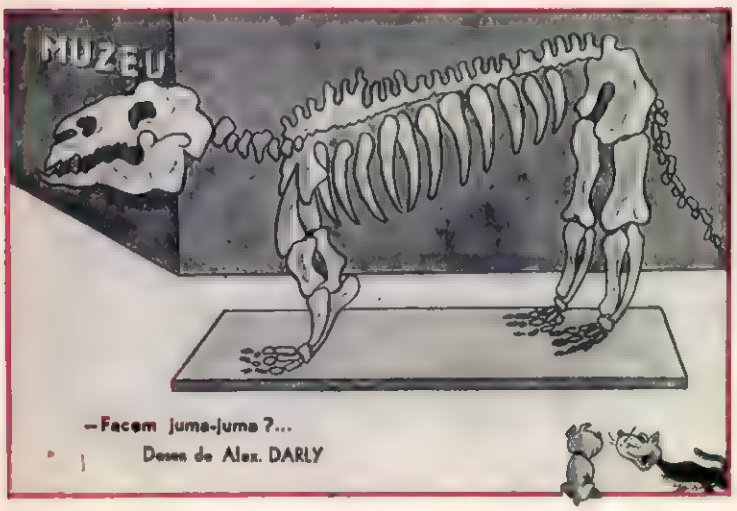

—Facem juma-juma ?...
Desen de Alex. DARLY

— Încă un mic efort şi vom putea să ne aşezăm şi să ne odihnim puţin...
Desen de COMĂNEL

Unul care... îşi caută !
Desen de Benedict GÂNESCU

MAŞINA TOV. DIRECTOR E DEFECTA.
— Opreşte te rog în colţ, să-mi iau nişte ţigări...
Desen de Rik AUERBACH

BACŞIŞUL
Desen de George VOINESCU

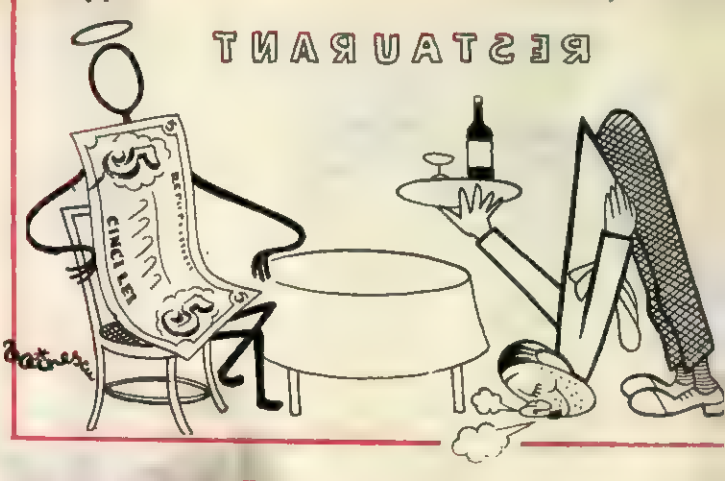

FLACĂRA
Nr. 6. (103) — 15 februarie 19[illegible]
PREŢUL LEI 1,50

FLACĂRA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 5 (102)
1 martie 1957

Moș Marcu Popa e din lotul celor care în 1907 au ridicat furcile pentru ca generația nepoților lor să nu mai cunoască foamea... (pagina 20)

G. BACOVIA

Divagări utile

EGIPET

Egipet.. revărsare a Nilului de aur...

Tebă a incestelor...
Memnon al aurorii...
Și sfinxul devorant...
Caravane pe lîngă piramide
De pelerini și beduini...

Labirint, obeliscuri,
Temple în nemărginire,
Mumii în taina veacurilor,
Descifrări pe cartuşe
Cu învinși și învingători...

Serpi cu puteri de magie,
Secrete ale oremurilor,
Piramide, diadema libertății
Sclipească pe vîrfurile voastre,
— Zîmbet peste pustiuri...

Ecouri vechi, de-acolo,
Din țara hieroglifelor,
Civilizație înspre viitor,
— Martirii libertății
Vă apără...

Egipet, revărsare, a Nilului de aur...

FOTOCRONICA

În timp ce vasele de război ale Angliei și Franței bombardau fără crutare orașe și sate lipsite de apărare, în porturile sovietice continuau pregătirile în vederea trimiterii de noi transporturi de cereale pentru Egipt. Acum cînd pirjolul a încolțit în zona Canalului de Suez, spre porturile egiptene se îndreaptă alte solii ale ajutorului sovietic. În fotografie: vasul „Taşkent", care face cursă regulată între Novorossiisk și Alexandria, este încărcat cu cereale pentru poporul egiptean.

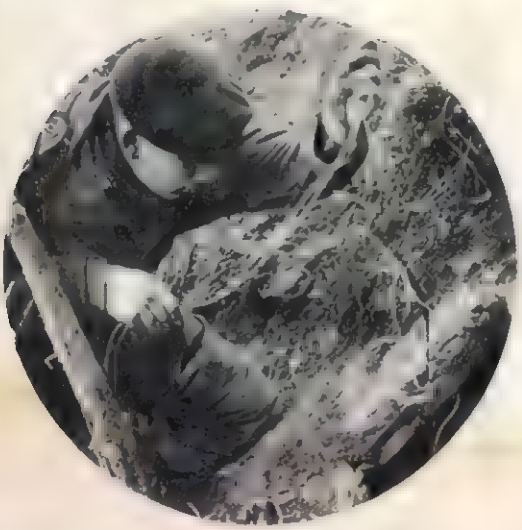

Cu titlul de „fapt senzațional", presa reacționară engleză publică știri și fotografii în legătură cu „cea mai mare vînătoare de oameni", organizată în Cipru de trupele britanice. Este vorba de operațiuni polițiste de tip gestapo pentru descoperirea și arestarea curajoșilor patrioți insulari, care și-au organizat puternice puncte de rezistență în munții Troodos. În fotografie, un soldat englez pregătește dinamitarea unui adăpost subteran depistat în cursul „vînătorii de oameni".

La Cairo se desfășoară procesul unui grup de spioni englezi. Pe banca acuzaților se află James Swinburn, manager al unei agenții de presă, John Stanley de la o companie de asigurări, Charles Pittuck de la firma „Marconi" și businessman-ul James Zarb. După cum se vede toți oameni de afaceri. Se pare însă că și de astă dată, e vorba mai curînd de afaceri necurate...

Mareșalul Uniunii Sovietice G. K. Jukov, ministrul apărării al U.R.S.S., și-a încheiat vizita în India, unde i s-a făcut o primire de caldă prietenie. În fotografie: Mareșalul Jukov (în dreapta), purtînd tradiționala ghirlandă de flori, oferită de gazdele indiene, pe aeroportul Palam din New Delhi.

FOTOCRONICA ■ FOTOCRO

De cîteva săptămîni, specialişti ai armatei britanice efectuează săpături în regiunea Bermondsey (Anglia) pentru a dezgropa proiectile vechi neexplodate. S-ar putea considera aceasta un fapt divers, dacă bombele căutate n-ar fi de proveniență germană (au fost lansate în timpul celui de-al doilea război mondial), iar teritoriul în care au fost azvîrlite n-ar fi fost englez. Se pare însă că unii englezi supuşi au uitat aceasta...

Fotografie de E. IAROVICI

Cu cîteva secunde înainte de a decola de pe aerodromul militar din Seul, avionul „Bataan" C.54, aparținînd forțelor militare aeriene ale S.U.A., a fost cuprins de flăcări. Generalul I.D. White, comandantul armatei a 8-a americane din Extremul Orient, şi soția sa, abia au putut să se salveze împreună cu alți pasageri.

REBUSIŞTI,

vi se pregăteşte o surpriză:

în curînd va apare o revistă de cuvinte încrucişate şi jocuri distractive.

FANTASTICUL

de Constanța COPORAN
Fotografii de M. IVANCIU

S-a deschis expoziția sovietică „Folosirea energiei atomice în scopuri pașnice" și, vorbind despre dînsa, un confrate a scris în ziarul de seară: „am intrat pentru o oră în domeniul fantasticului". Mi-aș permite să-l corectez; aș spune: am intrat pentru o oră în domeniul fantasticului real. Pare paradoxal și literaturizat. Dar celor care au vizitat expoziția nu li se pare așa.

Fantasticele valori teoretice, migălite decenii în abstract de către savanți și doar intuite de către oamenii cu preocupări obișnuite, au fost materializate și puse la îndemîna omului, în cea mai autentică accepție a cuvîntului.

ÎMBRĂCĂMINTE pneumatică de protecție din materie plastică cu glugă din sticlă organică, utilizată de personalul ce execută diverse operații în mediu contaminat cu substanțe radioactive.

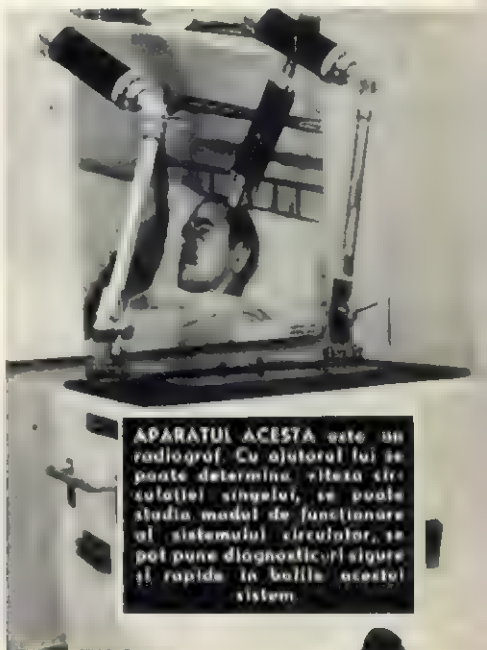

APARATUL ACESTA este un radiograf. Cu ajutorul lui se poate determina viteza circulației sîngelui, se poate studia modul de funcționare al sistemului circulator, se pot pune diagnostice sigure și rapide în bolile acestui sistem.

DEFECTOSCOP gamma pentru industria metalurgică. Aparatul dispune de un container (vas cu pereți de plumb) care conține izotopi radioactivi. În momentul în care aparatul e pus în funcțiune, izotopii sînt transportați în camera de iradiere. Piesa metalică de studiat se așază în fața acesteia. Radiațiile gamma emise de izotopi trec prin piesă și cad asupra unui film pe care îl impresionează. În felul acesta gamagrama indică exact defectele de structură ale piesei respective.

REAL

Primii mari maeștri ai lumii au fost, și în această direcție, oamenii sovietici.

Amintiți-vă momentul dării în funcțiune a primei centrale atomo-electrice. A fost momentul supremei îndrăzneli a omului în ofensiva pașnică pornită în vederea punerii energiei nucleare în slujba vieții. Știința atomică sovietică a pus pe rînd în slujba vieții cele mai nebănuite mijloace. Am citit și am auzit cu toții despre unele din ele. Astăzi expoziția ne dă putința cunoașterii lor nemijlocite.

Am spus „expoziție" și mi se pare că-i impropriu. Cînd mă gîndesc la dînsa îmi reprezint o întreagă lume. Lumea noastră pămîntească de mîine, în care azi pășesc cu emoția primilor oameni în Eden. Am în jurul meu aparate și mașini, panouri și machete. Mai ieri chiuleam de la orele de fizică, în timp ce profesoara vorbea despre atom: mi se părea o

UN DISPOZITIV de numărare a obiectelor de pe o bandă rulantă. În momentul în care prin fața unei surse radioactive a dispozitivului trece un obiect, acesta constituie un ecran pentru radiațiile emise de sursă, pe care le oprește asupra sa, astfel încît contorul de înregistrare al aparatului nu mai înregistrează nimic. După cum în mod alternativ, prin fața sursei radioactive trece sau nu trece un obiect, aparatul de înregistrare funcționează sau nu, numărînd obiectele.

MACHETA CENTRALEI atomo-electrice cu o putere de 200 000 Kw., care va intra în funcțiune în 1960. Combustibilul folosit este uraniul natural și uraniul îmbogățit cu izotopii lui U. 235. Ca moderator și pentru transportul căldurii e folosită apa distilată. Apa din primul circuit, adică cea ce circulă prin reactorul propriu zis în timpul funcționării lui, ajunge la o presiune de 100 atmosfere și la o temperatură de 270° C.

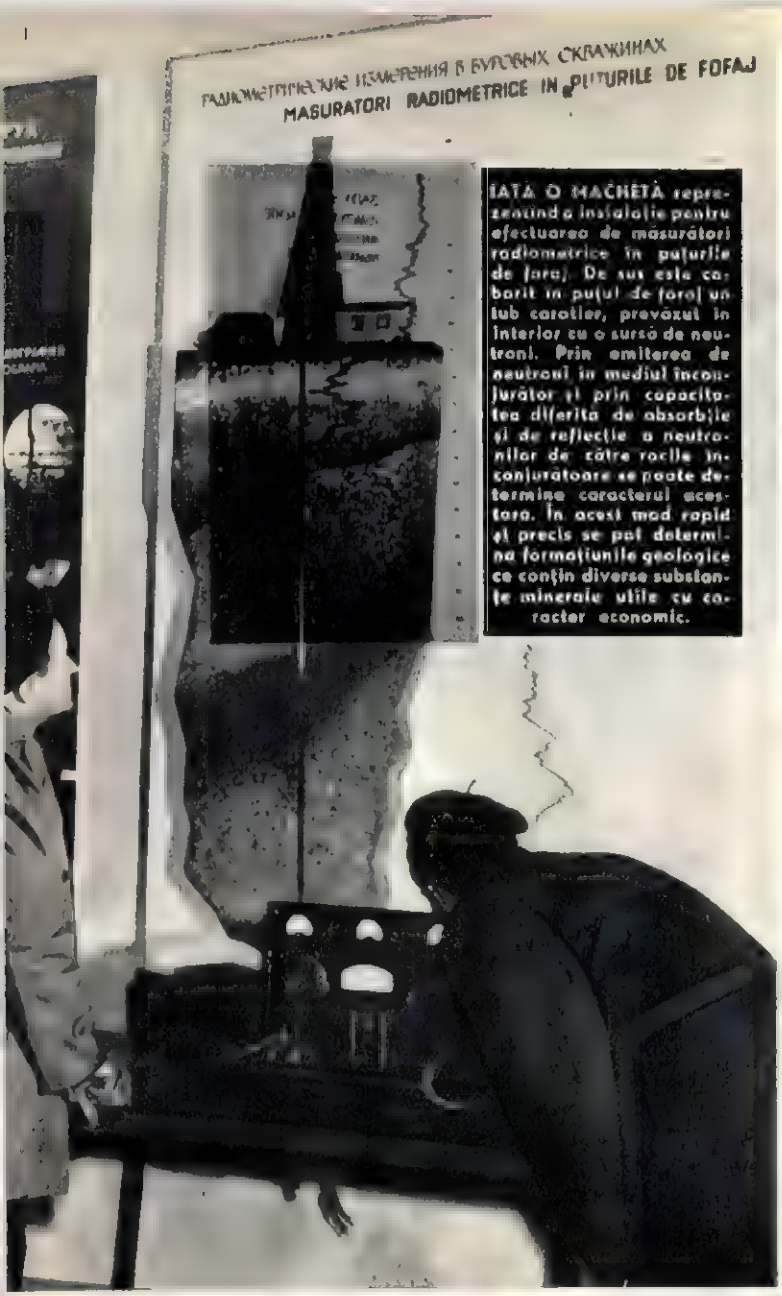

IATĂ O MACHETĂ reprezentînd o instalaţie pentru efectuarea de măsurători radiometrice în puţurile de foraj. De sus este coborît în puţul de foraj un tub carotier, prevăzut în interior cu o sursă de neutroni. Prin emiterea de neutroni în mediul înconjurător şi prin capacitatea diferită de absorbţie şi de reflecţie a neutronilor de către rocile înconjurătoare se poate determina caracterul acestora. În acest mod rapid şi precis se pot determina formaţiunile geologice ce conţin diverse substanţe minerale utile cu caracter economic.

cuvinte secţia tehnică a expoziţiei. Aparate, dispozitive şi maşini pentru cercetarea procesului de elaborare a fontei, de fabricare a oţelului, de măsurare a uniformităţii fibrelor textile şi pentru multe alte munci grele sau operaţii de precizie — te opresc îndelung şi-ţi cer în întregime interesul.

M-am chinuit împreună cu fotoreporterul nostru să prindem cît mai clar pe pelicula fotografică o frumoasă machetă confecţionată din materie plastică destul de... antifotogenică, prin structură. Macheta reprezenta un reactor nuclear cu o putere de 2.000 kw. După fel de fel de încercări de unghiuri, am cerut colegului meu o nouă refotografiere. Şi atunci, cu un simţ practic de... nedisprețuit, mi-a spus: „În fond, de ce să mai insistăm, ca să scoatem o poză slabă, care nu corespunde realităţii? După cîte ştiu, o să avem şi noi nu peste multă vreme, la Institutul de Fizică Nucleară, un asemenea reactor. O să-l pozăm în... carne şi oase..."

Un reactor nuclear în... „carne şi oase", în ţara noastră! Vă daţi seama? Ar fi de neconcepat fără ajutorul sovietic.

Cred că nu imaginaţie îţi trebuie, ci simţul unei corecte transpuneri la proporţii, ca să-ţi poţi da seama de imensitatea, de grandoarea reală a tuturor instalaţiilor energetice pe care expoziţia le prezintă numai prin machete şi panouri. Iat-o pe „Prima în lume", aşa cum i-a rămas numele centralei atomo-electrice de 5000 kw.; iată centrala atomo-electrică de 200.000 kw., care va intra în funcţiune în 1960; iată schema spărgătorului de gheaţă atomic... Spuneţi-mi: nu e fantastic acest real, această existenţă sau construire în aievea?

Vorbesc despre real din punctul de vedere al utilizării energiei atomice, dar privesc unilateral acest real. Îl privesc prin unghiul acestei expoziţii care îmi dă seninătatea lucrurilor paşnice, gospodăreşte construite, pentru viaţa mea, a ta, a generaţiilor de după noi. Dar contemporaneitatea mai cunoaşte şi un alt real: pregătirea războiului atomic. E ultima formulă imperialistă, ultima formulă înainte de deces şi cu atît mai demenţială. Noi tipuri de bombe atomice, de ...ururi atomice... Iată direcţia spre care este îndreptată inventivitatea imperialiştilor în ştiinţa şi tehnica nucleară.

Dar să revin la realul paşnic. La expoziţia sovietică am vizitat şi lumea agriculturii şi biologiei. Rămăsese pînă nu de mult aceeaşi ancestrală lume de vegetale şi fiinţe mişcătoare care trăiau şi mureau sub semnul multor secrete. Energia atomică a revoluţionat această lume. Au fost atacate şi se atacă semnele de întrebare. Care sînt căile şi viteza de circulaţie în plante a substanţelor nutritive? Ce se petrece cu fosforul din organismul unei vaci în timpul gestaţiei? ş.a.m.d.

Sînt întrebări ale căror răspunsuri se vor întoarce la brazdă şi o vor face mai rodnică; sînt răspunsuri pe care se va clădi biologia viitorului, acea biologie a soluţiilor de laborator care vor eclipsa şi cele mai vitale opere ale naturii.

...Mă întreb cum şi-au imaginat medicii timpurilor trecute terapia şi investigaţia clinică a zilelor noastre. Cu oricîtă sîrguinţă în gîndire, i-ar fi fost cuiva greu, imposibil, să-şi reprezinte cazuri diagnosticate şi tratate cu ajutorul... energiei atomice. Şi iată aici siluetele acestea metalice albe — cele mai diverse aparate medicale — a căror apropiere îţi dă o securitate intimă, un fel de bravare temeinicită a bolilor, şi o siguranţă a putinţei lor de prevenire. Aparate pentru studierea vitezei circulaţiei sîngelui, pentru tratarea cancerului, fotografii reprezentînd utilizarea izotopilor radioactivi... Cîte a mai scornit mintea omenească... Cît e de fantastic totul, prin faptul că-i real!

lume interesantă dar prea îndepărtată. Şi iată-mă azi — nu după prea mulţi ani — printre autentice creaţii atomice...

Aici e partea introductivă a expoziţiei. Un curs sinoptic de fizică nucleară, iată arhitectura nucleului, reacţiile nucleare sub acţiunea neutronilor... E o familiarizare de un gen cu totul nou; ceva care te uimeşte şi te pasionează deopotrivă.

Mergi mai departe. Secţia geologie. Ţi-ai imaginat vreodată cum arată uraniul? Poate că într-o noapte, după ce ai citit o povestire ştiinţifico-fantastică, ai visat că ai descoperit tu însuţi un zăcămînt de uraniu... Dar cum era minereul? Răspunde... Ţi-e greu? Ei bine, iată-l aici[1]), în pojghiţe subţiratice, zgîrcite, pe zeci de bucăţi de rocă, şi mai ales iată-l colo, la adăpostul sticlei şi sub iradierea mută a razelor. Are o culoare verzuie, tainică, de o luminiscenţă rece, vecină cu irealul. Şi, totuşi, e real, aici, în faţa ta; şi tu îl priveşti emoţionat de imensa semnificaţie pe care o ascunde...

În jurul tău sînt aparate fel de fel. Cu ajutorul celui de colo se prostectează din avion zăcămintele; cu celălalt, din automobil... Ce mai poate oare ascunde pămîntul cînd omul are forţa atomică în mîna sa?

Ideea aceasta capătă o materializare, aş spune patetică, în ce priveşte tehnica. Patetismul creaţiei, începînd de la acel proces atît de caracteristic minţii omeneşti, al iscodirii, pînă la adaptarea teoriei la desăvîrşirea practică. Ingeniozitatea şi diversitatea, care-ţi sugerează în final optimistul simţămînt al infinitului posibil — iată în cîteva

APARATUL „Gut-Co-400" de gamaterapie. El este destinat tratării cancerelor profunde. Drept sursă de radiaţie serveşte cobaltul radioactiv. Comanda aparatului se face la distanţă; el se deconectează automat în momentul în care se termină şedinţa. Personalul de deservire se află în altă încăpere; legătura bilaterală între bolnav şi medic este asigurată printr-un dispozitiv automat de convorbire.

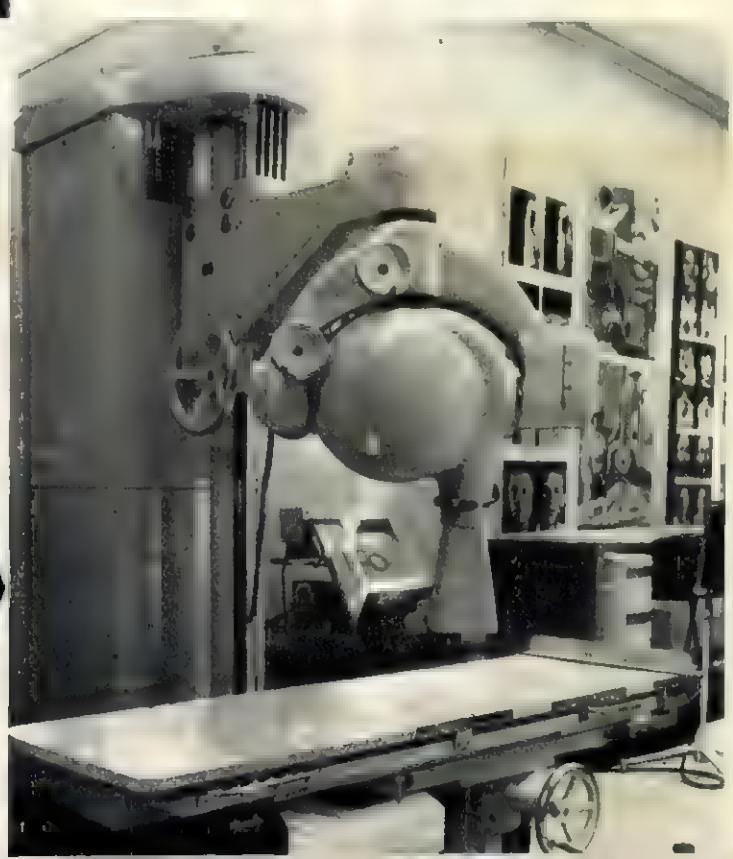

1) Sub forma unei combinaţii.

O nouă premieră: CARMEN

de Traian STOICA

Se instalase, pînă nu de mult, prejudecata că în genul operei muzicale intervențiile înnoitoare își aveau cel mai puțin rostul. De aici, o mulțime de neajunsuri. Reprezentarea pe scenă a unei opere nu mai întrunea componentele multiple ale unui spectacol, ci era doar simulacrul acestuia. Tehnica scenică era derizorie, iar afirmarea calităților teatrale, totuși necesare și reprezentării operei, lua proporțiile unei orezii. Desfășurarea scenică a operei își avea formele ei prestabilite; statuarele atitudini ale protagoniștilor, de exemplu, excludeau firescul plasticului uman și făceau necomunicabilă trăirea personajelor. Devenind o demonstrație a soliștilor — care trebuiau neapărat să-și debiteze aria, imobil, cu fața la public — opera își pierduse, în ciuda atîtor valoroși cîntăreți, din capacitatea ei de a trece dincolo de scenă.

În ultimii ani, eforturile teatrelor noastre de operă se îndreaptă spre o reprezentare cît mai complexă a operei, în așa fel ca nici una din caracteristicile unui spectacol să nu lipsească. Recenta reluare pe scena Teatrului de Operă și Balet al R.P.R. a capodoperei lui G. Bizet, „Carmen", se înscrie pe linia acestor binevenite eforturi. Elementele noi aduse de regie și interpreți, de conducerea muzicală și coregrafie, de costume și decoruri, fac ca această populară și melodioasă creație muzicală să capete o mai mare și proaspătă strălucire. Multe din trăsăturile unui valoros spectacol s-au făcut evidente în noua reluare.

Meritul regizorului Jean Rînzescu constă în aceea că a știut să imprime o clară concepție regizorală întregului spectacol. Regia a scos la iveală, cu mijloace realiste și, în deosebi, știința mișcării maselor pe scenă, caracterul profund uman al operei, manifestat în setea de viață liberă, neîncătușată a eroinei principale, în acțiunile pline de pasiune ale brigadierului, în viața mulțimii care participă la tensiunea dramatică a conflictului. Din activitatea de pînă acum a regizorului Jean Rînzescu, se desprinde ca o dominantă a meșteșugului său preocuparea pentru plastica spectacolului. În „Carmen" această preocupare și-a găsit din plin aplicarea. Aici gestul, atitudinea, mișcarea, sînt esențiale pentru exteriorizarea unor temperamente dotate cu imense rezervoare de energie și vitalitate; pentru a nu cădea în exhibiționism regia, în conlucrarea ei cu interpreții, trebuia să găsească corespondența perfectă și firească dintre vigoarea unei muzici de o directă expresivitate și comportarea personajelor pe care această muzică le sugerează. Din acest punct de vedere, munca regizorului cu interpreții a dat bune rezultate. De pildă, jocul celor două deținătoare ale rolului frumoasei gitane de la cele două spectacole de premieră, Zenaida Palli și Elena Cernei, atestă fructuoasa conlucrare a regizorului cu artistul. Ritmica plastică a acestor interprete, conformă cu varietatea stărilor sufletești ale personajului, gradația savantă și totuși grațioasă a gestului, au conturat o Carmen fremătînd de viață, gata să rupă orice zăgaz ce i-ar sta în calea deplinei independențe și libertăți. Îndrăznim a spune că interpretarea celor două protagoniste a păstrat ceva din originara energie și duritate a personajului, așa cum se află în nuvela lui Prosper Mérimée, Carmen apărînd în libretul operei mai sentimentalizată. (În operă, de exemplu, Carmen iubește pînă la capăt pe Escamillo din care cauză este ucisă de Don José, în nuvelă ea însă renunță la înfocatul toreador, pentru a-și păstra deplina independență). Ceea ce trebuie de asemenea remarcat este evoluția precisă și activ participantă a mulțimii la acțiunea dramei. Scenele de masă, bine conduse, conferă figurației atributele unui adevărat personaj. Cu o singură excepție. Spre finalul actului patru mulțimea e inutil

> Sîntem obligați să cerem scuze cititorilor noștri pentru felul slab în care este ilustrată această pagină. Vina nu este însă a redacției. Ca și la alte spectacole, conducerea Teatrului de Operă și Balet din București nu ne dă sprijinul necesar pentru a realiza din timp și în bune condiții fotografiile la care cititorii noștri au dreptul.

și obositor de agitată. Și pentru că sîntem la regie, am observat o rezolvare stîngace în finalul operei. Rămînerea pe scenă a eroinei, după ce ea află că viața îi e primejduită de Don José care se află în apropiere, nu e justificată. Mai ales că aceasta ar fi putut să intre în arenă pentru a scăpa de urmăritor. În locul deplasărilor inutile de-a lungul scenei, regia trebuie să imprime personajului o altă comportare din care să reiasă clar intenția gitaniei de a brava primejdia situației.

Energică, dar nu lipsită de nuanțe, conducerea muzicală a lui Egizio Massini a corespuns intenției dirijorului de a sugera exuberanța primelor două acte, precum și dramatismul ultimelor două, intenție mărturisită într-un interviu publicat de un cotidian nu cu mult timp înaintea premierei. De asemenea introducerea unui ritm viu muzical adecvat partiturii și conținutului operei, a constituit un element nou în realizarea premierei.

Vocal, unii dintre interpreți nu au fost pe măsura exigențelor cerute de spectacol. Astfel, posibilitățile tenorului Nicolae Șerbănescu au fost complet depășite de complexitatea rolului lui Don José, fapt care a umbrit succesul celei de a doua premiere. În interpretarea aceluiași rol, Garbis Zobian a dispus de mijloace vocale corespunzătoare, mai ales în scenele de dramatism, cu rezerva unor intonații nejuste pe alocuri. În rolul lui Escamillo, excelentul baritor Nicolae Herlea ru a accentuat totuși cu forța necesară, temperamental și vocal, vigoarea personajului. Dintre interpreții toreadorului, Mihail Arnăutu, cu vocea sa deopotrivă de caldă și virilă, deține întîietatea. Experiența artistică și fermitatea vocii Corneliei Gavrilescu au subliniat cu căldură aria și duetul Micaelei. A surprins, în același rol, tînăra soprană Maria Șindilaru, prin dicțiunea ei clară și firească, prin naturalețea emisiunii vocale. Cu prilejul acestei premiere s-au relevat cîteva valoroase elemente tinere. Notăm: Vera Rudeanu, Matilda Onofrei, Valentin Loghin.

Tumultuosul temperament al plinei de viață Carmen a fost sugerat cu forță de deosebita bogăție a vocii Zenaidei Palli, atît în registrul grav, cît și în cel acut, precum și de senzualitatea timbrului ei. În aria cărților Zenaida Palli a fost de-a dreptul tulburătoare. Artista însă trebuie să facă eforturi pentru obținerea unei dicții clare peste tot locul și a permanentei precizii a intonației. Nestingherită de prestigiul calităților vocale excepționale ale Zanaidei Palli, tînăra mezzosoprană Elena Cernei s-a relevat, în același rol, printr-o voce caldă, calitativă, o frazare muzicală îngrijită, o dicție inteligibilă.

Momentele coregrafice, sub conducerea lui Stere Popescu, au intensificat ritmul spectacolului, integrîndu-se organic în acțiune. Decorurile realizate de Th. Kiriacoff-Suruceanu au contribuit la crearea unei atmosfere pitorești, fără fals exotism. S-a remarcat și, pe drept cuvînt, coloritul plăcut al spectacolului. A contribuit la aceasta costumele armonios colorate. Dar trebuie subliniat și efectul unor lumini de un multiplu și nuanțat colorit care au mărit picturalitatea spectacolului și, mai mult chiar, au contribuit la crearea unui cadru psihologic.

În noua ei reprezentare scenică opera „Cărmen", remediindu-se cele cîteva deficiențe, are asigurate virtuțile necesare încîntării și emoționării viitorilor ei spectatori.

Zenaida Palli interpretînd rolul Carmen din opera cu acelaș nume

LA RĂSCRUCE de DRUMURI

de Constantin CHIRIȚĂ

Trunchiul de lemn din locul acela își întinde brațele spre cele patru puncte cardinale. Patru drumuri se întretaie acolo. Drumul spre nord duce la Vaslui, cel sudic la Bîrlad, cel estic la Fălciu, cel vestic la Bogdana. Cel mai apropiat sat e la vreo trei kilometri.

Cunosc răscrucea aceasta din cea mai fragedă copilărie. Aici, veneam vara la scăldat, apoi la mîncat harbuji, apoi la fript păpușoi și la cules struguri. Plecam în cîrd din oraș, ne agățam cu rîndul de coada vreunei căruțe, iar la podul de piatră ne dădeam jos. Acolo era un izvor rece, chiar pe malul gîrlei, sub pod, un izvor pe care nu-l stăpînea nimeni. Adică era al tuturor și în primul rînd al nostru, al puștilor mereu însetați. În dreapta podului era locul lui „moș Nicu", ceea ce în limbajul nostru însemna harbuji, ghiol de scaldă și pește. Pentru că moș Nicu era un bătrînel de treabă, avea și el o droaie de nepoți și pentru un salut adresat cu cucernicie era în stare să-ți lase tot locul în „pază". Noi îi știam meteahna și-l exploatam cu cea mai desăvîrșită naivitate. Din „săru-mîna, moș Nicule" nu-l mai scoteam. E drept că și el ne mai folosea din cînd în cînd. Ba ne trimitea să-i aducem un șip de apă de la izvor (asta era un fel de convenție ca să nu-l afle nevastă-sa) pentru că în fapt ne duceam cu doi, trei harbuji la o cramă din apropiere și aduceam în schimb vin. Ba ne trimitea după țigări în sat, ceea ce pentru pașii noștri mărunți însemna o distanță groaznică. Și locul lui, pe care gîrla săpase trei ghiduri, continua să rămînă împărăția noastră.

În cealaltă parte a podului era locul lui Petrini, sau mai degrabă locul și gospodăria lui. Adică o căsuță cu vreo două odăi, un chiler, un coșar și vreo cîteva hectare de pămînt. Omul se aciuase acolo din tinerețe și în aproape 20 de ani de muncă reușise să-și înjghebeze gospodăria mai sus descrisă. Moș Ion și mama Tinca, adică Petrini și nevastă-sa, căci odrasle nu aveau, ne strecuraseră în sufletele noastre de copii, teama. De unde așa? Poate pentru că nu-i vedeam pe amîndoi decît încruntați, poate din cauza gardului des de sîrmă ghimpată cu care-și înconjuraseră gospodăria și cei cîțiva pruni și cîțiva butuci de vie terasă, poate din cauza celor vreo trei-patru cîini, mereu flămînzi și mereu arțăgoși, sau mai degrabă din cauză că bogățiile acelea atît de rîvnite de noi, prunii și poama, erau absolut invulnerabile. Dădeam noi uneori tîrcoale pe acolo, prin preajma gardului de sîrmă, dar imediat cîinii și apoi vocea mamei Tinca ne topea curajul și ne muia genunchii. Nici unul, nici chiar băieții lui Cerbu, care erau recunoscuți de noi toți ca cei mai mari meșteri la culesul poamelor fără știrea stăpînilor, nu se puteau lăuda cu captura vreunui ciorchine sau vreunei prune din gospodăria lui Petrini. Iar de cerut, nu știu de ce, ne era la toți teamă să cerem. (Verbul „a cumpăra fructe" nu era cunoscut în cîrdurile noastre).

Ce știam noi pe atunci? Poamele, grînele, culorile verii ne luau ochii. Noi îl credeam pe Petrini bogat și zgîrcit, îi jinduiam poamele și-l porecleam între noi „mațe negre". Pentru noi, ograda în care lătrau cîinii în loc să țipe copiii nu era o ogradă neprietenoasă. Cu aceste amintiri despre răscrucea de la podul de piatră, ne-am despărțit cîndva de copilărie.

...Și-am revenit în locul acesta după douăzeci de ani. Pe moș Nicu nu l-am mai găsit pe locul din dreapta podului. Cu cîțiva ani în urmă i-a murit nevasta. La cei 75 de ani ai lui nu i-a mai rămas altă putere decît să-și jăluiască fără încetare răposata. La vremea copilăriei, văzîndu-i cum se ferește de ea, noi credeam că n-o prea iubește...

Gospodăria lui Petrini, în schimb parcă s-a statornicit definitiv la răscruce. A rămas acolo, așa cum o cunoșteam: poate gardul de sîrmă pare mai mic și acareturile mai mărunte. Dar aceasta din cauză c-am crescut și noi între timp și vedem totul la alte proporții. În curte tot vreo trei, patru cîini, la fel de arțăgoși ca pe vremea copilăriei. Alte ființe nu s-au mai pripășit pe acolo. Tot moș Ion și mama Tinca, acum amîndoi în jurul lui 70 de ani, stăpînesc, grijesc și deretică gospodăria. Le-am ghicit cu ușurință trăsăturile vechi sub masca bătrîneții și-am început discuția ca un musafir rătăcit prin locuri necunoscute, într-o zi friguroasă de iarnă și dornic de căldura unei sobe și a unui pahar de vin roșu. Amîndoi bătrînii aveau căutături încruntate, neprietenoase, erau zgîrciți la vorbă și păreau copleșiți de treburi gospodărești. Dar afară era frig, era viscol, și, oricum, în Moldova, un oaspete, mai ales un orășean, trebuie poftit în casă și întreținut.

La început am schimbat cîteva cuvinte despre vreme, apoi despre recoltă, am dat cîte-o dușcă de vin pe gît, am aprins cîte-o țigară, iar am început să ne mai dăm cu părerea despre una și alta și să ne plîngem de ger. Bătrînul n-a uitat să-mi spună, imediat ce l-am servit cu prima țigară, că kilul de vin costă 6 lei, dar că-i vin curat, fără potlogării și șmecherii orășenești.

Stăteam într-o încăpere mică, întunecoasă, cu lut pe jos, cu o sobă mică de tablă, dintre acelea care nu se pot hrăni decît cu vreascuri. Pe gemulețe se vedea o parte din curte, prin care alergau uneori zgribulite cîteva orătănii, se vedea casa cochetă și bine întreținută, un hambar pe cale de terminare, un grădulețe care probabil adăpostea o vită și, lîngă el, adăpostul unui porc mare: o gospodărie. Fără veste m-am simțit obsedat de un gînd: cui o să-i rămînă toate acestea? Cu multă prudență și cu multe ocolișuri, pentru a nu întrista gazdele, am pus la urmă întrebarea. Oamenii m-au înțeles, dar nu s-au grăbit să răspundă. Într-un tîrziu, femeia, căci ea părea capul gospdăriei, s-a sinchisit:

— S-o găsi pînă la urmă vreun nepot, căci sînt și din ăștia care dau buzna cînd află totul de-a gata. Dar chiar dacă nu s-o găsi, noi ne-am făcut datoria, am muncit toată viața...

M-am ferit să-i întreb ce-o să facă atunci cînd o să-i părăsească puterile, căci din nefericire vine și această vreme în viața omului. M-am ferit iarăși, de teamă să nu-i întristez. M-am gîndit că, la urma urmei, oamenii aceștia și-au realizat o mică autarhie, care le-a permis să-și trăiască viața fără să aibă nevoie de nimeni. Le-am înfățișat gîndul. Bătrînul mi-a răspuns pe îndelete, căutînd, parcă, din cînd în cînd, din ochi, aprobarea nevesti-si. De cîteva ori a ieșit afară să adune maldărele de hlujeni pe care viscolul le împrăștia, dar cum se întorcea, își continua spusele din locul la care se oprise. L-am ascultat tot timpul cu ochii fixați la trunchiul de lemn care se vedea departe prin fereastră și care indica o răscruce de drumuri.

—Acu' vreo douăzeci de ani, niște copii care se zbenguiau vara pe aici pe la pod, ne dăduseră porecla de „mațe negre". De ce, doamne, iaca nici pîn-acum n-am aflat; dar ei or fi știut poate de ce. Noi, cînd ne-am luat, în tinerețea noastră, eram amîndoi înspăimîntați de răutatea omenească și ne-am gîndit să ne facem gospodărie aici, departe de oameni, să n-avem nevoie de nimeni, în tocmai cum spuneai adineauri dumneata. Dac-am fi umblat după cîștig am fi zidit aici, la răscruce, o cîrciumă ori un han. Îți dai și dumneata seama că ne-am fi îmbogățit. Am vrut să nu ne-ajungă răutățile oamenilor. Și-am pornit. Nu așa, tinerește, nesăbuit, că eram, oricum, oameni în toată firea, am pornit hotărîți, ce mai!... Cu toată îndărătnicia...

Ei, dar totul se făcea cu bani și banii te puneau în legătură cu oamenii. Și parcă era făcut. Fiecare căuta să te jupoaie. Și ne-au jupuit că nu știm de cum ne-a mai rămas pînă la urmă chelea pe noi. Ne-am înglodat în datorii pînă la gît...

De ce?... Păi, cîmpul nu trebuia semănat? Casa nu trebuia făcută? Gospodăria nu trebuia de bine, de rău, înjghebată? Credite, împrumuturi, dobîndă. Crezi dumneata că noi am știut ce-nseamnă oul sau găina? Astea le vindea ziua nevastă-mea la tîrg ca să facem rost de bani. Eu mă duceam noaptea cu sita la gîrlă ca să prind pește, porcușori și zvîrluge din acelea cît degotul — ca să mîncăm ziua. Uneori mai trăgeam și cu vologul...

Și ne-am dat noi seama că fără chiverniseală și zgîrcenie n-o scoatem la capăt. Asta mai degrabă am simțit-o, n-am descoperit-o cine știe cum și prin cine știe ce sfaturi și chibzuială. Am simțit-o. Așa am ajuns oameni răi. Strîngeam ban cu ban și alungam copiii din preajma casei cînd culegeau poamele. Că pe urmă ne-a intrat totul în obișnuință...

Ba, ca să-ți spun drept, ajunseserăm bolnavi. Se întîmpla că venea cîte unul însetat și ne cerea o cană de apă de la fîntînă. Ni se părea și asta o povară, sau de, ne ridicam în slăvi c-am făcut o faptă bună. Îi ceream să ne facă moliftă. Și, s-o ia dracul de viață, dacă măcar ne-am fi ghiftuit noi din toată această calicie, dac-am fi făcut-o măcar pentru niscaiva moștenitori; dar nici cu aceștia nu ne-a hărăzit dumnezeu. Cînd puteam s-avem copii, ne-am ferit noi, gîndindu-ne la grijile pe care ni le-ar aduce venirea lor pe lume. Mereu, mereu amînam datoria asta

către viață și prost am făcut, pentru că ne-au prins bătrînețile singuri. Altceva e cînd știi că ai pe cineva de-al tău, oricît de departe ar fi el...

Cum îți spuneam, toată agoniseala o dădeam pe datorii. Dacă ne-a trebuit casă? Dar pînă la urmă am scăpat. Am achitat ultimul franc.

Era într-o vineri spre seară. M-am întors acasă. I-am spus nevestii. Ea s-a uitat la mine. Și apoi ne-am uitat amîndoi la gospodărie. Ea a început să plîngă. Și-am început și eu. Adevărat, eram de acum liberi și stăpîni pe avutul nostru. Dar eram bătrîni. Și nu aveam nici o odraslă în bătătură. Ce amar de jale am trăit noi zilele acelea! Și ne-am gîndit să ne dezghiocăm straiele acelea de frică față de oameni, și, de, să creștem o ființă pe lîngă noi.

Și-am găsit noi un băiețandru în care ne-am pus nădejdi. L-am adus pe lîngă casa noastră, dar după un timp a fugit, luînd tot ce se putea lua mai ușor din casă. Nici nu l-am mai căutat măcar pentru răsplată; l-am lăsat în plata domnului. Iar nouă, de, ne trecuse și ultima poftă de a mai da mîna cu vecinii. Unii chiar ajunseseră să ne spună: „Mă, la voi și hoților li-i frică să vină".

N-am vrut să mai avem de-a face cu nimeni. Nu ne duceam la sat sau la oraș cu lunile. Și oaspeți, poate din an în paște dacă venea vreunul. N-aveam decît un gînd: să ne păzim ca ochii din cap ce-am agonisit, că prea mare preț am dat pentru asta. Așa am înfruntat vremurile. Nu ne păsa de ce spuneau oamenii despre noi. Sau ziceam în sinea noastră: ce să ne pese nouă? Să-și vadă mai bine de treburile lor. Ajunseseră copiii să ne zică „mațe negre".

Cu bucuria n-am dat mîna niciodată. Spune și dumneata: cînd să ne mai bucurăm și să ne mai veselim, dacă toată ziua, iarna și vara, ne speteam muncind? Adevărul adevărat e că nici nu aveam timp pentru așa ceva.

La început ne-am rățoit și la oamenii care ne vorbeau despre prefacerile acestea noi. Dar încetul cu încetul am început să-i înțelegem. Am văzut noi pînă la urmă, că erau lucruri tare drepte în spusele lor. Iac-așa ne-am dus viața la răscrucea asta de drumuri.

Omul vorbise pe îndelete, parcă a nepăsare, și tocmai în această nepăsare am simțit toată durerea lui. Mi se părea că am în față un om pe trupul căruia se experimentaseră toate torturile și chinurile, încît devenise acum imun la toate acestea. O familie în care odihna, veselia, liniștea nu pătrunseseră niciodată. Simțeam că mă înnăbușă tristețea. Și care era, la urma urmei, vina acestor oameni? De ce ispășiseră atît?

— Acu' sîntem și noi bătrîni — reluă moșul parcă mai vesel. Dar nu dintre aceia care o fac pe bătrînii ca să se pună la adăpost. Sîntem bătrîni cu adevărat. Cît ne-or mai ține puterile? Baba spune că numai pînă la moarte. Să dea dumnezeu să fie așa. Dar de la anul începem și noi să ne odihnim, ba am putea chiar să mai și petrecem oleacă.

Eram nedumerit. Dar moșul nu m-a lăsat mult timp în starea aceasta.

— Ne-am strîns și noi vreo cîțiva de aici, într-o întovărășire. Cam mititică, ea. Dar nici chiar așa. De cîțiva ani ne gîndim s-o facem. Ne-am uitat în dreapta, în stînga, și am văzut că se muncește mai puțin și mai cu spor cînd nu mai ești singur. Cum s-ar zice, încercăm și noi acum la bătrînețe un alt drum. Ce să-i faci? Dacă în tinerețe nimeni nu s-a gîndit la așa ceva... Iaca, așa am ajuns ca să nu mai fim singuri.

...N-ar fi fost mai bine ca în loc de răscrucea asta care arăta patru drumuri și care duceau toate în tot atîtea locuri bîntuite de jale și de răutate omenească, să fi arătat unul singur: „mergeți pe drumul acesta ca să dați de dreptate"? N-am fi ajuns ca să se ferească copiii de noi!

Mă uitam pe fereastră. Nepăsător, trunchiul de lemn își întindea brațele drepte spre cele patru puncte cardinale. Dar adevărata răscruce de drumuri o aflasem în încăperea aceasta joasă, cu lut pe jos, cu sobă mică de tablă și cu o fereastră mică prin care se vedea furia viscolului prea timpuriu.

Nicolae TĂUTU

MĂRȚIȘOARE

MĂIESTRIE

Atîția ani în taină ciopîi în stihuri floarea,
Din viață i-am dat viață, din ochi i-am dat lumină,
Și am stropit cu lacrimi urcușu-i și culoarea,
Dar n-am cuprins în tomuri o singură stamină!

Da-n dimineața asta calsul din ogradă,
Ce nu-l băgam în seamă, mi-ntinse sub fereastră
Atîtea flori în ramuri cît fulgi moi de zăpadă
Aduc pe aripi berze din liniștea albastră!

Mi-am îngropat în floarea-i înfierbîntata frunte,
Înțelegînd ce meșter e-această primăvară,
Tot ce-am rîvnit o viață, cu timpiele cărunte,
Ea le-mplinise, simplu, în pomi, doar într-o seară!

PLOILE

Ploi de primăvară, ploi, îmi vărsați pe-a casei tablă
De demult, bani mărunței, din copilărie salbă;
Stropi ce-au fost odată cer, stropi ce-au fost pe sus lumină,
Bat la geamuri cum băteau nucii noștri din grădină!

Ploi de primăvară, ploi, vă deschid suflet și ușă,
Să potriți din amintire cu sclipirea jucăușă,
Și cînd luna va pătrunde, vă simt iar roi de albine
Care-și caută de veacuri fagurii în vers la mine!

Inima-mi năvalnic prinde ca un stup întreg să bată;
Voi culege în poeme mierea ei adevărată?
Nimeni nu-i ca să-mi răspundă! Zumzule doar vechiul roi...
Și în suflet și pe casă, ploi de primăvară ploi!...

ALBUMUL

Am răsfoit albumul aflat în casa veche...
Trei fete-n maiacovuri... o bucă demodată...
Sub flori de lămîiță o tînără pereche,
Și-un rost de însomie de-un veac întreg presată!

Trei ctini și ei, stăpînul, crunt și-n fotografie,
Cu mîna înfiată strîngînd la șold crăvașa,
Și un rubin cît oul, cu rana-i purpurie,
Îi murdărea cu sînge și crucea și cămașa!

Un ofițer, cu fruntea îngustă și de lapte,
Zîmbea din decorații; un act de confirmare:
„Brav, s-a distins în lupta din nouă sute șapte..."
...Și am deschis fereastra. Afară era soare...

MĂRȚIȘORUL

De creanga-n care tata, cîndva îmi aninase
Un mărțișor de ață, îți prind acuma eu
Alt mărțișor, Despina, din fire de mătase,
Să altoim natura cu-al nostru vis, mereu...

Același mărțișoare copiilor tăi, mîine,
Să legi de-aceeași creangă, cînd eu voi fi pămînt,
Să faci un nod mai mare s-ajungă pîn'la mine,
Cum flutur eu spre fata acestă fundă-n vînt!

Din clipa ceea pomul îl-o fi ca un părinte,
Își vor iubi pămîntul de mii de ori mai mult,
Că-n seva primăverii și sîngele fierbinte
L-or auzi în muguri cum eu, plecat, l-ascult...

MESAJ

de OROSZ Irén

Ilustrație de Adriana MIHĂILESCU

Ierburi proaspete se încovoiau fericite sub podoaba picăturilor de rouă. Din nou străbuna minune a renașterii pămîn'ului te înmărmurea, te covîrșea, te uimea. De jur împrejur, dealurile, și cîmpul ascuns în poala lor, și ogoarele, și rîul care susura undeva departe, umplînd întreaga vale cu un sunet abia auzit — toate, toate propovăduiau această minune. Soarele molcom și boarea ușoară ca o respirație mîngîiau drăgăstos tot ce era viu ori nefnsuflețit.

În mijlocul văii, acolo unde trebuia să bată inima primăverii, acolo... pămîntul bătătorit, pămîntul neroditor purta o uriașă pată de un sur murdar. Ca niște opreliști se înălțau stîlpii gardului: pînă aci! Nici un pas mai departe! Sîrma ghimpată mușca răni dureroase din trupul însoritei primăveri. Curtea golașă, mare cît o piață, era încadrată de barăci scunde, cu acoperișuri sure și plate. În loc de ciripit de păsări, văzduhul răsuna aci de sunetul monoton și trist al pașilor:

— Hîrști — hîrști, hîrști — hîrști...

Îmbrăcați în straie ponosite, cu fețe pe care se întipărise suferința, bărbați și femei mergeau în cerc, cu mîinile la spate, cu capetele aplecate: erau prizonierii lagărului de cercetări. Înconjurați de paznici cu armele pregătite să tragă, mergeau mereu în cerc, la distanțe egale, cu pași egali. Paznicii supravegheau nu numai distanța dintre deținuți — pîndeau și capetele lor plecate și privirile cu care se putea trimite un mesaj, o încurajare; le pîndeau fiecare tresărire a feței și zîmbetul care nu putea fi asemănat cu nimic altceva, dar care putea totuși să dea o fărîmă de liniște unui alt om din cercul acesta. Le păzeau oftatul care-și căta loc să scape printre buze și — cu privirile lor dure — le înecau în gîtlej sunetul silabei ce nu ajungea pînă la buze.

Abia un minut trecuse de cînd prizonierii fuseseră scoși „la plimbare" — și ei se tîrau în cerc ca și cum ar fi făcut acest lucru de-o veșnicie și ar mai trebui să-l facă vreme de altă veșnicie de-acum înainte.

Distanțele dintre paznici sînt foarte mici, totuși suficiente ca să permită unei priviri — uneia singure — să-și ia zborul înainte, apoi într-o parte — numai puțin, foarte puțin — apoi în spate — atît cît se poate fără să clintești din cap. În felul acesta poți afla de soarta celorlalți: cine sînt noile victime; cine mai are putere să umble, după ce a fost la interogatoriu; ce răspunde obrazul cutăruia sau cutăruia la privirea plină de dragoste și grijă care-l caută; cine se află în situație critică; cine mai e în stare să te înconjoare, cînd ai început să fii cuprins de desperare...

E mică distanța între paznic și paznic, e totuși destul de mare, ca pe interval să se poată rosti — prudent — un cuvînt. Un singur cuvîntel. După paznicul următor — al doilea cuvînt, apoi al treilea...

— Tovarășe!... cum merge?... te doare?... tare?...

— Mulțumesc... mai pot...

— Curaj!... Scăpăm noi... o dată...

Paznicii nu știu cine a pus întrebarea, nici cine a răspuns și de la cine vine încurajarea. Nici nu aud cuvin'ele — le bănuiesc numai — dar strigătul lor șfichiuie:

— Gura!!!

Din nou tăcere. Nu se aude decît zgomotul monoton al pașilor cadențați.

Plimbarea durează puțin. Numai puține întrebări — cele mai importante — au răgazul să se perinde, șoptit, în lungul cercului.

— Ce e... cu Bela?

— Ce e... cu Bela?

— Ce e... cu Bela?

Întrebarea șoptită trece de la om la om, pînă cînd întîlnește undeva răspunsul. Apoi, acesta continuă drumul, mai departe, înainte în cerc, pînă se întoarce de unde a plecat.

— Bela e... pe moarte... n-a vorbit...

— Bela e... pe moarte... n-a vorbit ...

— Bela e... pe moarte... n-a vorbit...

— Gura!

— Gura!!

Porunca răsună din toate părțile. Paznicii se zgîiesc la fețele deținuților. Iscodesc să priceapă care o fi pricina că adineauri unul lîntre ei zîmbise. Iar acum, cu toții și-au plecat capetele adînc, mai adînc decît li se poruncise. Zadarnică-i orice opreliște: ăștia cugetă!

O femeie blondă din șirul care merge în cerc e poate și mai tristă decît ceilalți. Se gîndește la Bela, care e tînăr, simpatic și bun. Curajos. Prieten cu băiatul ei. E pe moarte, dar nici acum nu vorbește. Și băiatul ei?... Cu el ce s-a întîmplat, oare?... Cît e de greu să-ți miști picioarele! Inima protestează împotriva ostenelii. Pompează agale sîngele, iar picioarele se tîrșie grele ca de plumb, pe nisipul sur.

Femeia cea blondă e frămîntată de un singur gînd: băiatul. Într-adevăr, el să fi fost? El să fi fost în camera de alături? Țipătul lui îl auzise?

Pe femeia blondă n-o bate, n-o schingiuiește nimeni. E poate respectul pentru diploma ei. Căci, printre atîția muncitori, ea e singurul om cu școală. Medic!... Nu, pe ea n-o bate. Pe seama ei au născocit un chin mult mai neîndurător decît bătaia. Ei i se pun numai întrebări! Iar dacă nu răspunde... din camera cealaltă se aude țipătul; e vaietul unui tînăr, iar și iar, prelung și sfîșietor, de nesuportat... De sub părul blond al femeii șiroiește sudoarea, obrajii îi pălesc, buzele-i sînt vinete, din ochi îi pornesc lăcrimile și se prăbușește leșinată, fără să scoată un cuvînt... O readuce în simțiri o găleată de apă și totul începe de la început: întrebarea, tăcerea, vaietul și leșinul... O, cît de greu e să trăiești așa! Să trăiești?! Să exiști...

Grupul deținuților își continuă mersul în cerc, la infinit.

Trebuie să afle! Neapărat trebuie să afle ce e cu băiatul. E aici? El e acela care, în camera vecină...?

Și întrebarea pornește șoptit... E o implorare:

— Știe cineva... de fiul... doctoriței?...

În fața ei, întrebarea se repetă:

— Știe cineva... de fiul... doctoriței?...

Întrebarea pornește la drum. Încet, ea înaintează totuși. Femeia îi urmărește calea cu privirile. Și se întreabă: o fi încă tot numai întrebarea? Sau acum buzele ce se mișcă aduc răspunsul? Și dacă e răspunsul? Ce fel de răspuns? Da? Nu?

Întrebarea s-a oprit! Cineva n-a fost destul de atent. Paznicul n-a mai strigat, după obicei: „gura!", ci a ridicat arma, lovind cu patul ei spinarea unui om. Bărbatul se prăbușì! Rîndul se opri locului! Și cercul cel cu o sută de capete ridică privirile. Și cu toții văzură că pe omul ce zace pe jos, paznicii îl lovesc cu picioarele. Deținuții stau cu mîinile la spate strînse, pumni, cu ochii scînteind de mînie. Se naște zvon de suspine: trebuie să stea nemișcați!

Paznicii îl ridică de jos pe cel căzut. E un băiat tînăr. Părul blond îi cade în ochi. Vai, o clipă a crezut că e fiul ei. Nu. Nu e el. Oare, nu pe el... în camera vecină...?

O îngrozește conștiința că — fie și numai pentru o clipă — gîndul acesta a făcut-o să simtă ușurare. Dumnezeule mare! Într-atîta te abrutizezi aici, păzit de fiare?! Și dacă nu-i feciorul ei, ci un altul?!... Atunci e mai bine? E mai ușor?...

Răsună din nou porunca:

— Dă-i drumul! Mișcă!

Și, din nou, cercul se pune în mișcare.

— Hîrști, hîrști, hîrști...

Dar oare și întrebarea își continuă drumul? Oare va veni răspuns? Au să riște oamenii și pe mai departe, au să accepte oare sacrificiul? De dragul unei mame îngrijorate?...

Femeia așteaptă și așteaptă. Timpul devine nesfîrșit. Nici nu mai știe dacă-i aievea că a pornit întrebarea. Dacă-i aievea că l-a auzit pe cel din față, repetînd-o. Ori i s-a părut numai?

Aci, în lagăr, instinctele se ascut dimpreună cu auzul și văzul. Auzi și vezi lucruri pe care, în realitate, nu ai avut cum să le vezi și să le auzi — și ele s-au întîmplat totuși întocmai cum ți s-a părut că le vezi și le auzi. Poate că totul n-a fost decît un sunet vag, o umbră pală; ele prind însă viață și se împlinesc în

simțiri, în gînduri, luînd proporții și devenind certitudini cărora le dă viață imaginația.

De pildă acum. Știe, știe sigur că al doilea din spate a șoptit ceva. Se întoarce întrebarea! Nu deslușea cuvintele, dar cadența era aceeași, ca și ritmul. Întrebarea, se întoarce întrebarea! Așadar, nu-i aici băiatul ei, nu-i!

Dar ce-i asta? Ar trebui să vorbească cel din urma ei; cel din rîndul din spate ar trebui să-și trimită acum șoapta înainte. Și-i tăcere. Tăcere. Se aude numai hîrșîitul pașilor.

Poate a întîrziat doar un interval. Poate n-a avut ocazie... Trecuseră de-acum și de al doilea și de al treilea paznic; două ocazii erau pierdute. Să i se fi părut doar? Sau, poate, de data aceasta mesajul nu se transmite mai departe? O, ce are să fie dacă rămîne fără răspuns?

Acum... acum au trecut pe lîngă gardianul următor... De tare ce-și încordează atenția, își aude sîngele vîjîind în urechi. Nu va auzi șoapta celui din spate... dacă acesta va vorbi. Apoi... apoi o aude totuși.

— Știe cineva... de fiul... doctoriței?...

S-a întors întrebarea. Întrebarea s-a întors! Nimeni nu știe de el. Nu-i aici! Nu l-au arestat!

Ce bucurie, ce fericire o cuprinde acum! E ca și cînd și-ar fi născut din nou băiatul. Trăiește! Afară! Liber! Nu-i schingiuie nimeni!

Razele soarelui, care dăduseră numai lumină pînă acum, au devenit dintr-o dată calde, strălucitoare, scînteietoare. Văzduhul se umple de miresme de cîmp și femeii i se pare că aude vuietul primăvăratic al rîului ce curge în depărtare. Frumoasă, minunată e primăvara! Feciorul ei e liber! Nu pe el îl schingiuiesc!

Vai! Din nou gîndul acesta monstruos: ru pe el... pe altul... Oare pe cine? Și, pentru ce? L-or fi interogînd pentru altceva? Și pe ea au făcut-o numai să creadă că din pricina ei?...

Se întorsese întrebarea. Întrebarea cea scumpă. Nimeni nu l-a văzut. Nu-i aici... Dar... poate nu știu oamenii de el — și-atît!? Dacă l-au adus noaptea, pe ascuns? Ca nimeni să nu afle... Dacă totuși el e cel schingiuit? Dacă și în obrazul lui, desfigurat de chinuri, tot așa cad șuvițele blonde, cum îi cădeau celui de adineauri? Dacă și pe iubitele lui buze de copil se prelinge sînge?... Sînge!

Nu! Nu-i adevărat că e primăvară! Nu-i strălucitor soarele. Și nu-i cald... Rîul e atît de departe!... Nimeni, nimeni nu i-a trimis vreo știre despre băiatul ei. Nici alte știri n-au sosit de afară. Nici o știre, de la nimeni. Nici nu mai există nimic pe lumea asta — doar gardul acesta de sîrmă ghimpată, barăcile sure și cercul acesta imens și-ntrînsul oamenii aduși la schingiuire, oamenii care se pregătesc de moarte... Numai gardienii, armele și porunca:

— Gura! Dă-i drumul! Mișcă!

Și, osteniți de moarte, pașii se tîrîie mai departe, se tîrîie.

În curînd se isprăvește plimbarea. Au să-i înghesuie din nou în barăci. Pe paiele murdărite de sîngele lor închegat. Pe paiele care put îngrozitor de puroiul rănilor neîngrijite. Unde nu se aud decît suspine și vaier. Pe urmă, iar interogatorii... Nu! Așa nu se poate trăi!. Îți vine să te întinzi pe pămîntul ăsta sur și bătătorit, să lași cercul să se miște mai departe, să rabzi să ți se calce trupul în picioare și, deasupra ta, să hîrșîie veșnic pașii:

— Hîrști, hîrști. hîrști, hîrști...

Plîngea. Nu voia, dar plînsul îi izbucni pe buze. Un singur hohot, scurt și mocnit, dar tot îl auziră.

Gardianul se și răstise:

— Gura!

Și-n față, și-n spate, cei din cerc o auziră. Unul e un muncitor tînăr — celălalt, un om în vîrstă. Are și el copii... Femeia auzi șoapta venită din spate:

— Tovarășă... nu-i voie... curaj... Scăpăm. Sigur scăpăm!

În celălalt capăt al văii, la poala dealului se stîrniră acum niște sunete ciudate. La început se auzi numai un fel de pufăit. De bună seamă, gardienii n-au băgat încă de seamă; numai ei au auzit. Ascultau încordați. Da: trenul! Au să vadă iar — fie chiar și așa, de la distanță — au să vadă că alții, oameni fără de griji și necazuri, miraculoși locuitori ai unei alte lumi, își pot permite să călătorească. Viața nu s-a oprit loculuil Poate nimănui nu-i mai trece prin gînd că ei sînt aci.

Dar poate că și trenul e doar o plăsmuire a închipuirii. O, nici nu există așa ceva. De mult de tot, înainte de a fi ajuns ei aici... Căci de-atunci, nimic nu mai există pe lume, numai gard de sîrmă ghimpată, cazne și plimbarea în cerc...

Și, totuși, în hîrșîitul neîntrerupt și uniform se deslușea acum un sunet nou, ascuțit, un șuierat prelung și tăios. Apoi încă unul. Strident și vesel, plin de ritm și melodic: sirena locomotivei. Și iar, și iar, fără încetare.

Privirile ostenite, furioase sau triste se schimbară pe dată, umplîndu-se de curiozitate. Pînă acum, oamenii se priviseră numai unii pe alții în interiorul cercului. Acum, privirile se îndreptară în afară. Către poala verde a dealului, în lungul căreia acceleratul gonea șuierînd întruna. Văzul oamenilor se ascuțise; chiar de la depărtarea aceasta mare, ei vedeau limpede că, în tot lungul trenului, ferestrele sînt ticsite de oameni: călătorii s-au bulucit cu toții, claie peste grămadă, la ferestre, și privesc încoace, în direcția lagărului... Iar locomotiva șuieră întruna. Dar la te uită colo, în față pe locomotivă!... Cineva stă pe scara locomotivei, aplecat mult în afară, și în mînă îi flutură ceva... un steguleț... un mic drapel roșu de ceferist... un drapel roșu!...

Gardienii cu armele pregătite să tragă, gardienii care iscodeau gîndurile și trăsăturile feței deținuților, își dădură deodată seama ce se petrece: ăștia zîmbesc! Zîmbesc! Și au ridicat capetele!

— Nu te mai zgîi! Nu te mai zgîi! Gura! —, prinseră a striga cu toții, de îndată ce observară și ei locomotiva. Dar șuierăturile, ce nu mai conteneau, le înăbușiră cu totul urletele.

Iar deținuții mișcau mai iute. Făcură ocolul cercului, mai repede ca de obicei. Pașii lor hîrșîiau mai vesel și mai puțin zgomotos.

Repede, repede, să mai poată vedea o dată și încă o dată trenul care gonea departe, locomotiva, ceferistul care le făcea semne, micul drapel roșu care fîlfîia în vînt, pe care de fapt nici nu-l văd, pe care îl bănuiesc numai. E neîndoielnic însă că nici un drapel nu poate avea o culoare roșie mai aprinsă decît acesta...

Obrajii palizi ai femeii blonde se rumeniră: tot nu ne-au uitat, așadar! Trenurile circulă; ceferiștii, mecanicii, le poartă pe drumurile lor; fochiștii brănesc cazanele cu cărbune, ei fac aburul din care se naște șuierul sirenei de locomotivă; ei sînt aceia care vestesc primăvara...

— Nu te mai zgîi! Nu te mai zgîi! Gura!!

Trenul nu se mai vedea; numai șuierul i se mai auzea fără încetare, dar tot mai îndepărtat și tot mai șters. Gardienii nici nu-l mai auzeau; spăimoasa lor furie începuse a se molcomi. Dar cercul, ai cărui pași hîrșîiau acum foarte încet, cu multă grijă, cercul mai auzea și acum că locomotiva șuieră neîncetat și oamenii știau că pretutindeni pe perechile de șine întinse în nesfîrșit, gonesc astfel de locomotive zglobii de primăvară. Și fiecare își are mecanicul și fochistul său...

Zîmbeau oamenii...

Femeia cea blondă își aminti că adineauri proletarul cel bătrîn, omul acesta drag și bun, îi dăduse curaj. Mesajul lui trebuie trimis mai departe, trebuie să facă ocolul cercului încă înainte de a se isprăvi timpul de plimbare, încă înainte de a fi vîrîți în barăci. La asta se gîndea femeia și adăugă și mesajul de adineauri, venit din trenul care trecuse în goană:

— Curaj... Scăpăm... sigur scăpăm... vom învinge!...

Și cuvintele treceau din gură-n gură:

— Scăpăm... vom învinge...

Nicăieri în uriașa vale înflorită, verde, plină de ciripit de păsări, primăvara nu era atît de proaspătă, de senină și de victorioasă, ca aci, pe bucata asta de pămînt bătătorită și sură, aci în mijlocul văii rotunde, în dosul gardului de sîrmă al lagărului în care pulsa inima primăverii.

În romînește de Gelu PERIAN

(Din revista „Utunk" nr. 44)

ANII GREI

de Radu BOUREANU

Anii grei, goana anilor au despărțit palmele strînse,
Zile și nopți au jucat partida de șah a așteptării.
Norii călătorind au șters privirile plînse
Care pîndeau prin geamuri semnul întrebării.

Îi știi pe cei despărțiți pentru totdeauna,
Tinere trupuri, tinere guri, tinere inimi?
Prin depărtările pe care le devastează luna
Ei vin să ridice pleoapele dimineții,

Să privească memoria noastră-n albastra odaie,
Să se culce o clipă în tiparele vieții;
Printre arborii de fum ai uitării
Țîșnește prezența lor ca o văpaie.

CEAȚA

de Aurel RĂU

Aruncase,
ca un văl de mister
substanța ei densă, cenușie.

Nimeni nu știa ce se-nîmplă la cîțiva pași
și trei zile a stat așa în gerul lui decembrie.

Dar cînd s-a retras
de-a lungul străzilor
toți pomii erau înfloriți.

ONOMASTICA

de Ian **DUBROVSKY**
scriitor din R. Cehoslovacă

Era onomastica nevesti-mi, Irina. I-am luat o poşetă nylon albă, i-am urat toate cele bune şi cu asta m-am socotit achitat de orice obligaţie. Irina însă părea a fi cu totul de altă părere. S-a uitat la cadou, a oftat adînc şi, murmurînd un „mersi" abia perceptibil, a dispărut în bucătărie.

Se vede treaba că n-am prea nimerit-o. Ce să-i faci, n-am încotro! Din veniturile unui funcţionar de bancă, acum, după douăzeci de ani de căsătorie, se putea oare aştepta la un colier de perle sau la cercei cu briliante?

Între timp îşi făcu apariţia şi fiică-mea. Întrebă, nerăbdătoare unde se află mama şi scoase repede din poşetă cîteva fleacuri învelite în foiţă roz şi legate cu panglicuţă: un buchet mic-mitic de lăcrămioare şi o broşă, ultima noutate, de asemeni cît se poate de simplă. Totul la un loc nu valora nici măcar jumătate din valoarea poşetei nylon, care mă costase una sută şase zeci şi cinci de coroane în cap. Eram tare curios să văd ce o să zică nevasta mea de data aceasta.

După cîtva timp Irina se întoarse în cameră. Helenka sări numaidecît în picioare şi porni în întîmpinarea ei, rostind un discurs după toate legile artei. În încheiere o sărută pe amîndoi obrajii, îi înmînă cadourile şi exclamă plină de admiraţie:

— Vai mamă, ce splendid arăţi!

Abia acum observai şi eu schimbarea. Soţia mea îşi schimbase pieptănătura: tot părul era strîns într-un nod grecesc. Purta cizmuliţe albe, noi-nouţe, iar sub şorţul din material plastic îmbrăcase cea mai frumoasă rochie a ei, albastră, cu un uriaş guler alb.

Helenka o luă de umeri şi o duse la oglinda mare, exclamînd:

— Ia te uită cum arăt eu lîngă tine! Curată cenuşăreasă!

Şi zău dacă exagera!

Irina se împurpură, murmură ceva despre exagerări şi, nerăbdătoare, se apucă să despacheteze darurile. Mirosi lăcrămioarele cu o încîntare vădită şi cercetă broşa cu atîta admiraţie, de parcă ar fi ţinut în mînă cel puţin pudriera reginei Moab. Îşi sărută fiica, aşeză buchetul într-o vază şi se repezi din nou în bucătărie.

Helenka se aşeză lîngă mine şi începu un adevărat interogatoriu:

— Tu ce i-ai dat, tată?

— Eu? O poşetă de nylon!

— Oh, cred că s-a bucurat foarte mult, nu-i aşa?

— Sper că da.

Probabil că nu păream prea convins, deoarece întrebările începură să vină potop: dacă am felicitat-o frumos, dacă i-am admirat noua pieptănătură şi dacă nu cumva şi astăzi m-am apucat, ca de obicei, să citesc numaidecît ziarul?

Bilanţul a fost deplorabil. Cadoul avea într-adevăr un ambalaj obişnuit, deoarece uitasem să cer în prăvălie să mi se împacheteze în mod special. De felicitat, bineînţeles, am felicitat-o! Cum?... Păi, aşa cum se obişnuieşte. Coafura?... Nu, nici n-am băgat de seamă.

Helenka ascultă încruntată, îşi scutură de cîteva ori capul şi oftă adînc la sfîrşit. (Din compătimire pentru sărmana maică-sa). Pe urmă scoase din portofel două bilete şi mi le vîrî în mînă. Erau bilete de intrare la reprezentaţia de azi a teatrului „Smetana". Pentru opera „Traviata".

— Tu, bineînţeles, nu te-ai gîndit la aşa ceva. Mi-am închipuit-o şi de aceea am avut grijă să iau eu bilete. Le dai mamei ca şi cînd le-ai fi luat tu, mă înţelegi?... Şi ştii acum de ce tocmai la „Traviata" şi nu la circ sau în altă parte?

— Păi... fiindcă opera e ceva mai decent decît circul...

Ea dădu din mînă resemnată:

— Eşti un caz pierdut.... Fiindcă acum douăzeci de ani, cam pe vremea asta, tu şi mama v-aţi cunoscut la operă, la „Traviata". Acum îţi aminteşti?

— Da! (Dar nu-mi aminteam de loc.)

Ne-am aşezat la masă. Irina discuta tot timpul numai cu fata, în vreme ce mie mi se adresa doar din cînd în cînd, politicos, întrebîndu-mă dacă îmi place mîncarea.

La cafea simţii o lovitură discretă sub masă, semnul Helenkăi ca să scot biletele. Le căutai prin buzunar, spunînd cu voce nesigură:

— Am făcut rost de două bilete de teatru pentru azi, Irinka, vrei să mergem?

Ea îşi sorbi cafeaua, fără să mă privească măcar. Îşi ridică numai sprîncenele, plină de mirare.

— Şi ştii la ce spectacol? adăugai. La „Traviata"!

Abia acum mă privi atentă, fără să scoată un cuvînt. Nici nu era nevoie. În ochii ei era atîta căldură şi recunoştinţă, încît mă simţii copleşit de un sentiment ciudat, ca atunci cînd aş fi înşelat un copil sau un orb.

Întrebă şoptit:

— Ţi-ai adus aminte?

Eu îi evitam privirea şi mă uitam la Helenka. Şi ochii acesteia spuneau foarte limpede: „Poţi să minţi, rămîne între noi!"

— Ca şi cînd ar fi fost ieri, Irinka...

Ea se întoarse spre fată:

— Ştii ce îţi doresc eu ţie, Helenka? Ca după 20 de ani de căsătorie să ai parte de o surpriză la fel de frumoasă cum am eu astăzi.

Şi mă privi plină de mîndrie...

ECATERINA CÎMPEANU OPREŞTE O MAŞINĂ

de Ilarie **MURGU**

Prin zornăitul uniform, înfundat ce domneşte în hală, răzbate deodată o fluierătură ascuţită. De îndată apoi, vocea unei femei comandă scurt:

— Opriţi maşina! Au apărut pete pe carton!

În cîteva clipe zecile de valţuri, de cilindri, de prese, încremenesc într-o mutenie desăvîrşită. Înarmaţi cu unelte, un grup de meşteri se apropie pentru a cerceta şi raporta grabnic defectul ivit. Maşina aceasta imensă şi complicată, cea mai mare maşină a fabricii de hîrtie din Piatra-Neamţ, şi fără îndoială printre cele mai mari din ţară, a trebuit să se supună fără şovăire ordinului dat de stăpîna sa, tovarăşa Ecaterina Cîmpeanu.

Disciplinaţi şi prompţi, în faţa aceleiaşi comenzi, s-au apropiat şi mecanicii amintiţi.

Se vor întreba poate unii: De ce atîta zel în povestirea unui fapt atît de simplu. O femeie opreşte o maşină... Ei şi? Sute şi mii de alte femei muncitoare din ţara noastră conduc şi execută lucrări din cele mai importante cu maşini complicate pe care le mînuiau înainte numai bărbaţii.

E adevărat. Cu toate acestea, comanda Ecaterinei Cîmpeanu reprezintă totuşi un eveniment. În primul rînd nu e vorba de o maşină obişnuită, ci de un adevărat colos metalic, avînd o înălţime de trei metri şi o lungime de 80 de metri (un minut şi jumătate pentru a-i ajunge de la un capăt la altul), iar în al doilea rînd Ecaterina Cîmpeanu este prima femeie care a îmbrăţişat această meserie de cînd există fabrica de hîrtie din Piatra-Neamţ.

Acum douăzeci de ani Ecaterina Cîmpeanu sosea pentru prima oară la fabrica de hîrtie din Piatra. Era o ţărăncuţă sfioasă şi neştiutoare, învăţată doar să ţesă şi să albească rufele, să joace în horă sau să pregătească prînzul celor de acasă. În fabrică se deosebeau, în mare, două feluri de munci: cea calificată de la maşini, pe care o executau numai bărbaţii, şi cea necalificată—sortarea şi cîntărirea hîrtiilor — dusă numai de femei.

Ecaterina Cîmpeanu a fost aşezată la un capăt al maşinii de carton. Era locul unde cartonul finit ieşea din maşină sub formă de coli mari. Tînăra le lua cu mîna, le aşeza pe cîntar. Atît. Douăzeci de ani de zile a făcut numai această mişcare. Dincolo de ea, pe o lungime de 80 de metri, se întindea în continuare maşina. Treceau ani întregi fără ca să meargă o singură dată pînă la capătul ei. Ani de zile a privit maşina dintr-un singur loc, fără să cunoască sau să întrebe ce se petrecea în spatele acestei guri, prin care ieşeau colile de carton.

...Ei bine, mi-ar trebui pagini întregi pentru a povesti pe îndelete uriaşul salt pe care l-a făcut tovarăşa noastră, trecînd de la acest fel de muncă, la cea pe care o deţine azi. Lupta partidului nostru, de a scoate muncitoarele din amorţeala în care le-a obligat să trăiască regimul capitalist a fost desigur şi pentru Ecaterina Cîmpeanu cauza principală care a ajutat-o să se ridice. La fel ca şi alte femei din fabrică, ea a cerut să se califice. S-a înscris şi la şcoala de calificare a întreprinderii şi apoi a fost numită ca ungător la maşina de carton. Pentru prima dată în viaţa ei, tovarăşa Cîmpeanu a putut acum să cunoască în amănunt fiecare piesă a maşinii şi întregul ei proces tehnologic. Foarte curînd ea s-a arătat a fi o muncitoare deosebit de sîrguincioasă şi priceputâ. Apoi în clipa în care postul de ajutor de conducător a rămas liber, oamenii din secţie, colectivul de ingineri şi organizaţia de bază au propus-o pe ea, într-un singur glas.

Ecaterina Cîmpeanu a devenit aşadar ajutor de conducător de maşină.

De atunci şi pînă azi ea este mereu fruntaşă, iar tovarăşii din fabrică o preţuiesc şi sînt mîndri de ea.

Da, Ecaterina Cîmpeanu opreşte o maşină. Un fapt atît de simplu şi totuşi deosebit.

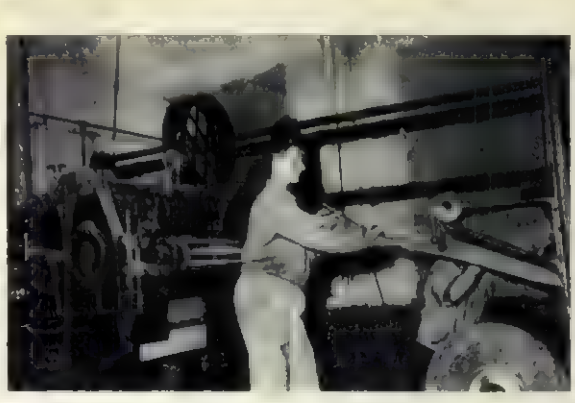

S-a rupt cartonul la calandru. Ecaterina Cîmpeanu este prezentă şi restabileşte mersul normal al maşinii.

ÎN BRITANIA OCUPATĂ

– REPORTAJ SCRIS SPECIAL PENTRU „FLACĂRA" –

de Randall SWINGLER
scriitor englez

Întreaga Anglie cunoaște în aceste zile o puternică recrudescență a valorilor de antiamericanism. Englezi de cele mai diferite categorii își manifestă fățiș ostilitatea atît față de trupele americane ce staționează pe teritoriu britanic, cît și față de americanii cu diverse funcții diplomatice. S-a ajuns chiar pînă acolo încît un grup de deputați englezi au fost nevoiți să prezinte în parlament — la cererea autorităților americane — o rezoluție în care cer luarea de măsuri împotriva acelor englezi ce-și manifestă deschis sentimentele lor antiamericane.

Privită prin prisma acestor evenimente tema reportajului lui Randall Swingler, publicat în aceste pagini, este în momentul de față de o deosebită actualitate.

Autorul reportajului, Randall Swingler, este un cunoscut scriitor și poet progresist englez care ne-a vizitat țara în urmă cu cîtăva vreme. Desenul cu chipul lui Randall Swingler a fost lucrat la București de către cunoscutul grafician canadian A. Yanovski, care a vizitat R.P.R. în aceeași perioadă cu scriitorul englez.

Întinzîndu-se ca un pinten către Europa și, Scandinavia, East-England (Anglia de răsărit — n.r.) este un ținut înverzit, situat la nord de Tamisa. Vastele sale platouri și cîmpiile cu lanuri ce se ondulează în bătaia vîntului coboară spre țărmul liniștit al mării, acolo unde în vremuri de demult protestanții olandezi și francezi, izgoniți de inchiziție din țara lor, și-au găsit în sfîrșit un adăpost și au făcut popas pe toată viața, îmbogățind regiunea cu meșteșugurile lor caracteristice: țesătoria, construcțiile, pictura și arta decorativă.

Puternici, dornici de independență și isteți sînt oamenii acestor meleaguri. Multe la număr au fost năvălirile care s-au abătut asupra lor, dar invadatorii au venit și s-au dus. Romanii au fost atrași spre aceste ținuturi pentru că ele erau atît de favorabile comerțului și aveau o climă atît de dulce. Ei și-au întocmit aici așezările lor cele mai de seamă din insula britanică. După plecarea romanilor, acum 1500 de ani, pămîntul le-a acoperit urmele. Au venit apoi anglii și saxonii, care s-au asimilat cu populația băștinașă. După aceea, danezii care, deși au cotropit țara, n-au izbutit să înfrîngă independența locuitorilor și, în sfîrșit, normanzii, cărora localnicii le-au rezistat vreme îndelungată. Oamenii din East-England au moștenit cîte ceva de la foștii năvălitori: șiretenia romanilor, încăpățînatul spirit de independență al saxonilor, iscusința și îndemînarea în meșteșuguri a normanzilor și olandezilor.

Din toată Marea Britanie, East-England este regiunea cea mai bogată și cea mai avansată în ceea ce privește mecanizarea agriculturii. Aici s-au pus bazele celei dintîi organizații a muncitorilor agricoli din țară. Este încă vie amintirea lui Jack Ket, care a condus, în urmă cu aproape 400 de ani, o armată de țărani pentru a cuceri capitala provinciei Norwich. Această amintire înflăcărează și astăzi inimile micilor fermieri, oameni simpli și ageri, care în zilele de tîrg umplu piețele orășelelor, iar în timpul serilor deapănă, în cîntece și dansuri, firul de aur al unei neîntinate tradiții de rezistență populară împotriva autorității impuse cu sila. În ultimii 300 de ani foarte puține lucruri, în afară poate de mentalitatea oamenilor, s-au schimbat în unele părți ale regiunii East-England. În cele mai multe locuri, apa se scoate și azi tot din fîntîni, și în prea puține sate s-a introdus electricitatea. Se mai aud și astăzi cele mai vechi cîntece engleze. Iar oamenii continuă să-și facă singuri băuturi în casă, din fructele plantelor locale.

E un popor mîndru, luminat și prietenos, care primește cu inima deschisă pe străinul ce vine cu gînduri bune.

Orizontul larg și cerul nemărginit, pe care norii măreți alcătuiesc arhitecturi fantastice de purpură și aur, a inspirat o întreagă școală de pictori englezi, ca Grome, Constable și Turner, care au găsit în proaspătul și cristalinul aer de maro o întreagă gamă de culori.

Acesta e East-England, o Anglie necunoscută chiar multora dintre englezi fiindcă este situată departe de principalele artere comerciale ce străbat țara de la nord spre sud, departe de întreaga rețea de drumuri ce duc spre Londra.

Dar de curînd s-a abătut asupra acestor liniștite și primitoare meleaguri ultima și cea mai rea invazie. Imensul cer albastru, pe care Constable și Gainsborough l-au pictat cu atîta gingășie, este acum urîțit și mînjit din zori pînă în noapte de rolurile monstruoase ale avioanelor de război ce poartă pe aripile lor pata infamă a stelei galbene—semnul distinctiv al forțelor aeriene atomice americane. Copiii care dorm în cărucioarele lor prin cringuri înflorite, se trezesc și țipă, speriați de zgomotul avioanelor americane cu reacție, ce se năpustesc în jos cu muget infernal.

Nu demult au căzut bombe într-un mic orășel de lîngă coastă, distrugînd o școală și trei case și omorînd doi bătrînei care nu apucaseră să se refugieze într-un adăpost. Cu cîteva clipe înainte, școala mai era plină de copii. Lumea știa că bombele au fost lansate de avioane americane, dar oficial nu s-a dat nici un fel de explicație și nu s-au cerut nici un fel de scuze. Iar de atunci încoace, întîmplările de felul acesta s-au înmulțit.

Într-una din zile, în vreme ce o mulțime de copii se jucau pe plaja unui orășel de pe țărmul mării, deodată a țîșnit dintr-un nor, năpustindu-se spre pămînt, un avion cu reacție, cu armele de bord în acțiune. Groaza a cuprins copiii; mulți dintre ei au fost răniți. Nici de data asta n-a urmat vreo explicație, așa cum nu li s-a explicat nimic sutelor de familii engleze care au fost pur și simplu evacuate din casele lor pentru a face loc ofițerilor americani și soțiilor acestora. Nici un cuvînt nu li s-a spus nici acelor bieți țărani care au trebuit să privească cu ochii înlăcrimați cum tot satul lor era ras de pe fața pămîntului de către buldozerele aduse de americani să lărgească o pistă de decolare pentru monștrii aerului.

Nimănui nu i s-a spus că asta se datorește

Una din numeroasele demonstrații cu caracter antiamerican. Pe pancarte din primul plan se poate citi: „Păstrați Anglia curată". Și ca să nu mai existe nici o îndoială, mai jos stă scris: „Alungați-i pe americani!"...

venirii bombardierelor americane. Conducătorii noștri ne-au spus numai că vor sosi cîteva avioane de transport și acelea doar pentru scurtă vreme. Dar cînd cerul s-a întunecat deodată și un huruit prea binecunoscut a umplut văzduhul, ne-am dat seama, chiar și fără a ne ridica ochii, că am fost trădați: erau bombardiere, bombardierele mari, de ultimul tip, ce împînziseră cerul cu aroganța lor macabră.

Așa au venit americanii în East-England; într-o zi, pe neașteptate și mai ales pe nepoftite. În 24 de ore înfățișarea ținutului s-a schimbat, ca și cum din înalturi s-ar fi semănat peste noi germenii unei molimi.

Oriunde te-ai fi dus în orașele noastre dădeai de soldați americani, acești nelipsiți pierde-vară, hoinărind impertinent pe străzi, în cămășile și pantalonii lor kaki, cu bonetele așezate în fel și chip pe capetele proaspăt rase. Acești copilandri, crescuți prea repede și subnutriți, cu înfățișarea lor trufașă, cu fălcile veșnic cleiaind guma de mestecat, aveau aerul că sînt morcu în căutarea sînului matern ce le-ar fi fost refuzat. Dar priviți-i cu luare aminte; priviți-le ochii șterși, inexpresivi, și veți vedea cît de departe merge decăderea la care capitalismul monopolist e în stare să aducă o ființă omenească. Dacă-s singuri, sînt parcă speriați, uluiți, căutînd întruna să-și salveze amorul propriu prin fanfaronade naive, etalîndu-și musculatura în fața unor copile sau îmbătîndu-se. Mai ales îmbătîndu-se. Acești G. I. americani beau cu desperare, nu ca să-și satisfacă cumva gustul și nu de plăcere, ci așa, pur și simplu ca să se îmbete cît mai repede cu putință, ca să poată evada din cosmarul fricii, din haosul moral în care se zbat. Și cînd sînt beți, apar în toată lamentabila lor goliciune interioară. Niște ființe ce pot numai să se fălească și să mintă, să caute să se convingă pe ei înșiși că sînt mai presus de frica ce-i urmărește și de sentimentul că sînt sclavi ai mașinilor și ai filozofiei lor mașiniste.

Într-o noapte, nu mult după ce sosiseră, cîțiva americani au intrat într-o cîrciumă în orășelul Chalston și i-au cerut proprietarului, Mr. Brazier, să-i ducă îndărăt la tabără în mașina lui. Acesta i-a refuzat și le-a cerut să părăsească localul. Americanii s-au repezit asupra lui, l-au lovit în față și în coaste, pînă ce omul și-a pierdut cunoștința. A stat trei luni în spital și a ieșit de acolo infirm pe viață. Nici autoritățile britanice și, firește, nici cele americane, n-au făcut cea mai palidă încercare de a descoperi pe bandiți și de a-i pedepsi. În noaptea următoare, însă, opt soldați americani au fost culeși fără cunoștință din mijlocul străzii. Și de atunci, de cum se lasă întunericul, nici un american nu mai poate fi văzut pe străzile orașului.

Poporul englez se decide greu să lupte, dar sînt lucruri pe care el nu le poate răbda, iar cînd, în sfîrșit, pornește la luptă, nu se oprește pînă ce nu-și înfrînge dușmanul. În East-England s-au petrecut o seamă de ciocniri serioase, unele dintre ele antrenînd un număr mare de oameni și soldîndu-se cu răniri grave, dar și cu izgonirea yankeilor din multe orașe ale East-England-ului. Acum se numără pe degete orașele din acest ținut în care americanii mai îndrăznesc să-și facă apariția. Și atunci cînd se încumetă totuși să vină, ei umblă în grupuri mari, ca să se simtă mai feriți de un atac din partea populației.

Recent, într-o duminică după-amiază, un grup mare de militari americani s-au aventurat în orașul Sudburg. După ce au băut zdravăn, ocupanții au început să se dedea la ieșiri jignitoare la adresa englezilor. Nu se știe cum, vestea s-a răspîndit numai decît în tot orașul și, cît ai clipi din ochi, s-a strîns în jurul lor o mulțime de cîteva sute de oameni. Se poate deduce ce a urmat. Fapt este că pînă la urmă yankeii gălăgioși au fost luați pe sus și scoși din oraș, fiind lăsați să-și găsească singuri drumul înapoi spre tabără, dîndu-li-se totodată să priceapă că ar fi mai cuminte pentru ei să nu se mai arate vreodată prin părțile acelea.

Deosebit de porniți împotriva prezenței americanilor în Marea Britanie s-au dovedit a fi mulți dintre soldații britanici întorși din Coreea. Cunoscînd din proprie experiență nu numai scopurile adevărate ale acestui război, dar și revoltătoarea purtare a trupelor americane, soldații noștri au știut să-și manifeste deschis ostilitatea față de ocupanți. Conflictul dintre trupele britanice și cele americane a devenit atît de ascuțit, mai ales în East-England, și a scos în evidență atît de limpede ura britanicilor față de politica americană, încît guvernul englez s-a văzut nevoit să ia măsuri severe pentru a opri difuzarea prin presă a oricăror amănunte cu privire la acest conflict.

În general, după cum se vede, situația trupelor americane în Marea Britanie e departe de a fi dintre cele mai fericite. Populația nu se ostenește de loc să-și ascundă dezgustul și ura pe care i-o provoacă prezența celor 100.000 de americani pe teritoriul Angliei insulare. În multe restaurante, cafenele și baruri, proprietarii își manifestă fățiș refuzul de a-i servi pe americani. Un prieten al meu, care ține o cîrciumă într-unul din satele din apropiere, face excepție de la această regulă. El îi servește și-i întîmpină cu bucurie pe americanii de culoare, dintre care se găsesc puțini la noi în țară, și care, spre deosebire de compatrioții lor albi, sînt în marea lor majoritate foarte prietenoși și inteligenți. Englezii își calcă obiceiul, pentru a arăta simpatie și prietenie acestor frați ai noștri, cuviincioși la vorbă și în purtări, spre marea furie a americanilor albi. „Nu beau cu negrii", spuse într-o zi, scuipînd pe podea, un american care intrase într-o cîrciumă, în timp ce noi vorbeam liniștiți la o masă. „N-ai să bei aici de loc, fu răspunsul, pentru că nu vei fi servit! Dar înainte de a pleca, fă bine și curăță murdăria pe care ai făcut-o". Și, oricît nu i-ar fi venit la socoteală, americanul fu nevoit să se supună.

Într-un oraș din centrul Angliei, cetățenii și-au alcătuit o miliție proprie, care patrulează noaptea pe străzi ca să vadă dacă nu cumva vreun soldățoi american șade la pîndă ca să acosteze fete engleze. Atît de frecvente au devenit cazurile de viol, încît, în multe zone din apropierea taberelor americane, nici o femeie nu mai îndrăznește să iasă din casă după ce se lasă întunericul. Efectiv, mii de fete sînt oficial date dispărute și în fiecare săptămînă se descoperă în jurul taberelor americane cadavre de femei strangulate sau omorîte în bătaie după ce au fost violate. Rar se întîmplă însă ca făptuitorii acestor crime să fie descoperiți. Atunci cînd este vorba de crima unui militar yankeu, autoritățile americane mușamalizează totul și-i fac scăpați. Multe tinere englezoaice, corupte de americani și de literatura lor care predică violența, perversitatea sexuală și sadismul, sînt „cazate" chiar în taberele militare americane, transformate în cea mai josnică specie de case de toleranță. Dar aici puterea poliției britanice încetează.

Ceea ce atîță la culme mînia englezilor este faptul că militarii americani cantonați în țara noastră nu pot fi trași la răspundere în fața legilor engleze. De cînd li s-a dat frîu liber acestori băieți sălbatici, necopți la minte și lipsiți de scrupule, ei își permit să treacă în zgomotul asurzitor al autocamioanelor grele în plină viteză pe străduțele înguste ale orașelor engleze, provocînd zilnic tot felul de accidente de circulație, de pe urma cărora mor zeci și zeci de oameni. Cei ce cad victime felului zănatic și iresponsabil al șoferilor americani de a-și conduce vehiculele, nu se pot adresa nici unui tribunal britanic ca să-și afle dreptatea. Cel mult, dacă țin cu orice preț la judecată, ei pot să intenteze un proces interminabil în fața curților de apel... americane.

Mîndrii locuitori ai regiunii East-England au răbdat destul. Americanii au și început să se simtă în taberele lor ca în niște citadele asediate. Nimeni nu acceptă să lucreze pentru ei. Dacă apar într-un local public, doar vreun lingușitor burghez oarecare va sta de vorbă cu ei, sau poate vreo fată nenorocită și fără minte li se va vinde, sedusă de mirajul falsei strălucir a dolarului. Oriunde își aruncă ochii, ei văd lozinca : *„Go home, Yank!"* și aud asemenea ocări la adresa politicii propriului lor guvern, încît în prostia lor încep să vociferere, numindu-i pe toți englezii „roșii blestemați".

Dacă asta ar fi măcar adevărat! Și totuși nimic nu trezește mai mult spirit de revoltă, decît însăși purtarea americanilor care învață încet și dureros că există ceva mai mare și mai puternic decît bomba atomică și anume hotărîrea unui popor străvechi și înțelept de a-și păstra cerul nepătat de umbra aripilor morții și de a-și elibera pămîntul pentru a putea produce pașnic bunurile care fac viața luminoasă și îmbelșugată. Și dacă americanii nu vor trage învățăminte din această lecție, vor simți pe propria lor piele că poporul care a rezistat normanzilor sub Hereward cel Treaz, nu a uitat arta de a-i face cotropitorului său o viață insuportabilă și că mînia acestui popor, atît de greu de trezit, este tot atît de greu de potolit cînt izbucnește.

Carnet extern

PRO-MEMORIA

Ziarul „Die Deutsche Soldaten Zeitung", organ al cercurilor revanșarde vest-germane, a publicat o hartă, asemănătoare hărților editate în timpul lui Hitler. Pe această hartă sînt scoase în relief regiunile vestice ale Poloniei, regiunea Kaliningrad, Alsacia și Lorena, Schleswigul de nord și alte teritorii care — după părerea ziarului — trebuie „restituite" Germaniei.

Există o hartă a imperiului german pe care istoria nu prea îndepărtată a semănat-o cu gropi și morminte, în care armia lui Hitler și-a îngropat trufia și speranțele de cucerire a lumii. Harta aceasta, ale cărei frunzări din cruci cu zvastici se-ntinde de la Stalingrad și Caucaz pînă în nordul Africii și porțile Parisului, trecînd prin Berlin, ne este încă vie în memorie.

Ne permitem s-o reamintim cu toată căldura și sinceritatea, domnilor de la „Deutsche Soldaten Zeitung".

M.A.

„MINIMUM NECESAR" DE DRAGOSTE

Consiliul comunal al orășelului Bamberg (R.F. Germană) a adoptat acum cîteva luni, în unanimitate, o rezoluție pe care a adus-o la cunoștința guvernului federal și comandantului american al garnizoanei. Stabilind, printre altele, că soldații americani nu vor mai fi admiși la strandul local, că poliția motorizată locală va patrula de la lăsarea întunericului pentru a apăra viața și avutul cetățenilor, că se vor retrage brevetele acelor cîrciumari care vor vinde alcool soldaților americani în stare de ebrietate etc. etc. etc., rezoluția conchide că relațiile oficialităților din Bamberg cu autoritățile americane vor fi limitate la „minimum necesar".

Ca să înțelegem mai bine cum apreciază autoritățile din Bamberg acest „minim necesar" trebuie să precizăm că în sus-amintitele rezoluții se cerea... retragerea trupelor americane din orășel. Pe scurt: cu cît veți fi mai departe, cu atît vă vom iubi mai tare; iar dacă rămîneți la noi, mulțumiți-vă și cu „minimum necesar"...

E. D.

FAPTE...

Americanii n-au cunoscut războiul pe teritoriul lor, din timpul războiului de secesiune. După 90 de ani, amintirea ultimelor distrugeri provocate de război pe teritoriul Americii a fost împrospătată de două fapte: decesul unuia dintre ultimii membri ai armatei confederale și descoperirea la Chattanooga, a unui obuz rămas neexplodat pe cîmpul de bătaie, aproape un veac.

Se pare că-i mai lesne să vorbești de distrugeri atomice unor oameni care au cunoscut distrugerile orașelor lor doar din relatările bunicilor și din manualele de școală.

★

Dr. Miller, consilier științific al armatei americane, a sugerat că militarii americani care dețin secrete importante să poarte cu ei „comprimate-sinucigașe". Ei ar urma să înghită aceste comprimate în cazul că ar avea de suportat un interogatoriu „la dușmani".

Să-i fi fost sugerată d-rului Miller ideea „comprimatelor sinucigașe" de amintirea sfîrșitului lui Goering?

Răscoala țăranilor din 1907

PUȚINĂ ISTORIE ȘI CEVA MAI MULTĂ GEOGRAFIE

de acad. Cezar PETRESCU

Flămînzi...

Moșia și satul Flămînzi. De-acolo, din localitatea obscur prizărită pe hartă în nordul Moldovei, au izbucnit răscoalele țărănești din anul 1907, pentru a se dezlănțui ca un torent de foc și de lavă vulcanică pe tot cuprinsul țării.

Flămînzi: nume predestinat!

Diagnostic, simbol și strigăt de mobilizare al deznădăjduiților, împinși pînă la ultima limită a răbdării. Răscoala milioanelor de robi ai pămîntului fără pămînt; flămînzi de pîine, de mălai, de pămînt, de dreptate, de drept la viață.

Acestea toate împreună, și nume predestinat, și diagnostic, și simbol, și strigăt de mobilizare; acestea nu înseamnă, firește, că pe celelalte domenii stăpînite de prea ghiftuiții latifundiari ai Romîniei de atunci și că în celelalte sate și cătune cu denumiri mai poetice și mai muzicale, mai bine apropiate de pastoralele lui Teocrit și de pastelurile lui Vasile Alecsandri, clăcașii o duceau cumva mai idilic și că erau mai puțin flămînzi.

Foamea, foamea endemică și elementară a stomacurilor goale, a măruntaielor ghiorăind de inaniție, o îndurau aproape fără excepție toate cele cinci milioane cinci sute de mii de țărani—adică nouăzeci la sută din populația țării.

O statistică a vremii stabilește cifra cutremurătoare de 450.000.000 zile de foame anuală și absolută a muncitorilor de pămînt din fericea Romînie „eminamente agricolă" în anii de recoltă îmbelșugată. Dînșii arau, semănau, pliveau, prășeau, secerau, culegeau, treierau, umpleau hambarele și cărau grînele la gări și în silozurile porturilor, de unde luau calea străinătății, pentru a se bucura de acest privilegiu: numai 450.000.000 zile de foame, în anii de belșug. Cifră dublată și triplată la 900.000.000 și la 1.350.000.000 zile de foame, în anii cînd bîntuia seceta și cînd veniturile marilor proprietari sau ale odioaselor trusturi de arendași înregistrau oarecare scădere față de prevederile îndeobște mult mai optimiste și pe drept cuvînt optimiste.

Căci pentru proprietari și arendași optimismul rămînea întotdeauna justificat, dincolo de capriciile naturii, de surprizele meteorologice, de secete, de ploi, de inundații, de lăcuste, de ciori, de șoareci, de paraziți, de toate flagelele biblice. Pentru toate aveau un leac, o soluție sigură. Toate oscilațiile recoltelor se soldau cu o medie a veniturilor de o minimă variație în timp.

Mai simplu și mai sigur, nici că se poate.

Muncitorii pămîntului fără pămînt, vitele lor de trudă fără nutreț și imașuri, răscumpărau cu prisosință pagubele anilor vitregi. Pe foamea lor și pe rezistența lor la foame se bizuia sistemul de exploatare al moșierilor.

De îndată intrau în joc măsluielile învoielilor agricole, cinic măsluite de legiuitori încă de la origine, în spiritul și în interesul claselor stăpînitoare, cu toată liota lor de comparși, de slugi politice, de prefecți, de primari, de jandarmi. De îndată proprietarii și arendașii adăugau, în toiul iernii și al lipsurilor, cuvenitul supliment de suprafețe și zile de muncă obligatorii, adesea întreite și împătrite în registrele de datorii ale clăcașilor, pentru un căuș de mălai muced și o sarcină de coceni putrezi, care să le prelungească existența pînă în toiul sezoanelor de muncă pe lanurile boierești, de-a valma, oameni, vite, copii, mame cu pruncii la sîn, unchiași, babe, bunice, toată familia, da! de-a valma oameni și vite, tot animale de muncă, tot vite de jug.

Sistemul de exploatare agricolă într-o „țară eminamente agricolă", cum se toasta la banchete și se rostea cu emfază în discursuri, prosperitatea acelor întinse domenii cu ale lor superbe castele, conace, parcuri, locuri de agrement și pitorești rezerve de vînătoare, nu cerea doar cine știe ce bătaie de cap, cine știe ce ingeniozitate, chiverniseală, prevedere, inițiativă, cine știe ce investiții sau adaptări la progresele științifice și tehnice ale vremii. Încolo cu ele! Ce puerile și stupide naivități! Sistemul se baza pe un singur principiu, verificat, garantat, legiferat. Se baza pe exploatarea omului și a muncii. Tocmai pe cea mai lucidă și mai feroce exploatare a foamei și a flămînzilor.

Foamea era aliatul principal și fidel al exploatatorilor. Instrumentul cel mai sigur al exploatării.

Astfel, riscurile agriculturii legate de imprevizibilele atmosferice și meteorologice, de ciclurile anilor prea secetoși ori prea ploioși, de iernile prea lungi și prea spulberate de vifore, de primăverile prea tîrzii și de toamnele brumelor prea timpurii, toate aceste pacoste ale plugăriei apăsau exclusiv asupra mulțimilor trudnice, proletare sau proletarizate. Nu asupra proprietarilor sau arendașilor. Fiindcă toate, în chip automat, despăgubeau proprietarii și arendașii cu anticipație de eventualele surprize ale recoltelor mai slăbuțe, îndatorînd glotimea clăcașilor pentru o singură iarnă de foamete, cu munci istovitoare, de care nu izbuteau să se plătească nici în șase sau șapte ani, după cum dovedesc înșeși mărturiile cărturarilor din stirpa acelor mari proprietari ca Dinicu Golescu în Muntenia și Vasile Mălinescu în Moldova, ca un Sebastian Moruzi, strănepot de domn, ca un Radu Rosetti, alt strănepot de domnitor, și chiar, ciudățenia ciudățenilor, ca înșeși mărturiile lui Mihail Sturza, domnitorul Moldovei și fostul proprietar al imensului domeniu Flămînzi, de unde aveau să izbucnească răscoalele țărănești din 1907, cînd moșia, trecută în mîinile moștenitorilor, intrase în ghearele unui trust arendășesc.

Într-adevăr, iată ce raporta, cu trei sferturi de veac înainte de răscoalele țărănești din 1907, acest domnitor al Moldovei, prințul Mihail Sturza, către ministrul țarist, contele Nessebrode:

„Astăzi numărul boierilor, adică al persoanelor care trăiesc pe socoteala poporului (din Moldova) se ridică la ceva mai mult de opt sute de familii. Se știe că prerogativa de a sustrage de orice corvată în folosul statului un anume număr de indivizi, sub titlul de scutelnici, breslași și slugi e legat de fiecare titlu de boierie. Prin aceasta, aproape șaizeci de mii de familii sînt în serviciul direct și la dispoziția acestor boieri (60.000 familii la dispoziția a 800 familii boierești — n. a.); *în vreme ce toată povara dărilor și corvezilor apasă asupra celeilalte jumătăți de țărani sărmani prigoniți de tot soiul de abuzuri... Da, e cu totul mizerabilă condiția de viață a țăranului moldovean și muntean; privit ca o creatură care nu are dreptul să existe decît pentru capriciile altora; aproape redus la starea abjectă de brută; abandonat lăcomiei tuturor slujbașilor, de la clerici, de la cei mai înalți funcționari, pînă la cei mai mărunți agenți fiscali; storș în egală măsură de arendaș și de proprietar, și după toate acestea se mai găsesc și unii să acuze acest sărman țăran că e indolent și leneș! Cu oroare mă pun cu gîndul în locul său*".

Precum se știe, domnitorul Moldovei, principele Mihail Sturza, de altfel om de cultură și vrednic organizator, dar de-o nepotolită lăcomie de bani, nu s-a pus decît cu gîndul în locul sărmanului țăran romîn. Cu fapta, a agonisit moșii peste moșii, ca să aibă ce lăsa moștenire feluriților urmași, printre care și imensul domeniu Flămînzi, de unde țăranii flămînzi și deznădăjduiți de corvezi, de robie, de toate prigoanele zugrăvite cu atîta oroare de același principe Mihail Sturza au dat semnalul răscoalelor din anul 1907.

Așa se pregătea și se scria istoria, de către cei cu roluri și răspunderi istorice în viața unui popor! Pe de o parte, foarte nobil, îndurerat și generos, cu vorba. Pe de altă parte, lacom și josnic și mizerabil, cu fapta.

★

Să ne întoarcem deci la desfășurarea răscoalelor țărănești din 1907, pentru a urmări mersul lor pe hartă.

Originea acestor răscoale e mai îndepărtată în timp. S-a acumulat prin stratificări treptate de nedreptăți, de împilări, de uzurpări, de despoieri, de abuzuri succesive și de revolte parțiale, periodice, care au dat prilej la numeroase studii minuțios documentate, atît înainte de 1907, cît mai ales după ce răscoalele au fost înăbușite în sînge. Toate au merit deosebit prin sinceritatea și valoarea documentărilor, chiar dacă majoritatea concluziilor și remediilor

ÎNAINTEA RĂSCOALEI

Împreună cu Carol de Hohenzollern, politicienii conservatori și liberali vlăguiau fără milă pe bietul țăran prins în menghina impozitelor grele și a creșterii prețului de arendare a pămîntului.

Jefuirea poporului devenise la Hohenzollerni o bănoasă tradiție de familie. Ziarul „PROTESTAREA" din 26 iunie 1906 redă în această caricatură întregul cinism al spoliatorilor regali.

LECȚIE DE ISTORIE NATURALĂ

— Asta e boul românesc. Unterscheidet sich (se distinge) de boul nemțesc pentru că are șapte piei. Eu luat de la el cinci piei. Eu las la voi brîu. Desdamend încă două piei.

Convoiul nesfîrșit de țărani ce „defilează" prin fața regelui și a fruntașilor politici ai vremii (Gh. Gr. Cantacuzino, D.A. Sturdza, P.P. Carp, Take Ionescu, Ionel Brătianu) îl salută pe suveran, cu cuvintele: „AVE REX, MORITURI (de foame) TE SALUTANT" (Revista „Furnica", 1906)

erau mai puțin judicioase, prea adesea utopice, vag umanitariste și lipsite de adevărata viziune socială a viitorului. Cum nu le putem nici rezuma, nici discuta în paginile restrînse ale unei reviste, renunțînd la recapitularea în timp a pricinilor îndepărtate care au mocnit dezlănțuirea deznădejdilor din 1907, ne vom mărgini măcar la o recapitulare în spațiu a focarelor prin care s-au propagat răscoalele cu o viteză vertiginoasă și a mișcărilor executate de trupele represiunii, cînd soldații au fost siliți să tragă cu gloanțe și cu ghiulele de tun în frații și în părinții lor, ucigînd unsprezece mii de țărani în două săptămîni — cu o mie de morți mai mulți decît întregul bilanț al întregii Revoluții Franceze.

De altminteri, urmărind pe hartă, în spațiu, mersul răscoalelor, urmărind caracterul lor din ce în ce mai tumultuos și mai neînduplecat, cum și caracterul din ce în ce mai crud și mai barbar al represaliilor, în chip firesc lectorul va face paralel și o incursiune în timp, îndărăt, spre originea și caracterul împilărilor care au dus victimele la deznădejde. Poate și o incursiune, îndărăt, în tradițiile mai vechi de luptă, pe măsură ce răscoalele au coborît spre șesul Dunării, spre vechiul vad bătătorit al Revoluției de la 1848 și spre Oltenia pandurilor lui Tudor Vladimirescu. O asemenea paralelă n-ar fi lipsită de tîlc.

Într-adevăr, răscoalele din 1907 au izbucnit la mijlocul lui februarie în comuna Flămînzi, mai apoi în comunele Rădeni, Stroești, Vlădeni și Tudora din fostele județe Dorohoi și Botoșani.

Mișcări cu un aspect mai mult demonstrativ, protestatar, revendicînd revizuirea învoielilor agricole, reducerea prețului la ogoarele subarendate de proprietari sau de arendași, reducerea tarifelor de pășunat pe izlazuri, condiții de muncă mai omenoase. Și chiar cînd au atacat conacele moșiilor, cînd au alungat pe unii proprietari sau arendași, cu vechilii și contabilii lor, chiar cînd au pătruns în orașe și tîrguri mai mici, demonstrațiile lipsite de violență sîngeroasă se păstrau oarecum într-o limită legală. Semnalul vărsărilor de sînge l-au dat comandanții de unități militare, pe străzile Botoșanilor. Iar acest semnal, ca prim efect, a ridicat în picioare și satele care stăteau încă la îndoială, în cele două județe.

De acolo, răscoalele au trecut în comunele din fostul județ Iași, din fostul județ Suceava, din fostul județ Vaslui. Țăranii, tot mai înverșunați, după ce împresoară conacele moșiilor și devastează pe alocuri magaziile pline de grîne, după ce ard pe alocuri condicile învoielilor agricole din cancelariile boierești și de la primării, încearcă și izbutesc să pătrundă în tîrgurile mici și în unele capitale de județ. Evident, nu fără violențe și ciocniri.

Dar se cuvine subliniat încă o dată.

În toată Moldova, pînă la înăbușirea răscoalelor, n-a căzut nici o victimă din partea marilor stăpînitori de pămînturi, a arendașilor și a gărzilor respective de vechili, de adminis ratori, de contabili, de pîndari. Întotdeauna victimele au fost din partea țăranilor, mulți împușcați în corpore, cu sau fără somații, mai mulți încă executați la rece, fără judecată, pe sprînceană după ordinele prefecturilor și comandamentelor care cereau „mai multă energie" sau după listele de pretinși instigatori, dresate de proprietarii și vechilii ce nu puteau pierde prilejul să se descotorosească de sătenii incomozi, prea neîncovoiați de grumaz.

În prima săptămînă a lunii martie răscoalele au cuprins fostele județe Bacău, Fălciu, Neamț, Roman, Tutova.

O coborîre rapidă și irezistibilă pe hartă, pînă la Covurlui, cu un singur episod mai semnificativ, în gara Pașcani, unde muncitorii de la atelierele C.F.R. se încumetă și izbutesc să elibereze țăranii închiși în vagoane și puși în lanțuri. Un prim și curajos act de solidaritate, pentru care aveau mai apoi să răspundă în fața justiției.

Pînă aici, așadar, răscoala țăranilor alarmase guvernul și pe marii proprietari, în deosebi prin repeziciunea cu care se propagase din județ în județ, de la comună la comună, — nu prin violența actelor. Ba chiar vreo două sau trei zile, stăpînitorii s-au legănat în iluzia unei acalmii, căutînd să insufle mișcării o pecete de antisemitism, fiindcă se întîmpla ca multe conace și magazii de grîne devastate să aparțină unor prea cunoscute trusturi arendășești. Mistificare ieftină, împrumutată de-a gata de la metodele poliției țariste, care însă n-a prins.

Căci după scurta acalmie aparentă de două-trei zile, răscoalele se întind brusc și în Muntenia, în Teleorman, Vlașca, Rîmnicu-Sărat, Buzău, Prahova, Muscel, Olt și Argeș, ca și în preajma Bucureștilor. De astă dată fără moliciunea din Moldova. Cu o îndîrjire înzecită, cu atacuri metodice și cu adevărata lor față de revoltă socială și economică, de-o violență în proporție cu sistemul de exploatare al muncitorilor, mult mai feroce organizat decît cel din Moldova. Nu mai era vorba de demonstrații protestatare, de condici arse sau de hambare devastate. Luptă în toată puterea cuvîntului, pe viață și pe moarte, luptă care răspundea ca un ecou și în Moldova, redeșteptînd în unele părți focarele stinse o clipă.

Schimbarea guvernului și chemarea partidului liberal la cîrma țării, cu misiunea de a înăbuși răscoalele cu orice preț, cu prețul „ororilor inutile" chiar, au schimbat poziția taberelor care se aflau față în față. Armata pe picior de război, cu uriașe desfășurări de trupe, cu bărți ale acestor desfășurări de trupe, a purces a opera ca în țară inamică.

Ordinele comandamentelor sunau precis și implacabil: „Nu comunicați numărul prizonierilor. Numai numărul morților".

Și pe măsură ce răscoalele s-au întins în Dolj, în Gorj, în Romanați, în Vîlcea, în Mehedinți și în Oltenia lui Tudor din Vladimir, pe măsură ce țăranii rezistau mai dîrz după datina legendarilor săi panduri, raportarele numărului de morți, ale satelor rase de pe fața pămîntului cu rafale de artilerie, au potolit tot mai satisfăcător nerăbdarea comandanților de brigăzi și de divizii, aducînd la loc și inima marilor stăpînitori de pămînturi întrați în panică.

În zece zile de la instalarea la cîrmă a guvernului liberal, lupta a luat sfîrșit. Flămînzii înfrînți, cu capetele plecate, după ce și-au îngropat morții, fură împinși cu baionetele de la spate să-și reia osînda de robi, să are, să samene, să cadă în brînci de istovire pe pămîntul altora.

Muncile primăverii n-așteptau într-o țară eminamente agricolă.

Iar șeful noului guvern, o dată datoria împlinită, într-o scenă cu adevărat „duioasă" din parlament, s-a îmbrățișat cu liderul fostului guvern acum în opoziție, primind căldurcase și binemeritate felicitări pentru „energia și patriotismul cu care salvase existența statului", covîrșit și lăcrimînd de emoție sub tumultul ovațiilor.

Unsprezece mii de morți... Pe unde se vor mai fi aflînd oare îngropați? Peste cîte morminte nu va fi trecut oare plugul, după o jumătate de veac? Cîți nu s-au contopit oare pentru totdeauna cu pămîntul de care erau flămînzi și pentru care au luptat? Morți anonimi; morminte anonime.

Dar nu morți uitați. Nu mormin'e uitate.

De cîte ori, de-o jumătate de veac încoace, de cîte ori umbrele lor, invizibile și totuși prezente, sfîșiate de baionete, străpunse de gloanțe, de cîte ori nu s-au alăturat cu pași neauziți de cei care duceau lupta lor mai departe? De cîte ori n-au susținut această luptă, cu blajinele lor mute mustrări, cu învățămin'ele amarelor lor experiențe, cu imensa și invincibila forță morală a martirajului lor de atunci?

Vor fi închis ochii sub ropotul de gloanțe, cu deznădejdea că bătălia lor fusese pierdută pentru totdeauna. Cu amărăciunea că jertfa lor fusese zadarnică. Bătălie pierdută? Jertfă zadarnică? Vină umbrele lor în mijlocul nostru, așa cum le chemăm după o jumătate de veac, să le simțim alături și să le alinăm, deznădejdea de atunci, amarul lor de atunci.

Vină, să privească alături de noi țara cea nouă la care nici n-ar fi cutezat să viseze. Vină, să asculte, alături de noi, bătaia de inimă a tractoarelor, a combinelor, pe întinsul pămînturilor care sînt ale celor ce le muncesc, nu ale trîntorilor care priveau pe alții muncind, din cerdacul conacelor, prin fumul țigării și prin aburul de cafea al siestelor

N-ar însemna aceasta suprema alinare, de dincolo de moarte și de morminte?

Averescu — ministrul de război liberal — a ordonat ca „trupe ce vine în contact cu o bandă de răzvrătiți să tragă asupra ei pînă la completa ei împrăștiere".

Alt vinovat de vărsările de sînge din 1907: primul ministru liberal D.A Sturdza, unul dintre cei mai mari moșieri ai țării. Venind la putere, el își luase ca deviză cuvintele lui P. P. Carp: „întîi represiune, apoi vom aviza..."

În primăvara anului 1907, fierberea ce mocnea de ani de zile în satul românesc culminează cu izbucnirea răscoalelor țărănești — la început în nordul Moldovei, apoi, pe rînd, în Muntenia și Oltenia.

1907

Cîteva minute cu un veteran al caricaturii politice

Fără îndoială că pictorul Ary Murnu ar fi povestit mai multe nepoților, la colțul sobei, decît unui gazetar sosit pe nepusă masă să-i scormonească aducerile aminte. Ar fi evocat atunci pe îndelete, seară după seară, fapte și oameni, ca și cum ar fi desenat cu vîrful bastonului, pe nisip, chipuri succesive...

Dar gazetarul a smuls din noianul de amintiri, una:

— Ce făceați în 1907? Și alte'e s-au prăvălit după ea, de-a valma.

Amintirile acestea aveau toate forme de oameni schițați suculent în cîteva trăsături — cum se cuvine să fie amintirile cuiva care a gîndit în caricatură peste un sfert de veac.

Gazetarul voia să știe cum se lucra la „Furnica" — revistă de satiră la care Ary Murnu a colaborat 25 de ani.

Povestește Ary Murnu:

— „Furnica" (redactată de Nae Țăranu și de Gh. Ranetti) avea un principiu: „contra"! (Democrată, fără nici un crez de partid, revista combătea orice guveru la putere sau în opoziție — în numele democrației) și o lozincă: „dă-i la cap!" (oricărui exponent al vreunei politici antipopulare).

Pamfletul, în vorbe și imagini, se exersa pe un domeniu vast: de la satira antidinastică pînă la calamburul țintind alcovul personajelor zilei (și îndreptat cu predilecție contra „Popeștelui" — porecla dată de Ranetti directorului ziarului „Universul", Stelian Popescu, moștenitor al văduvei, al funcției și al averii răposatului Cazavillan).

Desigur, însă, „Furnica" glumea și... serios. Mușuroiul ei devenea atunci vulcan. În 1906, cînd conservatorii i-au închinat lui Vodă Carol expoziția de paradă „40 ani de domnie", „Furnica" a erupt: un număr întreg, alcătuind o altă „expoziție" cu aceeași temă, numai că privită din unghiul celălalt, al poporului. Abuzuri criminale și fanfaronade ridicole erau prezentate de condeiul de desenator al lui Ary Murnu și de textele usturătoare ale lui Gh. Ranetti. În amintirea bătrînului pictor, veteran al caricaturii politice, „Expoziția" trăiește viu. El povestește:

„După apariție m-am pomenit cu Romulus Voinescu, viitor șef al Siguranței și amic al artelor. (Pe atunci, funcționar al poliției.) Venise să-mi exprime plăcerea că nu trebuise să mă aresteze pentru ispravă. De ce? Am aflat apoi: intervenise Haret. Haret pusese la cale cumpărarea a multe numere din „Furnica" și le răspîndise în taină. S-au găsit mai tîrziu în cantități respectabile în Teleorman și pe lîngă Iași. Haret „populariza" monarhia!... Manevra a fost eficace pentru liberali, care au venit la putere, în ciuda simpatiei lui Vodă pentru conservatorii lui Cantacuzino-Nababu (cel care trecea oul prin inel).

Dar, mai ales, importantă a fost influența „Expoziției" din „Furnica" asupra spiritelor în care mocnea răscoala. Peste cîteva luni — spune pictorul Ary Murnu — mă aflam la Cameră cu Petrescu Găină, confratele desenator, ca să ne „inspirăm". Am fost de față cînd a năvălit în ședință Pavlică Brătășanu — deputat takist de Teleorman și țintă inepuizabilă a caricaturiștilor — plîngînd cu bohote: „voi stați la taclale și țara arde! Din Teleorman pînă aici e foc și pirjol!"

Începuse 1907.

„PACIFICAREA"

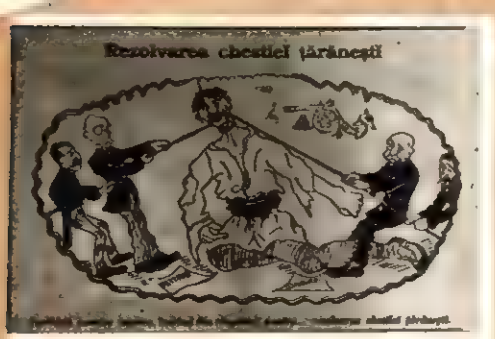

După răscoale, țăranii rămîn mai departe săraci și obidiți, pentru că așa-zisele reforme au avut de la bun început caracterul de jumătate de măsură sau nu au intrat niciodată în vigoare.

(Caricatură apărută în „Romînia Muncitoare" din 4-11 noiembrie 1907).

După reprimarea răscoalelor, guvernul liberal făcea mare vîlvă în jurul așa-zisului drept de vot al țărănimii. Caricatura apărută în revista „Belgia Orientului" din 1907 demască demagogia guvernamentală, arătînd că de fapt țăranii își „exercitau" dreptul de vot în închisori.

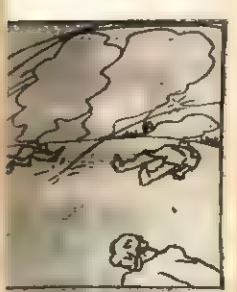

Averescu și Sturdza și-au făcut datoria. Isprava lor este redată în chip sugestiv de revista „Furnica" din 1907.

PE URMELE SÎNGEROASE ALE „PACIFICĂRII" DIN 1907

—DOCUMENTAR—

de Corelia FOTINO
cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie al Academiei R. P. R.

Acumulată de secole în sufletul ţărănimii obidite, ura împotriva stăpînitorilor de pămînt irumpe ca un vulcan - în bună măsură şi sub influenţa revoluţiei ruse din 1905 - în primăvara lui 1907. Din judeţele Botoşani şi Dorohoi, unde izbucneşte la început, vîlvătaia răscoalelor se întinde cu repeziciune spre sud, cuprinzînd în numai cîteva zile toată Moldova. La 9 martie se înregistrează primele răscoale din Muntenia, în Teleorman; de aci, ele se propagă cu repeziciune, din judeţ în judeţ, pînă-n satele Mehedinţiului. Astfel, în mai puţin de o lună, ţara toată e un uriaş incendiu.

Ţărănimea ridicată la luptă devastează conacele moşierilor şi ale arendaşilor, incendiază arhivele cuprinzînd împovărătoarele contracte agricole, cere pămînt şi, pe alocuri, intră chiar cu plugurile pe moşii, atacă tîrgurile şi oraşele reşedinţe de judeţe. Forme deosebit de violente iau răscoalele din Muntenia şi Oltenia.

Guvernul conservator, condus de Gh. Gr. Cantacuzino, luat prin surprindere, este complet derutat. Armata se deplasează cu greu la început; ordinele sînt încă neclare. În faţa evenimentelor care se precipită, guvernanţii îşi mărturisesc incapacitatea de a „stabili ordinea" şi renunţă la conducere. În faţa „patriei în primejdie", conservatorii şi liberalii îşi dau mîna. Guvernul liberal de sub preşedinţia marelui moşier D.A. Sturdza, venit la putere la 13 martie, îşi asumă sarcina de „onoare" de a înăbuşi răscoalele.

Manifestul adresat ţărănimii de noul guvern liberal, în numele regelui, nu are alt scop decît să potolească spiritele prin promisiuni vagi cu privire la unele reforme viitoare.

La 14 martie începe „pacificarea", pusă la cale de Sturdza, de generalul Averescu şi Ionel Brătianu — ministru de interne. Ca urmare, în satele Munteniei şi ale Olteniei se face auzit glasul tunului. „Restabilirea" liniştei şi ordinei a însemnat bombardarea satelor din Vlaşca, Dolj, Mehedinţi, împuşcarea la marginea satelor a sute şi mii de ţărani, azvîrlirea altora în închisori şi cazărmi, unde erau lăsaţi pradă mizeriei şi bolilor epidemice.

Luptei ţărănimii răsculate vin să i se alăture, la Paşcani, Buhuşi, Galaţi, acţiunile spontane ale clasei muncitoare. Totuşi, lipsa unui proletariat industrial bine închegat şi a unui partid revoluţionar marxist face ca ţărănimea să fie lipsită de conducătorul ei firesc, care i-ar fi putut aduce cîştig de cauză.

În faţa puternicului aparat represiv al burgheziei şi moşierimii, ţărănimea neînarmată şi izolată în luptă a trebuit să cedeze. În vărsarea de sînge săvîrşită de stăpînitorii vremii, sub firma „pacificării", au pierit 11.000 de ţărani.

În aceste pagini prezentăm cititorilor, în ordine cronologică, cîteva reproduceri din ziarele şi revistele apărute în ţară şi peste hotare, înainte, în timpul şi după vărsările de sînge din 1907.

Zguduitoare mărturii ale vremii, aceste documente acuză şi condamnă pe iniţiatorii şi organizatorii odioasei „pacificări" prin foc şi sabie, a satului romînesc.

...Unul dintre cei 11.000. Fotografie luată lîngă Roşiorii de Vede, după împuşcarea unui ţă (28 martie 1907) şi publicată de revista franceză „L'Illustration".

Una din acţiunile de solidarizare spontană a muncitorilor cu ţărănimea răsculată, a fost aceea din gara Paşcani (tablou aparţinînd unui autor necunoscut — Arhivele Institutului de Istorie a Partidului de pe lîngă C. C. al P. M. R.)

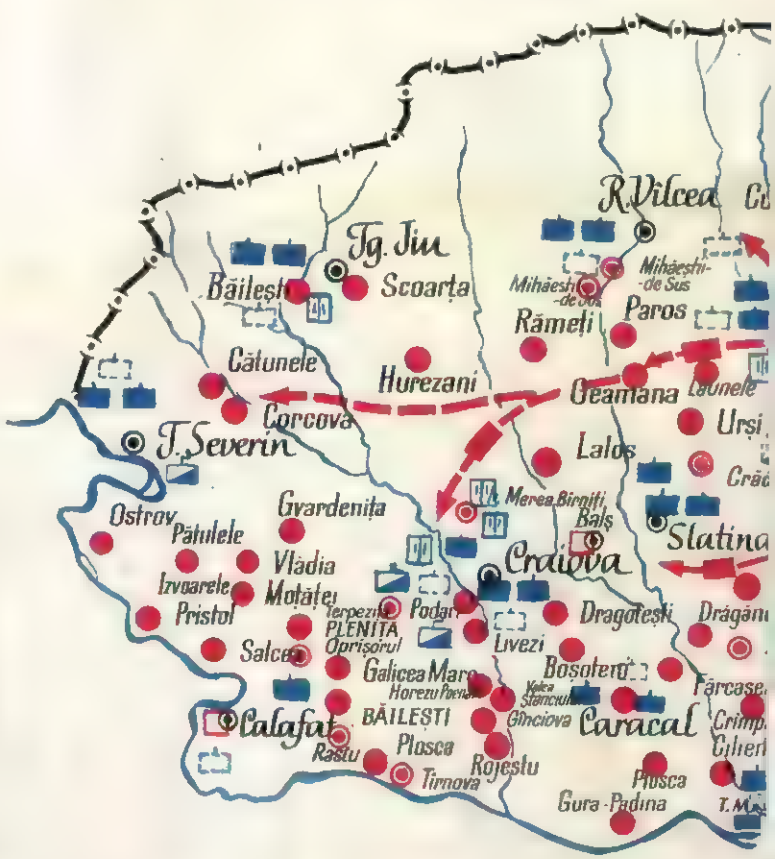

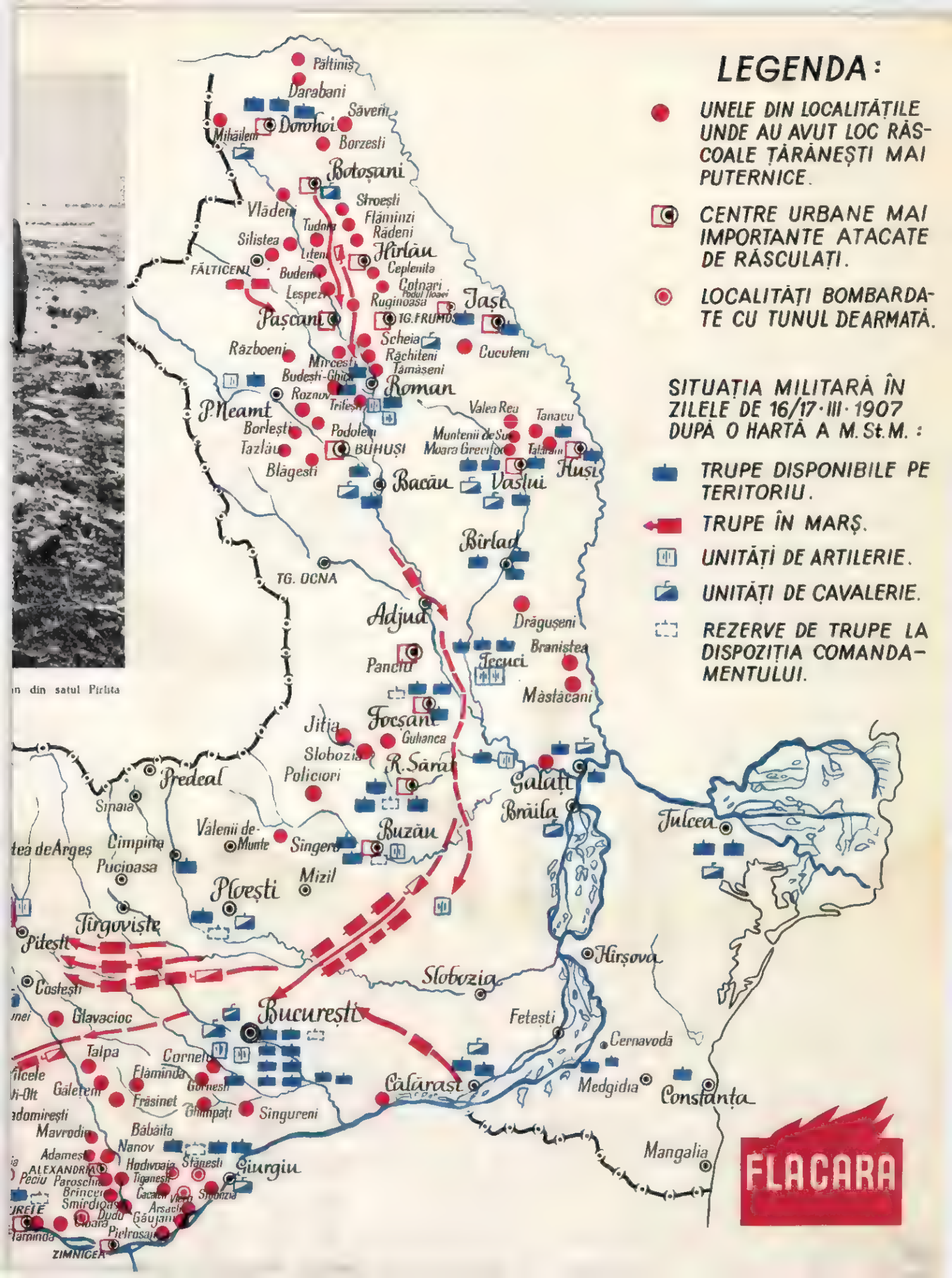
LEGENDA:
UNELE DIN LOCALITĂȚILE UNDE AU AVUT LOC RĂSCOALE ȚĂRĂNEȘTI MAI PUTERNICE.
CENTRE URBANE MAI IMPORTANTE ATACATE DE RĂSCULAȚI.
LOCALITĂȚI BOMBARDATE CU TUNUL DE ARMATĂ.
SITUAȚIA MILITARĂ ÎN ZILELE DE 16/17·III·1907 DUPĂ O HARTĂ A M.St.M.:
TRUPE DISPONIBILE PE TERITORIU.
TRUPE ÎN MARȘ.
UNITĂȚI DE ARTILERIE.
UNITĂȚI DE CAVALERIE.
REZERVE DE TRUPE LA DISPOZIȚIA COMANDAMENTULUI.
Păltiniș
Darabani
Săveni
Dorohoi
Mihăileni
Borzesti
Botoșani
Vlădeni
Stroești
Flămînzi
Tudora
Rădeni
Silistea
Hîrlău
Liteni
FĂLTICENI
Budeni
Ceplenita
Cotnari
Podul Iloaei
Lespezi
Ruginoasa
Iași
Pașcani
TG. FRUMOS
Scheia
Războeni
Răchiteni
Cucuteni
Mircești
Tămășeni
Budești-Ghica
Roman
Roznov
Trifești
P. Neamț
Valea Rea
Tanacu
Borlești
Podoleni
Muntenii de Sus
Moara Grecilor
Tazlău
BUHUȘI
Blăgesti
Bacău
Vaslui
Huși
Bîrlad
TG. OCNA
Adjud
Drăgușeni
Branistea
Panciu
Tecuci
Măstăcani
Focșani
Jitia
Gulianca
Slobozia
R. Sărat
Galați
Predeal
Policiori
Brăila
Sinaia
Tulcea
Vălenii de Munte
Buzău
Cîmpina
Singeru
Pucioasa
Mizil
Ploești
Tîrgoviște
Pitești
Hîrșova
Costești
Slobozia
Glavacioc
București
Fetești
Cernavodă
Talpa
Cornetu
Flămînda
Gălețeni
Gornesti
Călărași
Medgidia
Constanța
Frăsinet
Ghimpați
Sîngureni
Mavrodin
Băbăita
Nanov
Adamesti
Hodivoaia
Stănesti
Giurgiu
Mangalia
ALEXANDRIA
Peciu
Paroschia
Tiganesti
Brînceni
Smîrdioasa
Arsachi
Dudu
Găujani
Pietrosani
ZIMNICEA
FLACARA

ȘTEFAN GHEORGHIU ÎN 1907

de I. FELEA

Era în primăvara anului 1907. În acel martie 1907, cînd sîngele curgea în valuri pe drumuri de țară și se prelingea ca un șipot în șanțuri, apărea în „*Rominia Muncitoare*“ (11 martie) un apel „*Către concentrați și rezerviști*“. În acesta se arăta datoria muncitorilor în momentele cînd mașinăria și slugile lor ordonă să se tragă în țăranii răsculați: „*Să nu tragă niciodată în cei ce sufăr, în tovarășii de muncă, în frați, surori, rude sau părinți*“.

Muncitorii îmbrăcați în haină militară erau îndemnați să lumineze pe acei cu care vor intra în vorbă, „*că nu trebuie să omoare pe semenii lor*“, să le arate care e dușmanul adevărat și să nu uite datoria muncitorului-soldat îndemnat de guvernanți să tragă în frații săi: „*Niciodată gloanțele voastre în pieptul țăranilor asupriți*“!

Apelul a fost scris de tovarășul Mihai Gh. Bujor, redactor al „*Rominiei Muncitoare*“, azi deputat în Marea Adunare Națională.

În acea vreme se ridică din mijlocul muncitorimii înaintate din Valea Prahovei o figură care strălucește ca o stea în paginile mișcării noastre muncitorești. Era un bărbat voinic, înalt, cu mîini mari. Cînd vorbea, voia parcă să cuprindă întreaga omenire într-o îmbrățișare frățească. Era Ștefan Gheorghiu.

Vechiul militant din Ploești Const. Mănescu — azi deputat în Marea Adunare Națională — își amintește cum a făcut propagandă printre țărani în martie 1907, împreună cu Ștefan Gheorghiu și cu mulți dintre potemkiniștii care lucrau la sonde. El ne-a povestit că, în acea epocă, la o schelă din Telega a societății petrolifere „Standard Oil“, o sondă a făcut erupție și a luat foc. Incendiul s-a transmis batalului în care lucrau 40-50 de muncitori; 36 de muncitori au ars de vii.

Ștefan Gheorghiu lucra pe atunci la schela „Arde pămînt“ din Bucșenari, aflată în apropiere. El veni imediat la locul catastrofei și ajută la stingerea focului. Apoi a vorbit țăranilor din Telega și împrejurimi despre crimele pe care le fac capitaliștii străini și autohtoni, în cîrdășie cu autoritățile locale, neluînd nici o măsură de protecție pentru prevenirea dezastrelor.

Și tov. Const. Mănescu își deapănă amintirile:

Țăranii au pus mîna pe directorul englez Hamilton și pe administratori, i-au legat de pomi într-o livadă, i-au mînjit cu țiței, gata să le dea foc. Ștefan Gheorghiu și ceilalți muncitori socialiști au arătat însă că nu aceasta le va îmbunătăți viața lor grea, ci că, dimpotrivă, în urma unor astfel de acte necugetate, traiul lor va deveni și mai negru. Cu toate acestea, după două zile, Ștefan Gheorghiu a fost arestat la Cîmpina, legat cu frînghii și trimis din post în post pînă la Ploești.

... În fața noastră revin alte tablouri de emoționată aducere aminte:

Ștefan Gheorghiu, împreună cu alți muncitori, zace pe un morman de paie în manejul regimentului Prahova. Lîngă el, și mai departe pe toată întinderea manejului, se află țărani răzvrătiți, cu cămeșile rupte, desculți, cu picioarele negre, cu părul răvășit, cu ochii aprinși, așa cum i-a imortalizat, în tablourile sale, Octav Băncilă.

Deodată poarta se deschide cu zăngînit de fierărie. Arestații sînt scoși afară.

Îndreptîndu-se spre cișmeaua din curtea regimentului, Ștefan zărește un bărbat înalt, cu părul ca mătasea porumbului, cu o barbă scurtă și pătrată de aceeași culoare. Fără cămașă, omul stă apiecat sub cișmea și apa curge în șuvoaie pe spatele său puternic, pe mușchii contractați. Cînd ridică capul, de pe care se preling boabe de apă, lui Ștefan îi zîmbesc doi ochi verzi, mari.

— Pajaluista, tovarișei. *Bune* voda...

Ștergîndu-se cu prosopul pe spate cu mîna stîngă, voinicul îi întinde mîna dreaptă încă udă.

— Eu sînt Grigori potemkinistul...

Ștefan Gheorghiu ascultă povestea minunată a revoltei de pe vasul Potemkin.

Dar povestea lui Grigori potemkinistul este întreruptă de un sunet de trompetă. Intrase un pluton de soldați care trebuiau să ducă un grup de țărani la tribunal pentru anchetă. Iute, Ștefan se cațără pe o ulucă și se adresă astfel soldaților: „*Fraților! Sînt, ca și voi, fiu al poporului. Azi, cînd frații noștri țărani se ridică în masă ca să-și ceară drepturile, noi nu trebuie să ridicăm armele împotriva lor. Să nu trageți în frații voștri țărani!*“

Un plutonier-major cu fața buhăită, cu ochii ieșiți din orbite, începu să zbiere: „astupați-i gura nihilistului!“ Și Ștefan fu tras jos cu brutalitate și vîrît în carceră. Apoi au început un șir nou de suferințe fizice și morale.

Facsimil din ziarul „Rominia muncitoare“, care relata despre arestarea lui Ștefan Gheorghiu, în urma provocării despre care vorbește articolul de față.

Simplu, cu modestie, Ștefan Gheorghiu își amintește de ele — și de altele din aceeași perioadă — în 1910, cu prilejul unui interviu dat unui corespondent al ziarului „Adevărul“:

„În timpul răscoalelor din 1907, în calitate de concentrat, am fost trimis cu batalionul din care făceam parte în Moldova. Pe cînd mă aflam cu batalionul în comuna Budești-Ghiça, jud. Neamț, șeful batalionului din care făceam parte primește o circulară de la ministerul de interne, în care se face cunoscut: „Soldatul concentrat Ștefan Gheorghiu e un primejdios socialist“. În urma acestei circulări, locotenentul Cristovici a fost însărcinat cu facerea unei anchete referitoare la mine. Au fost arestați atît gradații, cît și camarazii mei și, cu toate că nu s-a putut dovedi nimic compromițător în sarcina mea, totuși mi s-au luat armătura și cartușele de război ce le aveam asupra mea și m-au trimis la Piatra-Neamț, de unde, datorită faptului că închisoarea și cazarma erau pline de țărani învinuiți de răzvrătire, m-au trimis la spitalul județean, unde am fost pus sub pază“...

După cîteva zile Ștefan Gheorghiu este trimis la Ploești, dar, neputîndu-i-se imputa nimic, este lăsat liber.

Dar această libertate n-a durat mult.

Muncitorii din Prahova, și mai ales petroliștii, au dat un sprijin activ țăranilor răsculați. Aflînd că în vecinătatea sondelor țăranii s-au ridicat cerînd pămînt, un grup de petroliști din Cîmpina au pornit, cu steagul roșu în frunte, să se alăture răsculaților.

Alarmat, prefectul județului Prahova a ordonat arestarea lui Ștefan Gheorghiu. Pretextul a fost ușor găsit: un manifest scris de un sergent concentrat (care a recunoscut de altfel că el e autorul) și atribuit lui Ștefan Gheorghiu.

În închisoare el a fost supus unui r gim de distrugere fizică. Izolat într-o celulă umedă, dormea pe cimentul gol, pe care se stropea mereu cu apă... Nu avea voie să citească și nici să țină legătura cu cei din afară. El reușl să păstreze contactul cu muncitorii organizați care nu au încetat să lupte pentru eliberarea sa și a celorlalți arestați.

Despre aceste zile Ștefan Gheorghiu povestea în 1910 reporterului de la „Adevărul“: „... *și ca să se vadă la ce regim am fost expus în timpul celor șapte luni de prevenție, țin să spun numai: un prieten mi-a trimis prin sergentul Bontilă o franzeluță și două perechi de cîrnați pe care le-a predat șefului de post spre a mi le da mie. Pentru faptul ăsta, sergentul Ștefan Bontilă a fost depus timp de trei luni și tîrît în fața Consiliului de război și, deși la Consiliu a fost scos de sub urmărire, el totuși a fost îndepărtat din armată*“. („Adevărul“ din 23 octombrie 1910).

*

... Acestea s-au petrecut în anul 1907. În luna martie au început răscoalele țărănești; în aceeași lună s-au dezlănțuit sîngeroasele reprimări ale mișcării țărănești; în luna martie 1907 a început și sălbatica prigoană împotriva muncitorimii revoluționare din Romînia și a conducătorilor ei neînfricați. De atunci, din luna martie 1907, i s-a tras lui Ștefan Gheorghiu greaua foală care l-a răpus mai tîrziu cu șapte ani, în 1914, tot într-o zi de martie!

Rominia Muncitoare

Organ Central săptămînal

Romînia Muncitoare și Răscoalele țărănești

„ROMÎNIA MUNCITOARE“ — organul sindicatelor și organizațiilor social-democrate din Romînia — adresa, în numărul său din 11—18 martie 1907, un apel concentraților, în care le arăta că exploatarea nemiloasă a țăranilor de către moșieri a fost cauza răscoalei, îndemnîndu-i să nu tragă în frații lor țărani.

Diligența

Iată-l pe „tinerelul" de acum 50 de ani: azi profesorul pensionar V. A. Gheorghiță.

Pînă ce oamenii au descoperit automobilul, drumul de la Tîrgu-Neamț la Piatra, prin dreptul Bălțăteștilor și peste dealul Balaurului, se făcea cu diligența. Încă și azi, prin partea locului sînt destui oameni care au apucat începutul veacului și o dată cu acesta, și diligența lui Ilie Talangă, surugiul acela scurt și gras, mai cunoscut în regiunea Neamțului decît starețul mănăstirii Bistrița.

Prin aceste locuri, iarna lui 1907 își lua rămas bun de pe la mijlocul lui februarie; zăpada adunată pe șosea începuse să se moaie, apoi să se topească, și astfel căruțele au luat locul săniilor. Și cum drumul se făcuse bun, în acea zi din a doua jumătate a lui februarie, diligența lui Talangă a pornit de dimineață înspre Piatra. Îndemnați de chiotele surugiului și de sfîrcurile biciuștii, cei patru telegari duceau în zbor trăsura, trecînd peste podul Ozanei, prin Humulești, și prin primele sate care se înșirau de-a lungul șoselei.

În dimineața aceea, mușterii lui Ilie Talangă se limitau la doi călători, unul tolănit pe pernele de pluș, altul pe capră. Călătorul de pe capra trăsurii, așezat alături de surugiu, era un tinerel, plecat la Piatra-Neamț pentru a se prezenta la recrutare. Taxa de 50 de bani cît plătise nu-i dădea dreptul de a călători înauntrul diligenței și, chiar dacă i-ar fi dat voie stăpînul trăsurii, nu i-ar fi permis celălalt călător, un personaj cu vază ce n-ar fi catadixit să-l aibă ca vecin.

Cine era oare acest pasager pretențios? Pentru importanța faptelor care au urmat este bine să facem cunoștință cu el.

Personajul care călătorea tolănit pe pernele de pluș ale diligenței era doctorul Penescu, medic de plasă.

De la Paris, unde-și făcuse studiile, doctorul acesta se înapoiase în țară cu o diplomă de medic și cu un tic. Plecase sănătos, dar în cei cîțiva ani petrecuți în capitala Franței reușise să elimine din vorbire consoana „r", devenind astfel un fel de peltic pentru motive de farmec și grație.

Făcut medic de plasă, doctorul Penescu a căpătat al doilea tic: s-a apucat de politică. Venit de la Paris cu idei „avansate" și „liberale", locul său era în partidul lui Ion Brătianu. Și cum politica îi răpea din timp, doctorul de la Paris a găsit soluția: își împărțise activitatea cu vizitiul său. El se ocupa cu politica și Gavrilă, cu medicina.

— Dacă mă caută veun bolnav — spunea el vizitiului — *întreabă-l* ce boală *ae* și dă-i *ti* chinine.

Și astfel, Gavrilă vizitiul avea grijă să împartă chinină și celor bolnavi de stomac, și celor cu picioare rupte, și celor cu plămîni roși de oftică...

. . . . . .

Către ceasurile nouă, cînd razele soarelui ajunseră să străpungă norii, diligența coti la stînga înspre satul Crăcoani. Zdruncinăturile drumului prost, clopoțeii de la oiștile telegarilor, chiotele surugiului, împiedicau pe pasagerul dinăuntrul diligenței să afle că, în ceasul acela, pe șosea se întîmplă ceva neobișnuit. Se mirau și surugiul, și tinerelul de pe capră. În fața lor se iviseră mulți oameni, țărani care se-mbulzeau în mijlocul drumului: parcă puneau ceva la cale.

Numai cînd caii s-au lovit de un zid de țărani și cînd frîna pusă de surugiu a oprit brusc diligența, o zdruncinătură puternică l-a trezit și pe boiernașul ațipit sub pledul de lînă tras pînă sub nas.

— Ce s-a întîmplat? s-a interesat bosumflat pasagerul.

— Ce doriți, fraților? a întrebat mai departe conducătorul diligenței.

— Umblăm și noi după dreptate! i-au răspuns oamenii.

Surugiul a înțeles situația și, întorcîndu-se către singurul pasager dinăuntrul diligenței, îi anunță:

— Cucoane, îi revoluție!

— Nu se poate! a strigat cuconul.

Și dînd la o parte pledul de lînă, (dar avînd grijă să-și ridice gulerul de blană de la palton) coborî din diligență și se urcă pe capră unde ținu cel mai mare discurs din cariera sa politică:

— Nu se poate să faceți *evoluție*! Ce, v-a dat voie doamna Isăcescu?! Am să telefonez îndată și va fi vai de voi!

Discursul a fost însă întrerupt de privirile supărate ale țăranilor indignați. „Eroul" nostru a simțit primejdia și a putut doar să mai adauge:

— Știu că *veți* pămînt, și, pentru a-l căpăta, iacă, o să *vobesc* acum la telefon cu *stăpîniea*.

Și cu acestea zise, se-ndreptă spre primărie.

Aici, tînărul de pe capră, martor al întîmplării, folosind cel de al doilea receptor al telefonului asistă la următoarea conversație:

— Alo, *Piata*, dați-mi locuința domnului *pefect*! (cîteva minute de așteptare). Domnul *pefect* Isăcescu?, dați-mi, vă *og* pe doamna! (Alte cîteva secunde de așteptare) Doamna *pefect*? Îmi pare bine că v-am găsit! Aflați că la *Căcoani* oamenii fac *evoluție*!

— Ce e? întrebă vocea dură a doamnei prefect, de la celălalt capăt al firului.

— *Evoluție*!!

— Te-am recunoscut, tu ești, Penescule! Cum era oare să nu te recunosc: iar l-ai mîncat pe „r". N-avea grijă, în județul meu pun eu capăt și evoluției și revoluției: fac eu ordine!

Atîrnînd receptorul de cîrligul telefonului, doctorul de la Paris părăsi încinta primăriei. Apoi, pentru a-și asigura o retragere fără primejdie printre șirurile de țărani, se grăbi să-i vestească:

— N-aveți *ghijă*, o să vi se facă *deptate* și o să vi se dea pămînt!

După aceea, Ilie Talangă a plesnit din bici, caii au smuls diligența din loc și au pornit în galop spre Piatra.

„De fapt, așa s-a întîmplat cum a prezis doctorul peltic, dar treaba aceasta s-a făcut după vreo patruzeci de ani!"

Cuvintele acestea, ca și întreaga întîmplare pe care v-am povestit-o, le-am auzit recent din gura tînărului acela de pe capra diligenței, martorul întîmplării. Tînărul de atunci este acum un respectabil bătrîn, trecut de 70 de ani: profesorul pensionar V. A. Gheorghiță. În ultima jumătate de veac, el a învățat multe generații de tineri să picteze, să sculpteze și să graveze.

La poarta casei sale din Tîrgul Neamțului, înainte de a-mi lua rămas bun, bătrînul pensionar mi-a făcut o completare:

— Știi, am uitat să-ți mai spun ceva: doctorul acela, Penescu, atît s-a speriat la întîlnirea cu răsculații că din ziua aceea, iar a început să-l readucă pe „r" în vorbire, iar doamnei Isăcescu i s-a ridicat prin '19... un bust la Piatra, în fața unei școli. Lingăii din Piatra socotiseră că merită: de fapt ea era adevăratul prefect de Neamț.

Tare-s curios să știu dacă mai există statuia. Nu cred s-o mai rabde și azi tîrgul, măcar că-i numai din piatră...

F. URSEANU

LA RĂZVAD, ÎN 1907

Primul a căzut Ioniță Sache. Un locotenent cu nume de cneaz — Moruzi — i-a decapitat printr-o singură lovitură de sabie. În fruntea țăranilor răsculați, Ioniță Sache se împotrivise ofițerului și trupei, cu aceeași înverșunare cu care luptase la Grivița în 1877. Uciderea veteranului din războiul independenței a fost urmată în satul Răzvad de lîngă Tîrgoviște de o serie nesfîrșită de crime. În mijlocul satului au fost omorîți atunci cei mai buni țărani din comună: alții — sute — au fost răniți.

Prin numărul mare de victime căzute în timpul represiunii burghezo-moșierești din 1907, satul Răzvad s-a înscris în rîndul comunelor erou.

De atunci a trecut jumătate de veac. Țara nu și-a uitat eroii. În mijlocul satului, chiar pe locul unde s-a dat lupta între țărani și armata burghezo-moșierească, pe locul unde au fost uciși veteranii de la Grivița, s-a ridicat acum, în anii puterii populare, un monument. Săpate în marmură, faptele măreațe ale țăranilor eroi din comunele Răzvadul de sus și Răzvadul de jos sînt mărturie și pentru prezent și pentru posteritate.

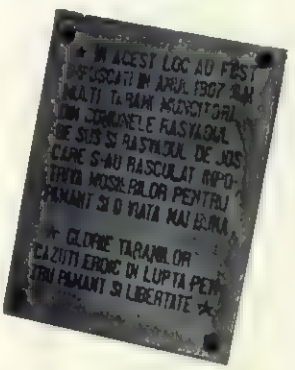

Fotografie de I. VERMONT-Ploiești

O delegație a foștilor răsculați depune coroane la monumentul din Răzvad. Sus: textul plăcii comemorative.

ANUL 1907 ÎN LITERATURĂ

de Silvian IOSIFESCU

Se vorbește pe drept cuvînt de „literatura lui 1907", căci în această jumătate de secol tema a revenit adesea și forța ei de a stimula scrisul e departe să se fi stins. Răsunetul mare al temei răspunde și gravității evenimentelor, dar se explică și printr-o trăsătură specifică în dezvoltarea literaturii române. Într-o țară care a păstrat caractere semifeudale pînă aproape de jumătatea acestui secol, lupta țărănimii pentru pămînt, antagonismul dintre țărani pe de o parte, arendași ori boieri pe de alta, a deținut un loc central în folclor și în toate genurile de literatură scrisă.

Cutremurul social din 1907 s-a produs la un an după niște fastuoase serbări jubiliare.

În 1906 monarhia își serba în Romînia patru decenii de guvernare. Au avut loc sărbări, s-au ținut discursuri, s-a organizat o expoziție jubiliară. Au fost aduși de la sate țărani înstăriți, dichisiți sărbătorește, care să reprezinte „talpa țării", fericită sub domnia lui Carol I. În corespondența lui Caragiale și Vlahuță găsim însemnări sarcastice cu privire la sărbările jubileului.

Răscoalele au sfîșiat cu violență decorul. Pentru literatură, 1907 a fost un prilej de verificare a conștiințelor. Și trebuie spus că rezultatele acestui examen sînt spre cinstea scriitorilor noștri. Și-au spus atunci cuvîntul, chiar în 1907, sau în anii imediat următori, foarte mulți scriitori, printre care nume notorii, ca și altele mai puțin cunoscute. Ion Luca Caragiale, Mihail Sadoveanu, N. D. Cocea, Spiridon Popescu, ori I. Vissarion în proză, George Coșbuc, Alexandru Vlahuță, Panait Cerna, A. Mirea — pseudonim sub care au colaborat St. O. Iosif și Dimitrie Anghel — sînt numai cîțiva dintr-un șir mai lung de nume. Mijloacele și tonurile sînt diverse. Articolul se învecinează cu schița, fabula cu cronica rimată. Dar cu nuanțe în intensitatea tonului, cu o înțelegere variabilă a celor întîmplate, poziția scriitorilor e asemănătoare și simpatia față de răsculați nu caută să se deghizeze.

Cu toată varietatea formelor folosite, este comun, pentru mai toate primele scrieri pe care le-a inspirat răscoala, caracterul lor publicistic, răspunsul direct dat evenimentelor prin articol, fabulă sau alte forme alegorice cu eficiență imediată. Nuvelele ample, vastele romane sociale, care narează faptele într-un context social mai larg, vor apărea după 1930. E caracteristic că printre aceste prime răsfrîngeri literare ale anului 1907, capodopera îl constituie un articol — *„1907. din primăvară pînă-n toamnă"* — datorit, ce-i drept, lui Caragiale. Articolul concretizează intenția scriitorului — așa cum a exprimat-o într-o scrisoare către un prieten — de a-și spune cuvîntul și *„ca istoric, nu numai ca simplu comediante"*. Pornind de la contrastul dintre beatitudinea jubiliară și realitate, Caragiale analizează pe scurt condițiile intolerabile de muncă ale țărănimii legate, în zdrobitoarea majoritate, de pămînt. Mizeria economică a țărănimii mergea împreună cu ignorarea ei politică, făcută mai ușoară prin sistemul de vot pe colegii. *„Imensa clasă a țăranilor nu are, propriu vorbind, nici un reprezentant natural al intereselor ei în Cameră..."* La colegiul al treilea țăranii votau prin delegați, impuși de administrație din clientela electorală a vreunuia dintre cele două mari partide. Cu aceeași duritate Caragiale caracterizează administrația *„compusă din două mari armate"*. Știind că va fi curînd înlocuită prin rotația rotativei, o astfel de administrație avea ca unic scop să se îmbulzbe prin toate mijloacele, utilizînd în special *„bacșișul și hatîrul"*. Justiția, aflată la dispoziția guvernului, sau școala, avînd funcția de fabrică de diplome și de funcționari, erau pe măsura vieții politice.

Celelalte poeme, schițe, articole scrise în acești ani s-au legat de unul sau altul dintre aspectele răscoalei. Barbaria represiunii a trezit indignarea mai tuturor, chiar dacă sub influența gîndirii poporaniste unii scriitori, ca Spiridon Popescu, au vorbit despre ridicarea țăranilor ca de o „rătăcire". Dar faptele represiunii ardeau ca o rană. Paginile lui Vissarion și Spiridon Popescu înregistrează cu mînie execuțiile făcute sub formula *„fugiți de sub escortă"*, la care soldații trebuiau să tragă mai multe salve, pentru că mîna le tremura. Sînt fapte care s-au imprimat în memoria maselor, au pătruns în folclor. *„Dă la mine ce-o scăpa, / Dă la tine n-o scăpa. / Nici p'în mînii, nici p'în dreptate, / Nici în gaură de șarpe"*. Astfel sînt puși să vorbească executorii represiunii într-un *„Cîntec al revoluției"*, auzit de folcloriști de la un țăran din Muntenia.

Maniera alegorică și simbolică a fost foarte folosită în perioada răscoalelor. Au apărut din nou fabule, s-au scris poeme, ba chiar schițe alegorice. Nu din prudență s-a ales calea aceasta ocolită. Metaforele erau străvezii și aluzia la contemporaneitate directă. Modalitatea alegorică a fost folosită pentru posibilitățile ei superioare de expresivitate satirică. În *„1907"*, Vlahuță a personificat mînciuna și adevărul, scoțînd în relief faptul că monarhia nu se poate sprijini decît pe neștiuta mînciună.

Cu cîteva fabule, publicate tot în 1907, Caragiale și-a completat studiul politic. Cele cîteva versuri din *„Mîngîiere"* dau o replică foarte lapidară goanei după instigatori. Caragiale compara vînătoarea de instigatori cu purtarea babei care a lăsat prea multă vreme fiertura pe foc. Aburii s-au strîns, fiertura a dat în foc, iar baba indignată înjură pe scorțarul. *„El singur e de vină"*. Aceeași idee este exprimată tot printr-o alegorie în schița *„Un instigator"*, pe care o publică, în 1909, pe atunci tînărul prozator Mihail Sadoveanu. Un bătrîn povestește călătoria unui țăran în iad, unde îi află pe boier și pe logofăt transformați în vite de jug, pentru păcatele lor față de săteni. *„Fără îndoială că avem de-a face cu un adevărat instigator"* — sună ironic încheierea schiței — *„îmi fac o datorie denunțîndu-l stăpînirii"*.

*

Imaginea vastă a răscoalelor avea să se închege în literatură după un sfert de secol. I-a revenit lui Liviu Rebreanu s-o plăsmuiască în 1938. În creația monumentală dar inegală, cu cotituri și denivelări neașteptate, a lui Rebreanu, romanul *„Răscoala"* reprezintă un apogeu, contrastînd izbitor cu cîteva cărți care i-au precedat sau care i-au urmat. În „Răscoala", firul epic încheagă trei momente principale. Tensiunea crescîndă din ajunul răscoalei se desprinde dintr-o acumulare de notații și scene. Mînia se adună în tăcere, exprimată printr-o frîntură de frază, o expresie.

Răscoala izbucnește ca o furtună. Rebreanu accentuează caracterul ei spontan. Țăranii stau ceasuri întregi adunați pe uliță, într-o așteptare mută și amenințătoare. Apoi răscoala se dezlănțuie în vîrtejuri izolate. Dar țăranii nu concep răscoala ca o acțiune organizată și continuă, singurul lor gînd fiind să se izoleze de oraș; de aceea ei taie firele de telegraf.

Ultima parte înfățișează represiunea — cumplită. Țăranii din Amara sînt executați în masă. Peste cadavrele lor, întinse pe uliță, se instaurează *„ordinea și liniștea"*, cum îl anunță maiorul Tănăsescu pe prefect.

Poate fără de pereche în proza românească este capacitatea lui Rebreanu de a introduce în operă masa, de a o descrie în mișcare. Un gînd, un simțămînt, o hotărîre se repercutează, s'răbate din om în om, crește, devine a tuturor.

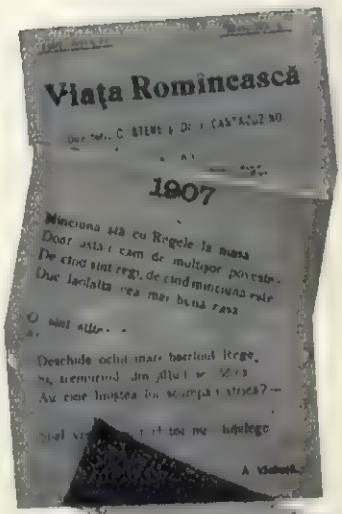

COPERTA NOASTRĂ

PRIN SATELE ÎN CARE BOIERII AU ZVÎRLIT ȘRAPNELE ÎN BRAZDE...

Așezările se resfiră în evantai. Stăneștii pe stînga, Hudinoaia pe dreapta, iar Vieru la mijloc.

De la Giurgiu la Vieru nu sînt mai mult de 12 kilometri. Primăvara pe dezgheț, ori toamna cînd cerul își varsă fără socoteală căldările, nu e bine să te aventurezi pe șosea. Fișia lată destinată care-lor, căruțelor și drumului de picior se face otova cu mîriștea. Un ocean cleios în care doar „Gazu-"rile și caii înșeuați pot răzbate.

— Pe o astfel de vremuială, cu măzăriche ce cădea ciur de sus și apoi cu ceață — povestește moș Radu Canbera — am sosit cu plutonul întîi de la Giurgiu la Stănești. Eram concentrat. Aveam 24 de ani, iar pe călindar scria: 9 martie 1907.

În Stănești, liniște. Am mas în sat. A doua zi vremea tot urîtă. Căpitanul Mareș vrea să ne pornească.

— Mai stați — îi îmbie boierul arendaș Gogu Ionescu. Am trimis pe administrator să aducă tutun pentru gradați.

Dar pînă să vină tutunul, aud un vuiet ca un val ce dă năpraznă. Și prin ceața groasă, să te ungi cu ea pe față, văd că se ivește o mulțime de rumîni cu muierile și copii. Strigau cît puteau: „Vrem pămînt, boierule...! Dă-ne lege nouă la-nvoieli, că ne pier copiii de foame și murim și noi pe lîngă ei".

Locotenentul Nițulescu se-nfurie și poruncește să tragem în carne vie. Căpitanul vru să mai adaste, ca să-l înconjoare pe răsculați. Dar locotenentul amucește pistolul de la cingătoare și golește un încărcător întreg în oameni. Atît a fost. N-am mai auzit decît gemete și țipete. Și deodată îi văd pe Nițulescu că o șterge în goană din fața noastră și piere în ceață, fugărit de o ceată de femei și flăcăi. Pînă să ne dezmeticim, au prins să ardă pătulele, surele și conacul boieresc... Pas' să mai deslușești comenzile în hărmălaia care semăna ca un zăpor de ape sparte ce se revarsă.

Tîrziu, în noapte, împreună cu sergentul Aristide, l-am găsit pe locotenent. Avea teasta crăpată de o sapă. Mai trăia. Am scos o ușă de la conac și am pornit cu ei spre Giurgiu. Pe drum a murit. Ce-am tras pentru asta...! Cu întreg plutonul am fost condamnați la muncă silnică pe viață. Numai eu știu cîtă sare am tăiat în ocnă, la Tîrgșor...

Moș Canbera a tăcut. Are ochii umezi. Ar vrea să mai spună ceva, dar îi face semn mușneaguiul de alături.

— Aveam pe atunci 19 ani. Alde unchiu și mulți alții au trecut Dunărea înot ca să nu piară sub focuri.

Cel care vorbește acum e Marcu Popa. Contingent'906. Își trece degetele perie prin părul nins.

Au trimis miniștrii de la București, pe Brateș și Mangalia. Două șalupe militare ca să patruleze pe Dunăre și să-i întoarcă pe cei care tăiau cu brațele spre malul bulgăresc. Și cine nu se supunea la somații era împușcat cu plumbi.

— Mai ții minte, bătuie?

— Păi, cum? Ține minte și baba c-avem azi împreună o sută patruzeci și șase de ani pereche.

★

În fața școlii, s-au strîns cîteva ieșituri de revoltași. Pe lîngă ei au venit cîțiva care au auzit de la părinți despre răscoală. Și puțin mai tîrziu s-a făcut o roată dintre cei cărora doar bunicii le puteau spune ce-au văzut acum juma'de veac.

Privesc la ei și-i ascult: pe Ion Crăciun, de 62 de ani, cu 4 copii și peste o duzină de nepoți.

„Se urca bătrîna în fitece dimineață pe dealul Stejarului și cu palma streșină la ochi cerceta cîmpia spre Dunăre. Acolo, pe unde ar fi trebuit să-i vină feciorul, împușcat după ureche, între mijlocul valurilor."

Pe Ion P. Puia:

„Veniseră tunarii din Dadilov și l-au întîlnit pe Stoica Nebunul, primarul liberal din Stănești. Au întrebat ofițerii că încotro sînt Stăneștii și dacă ei a arătat cu mîna înspre Vieru, s-au pus cu tunurile pe cătun și s-au așezat cu șrapnelul gurilor de foc peste Stănești și Hudinoaia. Ne declarase stăpînirea război pe viață și pe moarte."

Ion Chirceanu:

„Eram flăcău aproape de recrutare.

După ce șrapnelele au dărîmat casele și au sfîrtecat bătrînii, femeile și copiii care n-au apucat să fugă, a venit Stoenescu. Ista era administratorul arendașului Ionescu. Umbla cu doi jandarmi și un logofăt după el, și da foc la casele nepicuite de tunuri. Da, asta mi-e crucea. Cu ochii mei l-am văzut. Stăteam pitit în pod și voiam să-i sar de gît. Dar m-au cuprins flăcările..."

Sînt cincizeci de ani de atunci. E duminică. Soarele s-a ridicat încă de o sulință peste coama malului bulgăresc și ne trimite potop de raze.

Discuția se țese acum între bătrîni și cei tineri, care, nesățioși, pun întrebări dese și cu repetiție. Răspunsurile sînt dure, grave uneori.

— Nu v-a fost teamă?

— N-aveam ce pierde.

— De ce n-ați tras cu puștile în ei?

— N-aveam decît pumnii și ciomegele.

— Dar erați mulți!

Deocamdată flăcăului cu ochi negri care punea întrebarea nu i-a răspuns nimeni. Părea că aducerile aminte i-au prins în urzeală.

Dar iată că moș Popa își înalță fruntea:

— Așa-i. Eram mulți, nepoate. Mulți, dar singuri...

A mai vrut poate careva dintre tinerii utemiști și pionieri să-ntrebe sau să spună ceva, dar vocea crainicei de la stațiunea de radioamplificare izbucni veselă și proaspătă în pîlnia difuzorului:

— Atențiune! Atențiune! Echipa artistică a șantierului naval din Giurgiu va da reprezentații în comunele... Iar după o clipă:

— Echipele de muncitori mecanici și șudori plecați pentru repararea uneltelor agricole lucrează în comunele...

Astăzi revoltașii de la 1907 și urmașii lor nu mai sînt singuri...

Maria ARSENE

Sobrietatea stilistică și soliditatea compoziției întăresc impresia de perenitate pe care o dă romanul. Cele trei acțiuni — răscoala țăranilor, conflictul conjugal al lui Grigore Iuga, încercările de a parveni ale lui Herdelea — alternează, admirabil echilibrate, accentuîndu-se, una pe alta prin contrast, multiplicînd planurile din care sînt surprinse personajele. Povestirea își păstrează tot timpul plinătatea, dar ritmul ei se schimbă după cele trei momente, dînd impresia de tensiune lent acumulată, de așteptare, în prima parte, ori de izbucnire vertiginoasă într-a doua.

La cîțiva ani după „*Răscoala*", au apărut cele două volume din romanul „*1907*" al lui Cezar Petrescu. Romanul excelează în reproducerea atmosferei din Romînia anului 1906-1907, cu scenele de la expoziție, cu descrierea tobogănului simbolic, căutat de lumea distinsă. Existența țăranilor este descrisă cu o simpatie lucidă. Dar se resimte în roman tendința de a disocia răspunderea, de a opune boierimea patriarhală înfățișată cu simpatie, parveniților de la sate — arendașilor.

★

Era firesc ca după eliberarea țării, după 1944, scriitorii să se întoarcă adesea spre unul din're momentele cele mai grave din lupta seculară a țărănimii. O înțelegere mai științifică a faptelor istorice, un plus de informații, au stimulat interesul pentru aceste evenimente.

Au evocat răscoala din 1907 cîteva opere dramatice și mai ales scrieri în proză și în versuri.

În proză, cele dintîi pagini de importanță artistică deosebită despre 1907 le-a scris în acești ani Zaharia Stancu. În „*Desculț*", scenele răscoalei se desfășoară așa cum s-au imprimat în memoria povestitorului Darie, copilul flămînd de țărani. Ele sînt mărginite toate la perspectiva satului în care se petrece copilăria lui Darie. Ridicarea mai întîi lentă a țăranilor e accelerată treptat. Filmul discontinuu al răscoalei, așa cum s-a păstrat în amintirea lui Darie, se intensifică în scenele sîngeroase ale represiunii; copilul vede convoaiele de țărani înlănțuiți, tîrîndu-se istoviți sub loviturile gradaților; aude bubuind tunurile care trag în sate. Îl vede pierind pe unchiul lui, Precup Urban Uțupăr, care cu ultimele puteri își împroașcă ura în fața colonelului. Totul are o claritate halucinantă, ca un răspuns al memoriei lui Darie la îndemnul repetat al mamei sale: „*Să nu uiți, Darie. Nimic să nu uiți*".

În contrast cu proza lui Stancu, la care și imaginea, și stilul, răsturnările topice, repetițiile, fac simțită intensitatea lirică, Petru Dumitriu se păstrează, în „Bijuterii de familie", la o observație minuțioasă și concentrată, în aparență rece. În locul amintirilor fragmentare ale unui copil, nuvela lui Petru Dumitriu, compusă cu strictețe, cuprinde o acțiune transversală în'r-un colț de țară în anii răscoalelor. Nuvela folosește tehnica planurilor alternate. Urmărește pe de o parte conflictul pentru avere din sînul unei familii de moșieri, pe de alta frămîntarea țăranilor pen'ru pămînt, răscoala și represiunea. Împletită cu răscoala, accelerată de ea, se petrece drama sordidă, care împrumută și titlul lucrării. Elena Vorvoreanu își ucide sora, înăbușind-o cu perna, cu complicitatea tăcută a Elvirei. Toată această zbatere zoologică se petrace cu eforturi de a păstra neclintită masca de distincție. Explicația dintre mamă și fiică are loc la teatru, în fraze șoptite.

Un aspect mai puțin cunoscut și foarte interesant al răscoalelor îl abordează romanul lui V. Em. Galan: „*Zorii robilor*". Au existat în 1907 nu numai manifestări de solidaritate ale muncitorimii cu țăranii, ci și încercări de a-i organiza pe răsculați. Aceste evenimente constituie nucleul romanului lui Galan. Ele sînt narate cu umor și cu daruri de observator, dar scriitorul comite eroarea de a amplifica faptele, de a le da o greutate specifică disproporționată.

În poezie — nu numai în cea a ultimilor ani, ci în toată poezia scrisă despre *1907* într-o jumătate de secol — desigur că cea mai de seamă realizare e ciclul lui Tudor Arghezi. „*1907*" adoptă, în mare, tehnica reportajului, alternînd portretele, cu relatarea voit seacă, a schimbului de telegrame oficiale. Momentele răscoalei se reconstituie din aceste imagini caleidoscopice, în care alternează și con'rastează nu numai faptele, ci și tonurile, în care pastișa după tonul birocratic e pusă alături de concentrarea emotivă a cîntecului popular. Devenit cronicar al răscoalelor, poetul „Testamentului" se identifică cu eroul popular. Cu ochii acestuia îi descrie și pe boieri, și pe răsculați. Această identificare se înfăptuiește chiar din „*Cuvîntul înainte*" — „*Ajută, Doamne, țara-i în răscoală*". Apare în aforisme crunte, fructul experienței robilor. „*Nu căuta dreptatea domnească, frățioare./ Ia pe ciocoi cu hreanul și dă-i pe răzătoare*". Cu ochii robilor sînt văzuți marii proprietari, înfățișați în rapacitatea lor cu trăsături hiperbolizate monstruos, ca în sculpturile din catedralele gotice. E Conul Alecu, stăpîn pe cinci județe, pe care le guvernează cu trei înjurături. „E duduia", fată bătrînă, la care „*în loc de fraga gurii-i crestat un buzunar,/ Și-n loc de trup se-ngustă un sac cu oseminte*".

Figurile răsculaților contrastează ca dimensiuni morale, ca forță de caracter. Dezlănțuiți, „*cei smeriți și blînzi*" nu cunosc nici dare înapoi, nici îngenunchiere. Dumitru predică „*sfînta răzvrătire*" și prevestește cu nemăsurată ură distrugerea conacelor: „*Nu mai rămîie piatră pe piatră, grinzi în grinzi/ Și cadă și țăria în țăndări de oglinzi*". Nevasta lui Pătru al Catrincii își ajută bărbatul la răfuială: „*El la ciocoiu-n brațe, eu îl ajut și-i gîtui*". Descrilnd desfășurarea răscoalei, versurile stărue și asupra forței cu care s-a revărsat ura acumulată, și asupra spontaneității și izolării care a sortit-o eșecului. „*Stan căpitanul*", conducătorul răsculaților, nu s-a gîndit nici la țeluri, nici la mijloace.

Trecerea în revistă, în mod fatal sumară, a cîtorva dintre operele pe care le-au inspirat răscoalele din 1907, arată vitalitatea temei în literatura acestor ani, ca o concretizare a conștiinței cetățenești a scriitorilor, a simpatiei lor pentru zbuciumul și aspirațiile populare. Literatura în'regește memoria maselor și-i dă expresie.

Veşti de la Flămînzi

—povestire—

de C. IGNĂTESCU
Ilustraţie de Adriana MIHĂILESCU

Îmbrăcat cu cojocul întors cu blana în afară şi sprijinit cu amîndouă palmele pe capătul ciomagului, moş Gore Caraul stătea în mijlocul cancelariei, gheboşat şi cu gîtul întins spre vechil. Îşi pusese cuşma subsuoară şi pletele lui sure, date peste cap, abia se mai deosebeau de gulerul cojocului.

În faţa lui, vechilul stătea la masa lui cu condici şi fuma, slobozind fumul printre mustăţile ţepoase şi învîrtind un petic de hîrtie între degetele galbene de tutun: „bonul" de la magazie.

— Văd că ai adus numai două găini şi douăzeci de ouă, vorbi el. Apoi atîta nu ajunge nici pentru o jumătate de pogon, moş Gore!

Vorbea domol, frumos, şi încerca un fel de zîmbet strîmb. De cîteva zile, de cînd se iscase vestea cu întîmplările de la Flămînzi, arendaşul Ioniţă Bucur stătea mai mult la Lancea, unde avea gara aproape—pentru un caz de primejdie—iar Paingîn, vechilul, rămas singur la Sireţel, nu cuteza să se mai răstească la ţărani.

— Ştiu! oftă moş Gore Caraul, dar dacă n-am avut alt chip...

— Nu se poate, moşule! vorbi iar vechilul. Stăpînul nu vrea să ştie Dacă nu aduci dumneata cît trebuie, trebuie să împlinesc eu! Apoi, pot? Datina-i asta: vrei două pogoane de pămînt în parte?

— Eu le-aş fi vrut în arendă! se rugă bătrînul.

— În arendă, stăpînul nu dă! Numai în parte! Şi dacă vrei aşa, aduci trei găini, treizeci de ouă şi opt sute ştiuleţi de popuşoi. Aista-i „darul". Şi pe urmă putem sta de vorbă!

— Ştiu, domnu' Paingîn. Cum să nu ştiu? Şi peste „dar" mai rămîne să fac două zile cu palmele, una cu carul şi cîte cincisprezece zile de clacă pentru fiecare pogon...

— Douăzeci! îl îndreptă vechilul.

Omul stătu o clipă tăcut, cu gîtul întins, cu chipul ciolănos şi ochii înfundaţi sub frunte.

— D-apoi pînă acu' se făceau cincisprezece!

— Pînă acu'! îi întoarse vorba Paingîn. Acu' stăpînul a poruncit să se facă douăzeci!

— Vrasăzică, pentru două pogoane, patruzeci de zile, clacă?

— Patruzeci! Şi jumătate din roada culeasă şi cărată la magazie!

— Vai de păcatele mele! se jălui omul cu glas ostenit! De unde ouă la vremea asta de iarnă? Iaca, azi îi Timotei Mucenicul! Douăzeci şi unu februarie, vrasăzică! Mai ouă găinile în februarie? Şi care găini? N-a fost boală în găini şi-au pierit pe capete? Iar ştiuleţii... de-ar mai fi fost! Acasă mîncăm fiertură de ovăz!... Eu socoteam să mă împrumuţi mata de la magazie... Altfel era dacă făceam învoielile din toamnă! Atunci aveam...

— Dacă făceam învoielile din toamnă, mă frecai dumneata pe mine, moş Gore! Atunci aveai şi-n sac şi-n pod! Şi-ai fi ţinut la preţ! Că aşa sînteţi toţi! Nu vreţi să înţelegeţi că stăpînu-i mai mare şi mai tare. Vreţi să-l jupuiţi! Ei, iaca nu se poate! Iaca, acu' cînd n-ai, ai căzut la uşa lui! Acu', moş Gore, joci cum îţi cîntă! Numai că nu-ţi cîntă rău! Iaca, vrei pămînt în parte, îţi dă! Vrei împrumut de la magazie? Îţi dă împrumut! Stăpînul nostru-i cum se cade, moşule, nu-i ca-n alte părţi!

Bătrînul rămase nemişcat şi mut. Numai un geamăt stăpînit păru a creşte şi a se stinge în tăcerea neclintită, ca un oftat din adînc. Vechilul dădu drumul fumului de ţigară printre mustăţile ţăpoase şi urmă:

— Vrasăzică dumneata vrei să-ţi dăm două pogoane, să le munceşti în parte. Iaca eu te scriu cu două pogoane, spre Bursucani, către pădure, şi scriu aici şi cu cît rămîi dator din „darul" pe care l-ai adus numai pe jumătate. Mai datorezi, vrasăzică, o găină, zece ouă, şi opt sute ştiuleţi... şi ţi le preţăluiesc pe toate la... la o lună de muncă! Bun cuvînt?

— Săracu-t de maica mea! se jălui rumînul. D-apoi cele patruzeci de zile clacă, după datină, şi cu aestea treizeci, fac şaptezeci, domnu' Paingîn! Şi dacă mai adăugăm cele pe care am a le face după învoială ... cînd să mai muncesc şi pentru casa mea? Asta înseamnă că toată vara să robesc numai pentru stăpîn! Îi prea mult, domnu' Paingîn! Să zicem cincisprezece...

— Eu îs om bun, moş Gore! Iaca te scriu cu cincisprezece, cum zici dumneata! Dar vii cu baba!

— Baba nu poate! Nu te supăra, dar nu poate! Zace încă din postul sfintei Mării! O apucă nişte junghiuri pe dinăuntru şi se face cîrlig! O vătămătură care nu se mai află! Ce să fac eu cu dînsa pe cîmp?

— Fără babă îi face trei săptămîni, moş Gore! Altfel nu pot, că mă omoară stăpînul!

Vechilul scrise ceva în condicile lui şi bătrînul oftă iar.

— Acu'... cu învoielile, moş Gore! îşi înălţă capul vechilul.

— Cu învoielile... mai mult de două pogoane n-am să pot prididi. Că dacă-s singur şi datoresc şaptezeci de zile pînă acu'...

— Cu învoielile, îi tăie vorba vechilul, îi alt cîntec! Mai întîi, ai rămas dator din vara trecută o săptămînă de la plivit, două la coasă şi căratul la magazii, care face... iaca te socotesc frăţeşte, face alte două săptămîni de muncă. Una peste alta, datoreşti cinci săptămîni! Este?

Moş Gore nu răspunse. Stătea mereu nemişcat în cojocul lui miţos şi se sprijinea cu amîndouă palmele pe capătul ciomagului.

— Este! răspunse tot vechilul, între două fumuri de ţigară. Şi cu cei care nu împlinesc învoiala, ştii cum îi: cei care rămîne dator cu o zi din anul trecut, face trei zile anul ista. Aşa-i porunca! Dar pentru dumneata, moş Gore, ca să vezi că-s om de omenie, iaca eu socot numai de două ori... Adică, n-ai făcut cinci săptămîni, ai să face numai zece! Asta... frăţeşte! Acu', ce ziceai să-ţi împrumut de la magazii?

— Ziceam... măcar un sac de grăunţe... şi unul de barabule...

— Unul de grăunţe şi unul de barabule, socoti vechilul şi zece săptămîni cu palmele... fac... fac... cu preţul de anul ista, fac toată munca pe patru pogoane, moş Gore: arat, semănat, plivit, culeş, cărat! Asta-i! Vrasăzică te scriu cu patru pogoane...

Bătrînul tuşi uscat şi întrebă cu glasul răguşit dintr-o dată:

— Atîta s-a ieftenit munca?

— Atîta! zîmbi vechilul, strîmb. Vara trecută a fost cu pagubă şi stăpînul a pierdut o mulţime de parale! De unde să mai scoată şi el? Munceşti patru pogoane şi sîntem chit!

— Adică nu mai am nimica de primit?

— Ce să mai primeşti? rîse Paingîn. Scapi de datorie... grăunţe, barabule... Să-ţi fac „bonul" pentru magazie?

— Şi cîte zile am de făcut cu totul?

— Cu totul... o dată patruzeci pentru pămîntul luat în parte... o dată trei săptămîni pentru datoria asupra „darului"... o dată zece săptămîni pentru datoria de muncă pe anul trecut... fac una peste alta... o sută treizeci şi una de zile!

— Patru luni şi jumătate! socoti bătrînul. Şi ce iau?

— Cum ce iei? Iei jumătate din roada pe două hectare luate în parte, scapi de datorie... mănînci pînă la primăvară... asta-i nimic?

Moş Gore tăcu. Bricheta cu care Paingîn îşi aprinse ţigara ţăcăni scurt şi în liniştea care se făcu iar, oftatul ca un geamăt al bătrînului se auzi iar şi se stinse, stăpînit. Moş Gore luă „bonul" pe care mîna vechilului i-l întindea şi porni încet spre uşă.

*

Afară viscolea. Cîţiva ţărani, adăpostiţi sub o streaşină, păreau foarte neliniştiţi. O săniuţă cu oplene rămăsese în drum, la poartă, şi vîntul răscolea, şfichiuind, coada şi coama căluţului care stătea cu capul plecat, în vîscol. Un ţăran strigă de departe către moş Gore:

— Te-a socotit?

— M-a socotit! clătină din cap bătrînul, apropiindu-se. Părea năucit, cu ochii goi, cu dinţii strînşi.

— Şi? întrebară oamenii.

— Şi... am primit două pogoane, în parte. Iar de muncit am a munci o sută treizeci şi una de zile! vorbi el cu glasul stins.

— Cum? izbucni întrebarea. Cu cît?

— Fără plată! Aşa vine!... N-ai ce-ţi trebuie pentru „dar", munceşti, ca să-ţi dele pămînt în parte, munceşti, dacă ai rămas dator din anul trecut, munceşti de trei ori cît datorezi, iar pentru un sac de grăunţe,

muncești tot așa... Pentru muncă boierul nu scoate nici un franc... Douăzeci de zile clacă pentru un pogon de pămînt luat în parte! Atîta-i acu'!

— Întocmai cum v-am spus eu! izbucni un omuleț negricios cu cușmă mare și biciușcă pe umăr. Și toate vorbele care au umblat zilele acestea, adevărate sînt! Eu vin de la Bucecea. Huiește tîrgul, măi oameni buni! Și fug ciocoii!... Ca aici a fost și la Flămînzi! Și la Rădeni! Și la Stroiești! Că toate satele s-au sculat! Și încoace, către noi, și încolo, către Iași... Nu mai pot oamenii! Nu mai pot și nu mai vreau să rabde! Voi nu vedeți că sîntem robi? Patruzeci zile de clacă, numai pentru un hectar dat „în parte", nu în arendă! Boieru-i aici?

— A fugit! De patru zile nu se mai vede!

— A-ha! Are să iasă el odată! Cerem pămînt cu douăzeci și cinci lei falcea, arendă! Așa cer și cei de la Flămînzi. Nu cu daruri și cu clacă și cu jumătate din roada muncită de noi! Nu iscăliți învoielile! Nu fiți proști! Spuneți și celorlalți de la Bursucani! Și pielea de pe noi are să ne-o ia, dacă om tăcea! Nu vă milogiți! Cereți! Nu vrea? Dați-i la cap! N-aveți ce mînca? Uite colo hambarele! Is pline, măi, și noi stăm și ne căciulim și ne ghiorăie mațele! Nici la Flămînzi n-au iscălit oamenii! Au dat foc învoielilor și curților și au spart hambarele!... Așa! ... Da' pînă cînd? Eu duc vestea în Siretel. Voi duceți-o la Bursucani, la voi!

Tot vorbind, omul se suise în săniuță și apucase hățurile în mînă.

— Nu vă lăsați! mai strigă el, pornind și vîntul îi rupse vorbele, împrăștiindu-le.

— Altul!... Care mai vine?... se auzi strigînd, din ușă, glasul vechilului și ușa se închise îndată, să nu se răcească odaia.

Oamenii se uitară unul la altul, cumpănind.

— În arendă nu dă? întrebă unul pe moș Gore.

— Nu vrea arendașul! Vra muncă, nu bani!

Un timp nu se auzi de cît șuierul vîntului.

— Eu nu iscălesc! se mișcă unul spre poartă.

— Nici eu! făcu altul cu mînie și porni înainte.

După ei porniră și cellalți.

— Mergem acasă și ne sfătuim cu satul, mai hotărî unul, și o pală de viscol îi învălmăși și-i înghiți în depărtare.

Cînd vechilul, așteptînd zadarnic, deschise din nou ușa, ograda era pustie.

★

Perdelele albe de zăpadă repezite peste întinderi umpleau văzduhul. Vîntul le purta pe sus, le zîmbea de dîmburi și ridica altele, fluturîndu-le pe deasupra pustietăților și mlădiind chiote de spaimă care se înălțau și coborau într-un freamăt fără sfîrșit.

Albă de omăt și cu răsuflarea pierită, ceata țăranilor din Bursucani răzbi abia pînă la tîrla lui Petrea Răzlog și se aciuă acolo, în bordei. Oamenii stăteau acuma pe cîte o buturugă și mlădiind chiote de spaimă care se înălțau și coborau într-un freamăt fără sfîrșit.

Albă de omăt și cu răsuflarea pierită, ceata țăranilor din Bursucani răzbi abia pînă la tîrla lui Petrea Răzlog și se aciuă acolo, în bordei. Oamenii stăteau acuma pe cîte o buturugă în jurul focului și tușeau. Bordeiul era plin de fum. Vîntul străbătea prin crăpături, pătrundea pe sub streșini, învăluia fumul iute și-l izbea înapoi, în jos. Oamenii lăcrimau și-și ștergeau ochii cu palmele. Afară, între perdelele de stuf, oile behăiau ușor. Cînii tăceau și ei, ploșiți în cotloanele lor.

— Cumplită vreme! vorbi Petrea Răzlog, scociorînd cu unghiile în fundul pungii cu tutun, cu nădejdea să mai găsească oleacă colb. Pe vremea asta trebuie să ai mare nevoie ca să ieși din casă!

— Adevărat! răspunse moș Gore Caraul din umbră. Dar care n-are nevoi, astăzi?... Ia! făcu el întorcînd capul către ușă. Afară se auzea glas de om și scîrțîit de hlobe scuturate:

— De, boală!

Badea Petrea ieși în ușă. Un om cobora dintr-o săniuță din care se ițiau, ninse, cîteva cioveie puse una peste alta în jurul unei femei încotoșmănate și îmbrobodite de nu i se vedeau decît ochii.

— Primește-ne, bade Petrea, pînă s-a mai ogoi vîntul! vorbi cu glas uscat omul, ridicîndu-și cușma de pe frunte.

— Tu ești, bre Casian? se miră gazda. Trage calul în dosul perdelei, la adăpost!

Omul îi ascultă sfatul, pe urmă își scoase cojocul și-l zvîrli pe spinarea calului, dădu o boccea la o parte, ca să poată coborî femeia și intrară amîndoi în bordei, bătînd din picioare ca să-și scuture opincile de zăpadă.

— Bună vremea! spuse omul, către toți, necunoscînd pe nimeni în umbra bordeiului.

Cîteva glasuri îi răspunseră nedeslușit.

— Tu ești, Casiene? îl recunoscu moș Gore.

— Eu!... A-ha! Moș Gore! Eu sînt! Mă duc la soră-mea la Călini...

— Apoi, pe vremea asta?

— Ce să fac dacă pe vremea asta m-a dat ciocoiul afară din casă?

— Cum să te dea afară din casa ta? izbucni un glas din umbră. Are ciocoiul puterea asta?

— Iaca are! Și dacă n-are el, o are jandarmul! se așeză și Casian pe o buturugă, în vremo ce femeia lui își căuta un cotlon mai ferit. Eu, măi oameni buni, sînt embaticar. Dumneavoastră nu știți, că nu sînteți din Siretel. Adică, am o casă, a mea, dar făcută pe loc străin. Pe locul arendașului. Cînd am făcut-o, locul era al bătrînului meu. Casian oftă o dată tare, cu glas, ca să-și descarce sufletul parcă, și vorbi înainte: Bătrînul meu a făcut o dată o greșeală: cînd a fost s-o mărite pe soră-mea, a împrumutat parale de la ciocoi! Nu-i ajungea pentru nuntă și a luat trei poli de parale... Atîta! Trei poli! Și s-a îndatorat să-i plătească în trei luni și să dele ciocoiului, dohîndă, cîte doi lei la pol, pe săptămînă.

— Cît? întrebă fără veste, badea Petrea, peste măsură de mirat.

— Cîte doi lei de pol, pe săptămînă. „Ei, a zis bătrînul, nu-i mare treabă. Doi lei de fiecare pol, face șase lei, dar vezi că eu acu'îmi împlinesc nevoia". Vezi că nu l-a ajutat mintea pe tata să numere că șase lei pe săptămînă fac douăzeci și patru pe lună, iar douăzeci și patru pe lună, fac două sute optzeci și opt pe an!... Pentru trei poli, măi oameni buni, atîta bănet camătă! Ei, și pe urmă arîndașul nu i-a mai adus aminte, bătrînul meu n-a putut plăti, și n-a plătit un an, n-a plătit doi, s-au adăugat dobînzile la dobînzi, și arîndașul l-a strîns cu ușa precum ca să iscălească datoria... A iscălit bătrînul și atîta i-a fost! A pierdut pămîntul pentru cei trei poli! Mai rămăsesem eu, cui străin, acolo! Casa era făcută de mine, era a mea! Și ciocoiul a încercat să scape de mine. „Nu mă duc de aici! i-am spus. Îi casa mea și gata!" „Ia-ți casa și du-te! răcnea el. N-ai dreptul să calci pe pămîntul meu!" Și mi-a închis drumul la fîntînă și cărarea către șosea! Era pămîntul lui, fîntîna lui, cărarea lui...Dar nu m-am lăsat. Umblam cîte o jumătate de ceas, ocolind, ca să-mi aduc o coșă cu apă și nu m-am lăsat! Nici cu învoielile n-a avut ce-mi face, că eu dator nu i-am rămas niciodată! Răbdam de foame și de la curte nu mă împrumutam! Mă ajutau oamenii!... Știam că dacă iau de la dînsul un căuș de boabe, m-am ars!... Numai acu'trei zile s-a stricat treaba! M-a chemat să iscălesc învoiala și eu m-am rugat să mă mai păsuiască, două, trei zile... ș-oi vedea... „Așteptă, zice, vești de la Flămînzi!" „Nu, zic, dar aud că are să se facă o regulă să ni se arendeze pămîntul... să nu mai facem în parte"... „Așa, zice, și cine ți-a spus prostia asta?" „Așa se vorbește, zic. Unii spun că la Flămînzi au primit oamenii pămînt în arendă, cu cîte douăzeci și cinci de lei falcea!" Atîta am apucat să spun și am crezut că mă omoară, măi oameni buni! A răcnit că la Flămînzi oamenii au primit gloanțe, nu pămînt, că i-a ucis armata pe toți, că lui nu-i trebuie oameni ca mine pe moșie și că mă dă afară din casă, să mă duc la Flămînzi! N-am decît să-mi iau casa cu mine, dar pe pămîntul lui să nu mă mai prindă! M-a izbit cu pumnii în piept și m-a dat afară din cancelarie!...

În încăperea plină de umbră și de fum, suspinele stăpînite ale femeii izbucniră o clipă și tăcură. Femeia își astupase gura cu palma.

— Iaca așa plînge de alaltăieri, măi oameni buni, și nu se mai ogoaie! își urmă vorba Casian, coborîndu-și glasul. Iar ieri dimineață am crezut că-l farmă pe jandarm! Că a venit Aioanei să mă ieie în spangă! „Ordin de la domnul șef! striga. Ori plecați de bunăvoie, ori vă duc la secție!" Abia l-am scos din mîinile femeii! Ne-am oploșit la vecini și acu' iaca ne ducem la Călini, măcar pe o bucată de vreme, că n-am unde mă aciua! Că de lăsat, nu mă las! Am să-l trag în judecată, am să-l...

Larmă de cîini zădărîți îi întrerupse vorba și un glas mînios izbucni afară:

— Petrea!

— El îi! tresări badea Petrea repezindu-se pe ușă. Vorbești de lup și...

— Dumnezeu îl aduce! vorbi gros moș Gore.

— Ori dracul! plesni glasul lui Casian, ca un bici.

Așa a început întîmplarea cea sîngeroasă de la tîrla lui Răzlog.

Ioniță Bucur, arîndașul din Siretel, a tropăit cu botforii în prag și s-a strecurat pe ușa strîmtă, în bordei. Era om mare și gros și purta scurtă de blană și cușmă-naltă.

— Nu mai vrea să meargă calul! a vorbit el tare, cu glas de stăpîn. Afurisit viscol!... Văd că mai ai și alți oaspeți, Petrea!

— Oameni speriați de vîntoasă! a vorbit badea Petrea, împingînd către stăpîn un chersîn cu gura-n jos, drept scaun. N-au putut răzbi nici ei...

— Adevărat! îngădui arîndașul, așezîndu-se și frecîndu-și mîinile roșii de ger. Să nu dai afară un cîne!...

— Dar încă un om! izbucni glasul femeii lui Casian.

— Cu atît mai puțin un om! îngădui Ioniță Bucur.

—Adevărat! vorbi femeia. Numai un cîne ar putea da afară un om pe asemenea vreme! Un cîne... ori un ciocoi!

În clipa de tăcere care se făcu, în încăperea întunecoasă și plină de fum se zbătu un fior de spaimă. Arîndașul răsuflă cu țigara între degete, încercînd să străpungă întunecimea, cu privirile.

— Da' care ești tu acolo, de îndrăznești să vorbești așa, aici, în casa mea? întrebă el — și glasul lui, greu de mînie și amenințare, arăta o mare nedumerire.

— Safta lui Casian! țipă dintr-o dată femeia. Ne-ai dat afară din casa noastră! Tu care zici că n-ai da afară un cîne! Ne-ai trimis jândarmul și tu ai fugit, să nu-ți crape capul Casian! Te-ai ascuns!

— Cu „mine" vorbești tu așa? se miră cu zbuciumată mînie Ioniță Bucur. Ești nebună, muiere?

— Cu tine! îi rupse vorba femeia. Socoteai că mi-a fi rușine? Rușine mi-a fost o viață întreagă și iaca ce-am ajuns! Pe drumuri, ca o calică, cu cele trei cioveie ale mele în mijlocul viscolului și căutîndu-mi un adăpost ca o miloagă! Auzi, tu boierașule, ciocoiule, gușatule? Eu sînt aceea care am scos parul din mîna lui Casian care umbla să te ucidă! De trei ori a umblat să te ucidă și de trei ori m-am pus eu pentru viața ta..., ca să mă dai acu' afară din casa mea...

— E pămîntul meu și tu să taci o dată, că!... începu a răcni arîndașul. Dar femeia îi luă vorba din gură, răcnind și mai tare:

— Care pămînt? Cel pe care l-ai furat cu trei poli de la socru-meu? Livadă cu pomi și loc de casă, cu trei poli? Tîlharule! Hoț de codru, ce ești! Te-am scăpat, da'acu' nu mai scapi! Cu mîinile ieste am să-ți plătesc!

Ioniță Bucur căută împrejur. În umbra bordeiului nu văzu decît chipuri întunecate, pe care nu le cunoștea de cît foarte nedeslușit. Îl mira mai cu seamă și îl îngrijora tăcerea și nemișcarea lor. Nu știa cum să-și afirme autoritatea lui de stăpîn, terfelită astfel.

— Femeie, urlă el, dacă mi-aș pune mintea cu tine, te-aș face fărîme! Dar nu-i nimeni aici s-o liniștească pe smintita asta?

— Ba este! țîșni din umbră, tăios, glasul lui Casian. Eu îs! Bărbatul ei! Nu mă cunoști, domnu' Ioniță?

— A-ha! Mă miram eu! Ți-au venit veștile de la Flămînzi?

— Mi-au venit! strigă Casian. Și iaca aici oameni de la Bursucani, care nici ei n-au vrut să iscălească învoielile, cum n-am vrut nici eu! Și lor le-au venit vești de la Flămînzi, boierașule! Ai auzit cum fi acolo? Lumea vorbește că-i scrum și moațe întinse pe garduri! Nu învoieli! Nici acolo n-au vrut stăpînii să dele pămînt în arendă! Numai în parte! Ca tine! Numai cu plocon! Ca tine! Ouă, găini, știuleți, ca să binevoiești să ne iei și pielea! Auzi, ciocoiașule? Tu nu plătești munca! Nimănui nu i-o plătești! Tu o furi! Ceri zile de clacă! Și ca să binevoiești să ne-o furi, noi îți aducem daruri!... Atîta de proști sîntem!

— Atîta de proști am fost! îl îndreptă femeia. Că am fost copilă mică și am umblat descultă, și sărmană, și flămîndă, cum au umblat toți copiii satului, și n-am știut că vinovatul ești tu! Și-am fost fată mare la părinți, și aș fi vrut și eu, ca fiecare, o fustă mai ca lumea pe mine și o pereche de ciubotele... Ani de zile mi-am dorit o pereche de ciubotele și nu le-am avut și n-am știut că din pricina ta nu le am! Eram proastă! Acu' m-am luminat! De zece ani, de cînd m-am măritat, bărbatul meu n-a primit o sută de lei întreagă de la tine, pentru munca lui! Zece ani de muncă! Auzi? Ca robii din vechime, ciocoiașule!... Ai îngenunchiat un sat întreg de oameni care te-au răbdat! Acu'te judecă o muiere care nu te iartă!...

Femeia țipa cu lacrimi, cu plîns în glasul gîtuit de mînie, se zbuciuma sub culmea de care spînzurau căldările cele mari pentru jîntiță și celelalte cioveie ciobănești și amenința cu pumnii ciolănoși strînși și ridicați în văzduh. Și deodată mîinile ei apucară o căldare și o aruncă drept în capul arîndașului: „Na spurcăciune!"

Izbit, năucit, cu căldarea în cap, Ioniță Bucur scoase revolverul și trase orbiș. În același timp moș Gore ridică ciomagul și păli! Lovit peste cot, brațul arîndașului căzu ca mort și arma se rostogoli pe jos. Femeia tăcuse. Stătea rezemată cu un umăr de perete și cu fruntea lipită de fundul unei căldări... Și deodată se prăbuși...

În învălmășeală, Ioniță Bucur porni spre ușă și Casian îi sări în gît.

– Vrei să fugi, ciocoiașule?

Se prăvăliră amîndoi jos și oamenii din Bursucani ridicară ciomegele... Și cînd din ceea ce fusese Ioniță Bucur, arîndașul, n-au mai rămas decît zdrențe de om și de straie, badea Petrea Răzlog vorbi gros:

—Scoateți-l afară, că-mi spurcă tîrla!...

★

La curțile din Sireței, oamenii au ars învoielile agricole, condicile și conacul și au spart hambarele... Pe urmă au venit mitralierele... A fost atunci moarte multă și unii oameni, legați, s-au dus și nu s-a mai știut de dînșii...

Numai moș Petrea Răzlog a rămas și a îmbătrînit acolo la tîrla lui. Și multă vreme a povestit aceste crîncene întîmplări și a arătat cui trebuia, crucea de lemn înnegrit și mîncat de ploi, înfiptă sub un mal, lîngă tîrlă:

— Iaca acolo a fost înmormîntată Safta lui Casian, dumnezeu s-o ierte! Pe vremea mea, să fi fost mai multe ca dînsa, poate că stăpînii ar fi cutezat mai puțin... și stările s-ar fi îndreptat mai curînd...

CALIFICÎNDU-SE LA LOCUL DE MUNCĂ, A AJUNS FRUNTAȘĂ. Sudorița pe care o vedeți lucrînd la repararea unei roți de vagonet este utemista Voica Avram. Ea lucrează în Atelierele C. F. R. din Buzău unde este fruntașă în muncă.

Pînă anul trecut tînăra muncitoare nu avea nici un fel de specializare; în urma calificării la locul de muncă a ajuns însă sudoriță electrică.

TRATAMENTE CU H3 APLICATE LA LOCUL DE MUNCĂ. Tratamentul cu H3 a fost extins și în centrele muncitorești. În momentul de față 100 de muncitori de la uzinele „1 Mai" din Ploești sînt tratați la centrul de gerontologie înființat în mod special pe lîngă spitalul acestei uzine.

În scopul de a se verifica rezultatele primei etape de tratament, academicianul prof. dr. C. I. Parhon și tov. prof. dr. Ana Aslan au făcut o vizită la spitalul uzinelor „1 Mai". S-a constatat o ameliorare simțitoare în munca fizică a unor muncitori bătrîni cărora li s-a aplicat tratamentul.

În același timp s-a decis extinderea acestui tratament și asupra altor cazuri, în care scop s-a cerut sprijinul inginerului Grigorescu, directorul uzinelor „1 Mai", și al doctorului Stoian, directorul spitalului, spri,în care va consta în aducerea încă a unui medic, în afara celui existent în prezent.

În fotografie: Academician prof. dr. C. I. Parhon și prof. dr. Ana Aslan consultînd o muncitoare căreia i s-a aplicat tratamentul cu H3.

SPRE PROFESIUNI PRACTICE. În orașul Pucioasa, casa de cultură „Mihail Eminescu" a întreprins o acțiune deosebită. Multe dintre absolventele școlii elementare de 7 ani din localitate sînt îndreptate spre un curs practic de un an în care să învețe meșteșugul croitoriei de damă și lenjeria. Casa de cultură le-a pus la dispoziție doi maiștri, o sală de curs teoretic și una de curs practic.

În fotografie: prima serie de eleve ale acestor cursuri, participă la lecția teoretică.

Fotografii de I. VERMONT
Ploești

PRIETENELE NOASTRE

studentele vietnameze

N-am auzit niciodată aievea fantastica simfonie a vîntului care alunecă printre coloanele pagodelor, mîngîindu-le pe furiș clopoțeii.

N-am văzut niciodată aievea orașul Hanoi cu rîul adînc care-l străbate, cu malurile năpădite de o vegetație înspăimîntătoare lăsată să crească sălbatic în bună vecinătate cu rondurile elegante ale parcului, presărate abundent cu flori. Poate că înadins a fost lăsată, în lumina orașului, sălbăticia junglei alături de florile aprinse de focul soarelui tropical, sădite cu migală de mîini harnice — ca mărturie a izbînzii omului asupra naturii. Sau poate că junglei acesteia i-a fost îngăduit să-și încîlcească în voie pletele ei de liane, acolo, în inima orașului, — ca un monument viu spre aducerea aminte a anilor cînd trupele de partizani, după lupte, se mistuiau în adîncurile pădurilor reci, pe cărări negre ce șerpuiau printre mlaștinile neiertătoare, temute de dușmani.

N-am fost niciodată în capitala R. D. Vietnam. Hanoi — orașul contrastelor celor mai impresionante — își ridică azi cu mîndrie, alături de clădirea albă în care odinioară moțăiau europenii „civilizatori", uzinele mari pe frontispiciile cărora au fost săpate, nu demult, dar pentru totdeauna, semnele republicii libere, democrate.

...Despre Republica Democrată Vietnam mi-a vorbit cu o nemărginită dragoste studenta Fodor Emma, de la Facultatea de Filologie. Vă închipuiți poate că prietena mea s-a întors de curînd din Extremul Orient? Am avut și eu inspirația să fac această îndreptățită și nevinovată presupunere... pentru care, după aceea, mărturisesc, mi-a părut rău. Înflăcărarea ei a pălit dintr-o dată. Peste obrajii trandafirii a fluturat o umbră de regret. Numai pentru o clipă; apoi și-a căpătat din nou însuflețirea.

— Crezi oare — m-a întrebat ea pe un ton în care se amestecau o mustrare împăcată cu o ironie dulce și inofensivă — crezi că nu se poate călători pînă la capătul pămîntului, decît cu mijloacele obișnuite de transport? Nu, taci, lasă-mă să-ți vorbesc. O să-ți spun cîte ceva din viața prietenelor noastre vietnameze venite să studieze în țară la noi. Anul acesta ele vor completa cursul mediu început la Hanoi, după care se vor înscrie la facultățile din București.

Emma — visătoare — mi-a povestit simplu, cu glasul puțin tremurat...

Dor de patrie

Uneori, seara tîrziu, cînd zgomotele Bucureștiului au amorțit, în camera noastră mai veghează o lampă de noapte. Prietena Dau ne povestește despre țara ei. Despre munții cenușii cu măruntaiele bogate în cărbuni... despre cîmpurile de orez — oceane cu talazurile verzi — ... sau despre Tam, copilul care și-a aprins îmbrăcămintea și s-a aruncat într-un depozit de muniție dușman.

Știe atîtea despre pămîntul ei natal, pe care l-a străbătut în lung și-n lat...

Pomînt iubit
Pămînt bogat,
Pămînt udat cu sînge
Vietnam!

„Micuța" Bich n-a învățat încă destul de bine românește, dar persevează...! „Preparatoarea" Daniela Șincai o ajută să pronunțe cuvinte „grele" în care intră mai ales sunetele „chi" și „ghi"...

Versurile acestea Dau le cîntă într-o limbă armonioasă, limba oceanelor de orez, pe care noi n-o înțelegem. Simțim numai tris ețea ei caldă, ori o imperceptibilă neliniște care afectează melodia limpede și uniformă.

În cameră, după ce se sting ultimele modulații ale cîntecului, tăcerea ce se așterne deplină poartă pe aripile ei dorul de patrie neîndurător. Sînt prea îndepărtate locurile dragi, la mii de kilometri, dar gîndurile, dorurile zboară.

Într-un tîrziu Dau se ridică din pat, își privește vecina care doarme liniștit, cu un surîs fermecat pe buze, și șoptește oftînd:

— Poți tu, Emma, să-ți închipui ce frumoase este pămîntul meu?

Afurisitul „chi"

În zilele de sărbătoare, cînd colegii vietnamezi vin în vizită la noi, fetele îi întîmpină cu bucurie, îmbrăcate strălucitor în costumele naționale de mătase. Se salută politicoși cu înclinări solemne, pline de grație orientală — apoi, brusc, în locul aerului de ceremonie, înfloresțe pe toate fețele o veselie tinerească.

Se discută despre filme, despre cărți și despre clima „aspră" de la noi. Glasurile lor, ușor tremurate, nesigure, dau cuvintelor românești învățate de curînd o rezonanță gravă, dar melodioasă.

Numai „micuța" Bich n-a învățat încă destul de bine limba noastră; dar asta n-o împiedică, firește, să vorbească cel mai mult. Cîteodată se aventurează să pronunțe un cuvînt *mai greu* în componența căruia intră sunetul *chi*. Atunci, se uită mai întîi cu îndoială la Daniela Șincai, „preparatoarea" ei, apoi silabisește cu prudență exagerată ceva de nerecunoscut în românește.

— Știu, știu — sare ea imediat, bănuind inevitabila intervenție a Danielei. Știu, asta nu scris la nici una dicționar... Astă inventat eu.

Oftează, mimînd un nemărginit regret, apoi, resemnată, se așază pe pat, își pune mîinile în poale, gata să pronunțe de zece ori, de o sută de ori: chi — ghi, chi — ghi... Se întîmplă însă — ce e drept, cam rar, dar se întîmplă ca Daniela s-o scutească de exercițiul acesta nesuferit „numai de rușinea băieților". Drept mulțumire, Bich o cuprinde de mijloc și o sărută de zece ori, de o sută de ori — pentru fiecare chi și ghi de care a fost iertată.

Dansul cu pălăria

O singură dată Thuy a dansat *mua non*:

Thuy este o fată sfioasă în general. Sfiala aceasta a ei îți dă uneori impresia că în privirile-i adînci stăruie o umbră de tristețe. Fața cu trăsături fine, încadrată de un păr negru, lung, te impresionează prin seninul ei, prin linia naivă a frunții, prin frumusețea copilărească a obrajilor.

Thuy a început dansul cu pălăria împletită din paie argintii de orez, după stăruințe îndelungi. Fetele și băieții îi cîntau. Melodia cu accente elegiace începea mai întîi în surdină, ca un murmur, ca o rugă, apoi, pe neașteptate, se dezlănțuia năprasnic, asemeni unei furtuni. O dată cu melodia dansul se dezlănțuia și el, emoționat,

Un scurt repaus după ore îndelungate de studiu!... Tînărul vietnamez împărtășește colegilor săi impresii de la un meci de fotbal. Și, pentru că a uitat cuvîntul „minge", se ajută cu mîinile pentru... a se exprima!...

răzvrătit. Mlădierile trupului subțire se frîngeau dureros, sălbatic chiar, apoi se compuneau în unduiri line, ademenitoare, ca o vrajă a beției — ca un lan tălăzuit neîncetat de vînt.

Exagerez oare cînd spun că în dansul acesta am simțit sufletul mare al poporului vietnamez? Nu, nu exagerez. Nici Gioconda Cercel, studentă tot la filologie, n-a exagerat scriind în jurnalul său intim: *„...încleștarea cu forțele vrăjmașe ale cerului, blestemele, stăvirea soarelui, bucuria recoltelor sînt sentimente pe care dansul lui Thuy le sugerează ca un talent de neînchipuit. Am trăit în clipele acelea epopeea acestui minunat popor pe care abia atunci l-am cunoscut cu adevărat. Îți mulțumesc din toata inima, prietena mea Thuy"*.

După dans — îmi amintesc — n-au izbucnit cuvenitele aplauze, de teamă să nu se risipească vraja care se țesuse. Thuy, cu obrajii aprinși, cu privirile scînteind, pierduse de pe față sfiala și tristețea.

— Acolo, în țară la Vietnam, *mua non* este dans cel mai iubit, ne-a spus ea.

Avea ochii umezi.

Acolo, în Vietnam, țăranii încep serbările recoltelor pe cîmp, la umbra plăpîndă a frunzelor de *coa* cu dansul *mua non*. E dansul muncii.

...Și despre învățătură

De curînd Anh a scris părintelui ei, un bătrîn farmacist dintr-un oraș de provincie, că și-a ales o specialitate grea, „cea mai utilă", după cum se exprima.

Și dacă o întrebi pe Anh ce facultate va urma îți va răspunde fără ezitare:

— În patrie la noi este mult destul nevoie de chimist...

De bună seamă, te vor uimi expresia de severitate din privirile ei și liniștea gravă a frunții Și te vei gîndi, fără îndoială, cu respect, că fata aceasta, care n-a împlinit încă al șaptesprezecelea an de viață, va pătrunde în tainele chimiei cu rîvnă, cu îndîrjire, cu

Uneori prietena Dau ne povestește despre țara ei... despre munții cenușii... despre cîmpurile de orez — oceane cu tălazurile verzi — sau despre...

începătînare chiar, și că-i va smulge cu siguranță, unul cîte unul secretele.

Dar — un amănunt interesant! — ea nu se pasionează după chimia pură. O atrage știința despre adîncurile negre ale subsolului.

...Anh e sîrguincioasă și corectă ca o școlăriță. A atîrnat pe perete, în dreptul patului ei, tabela lui Mendeleev, iar pe rafturile noptierei a clădit teancuri de cărți de specialitate și caiete pe care le-ai putea citi numai dacă n-ai uitat cu desăvîrșire formulele cu care operează „organica" și „anorganica".

În fiecare dimineață, foarte devreme, — un obicei statornicit de mult și fără greș îndeplinit — ea se trezește și scrie și iar scrie în caietul ei obișnuitele formule.

La început, cînd încă nu-i cunoșteam bine firea, o întrebam mirată:

— Nu te-ai culcat, Anh?

— Ba da... Și m-am sculat. Acum e... a doua zi.

— Și de ce te-ai sculat cu noaptea-n cap?

De cele mai multe ori îmi explica, rîzînd, că auzise cîntatul de ziuă al cocoșilor. (Auzi, cocoși în inima trufașului nostru Bucureștiul) Dar cîteodată, cînd în glasul meu simțea prea multă mustrare, îmi răspundea convingător:

— Nu m-bolnăvesc. Emma. Prietenele coreene dorm pe noapte patru ceas...

Acum sînt obișnuită s-o știu lucrînd după programul ei rigid și prea obositor. Mai ales că de la o vreme și fetele din camera vecină: Phai — cea care a îndrăgit atît de mult literatura — Tuai și Hong s-au convins că un astfel de program e... minunat.

Nu știu cum trebuie să apreciez voința asta îndărătnică; nu știu cum trebuie s-o înțeleg. O admir și în același timp o îndreptățită îngrijorare mă frămîntă. Poate că trebuie totuși să lansăm lozinca: „Pentru minimum 6 ore de somn!!!"

Hotărît. O să chemăm de altfel la „întrecerea" aceasta și pe studenții coreeni. Nici ei nu trebuie să-și disprețuiască sănătatea. Și vom cîștiga. Mai ales că avem de partea noastră un argument suprem, sfatul unui om iubit, cuprins într-o scrisoare pe care prietenele noastre au primit-o de curînd:

„...doresc ca voi, nepoții mei — se spune în scrisoare — *care primiți îngrijire de la poporul prieten, să vă iubiți și să fiți uniți atît între voi cît și cu tineretul romîn. Întrecîndu-vă la învățătură și păzindu-vă sănătatea.*

Vă sărută unchiul vostru,

Ho Si Min"

„Salutări din R.P.R."

De mult, într-una din primele zile ale lunii mai, am zărit pe măsuța din camera noastră o carte poștală ilustrată, înfățișînd în culori vii marele parc al Bucureștiului, inundat de soarele alb al primăverii noastre.

Am încercat un sentiment de mîndrie cînd am citit pe spatele fotografiei, în romînește: *„Salutări din R.P.R. Parc cultura și odihna de la București. Așa plăcut aici!..."* Dedesubtul scrisului mărunt, cu litere rotunde, caligrafiate îscălise Le Thi Phai. Am corectat cu atenție, — cu aceeași cerneală violetă, ca să nu se bage de seamă, — cele cîteva greșeli.

Mă gîndeam: cine știe cîte ceasuri va răsfoi dicționarele familia lui Phai!...

În aceeași zi, după-amiază, poștașul a băgat în geanta lui fotografia aceasta ce va ajunge la Hanoi.

*

Eu n-am auzit niciodată aievea fantastica simfonie a pagodelor. N-am văzut niciodată aievea orașul Hanoi cu rîul adînc care-i străbate. Nu l-am cunoscut vreodată pe unchiul Ho Si Min...

Și, totuși, cît de apropiat îmi e îndepărtatul Vietnam!

Ion MARINA

CU APARATUL DE FILMAT PE FUNDUL MĂRII NEGRE. Cu cîtva timp în urmă au părăsit Constanța membrii unei expediții de scafandri din Republica Democrată Germană, veniți aici pentru a face explorări submarine și a filma cu film tehnicolor fauna și flora Mării Negre. Această vizită a fost de folos și pentru o serie de tineri din cadrul A.V.S.A.P.-Constanța, care au avut prilejul de a se familiariza cu tehnica scafandrilor.

O parte din membrii expediției, folosind aparatele cele mai moderne pentru scufundarea și filmarea sub apă, au făcut imersiuni în dreptul plajei de la Agigea, la 500 m de țărm, acolo unde se găsește epava vasului spaniol „San Antonio", naufragiat în anul 1926.

O altă grupă de scafandri s-au deplasat să filmeze fauna în Delta Dunării, avînd mai mult în vedere pelicanii și cormoranii.

În ambele deplasări expediția s-a bucurat de succes, aducînd rezultate concrete cercetătorilor din R.D. Germană.

În fotografie: echipați pentru scufundare, membrii expediției se pregătesc să coboare în mare.

COLECTIVIȘTII ȘI CONSTRUIESC CASE. Veniturile obținute în gospodăria colectivă sînt folosite de mulți colectiviști la făurirea unor condiții tot mai bune de trai.

Iată fotografia noii case pe care și-a construit-o colectivistul Gh. Băluță din Țibucani raionul Tg. Neamț. Este cea mai mîndră locuință din sat.

În stînga se vede vechea casă de pămînt, cu acoperiș de paie, în care Gh. Băluță și familia sa au trăit ani de zile.

OPERETA ÎN ORAȘUL STALIN. Spre sfîrșitul lunii februarie Orașul Stalin s-a îmbogățit cu un nou edificiu: sala proprie a teatrului de operetă. Mic, dar foarte cochet, teatrul cuprinde 500 de locuri, într-o sală elegant tapisată și cu un utilaj scenic modern. Stagiunea s-a deschis cu opereta „Liliacul" de Johann Strauss și din primele seri se joacă cu casa închisă.

În fotografie: o scenă din actul I al operetei „Liliacul".

Fotografie de I. FRIDMAN

ÎN EDITURA AGRO-SILVICĂ DE STAT AU APĂRUT:

M. STANCU	Agricultura Republicii Populare Romîne în plină dezvoltare socialistă.
M. BULBOACĂ	Cultura ciupercilor
COLECTIV	Botanica
A. BLIDARU	Stații de pompare pentru hidroameliorații
M.F. FEODOROV	Microbiologia solului
I. MAIER M. DUMITRESCU M. BULBOACĂ	Legumicultura. Vol. I.
D. RUSU	Igiena animalelor domestice

Din vechi, NOU

sau „O FATĂ ÎȘI CAUTĂ CALEA"

Expunerea unei piese din vechiul repertoriu, care cu cîteva mici modificări, are toate șansele de a fi încununată de succes

Maria o fată cu aspect neîngrijit
~~Baby, o prostituată,~~ hoinărește pe stradă ca și în localuri de noapte particulare. In stradă, pentru expunere, duce o conversație indiferentă ~~pocnită~~ cu un polițist perfect treaz ~~afumat,~~ de la difuzarea Presei un vînzător de ziare ~~șchiop~~ și un ~~domn în frac.~~ tînăr în cămașa albastră a organizației Tineretului german

Intr-un ~~local de noapte~~ restaurant de stat elegant, ~~Baby~~ Maria face cunoștință unui ~~tînăr milionar,~~ speculant bătrîn care se îndrăgostește de ea, pînă peste urechi.

~~Tînărul milionar~~ Bătrînul speculant o ia pe ~~Baby~~ Maria la el.

Trei săptămîni o duce așa într-o petrecere, trăind în ~~vila lui,~~ apartamentul său de 2 camere cînd deodată apare logodnica sa, o tînără fată cinstită, responsabila ~~neconștientizarea lui~~ „Alimentarei 25a ~~Filchebaum & Co., Mărunțișuri en gros et en detail,~~ Explicație obiectivă ~~scenă de înalt dramatism~~. Cele două femei stau față în față. Logodnica speculantului ~~milionarului~~ părăsește casa deoarece își dă seama de ~~profunzimea~~ ușurința

murdărie a ~~de tîrîșeală~~ logodnicului său. Se grăbește către ~~agenția matrimonială pentru procurarea unui~~ inițiație pentru a-l deruta ~~nou logodnic.~~ Dar nici Maria ~~Baby~~ nu mai suportă. E drept că l-a iubit pe bărbatul acesta dar t r e b u i e să-l părăsească. Așa-i poruncește conștiința ei trezită ~~inima.~~ Tînărul, avînd ~~boala manager-ilor,~~ ~~își~~ conștiința încărcată, se ~~trimite un glonț în tîmplă.~~ predă autorităților.

Maria ~~Baby~~ este iarăși pe stradă și iarăși discută cu polițistul care tot mai e perfect treaz ~~afumat~~ și cu omul în cămașă albastră a Org. Tineretului german ~~domnul în frac~~. Vînzătorul de ziare, între timp a fost trimis la o școală Tînărul în cămașă albastră a Org. Tineretului german de calificare. ~~a murit. Domnul în frac~~ însă, pe neașteptate, agitator al Frontului național se dovedește a fi un ~~trimis al lui dumnezeu,~~ care o convertește pe Maria conștiința ~~Baby~~ la ~~credință~~ adevărată și o convinge să intre într-o uzină a industriei grele ~~mînăstire.~~ Acolo, în întreprindere Maria purificată, ~~la mînăstire,~~ ~~Baby~~ va activa de acum încolo îndeplinind planul ~~slujind pe dumnezeu.~~ A găsit calea justă ~~adevărată.~~

Sfîrșit

DE CE?

TRAS ... PE SFOARĂ

Printre magazinele pe care le vizitez se numără, în special, cofetăriile și cele cu produse zaharoase. De obicei, cumpăr ciocolată. Cu lapte sau cu mocca.

Într-o dimineață, așteptînd tramvaiul, zăresc un magazin alimentar. Cum îmi place ciocolata de care amintesc mai sus, am intrat să cumpăr un pachet. Nu aveau! Vînzătoarea mi-a recomandat vișine trase (!?) în ciocolată (așa scria și pe ambalaj). Adică, mai pe înțeles, bomboane de ciocolată cu vișine „în sucul lor propriu", puțin alcoolizat. Cum principiul meu este de a intra și a cumpăra și nemaifiind alte sorturi de ciocolată, iau o cutie cu astfel de bomboane.

Desfac cutia. Iau o bomboană. Îi rontăi învelișul de ciocolată și aștept să savurez licoarea dinăuntru. Nu simt alt gust decît cel al ciocolatei. Încerc încă una, apoi alta... Nimic! Mai iau o bomboană, o examinez pe toate fețele, o desfac și... stupoare! înăuntru, goală. Fabrica de produse zaharoase „București" — căci este aceasta am aflat-o după investigații ulterioare, căci pe cutie nu scria — avusese doar intenția să „tragă" vișinele în ciocolată. În schimb, eu, cumpărătorul, fusesem tras... pe sfoară. Pe o „sfoară" care costă 23 de lei...

R. SCURTU

Conștiinciozitate DE SPORTIV

Trecînd acum 8-10 ani prin comuna Pinaţe (raionul Sărmaş), regiunea Cluj, puteai observa pe un loc viran, sau într-o curte, un copil nu prea voinic luîndu-se la trîntă cu copiii de seama lui ori chiar şi cu aceştia mai mari decît el, şi de fiecare dată, ieşind biruitor. De pe atunci acest copil devenise cunoscut în comună pentru abilitatea de care dădea dovadă la trîntă. „Bătăuşul" de atunci, de care vorbim, nu este altul decît binecunoscutul luptător Pintea Iuliu, din echipa de lupte a colectivului Voinţa din Tg. Mureş, de patru ori consecutiv campion republican, la lupte libere juniori (de două ori) şi clasice juniori (de două ori).

Drumul parcurs de luptătorul Pintea Iuliu pînă la titlul de campion al R.P.R. nu este prea lung. Noua concepţie despre sport din statul nostru democrat-popular, unde cultura-fizică este practicată de masele muncitoare, activitatea perseverentă şi continuă, conştiinciozitatea cu care îşi însuşeşte cunoştinţele la antrenamente, dragostea sa pentru sport şi muncă, l-au ridicat pe tînărul luptător Pintea Iuliu pe culmile măiestriei sportive.

Pintea Iuliu s-a născut în 1937 din părinţi muncitori. După ce a terminat cursurile şcolii elementare a venit la Tg. Mureş, unde a intrat la Şcoala profesională nr. 1 Metal şi Electro-Energie, pe care a terminat-o în 1953 în bune condiţiuni, întrînd apoi la cooperativa meşteşugărească „Ciocanul" (astăzi „Metalul") ca fierar de arcuri-auto.

În timpul şcolii tînărul Pintea îşi continua după producţie trînta cu colegii săi. În 1953, la sfîrşitul şcolii, profesorul său, maistrul Giurgiu Ioan, care era şi antrenor de lupte la echipa colectivului Progresul din Tg. Mureş, observînd aptitudinile pentru lupte ale lui Pintea, l-a luat în echipa sa. Chiar de la primele antrenamente s-au putut observa calităţile deosebite ale lui Pintea. Primul concurs a constituit şi prima sa victorie, cu toate că Pintea încă nu cunoştea bine tehnica luptelor.

Echipa de lupte a colectivului Progresul s-a desfiinţat şi Pintea a trecut la Voinţa (antrenor Gyhörgy Ştefan).

În 1954, în vîrstă de 17 ani, Pintea a participat la prima finală a campionatului republican individual al juniorilor, la lupte clasice, de la Ploeşti, unde a fost învins de Gheorghe Dumitru. Pintea nu s-a descurajat, ci a continuat mai departe cu o conştiinciozitate şi mai mare însuşirea măiestriei sportive, pregătindu-se cu însufleţire şi perseverenţă pentru campionatele viitoare.

În 1955, la finala campionatului republican de lupte libere ai juniorilor, care s-a desfăşurat la Timişoara, Pintea ieşe campion la categoria 66 kg. Tot în acel an, la finala campionatului republican al juniorilor la lupte clasice, de la oraşul Stalin, Pintea cîştigă titlul de campion republican la categoria de 63 kg.

Perseverenţa sa în pregătirea şi perfecţionarea tehnică, cît şi şlefuirea calităţilor sale excelente de condiţie fizică printr-un antrenament regulat, l-au dus pe Pintea la alte victorii strălucite.

Astfel, în anul 1956, la finala campionatului R.P.R. de lupte libere ai juniorilor ţinută la Oradea, Pintea iese din nou campion republican la categoria 67 kg. iar la finala campionatului de lupte clasice de la Tg. Mureş pentru juniori desfăşurat în iulie, Pintea cucereşte pentru a patra oară consecutiv titlul de campion republican la lupte.

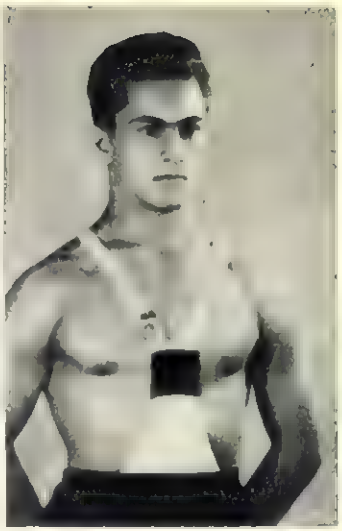

Luptătorul Pintea Iuliu

Tot în anul 1956, Pintea Iuliu a participat la prima sa întîlnire internaţională, luptînd în cadrul echipei de lupte libere Dinamo-Bucureşti, cu echipa Herkules din Viena; cu acest prilej el a cucerit şi prima victorie internaţională.

La reluarea returului campionatului categoriei „A" la lupte clasice pe echipe, din cele 6 meciuri avute pînă în prezent Pintea a cîştigat 5, dintre care 4 prin tuş şi 1 la puncte. La ultima reuniune de lupte de la Tg. Mureş în cadrul categoriei „A" unde au participat echipele C.C.A. Bucureşti, Energia (Constructorul) Cluj, Energia (Metalul) Hunedoara şi echipa locală Voinţa, Pintea a fost accidentat în minutul 4 în primul său meci al zilei cu Gheorghe Mircea (C.C.A.), suferind o deplasare a claviculei stîngi. Cu toată durerea avută şi cu tot pericolul ce-l constituia această accidentare în continuarea luptei, Pintea, dînd dovadă de un puternic simţ de colectivitate pentru echipa sa şi de o adevărată conştiinciozitate de sportiv, a continuat lupta, ieşind învingător la puncte. Chiar în ultimul meci al zilei pe care l-a avut cu Ghibu (Energia Hunedoara), în momentul cînd deja era extenuat şi durerile au început să fie mai mari, Pintea a depus un ultim efort, uitînd de dureri, şi şi-a învins prin tuş adversarul, dînd prin această dovadă de o puternică voinţă de a învinge în meciul cheie, de care depindea victoria echipei sale.

Pintea Iuliu nu este numai un bun sportiv, ci şi un excelent muncitor la locul său de muncă. El munceşte ca fierar la atelierul de arcuri-auto din cadrul unităţii nr. 2 a cooperativei de producţie meşteşugărească „Metalul" din Tg. Mureş, unde-şi depăşeşte în mod regulat norma şi dă produse de cea mai bună calitate. Brigada în care lucrează Pintea Iuliu a cîştigat recent pentru a cincea oară titlul de brigadă fruntaşă pe cooperativă.

El este un adevărat exemplu de sportiv de tip nou.

Păuş IOAN
corespondent — Tg. Mureş

Tatăl şi feciorii săi

Titlul acesta nu mai constituie de mult o curiozitate, pecum o noutate, întrucît există, în diferite discipline sportive, cazuri în care atît tatăl cît şi fiii practică acelaşi sport, participînd chiar în concursuri în cadrul aceleiaşi echipe.

De data aceasta, însă, este vorba de o familie sportivă care nu şi-a făcut apariţia în „formaţie completă" pe terenul de sport.

Şi iată de ce.

Tatăl, cunoscutul ciclist internaţional Gheorghe Negoescu, pe numele său mai scurt şi popular în lumea sportului cu pedale „Dede", a renunţat la activitatea competiţională în 1950 (la 37 ani), iar „moştenitorii" lui încă nu au ajuns la vîrsta potrivită pentru întreceri şi performanţe. Aceasta, însă, nu i-a împiedicat de fel să facă cunoştinţă cu emoţiile startului: au concurat în cursele pentru copii. Tot este ceva. Un început, ori ce s-ar spune.

Astfel fiind, şi pînă ce vor putea să participe în cursele rezervate juniorilor, micii ciclişti de astăzi şi poate marii alergători de mîine (cine ponte şti !), Florian Negoescu (7 ani şi jumătate, elev în clasa I elementară) şi George Negoescu (9 ani, elev în clasa a II-a elementară), continuă să pedaleze de zor. Cu acest prilej, antrenorul de categoria I, Gh. Negoescu, care a pregătit şi lotul republican, a devenit şi antrenor în familie.

E. I

ŞAH • ŞAH • ŞAH

PROBLEMA Nr. 1

M. Wróbel

Premiul I în al XIV-lea campionat al R. P. Polone, 1956

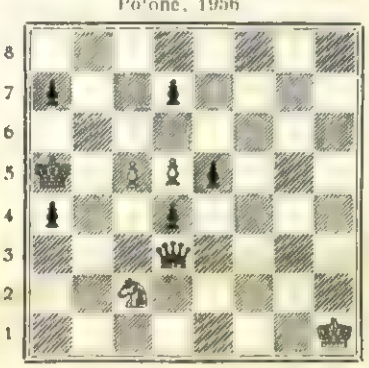

Mat în 3 mutări

(Alb: Rh1, Dd3, Ce2, Pp. c5, d5. Negru: Re5, Pp. c4, ? d4, d7, e5.)

O partidă din campionatul U.R.S.S.

APĂRAREA NIMZOVICI

Alb:	Negru:
M. Taimanov	M. Tal

1. c4 Cf6 2. Cc3 e6 3. d4 Nb4 4. e3 c5 5. Nd3 0-0 6. Cf3 d5 7. 0-0 Cc6 8. a3 c : d4 9. a : b4 (De obicei se joacă aci 9. e : d4 d : c4 10. N : c4 Ne7) 9...d : c3 10. b : c3 Dc7 11. De2 Nd7 12. e4 d : e4 13. N : e4 C : e4 14. D : e4 f6! (Pregăteşte înaintarea e6-e5, care dă negrului un joc egal) 15. Td1 Tfd8 16. Ne3 e5 17. Dd5+ Rh8 18. Dd6? (Simplificările ar fi favorabile albului, dar negrul evită schimbul damelor. Era mai bine 18. Df7) *18...* De8! 19. h5? (Albul scapă din vedere următoarea combinaţie a negrului) 19...*Nh3!* (Atacînd dama, negrul cîştigă un tempo important pentru atac) 20. Da3 T : d1+ 21. T : d1 Dg4 (Acum negrul ameninţă mat la g2 şi albul nu se poate apăra decît cu pierderi mari de material) 22. Cel D : d1 23. g : h3 D1: e1+ 24. Rg2 Cd4 [2]. c:d4 e:d4. 28. Nf4 (N : d4 De4+) De4+ 27. Rg3 h5 28. Dd6 Rh7 29. Dd7 Te8 30. h4 Dg6 şi albul a cedat. Tînărul Tal a fost una dintre surprizele ultimului campionat al U.R.S.S., clasîndu-se pe primul loc al acestei competiţii, cu 14 puncte, îndeplinind totodată şi norma de mare maestru.

Sursă de calciu pentru organism în epoca de creștere, rahitism

FOLOSIȚI CU ÎNCREDERE MEDICAMENTUL

DIRECȚIA GENERALĂ FARMACEUTICĂ

În anemie, convalescență

FOLOSIȚI CU ÎNCREDERE MEDICAMENTUL

DIRECȚIA GENERALĂ FARMACEUTICĂ

O fotografie primită din îndepărtatul Vietnam? Nu! Phan Le Thuy este — cel puțin pentru câțiva ani — bucureșteancă. (pag. 24 — 26)

PREȚUL LEI 1,50

FLACĂRA

05

FLACĂRA
REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 8 (103)
15 martie 1957

Cine se poate aștepta de figura voioasă a mamei Roza?
— Vrem să știm ce mîncăm azi!
(Vezi reportajul din pag. 4-5-6)

■ **De ce a fost condamnat MATUSOW?**
Scrisoare din New-York de Albert KAHN (pag. 2-3)

■ **CĂȚELUL ELECTRONIC ARE MEMORIE?**
O interesantă experiență a fizicienilor romîni (pag. 19)

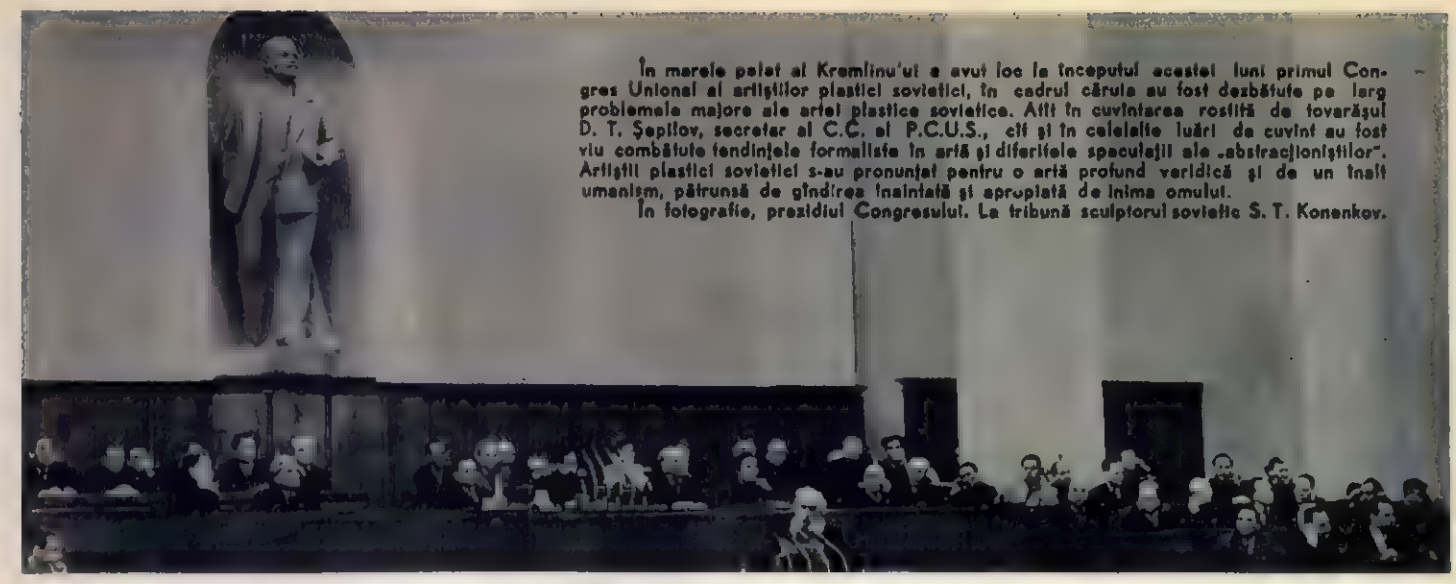

În marele palat al Kremlinu'ui a avut loc la începutul acestei luni primul Congres Unional al artiștilor plastici sovietici, în cadrul căruia au fost dezbătute pe larg problemele majore ale artei plastice sovietice. Atît în cuvîntarea rostită de tovarășul D. T. Șepilov, secretar al C.C. al P.C.U.S., cît și în celelalte luări de cuvînt au fost viu combătute tendințele formaliste în artă și diferitele speculații ale „abstracționiștilor". Artiștii plastici sovietici s-au pronunțat pentru o artă profund veridică și de un înalt umanism, pătrunsă de gîndirea înaintată și apropiată de inima omului.

În fotografie, prezidiul Congresului. La tribună sculptorul sovietic S. T. Konenkov.

Politica agresivă a puterilor occidentale în Orientul Apropiat și Mijlociu a suferit o nouă înfrîngere. În ciuda tuturor manevrelor și calculelor americane, Conferința de la Cairo a șefilor de stat din Egipt, Siria, Arabia Saudită și Iordania s-a transformat într-o deschisă reafirmare a politicii de apărare a independenței și suveranității naționale a acestor state arabe. În fotografie, conducătorii principalelor țări arabe, în jurul mesei Conferinței de la Cairo. De la stînga la dreapta: președintele Siriei, Kuatli, regele Iordaniei, Hussein, regele Arabiei Saudite, Ibn Saud, și președintele Egiptului, Nasser.

„Pentru pace în Algeria!"—Iată lozinca de luptă a patrioților francezi care se împotrivesc vărsărilor de sînge făptuite de colonialiști în această țară. În fotografie, mulțimea adunată în preajma clădirii Consiliului de miniștri francez pentru a protesta împotriva continuării războiului pe pămîntul algerian.

fotocronica FLACĂRII

Scrisoare din S.U.A.

PENTRU CE A FOST CONDAMNAT HARVEY MATUSOW

Harvey Matusow

Multor cititori le este deja cunoscută cartea lui Harvey Matusow „*Martor mincinos*" — această confesiune a unui om care a fost în solda organelor „justiției" americane și care a depus mărturii false în procesele împotriva comuniștilor și a altor americani progresiști. Dacă revin asupra acestei teme, o fac numai pentru a arunca lumină asupra finalului faimosului și rușinosului „caz Matusow".

Finalul acesta a avut loc în ultimele luni ale anului trecut în incinta impunătoarei clădiri a Tribunalului Federal din New-York. După un an și jumătate de tărăgăneli, de tertipuri procedurale și de felurite anchete suplimentare, Matusow, adus în fața Tribunalului, a fost condamnat la cinci ani de închisoare.

Condamnat, firește, dar pentru ce? Pentru mîrșăviile pe care el însuși le-a recunoscut în cartea sa? Pentru calomniile cu care a împroșcat americani cinstiți, executînd ordinul senatorului Mc Carthy și al altora de teapa acestuia? Pentru că a contribuit la azvîrlirea în dosul gratiilor a unor oameni nevinovați? Pentru că datorită depozițiilor lui mincinoase sute de cetățeni americani s-au pomenit trecuți pe „listele negre", sau au rămas fără lucru, transformîndu-se în niște „paria" prigoniți?

Din păcate, pentru nimic din toate acestea. Pare de necrezut, dar acesta-i adevărul: justiția americană l-a condamnat pe Harvey Matusow, acuzîndu-l că ar fi mințit, chipurile atunci cînd „s-a autodemascat în fața întregii lumi ca martor mincinos de profesie, ca martor plătit!

După pronunțarea sentinței, „New-York Times" scria următoarele: „O personalitate suspusă și-a exprimat deplina sa satisfacție în legătură cu rezultatul procesului... Ea a explicat că sentința va exercita o serioasă influență asupra informatorilor din toată țara". Ca și în lumea gangsterilor, martorii mincinoși plătiți nu au „dreptul" să-și părăsească banda după bunul lor plac. De altfel, Matusow nu era primul dintre cei „căzuți în retragere" și a căror soartă trebuia să servească drept avertisment altora. În urmă cu un an

Zeci de mii de locuitori din Milano au luat parte la funeraliile celebrului dirijor italian Arturo Toscanini. In fotografie, cortegiul funebru în fața catedralei din Milano.

Turneul în U.R.S.S. al Teatrului de Stat de Operetă din București s-a bucurat de un frumos succes. Publicul sovietic a făcut o călduroasă primire ansamblului romînesc.

In fotografia noastră, o întîlnire prietenească după spectacolul cu opereta „Lăsați-mă să cînt" de Gherase Dendrino. In mijloc, compozitorul sovietic I. Miliutin, înfrățindu-se cu artiștii romîni.

fotocronica FLACĂRII

In urma ploilor torențiale din ultimele săptămîni, regiuni întregi din Franța, Belgia și Olanda au suferit de pe urma inundațiilor. După cum vedeți în fotografia noastră, locuitorii din împrejurimile orașului Maestricht (Olanda) recurg la „mijloace de transport" adecvate, în timp ce autobuzele se căznesc să înainteze asemenea unor vehicule... amfibii. ←

Această fotografie a fost luată la Madrid în zilele cînd aproape întreaga populație a orașului boicota transporturile publice pentru că autoritățile franchiste au aprobat majorarea prețului biletelor la autobuze și troleibuze.

Acțiuni de luptă ale maselor populare spaniole au loc și în alte orașe ale țării. Toate laolaltă marchează o dată mult mai mult gravitatea crizei regimului franchist.

Mary Natwig, și ea martoră plătită, a fost arestată pentru același motiv; ca și Matusow ea dezvăluise în mod public sinistra ei „profesie".

Cînd Harvey Matusow a apărut în sala tribunalului, înfățișarea lui a uimit pe reporterii aflați acolo. Era cu totul schimbat, tras la față, palid. Era greu de crezut că este același Matusow cu care editorul Angus Cameron și cu mine-am întîlnit pentru prima oară în octombrie 1954, pentru a discuta problema editării mărturisirilor sale. Atunci era plin de sine și oarecum, chiar impertinent. Dorea într-adevăr să repare îngrozitorul rău pe care îl făcuse atîtor oameni prin mărturisirile sale mincinoase . Pe atunci el încă mai cocheta: era doar o figură „senzațională". Au trecut doi ani și se pare că Matusow și-a dat mai bine seama de groaznicul său trecut. In preajma procesului avea 29 de ani; se căsătorise și adoptase o fetiță. Schimbîndu-și numele compromis, începuse să lucreze ca vînzător într-un magazin.

La deschiderea procesului, procurorul federal Paul Williams s-a ridicat cu un aer triumfător și a explicat de ce guvernul consideră cazul lui Matusow drept un caz de deosebită importanță.

„Acum se află în joc onoarea Ministerului de Justiție al S.U.A." — a declarat el.

Trebuie spus că mister Paul Williams s-a exprimat în termeni prea modești: „onoarea" Ministerului de Justiție al S.U.A. a fost „pusă în joc" cu mult înainte, cel puțin din momentul cînd Harvey Matusow, încă la începutul anului 1952, a demascat sistemul martorilor mincinoși plătiți, sistem la modă în acest minister. In ochii milioanelor de americani, Ministerul a fost surprins în flagrant delict încă de atunci. Iar procesului Matusow, indiferent de rezultatul său factic, nu a făcut decît să confirme această părere.

In calitate de acuzator la proces a luat apoi cuvîntul ajutorul procurorului federal, Thomas Bohlen, un tînăr încrezut și ambițios, cu un fel de a gîndi specific mccarthyst. In tot timpul procesului el a susținut cu mult zel teza elaborată de guvern, dar cusută cu ață albă, după care Matusow s-ar fi autodemascat deoarece... „a încăput pe mîna comuniștilor". Zelosul mister Bohlen făcea aluzie, desigur, la Angus Cameron și la autorul acestor rînduri. Dar „i-a scăpat" un amănunt: înainte de a se întîlni cu noi, editorii cărții „Martor mincinos", Harvey Matusow discutase despre conținutul demascator al cărții sale cu oameni care n-aveau nimic comun cu cei „de stînga", ca episcopul Bromley Oxman, sau Russel Brown, funcționar superior în Ministerul de Justiție. El discutase de asemeni cu o serie de cunoscuți ziariști de dreapta ca Elmer Davies, frații Alsop, Drew Pearson, ca să nu mai pomenim de o întreagă duzină de senatori. Mai mult decît atît, încă în 1953, Matusow a trimis declarațiile sale revelatoare ziarului „New-York Times" și revistei „Time" care, de asemenea, nu pot fi categorisite drept „publicații comuniste".

Dar nemulțumirea procurorului adjunct Bohlen a atins punctul culminant atunci cînd l-a întrebat pe Matusow:

— Dacă ai mințit ca martor al acuzării și ai vrut să te dezici de mărturiile depuse, de ce nu te-ai adresat în primul rînd Congresului, comisiei pentru cercetări?

Matusow a răspuns prompt și fără reverse:

— Cum puteam să am încredere în acești oameni?; lucrasem doar pentru ei!

La proces a mai apărut și figura sinistră a lui Roy Cohn, căruia i se încredințaseră cele mai josnice sarcini în cadrul comisiei inchizitoriale prezidate de Mc Carthy. In prima sa declarație, Matusow arăta că tocmai Roy Cohn a fost acela care i-a propus să depună mărturii false în procesul Elisabetei Flynn și ai altor fruntași ai Partidului Comunist, dîndu-i instrucțiuni speciale asupra mărturiilor ce avea să depună.

Din depozițiile martorilor, ca și din întreaga desfășurare a procesului, a reieșit și mai clar că în cadrul Ministerului de Justiție se află o întreagă pepinieră de martori falși. Acolo se „antrenau" mincinoși de profesie ca Menning Johnson, Paul Crotch, Elisabeth Tently, alcoolicul Matt Kwatich, fostul criminal Maurice Malkin, ca să nu mai pomenim de provocatori ca Mary Natwig, Lowell Watson și David Brown.

Expediindu-l pe Harvey Matusow în închisoare, justiția americană nu a putut desigur să șteargă puternica impresie produsă în opinia publică de dezvăluirile uluitoare ale acestuia.

Cu jumătate de ceas înainte de pronunțarea sentinței, Matusow mi-a spus:

— *Vezi dumneata, eu merit să fiu pedepsit pentru fărădelegile pe care le-am făptuit. Tristă e doar faptul că sînt băgat la închisoare pentru „o crimă" pe care n-am săvîrșit-o.*

Harvey Matusow a fost condamnat la cinci ani închisoare. Se pune însă întrebarea: cînd și cum vor fi pedepsiți aceia care, încălcînd legile, i-au folosit pe Matusow și pe cei de-o seamă cu el spre a crea în S.U.A. o atmosferă inchizitorială, întemeiată pe „dovezi" fabricate și pe mărturiile unor martori mincinoși plătiți cu dolari?

Albert KAHN
scriitor american

Orașul lor

Școala profesională a Uzinelor „Steagul Roșu" a primit nu demult o mică epistolă din Gottwaldov. Era trimisă de colectivul Școlii de ucenici nr. 20: „Am fi foarte fericiți să putem coresponda cu voi — scriau cei din R. Cehoslovacă — dorim să vă cunoaștem". Scrisoarea a provocat emoții. N-a fost ușor de hotărît cine-i mai potrivit să răspundă. Cum fantezia nu le lipsește băieților, s-au hotărît pînă la urmă pentru două soluții: o scrisoare colectivă și una... ilustrată. Deoarece scrisoarea din Cehoslovacia a fost primită prin „Flacăra", s-a cerut ajutorul revistei noastre și pentru răspuns. Ne-am ales, în acest scop, cîteva pagini din jurnalul personal al unui elev. Tinerii prieteni din țara vecină, care ne-au cerut să le înlesnim cunoașterea colegilor lor din Romînia, vor afla și pe această cale vești din veselul și harnicul „Oraș al ucenicilor".

Joi, 13 decembrie 1956

...Tare mi-a fost greu să mă scol azi dimineață. Goarna părea că bate cu degete sonore în geam. Am închis strîns ochii, nu voiam să mă trezesc. Nu-mi place să văd la sculare întunericul dînd încă buzna prin fereastră. Nu-mi mai era somn, dormisem îndeajuns, dar e atît de plăcut să mai lenevești un pic în patul cald! Elevii de serviciu sînt prea zeloși în dormitorul nostru. Sînt grozavi de grăbiți să te vadă afară din cameră ca să-și înceapă curățenia! Las', cînd mi-o veni rîndul tot așa am să le fac și eu.

Ieri seară dormitorul nostru a participat la adunarea blocului nr. 4. Am fost invitați de strungarii din anul III. După discuția obișnuită despre problemele lor gospodărești, băieții au pregătit cîteva numere distractive.

Am constatat că încep să înțeleg puțin limba maghiară. În blocul 4 locuiesc și două clase maghiare. Tovarășul director le-a vorbit în ungurește. Apoi au luat cîțiva băieți cuvîntul. Marin a cerut ca în atelierele școlii să se facă practica prin rotație la diferite tipuri de mașini. Astfel, el a lucrat în atelier numai pe un strung universal și acum, în fabrică, întîmpină greutăți pe strungul „carusel".

Pál Gabor Lajos spunea că băieții de serviciu la bucătărie nu-și fac datoria conștiincios, nu controlează cum se spală zarzavaturile. Grozav mai e și Lajos ăsta! E gospodăros de parcă s-ar face bucătar, nu strungar! Tovarășul Puni i-a dat însă lui dreptate și ni l-a dat de exemplu.

Azi dimineață era afară o ceață scămoasă și rece. Îți intra în nări, în ochi, în gură. Nu mai de nu s-ar topi zăpada! În careul de dimineață tovarășul director ne-a anunțat pentru duminică o excursie la Poiana Stalin cu schiurile. Ura! Asta te face să muncești toată săptămîna ca un leu.

Vineri, 14 decembrie...

M-a invitat azi după-amiază Mircea Falnagy să-i văd invențiile. Mircea e de-abia în anul II, la dorința lui, a fost trecut în clasa electricienilor. Are o singură pasiune în viață: radiofonia. Și-a încropit un atelier personal într-o debara. Din banii primiți de la fabrică și din cei dați de mama sa, își cumpără lămpi

de radio, fire, antene etc. Ce-i drept, are un radio grozav. Se aude cu el mai clar decît cu cele construite de alţi elevi electricieni. În blocul lor Mircea a instalat un telefon între etaje. A montat sonerii. Colegii lui se lăudau că va instala în curînd un televizor. De aceea m-am şi dus pe la el. Dar nu era adevărat. Îşi perfecţionează doar aparatul de radio. Şi eu, care crezusem! Cu ocazia asta am trecut şi pe la cei din clasa a XVI-a. Pe la băieţii tovarăşului Victor Paşniuc. Înainte mă temeam de ei. Erau cunoscuţi ca zurbagii. Acum am mulţi prieteni în clasa lor. Tovarăşul Paşniuc, care e iubit ca un tată, e de trei ani dirigintele acestei clase de orfani.

El i-a obişnuit să fie necruţători cu slăbiciunile lor. Cînd unul ia o notă proastă la şcoală, sau nu-şi face treaba în uzină, în ora de dirigenţie se ridică şi-şi spune singur vina. Nimeni nu are voie să-l reclame; dacă nu spune singur, ceilalţi tac. Dar cine ar îndrăzni s-o facă? Mai mare ruşinea! Apoi, clasa hotărăşte pedeapsa. Cu unul care era scandalagiu, nu s-a vorbit două săptămîni. Şi chiar cînd unii mai miloşi au încercat s-o facă, cel pedepsit a refuzat să răspundă. Avea dreptate. Ce nevoie avea de mila lor? Doar era de acord cu sancţiunea!

Sîmbătă, 15 decembrie.

În curtea şcolii noastre a căzut în timpul războiului un aviator sovietic. Noi îi îngrijim mormîntul. Azi, a fost rîndul clasei mele. Dacă i-am cunoaşte familia, le-am scrie să fie fără grijă. Îl cinstim ca pe un frate scump.

Lecţiile mi le fac mîine; azi am „colectiv" sportiv. Zăpada s-a topit. S-a dus naibii excursia cu schiurile. Ce-i drept, ne cam lipseşte un club mai bine pus la punct. Cei din clasa a XVI-a se plîngeau ieri că n-avem destule table de şah, difuzoare în fiecare bloc şi mese de ping-pong. Au dreptate. Cred că ar trebui ca, odată, la o şedinţă a unui bloc, să invităm cîţiva tovarăşi din comitetul de întreprindere al uzinei. Le-am spune că vrem să facem mai mult sport. Să fim ajutaţi să ne terminăm terenul de fotbal. Sînt sigur că nu ne-ar mai uita.

Azi, vom fi ascultaţi, de aceea o recreaţie atît de liniştită!

Dacă n-am înţeles ceva în ora de fizică, tov. profesor Sasu Victor ne mai explică o dată, în ora de meditaţie.

Pînă şi duminica tov. director Puni e printre noi. Cu cei mai mici are cel mai mult de vorbit.

Deşi nu avem azi practică în atelier — vă voi demonstra cum ştiu să lucrez.

Un exerciţiu dificil. Pînă la urmă îl vom executa cu toţii.

Duminică, 16 decembrie

Azi a fost emoție mare în școală. Am avut ședință cu părinții. De dimineață au început să ne sosească oaspeții. Părinții își vor petrece toată ziua cu noi. Le-am pregătit și o serbare. Cei de la fanfară ne-au asurzit toată săptămîna cu repetițiile lor. M-au impresionat cele povestite de meșterul Ștefan, turnătorul. Mulți băieți au învățat cu el în uzină, și toți sînt azi buni meseriași. De data aceasta, a venit însă ca părinte, și ne-a povestit în ședință cum l-a dus pe el, odinioară, bătrînul lui la meserie. A venit cu găinile subsuoară și s-a rugat de un meșter să-i ia feciorul ucenic. Apoi, a învățat meseria spălînd rufe pentru nevasta meșterului și mîncînd bătaie... după pofta inimii stăpînului. Poate de aceea meșterul Ștefan e aspru cu băiatul său, cînd nu ia note bune la învățătură.

Serbarea a fost foarte frumoasă și fanfara a cîntat ca la Intîi Mai! După masă am ieșit în oraș. E totuși grozav să fii cetățean al celui mai „tînăr" oraș al țării — Orașul ucenicilor. Se pare că uniformele ne vin grozav. Altfel nu-mi explic de ce întorc fetele capul după noi și chicotesc. Mi-a spus un coleg, că asta înseamnă la ele, că ne admiră. Eu nu le-am înțeles niciodată.

Dumitrescu Gh.
pt. conf. **Irina OPRAN**

Orașul nostru s-a liniștit. În dormitoare, nimeni n-are încă chef să se culce. E ora cînd călătorești cu eroii dragi, cînd scrii versuri... la gîndești la cei lăsați acasă.

Un grup vesel de schiori se pregătește de drum.

Uneori, ca să se recreeze, electricianul Mircea Fainagy își construiește corăbii pitice cu care călătorește pe mări imaginare.

PESCADOARELE *au luat* LARGUL

Martie este luna calcanului. În căutarea acestui peşte cu un singur ochi, turtit ca o farfurie şi acoperit, în loc de solzi, cu nişte bumbi mai groşi şi mai tari decît nasturii de sidef, se deplasează o flotă întreagă.

Din portul Constanţa, pescadoarele au luat largul mării...

Anul trecut pe vremea asta, un bătrîn pescar privea cu jind spre flota care, ocolind farul, lua drumul apelor. Pe dinaintea sa defilau, înşiruite ca pe o aţă, atîtea nave de pescuit. Ce n-ar fi dat să mai fie iar tînăr, să plece şi el în larg pe un adevărat vas de pescuit cu scule moderne! Din nefericire, vîrsta l-a scos de mult la pensie. La pensie a ieşit şi barca sa.

— Barba Iani, la ce te gîndeşti? îl întrebă un tinerel aşezat cu undiţa pe stîncile digului.

— N-am prins în patruzeci de ani atîta peşte cît prinde într-o săptămînă un singur om de pe un pescador! i-a răspuns cu amărăciune bătrînul.

. . . . . .

Trecerea s-a făcut brusc. Pînă nu de mult, încă, în Marea Neagră se pescuia ca pe vremea sciţilor. Bărcilor pescăreşti — unele dintre ele folosite astăzi la plimbările pe mare ale oaspeţilor estivali — le-au luat acum locul pescadoarele metalice.

S-a născut o nouă flotă romînească, o flotă cu nave ca toate navele, cu marinari, cu ofiţeri de bord, cu radiotelegrafişti, cu mecanici, flotă care totuşi nu aparţine nici ministerului marinei şi nici vreunei societăţi de navigaţie, ci pur şi simplu unui departament care se îngrijeşte de alimentaţia publică: Ministerului Industriei Alimentare. Marinarii acestei flote noi sînt pescari, iar munca lor se consacră exploatării uneia din marile bogăţii ale Mării Negre.

De sute de ani pescuitul calcanului în aceste ape era un semimonopol al întreprinderilor din Turcia. Calcangiii de la Constantinopol, cu sau fără firman, fără a plăti dări, sau a ne da partea cuvenită din vînat, veneau pînă în apele romîneşti pentru a smulge mării cantităţi imense de peşte. Peştele nostru îl cumpăram apoi de la ei. Acum, însă, lucrurile s-au schimbat: pescarii romîni prind ei calcanul.

Adunate la chei, grupate într-o anumită ordine (bordul unui vas lipit de tribordul altuia), navele pescăreşti, cu zecile lor de catarge, înălţate din apă ca o pădurice deasă, portului înfăţişarea unui fiord nordic sau a unui port pescăresc cu tradiţie.

O dată cu venirea primăverii, 18 unităţi din această flotă iau largul. În fruntea lor e totdeauna nava-bază „Octombrie Roşu" — „vasul-mamă", cum îi zic pescarii. Întîlnită în larg, nava-bază, urmată în şir indian de cele 18 vase pescăreşti, pare o cloşcă uriaşă cu puii după ea. Puii poartă nume pitoreşti de porturi mici, de păsări marine sau nume ihtiologice iată-le: „Midia" şi „Portiţa" sînt alături; urmează: „Morunul", „Chefalul", „Calcanul", „Pălămida" şi „Nisetrul". Din coloană nu lipseşte nici „Pasărea furtunii". Anul trecut, pescarii de pe „Constantin David" au luptat zile şi nopţi cu o furtună de puterea uraganului, menţinînd la suprafaţă pescadorul avariat grav şi dus de curenţi pînă aproape de coasta turcească. Despre aceşti pescari mi-a vorbit căpitanul vasului pescăresc „Portiţa", Constantin Mănăilă, om tînăr, dar cu experienţă marinărească:

— Avem şi noi eroii noştri. Cei de pe „Constantin David" ar-preferat să se înece decît să abandoneze vasul. Merite se cuvin şi comandantului care a înlocuit radiotelegrafistul rănit, menţinînd permanent legătura cu uscatul, deşi, nava, mică cum este, era aruncată de pe un val pe altul. Comandantul acestui vas nu-i altul decît lipoveanul Trifan Teodorov, care pînă acum cîţiva ani era doar simplu pescar cu barca în Delta Dunării.

Plecînd la vînătoarea de delfini în Marea Neagră, căpitanul C. Mănăilă comandantul pescadorului „Portiţa", se gîndeşte la vînătoarea de balene din Antarctica. Marea sa pasiune.

. . . . . .

Anul acesta, pentru echipajele flotei de pescadoare, iarna a luat sfîrşit la mijlocul lui februarie. Nu numai fiind că vremea excepţional de bună dădea litoralului romînesc climat mediteranian, ci şi fiindcă pescarii se grăbeau, febril, entuziaşti, să întîmpine cît mai curînd primăvara şi, o dată cu ea, începutul pescuitului. De aceea, încă înainte de 1 martie, s-au închis şcolile de calificare profesională şi de radiotelegrafie a pescarilor de pe uscat, trecîndu-se, după iernatul de peste trei luni, la ultimele pregătiri de plecare. Bătrînii au verificat şi reparat sculele şi vasele gata de drum, iar cei mai tineri, cu entuziasmul unor viitori „lupi de mare", au frecat punţile şi au lustruit alămurile navelor.

...Reîncepe pescuitul pe mare

în primăvară, pescarii au de furcă cu calcanul. Începe pescuitul lui cu cîrlige. Toţ calcan vor prinde apoi cu plase. Va urma campania pescuitului guvizilor şi peştilor migratori.

Spre vară va începe, pasionant, pescuitul delfinilor. „O mică repetiţie în Marea Neagră a unei mari vînătoare de balene în Antarctica" — îmi spune glumind Constantin Mănăilă, căpitanul de pe „Portiţa". Şi tot el, zîmbind, adaugă: „Grăsimea de delfin este destinată industriei, iar din pielea de delfin se vor fabrica cele mai fine poşete: darul nostru oferit femeilor rămase la ţărm..."

Tot pe ţărm, ori de cîte ori ies pescadoarele, cu mîna streşină la ochi, rămîne şi barba Iani, privind spre larg pînă ce ultimul vas trece de farul Tuzla, pierzîndu-se din colo de linia orizontului.

Ehei! Dac-ar mai fi acum tînăr!..

F. URSEANU
Fotografiile autorului

Aspect de fiord nordic sau port pescăresc cu tradiţie? Nici una, nici alta: o înfăţişare puţin cunoscută a portului Constanţa, cu noua sa flotă de pescadoare.

În spatele acestei îngrădituri se clădesc imobile ale căror apartamente s-au şi pus în vînzare: 3 milioane franci, 4 milioane, 4 milioane şi jumătate. Nici un muncitor nu va locui aici... În medalion: luminile orbitoare ale marilor magazine de lux fac parte şi ele din mirajul înşelător al Parisului.

MIRAJUL

SCRISOARE DIN PARIS

de André WURMSER

Acum cîteva zile, în timp ce citeam „Le Figaro", m-am gîndit la tine, dragă prietenă, care, cunoscînd Parisul, desigur că le povesteşti adeseori celor din jurul tău despre lumea occidentală, arătîndu-le cît de înşelătoare îi sînt farmecele. Tocmai „farmecele" acestea au atras şi pe mulţi dintre ungurii de atît de diferite categorii, aruncaţi de furtună departe de patrie. Există printre ei criminali de război, care au fugit repede din Franţa (unde se oploşiseră în momentul eliberării ţării lor), ca să participe la răscoala şi care, după ce au dat greş, s-au întors iute la Paris; mai sînt şi alţii, burghezi deznădăjduiţi, care crezuseră că-şi vor redobîndi averile pierdute şi, văzînd şi aşteptările înşelate, au preferat să-şi părăsească ţara, decît să renunţe definitiv la speranţele îndelung întreţinute de posturile de radio americane; în fine, pot fi întîlniţi şi tineri sau muncitori de diferite vîrste, oameni luaţi de valul prăpădului, jumătate de voie, jumătate silă. Or, aceştia din urmă sînt profund dezamăgiţi de lumea apuseană. Emisiunile de radio provocatoare şi idioata propagandă americană repetau neîncetat: Occidentul este o ţară a minunilor, în care toate-ţi vin de-a gata, iar noi vom oferi fiecăruia cîte o mică avere, ca să-şi poată încerca norocul... — şi aşa mai departe. Unii au dat crezare unor asemenea baliverne...

E posibil ca primul contact — adică cel vizual — cu lumea capitalistă, să-i fi entuziasmat pe mulţi dintre ei. Vitrinele elegante, reclamele strălucitoare atrag îndeobşte cumpărătorii. De aceea patronii sacrifică pentru publicitate un anumit procent din beneficii, ştiind că îşi vor scoate pînă la urmă paguba. Există un proverb francez care spune *„cui vine de departe, îi e uşor să mintă"* şi care ar putea fi transformat astfel: *„cine priveşte de departe uşor se înşală"*. Refugiaţii unguri sau călătorii veniţi de departe dau cu ochii de eleganţa în care se scaldă Parisul — mai bine zis centrul lui. Văd obiectele de lux de care niciodată nu se pot apropia oamenii sărmani. Ei găsesc, la preţuri scăzute, tot soiul de fleacuri de care te-ai putea lipsi. Dar cum se petrec lucrurile cînd e vorba de cele strict trebuincioase? Aici este cheia problemei!

În legătură cu aceasta dă-mi voie să-ţi spun povestea scuterului. Un scuter este o foarte comodă motocicletă cu două locuri, în care eşti apărat împotriva vîntului de un mic parbriz. Vara, pe şoselele din împrejurimile Parisului, nenumărate scutere duc perechile de îndrăgostiţi în excursii plăcute. E adevărat că *unii* muncitori — şi nu *muncitorii* — au cîte un asemenea vehicul. Dar explicaţia este puţin măgulitoare pentru capitalism. După cum ştiţi, sub regimul nostru nu se construiesc decît foarte puţine locuinţe. Numai la Paris există sute de mii de persoane care locuiesc în camere mobilate sau la hotel, în condiţii ruinătoare. Case de închiriat nu se găsesc, iar ca să cumperi un apartament ai nevoie de un număr de milioane pe care *nu-l poate avea nici un muncitor*.

De cele mai multe ori, cel ce munceşte într-o uzină dintr-un cartier mărginaş, locuieşte cum poate, într-un cartier din celălalt capăt al oraşului. Omul îşi face socoteala că o mică motocicletă i-ar îngădui să cîştige timp şi să cheltuiască, poate, mai puţini bani. Tentaţia este puternică. În plus, dacă îşi cumpără un scuter, în fiecare duminică de primăvară ar putea să scape de toate necazurile pe care le are trăind înghesuit laolaltă cu mulţi alţii în acelaşi apartament. Iată-l deci pe muncitorul nostru cumpărînd, *pe credit* (adică îngîodîndu-se pînă la gît în datorii) un scuter care-i va face pe străini să creadă că muncitorii francezi, *în general*, au o situaţie minunată, cînd de fapt aceasta nu e decît un aspect înşelător. În realitate ei nu au asigurate acele lucruri care le sînt absolut indispensabile.

Exemplul este grăitor, dar oamenii obidiţi care poposesc la Paris dau cu ochii de scutere şi oftează de invidie. Aşa s-au petrecut lucrurile cu refugiaţii unguri. Ei s-au dezmeticit însă foarte repede. Unii — drojdia — au sfărîmat vitrinele, au molestat trecătorii şi şi-au ridicat împotrivă un întreg oraş de provincie. Alţii de abia au început să lucreze în uzine, că au şi pornit să strige: *„Păi, aici e ocnă curată!"* Asta din pricină că în nici o uzină capitalistă nu se lucrează în condiţii cît decît comparabile cu cele din uzinele din ţările socialiste. Ritmul infernal de muncă, orele suplimentare, salariile de mizerie — iată ce compensează în chip dureros încîntătoarele vitrine de la „Galeries Lafayette" şi „Printemps". Deziluzia a fost atît de rapidă şi de violentă, încît a trebuit să i se găsească o explicaţie. „Le Figaro" (fără să ţină seama de imensitatea ridicolului) a scris că muncitorii unguri cer să se înapoieze în număr din ce în ce mai mare în patrie, din cauza... comuniştilor francezi, care se poartă urît cu ei în uzine. E o afirmaţie cu adevărat plină de haz: muncitorii francezi (printre care membrii Partidului Comunist sînt în minoritate,) le fac refugiaţilor unguri viaţa atît de grea, încît pentru a scăpa de aceşti comunişti fără inimă, preferă să se întoarcă în ţara lor şi să trăiască sub un guvern condus de comunişti!

Adevărul e mult mai simplu: îmbătaţi de minciunile propagandei reacţionare, refugiaţii unguri au crezut că vor întîlni o lume de basm; la început, două-trei zile, ori o săptămînă, presupun că s-au lăsat fascinaţi de aparenţele înşelătoare. După aceea, însă, au trebuit să înfrunte exploatarea capitalistă, despre care nu vorbesc radioul şi propaganda occidentală. Au trebuit să locuiască aşa cum locuiesc muncitorii francezi, să muncească aşa cum muncesc ei, să lupte ca ei. Şi atunci, ce şi-au zis? *„Asta nu-i jucărie, frate! Ne întoarcem acasă..."*

O, miraj înşelător al aparenţelor din occident!

Nu spun că viaţa compatrioţilor tăi romîni ar fi o viaţă absolut ca-n poveşti, dar ea se îmbunătăţeşte mereu, iar asta nu depinde decît de voi, căci regimul vostru politic îi ajută pe cei ce muncesc, tot aşa cum al nostru îi împiedică.

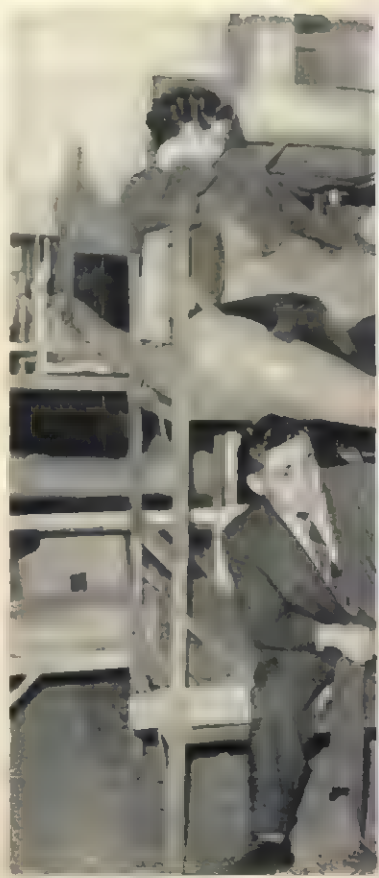

SCRISOARE DIN VIENA

de Susana WANTOCH

ÎNȘELĂTOR

Zeci de mii de unguri, înșelați de propaganda diferitelor „voci" sau pur și simplu luați de curent, au trecut granița austriacă; mulți dintre ei se mai află încă în Austria. La Viena îi vezi și îi auzi la tot pasul; cafenelele și bufetele „expres" din jurul pieții Ștefan sînt pline de ei; Kärtnerstrasse, strada cu sute de magazine din centrul orașului, e de-a dreptul inundată de ei; mai cu seamă îi găsești în birturi unde ocupă o mulțime de mese.

Acești refugiați mi-au prilejuit o amintire: a unui medic ungur, rudă apropiată de-a mea, care a murit nu demult și al cărui mormînt nu-l cunosc. Acest unchi al meu din Kapuvar a fost deportat cu întreaga sa familie în timpul ocupației fasciste. El n-a avut posibilitatea să se refugieze, deoarece pe atunci nici o țară din așa-zisa „lume liberă" nu le oferea cu atîta „dărnicie" azil și nici o organizație de Cruce Roșie nu-i aștepta la granită.

Am stat de vorbă cu o refugiată de azi, o cunoștință care în timpul războiului ajunsese prin nu știu ce peripeții în Ungaria, unde apoi s-a măritat, și care zilele acestea și-a făcut apariția la Viena, vizitîndu-mă pe neașteptate acasă.

Desigur, primul lucru pe care l-a făcut a fost să-mi povestească întîmplările petrecute pînă la sosirea în Viena.

„Cînd am ajuns într-un sat din Burgenland neașteptat acolo o echipă a Crucii Roșii. Apoi ne-au transportat cu camionul la Eisenstadt.

Cine nu avea rude sau cunoscuți la Viena a trebuit să rămînă în lagăr. În timp ce la postul de triere așteptam să fim transportați mai departe, au venit o comisie belgiană și una daneză ca să recruteze mineri; un număr de bărbați s-au și înscris. N-aveau încotro. Decît să trăiești în lagăr...

„La Viena a trebuit să mă prezint la poliție ca să mi se dea „cartela cenușie", în baza căreia fiecare refugiat primește o îndemnizație de 100 șilingi pe săptămînă. La poliție mi s-a luat un întreg interogatoriu: date personale, profesia etc. și... de ce am fugit".

— Și ce ai spus?—am întrebat-o.

„E drept că n-am fost niciodată persecutați de nimeni și că nu avea de ce să ne fie frică; dar încă înainte de a trece în Austria mi se atrăsese atenția că acolo este mai bine să invoci drept motiv „teama de ruși". Se pare însă că nici nu mai era nevoie de răspunsul meu, pentru că funcționarul care-mi completa chestionarul, trecuse la toți cei dinaintea mea același motiv, așa că nu ar fi avut nici un sens să indic altceva".

*

... Lagărul de refugiați din Burgenland nu l-am văzut, dar la Viena am vizitat clădirea Rotschild din cartierul Währing, unde au fost cazați numeroși fugari. Uriașa clădire a adăpostit cîndva un spital, apoi hitleriștii au transformat-o în cazarmă, așa încît localul a ajuns într-un asemenea hal de dărăpănare încît n-ar mai putea servi vreodată ca spital. M-am străduit să pătrund pe neobservate în acest lagăr improvizat și am putut cutreiera nestingherită diferitele lui „compartimen'e". Atmosfera e apăsătoare. Ziduri murdare, cu tencuiala căzută în multe locuri, țevile caloriferului sînt smulse din pereți, camerele-s neîngrijite, murdare.

La etajul I, la capătul unui culoar lung, un dormitor comun. Intru. Văd oameni abătuți; nici unul dintre ei nu-și întoarce privirea spre mine. În jurul sobei de fier, neîncălzită, sînt împrăștiate resturi de mîncare. Paturi de campanie puse cap la cap. Nici o masă, nici un dulap, nici măcar o noptieră. Pe paturi, unii șezînd, alții pur și simplu tolăniți, stau zeci de refugiați, aproape toți oameni tineri. Chiar în dreptul ușii văd, într-un pat de campanie, o femeie tînără, îmbrăcată într-o rochie de culoare deschisă; își ascunde fața între mîini și plînge. Un alt refugiat se apropie de dînsa și încearcă s-o consoleze...

Cîtă deosebire este însă între acești sărmani refugiați (sărmani fără ghilimele) și „sărmanii" refugiați de pe Kärtnerstrasse și de la Graben! Acolo sînt veritabile cuiburi de speculanți, contrabandiști și afaceriști care profită de mizeria compatrioților lor, refugiați mai vechi și mai noi, promițînd, contra dolari, să transporte peste granită orice: oameni, geamantane, știri false...

Majoritatea celor care au luat drumul pribegiei au început îndată să se trezească din vraja cu care au încercat unii să-i învăluie.

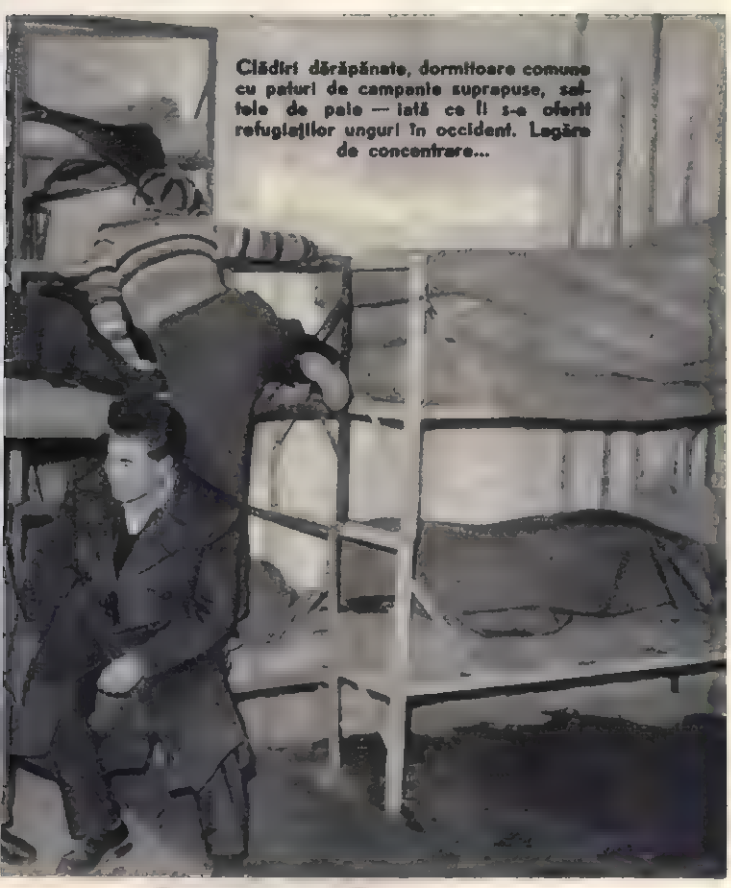

Clădiri dărăpănate, dormitoare comune cu paturi de campanie suprapuse, saltele de paie — iată ce li s-a oferit refugiaților unguri în occident. Lagăre de concentrare...

Împreună cu părinții lor ai ței vor revedea în curînd patria. Deocamdată, așteaptă cuminți îmbarcarea.

BLOC-NOTES...

Trei ediții ale revistei „The American Weekend" — săptămînalul destinat familiilor soldaților și funcționarilor americani din Europa — au lansat un apel preconizînd strîngerea relațiilor între americani și europeni și mai ales pe tărîm personal. Bineînțeles că limbajul folosit în edițiile apărute la Paris, la Frankfurt și la Bonn, diferea. În esență însă „The American Weekend" sugera fiecărui localnic căruia întîmplător i-ar fi căzut în mînă revista să invite la sfîrșit de săptămînă în familia lui cîte un american. Scopul acestei sugestii e clar: să contracareze invitația europeană „go home" adresată americanilor. Rămîne însă ca gazdele europene să dorească s-o pună în practică.

★

La San Francisco a izbucnit nu demult o dispută, considerată de presa americană cu „un mic război" între Anglia și S.U.A. Senatorul republican George Malone, din Nevada, a declarat la un banchet că Statele Unite și Uniunea Sovietică sînt singurele mari puteri ale epocii noastre. „Anglia, a spus el, nu trăiește decît datorită gloriei a trei secole de imperiu, dar situația ei se aseamănă cu aceea a Spaniei după ce și-a pierdut coloniile". Printre comeseni se afla și Sir Robert Hodow, consulul general englez la San Francisco, care, uitîndu-și obîrșia nobilă și rangul diplomatic, s-a apropiat de senator și i-a strigat în față: „Mincinos murdar". Senatorul s-a ridicat furios de la masă și a vrut să-l izbească cu pumnul pe consul, dar acesta, mai suplu, a făcut o eschivă și a părăsit sala fără să adauge un cuvînt.

A doua zi, au urmat scuzele de rigoare. Dar „micul război" își are tîlcul lui.

★

După numirea fostului general hitlerist Speidel în comandamentul N.A.T.O., s-a hotărît ca viitoarea sesiune a Consiliului Atlantic să aibă loc la Bonn între 2 și 4 mai.

Ce urmează?..

★

În timpul vizitei oficiale întreprinse în Italia, ministrul de externe englez, Selwyn Lloyd, a admirat și cîteva monumente din Roma. Astfel înainte de a se duce la palatul Chigi pentru a se întîlni cu colegul său italian, Lloyd a depus o coroană la monumentul Soldatului Necunoscut și a pus mîna în „Gura adevărului", o statuie de piatră datînd din secolul al VI-lea, care are faima de a mușca pe mincinoși. „Un om politic n-ar trebui să facă niciodată asta", a exclamat el zîmbind.

Gura păcătosului...

★

O acerbă concurență se desfășoară actualmente în presa britanică pentru sporirea numărului de cititori. Au fost puse la bătaie premii pentru cîștigătorii diferitelor concursuri care ajung pînă la asigurarea plății impozitelor cîștigătorului pe tot timpul vieții. („Daily Sketch", de pildă).

Că nu e vorba de o idee năstrușnică e clar. Dar și mai clar e faptul că „tradiția" presei britanice se duce de rîpă...

★

Promițînd abolirea prostituției... la mijlocul lui 1958, autoritățile din Taibe (Taivan) au hotărît ca deocamdată să... limiteze prețurile la casele de toleranță. Cîankaișiștii au dat deci o ordonanță împărțind casele de toleranță în trei categorii de tarife.

O ocupație demnă de faliții gomindaniști...

★

Ziarul „Times" a publicat o statistică interesantă: în 1956 acordarea pronumelui Anthony a suferit un declin considerabil. În frunte a rămas John, urmat de Richard și de alte nume tradiționale.

Probabil din teama de a nu păși pe urmele lui Anthony Eden...

★

Nu s-ar putea afirma că și în țările capitaliste nu se acordă prime. Și chiar prime... grase. Cine le încasează? De pildă, Harlow Curtice, președintele companiei General Motors — 575.000 dolari, în afara salariului său de 200.000 dolari anual. După cum arată revista „Fortune", primele plătite patronilor sînt actualmente cele mai mari din ultimii 25 ani. Totalul primelor plătite de 45 la sută din numărul companiilor americane s-a ridicat în 1956 la 615 milioane dolari. Ca să-și mai poată acoperi sărmanii trustmeni micile cheltuieli...

Z. FLOREA

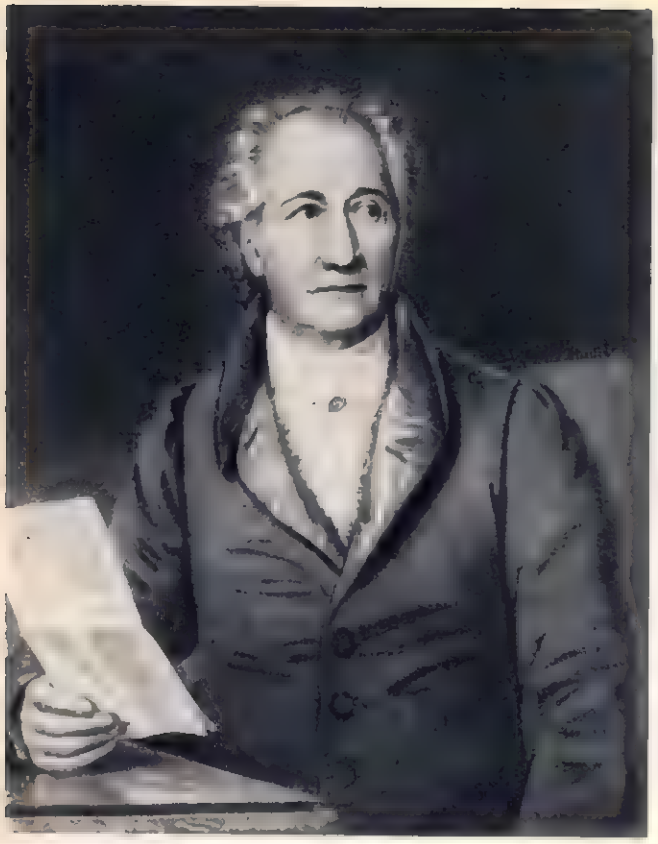

Johann Wolfgang Goethe — tablou de Karl Stieber.

și alese anume ca să reconstituie științific o istorie vie a artelor. Rigida etichetare de muzeu este îndulcită de atmosfera plină de culoare a odăilor, alese cu rafinament după o știință ale căror principii le-a expus de altfel într-un tratat celebru. Aici, la primul etaj, se desfășoară viața oficială a ministrului *Goethe.*

La etaj, stau acum colecția de naturalist *a lui Goethe și o expoziție „Faust". Odinioară, aici locuia familia lui: fiul, nora și nepoții.*

În aripa dinspre apus a clădirii a trăit poetul *Goethe: acolo sînt camera de lucru, biblioteca, dormitorul.*

Pătrundeți dumneavoastră singuri în acest sanctuar din care și-a luat zborul în lume unul dintre cele mai armonioase spirite ale culturii universale.

Hermann KOSER
publicist din R. D. Germană

Christiane Vulpius, soția lui Goethe.

Aici a locuit Goethe ultimii 40 de ani din viață.

Goethe spunea despre Weimar: „De aici se deschid căi către toate colțurile lumii"... Peste ani, avea să se adeverească și contrariul: căi din toată lumea duc la Weimar. Nenumărați vizitatori – printre care mulți din Romînia – vin pe locurile unde a trăit Goethe.

Casa în care a locuit e o clădire străveche de două veacuri și jumătate. Ducele de Weimar i-a dăruit-o lui Goethe, care a locuit în ea de prin 1780 pînă la moarte. În 1949 – „Anul Goethe" – a fost refăcut tot ce năruise o bombă anglo-americană și casa primește de atunci oaspeți, oaspeții lui Goethe.

Casa pare un muzeu de artă, atîtea opere sînt adunate în ea (la primul etaj), din toate epocile, din toate stilurile, piese rare (peste 20.000 la număr)

PE LOCURILE UNDE

Multe din nepieritoarele opere ale marelui clasic german s-au născut la această modestă masă de lucru.

În această cameră simplă, austeră, s-a stins din viaţă marele Goethe.

La acest pian, a cîntat cîndva Felix Mendelsohn-Bartholdy.

Din lirica lui Goethe

Binevoitorilor

Nu prea fac cu drag poeţii,
Să se-arate vor băieţii,
Slavă, hulă, să tot ai!
Nu-i de spovedanii proza,
Dar ne-mpărtăşim „sub rosa"
Pe al muzei paşnic plai.

Ce-am greşit, ce năzuit-am,
Ce-a durut şi ce trăit-am,
În mănunchi de flori, le ţii;
Tinereţe şi etate,
Şi virtute şi păcate
Bine-arată-n poezii.

Către Lună

Soră din înfiii zori,
În tristeţe, duioşie!
Ceaţă-nvăluie-argintie
Chipul tău fermecător;
Zvonul lin, sub pasul tău,
Scoală-n peşteri mohorîte
Triste suflete pierdute,
Păsări oarbe, visul meu.

Ochiul tău cercetător
Depărtările cuprinde.
Lîngă tine, sus, mă prinde,
Împlineşte-mi acest dor!
Şi-nfru-un soi de pace, blînd,
Călătorul nopţii vază,
Prin cleştar curat de rază,
Noaptea dragel, pe pămînt.

Blîndul contemplării ceas
Ia din chinul depărtării;
Raze string din hăul zării,
Ochiu-l fac mai ager, treaz.
Clar, mai clar se iscă ea
Dezvelită-n întregime,
Şi mă la acum la sine
Cum Endymion te lua.

Prezenţă

Totul dă veste că vii!
Cînd soarele mîndru răsare,
Spor că-n curînd vei urma.

Pasu-n grădină de-ţi porţi,
Roză tu eşti peste roze.
Crin peste crini te înalţi.

În dans, atunci cînd pluteşti,
Se-nvîrt constelaţiile toate
Cu tine şi-n juru-ţi, mereu.

Noapte! şi noapte de-ar fi!
Acum tu întreci strălucirea
Îmbietoare a lunii.

Îmbietoare eşti tu;
Florile, stelele, luna,
Ţie doar, soare, se-nchină.

Soare, tu iscă-mi şi mie
Lumina splendidelor zile.
Viaţa, vezi-o aici.

Întîia pierdere

Cine poate să-nvieze
Dulcea vreme-a primei dragoste,
Cine-un ceas ne-nvie doară
Din frumosul timp apus?
Singur rana-mi scurm să doară,
Şi-n jelanii veşnic treze
Îmi bocesc norocul dus.

Cine poate să-nvieze
Dulcea vreme ce-a apus?

De luat aminte

Ah, ce poate omul cere?
Ce-i mai bine: pacea-n sine?
Să se-agăţe cu putere?
Să se vîntur-i mai bine?

O căsuţă să-şi dureze?
Corturi să ridice-n cale?
Stîncii să se-ncredinţeze?
Chiar şi stînca se prăvale.

Ce îmi şade, n-o să-ţi şadă!
Fiecare să vegheze,
Unde-i locul să se-aşeze
Şi cum stă ca să nu cadă!

Linişte marină

Grea tăcere peste apă
Zace valul neclintit
Îngrijat pescarul caută
Spre nolanul liniştit.

Jur în jur, ce zăpuşeală,
O tăcere de mormînt.
Pe întinderea domoală
Nici o zbatere de vînt.

În româneşte de **Maria BANUŞ**

A TRĂIT GOETHE

În stație

— schiță —

de Ștefan LUCA

Sosisem, pe înnoptat, în stația de cîmpie, după o îndelungată lipsă. Am traversat peronul pustiu, luminat anemic de două felinare fumegînde, în căutarea unui adăpost.

Afară cernea mărunt, era vînt și frig, ca-ntotdeauna toamna tîrziu. Lampa casierului, așezată la ghișet, împrumuta sălii de așteptare un aer de tristețe, accentuat de sărăcia interiorului. Mi-am ales un loc aproape de geam și mi-am aruncat privirile împrejur.

În sala de așteptare, pe care o cunoșteam atît de bine, nu erau decît trei călători, cu mine patru. Doi bărbați, în salopete, pesemne muncitori la întreprinderea forestieră din vecinătate, se chinuiau s-adoarmă, lungiți pe cîte-o bancă, cu desagii vîrîți sub cap. Într-un colț, dormita o femeie cu obrazul aproape ascuns sub o broboadă de lînă. Alături de ea, pe bancă, un coș. Începusem și eu să aţipesc, îndemnat de ploaia care plîngea în consoane pe acoperișul de tablă al clădirii, îndemnat de semiîntunericul din încăpere, de respirațiile muncitorilor de pădure.

M-a trezit un acces de tuse. Am renunțat la somn.

— Am fumat prea mult, mi-am spus. Femeia mă privea. Își ridicase puțin broboada, ținînd-o cu o mînă. Avea ochii adînciți și cearcăne sub ei. Părea obosită, de multă vreme, ca și cum ar fi vegheat cîteva nopți în șir. O mișcare a umerilor, cînd s-a ridicat de la locul ei și s-a apropiat, mi-a reamintit de ceva de demult, odinioară scump și dorit.

— Nu te supăra. Nu ești, dumneata, Mircea?

— Eu sînt. De unde mă cunoști?

— Apoi, eu... sînt de aici din sat. Florica Surdu, nevasta lui Moga.

Într-adevăr, în fața mea era Florica. De nu mi-ar fi vorbit, n-aș fi recunoscut-o. Și doar o cunoșteam bine pe Florica, încă de fată. Într-o vreme îmi era, cel puțin în gînduri, foarte apropiată.

Eram bun prieten cu fratele său Nicolae. Am petrecut, la invitația lui, două luni de vară în cătunul lor, nu departe de oraș. Mă înviorai.

— Și ce cauți aici, Florica? Aștepți pe cineva?

— Aștept, da.

— Pe Moga? E plecat undeva?

— Nu, nu-i plecat....

Și ca și cum ar fi vrut să n-o mai întreb, urmă imediat:

— Și dumneata?

— Aștept trenul către Cluj. Mai am aproape un ceas.

— Acolo stai? Te-ai însurat?

— Sigur, Florica, îi răspunsei.

O poftii să șadă. Voiam s-o întreb despre trecut, despre Nicolae, prietenul meu, despre bătrîni și despre cunoscuți din sat, adică să înnod la loc firul rupt al amintirilor comune, bucuros că cel puțin o parte din așteptare se va scurge mai repede. Și nu numai pentru asta. Într-o vreme, femeia din față ocupa un loc important în viața mea, uneori prea important. Era să cad la examenele din septembrie. Acum zîmbeam, amintindu-mi. Era multă naivitate în mine, trăiam între deziluzii și încîntări, convingînd-o în gînd să-și vîndă hainele țărănești, să cumpărăm haine de oraș, ca să plecăm amîndoi undeva departe. Îndrăzneală, să-i spun toate acestea, îmi lipsea. Mă intimida frumusețea ei, prospețimea obrazului, abia atins de soare, ca piersica. Știam, însă, că prezența mea nu e luată în seamă. Fiind de aceeași vîrstă cu ea, eram, de fapt, copil.

Ilustrație de N. POPESCU

Și-acum, după ani de zile, stam din nou de vorbă cu Florica. Era încă frumoasă. Cîtă schimbare, totuși, într-însa! Obrazul i se făcuse palid, ochii negri îi erau adînciți în cearcăne, întreaga-i înfățișare arăta că trăise încercări grele, decisive. Bănuind mirarea mea, rupse tăcerea:

— Aștept cursa de Sighișoara. Face cruce cu acceleratul. Stă un sfert de ceas.

— Atunci, trebuie să vie din moment în moment. Cum de vii singură la gară?

— Așa...

Îmi ocoli privirea. Se măritase nu mult după plecarea mea cu un funcționar de la Ocolul silvic, om cu planuri gospodărești, unul Moga. Făcusem patru clase împreună, deși era cu vreo trei ani mai mare. După patru ani se săturase de școală, nutrind încă de pe băncile școlii planuri de însurătoare. Școala o făcea în silă, obligat de părinți. El o considera doar un mijloc de-a ocupa o funcție:

— Păi, am școală destulă. 'S-intelectual...

La baluri le învăța pe țărance să danseze tangouri, ca la oraș.

Pe vremea aceea mă simțeam jignit de alegerea făcută de Florica. Pe urmă am uitat. Și nici pe Nicolae, cu care mă întîlneam din cînd în cînd, nu l-am întrebat nimic despre Florica.

— Și cum ați dus-o, Florica?

— Ca oamenii, îmi răspunse.

— Și Moga? Tot aici în sat? La Ocol? Copii?

— Avem...

Femeia se ridică deodată și privi în noaptea de-afară. Se auzea șuieratul locomotivei. M-am uitat la ceas:

— Vine cursa.

Florica își luă coșul, mă mai privi o dată, apoi ieși pe peron.

Pentru cinci minute, cursa, care adusese acasă oamenii de pe la lucru, însufleți peronul, împărțind și sălii de așteptare cîțiva călători, care-și căutau grăbiți cîte-un loc cît mai bun. Apoi liniștea se-ntinse iarăși, trenul tras pe-o linie mărginașă neizbutind s-o destrame...

Se apropia timpul plecării. Îmi revizuii bagajele și mă pregătcam să le scot pe peron, cînd în sală reintră Florica. Mă apropiai de ea.

— Apoi, Florica, numai bine...

Femeia mă privi pierdută. Tristețea ce i se citea în ochii obosiți mă lovi drept în piept. Se trezea în mine, din adîncuri uitate, o veche și naivă simțire, odinioară scumpă, pentru Florica cea de demult. Și o părere de rău tîrzie, ca și cum și eu aș avea o parte din vină...

— N-au trecut, îmi șopti.

— Cine, Florica?

— Bărbatul meu cu băiatul.

— Cum, adică, n-au trecut?

Se așeză iarăși pe bancă și-mi vorbi, pipăindu-și buza de jos. Tremura.

— Nu mai trăiesc cu bărbatul meu. De doi ani stăm așa. S-a dus la oraș cu băiatul. L-au mutat acolo. Stă cu alta, trăia cu ea și-nainte pînă a fost mutat cu totul la oraș. Stau la mama, cu fetița, cu Doina... L-au descîntat frații, pe Moga... că-s țărancă și-l fac de rîs... s-a dus. Aștept trenul aproape în fiecare seară... M-o făcut de rîs, Moga.

— Ați dat divorț?

— Dat. Da' eu nu m-am dus. Vai de viața noastră.

Plîngea în hohote. Cei doi muncitori se treziseră și-o ascultau.

— Băiatul trecea în fiecare sîmbătă spre casă.

— Unde?

— La Sibiu. Se da-ntotdeauna jos aici. Îi aduc poame, plăcinte, ce pot... cine-l spală, cine-i îmbracă, știu eu?

— Și Moga nu vine să-și vadă fetița?

— El? Trimite bani lunar, de parcă mie cele două sute mi-s de lipsă.

— Și pe băiat de cînd nu l-ai văzut?

— I-a patra sîmbătă... și-i noapte...

Mi-am adus aminte de-o scenă de atunci... Cîntam des, serile, din vioară, animat mai mult de intenția de-a o impresiona. Florica era undeva în noapte, aproape, așezată pe iarbă cu două fete din vecini. Rîdea, fără grijă, ca o pasăre. Sunetele viorii mele mi se părură deodată jalnice, fără sens, o dată ce nu legau atenția fetei pentru care adunasem toată vara și iubire și gelozie copilărească, sentimente pe care niciodată nu le-am mai trăit astfel.

Am trîntit capacul cutiei, înciudat și amărît.

— Cîntă, domnișorule, am auzit-o, zici frumos cu cetera.

Am bănuit în cererea ei o trădare intenționată a sentimentelor mele, un examen al puterii ei asupra mea, dat față de celelalte fete.

N-am cîntat mai departe. Cîtă putere avea atunci! Cîtă viață în obrajii catifelați, ca de piersică!

Noaptea mi s-a părut din nou tristă, consoanele îngînate de ploaie pe acoperiș, copleșitoare, femeia din fața mea o umbră. Undeva, la o fereastră, un băiețel, care-i seamănă poate, privește cu ochii împăienjeniți la cernerea mărunță a ploii de toamnă.

Secerători în mers

ARTA lui ANTONIO BERNI

Cap de tăietor de lemne

Un actor

Stăpîna

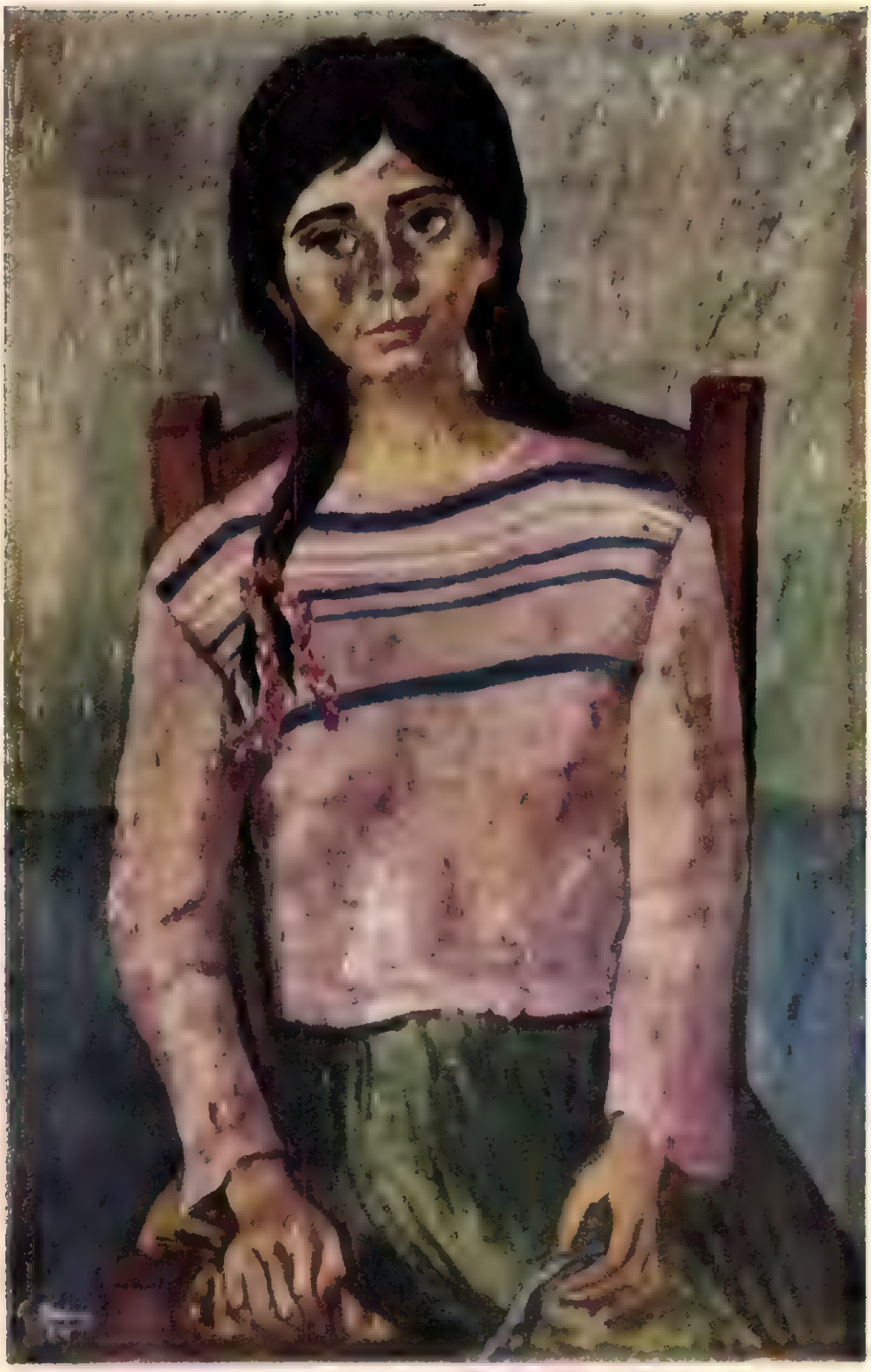

Fetiță cu coade

Adunînd lemne

FLACĂRA

O adunare de țărani

Ucenic muzicant

Un țăran

Mîini care au suferit

În timpul războiului civil din Spania

LA SCENA DESCHISĂ

— TINERI INTERPREȚI DIN CLUJ —

de Aurel GURGHIANU

Esmeralda! Fastuosul balet după romanul lui Hugo „Notre Dame de Paris". Actul II, tabloul II. Taverna, cu atmosfera ei de sensualism și perdiție. În acest cadru, o tînără dansatoare atrage admirația spectatorilor de la primele mișcări. Tamburina se agită în mîinile ei discret, dar viu. Grația gesturilor e greu de redat în cuvinte. E o alunecare felină și caldă, prin care interpreta cuprinde în vraja ei întreg ansamblul. Dansul țigăncilor izbucnește impetuos. Urcată pe masă, solista domină prin fluiditatea jocului. În sală surprinzi o șoaptă admirativă: Eva Maksay!

Balerina — o mare speranță a dansului de caracter — impune printr-un temperament neobișnuit. E ceea ce frapează din primul moment. Încerci să lămurești noțiunea, să-i dai o explicație concretă și te surprinzi înșirînd: pasiune, mobilitate, nerv, simț al ritmului, o deosebită muzicalitate. De aici, marea plasticitate a mișcărilor sale. La păsirea în scenă, interpreta vibrează. În rol intră de la primul pas. Ai impresia că anterior a executat, mental, toată gama de mișcări la o mare temperatură emotivă. Pare descătușată de orice balast material, pare că însuși spiritul a prins contur, dezlănțuit de o inepuizabilă energie. În asemenea momente îți spui de fiecare dată că Eva Maksay s-a născut pentru dans și e destinată să ajungă o balerină de mare clasă.

O dată îmi mărturisea că ar dori să danseze într-un amplu balet, de la început pînă la sfîrșit... fără pauze. La douăzeci de ani, asemenea dorințe de o rară candoare nu sînt imposibil de realizat. Un actor din vremea lui Shakespeare nu străbătuse distanța dintre Londra și Narwich în pas de dans timp de nouă zile ?

Eva Maksay-Giurumia va crea desigur roluri mari, dacă-și va păstra elanul, dacă va fi conștientă de harul neobișnuit cu care a fost înzestrată. Realizările sale de pînă acum sînt o chezășie. Amintim, în afară de țiganca din taverna „(Esmeralda"), frumoasele sale creații din „Trubadurul", „Carmen", „Coppelia", „Rusalka". Toate vorbesc despre o interpretă de adînci resurse, de reale calități

■

Traian Popescu a fost pentru publicul clujean o revelație. Îl urmărești în rolul morarului din „Rusalka" și rămîi surprins de fericita îmbinare dintre calitățile vocale și jocul de scenă. De remarcat mai ales scena nebuniei, cînd în fața noastră se mișcă parcă alevea un om cu mințile rătăcite, cu privirea tulbure, în puterea unei obsesii. Vocea bogată în nuanțe a basului se modelează, redînd complex chinuitoarea agitație a unui om parcă din alt tărîm. Profund autentic sînt exprimate reacțiile personajului, aerul de vietate care adulmecă, ale cărui asociații ajung cu greu să se închege. „Corbul" aduce un aer straniu, răscolitor, comunicînd marea suferință a unui părinte a cărui copilă s-a sinucis. E meritul interpretului că a știut să-i înfățișeze în toate dimensiunile sale, cu o conștiinciozitate demnă de laudă. Desigur, față de Krivcenia, pe care l-am ascultat în același rol, avînd ca parteneri aceiași interpreți, Traian Popescu are alt stil. În interpretarea sa, personajul nu e atît de specific rusesc, nu e atît de sobru, lucru explicabil prin vîrsta și școala interpreților. Cîntărețul nostru, încă tînăr, are mai puțină experiență scenică — de aceea, uneori, îndrumat și de regie, merge pe linia spectaculosului, fără să fie supărător însă. Morarul, pînă în prezent, rămîne marea sa creație, deși Traian Popescu se poate mîndri și cu alte succese.

Eva Maksay-Giurumia în rolul țigăncii din baletul „Esmeralda".

Fie că interpretează rolul lui Ferando („Trubadurul"), al lui Tomski („Dama de pică") sau al lui Schaunard („Boema"), puterea sa de transpunere în situații și vîrste diferite e remarcabilă. În fiecare îl recunoaștem pe Traian Popescu, dar absorbit de rol, identificat cu el, asimilat. De remarcat e faptul că pentru interpret prezintă importanță și rolurile mici, pe care se ferește să le „expedieze". De altfel, conștiinciozitatea și modestia sînt calități care nu-l părăsesc nici în relațiile sale de fiecare zi.

Meritele sale artistice i-au fost recunoscute nu numai de către publicul clujean, care-l urmărește cu multă simpatie. Cîntărețul a depășit granițele orașului său, s-a impus și în afara țării, la marele concurs internațional „Primăvara la Praga", unde a fost distins cu premiul al doilea.

★

„La ridicarea cortinei sînt o mică sălbăticiune omenească. Am o înțelegere redusă, o limbă îngrozitoare, iar sentimentele mele sînt exprimate prin țipete vocalice, care traduc structura mea instinctuală. Într-o anumită situație îl cunosc pe profesorul Higgins. Brutalitatea lui mă doare, dar bunătatea lui mă face să simt că sînt și eu o ființă omenească... Voi putea reda întreaga mea transformare?"

Aceste probleme și le punea, înainte de premieră, Ileana Plos-

ARTA LUI ANTONIO BERNI

Pictorul Antonio Berni, membru al Consiliului Păcii din Argentina, a vizitat țara noastră în vara anului 1956, fiind invitat în cadrul „vacanțelor păcii", organizate de Consiliul Mondial al Păcii. Cu acest prilej, în București a fost organizată o expoziție a lucrărilor aduse cu sine de pictorul argentinian.

Reproducînd unele dintre aceste lucrări pentru cititorii săi care n-au avut prilejul să viziteze expoziția, „Flacăra" i-a cerut lui Antonio Berni să răspundă la cîteva întrebări privitoare la creația sa. Iată ce ne-a declarat pictorul argentinian.

„Am folosit vacanța petrecută în R.P.R. pentru a aduce și a expune în frumoasa dv. Capitală un grup de lucrări care, deși sînt reprezentative pentru creația mea, nu îmbrățișează, totuși, toate temele care mă atrag. Astfel, între genurile și temele ce-mi sînt preferate, se numără compozițiile de mari proporții, cu teme sociale. Ele ocupă un loc de seamă în creația mea, însă, bineînțeles, transportarea unor asemenea lucrări n-a fost posibilă. Am adus și expus în R.P.R. 30 de desene și 10 pînze în ulei. Țin să repet că ele nu pot — din cauza amintită mai sus — să dea o privire asupra întregii mele creații, așa cum nici lucrările de mari proporții, luate separat, nu ar putea-o da.

Desigur că publicul din țara dv., deprins cu lucrările realismului socialist, ar putea avea unele nedumeriri privind pînzele și desenele mele. Poate că, dacă ar cunoaște stadiul de dezvoltare a artei în patria mea, dar mai ales evoluția mea personală, le-ar putea înțelege mai bine.

Pictura mea este rezultatul unui proces îndelungat de trecere prin mai multe curente ale artei: naturalism, cubism și suprarealism. Prin anii 1929-1930 eram încă suprarealist. Am avut în plastică o evoluție asemănătoare celei avute în literatură de unii scriitori progresiști francezi. Îmi place să-mi asemăn evoluția mea cu cea a cunoscutului poet francez Louis Aragon.

Dezvoltarea firească m-a adus spre realism. Astăzi mă socot ca aparținînd curentului pe care în patria mea îl numim neorealism, deosebindu-l astfel de curentul realist de la sfîrșitul veacului trecut.

De prin 1933, în special, arta mea s-a îndreptat spre pictura monumentală, de inspirație populară. Mă simt atras de frescă, dar în Argentina posibilitățile de a face pictură murală sînt relativ limitate. De aceea, folosesc temele ce s-ar preta pentru fresce murale, pictînd pînze de mari proporții.

Aceasta nu înseamnă, însă — așa cum a arătat și expoziția mea de la București, din septembrie 1956 — că renunț la portrete și compoziții de mici dimensiuni.

Ceea ce este caracteristic și pentru unele și pentru altele, este însă dorința mea de a-mi sluji poporul, de a sluji cauza progresului și a păcii".

V. Sv

caru, interpreta Elizei din piesa lui Bernard Shaw, „Pygmalion." Pentru cei care au aplaudat-o atît la Cluj, cît și în turneul de la București — e clar că actrița și-a asumat o sarcină grea: exploatarea unui rol complex, căruia a știut să-i dea în cursul interpretării multă strălucire. Într-adevăr, nu e simplu să parcurgi sufletește o largă scară de sentimente, să te transformi de la ridicarea cortinei pînă la ultima replică, dintr-o florăreasă din suburbiile Londrei, într-o „ducesă". Îți trebuie pentru aceasta o profundă înțelegere și o mare capacitate de adaptare. E necesară o vastă claviatură psihică și totodată un ascuțit simț al măsurii. Ileana Ploscaru a dovedit că le are din belșug. Știe să construiască o situație, să marcheze cu finețe trecerile.

Cine mai recunoaște, spre sfîrșitul spectacolului, în femeia cu maniere alese și limbaj elegant, pe mica florăreasă care în primul act nu era decît „o sălbăticiune omenească"? Toți sîntem de acord că în momentul în care cele doua Elize coexistau (actul III), interpreta a desfășurat un magistral joc „de doi": femeia din „lumea bună" pe care vrea s-o întruchipeze, s-o reprezinte, și femeia „necultivată" care scapă de sub control și-și „toarnă" expresiile într-un pitoresc stil de mahala.

Ileana Ploscaru se dăruiește rolului cu toată dezinvoltura și sinceritatea. E o abandonare ușor de observat în toate creațiile sale. O simți absorbită de text pînă la epuizare. Fără îndoială, de la o actriță atît de înzestrată se așteaptă mult

Sîntem siguri că ea nu va dezminți speranțele nici cele ale spectatorilor, nici cele ale colectivului Teatrului Național din Cluj.

Ileana Ploscaru în rolul Elizei din piesa lui Bernard Shaw, „Pygmalion".

Morarul din „Rusalka" în interpretarea basului Traian Popescu.

FAPT COTIDIAN

De la 52,2%, la 0%

Într-o lucrare apărută mai acum două decenii — era intitulată „Școala românească, politica și structura ei" — autorul ei, profesorul I. Gabrea, scria negru pe alb: „Țara noastră, într-o rușinoasă ierarhie pe scara analfabetismului, este inițiia în Europa pe această scară". Se bizuia, de bună seamă, omul, pe statisticile oficiale care, în 1930, de pildă, arătau că, în ce privește repartiția analfabeților pe grupe de vîrsta, procentul cel mai mic era dat de vîrstele cuprinse între 7 și 16 ani, ajungînd totuși, ca cel mai scăzut procent înregistrat să fie, chiar și în cadrul acestor vîrste, de 52,2%. De la 16 ani în sus, pe măsura înaintării spre populația adultă, proporția de analfabeți creștea, ca să atingă în unele cazuri 90%.

Ispita de a aminti acestie cifre s-a iscat, firește, recitind cuvîntarea rostită, nu demult, de Mihail Sadoveanu, în Marea Adunare Națională, și prin care marele nostru scriitor dădea de veste țării că, pentru prima oară în istora poporului ei, la incorporarea contingentului din acest an nu a fost semnalat nici un neștiutor de carte. NICI UNUL!

Invităm postul „Europa Liberă", recent elogiat pe ordinul de zi al generalului Eisenhower, invităm și pe „rezistenții" refugiați în cafenelele și tripourile apusului, invităm pe toți clevetitorii vieții noastre noi, să ia cunoștință de această ultimă întîmplare și de confruntarea ei obligatorie cu trecutul.

Ceva despre, „experiența de la Șelimbăr"

Să începem așa cum se cuvine: cu începutul. În regiunea Smolensk există un sat. Se numește Murighino și, pentru inițiativa lansată de intelectualii lui, acest nume e cunoscut azi în întreaga Uniune Sovietică.

În ce constă această inițiativă?

Într-o zi, la clubul sătesc din Murighino s-au întrunit 17 intelectuali încredințați că și în limitele unui sat, ei pot înfăptui lucruri mari. „Fiecare dintre noi — spuneau ei într-o scrisoare adresată tuturor intelectualilor din raion — fie el învățător, specialist în agricultură, lucrător pe tărîmul medicinei, avem posibilitatea să ținem 3-4 convorbiri pe lună cu colhoznicii pe teme sociale, politice, agricole, medicale". Ba mai mult: s-au angajat să popularizeze realizările științei, să sprijine munca educativ-culturală la sate, să organizeze odihna colhoznicilor etc

Și acești oameni au pornit la drum.

De experiența de la Murighino au aflat și mulți oameni din țara noastră. Au aflat și doi învățători din Șelimbăr, sat din regiunea Sibiului. Și de atunci, seară de seară, la căminul cultural, conferințele și afaturile agronomului și medicului sînt urmărite și de țăranii din satele învecinate. La chemarea adresată intelectualilor din raion, exemplul acesta a cuprins întreaga regiune.

Iar astăzi putem vorbi și noi de „experiența de la Șelimbăr". Cu aceeași mîndrie cu care vorbesc, de a lor, cei din Murighino.

Bogdan VARVARA

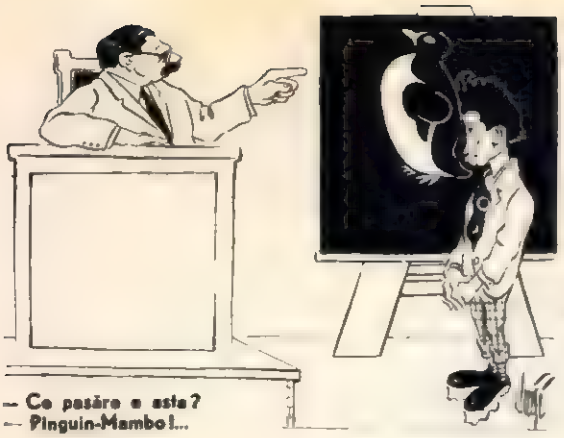

— Ce pasăre e asta?
— Pinguin-Mambo!...

„Sambiștii"

Sau

„MARE" BAL „MARE"

de I. AVIAN

Distracțiile de sezon au prins cheag. Afișe de toate mărimile și de toate culorile au împînzit gardurile și zidurile Capitalei, anunțînd cu litere de o șchioapă: „Marea serată urmată de dans", „Mare balurmat de dans", „Mare festival urmat de dans"... Toate sînt „mari". Unul mai mic n-a avut încă loc.

M-a poftit un prieten să-l însoțesc sîmbătă seara la un asemenea festival, urmat, bineînțeles, de dans, în sala „Odeon", din imediata apropiere a cinematografului „Central". În acest domeniu, mărturisesc, am serioase lipsuri. M-am grăbit de aceea să mă număr printre cei dintîi sosiți, nădăjduind ca, pînă la miezul nopții, printr-o temeinică documentare „pe teren", să-mi lichidez parte din lipsuri. Organizatorii festivalului au ticsit sala pînă la refuz.

M-am strecurat într-un ungher mai ferit și de aici cuprindeam întreaga măreție a privelîștei... Partea întîi: festivalul, n-a mai avut loc și a continuat partea a doua: ...„urmat de dans".

Orchestra, alcătuită din cinci instrumentiști, s-a desfășurat în fundul sălii pe o estradă. Pînă au început să cînte, instrumentiștii păreau oameni tare cumsecade. Cînd s-au pornit, sfinte dumnezeule, nu mai păreau nici cumsecade, nici oameni. În faza întîi s-a desprins din formație dirijorul. S-a topit într-o reverență elegantă și nesfîrșită, apoi, ca înțepat de o viespe, s-a răsucit brusc pe călcîie spre orchestră, a străpuns aerul cu bagheta și, după o secundă, o salvă de formidabile detunături a zguduit pereții! Am sărit înspăimîntat de pe scaun: „Feriți! Plafonul!"

— E toba, nu e plafonul! — mă liniștește prietenul. Privesc năuc înspre toboșar. — De ce izbește, frate, cu atîta dușmănie? Nu e toba lui?

— E a lui — mă dumirește amicul — dar așa e cîntecul!

Îl privesc uimit:

— Care cîntec?

— Păi, nu auzi orchestra?

Am rămas dezamăgit. Credeam că abia își acordează instrumentele.

Parte din oameni s-au încins. Privesc marea de capete. Predomină briantina. Pe scenă a răsărit o cîntăreață învești mîntată într-o lungă și bogată rochie neagră. În jurul gîtului, șiruri de mărgele negre. Peste umeri, un șal negru. Rostește cineva:

— E în doliu!

— După cine?

Răspunde altcineva:

— După voce!

Discuția a început să cînte. O melodie, două, trei... Toate în franțuzește. Îi șoptesc amicului:

— Ar fi fost necesar un traducător.

— Pentru ce? Să le traducă în românește?

— Nu, în franțuzește!

După istovitoarea introducere muzicală, a urmat calvarul propriu-zis. O voce sfredelește vacarmul: „Samba!"...

Și orchestra trece la atac. Trompeta dă semnalul de alarmă, contrabasul geme dureros, saxofonul holbește, acordeonul se chinuiește, toboșarul lovește în talgere, iar dirijorul zvîrle din mîini!

— Norocul nostru că nu are pupitrul lîngă el — se bucură un necunoscut.

În mijlocul sălii, cincisprezece-douăzeci de perechi se zbat pe parchet. Partenerii își cuprind partenerele, apoi le răsucesc pe loc, le azvîrle pînă-n perete, le întind după aceea mîna, readucîndu-le în ultima clipă la locul de pornire, într-o ametitoare cursă tur-retur... Samba! Samba! Un gen special de sambă! Un tînăr reflectează: „Dansează ca sambaticii".

Un dansator își dezvoltă figurile, apoi dansează tremurat și, pe neașteptate, scoate un urlet: „Samba!" El tremură de sambă, eu tremur de spaimă. O sambistă brunetă îmi dă tîrcoale:

— Dansezi samba?

Mă retrag îngrozit:

— Nu, vă rog! Nu știu!

— Cum nu știi? Văd că tremuri destul de corect!

Perechea din centru simplifică ceremonialul obișnuit. Scoate pur și simplu urlete! Mă ghemuiesc lîngă prietenul meu și-l implor:

— Să mergem, dragă! Poate-s antropofagi!

Dintre organizatori nu se arată nici unul; cei care au în sarcină ordinea au dat bir cu fugiții ori se amuză la „bufetul bine asortat și deschis pînă la ziuă".

Am profitat de răstimpul cîtorva minute de reculegere (orchestra și dansatorii, sleiți de eforturi supraomenești, și-au îngăduit un binemeritat repaus) și m-am apropiat de grupul unor asemenea specimene. Cu greu am înnodat firul discuției. L-am iscodit pe unul la întîmplare:

— Unde-ai învățat figurile astea de dans?

Mă privește surprins:

— Păi ce, astea-s figuri? Eu sînt începător! Nu tremur decît parțial... Să-l vezi pe frate-meu! Cauciuc sintetic, nu alta!

— Dumneata frecventezi biblioteca?

— De ce? — se miră interlocutorul. Și acolo se organizează baluri?

De ani îndelungați n-au mai frunzărit o carte. I-am adus treptat pe făgașul cinematografic. Mă interesez: „Cunoști autorul lui „Roșu și Negru"?

Zîmbește superior:

— Firește: e Gérard Philipe! A scris ambele serii...

— De Stendhal ai auzit ceva?

Ridică spre mine doi ochi mari, șterși:

— Stendhal? Nu cunosc! O fi vreun tînăr care se lansează abia acum! Poți parcă să-ți amintești de fiecare!?...

Orchestra își reia avîntul nestăvilit.

Începe din nou tremurul. „Asul" dansează într-adevăr cinematografic: execută... Marile manevre, iar în fața ochilor vede cu siguranță... Roșu și Negru. Înfierbîntat și fără să-și încetinească un singur moment elanul, își scoate haina, făcîndu-i vînt în capul dirijorului. După alte cîteva secunde își smulge vesta, apoi cravata.

— Opriți orchestra! — am strigat eu alarmat — altfel ajunge la lenjerie!

Am plecat de la serată buimăcit.

Dimineața m-am trezit ostenit. Mama îmi aruncă pe ocolite căutături îngrijorate. Toată noaptea am zvîrlit din mîini și din picioare. M-am visat pesemne dirijor. Sau dansator.. Mama se apropie de pat, clătinînd capul mîhnită:

— Așadar, te-ai certat cu Marioara! Și doar i-ai jurat dragoste veșnică! Deunăzi chiar.

Mă uit la ea nedumerit și încerc să prind înțelesul cuvintelor.

— Eu?... Eu nu m-am certat de loc...

— Lasă, lasă, nu te mai preface! — se îndîrjește mama. Și-un prunc ar fi băgat de seamă. Pînă de curînd, numai de Marioara pomeneai în somn. Noaptea asta ai schimbat placa. Vorbeai de una Samba! Samba și mai cum?... N-o fi cumva Sanda a lui Popescu? Te rog s-o poftești acasă. Vreau s-o cunosc și eu!...

DUPĂ O VIZITĂ ÎN R. CEHOSLOVACĂ

Timp de o lună, un grup de pictori romîni au făcut anul trecut o călătorie de studii în R. Cehoslovacă. Înapoiați în patrie, pictorii lucrează la desăvîrșirea a numeroase tablouri schițate în țara vecină.

Printre aceștia se află Iulia Hălăucescu, ale cărei lucrări cuprind tipuri de oameni și aspecte din țara vecină. Enumerăm: „Pe malul Vltavei, în ploaie", „Catedrala St. Vit din Praga", „Pe malul Vltavei, la debarcader" ș.a.

În fotografie: Iulia Hălăucescu, desăvîrșind o lucrare în atelierul ei de pictură.

Pentru Elena Giucă, lucrătoare fruntaşă din cooperativă, brigada artistică interpretează cîntecul „Tătăişă şi-o cumnată".

— Afară cu pungaşii, mincinoşii şi leneşii din cooperativă! spune răspicat petrolistul Vasile Georgescu.

În darea de seamă prezentată, gestionarul M. Giurcă a fost relevat ca un lucrător model..

Gestionarul Gogu Constantinescu se uită, cum s-ar spune, cam... patrat. E şi firesc! Obiectivul fotografic l-a surprins în clipa în care raportorul expune felul în care a „ciupit" beneficii necinstite, vînzînd mărfuri cu suprapreţ. În fotografia alăturată îi vedem „răspunzînd" criticilor aluse, mutînd tot focul pe capul preşedintelui cooperativei. →

Acum unan membrii cooperativei din Boldeşti — petrolişti din schelă şi ţărani muncitori—se adunau în sala mare a clubului pentru a alege împreună consiliul de conducere al cooperativei „Proletarul".

Au analizat cu atenţie activitatea de pînă atunci a gestionarilor cooperativei, au criticat fără milă pe toţi cei care nu-şi făcuseră datoria şi au acordat mandatul de conducere unor tovarăşi noi.

Astfel s-au desfăşurat lucrurile în ziua aceea. Pe urmă fiecare membru cooperatist şi-a văzut mai departe de treburile sale, convins că banul său a încăput pe mîini pricepute şi devotate. Aşa e omul cinstit şi drept: dispus întotdeauna să acorde toată încrederea semenului său, socotindu-i deopotrivă cu el . De unde şi crudele decepţii pe care le poate avea uneori...

Petroliştii cooperatori au încredinţat capitalul cooperativei lor, în sumă de cîteva sute mii lei (bani şi marfă) noului consiliu de conducere. Ales de ei şi plătit din acelaşi fond colectiv, i-au solicitat în schimb să asigure Boldeştiului o bună aprovizionare cu mărfuri de la oraş, să realizeze cît mai multe contracte şi achiziţii cu oameni de la ţară şi, în special, să-i slujească într-o cinste absolută.

„Spre un cît mai deplin succes, fiecare cu meseria pe care şi-a ales-o", le-au urat la sfîrşit muncitorii.

Petroliştii Boldeştiului au reuşit să aducă schela lor pînă la sfîrşitul anului pe primul loc între schelele ţării. Ce au făcut în acest răstimp conducătorii şi gestionarii cooperativei „Proletarul"?

Lucrul acesta s-a văzut în după-masa zilei de 28 februarie 1957, cînd, în aceeaşi sală, muncitorii s-au adunat din nou pentru a discuta munca depusă de cei aleşi cu un an în urmă.

O zi înaintea şedinţei mă aflam şi eu la Boldeşti, printre conducătorii, funcţionarii şi gestionarii cooperativei. Agitaţie, zarvă „năduf. Nu m-am mirat. Cînd n-ai muncit cum trebuie, nu e comod de loc să-ţi prezinţi activitatea în faţa unui colectiv de muncitori. Un activist al U.R.C.C.-ului Ploeşti, tovarăşul Aron Radutian, sosit şi el aci, îmi spune:

— Adunările săteşti care s-au desfăşurat pînă acum în regiunea noastră au fost mult mai furtunoase chiar decît alegerile din cooperaţie de anul trecut. Simţul politic şi gospodăresc al cooperatorilor a crescut de atunci peste aşteptări. Nu e de mirare că cei din Boldeşti o aşteaptă pe-a lor cu atîta înfrigurare.

Adunarea a fost fixată pentru ora 16. „Vă invităm să participaţi în număr cît mai mare". Dar sosesc chiar mai mulţi decît şi-au închipuit organizatorii. Sala e plină pînă la refuz. Se anunţă ordinea de zi, apoi unul dintre membrii consiliului de conducere începe citirea raportului de activitate...

Da, lucrurile nu se prezintă de loc trandafiriu. Cooperativa nu şi-a îndeplinit planul nici la aprovizionare, nici la desfacere. Nici la contractări şi achiziţii, nici la înscrierea de noi membri. Cauzele? Unele obiective: greutăţi de transport, lipsă de mărfuri în magaziile regiunii. Altele mai puţin obiective...

Cooperativa a avut pierderi băneşti foarte serioase. Din lipsa de vigilenţă a responsabilului Teodor Nicolescu, un magazin a suferit o spargere, fără ca infractorii să fie prinşi nici pînă azi. O altă gaură în buget o formează frauda de 52.000 lei comisă de gestionarul Rayf Leon, aflat în clipa de faţă în mîinile procuraturii. Două goluri care nu vor putea fi uşor umplute.

Mai departe!

„Treaba nu poate merge bine cînd avem oameni ca Stelian, responsabilul restaurantului, care se îmbată criţă zile de-a rîndul, lăsîndu-şi baltă treaba. Ca Gogu Constantinescu care vinde marfă cu suprapreţ şi ia din gestiunea magazinului bani pentru interese personale".

Răspunsul soseşte prompt: „Nu m-am îmbătat, n-am luat bani din gestiune, n-am vîndut marfă cu suprapreţ. Calomnii! În schimb tovarăşul preşedinte al cooperativei obişnuieşte să ia pentru casă mărfuri pe care nu le plăteşte, să-şi facă prietenii de afaceri cu unii dintre funcţionari, în timp ce pe alţii ajunge chiar să-i bată, cum a făcut bunăoară cu ospătarul Vulpescu..."

Documentarea nu lipseşte. Toate faptele sînt dezvăluite împreună cu ziua şi ora precisă cînd s-au petrecut.

Polemica aceasta înverşunată ţine mai bine de o oră. Atmosfera prietenească şi senină, care a domnit la început, se stinge treptat. Răniţi în sentimentele lor cele mai sincere — cinstea şi în-

DUPĂ UN AN...

crederea în tovarășul de muncă — muncitorii și toți cooperatorii privesc îngroziți buimăceala belicoasă ce se desfășoară în fața lor.

Primul se ridică să vorbească petrolistul Vasile Georgescu:

— Ce s-a întîmplat, tovarăși? Ce ne-a fost dat să auzim? Spargeri, fraude în valoare de 52.000 lei, înșelătorie!... Pe mîinile cui a încăput banul nostru muncit? Să-mi iertați comparația: ați văzut vreodată hîrjonindu-se cățeii pentru un os de ros? Să fim bine înțeleși: nu pun vina pe nimeni. Nu acuz pe nimeni deocamdată. Cine sînt vinovații va trebui să aflăm. Dar oricum trebuie să facem ordine în cooperativa noastră.

De acum încolo cuvîntul, și cu acesta dreptul la judecată, trece de partea membrilor cooperatori. Înmărmuriți de cele auzite la început, muncitorii și-au recăpătat treptat sîngele rece, cîntărind acum fără nici un menajament faptele aflate.

Pe rînd: Nicolae Cordoș, Stelian Soroiu, Andrei Moianu, Alexandru Biciu, Gheorghe Samuilă... sondori, mecanici, funcționari.

„În fața cooperativei noastre se deschide un drum larg și greu. Acela arătat în documentele plenarei din 27-29 decembrie 1956. Cu cine, tovarăși, vom face treaba aceasta? Cu oameni care vînd marfă cu suprapreț, care fura din gestiune, care nu-și îndeplinesc nici planul minimal? Afară cu pungașii! Cer anchetă și pedepsirea aspră a celor vinovați!"

„Fraudele, spune raportul, s-au comis treptat, luni de-a rîndul. Ce-au făcut între timp dragii noștri tovarăși din consiliul de conducere? Cum a putut delicventul Rayf să-și însușească 52.000 lei? Nu cumva sînt și alți părtași?"

„E greu să umbli cu degetele prin miere și să nu le treci și prin gură? Cui îi vine anevoie, să-și caute altă meserie! Nu ne jucăm de-a hopa-țopa cu banul nostru. Am o propunere: Rayf Leon să fie adus de procuratură în fața noastră. Să-l judecăm cu toții. S-ar putea să aflăm și alte lucruri interesante..."

Propunerea e pusă la vot. E primită în unanimitate. Se hotărăște să se facă o cerere colectivă către procuratură.

Discuțiile continuă. O nouă propunere cere consimțămîntul întregului colectiv: să se formeze o comisie obștească dintre membrii cooperatori, care să supravegheze activitatea consiliului de conducere.

Se aleg 16 oameni. Cîte unul de fiecare circumscripție.

Observ o ușoară înseninare a atmosferei din sală. Stăpîni pe situație, cooperatorii încep să-și uite mînia de la început, presărîndu-și discuțiile cu glume șiroste.

Se citește planul de muncă pe anul în curs. Cum e lesne de bănuit, munca cu achizițiile și contractările ocupă un loc de frunte.

... Adunarea se încheie cu o reprezentație artistică dată de brigada de agitație a U.R.C.C. Ploești.

★

Am plecat spre casă aproape de miezul nopții. Dar în seara aceea am încercat în zadar să adorm. Mi-au răsunat în cap toată vremea cuvintele tăioase, fără milă, rostite de cooperatori. Ce pot spune în concluzie? Despre cei criticați, nimic. Timpul scurt petrecut acolo nu-mi dă dreptul decît să relatez toate cele auzite și văzute. Păcatele celor vinovați cu adevărat vor fi deslușite abia de acum înainte.

În schimb pot să afirm cu tărie că adunarea din 28 februarie va întări de cîteva ori structura și activitatea cooperativei „Proletarul". Că, în sfîrșit — și aceasta reprezintă principala concluzie a rîndurilor de față — discuțiile purtate și măsurile luate de petroliștii cooperatori dovedesc încă o dată largul democratism pe care se bizuie cooperația în țara noastră.

„Nea" Stelică (mijloc), responsabilul restaurantului din Boldești... Noi dorim în mod sincer ca poza aceasta să-l ajute și nu să-l descurajeze. Cu alte cuvinte, să fie un bun gestionar de unitate și nu un consumator atît de înfocat al produselor M.A.T. din restaurantul pe care îl administrează. →

ARTA DECORATIVĂ

Faima meșterului în ceramică Gheorghe Ghioca din Tîrnăveni a trecut de mult hotarele orașului său. Mai mult chiar: unele dintre lucrările sale de artă decorativă, inspirate din folclor, au ajuns la expoziții organizate în străinătate.

La întreprinderea unde lucrează, din mîinile sale meștere au ieșit sute și sute de vase din ceramică, artistic înflorate: ploști, farfurii și alte obiecte care l-au consacrat drept un mare artist în artă decorativă.

În fotografie: ceramistul Gheorghe Ghioca lucrînd la pictarea unor mari vase decorative pentru interioare.

Fotografie de I. FRIDMAN

MAISTRUL DE BUCIUME

În micul atelier așezat la intrarea în comuna Valea Seacă, bădița Mihai Lăcătuș făurește zi de zi cu trudă și răbdare instrumente muzicale populare destinate echipelor artistice din satele Cîmpulungului.

Materia primă pentru ele i-o furnizează vestitele păduri seculare din masivul Rarău și Giumalău. Pentru buciume folosește trunchiuri de brad cu lemnul des și inele de creștere regulate, iar pentru fluiere alege un lemn de soc sau cireș provenit din locuri ferite de soare.

Iată-l acum învelind în coajă de mesteacăn un nou bucium.

F. BRAD
Fotografia autorului

MONUMENTUL POETULUI

La doi kilometri de orașul Sighișoara, în comuna Albești a fost ridicat un monument în memoria poetului revoluționar maghiar Petőfi Sandor, care și-a pierdut viața luptînd acum un secol pe aceste meleaguri. De asemenea a fost deschisă și o casă memorială unde sînt depuse armele cu care au luptat revoluționarii de la 1848.

CIOBOTARU IOAN,
coresp. Sighișoara. Fotografia autorului

CRESCĂTORIE DE PĂSTRĂVI

În apa sclipitoare și rece a rîului de munte, în stînga drumului ce duce spre Poiana Ițcani, se află o crescătorie de păstrăvi. În ultimii ani s-au construit mai multe incubatoare moderne, care au o capacitate de 1.200.000 puieți de păstrăvi.

În fotografie: crescătorul de păstrăvi Antonovici Valer dă drumul puieților în apele repezi ale Putnei.

Povestea unor portrete

NICOLAE GRIGORESCU — Doi dintre ctitorii bisericii din satul Puchenii Mari: Iorgu Niculescu-Dorobanțu și soția lui, Ana Niculescu-Dorobanțu (fragment din pictura murală a bisericii din Puchenii Mari).

Pornind din București pe drumul Ploeștilor, după ce treci de Puchenii Moșneni, dai de satul Puchenii Mari.

În curtea unei biserici cu tindă și geamlîc, străjuiește, într-un țarc de fier, un banal monument funerar în chip de urnă: aci este îngropat Iorgu Niculescu-Dorobanțu, ctitorul bisericii; în anul 1860 el a avut foarte fericita idee să angajeze pentru zugrăvirea acestui lăcaș pe Nicolae Grigorescu.

Marele nostru artist, după ce isprăvise pictarea mănăstirii Agapia, după ce lăsase admirabile zugrăveli la Băicoi, Zamfira și Căldărușani, avea să sfîrșească aci, la Pucheni, cariera sa de meșter iconar. Această ultimă lucrare, pînă de curînd necunoscută, a fost descoperită în cadrul cercetărilor întreprinse de Institutul de Istoria Artei al Academiei R.P.R.

Intrînd în pronaosul bisericii, ne întîmpină patru portrete de ctitori — într-un ansamblu de 94 de scene biblice și portrete de sfinți. Printre aceștia stă o tînără pereche: Iorgu și Ana Niculescu-Dorobanțu. El, chipeș, cu o barbă tăiată scurt, îmbrăcat în frac. Alături, gătită într-o largă crinolină de culoarea cerului, soția lui, împodobită de giuvaere pe care meșterul le-a pictat cu o pastă groasă, sclipitoare încă și astăzi.

Portretele acestea pot fi considerate printre cele dintîi lucrări cu caracter laic din epoca începuturilor pictorului Nicolae Grigorescu.

Dar dincolo de interesul lor artistic și documentar, portretele familiei Niculescu-Dorobanțu ne evocă o istorie care leagă în chip romantic destinele ei cu ale marelui nostru pictor, Aman. O redăm după unele informații orale, comunicate de o urmașă a ctitoriței și după cîteva manuscrise ale pictorului Horațiu Dimitriu, deținute astăzi de criticul plastic Radu Bogdan.

*

Stîrnind nori de praf, în toamna anului 1855 un chervan în care se afla familia paharnicului Iordache Politimos gonea dinspre București spre moșia Mărgineni. Trecînd prin satul Puchenii Mari, în dreptul unui podeț, roata chervanului s-a rupt... Cele doua fete ale paharnicului se speriară, iar bătrînul își ocărî vizitiul. Dar cum roți de schimb nu se prea găseau și o asemenea reparație nu se putea face într-o clipită, cei trei călători se văzură nevoiți să conăccască în sat. Accidentul se petrecuse în faptul serii, tocmai în fața reședinței fostului căpitan de dorobanți, moșierul Niculae Niculescu-Dorobanțu.

Bucuros de oaspeți, el găzdui pe paharnicul Politimos și pe cele două fete (domnișoarele Maria și Ana), care fură culcate și încuiate în dormitor, ca nu care cumva „să le vadă ochi de bărbat". În aceeași noapte, Ana iscodea curioasă prin gaura cheii pe tatăl ei, care juca, alături, în salon, în lumina candelabrului, o partidă de preferanșă cu stăpînii casei; în picioare chibițuia un tînăr oacheș: fiul gazdei, Iorgu... Și cu timpul partida de preferanșă se prefăcu într-una matrimonială, cele două familii hotărînd să se încuscrească. Ana număra pe atunci 15 ani și era de o rară frumusețe.

Doi ani mai tîrziu, în 1857, avea să se mărite cu acest june, ursit de întîmplare și îmbrățișat de familia ei, și să rămînă zăvorîtă în posomoritul conac de țară de unde doar iarna—la zile mari, împodobită cu giuvaere — era scoasă la sindrofii și soarele la București. Bunăoară, așa s-a întîmplat în seara de 24 ianuarie 1860, la balul de la Curtea Domnească dat de Alexandru Cuza, cînd l-a cunoscut pe pictorul Theodor Aman, care mărturisi pe dată cît l-a impresionat frumusețea ei.

★

Anul următor, la 1 mai 1861, în satul Pucheni se tîrnosea biserica. Nicolae Grigorescu zugrăvise pe pereți pe Ana Niculescu-Dorobanțu cu privirea ei tăioasă, crispată, glacială, care exprima nefericirea unei căsnicii silite. Și alături, Iorgu, cu o căutătură tulbure, melancolică, bănuitoare, cercînd parcă să afle taina gîndurilor ei.

Doi ani mai tîrziu Theodor Aman avea să-l facă și el portretul. A fost prilejul ca iubirea care mijise în noaptea balului de la Curte să se aprindă năprasnic. Prinzînd de veste, Dorobanțu n-o mai lasă pe Ana să iasă din conacul din Pucheni.

Pînă la urmă, biruind toate împotrivirile și nepăsîndu-i de osînda înaltei societăți și de blamul familiei care nu putea îngădui nici divorțul, nici măritișul cu un asemenea *„zugrav și boem"* — după patru ani de zbucium Ana rupe curajoasă legăturile căsniciei, își ia copiii și-și părăsește soțul. În 1864, prin sentința nr. 84 a Tribunalului Ilfov, ea *„se despărțește"* oficial de *„fostul ei consorte"*.

În 1865, la 24 martie, Ana Politimos se logodește. Iar în seara zilei de 15 aprilie, la biserica Boteanu din București, de față fiind—printre alți fruntași ai vieții noastre culturale.— Mihail Kogălniceanu și Cezar Boliac, devine doamna Aman. Mirele avea 37 de ani, iar mireasa, 24.

Atmosfera căminului pe care și l-au întemeiat, caldă, prietenească, o putem întrezări și astăzi în cîteva din tablourile de gen ale lui Aman.

Așadar, portretul care trece, pe nedrept, „al soției lui" — reprezintă, cum am văzut, pe doamna Niculescu-Dorobanțu, fiind pictat înainte de divorțul ei — și anume la doi ani după cel făcut de Grigorescu.

Ar fi interesant să facem o paralelă a celor două portrete reprezentînd același model: mai întîi la țară, în toaleta ei de bal, pozînd solemn în fața unui foarte tînăr și intimidat zugrav de biserici, — mîndră, contrariată, alături de un bărbat de care o lega doar numele, și arătînd și unuia, și celuilalt, o plictiseală răuvoitoare. Al doilea portret, cel pictat de un artist consacrat, de un mare îndrăgostit, pentru care are priviri blajine, catifelate, și o expresie de mulțumire și seninătate.

Grație lui Grigorescu și Aman putem reconstitui astăzi acest sumar portret psihologic, mărturie a unui caracter de tînără femeie din veacul al XIX-lea, care, călcînd peste convențiile societății sale, a izbutit în cele din urmă să se elibereze dintr-o căsnicie silită, cucerindu-și singură fericirea.

Barbu BREZIANU

THEODOR AMAN — Portretul Anei Niculescu-Dorobanțu — ulei pe pînză (0,650 X 0,565) — pictat în anul 1863 și aflat în Galeria Națională din Muzeul de Artă al R.P.R.

Prof. univ. Edmond Nicolau și colaboratori ai săi, în timpul unei experimentări.

ARE MEMORIE?

de Constanța COPORAN

Cățelul pe care îl vedeți în fotografiile alăturate nu este în fond decît o jucărie. Și totuși el îndeplinește unele funcțiuni care depășesc categoric o autentică jucărie. El mimează anumite reflexe condiționate pe care le prezintă în mod curent Bubi, cățelul nostru de acasă. Cînd aude o sonerie, Bubi, autenticul cățel, ciulește urechile; cînd îi dăm de mîncare, deschide gura. Aceste două reacții constituie ceea ce se cheamă în știința pavlovistă, reflexe necondiționate. Ele sînt ereditare, și se produc sub impulsul excitației respective (soneria, hrana) fără intervenția nici unei condiții. Dacă însă, dînd de mai multe ori hrană cățelului, asociem și soneria, Bubi își va forma un reflex condiționat. Va fi de ajuns să intervină numai soneria, fără să existe hrana, și cățelul va deschide gura pentru a mînca...

Hrana și soneria, adică excitanții autentici, au fost înlocuite în ce-o privește pe micuța... vedetă din fotografie, cu două excitații electrice, produse prin apăsarea unor chei.

Printr-un sistem electronic dotat cu o lampă de radio și cîteva relee, prima excitație electrică, reprezentînd soneria, determină ciulirea urechilor cățelului-jucărie; prin același sistem, cea de a doua excitație, produsă prin apăsarea pe a doua cheie a dispozitivului, și reprezentînd hrana, determină deschiderea gurii cățelului.

Aplicarea simultană a celor două excitații determină răspunsuri simultane: cățelul ciulește urechile și deschide în același timp gura.

Dar aplicarea simultană repetată a celor două excitații ajunge să-i determine un „reflex condiționat" cățelului-jucărie. E suficient la un moment dat să aplici o singură excitație, apăsînd să zicem pe cheia ce reprezintă soneria, pentru ca micuțul animal de gips să deschidă gura. Aceasta se datorește faptului că sistemul e prevăzut cu un surogat de memorie datorită căruia „ține minte" un timp mai îndelungat răspunsurile.

Dispozitivul electronic, pe care vi l-am descris mai sus în principiu, a fost construit nu demult din inițiativa prof. Edmond Nicolau și a colaboratorilor săi, în laboratorul de măsuri de înaltă frecvență al Institutului Politehnic. Realizarea lui vădește preocuparea oamenilor noștri de știință pentru studierea nenumăratelor și complicatelor probleme pe care le pune în fața științei mondiale kibernetica, această orientare care grupează ansamblul teoriilor și ipotezelor relative la problemele generale ale conducerii și conexiunilor în mașinile automate și în organismele vii.

Nu a trecut multă vreme de cînd revista noastră a anunțat construirea la Institutul de Fizică al Academiei R.P.R. a unei mașini electronice de calculat. După asiduitatea cu care cercetătorii noștri studiază diferitele probleme pe care le pune kibernetica, sîntem siguri că nu va trece multă vreme pînă la anunțarea unor noi succese obținute în acest domeniu atît de vast și cu atît de largi perspective.

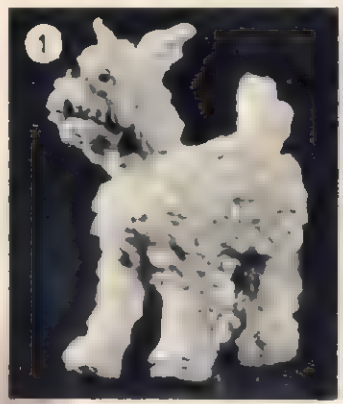

Prima imagine îl reprezintă pe micul... protagonist electronic, în „stare normală", înaintea experienței. După cum se vede, gura îi e închisă și urechile lăsate pe spate. Acum „i se dă de mîncare" și deschide gura (imaginea nr. 2). Acum (imaginea nr. 3) i s-a luat „mîncarea" dar a „auzit soneria"; ca stare, a închis gura dar a ciulit urechile. În acest moment (imaginea nr. 4) i „se dă să mănînce" și în același timp „se sună". Firește, el deschide gura și ciulește urechile în același timp. Repetarea de cîteva ori a procedeului creează micuțului cățel electronic „reflexul condiționat" despre care am vorbit: numai la auzul „soneriei" el deschide gura fără să mai fie vorba și de „mîncare". S-ar cuveni, deci, ca filmul nostru să prezinte încă o imagine, a cincea, care să ni-l arate pe „erou" în timpul manifestării „reflexului condiționat"; dar această a cincea imagine s-ar prezenta întocmai ca a patra: cățelușul cu urechile ciulite și gura deschisă. Și cum micul personaj a părut cam plictisit de repetarea pozei, l-am scutit...

Răspundem cititorilor

POȘTA REDACȚIEI

PÎRVA IOAN—BRAD. Deși scrisă cu îndeminare, povestirea dv. „Micul erou" nu poate fi publicată, tema ei fiind foarte des tratată în literatură, dramaturgie, filme etc. Vă sfătuim să mai încercați a scrie în genul acesta scurt, dar să alegeți subiecte interesante pe baza unei serioase observări și cunoașteri a vieții.

USCA AUREL, MOZĂCENI—PITEȘTI. La facultatea de chimie nu există cursuri fără frecvență. Într-unul din numerele viitoare vom publica materialul cerut de dv.

VOLOȘENCO SERGIU — BÎRLAD. Revista noastră a publicat, în numărul 7 din 1 aprilie 1956, un fotoreportaj despre viața și activitatea actorului maghiar Kalman Latabar.

S. MAVRODIN — GIURGIU. Lucrarea „Prietenii anonime", deși subintitulată de dv. „povestire", nu este o povestire. Discuția dv. din tren cu un grup de turiști străini se poartă asupra cîtorva lucruri foarte generale și neinteresante.

GEORGESCU MIHAI—CRAIOVA. Cele trei poezii ale dv.: PRIMAVARA, TOAMNA și SEARA nu sînt lipsite de sensibilitate, dar după felul cum sînt scrise trădează un condei neexperimentat.

În versurile dv. întîlnim unele expresii confuze ca acestea:

Lumina-va-mi noaptea calea
Lovituri de nori (?)

sau

Voi dormi pe flori și iarbă
Pe bătrîni copaci (?)

VLAICU RADU—COM. GĂICEANA. „Reîntoarcerea în sat" este o cronică rimată neizbutită. Versuri ca acestea:

Mîndră sînt că-n colectivă
Te-avem azi veterinar!
Vei depune muncă activă
Ca un harnic gospodar

n-au nimic comun cu poezia și fac ca încercarea dv. de versificație să fie nepublicabilă.

D. DOVLEAC—SOMEȘENI. Schița „Dimineață de duminică" vădește posibilități introspective, dar nu de adîncime. Conflictul sufletesc al fetei care iubește este nebulos și, astfel, personajul apare neconturat. Schița este nepublicabilă.

VASILE BORCA—VIȘTEA DE JOS. Sînt merituoase intențiile dv. de a exprima în versuri nobilele sentimente ale oamenilor din patria noastră, chemați să voteze. Realizarea artistică a acestor intenții este însă neizbutită. Poezia „Mușneagul", cu excepția primelor două versuri, nu este decît lozincă rimată, iar cititorul așteaptă de la poezie altceva, desigur.

IVAN GH. SAPUNARI—LEHLIU. 1) Pentru developarea filmelor sau a plăcilor fotografice nu este nevoie de curent electric. 2) Soluția pentru developat plăci sau filme este: metol 5 grame, sulfit, anhidru 100 grame (cristal 200 gr.) apă 1000 grame.

Se dizolvă întîi metolul, apoi sulfitul în apă caldă de 50° Celsius. Apoi se răcește la 18° și e gata de developare. Developarea are loc la întuneric complet. Clișeul trebuie mișcat continuu.

După developare, care durează timp de 12-14 minute clișeul (filmul) se spală, apoi se trece prin soluția:

1000 grame apă, 250 natron (hiposulfit), 25 Kalium metabisulfit (Kal) care fixează;

în această baie de fixare ținem clișeul (filmul) timp de 10 minute tot la 18°. După alte 5 minute se poate face lumină. Filmul se spală în apă curgătoare timp de 60 de minute, apoi se atîrnă la uscat.

UNGUREANU ION—CLUJ. În măsura posibilităților existente, vom ține seamă de sugestia dv. la alcătuirea planului nostru de reproducere artistice în culori.

MIHALCA NICOLAE—NĂSĂUD. Puteți găsi o scurtă prezentare asupra istoriei cinematografului, în „Flacăra" nr. 4 din 15 februarie 1956.

IOANIU DELIA, REIT AL., GUBANDREANU, ALEX. DIAMANT, SCARLAT ELVIRA, POPOVICI și TEODORESCU, TUDOR ANCA, GHEORGHE I, CRIVEANU și alții. Ne pare bine că prețuiți inițiativa revistei de a prezenta cititorilor figurile unor actori preferați. Spațiul nu ne permite să consacrăm în fiecare număr o pagină ciclului „să facem cunoștință". Vom reveni însă cu mai multe prezentări de artiști ai ecranului și ai scenei, printre care veți întîlni și pe cei despre care ne întrebați.

NICHITA—IAȘI. „Cursul de stenografie" a constat doar în lecțiile publicate în paginile revistei.

Pentru a primi lămuririle necesare în problema ce vă interesează vă adresați Școlii de stenografie din București, str. Taras Sevcenco nr. 88.

DĂNILĂ LUCIA și MIHĂILESCU V.—IAȘI. Facultăți de Geografie există la: București, Iași și Cluj. La facultatea din Cluj, în cadrul cursului de hidrologie, se predau cîteva ore de oceanografie.

OANCEA—URLETA-CÎMPINA. În anul 1956 la rubrica „Răspundem cititorilor" s-a publicat un ciclu de materiale sub titlul „cum să înțelegem muzica". Citindu-le veți găsi răspunsul în problema ce vă interesează.

PAVELESCU MIHAI—VAIDENI-HOREZ. Știrea dv. ne-a sosit cu multă întîrziere pentru a mai putea fi publicată. Așteptăm și alte știri de la dv.

SORESCU LAURA—TIMIȘOARA. Vă rugăm să ne comunicați adresa dv, ca să vă putem expedia urgent la domiciliu consultația pe care ne-ați cerut-o.

N. RUSALLI—CONSTANȚA. Vom publica într-unul din numerele viitoare ale revistei un material în legătură cu limba esperanto.

M. STAN—OR. STALIN. Epilepsia este într-adevăr o boală vindecabilă. Date în legătură cu această boală, cu tratamentul ei, veți afla citind articolul „Despre epilepsie" de dr. Gr. Caracaș, care va apare într-unul din numerele viitoare ale revistei.

TURNUL COLȚEI

Prin acest material, scris de tov. Dan Berindei de la Institutul de istorie, răspundem cererii mai multor cititori.

Pînă în anul 1889 în centrul Bucureștilor se ridica un mare turn, așa-numitul Turn al Colței. Inscripția acestei construcții arăta „Această înconjurare de zid cu toată coprinderea din temelie s-a zidit de dumneaiui jupîn Mihai spătarul Cantacuzino..." și purta data de 1715. Alexandru Odobescu, migălos cercetător al trecutului Colței, afirma că turnul ar fi fost înălțat între anii 1709-1714, făcînd parte din ampiul complex mănăstiresc al Colței, ctitorit de către spătarul Mihai Cantacuzino, unchiul lui Constantin Brîncoveanu. Se pare însă că complexul mănăstiresc Colțea a existat încă înainte ca Mihai Cantacuzino să se fi ocupat de ridicarea lui, deoarece biserica lui a fost construită încă de la mijlocul veacului al XVII-lea de către Colțea Doicescu, fiul Danciului.

Istoricul sas Sulzer, care a trăit mulți ani în Țara Românească spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea, a susținut că însemnata lucrare de construcție a turnului Colțea s-ar fi datorat unei participări efective a soldaților suedezi, ajunși pe meleagurile românești o dată cu regele Carol al XII-lea. Sulzer mai dă interesante informații că la poarta turnului erau zugrăviți doi soldați, în mărime naturală, îmbrăcați „nemțește".

Turnul, deosebit de înalt, a fost mult admirat de către oamenii vremii. Un învățat grec scria în secolul al XVIII-lea că în Europa erau vrednice de văzut turnul Colței, catedrala San Marco din Veneția, complexul mănăstiresc Pecerskaia Lavra din Kiev și clopotul din Petersburg, iar bucureștenii își exprimau uimirea față de această construcție prin zicala „înalt cît turnul Colței".

Turnul avea într-adevăr o înălțime de circa 50 m., iar baza, de formă pătrată, avea o suprafață de 38 mp, dîndu-i suficientă soliditate și stabilitate. Pe dinafară turnul era împodobit cu piatră sculptată, iar înăuntrul său, în partea superioară, se găsea camera clopotelor (unul dintre aceste clopote — fabricat la Viena — poartă data 1714) și un „ceasnic"— mare ceasornic exterior. Sus, de jur împrejurul camerei clopotelor, se afla un balcon cu o balustradă de piatră bogat decorată și remarcată pe console împodobite cu capete de lei; ușile de comunicație cu acest balcon erau, de asemenea, decorate cu chenare bogate.

În 1802 un cumplit cutremur își pune pecetea pe ctitoria de la Colțea. Într-o însemnare de pe o carte de la mănăstirea Cernica se arată, cu privire la acest eveniment, următoarele: „1802 octomvrie 14, marți, s-au cutremurat pămîntul foarte tare, încît au căzut multe turnuri dupe la sfintele besearici, iar altele din besearici au căzut de tot. Aici în București s-au rupt și turnul cel înalt Colțea, care era podoaba orașului". Într-adevăr, în urma cutremurului se dărîmă partea superioară a turnului care în prăbușirea sa distruge patru chilii.

Refăcut, dar nu la înălțimea inițială, turnul Colței există și în veacul al XIX-lea, fiind folosit ca foișor de foc pînă în anul 1888, cînd este dărîmat — cam în același timp cu vechea clădire a spitalului. Dărîmarea turnului este determinată de deschiderea bulevardului Colței — astăzi bulevardul 1848.

Prin dispariția turnului Colței Bucureștii pierd una dintre construcțiile cele mai pitorești, care au dat farmec centrului orașului în veacurile trecute.

Turnul Colței văzut din stradă. Clădirea de alături era a unei farmacii (Voitinovici) de pe acea vreme.

Sfatul medicului

DESPRE MENINGITE

Meningitele sînt inflamații acute ale meningelor, adică ale învelișurilor moi ale creierului și măduvei spinării. Ele sînt, în genere, cauzate de microbi, ca bacilul Koch (al tuberculozei), meningococul, pneumococul, stafilococul etc., fie de virusuri.

De obicei microbii nu se localizează de la început pe meninge, ci provin dintr-un focar infecțios, e, de pildă, o anghină sau o rinofaringită (inflamații ale gîtului și nasului). Meningitele apar deseori în timpul sau după o altă boală infecțioasă, cum ar fi oreionul, febra tifoidă etc., sau după o infecție a urechii (otită, mastoidită). Ele pot fi întîlnite la orice vîrstă, dar mai ales la copii, și sînt mai frecvente în anotimpurile reci, cînd există un număr mai mare de infecții de genul celor menționate mai sus.

Contagiunea se face de cele mai deseori sau direct de la bolnavi — prin strănut, tuse, vorbă — sau, mai ales, de la purtătorii de microbi, aparent sănătoși, dar care vehiculează boala.

Cum încep meningitele? Din momentul infecției și pînă la ivirea simptomelor de boală trec cîteva zile, după care apare tabloul de meningită caracterizat prin dureri de cap violente, febră mare, greață, vărsături, constipație, stare generală proastă. La acestea se adaugă și semne de iritație meningeală ca: înțepenirea cefei, dureri în șira spinării, stare de agitație, țipete la cele mai mici atingeri, fotofobie (jenă oculară la lumină). Febra continuă să fie ridicată și starea bolnavului rămîne foarte gravă.

Uneori în această perioadă se pot ivi și paralizii, care complică și mai mult tabloul bolii. Pot astfel apare, pierderi ale auzului sau vederii, deformări ale feței, vedere dublă sau paralizia unei jumătăți de corp.

Dacă boala nu este tratată, fenomenele paralitice se agravează, bolnavul trece într-o stare de somnolență din ce în ce mai accentuată, își pierde cunoștința și, în cele din urmă, moare. De aici și deosebita ei gravitate.

Diagnosticul de meningită se confirmă cu ajutorul examenului lichidului cefalo-rachidian, lichid care scaldă tot sistemul nervos central și care se extrage din șira spinării cu ajutorul unui ac special. Analiza lui ne ajută, printre alte mijloace, să descoperim ce fel de microb avem de-a face și, deci, ce tratament trebuie aplicat în cazul respectiv.

Tratamentul se bucură de rezultate cu atît mai bune cu cît este aplicat mai din vreme; de aceea, cazurile tratate chiar de la apariția bolii dau vindecările cele mai complete și, invers, în cazurile în care tratamentul s-a aplicat tîrziu, vindecările sînt mai lente, uneori bolnavii rămînînd cu complicații ca diverse paralizii, turburări mintale etc. Din fericire, astăzi — apre deosebire de trecut — meningitele beneficiază de medicamente care, administrate la timp și în mod științific, sînt eficace.

Arsenalul medicamentos de care dispunem în prezent cuprinde, în primul rînd, diferite antibiotice, printre care citîm: sulfamidele de diverse tipuri, penicilina, streptomicina, aureomicina, eritromicina, biohrazida etc. La acestea se adaugă, pentru a stimula forțele proprii de luptă ale organismului, un tratament general cu diverse vitamine, extracte de glandă suprarenală, transfuzii și, uneori, terapie cortizonică.

Nu se vor neglija nici celelalte îngrijiri igienice obișnuite bolnavului necesitînd o atenție și continuă supraveghere. Boala fiind contagioasă, declararea și izolarea bolnavului sînt obligatorii.

dr. Em. GABA

CUVINTE ÎNCRUCIŞATE

Ş A H

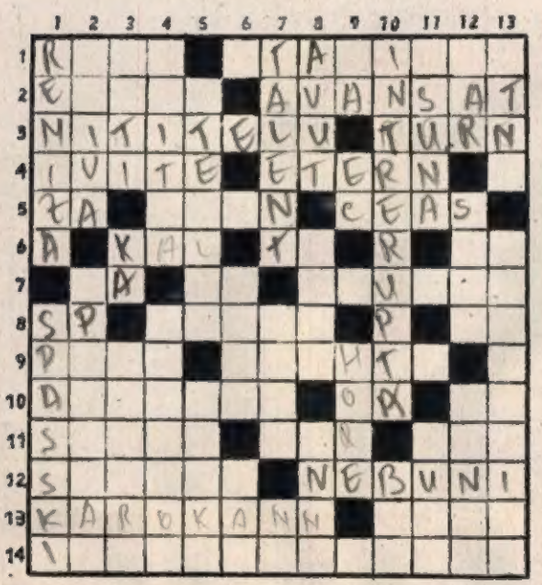

ORIZONTAL: 1) Mare maestru cehoslovac, adept al şcolii hipermoderne — I se spune „giocco piano", deşi nu duce de obicei la joc liniştit. 2) Căpitan de marină, şahist, şi autorul unui „gambit" care l-a făcut nemuritor — Un pion care face regii să tremure! 3) Tînăr şahist romîn al cărui nume contrazice performanţele sale — Piesa care întruchipează forţa, puterea. 4) Apărute — Un şah salvator. 5) Ochi de lanţ — Are... şah! — „Persecută" pe şahiştii care nu-şi drămuiesc timpul de gîndire. 6) Maestru sovietic coautor al unei deschideri mult uzitate — Pronume — În cupă! 7) Pronume — Pentodă de înaltă frecvenţă — Partide fulger. 8) Seimeanu Petre — „Coşmarul" şahistului — Piesă de şah în termen rebusist. 9) Terenul „bătăliilor" şahiste — Maestru cehoslovac. 10) Nins! — Diftong — Literă grecească. 11) Sfiită (mold.) — Rîu în Elveţia — Bulgăr (mold.). 12) Şahiştii naţionalei „A" şi juniori — Sfetnicii regilor cu priviri piezişe pe tabla de şah. 13) Apărare în şah — A înapoia. 14) O întîlnim în apărarea slavă din gambitul damei (2 cuv.).

VERTICAL: 1) Meci nul în şah — Mare maestru sovietic care a terminat la egalitate cu Botvinnik în meciul pentru titlul mondial. 2) A para în şah eventualele posibilităţi creative ale adversarului — Deschidere cu... castaniete. 3) Toţi (mold.) — Kiloamper — Un alt maestru cehoslovac. 4) A construi un atac — Ciorapi (arh.). 5) Şahist suedez, învins al lui Ciocîltea la turneul de la Drezda — Şi un altul, norvegian, care a participat la campionatul internaţional al R.P.R. 6) Diminutiv feminin — Monedă japoneză. 7) Fără ei nu poţi fi şahist de valoare — Şahist cehoslovac contemporan — Zet! 8) Bogat — Boleslavski... mare maestru sovietic (K = c) — Insulă în Polinesia. 9) Notă muzicală — Unu la table — Dans popular (pl.). 10) O partidă de şah în care s-a dat mutarea în plic — Măi! 11) A răsuna (tr.) — Iolă pe patine... 12) Dromader — Participant la ultimul campionat de şah al R.P.R. — Zi de joc. 13) Cea mai eficientă... apărare — Tînăr mare maestru sovietic, vestit pentru constanţa performanţelor sale.

Cuvinte mai puţin cunoscute: SIITA — AAR — BUS — IEN — ANNA — ASUNA — BUER NAR

1. b4 Nc6! *(O mutare intermediară foarte bună)* 24. f3 D:d3 25. D:d3 T:d3 26. b:a5 T:a3 *(Poziţia s-a simplificat şi deşi pe tablă au rămas nebuni de culori diferite, totuşi pionul în plus dă negrului şanse de cîştig)* 27. N:a7 T:a5 28. Nd4 Ta2 29. Tb1 Td2 30. Nc3 Tc2 31. Nd4 Rf7 32. h4? *(Mai multe şanse de apărare dădea h3)* 32... Rg6 33. Tb4 h6 34. Tb2 T:b2 35. N:b2 Rh5 36. Na3 R:h4 37. Nf8 Rg3 38. N:g7 h5 39. Nh6 N:f3! *(O combinaţie finală care decide partida. Nebunul nu poate opri pionii negri)* 40. g:f3 R:f3 41. Rf1 b5 42. Nd2 h4 43. Nb4 h3 44. Rg1 Re2 *albul cedează.*

Mat în două mutări

(Alb: Rf2, Db2, Td4, Na6, Ng3, Ca8, Cb8, Pp. a4, c4, d2, Negru: Rc5, Cb5, Ce5, Pp. a5, c6, d3, f3, g4)

Soluţia problemei Nr. 1

Problema maestrului polonez M. Wrobel (Alb: Rh1, Dd3, Cc2, Pp. c5, d5. Negru: Ra5, Pp. a4, a7, d4, d7, e5. Mat în 3 mutări) are soluţia următoare:

1.Dc4! (Acum negrul se află în zugzwang: el este făcut mat în 3 mutări numai din cauza faptului că este obligat să mute! Dacă n-ar muta, matul nu s-ar putea obţine). Survin următoarele variante: *1...a3 2.* Ca1 a2 3.Cb3 mat; 1...d3 2.Ca3 a6 3.Dc3 mat; 1...e4 2.Cd4 a6 3.Dc3 mat; 1...d6 2.Cb4! d:c5! 3. D:c5 mat.

Filatelie

De peste hotare

Printre cele mai interesante emisiuni apărute în străinătate în ultimul timp se situează şi seria de 6 valori emisă de Franţa, consacrată unor mari figuri ale culturii universale: poetul italian Petrarca, (valoare 8 franci, culoare verde), compozitorul J. B. Lulli (valoare 12 fr., culoare brun-violet), J. J. Rousseau (valoare 15 fr., culoare roşu), fizicianul american Benjamin Franklin (valoare 18 fr., culoare albastru), compozitorul şi pianistul Frederic François Chopin (val. 20 fr., culoare violet) şi Vincent Van Gogh, cunoscut pictor realist olandez.

REBUSIŞTI,
ÎN CURÎND VA
apare o revistă de cuvinte încrucişate şi jocuri distractive

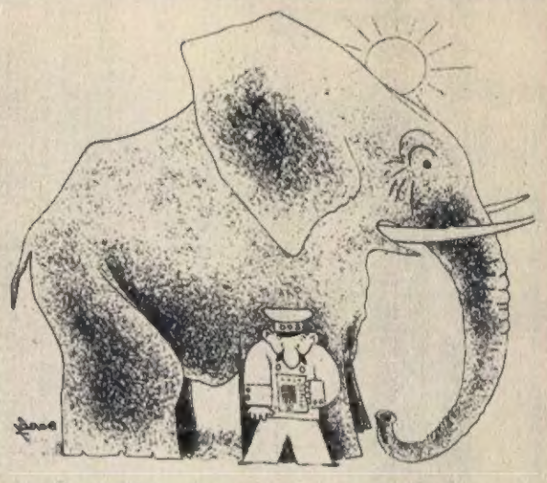

— Pachiderm din şapte litere? Fir-ar ei să fie!... Îmi stă pe limbă...

Desen de DARLY

mai mare parte a acestora au fost organizate personal de tovarășul Gheorghiu-Dej.

Conferința din 20 martie 1932, precum și acțiunile duse în cadrul comitetelor locale au constituit un inel important în lanțul luptelor duse de muncitorii ceferiști și au pregătit din punct de vedere organizatoric și politic eroicele lupte din februarie 1933.

Tr. LUNGU

←Acceleratul 502 Vatra Dornei—București, condus numai de femei, a sosit la 8 martie în Gara de Nord. În cinstea Zilei Internaționale a Femeii întregul echipaj al garniturii a fost format numai din tinere ceferiste: Teodora Zăinescu mecanic, Niculița Voiculescu șef de tren, Lucia Slujitorul, Cornelia Lupu, Aneta Dumitru, Elena Cerna, conductoare de tren, Elena Racoviță și Ana Tcaciuc însoțitoare.

Dv., dragi cititoare, ați văzut, desigur, ultimele modele de lenjerie tricotate, cu garnitură brodată. Rețeaua aceea fină și complicată a broderiei, pentru care, în trecut, se chinuiau ochii atîtor meșteșugărițe, este astăzi realizată de mașini speciale, cu o productivitate uluitoare. Iată cum o singură lucrătoare, la fabrica „Tricotajul Roșu" din Capitală, înlocuiește munca a sute, poate a mii de mîini.

Visul Lidiei Ștefănescu a fost să ajungă inginer. O pasionau mașinile, voia cu orice chip să le pătrundă tainele. Și iată că în 1954 visul a devenit realitate. Înainte funcționară, azi ingineră în aceeași uzină, la „Mao Țze-dun". Și totuși, cînd stai și o privești învîrtindu-se printre uriașii de oțel, nu-ți vine să crezi că această fată blondă, de numai 25 de ani, îi supraveghează și conduce. La întrebarea mea dacă încearcă să-i ajute pe tovarășii din brigadă să se califice, ea mi-a răspuns zîmbind:

— Vedeți, eu lucrez cu o brigadă numai de bărbați. Sper că nu i-am dezamăgit, mă străduiesc să le fiu o bună profesoară! ↓

fotocronica FLACĂRII

Pentru prima dată a înflorit în țara noastră un exemplar al plantei de apartament, cunoscută sub numele de „filodendron". Această plantă se află la Institutul Agronomic din Iași.

Despre valoarea școlii de schi austriece, despre tînărul și talentatul nostru fondist Ion Cimpoia, ca și despre curajul lui Theil Klaus, Valer Ionescu și Peter Clinci — auzisem de mult. Prima ediție a Campionatelor Internaționale de Schi ale R.P.R., desfășurate de curînd în masivul Furnica din Bucegi, ne-au dat prilejul să verificăm pe... concret (mai exact pe pîrtii) valabilitatea tuturor acestor caracterizări.

Tînărul teoînician constructor Hansl S. Schemmel, în vîrstă de 21 ani, ne-a dat posibilitatea pe Valea lui Carp, în probele de slalom uriaș și coborîre, să admirăm ceva din „școala" celui mai mare schior din lume, compatriotul său Tony Sailer (Austria). Elasticitatea, poziția corectă pe schiuri, curajul ca și orientarea în cursă sînt calitățile de care a dat dovadă Hansl Schemmel și care i-au permis, pentru prima oară într-un concurs internațional, să cucerească trei cupe (slalom uriaș, coborîre și combinata alpină).

În proba de fond, de 15 km, tînărul nostru reprezentant Ion Cimpoia a condus cursa de la un capăt la altul, întrecîndu-l pe valorosul concurent maghiar Sajgo Pali, care întotdeauna, pînă acum, termina proba în întrecerile internaționale, înaintea fondiștilor noștri.

Adăugînd la toate acestea splendida comportare a tînărului Petre Clinci, una dintre speranțele schiului nostru de performanță, ca și locul IV cucerit de Valer Ionescu în dificila probă de coborîre (în care s-a mers cu o medie de 80 km pe oră) — vom putea numi lesne acest concurs: „O competiție a tineretii".

Dar în afara celor cîteva caracterizări legate de desfășurarea probelor, zilele petrecute la hotelul turistic „Cota 1400" ne-au făcut să simțim din plin atmosfera de caldă și sinceră prietenie dintre concurenții romîni, austrieci și maghiari — fapt care alături de pitorescul acestor locuri, ca și de buna organizare a întrecerilor ne-au ajutat să pătrundem mai adînc cuvintele antrenorului austriac de schi H. Poellmann: „Oricînd vom reveni cu drag în țara dumneavoastră".

Fl. ȘERBAN

Mihai Bîră luînd startul în proba de slalom special, în care s-a clasat pe primul loc.

Atențiune... start! Și în cursă pornește tînărul și excelentul schior austriac Hansl Schemmel.

Cupe, fanioane, felicitări și... un pahar de vin au încununat victoriile celor trei cîștigători ai Campionatelor Internaționale de Schi. De la stînga la dreapta, pe scaune: Ion Cimpoia, Hansl Schemmel și Mihai Bîră.

Așa „a mers" Ion Cimpoia 15 km, conducînd cursa de fond, de la un capăt la altul.

În afară de concurs, micuțul Radu Chirulescu, în vîrstă de 5 ani, face „o demonstrație" de slalom... uriaș.

Prima zi de primă...

de Neli COBAR

– N-am încotro! Mi-a spus că până nu rup cu trecutul nu se uită la mine...

– Facem un schimb de locuință ?:..

Au început ploile de primăvară.

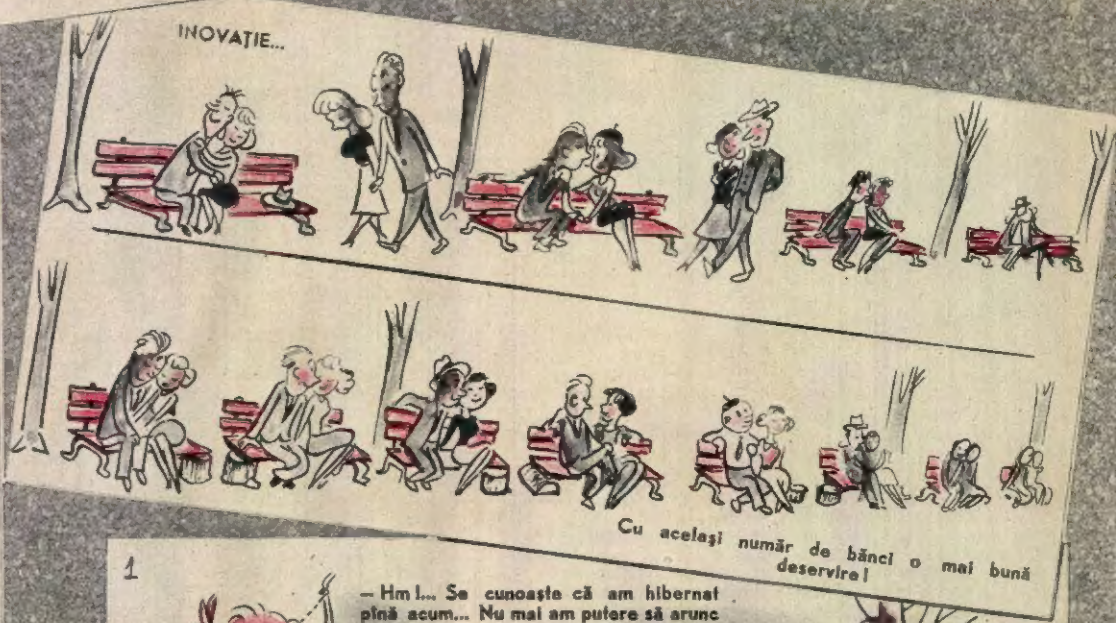

Cu același număr de bănci o mai bună deservire!

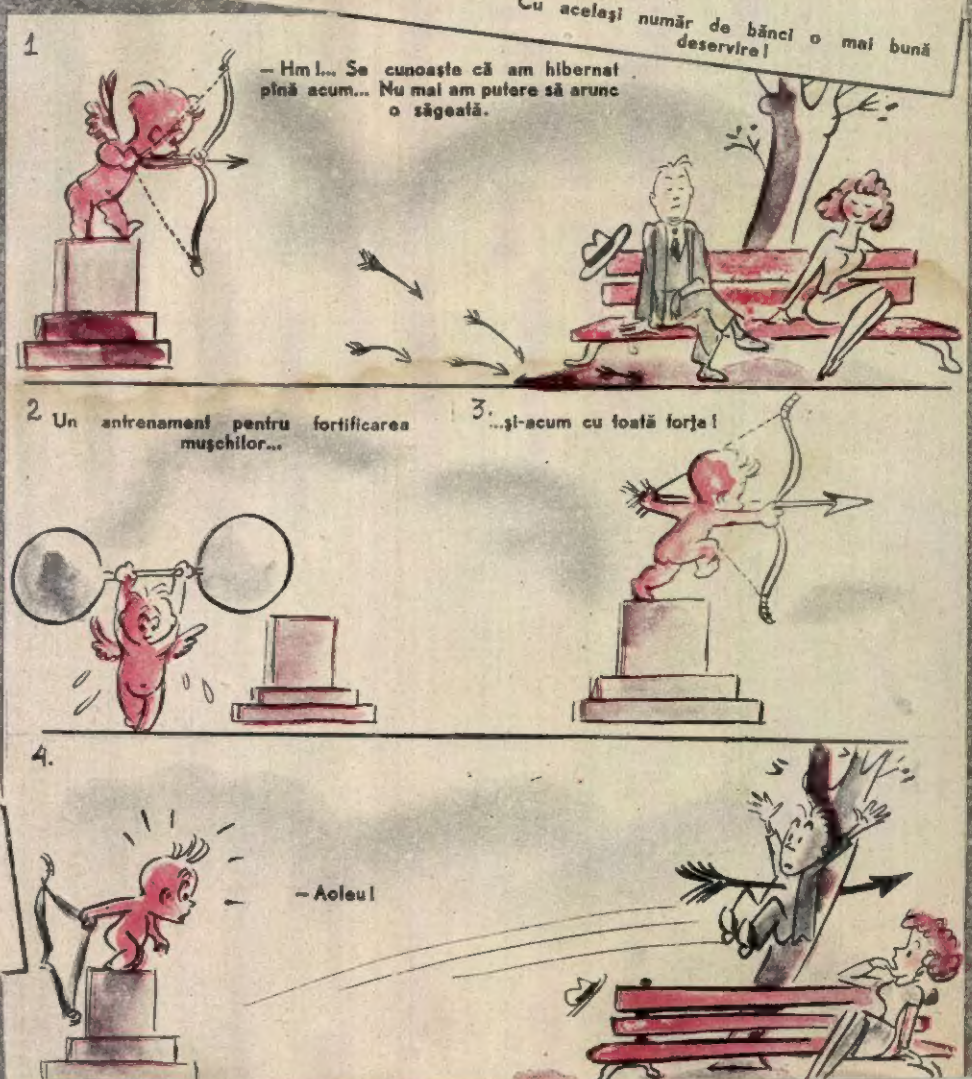

PREȚUL LEI 1,50